ਗੁਰਮਤਿ ਸੇਧਾਂ

(ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ)

ਬਾਣੀ ਵਿਰਲਉ ਵੀਚਾਰਸੀ ਜੇ ਕਉ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੋਇ

ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕ

ਕੰਵਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਕਾ ਕ

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰ ਕੇਂਦਰ, ਸਿਉਨਾ ਰੋਡ, ਪਟਿਆਲਾ

GURMAT SEDHAN (PART-I)

by

Kanwar Ajit Singh
20/77, Ranjit Nagar, G-Block,
Seona Road, Patiala.

Publications
Gurmat Vichar Kendar
Seona Road, Patiala

ਕੰਵਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ
20/77, ਰਣਜੀਤ ਨਗਰ, ਜੀ-ਬਲਾਕ
ਸਿਉਨਾ ਰੋਡ, ਪਟਿਆਲਾ
ਫੋਨ : 0175-2359328
ਮੋਬਾ. : 98151-56818, 95018-77116
e-mail : sdkajitsingh@yahoo.co.in
www : gurmatvichar.info
www : gurmatvichar.org

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ : ਜੁਲਾਈ 2011 (1000 ਕਾਪੀ)

@ : **ਕਰਤਾ ਦੇ ਸਭ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ**

ਲੇ ਰ ਟਾਈਪ ਸੈਟਿੰਗ :
ਕੱਕੜ ਕੰਪਿਊਟਰ, ਪਟਿਆਲਾ
98150-30588

ਪ੍ਰਿ ਟਰ :
ਡੈਫੋਡਿਲ ਪ੍ਰਿ ਟਰ , ਫੈਕਟਰੀ ਏਰੀਆ, ਪਟਿਆਲਾ

ਕੀਮਤ : 120/- ਰੁਪਏ

ਤਤਕਰਾ

1.	ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗ੍ਰੰਥ	1
2.	ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ	15
3.	ਮੇਰਾ ਰੂਪ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਜਾਨ	26
4.	ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਆਤਮਾ	34
5.	ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ	43
6.	ਗੁਰਮਤਿ ਸੇਧਾਂ	54
7.	ਜਾਗੁ ਰੇ ਮਨ ਜਾਗਨਹਾਰੇ	62
8.	ਬੱਬਰ ੇਰ ਬਾਬਾ	69
9.	ਹੈ ਕੋਊ ਐਸੋ ਹਮਰਾ ਮੀਤੁ	78
10.	ਕੀਰਤਨ ਨਿਮੋਲਕੁ ਹੀਰਾ	86
11.	ਰਾਮ ਜਪਹੁ ਜੀ ਐਸੇ ਐਸੇ	94
12.	ਕਰਤੂਤਿ ਪਸੂ ਕੀ ਮਾਨਸ ਜਾਤਿ	102
13.	ਕਊਆ ਕੂਕਰ ਖਾਹੀ	110
14.	ਅ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬੋਲਿਆ	118
15.	ਜਾਣਹੁ ਜੋਤਿ ਨ ਪੂਛਹੁ ਜਾਤੀ	130
16.	ਖਸਮੁ ਛੋਡਿ ਦੂਜੈ ਲਗੇ	138
17.	ਬਾਬੇ ਦੀ ਫੁੱਲ ਕਿਰਪਾ	146
18.	ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਬਚਨ	156
19.	ਸਰਵ-ਪ੍ਰਿਯ ਸਿੱਖ ਧਰਮ	164
20.	ਪੁਤੀ ਗੰਢੁ ਪਵੈ ਸੰਸਾਰਿ	175
21.	ਬਾਬਾ ਹੋਰੁ ਪੈਨਣੁ ਖੁਸੀ ਖੁਆਰੁ	182
22.	ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਪ ਥ	187
23.	ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਮਸਤੂਆਣਾ) ਦੇ ਅਨਮੋਲ ਬਚਨ	196
24.	ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸੋਵਤ ਨਾਮ	208
25.	ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਪਿ ਗਲਵਾੜਾ) ਦੇ ਅਨਮੋਲ ਬਚਨ	215
26.	ਬੈਲੁ ਬਿਰਾਨੇ ਹੋਈ ਹੈ	223
27.	ਨਾਮ ਦਾਰੂ	232
28.	ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ	240
29.	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪਦ ਛੇਦ ਕਿ ਲੜੀਵਾਰ ?	251

ਦੋ ਬਦ

1999 ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਪ ਥ ਦੇ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਸਬੰਧਿਤ ਤੀਸਰੀ ਤਾਬਦੀ ਪ ਥਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਤੇ ਮਨਾਈ ਗਈ । ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭਾਈਵਾਲ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਰਾਜਸੱਤਾ ਵਿਚ ਸਨ । ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭੀ ਚੋਖਾ ਯੋਗਦਾਨ ਇਸ ਵਿਚ ਪਾਇਆ । ਹਿੰਦੂ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਵੀਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਇਕ ਵਿੰਗ, ਰਾ ਟਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੇ ਭੀ ਆਪਣੇ ਅ ਦਾ ਵਿਚ, ਖਾਸ ਉਦੇ ਹਿਤ ਇਸ ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸਾਲ ਭਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚਲਾਏ ।

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਰਾ ਟਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦਾ ਆਖਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪਟਿਆਲੇ ਕੋਲ ਬਹਾਦਰਗੜ੍ਹ ਦੀ ਅਨਾਜ ਮ ਡੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ । ਇਥੇ ਜੋ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦੇ ਦਾ ਅਸਲੀ ਚਿਹਰਾ ਦਿੱਸ ਪਿਆ ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਕੂੜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾ ਟਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਝੂਠ ਦਾ ਪੁਲੰਦਾ ਫਿਰ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਝੂਠ ਦਾ ਪੁਲੰਦਾ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਦਸ ਦਸ ਹ ਾਰ ਟ੍ਰੈਕਟ ਛਪਵਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਭੇਟਾ ਰਹਿਤ ਵੰਡੇ । ਜਿਸ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਪਰਾਪਤ ਹੋਇਆ । ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਗੁਰ ਸਿਮਰ ਮਨਾਈ ਕਾਲਿਕਾ ? ਅਤੇ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਸੁਤਿਹੋ ਦੇ ਟ੍ਰੈਕਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ ਥ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਏਜੰਡਾ ਭੀ ਕਾੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ।

ਇਸ ਬਿਧ ਅਗੰਮੀ ਹੁਕਮ ਅ ਦਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਤੋਂ ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇ ਹੋਣ ਦਾ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਖ਼ ਿ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸਦਕਾ ਇਹ ਕੰਮ ਨਿਰੰਤਰ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿ ਿ ਆਂ, ਗੁਰਬਾਣੀ, ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਰਹਿਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ ਥ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਕੂੜ ਪਰਚਾਰ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹੁਣ ਤਕ ਤਕਰੀਬਨ 1●● ਟ੍ਰੈਕਟ ਲਿਖੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ।

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਮਸਰੂਫੀਅਤ ਵਾਲੀ ਿਦਦਗੀ ਵਿਚ, ਜਿਥੇ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਆਰਥਕ ਸਮਰੱਥਾ ਬਿਹੂਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕ ਰੁਚੀ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਆਸਾਨ ਭਾ ਾ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਇਹ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਟ੍ਰੈਕਟ ਕਾਫੀ ਸਾਰਥਕ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ । ਦੇ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਅਤੇ ਵਿਦੇ ਤੋਂ ਟੈਲੀਫੂਨ ਅਤੇ ਚਿੱਠੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਦਾਸ ਨੂੰ ਗੁਰ ਖੁ ੀਆਂ ਦੀ ਅਸੀਸ ਮਿਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ । ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਈ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮ ਗਵਾ ਕੇ ਧਾਰਮਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਕਈ ਟ੍ਰੈਕਟ ਵਾਰ ਵਾਰ ਛਪਵਾਏ ਗਏ ਹਨ । ਕਈ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਮ ਗਵਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰੈਕਟਾਂ ਦੀ ਫਾਈਲ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਂਭ ਰੱਖੇ ਹਨ ।

ਇਹ ਟ੍ਰੈਕਟ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕਣ ਲਈ ਕਈ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦਾ ਸੁਝਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ । ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾ ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਟ੍ਰੈਕਟ ਇਹਨਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ; ਕਈ ਟ੍ਰੈਕਟ ਹੋਰ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਟ੍ਰੈਕਟ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ । ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਇਸ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਲੋੜ ਪਈ ਲੇਖਕ ਦਾ ਨਾਉਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਸਾਰੇ ਟ੍ਰੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੇ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੇ ।

(1) ਗੁਰੂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ।
(2) ਗੁਰੂ ਇਤਿਹਾਸ, ਪ ਥਕ ਇਤਿਹਾਸ
(3) ਸਿੱਖੀ ਰਹਿਤ ।
(4) ਪ ਥ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਕੂੜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਉੱਤਰ

ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਪੇ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਗੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨਗੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨੇ ਭਾਗ ਵੀ ਜਲਦੀ ਲੈ ਕੇ ਹਾ ਰ ਹੋਵਾਂਗੇ ।

ਗੁਰੂ ਉਪਦੇ ਦੇ ਮੂਲ ਭਾਵ ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਜਿਥੇ ਲੋੜ ਪਈ ਤਰਕ ਦਾ ਭੀ ਆਸਰਾ ਲਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਪਰ ਮਹੱਤਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕਾਂ ਅ ਦਰ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰ, ਰਧਾ ਅਤੇ ਵਿ ਵਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ, ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਅਤੇ ਪ ਥ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਕੂੜ ਪਰਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜਨ ਸਾਧਾਰਨ ਵਿਚ ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਲਈ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇ ।

ਦਾਸ ਕੋਲ ਨਾ ਕੋਈ ਵਿਦਵਤਾ ਹੈ ਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਿਦਗੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਝਾੜ ਕੇ ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਸਬਕ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਕੇਵਲ ਉਹੀ ਸਬਕ ਬਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪੇ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਭੁੱਲਾਂ, ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਅਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਅਸੀਸ ਦੇਣਾ ਜੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਰਹਿੰਦੀ ਸੇਵਾ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕੇ । ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਲਈ ਦਾਸ ਸ. ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ (ਰਣਜੀਤ ਵਿਹਾਰ, ਸਰਹੰਦ ਰੋਡ, ਪਟਿਆਲਾ) ਦਾ ਖਾਸ ਰਿਣੀ ਹੈ । ਭਾਈ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਾਕਾ ਜਸਜੀਤ ਨੇ ਭੀ ਜੋ ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਪਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਦਾਸ ਸਭ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੈ ।

ਦਾਸ ਭਾਈ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਭਾ, ਕੋਲਾਂ ਵਾਲਾ ਟੋਭਾ, ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਵੀ ਅਤਿ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਦਿੱਤੀ ।

ਕੰਵਰਅਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗ੍ਰੰਥ

ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਜਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਇਹ ਦੋਹਰਾ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

ਆਗਿਆ ਭਈ ਅਕਾਲ ਕੀ ਤਬੈ ਚਲਾਯੋ ਪ ਥ ॥
ਸਬ ਸਿਖਨ ਕੋ ਹੁਕਮ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਯੋ ਗ੍ਰੰਥ ॥
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਮਾਨਿਯੋ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਦੇਹ ॥
ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਮਿਲਬੋ ਚਹੈ ਖੋਜ ਸਬਦ ਮੈਂ ਲੇਹ ॥

ਤਾਂ ਕਈ ਸੱਜਣ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਦੋਹਰਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਪਾਇਆ ਹੈ ।

ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਡੰਮ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਤੁਲ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਡੇਰੇਦਾਰ ਸੰਤ ਲੁਕਵੇਂ ਤੌਰ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ੰਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਕੇ ਆਮ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ੰਕਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ;

(1) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਗੁਰਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਕਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ।

(2) ਇੱਕ ਗ੍ਰੰਥ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਥਾਨ ਕਿਵੇਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

(3) ਜਿਉਂਦਾ ਗੁਰੂ ਹੀ ਉਪਦੇ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰ ਕ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

(4) ਬਾਣੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਅੱਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਕੇ ਸਹੀ ਰਸਤੇ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ।

5) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਬਦ :

ਮੈ ਆਪਣਾ ਗੁਰੁ ਪੂਛਿ ਦੇਖਿਆ ਅਵਰੁ ਨਾਹੀ ਥਾਉ ॥ *(ਅ ਗ ੧੪)*

ਤਥਾ – ਭਾਈ ਰੇ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਗਿਆਨੁ ਨ ਹੋਇ ।
ਪੂਛਹੁ ਬ੍ਰਹਮੇ ਨਾਰਦੈ ਬੇਦ ਬਿਆਸੈ ਕੋਇ ॥ *(ਅ ਗ ੫੯)*

ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਬੈ ਰ ਜੀਵਨ ਸੇਧ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ।

(6) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲਦੇ ਨਹੀਂ । ਜਦ ਤੱਕ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਗੱਲ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝੀਏ ।

ਇੱਕ ਵੀਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਬਣਤਰ ਇੱਕ ਆਮ ਇਨਸਾਨ

ਵਰਗੀ ਸੀ । ਹੱਥ, ਮੂੰਹ, ਨੱਕ, ਕੰਨ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਢੰਗ, ਖਾਣ, ਪੀਣ, ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਸੰਬੰਧ, ਮਾਤਾ–ਪਿਤਾ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਾਡੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਸੀ । ਸਭ ਤੋਂ ਸ੍ਰੇਠ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਜੇ ਕੋਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅ ਦਰ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਰੱਬੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਭੰਡਾਰ । ਇਸ ਰੱਬੀ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅ ਦਰ ਵੱਸ ਰਹੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਜੋਤਿ ਦਾ ਜਲਵਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੂਰਾਨੀ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਕਾਰਨ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਜੋਤਿ ਜਾਣ, ਲੁਕਾਈ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੀ ਸੀ । ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਿਆਣਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਰੀਰ ਇੱਕ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਢੇਰੀ ਹੈ । ਇਸ ਗੁੱਝੀ ਰਮ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸੰਘਰ ਕੀਤਾ ।

ਜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਚੁਪ–ਚਾਪ ਰਹਿੰਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਬੋਲਦੇ ਨਾ, ਕੋਈ ਉਪਦੇ ਨਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਬਾਣੀ ਰਚਦੇ ਤਾਂ ਾਇਦ ਦੁਨੀਆਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਦ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਈ ਹੁੰਦੀ । ਇਸ ਲਈ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮ ਨਣਾ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਹੈ ਯਥਾਰਥ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਰੱਬੀ ਪ੍ਰਕਾ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜੋ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਦੱਸੀ ਉਹੀ ਅਸਲ ਗੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ।

ਇਸੇ ਲਈ ਜਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸਿੱਧਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰ ਨ ਕੀਤਾ ਕਿ :

ਤੇਰਾ ਕਵਣੁ ਗੁਰੂ ਜਿਸ ਕਾ ਤੂ ਚੇਲਾ ॥ (*ਅਗ* ੯੪੨)

ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਉੱਤਰ ਸੀ,

ਸਬਦੁ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤਿ ਧੁਨਿ ਚੇਲਾ ॥ (*ਅਗ* ੯੪੩)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਸੇ ਆ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਸਪੱ ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਸਤਿਗੁਰ ਨੋ ਸਭੁ ਕੋ ਵੇਖਦਾ ਜੇਤਾ ਜਗਤੁ ਸੰਸਾਰੁ ॥
ਡਿਠੈ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਵਈ ਜਿਚਰੁ ਸਬਦਿ ਨ ਕਰੇ ਵੀਚਾਰੁ ॥ (*ਅਗ* ੫੯੪)

ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਹੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕੇਵਲ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਪਰ ਮੇਰਾ ਉਪਦੇ ਜੋ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਹੀ ਅਸਲ ਗੁਰੂ ਹੈ । ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮ ਨ ਕੇ ਮਨ ਨਾਲ ਵੀਚਾਰਿਆਂ ਹੀ ਨਿਸਤਾਰਾ ਹੋਣਾ ਹੈ । (ਸਬਦੁ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤਿ ਧੁਨਿ ਚੇਲਾ)

ਇਸੇ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ :–

ਆਵਹੁ ਸਿਖ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰਿਹੋ ਗਾਵਹੁ ਸਚੀ ਬਾਣੀ ॥
ਬਾਣੀ ਤ ਗਾਵਹੁ ਗੁਰੂ ਕੇਰੀ ਬਾਣੀਆ ਸਿਰਿ ਬਾਣੀ ॥ (*ਅਗ* ੯੨੦)

ਇਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ।

ਗੁਰ ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਭਿੰਨੀ ਦੇਹੁਰੀ ਅ ਮ੍ਰਿਤੁ ਬੁਰਕੇ ਰਾਮ ਰਾਜੇ ॥
ਜਿਨਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਮਨਿ ਭਾਈਆ ਅ ਮ੍ਰਿਤਿ ਛਕਿ ਛਕੇ ॥ (*ਅਗ* ੪੪੮)

ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਦੀਆਂ ਫੁਹਾਰਾਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਭਾਈ ਹੈ, ਚੰਗੀ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ

ਪਿਆ ਹੈ ਉਹੀ ਇਹਅ ਮ੍ਰਿਤ ਛਕਦੇ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਇਸੇ ਲਈ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ :

ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚਿ ਬਾਣੀ ਅ ਮ੍ਰਿਤੁ ਸਾਰੇ ॥
ਗੁਰੁ ਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸੇਵਕੁ ਜਨੁ ਮਾਨੈ ਪਰਤਖਿ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥

(*ਅਗ ੯੮੨*)

ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਤਾਂ ਅਰਥ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਖੋ ਜੀ ! ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਤੱਖ ਗੁਰੂ ਹੀ ਨਿਸਤਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਲਗਾਂ ਮਾਤਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਜਿਥੇ ਨਾਂਵ ਜਾਂ ਪੜਨਾਂਵ ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੁਲਿੰਗ ਇੱਕ ਬਚਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਨਾਂਵ ਨੂੰ ਸਿਹਾਰੀ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਅਰਥ, ਨੂੰ, ਨਾ, ਕਾ, ਕੇ, ਕੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਸੋ ਸਹੀ ਅਰਥ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਉਪਦੇ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਭੀ, ਜੋ ਜਨ ਅਤੇ ਸੇਵਕ ਬਣ ਕੇ ਮ ਨੇਗਾ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੋ ਕੇ ਨਿਸਤਾਰਾ ਕਰੇਗਾ ।

ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਜੇ ਵੀਚਾਰ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਾਰੀ ਸਰੀਰਿਕ ਕ੍ਰਿਆ ਮਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ । ਮਨ ਵਿੱਚ ਫੁਰਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਪੈਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰੇ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮਨ ਦਾ ਫੁਰਨਾ ਹੋਵੇ ਠੇਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਪੈਰ ਠੇਕੇ ਵੱਲ ਲੈ ਤੁਰੇ ।

ਕੰਨ ਆਵਾ ਸੁਣਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹਨ; ਭਾਵਨਾ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਤਾਰੀ ਸੁਣ ਕੇ ਮਨ ਖਿੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਚਿਹਰੇ ਤੇ_ ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿੰਦਾ ਸੁਣ ਕੇ ਮਨ ਕ੍ਰੋਧਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਅੱਖਾਂ ਉਹੀ ਹਨ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਚਿੱਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁ ਮਣ ਨੂੰ ਦੇਖ ਮਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਆਪਣੀ ਧੀ, ਭੈਣ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹਰ ਇੱਕ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਹੈ । ਅੱਖਾਂ-ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿ ਚਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਜਿਸ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਅਹੰਕਾਰ ਰੂਪੀ ਵਿਕਾਰ ਹਨ ਉਸੇ ਮਨ ਵਿਚ ਦਿਆ, ਧਰਮ, ਸਤ, ਸੰਤੋਖ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਦੇ ਗੁਣ ਬੈਠੇ ਹਨ । ਮਨ ਅੱਡ ਅੱਡ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਆ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਮਨ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬੰਦਾ ਚੋਰ, ਡਾਕੂ, ਬਦਮਾ ਅਤੇ ਲੁਟੇਰਾ ਹੈ । ਮਨ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬੰਦਾ ਪਰਉਪਕਾਰੀ, ਸੰਤ, ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਦਿਆਲੂ ਹੈ । ਮਨ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਹੀ ਧਰਮ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਹੈ । ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ 7●% ਉਪਦੇ ਮਨ ਲਈ ਹੈ ।

ਸੋ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਕਿ ਨਾ ਸਰੀਰ ਸਿੱਖ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰੀਰ ਗੁਰੂ, ਉਪਦੇ ਮਨ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਪਦੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਮਿਲਣਾ ਹੈ । ਇਸੇ ਲਈ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ:

ਰੇ ਮਨ ਐਸੋ ਕਰ ਸੰਨਿਆਸਾ ॥
ਬਨ ਸੇ ਸਦਨ ਸਬੈ ਕਰ ਸਮਝਹੁ ਮਨ ਹੀ ਮਾਹਿ ਉਦਾਸਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਤ ਕੀ ਜਟਾ ਜੋਗ ਕੋ ਮਜਨੁ ਨੇਕ ਕੇ ਨਖਨ ਬਢਾਓ ॥
ਗਿਆਨ ਗੁਰੂ ਆਤਮ ਉਪਦੇਸਹੁ ਨਾਮ ਬਿਭੂਤ ਲਗਾਓ ॥

(ਰਾਮਕਲੀ ਪਾਤਿ ਾਹੀ ੧੦ – ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰਤਾ ਗੱਦੀ ਦੇਣ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲਣੇ_ਰੁ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖੇ ਰਹਿਤਨਾਮੇ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੇ ਬਚਨ ਸਿਉਂ ਪ੍ਰਗਟ ਚਲਾਇਉ ਪ ਥ ॥
ਸਭ ਸਿਖਨ ਕੋ ਹੁਕਮ ਇਹ ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗ੍ਰੰਥ ॥[1]

ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਨਿਨ ਸਿਖ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਬਚਨ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਕਹੇ ਹਨ :

ਜੋ ਸਿਖ ਗੁਰ ਦਰ ਨ ਕੀ ਚਾਹਿ । ਦਰ ਨ ਕਰੇ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਆਹਿ ॥
ਜੋ ਮਮ ਸਾਥ ਚਹੇ ਕਰਿ ਬਾਤ । ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਪੜ੍ਹੈ ਬੀਚਾਰਹਿ ਸਾਥ ॥
ਮੇਰਾ ਰੂਪ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਜਾਨ । ਇਸ ਮੇਂ ਭੇਦ ਨ ਰੰਚਕ ਮਾਨ ॥
ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਗੁਰੂ ਕਰ ਜਾਨੈ ॥ ਆਗਿਆ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਾਨੈ ॥

(ਤਨਖਾਹਨਾਮਾ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ)

ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪੁਲਿਟੀਕਲ ਏਜੰਟ ਮਿਸਟਰ ਐਲਫਿੰਨਸਟਨ, ਫਰੁਖਸੀਅਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸੀ । ਉਸ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਹੀਦੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਕਲਕੱਤੇ ਹੈੱਡਕੁਆਟਰ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ । ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਿ: ਐਲਫਿੰਨਸਟਨ ਸਾਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕੋਈ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਬਲਕਿ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਦੇ ਗਏ ।[2]

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਦੇ 43 ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਲਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਕਲਾਲ ਦੇ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾਤ ਾਹੀ ਦਸਵੀਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ:

ਦਰਸਨ ਗੁਰ ਕਾ ਹੈ ਸਾਵਧਾਨ । ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਮਾਨ ।
ਤਬ ਪੁਨਿ ਆਪ ਉਠੇ ਸਭ ਸੰਗਾ । ਪੈਸੇ ਪ ਚ ਨਲੀਏਰ ਸੁ ਅ ਗਾ ।

---

1 ਰਹਿਤਨਾਮੇ ਸੰਪਾਦਕ ਪਿਆਰਾ ਸਿ ਘ ਪਦਮ, ਪ੍ਰਕਾ ਕ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰ, ਅ ਮ੍ਰਿਤਸਰ ।
2. An early European Account of Sikhs, by Dr. Ganda Singh.

ਕਹਾ ਜੋਇ ਬਚ ਕੀਨਾ ਚਾਹੇ । ਪਾਠ ਕਰੇ ਗੁਰ ਕੇ ਸੁਖ ਪਾਏ ।

ਯਾ ਸਮ ਔਰ ਕੋਈ ਗੁਰ ਨਾਹੀ। ਬਿਨਾ ਕਾਨ ਸਚ ਬਾਕਕ ਨਾਹੀਂ ।

[3]ਭਾਈ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਛਿੱਬੜ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਬੰਸਾਵਲੀ ਨਾਮਾ ਦਸਾਂ ਪਾਤ ਾਹੀਆਂ ਕਾ ਜੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਲੀਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਛਪ ਜਾ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ, ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਹੈ ।

ਹੋਰ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਟਿੱਕਾ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੇ ਗਏ ।

ਪੂਜਾ ਅਸਥਾਨ ਅ ਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਭਏ ।

ਦਸਵਾਂ ਪਾਤ ਾਹ ਗੱਦੀ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੇ ਗਿਆ ।

ਅਜ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗੁਰੂ ਅਸਾਡਾ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ , ਸੋਈ ਗਿਆ ਜੋ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਗਿਆ।

ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਝਾਤ ਪਾਇਆਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ, ਾਲਸਾ ਪ ਥ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਤਕਰੀਬਨ ਪੂਰੀ ਇੱਕ ਸਦੀ, ਕਤਲੇਆਮ, ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਸਹਿ ਅਤੇ ਅਕਹਿ ਕ ਟ ਾਲਸੇ ਨੇ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਤਾਬੇ ਰਹਿ ਕੇ ਝੱਲ ਕੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨ ਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਧਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ ।

ਜਦ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਣਾ ਮੌਤ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨਾਉਂ ਸੀ ਉਦੋਂ ਸਭ, ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਭਾਈ ਜਾਂ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਬਾਬੇ ਹੀ ਸੀ । ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਇਆ । ਹੁਣ ਜਦ ਹਲਵਾ ਪੂਰੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਤਾਂ ਘਰ ਘਰ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਬਾਬੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਆਪਣੇ ਦੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵਾਚਿਆਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੋਂ ਪਹਿਲ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਤੇ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦਾ ਡੰਕਾ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਜਦ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੇ ਵਾਸੀ ਅਵਤਾਰਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਰੀਰਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ, ਫਿਰ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰ ਪਏ ਤਾਂ ਦੇ ਦਾ ਪਤਨ_ਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ।

ਅੱਜ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੇ ਾਂ ਤੇ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ । ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਆਪਣੀ ਵਿਧਾਨ ਰੂਪੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੀ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਦਾ ਆਰਥਿਕ, ਰੱਖਿਆ, ਸਿੱਖਿਆ, ਭੂਗੋਲਿਕ, ਤਾਰਾ ਵਿਗਿਆਨ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਭਾਵ ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਇਕ ਵਿ ਵਿਅਕਤੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਸਭ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲਿਖੇ ਅਸੂਲਾਂ ਤੇ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ਹੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ ਪੂਰੀ ਉਤਰਦੀ ਹੈ ।

---

3 ਬੰਸਾਵਲੀ ਨਾਮਾ ਦਸਾਂ ਪਾਤ ਾਹੀਆਂ ਕਾ ਕ੍ਰਿਤ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਛਿੱਬੜ, ਸੰਪਾਦਕ ਡਾ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ, ਪ੍ਰਕਾ ਕ ਪ ਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ।

ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੀ ਗੁਰੂ ਹੈ । ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ ਉਥੇ ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਪਰ ਅਧਿਆਪਕ ਕਦੇ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਲੇਖਕ ਨਹੀਂ ਅਖਵਾ ਸਕਦਾ । ਸੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਬੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਿਆਨੀ, ਕਥਾ ਵਾਚਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਅਖਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਦੇ ਭੀ ਗੁਰੂ ਪਦਵੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ ।

ਮੇਰਾ ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਜੋ ਹਰ ਰੋ ਇਸ ਵਿ ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ । ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਦੇਖੋ ! ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਕੀ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਗਿਆਂ ਕਾਂੀ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਹੁਣ ਮਰ ਕੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲ ਪਏ । ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਮੈਂ ਇਹ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹਾਂ । ਇਹ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਹਨ । ਮੈਂ ਹੱਸ ਕੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਭੀ ਹਮੇ ਾਂ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਤੂੰ ਮ ਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ । ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਾ ਆਇਆ ।

ਜੇ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਿਲਾਸਫੀ ਨੂੰ ਮ ਨ ਲਈਏ ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਆਪਣੇ ਲੱਖਾਂ ਸਿੱਖ ਸੇਵਕਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਕਿਵੇਂ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਕਿਵੇਂ ਸਭ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਇਸੇ ਲਈ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਸੇਵਕ ਮਰਣੇ–ਪਰਣੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਫਿਰ ਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਬਾਣੀ ਹੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ।

ਇਸੇ ਲਈ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਰਮਾਨ ਮਹਾਂ ਕਵੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕੇਰ ਸਰੀਰ ਜੋਊ, ਸਭ ਥਾਨ ਸਮੇਂ ਸਭ ਨਾ ਦਰਸੇ ਹੈਂ ।

ਗ੍ਰੰਥ, ਰਿਦਾ, ਗੁਰੂ ਕੋ ਇਹ ਜਾਨੋ, ਉਤਮ ਹੈ, ਸਭ ਕਾਲ ਰਹੇ ਹੈਂ ।

ਮੇਰੇ ਸਰੂਪ ਤੇ ਯਾ ਤੇ ਹੈ ਦੀਰਘ, ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਅਦਾਇਬ ਕਰੈ ਹੈਂ ।

ਭਾਵ :– ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਜੋ ਹੈ ਉਹ ਹਮੇ ਾਂ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਕੋਈ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ । ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਜਾਨੋਂ, ਜੋ ਉੱਤਮ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਕਾਲ, ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ । (ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ 1843 ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ) ।

ਕੇਵਲ ਕਿਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਜਦ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੀੜ੍ਹੇ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾ ਕਰਕੇ ਆਪ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਭੁੰਜੇ ਬੈਠਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਲੰਘ ਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿ ਰਾਮ ਵਾਸਤੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਚਾਦਰ ਵਿਛਾਉਣਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ।

ਆਮ ਬੋਲ ਚਾਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਭੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੰਮ, ਜਿਹਾ ਕਿ ਤਰਖਾਣਾ, ਲੁਹਾਰਾ, ਕਲਾ ਜਾਂ ਵਿੱਦਿਆ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਜਦ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ

ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾ ਕਰਕੇ ਸੰਲ ਜੀਵਨ ਜਿਊਣ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿਖਾਵੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਕਹਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਬਲਿਹਾਰੀ ਗੁਰ ਆਪਣੇ ਦਿਉਹਾੜੀ ਸਦ ਵਾਰ ॥
ਜਿਨਿ ਮਾਣਸ ਤੇ ਦੇਵਤੇ ਕੀਏ ਕਰਤ ਨ ਲਾਗੀ ਵਾਰ ॥੧॥ ਮਹਲਾ ੨॥
ਜੇ ਸਉ ਚੰਦਾ ਉਗਵਹਿ ਸੂਰਜ ਚੜਹਿ ਹਜਾਰ ॥
ਏਤੇ ਚਾਨਣ ਹੋਦਿਆਂ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਘੋਰ ਅ ਧਾਰ ॥ (ਅ ਗ ੪੬੨-੪੬੩)

ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜੇ ਨ ਰ ਮਾਰੀਏ, ਪਿਛਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖੁਦਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਕੋਈ ਪੈਂ ਬਰ ਅਤੇ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਇਆ। ਗੁਰੂ ਪਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਅਤੇ ਂ ਕਰਾਚਾਰੀਆ ਜੀ ਨਾਲ ਲਗਾਇਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂ ਪੁਰ ਾਂ ਦੇਂ ਲਸੈ ਤੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਵਾਚੀਏ ਤਾਂ ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਨੇ ਤਾਂ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਅਸੂਲ ਤੋਂ ਉਲਟ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਣੀ, ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਸੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰਾਮ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਇਹ ਅਸੂਲ ਅਪਣਾਅ ਲਵੇ ਤਾਂ ਦੋ ਪੁ ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਂ ਕਰਾਚਾਰੀਆ ਜੀ, ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਬਣਾਈ ਮਾਇਆ ਦੀ ਹੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰੀਭਾ ਾ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਰਹੇ ਅਤੇ ਈਰਖਾ ਦਵੈਖ ਵਿੱਚ ਫਸ ਕੇ ਬੋਧੀਆਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬੁੱਧ ਮੱਤ ਦਾ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਸਫਾਇਆ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤਾਂ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਹੀ ਗੁਰੂ ਪਦਵੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਭੀ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਅੱਛੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਅਖੌਤੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਆਪਣਾ ਡੰਗ ਟਪਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹਉਮੈ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਰੰਗੀ ਸੱਤਾ (ਰਾਜ ਸੱਤਾ) ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਲਬਰੇ ਸਤਿ (ਧਰਮ) ਦਾ ਕਦੇ ਆਪਸੀ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਭਗਤਾ ਤੈ ਸੈਸਾਰੀਆ ਜੋੜੁ ਕਦੇ ਨ ਆਇਆ ॥ *(ਅ ਗ ੧੪੫)*

ਇਸ ਲਈ ਸਤਿ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਤੇ ਲਟਕਣਾ ਪਿਆ, ਅ ਗਾਰਾਂ ਤੇ ਚਲਣਾ ਪਿਆ, ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸੀਸ ਵਿੱਚ ਰੇਤਾ ਪੁਆਉਣਾ ਪਿਆ। ਕ੍ਰਿ ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਰਥਵਾਨ ਬਣਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਹ ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਚੁੱਕਣੀ ਪਈ। ਏਮਨਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਬਾਬਰ ਦੀ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਬਰ ਕਹਿ ਕੇ ਵੰਗਾਰਿਆ। ਔਰੰਗੇ ਬ ਦੀ_ਲਮੀ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਪਿਆਸ ਗੁਰੂ ਤੇ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੁਝਾਈ ਅਤੇ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰ ਕੇ ਮ ਲੂਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਚਾਰ ਪੁ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਾਲਸੇ ਨੇ ਅਸਹਿ ਤੇ ਅਕਹਿ ਕ ਟ ਸਹਾਰ ਕੇ_ਲਮ ਅਤੇ ਾਲਮ ਦਾ ਨਾ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ ਜੇ ਅੱਜ ਦੇ ਧਰਮ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਜੇ ਪਰਖੀਏ ਤਾਂ ਘੋਰ ਨਿਰਾ ਾ ਪੱਲੇ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵੇਲੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋਇਆ, ਪਿਛਲੇ 2● ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਬੱਚੇ ਯਤੀਮ ਹੋ ਗਏ, ਅਣਗਿਣਤ ਸੁਹਾਗਣਾਂ ਦੇ ਸੁਹਾਗ ਤੇ ਪਤ ਲੁੱਟੀ ਗਈ। ਕਿੱਥੇ ਨੇ ਇਹ ਦੇਹਧਾਰੀ ਜਗਤ ਗੁਰੂ? ਕੀ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ? ਕੋਈ ਹੈ ਜੋ ਬਾਬੇ ਵਾਂਗ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਜਾਬਰ ਕਹਿ ਕੇ ਵੰਗਾਰੇ ਅਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਬੰਦ ਕਰਾਵੇ?

ਸਿੱਖੀ ਭੇਸ ਧਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਇਕੱਠਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਆਮ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖੀ ਅਸੂਲਾਂ ਅਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਨਕਲਾਂ ਲਾ ਕੇ ਾਲਸਾ ਪ ਥ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਪੂਰਨ ਮਹਾਂ ਪੁਰ ਾਂ, ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀਆਂ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਕੀ ਮਜਾਲ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਬਰ ਲਾਂ ਕੋਈ ਆਵਾ ਕੱਢਣ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲਦੇ ਹਨ :

ਆਰਥਿਕ, ਪ੍ਰਮਾਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਸਰੀਰਿਕ ਅਜਿਹਾ ਕਿਹੜਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸੇਧ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਅੱਜ ਜੋ ਭੁਲੇਖੇ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਲਈ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵੇਲੇ ਭੀ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ, ਆਪਣੀ ਮਾਨਸਿਕ ਦ ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਤਕਲੀਾਂ ਰਖਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਬਹੁਤ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਸਿੱਧੇ ਸੁਆਲ ਜੁਆਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਹਾ ਕਿ :

ਸਵਾਲ : ***ਫੇਰਿ ਕਿ ਅਗੈ ਰਖੀਐ ਜਿਤੁ ਦਿਸੈ ਦਰਬਾਰੁ ॥***
ਮੁਹੌ ਕਿ ਬੋਲਣੁ ਬੋਲੀਐ ਜਿਤੁ ਸੁਣਿ ਧਰੇ ਪਿਆਰੁ ॥ (ਜਪੁ ਜੀ ਪਉੜੀ ੪)
ਉੱਤਰ: ***ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਸਚੁ ਨਾਉ ਵਡਿਆਈ ਵੀਚਾਰੁ ॥*** (ਜਪੁ ਜੀ ਪਉੜੀ ੪)
ਸਵਾਲ : ***ਕਵਨ ਸੰਜੋਗ ਮਿਲਉ ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੇ ॥***
ਉੱਤਰ : ***ਪਲੁ ਪਲੁ ਨਿਮਖ ਸਦਾ ਹਰਿ ਜਪਨੇ ॥*** (ਅ ਗ ੮੦੬)
ਸਵਾਲ : ***ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ ਕਿਵ ਕੂੜੈ ਤੁਟੈ ਪਾਲਿ ॥*** (ਜਪੁ ਜੀ ਪਉੜੀ ੧)
ਉੱਤਰ : ***ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ ਨਾਨਕ ਲਿਖਿਆ ਨਾਲਿ ॥*** (ਜਪੁ ਜੀ ਪਉੜੀ ੧)
ਸਵਾਲ : ***ਕਵਣੁ ਸੁ ਅਖਰੁ ਕਵਣੁ ਗੁਣੁ ਕਵਣੁ ਸੁ ਮਣੀਆ ਮ ਤੁ ॥***
ਕਵਣੁ ਸੁ ਵੇਸੋ ਹਉ ਕਰੀ ਜਿਤੁ ਵਸਿ ਆਵੈ ਕੰਤੁ ॥ (ਅ ਗ ੧੩੮੪)
ਉੱਤਰ : ***ਨਿਵਣੁ ਸੁ ਅਖਰੁ ਖਵਣੁ ਗੁਣੁ ਜਿਹਬਾ ਮਣੀਆ ਮ ਤੁ ॥***
ਏ ਤ੍ਰੈ ਭੈਣੇ ਵੇਸ ਕਰਿ ਤਾਂ ਵਸਿ ਆਵੀ ਕੰਤੁ ॥ (ਅ ਗ ੧੩੮੪)

ਆਪਣੇ ਸਕੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿਆਰ, ਗੁਰੂ, ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਆਇ ਮਿਲੁ ਗੁਰਸਿਖ ਆਇ ਮਿਲੁ ਤੂ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰੇ ॥

ਜੋ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਦੇ ਤਿਨ ਦਰਸਨੁ ਦੀਜੈ ॥
ਹਮ ਤਿਨ ਕੇ ਚਰਨ ਪਖਾਲਦੇ ਧੂੜਿ ਘੋਲਿ ਘੋਲਿ ਪੀਜੈ ॥ (ਅ ਗ ੭੨੫-੨੬)

ਸੱਚੇ ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ :

ਏਹੁ ਕੁਟੰਬੁ ਤੂ ਜਿ ਦੇਖਦਾ ਚਲੈ ਨਾਹੀ ਤੇਰੈ ਨਾਲੇ ॥
ਸਾਥਿ ਤੇਰੈ ਚਲੈ ਨਾਹੀ ਤਿਸੁ ਨਾਲਿ ਕਿਉ ਚਿਤੁ ਲਾਈਐ ॥
ਐਸਾ ਕੰਮੁ ਮੂਲੇ ਨ ਕੀਚੈ ਜਿਤੁ ਅ ਤਿ ਪਛੋਤਾਈਐ ॥ (ਅ ਗ ੯੧੮)

ਗੁਰਸਿਖ ਹਰਿ ਬੋਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ॥
ਹਰਿ ਬੋਲਤ ਸਭ ਪਾਪ ਲਹਿ ਜਾਈ ॥(ਅ ਗ ੧੬੫)

ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ ਤੇ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ :-

ਜੋ ਜੋ ਕਥੈ ਸੁਨੈ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਤਾ ਕੀ ਦੁਰਮਤਿ ਨਾਸੁ ॥
ਸਗਲ ਮਨੋਰਥ ਪਾਵੈ ਨਾਨਕ ਪੂਰਨ ਹੋਵੈ ਆਸ ॥(ਅ ਗ ੧੩੦੦)

ਕਦੇ ਡਰਾਵਾ ਭੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮ ਨੇਗਾ ਜਮਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਮ ਨੇਗਾ ਜਮ ਤੇਰੇ ਦਾਸ ਬਣ ਜਾਣਗੇ :

ਦਿਨਸੁ ਰੈਨਿ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਈਐ ॥
ਸੋ ਜਨੁ ਜਮ ਕੀ ਵਾਟ ਨ ਪਾਈਐ ॥(ਅ ਗ ੩੮੬)

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਗੁਰਸਿਖ ਨਿਤ ਸਭ ਕਰਹੁ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਭਾਵੈ ॥
ਨਾਨਕ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਜੋ ਮਨਿ ਚਿਤਿ ਕਰੇ ਤਿਸੁ ਜਮਕੰਕਰੁ ਨੇੜਿ ਨ ਆਵੈ ॥
(ਅ ਗ ੫੧੫)

ਫਿਰ ਜਦ ਗੁਰੂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਬਲੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਗੇੜ ਵਿਘਨ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਰਮੇ ਰ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਸਦਾ ਹੈ :

ਹਰਿ ਚਰਨ ਸਰਨ ਗੋਬਿੰਦ ਦੁਖ ਭੰਜਨਾ ਦਾਸ ਅਪੁਨੇ ਕਉ ਨਾਮੁ ਦੇਵਹੁ ॥
ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਪ੍ਰਭ ਧਾਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਤਾਰਹੁ ਭੁਜਾ ਗਹਿ ਕੂਪ ਤੇ ਕਾਢਿ ਲੇਵਹੁ ॥
(ਅ ਗ ੬੮੩)

ਅ ਤ ਵਿੱਚ ਜਦ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੋਈ ਗੱਲ ਮ ਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਪਿਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਪਿਤਾ ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੀ ਮ ਨ ਲੈ :

ਕਰਉ ਬੇਨੰਤੀ ਸੁਣਹੁ ਮੇਰੇ ਮੀਤਾ ਸੰਤ ਟਹਲ ਕੀ ਬੇਲਾ ॥
ਈਹਾ ਖਾਟਿ ਚਲਹੁ ਹਰਿ ਲਾਹਾ ਆਗੈ ਬਸਨੁ ਸੁਹੇਲਾ ॥ (ਅ ਗ ੧੩)

ਗੁਰੂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਦਿਨ ਰਾਤ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਕੋਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਹੋਵੇ । ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹਾ ਰ ਜਾਣ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਹੋਵੇ ?

ਆਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਬਾਬਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ, ਸੰਤ ਈ ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਮਪੁਰ ਖੇੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ, ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਸਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ ਗਏ ।

ਪਰ ਹਾਂ, ਸਾਡੀ ਕੱਟੀ ਨੂੰ ਮੋਕ ਲੱਗੀ ਹੈ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕੀ ਦਈਏ ? ਸਾਡੀ ਮੱਝ ਹਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਐਤਕੀ ਜੀਰੀ ਬੀਜੀਏ ਜਾਂ ਇੱਖ ਜਾਂ ਇਸ ਵਾਰ ਵੋਟ ਕਿਸ ਨੂੰ ਪਾਈਏ , ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਨਾ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਨਾ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਨ ਹੀ ਗੁਰੂ ਕੋਲ ਵਿਹਲ ਹੈ । ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇਹਧਾਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ੋਭਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪ੍ਰਮਾਣ :-

ਬੰਦੇ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਹੀਦੀ ਪਿਛੋਂ ਜਦ ਬੰਦਈ ਾਲਸੇ ਅਤੇ ਤੱਤ ਾਲਸੇ ਦਾ ਬਖੇੜਾ ਪੈ ਗਿਆ, ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਚੀਆਂ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਹਰਿ ਕੀ ਪਉੜੀ ਤੇ ਪਾ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਸਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਆਪਣਾ ੈਸਲਾ ਦੱਸੋ ਜੀ । ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਨੋਂ ਪਰਚੀਆਂ ਡੁੱਬ ਗਈਆਂ। ਫਿਰ ਤੱਤ ਾਲਸੇ ਵਾਲੀ ਪਰਚੀ ਉੱਪਰ ਆਈ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਨੋਂ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਪਿਛੋਂ ਤੱਤ ਾਲਸਾ ਬਲੀ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟੇਗਾ । (ਪ ਥ ਪ੍ਰਕਾ ਕ੍ਰਿਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ)[4]

1762 ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵੇਲੇ ਜਦ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਲੀ ਹ ਾਰ ਸਿੱਖ ੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਮ ਨੂੰ ਬਰਨਾਲੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸੋਦਰੁ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਪ ਥ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਹੇ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਿਆ ਗ੍ਰੰਥ ਲਈ ਪ ਥ ਬਣਾਇਆ ਸੀ । ਜੇ ਪ ਥ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਤਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੌਣ ਪੜ੍ਹੇਗਾ ਇਸ ਲਈ ਗ੍ਰੰਥ ਲਈ ਪ ਥ ਰੱਖ ਲੈ ।

ਪ ਥ ਕੀ ਰਖੋ ਤਊ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ ਰਹੈਗੀ ਨਾਥ ।
ਰਾਖਉ ਜੋ ਨ ਪ ਥ ਕੀ ਤਉ ਗ੍ਰੰਥ ਕਉਨ ਮਾਨੈਗਾ ।[5]

ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਫਿਰ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਸੁਣ ਲਈ ਐਸੀ ਕਲਾ ਵਰਤਾਈ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅ ਦਰ ਹੀ ਪ ਥ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਧਾਵਾ ਕਰਕੇਂ ਤਹਿ ਪਾਈ ।

(3) ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਵੇਲੇ, ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅ ਦਰ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜਦ ਪੱਛੜੀਆਂ ੇਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਜੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰ ਾਦਿ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੇ ਬੱਚੇ, ਪ੍ਰੋ ਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਖੀ ਸੱਜਣ ਪ੍ਰ ਾਦਿ ਲੈ ਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਸਮੇਤ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਆਏ । ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਤਕਰਾਰ ਵੱਧ

---

4 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪ ਥ ਪ੍ਰਕਾ ਕ੍ਰਿਤ ਰਤਨ ਸਿ ਘ ਭੰਗੂ ਪ੍ਰਕਾ ਕ .ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅ ਮ੍ਰਿਤਸਰ ।

ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ । ਉਸ ਤੇ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਬ ਕੀਤੀ ਫੁਰਮਾਨ ਸੀ;

ਨੀਚ ਜਾਤਿ ਹਰਿ ਜਪਤਿਆ ਉਤਮ ਪਦਵੀ ਪਾਇ ॥
ਪੂਛਹੁ ਬਿਦਰ ਦਾਸੀ ਸੁਤੈ ਕਿਸਨੁ ਉਤਰਿਆ ਘਰਿ ਜਿਸੁ ਜਾਇ ॥

(ਅ ਗ ੭੩੩)

ਪੁਜਾਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਖਾਲੀ ਕਰ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਸਿੰਘਾਂ ਹੱਥ ਆਈ ।

1984 ਵਿਚ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਉਪਰੇਸ਼ਨ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੁਖ ਵਾਕ ਸੀ :

ਭਗਤਾ ਦੀ ਸਦਾ ਤੂ ਰਖਦਾ ਹਰਿ ਜੀਉ
ਧੁਰਿ ਤੂ ਰਖਦਾ ਆਇਆ ॥
ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਜਨ ਤੁਧੁ ਰਾਖਿ ਲਏ ਹਰਿ ਜੀਉ ਹਰਣਾਖਸੁ ਮਾਰਿ ਪਚਾਇਆ॥
ਗੁਰਮੁਖਾ ਨੋ ਪਰਤੀਤਿ ਹੈ ਹਰਿ ਜੀਉ ਮਨਮੁਖ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਇਆ ॥੧॥
ਹਰਿ ਜੀ ਏਹ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ॥
ਭਗਤਾ ਕੀ ਪੈਜ ਰਖੁ ਤੂ ਸੁਆਮੀ ਭਗਤ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ ॥

(ਅ ਗ ੬੩੭-੩੮)

ਮਹਾਂ ਵਾਕ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਹਰਣਾਖਸ਼ਣੀ ਦਾ ਅੰਤ ਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹਰਣਾਖਸ਼ਣੀ ਨਰਕਾਂ ਨੂੰ ਚਲੀ ਗਈ । ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਜਰਨੈਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ।

ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਵਾਰਤਾ:

1955–56 ਵਿੱਚ ਪਟਿਆਲੇ ਲੀਲ੍ਹਾ ਭਵਨ ਕੋਲ ਹਰਰੋਜ਼ ਦੀਵਾਨ ਸਜਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਹਰਰੋਜ਼ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ । ਸਰਦਾਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਛੀਨਾ ਜੋ ਪੈਪਸੂ ਚੋਂ ਆਈ.ਜੀ. ਪੁਲਿਸ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਸਨ, 22 ਨੰਬਰ ਫਾਟਕ ਤੇ ਕਰਨਲ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੋਠੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਠੀ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਸਰਵਿਸ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਰਗੇ ਸੰਬੰਧ ਸਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਤਾਂ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ । ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਤ ਬਹੁਤ ਅੱਛਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੁਸੀਂ ਭੀ ਚੱਲੋ । ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਾਕਾ ਤੂੰ ਜਾਇਆ ਕਰ ਮੇਰਾ ਇਥੇ ਹੀ ਸਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਫਿਰ ਜਾ ਕੇ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨ ਲਈ ਕਿਹਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਾਕਾ ਤੂੰ ਜਾ ਕੇ ਸੁਣ ਲੈ ਮੈਂ ਵੱਡੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਮੈਨੂੰ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ । ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੁਬਾਰੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸੰਤ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਉਥੇ ਹਨ । ਮੇਰਾ ਇਥੇ ਹੀ ਸਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਹੋਰ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਸੁਣਾਈ ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਾਠ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁੱਝ ਬੰਦੇ ਐਸੇ ਆਏ ਜਿਸ ਤੋਂ

5 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ।

ਮਨ ਵਿਚ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਮਨ ਦਾ ਭਰਮ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਤੇ ਰੁਮਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੁੜ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ।

ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਿਛੋਂ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਧਦਾ ਗਿਆ ਪਰ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅਨੰਦ ਭੀ ਵਧਦਾ ਗਿਆ । ਇੱਕ ਵੇਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਦਰਦ ਨਾਲ ਸਿਰ ਫੱਟ ਜਾਵੇਗਾ । ਪਰ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਪਾਠ ਭੀ ਛੱਡ ਨਾ ਸਕਾਂ ।

ਫਿਰ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਲਾਇਡਿੰਗ ਵਿੰਡੋ ਤੋਂ ਪੜਦਾ ਹਟਾਈਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ ਅੱਗਿਓ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਮੈਨੂੰ ਦੂਰ ਇੱਕ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਜੋ ਦੀਵਾਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ।

ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਹ ਰੋਸ਼ਨੀ ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੀ ਗਈ । ਅੰਤ ਨੂੰ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੂਪ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ । ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਚੌਰ ਉਸ ਨਵੇਂ ਆਏ ਸਰੂਪ ਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਐਸੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਖੇਡ ਵਰਤੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸਰੂਪ ਦੇ ਤਾਅਬੇ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਖਮ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਮੈਂ ਨਵੀਂ ਆਈ ਸਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾਈ, ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲਿਆ । (ਜੋ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਛੁਪਾ ਗਏ) ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤੁਲ ਕੋਈ ਸੰਤ ਨਹੀਂ । ਸੋ ਮੈਂ ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਟੇਕ ਪਕੜੀ ਹੈ । ਹੁਣ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਪਜਦੀ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਮਪੁਰ ਖੇੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ, ਜੋ ਸੋ ਕਿਨੇਹਿਆ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਭੀ ਕੋਈ ਮਸਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਨਿਸ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ।

ਜਦ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੀ ਜੇਲ੍ਹ ਯਾਤਰਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਰਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਪਿੰਡ ਨਾਰੰਗਵਾਲ ਪਹੁੰਚੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅਨੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ । ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਪਿਛੋਂ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲਿਆ ਗਿਆ । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੋ ਕੇ ਅਸੀਸ ਦਿੱਤੀ ।

[6]ਜਿਨਿ ਤੁਮ ਭੇਜੇ ਤਿਨਹਿ ਬੁਲਾਏ ਸੁਖ ਸਹਜ ਸੇਤੀ ਘਰਿ ਆਉ ॥
ਅਨਦ ਮੰਗਲ ਗੁਨ ਗਾਉ ਸਹਜ ਧੁਨਿ ਨਿਹਚਲ ਰਾਜੁ ਕਮਾਉ ॥੧॥
ਤੁਮ ਘਰਿ ਆਵਹੁ ਮੇਰੇ ਮੀਤ ॥
ਤੁਮਰੇ ਦੋਖੀ ਹਰਿ ਆਪਿ ਨਿਵਾਰੇ ਅਪਦਾ ਭਈ ਬਿਤੀਤ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਨੇ ਪ੍ਰਭ ਕਰਨੇਹਾਰੇ ਨਾਸਨ ਭਾਜਨ ਥਾਕੇ ॥
ਘਰਿ ਮੰਗਲ ਵਾਜਹਿ ਨਿਤ ਵਾਜੇ ਅਪੁਨੈ ਖਸਮਿ ਨਿਵਾਜੇ ॥੨॥
ਅਸਥਿਰ ਰਹਹੁ ਡੋਲਹੁ ਮਤ ਕਬਹੂ ਗੁਰ ਕੈ ਬਚਨਿ ਅਧਾਰਿ ॥

ਜੈ ਜੈ ਕਾਰੁ ਸਗਲ ਭੂ ਮ ਡਲ ਮੁਖ ਊਜਲ ਦਰਬਾਰ ॥੩॥
ਜਿਨ ਕੇ ਜੀਅ ਤਿਨੈ ਹੀ ਫੇਰੇ ਆਪੇ ਭਇਆ ਸਹਾਈ ॥
ਅਚਰਜੁ ਕੀਆ ਕਰਨੈਹਾਰੈ ਨਾਨਕ ਸਚੁ ਵਡਿਆਈ ॥੪॥ (ਅ ਗ ੬੭੮)

ਐਸੀਆਂ ਹੋਰ ਅਣਗਿਣਤ ਮਿਸਾਲਾਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ । ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਾਹਰਾ ਕਲਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਹੈ ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀਆਂ, ਰਾਮ ਕ੍ਰਿ ਨ ਜੀ, ਬੁਧ ਜੀ, ਹ ਰਤ ਈਸਾ ਜੀ, ਹ ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਚਮਕੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਪ੍ਰਭੁਤਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਨ ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ । ਪਰ ਅੱਜ ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮ ਡੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਦਵੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਸਭ ਕੁੱਝ ਦੇਖ ਕੇ ਕਹਾਵਤ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ।

ਮੈਂ ਕੀਹਦੀ ਚਰਨੀ ਲੱਗਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਵੱਗ ਫਿਰਦੇ ।

ਪਰ ਹਾਂ ! ਇਕ ਗੱਲ ਬੜੇ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਪਦਵੀ ਅਤੇ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਰੰਥ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੀ ।

ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਦਿਗ ਵਿਜੈ ਦਾ ਵਰਨਣ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਧਰੀ ਨੀਸਾਨੀ ਕਉਸਿ ਦੀ ਮਕੇ ਅ ਦਰਿ ਪੂਜ ਕਰਾਈ ।
ਜਿਥੇ ਜਾਇ ਜਗਤਿ ਵਿਚਿ ਬਾਬੇ ਬਾਝੁ ਨ ਖਾਲੀ ਜਾਈ ।
ਘਰਿ ਘਰਿ ਬਾਬਾ ਪੂਜੀਐ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੁਆਈ ।
ਛਪੇ ਨਾਹਿ ਛਪਾਇਆ ਚੜਿਆ ਸੂਰਜੁ ਜਗੁ ਰੁਸਨਾਈ ।
ਬੁਕਿਆ ਸਿੰਘ ਉਜਾੜ ਵਿਚਿ ਸਭਿ ਮਿਰਗਾਵਲਿ ਭੰਨੀ ਜਾਈ ।
ਚੜਿਆ ਚੰਦੁ ਨ ਲੁਕਈ ਕਢਿ ਕੁਨਾਲੀ ਜੋਤਿ ਛਪਾਈ ।
ਉਗਵਣਹੁ ਤੇ ਆਥਵਣੋ ਨਉ ਖ ਡ ਪ੍ਰਿਥਮੀ ਸਭ ਝੁਕਾਈ ।
ਜਗਿ ਅ ਦਰਿ ਕੁਦਰਤਿ ਵਰਤਾਈ । (ਵਾਰ ੧/੩੪)

ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਿਆਣੇ ਤੋਂ ਸਿਆਣਾ ਕੋਈ ਭੀ ਮਨੁੱਖ ਜੋ ਨਿ ਕਪਟ ਹੋ ਕੇ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਿਜੇਤਾ, ਰਾਬਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਜੀ ਸਨ ਜਾਂ ਮਿਸ ਪਰਲ ਐਸ. ਬੱਕ ਅਤੇ ਮਿ: ਟਾਇਨਬੀ, ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ । ਸਭ ਨੇ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਿੰਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ । ਅਤੇ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਪੱਧਰ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਕੇ ਹੋਰ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

---

6 ਜੇਲ੍ਹ ਚਿੱਠੀਆਂ ਸੰਪਾਦਕ ਗਿਆਨੀ ਨਾਹਰ ਸਿ ਘ, ਪ੍ਰਕਾ ਕ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿ ਘ ਟ੍ਰਸਟ ਲੁਧਿਆਣਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਇੰਝ ਆਖਦੇ ਹਨ :

ਰਤਨਾ ਰਤਨ ਪਦਾਰਥ ਬਹੁ ਸਾਗਰੁ ਭਰਿਆ ਰਾਮ ॥
ਬਾਣੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਲਾਗੇ ਤਿਨ੍ ਹਥਿ ਚੜਿਆ ਰਾਮ ॥
ਗੁਰਬਾਣੀ ਲਾਗੇ ਤਿਨ੍ ਹਥਿ ਚੜਿਆ ਨਿਰਮੋਲਕੁ ਰਤਨੁ ਅਪਾਰਾ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅਤੋਲਕੁ ਪਾਇਆ ਤੇਰੀ ਭਗਤਿ ਭਰੇ ਭੰਡਾਰਾ ॥

(ਅ ਗ ੪੪੨)

ਆਓ, ਜੀਵਨ ਸੰਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਹੀ, ਸਰੀਰਾਂ ਤੋਂ ਹੱਟ ਕੇ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਏ, ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹ ਰੀ ਵਿਚ ਜਾਣ ਕੇ ਇਕ ਮਨ ਹੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰਸ ਮਾਣੀਏ ।

ਆਗਿਆ ਭਈ ਅਕਾਲ ਕੀ ਤਬੈ ਚਲਾਯੋ ਪ ਥ ।
ਸਬ ਸਿਖਨ ਕੋ ਹੁਕਮ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਾਨਯੋ ਗ੍ਰੰਥ ।
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋ ਮਾਨਯੋ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਦੇਹਿ ।
ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਮਿਲਬੋ ਚਹੈ ਖੋਜ ਬਦ ਮੈਂ ਲੇਹ ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਾਲਸਾ ॥
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਤਿਹ ॥

ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ

ਮ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੰਤਰ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰੁਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਨੁਹਾਰ ਵਾਲੇ ਬੁ ਰਗ, ਚੂੜੀਦਾਰ ਪਜਾਮਾ, ਚਿੱਟੀ ਕਮੀ , ਚਿੱਟੀ ਦਸਤਾਰ ਤੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਛੜੀ, ਸਾਡੇ ਦੰਤਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਤੇ ਇੱਕ ਦੋ ਵਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਾਸ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣ ।ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਵਿਹਲਾ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਗੁਰੰ ਤਹਿ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਤੇ ਸੇਵਾ ਪੁੱਛੀ ।ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਹਿਆ, ਮੈਂ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਾਮ ਪਈ ਜਾਣ ਕੇ ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਧਰ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਕੁੱਝ ਖਿੱਚ ਪੈਣ ਤੇ ਮੈਂ ਇਥੇ ਬੈਠ ਗਿਆ । ਇਸ ਅੰਰਭਕ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਪਰਸਪਰ ਗੱਲ–ਬਾਤ ਾੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਜੋ ਕਿ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬ੍ਰ ਰਗ : ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਕਿਸ ਡਿਊਟੀ ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹੋ ?

ਮੈਂ : ਮੈਂ–ਮੈਂ ਇੱਥੇ.........ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ।

ਬ੍ਰ ਰਗ : ਤੁਸੀਂ ਕਾਂੀ ਿ ਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ । ਤੁਹਾਡਾ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਮੇਰਾ ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕੰਕਾਰ ਹੈ, ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੋਵੇ, ਦੱਸਣਾ।

ਮੈਂ : ਤੁਹਾਡੀ ਬੜੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਹੈ ।ਲਿਹਾਲ ਮੈਨੂੰ ਇਥੇ ਕੋਈ ਤਕਲੀ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਰੂਰ ਆਪ ਨੂੰ ਖੇਚਲ ਦੇਵਾਂਗਾ ।

ਬ੍ਰ ਰਗ : ਤੁਸੀਂ ਕਿਥੋਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹੋ ?

ਮੈਂ : ਨੌਕਰੀ ਪੇ ਾ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।ਪਰ ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਰਿਹਾਇ ਪਟਿਆਲੇ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਬਚਪਨ ਿ ਆਦਾ ਉਥੇ ਹੀ ਬੀਤਿਆ ਹੈ ।

ਬ੍ਰ ਰਗ : ਮੈਂ ਭੀ ਪਟਿਆਲੇ ਦਾ ਹੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ । ੇਰਾਂ ਵਾਲੇ ਦਰਵਾ ੇ ਮੇਰੇ ਪੁਤਰਾਂ ਦਾ ੋਟੋ ਗਲੈਮਰ ਸਟੂਡੀਓ ਹੈ ।ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ੌਜ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਸਾਂ, ਫਿਰ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ।

ਉਪਰੰਤ ਪਟਿਆਲੇ ਹਿਰ ਦੇ ਕੁਝ ਐਸੇ ਨਾਮਵਰ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਲਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ।

ਮੈਂ : ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਤੁਸੀਂ ਨਾਮ ਲੈ ਰਹੇ ਹੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ । ਇਹ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਅੱਛੇ ਮਿੱਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਸਾ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਪਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਉਂ ਦਾ ਮੈਂ ਕਦੇ ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ।

ਬ੍ਰ ਰਗ : ਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮਿ ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹਾਂ ।ਕਈ ਲੋਕ ਸਾਨੂੰ ਅੱਛਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਤੇ ਕੱਟੜ ਧਾਰਮਿਕ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਂਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ।ਇਸ

ਲਈ ਸਾਡਾ ਮੇਲ–ਮਿਲਾਪ ਸੀਮਤ ਹੀ ਹੈ।

ਮੈਂ : ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮਿ ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨੂੰ ਘ੍ਰਿਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੇਰੀ ਜਾਚੇ ਕੋਈ ਮੂਰਖ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਬ੍ਰ ਰਗ : ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਾਂੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੱਥੇ ਟੇਕਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਪਾਠ ਭੀ ਕੀਤੇ, ਕੀਰਤਨ ਭੀ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਸਵਰਿਆ। ਫਿਰ ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਨ ਪੈ ਗਿਆ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸਾਖਿਆਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਦਰ ਨ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ।ਓਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ਇਸ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮਿ ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ ।ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਹਨ, ਜੋ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ।ਗੁਰਬਾਣੀ ਭੀ ਤਾਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਪਕੜਨ ਲਈ ਹੀ ਉਪਦੇ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਮੈਂ : ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਝ ਜਚੀ ਨਹੀਂ ।ਤੁਹਾਡਾ ਨਿਜੀ ਤਜਰਬਾ ਕੋਈ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਮਾਪ ਦੰਡ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤਕ, ਸੈਂਕੜੇ ਹ ਾਰਾਂ ਨਹੀਂ, ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਤੱਤ–ਵੇਤਾ, ਗੁਰਮੁਖ ਮਹਾਂਪੁਰ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗਿਆਂ ਸਭ ਕੁੱਝ ਸਵਰ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਬਹੁਤ ਪਿਛਲੀ ਗੱਲ ਨਾ ਭੀ ਕਰੀਏ, ਇਸ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਨੇਕ ਮਹਾਂਪੁਰ ਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸਤੂਆਣਾ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਂਗੋਵਾਲ, ਬਾਬਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਲੇਰਾਂ, ਗਿਆਨੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਿੰਡਰਾਂ ਆਦਿ ਨੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਲੜ ਲਗ ਕੇ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਉਚਤਾ ਦੀ ਟੀਸੀ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਵਿਸਮਾਦੀ ਆਤਮ–ਰੰਗ ਮਾਣਦੇ ਰਹੇ।

ਬ੍ਰ ਰਗ : ਜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡੋ, ਤੁਹਾਡੀ ਉਮਰ ਛੋਟੀ ਹੈ ।ਪਰ ਮੈਂ ਿ ਦਗੀ ਦਾ ਕਾਂੀ ਸਮਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗੁ ਾਰਿਆ ਹੈ। ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇਵਲ ਪੇਂਡੂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਿਛੇ ਲਾ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਜੀ ਨਿਰੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡੀ ਸਨ, ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕੇਵਲ ਲਿਖਾਰੀ ਸੀ ।ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਧਾਰਮਿਕ ਰਹੁ–ਰੀਤ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ।ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੈਂ : ਤੁਸੀਂ ਫਿਰ ਇਉਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਰੱਬ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਜੰਮਿਆ ।ਫਿਰ ਸਮਗਲਰਾਂ ਤੇ ਚੋਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਨਾ ਹੀ ਰੂਸ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦੇ ਅਨਿਆਈ ਹਨ ।ਤੁਹਾਡੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਭ ਬ੍ਰਹਮ–ਗਿਆਨੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ।

ਬ੍ਰ ਰਗ : ਇਹ ਕਿਥੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ?

ਮੈਂ : ਰੋ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਆਗਿਆ ਭਈ ਅਕਾਲ ਕੀ ਤਬੀ ਚਲਾਇਓ ਪ ਥ । ਸਭ ਸਿਖਨ ਕੋ ਹੁਕਮ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗ੍ਰੰਥ ।

ਬ੍ਰ ਰਗ : ਇਹ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਸਲੋਕ ਘੜ ਲਿਆ ਹੈ ।

ਮੈਂ : ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਮਾਨ ਦਰਸਾ ਰਹੇ ਹਨ –

ਸਤਿਗੁਰ ਬਚਨ ਬਚਨ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰ
ਪਾਧਰੁ ਮੁਕਤਿ ਜਨਾਵੈਗੋ ।।੫।। ਅ ਗ ੧੩੦੯ ।।

ਪਵਨ ਅਰੰਭੁ ਸਤਿਗੁਰ ਮਤਿ ਵੇਲਾ ।।
ਸਬਦੁ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤਿ ਧੁਨਿ ਚੇਲਾ......।।੪੪।। ਅ ਗ ੯੪੩ ।।

ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚਿ ਬਾਣੀ ਅ ਮ੍ਰਿਤੁ ਸਾਰੇ ।।
ਗੁਰੁ ਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸੇਵਕੁ ਜਨੁ ਮਾਨੈ ਪਰਤਖਿ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ ।।੫।।
ਅ ਗ ੯੪੨ ।।

ਬੁ ਰਗ : ਦੇਖੋ ਸਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰਤਖਿ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ , ਭਾਵ ਪਰਤੱਖ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਹੀ ਨਿਸਤਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਮੈਂ : ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਅਰਥ ਹੀ ਸਹੀ ਮ ਨ ਲਈਏ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਕਿ ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਜਾਂ ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਹੀ ਪਰਤੱਖ ਗੁਰੂ ਹੈ । ਜੇ ਇਹੋ ਅਰਥ ਲਈਏ ਤਾਂ ਇਹ ਇ ਾਰਾ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਕੇਵਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਬਾਰੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਲਈ। ਪਰ ਸਹੀ ਅਰਥ ਇਥੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਖ ਨੂੰ ਸਿਹਾਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਰਤੱਖ ਹੋ ਕੇ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਜੋ ਸਿੱਖ-ਸੇਵਕ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦੇ ਕਹੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲੇਗਾ, ਗੁਰੂ ਜੋਤਿ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਪਰਤੱਖ ਹੋ ਕੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਨਿਸਤਾਰਾ ਕਰੇਗੀ ।

ਬੁ ਰਗ : ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਰੀਰ ਤਿਆਗਿਆ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਰੂਪ ਉਥੇ ਸੀ ?

ਮੈਂ : ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁ ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਦਮਦਮੇ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਕਾਂ ੀ ਵਿਖੇ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਬੀੜ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤੀ । ਅਨੇਕਾਂ ਉਤਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਨੰਦੇੜ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ।

ਬੁ ਰਗ : ਕੋਈ ਠੋਸ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕੇ ?

ਮੈਂ : ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਜਾਂ ੈਰ-ਸਿੱਖ ਦਾ, ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਦਾ ਜਾਂ ਵਿਦੇ ੀ ਦਾ ? ਜਿਸ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਕਹੋ, ਉਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਾ ਰ ਹੈ ।

ਬੁ ਰਗ : ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦੇਵੋ ।

ਮੈਂ : ਵਿਦੇ ੀ ਆਦਮੀ ਦਾ ਨਿਰਲੇਪ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਤੁਹਾਡੀ ਿ ਆਦਾ ਤਸੱਲੀ

ਕਰੇਗਾ । ਮੁ ਲ ਬਾਦ ਾਹ ਂ ਰੁ ਸੀਅਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਏਜੰਟ ਮਿ: ਐਲੰਨਿਸਟਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਬੰਦੇ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਹੀਦੀ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠੇ ਹਾਲ ਲਿਖ ਕੇ ਕਲਕੱਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੈੱਡ ਆਂਸਿ ਭੇਜੇ ਸਨ । ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਾਲਸਾ ਪ ਥ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਿਕ ਕਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਵਿੱਚ ਸਮੋ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਸਰੀਰਿਕ ਕਤੀ ਾਲਸਾ ਪ ਥ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ।[1] ਇਹੀ ਗੱਲ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਬਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ।

ਅਪਨਪੋ ਸ੍ਰੀ ਖਾਲਸੇ ਦੀਨਾ, ਦੁਤਿਯਾ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਾ ।।
ਗੁਨਾਨਵਾਦ ਪੁਨਿ ਸਿਫਤਿ ਸਲਾਹਨਿ ਊਠਤਿ ਬੈਠਤਿ ਸੈਨ ਕਰੰਥਾ ।।
ਪਾਵਨ ਪ ਥ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਗਟਿਯੋ ਚਾਰ ਵਰਣ ਆ ੍ਰਮ ਸੁਭ ਪ ਥਾ ।।
ਇਨ ਕੋ ਦਰਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੋ ਦਰਸਨੁ ਬੋਲਨ ਗੁਰੂ ਸਬਦ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥਾ ।।
ਦ੍ਵਾਦਿਸ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰ ਏ ਕਹੀਯਤ ਦ੍ਵਾਦਿਸ ਭਾਨੁ ਪ੍ਰਗਟਿ ਹਰਿ ਸੰਤਾ।।
ਪ੍ਰਤਯਖ ਕਲਾ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਧਣੀਛੈ ਗ੍ਰੰਥ ਪ ਥ ਖਾਲਸ ਵਰਤੰਤਾ ।।
ਦਾਸ ਗੋਬਿੰਦ ਫਤਿਹ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਖਾਸ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਬਦੰਤਾ ।।
(ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ)

ਬੁ ਰਗ : ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਤਾਂ ਸੁਣ ਲਵੋ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦਾ ਭੀ ਗੁਰੂ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ਸੰਤ ਰੇਣ ਸੀ । ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੰਤ ਰੇਨ ਮਾਗਉ ਮੇਰੋ ਮਨੁ ਪਾਵੈ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ।

ਮੈਂ : ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਦੀ ਸਟੱਡੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ । ਇਹ ਤੁਕਾਂ ਟੋਡੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀਆਂ । ਬਦ ਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਾਗਉ ਦਾਨੁ ਠਾਕੁਰ ਨਾਮ । ਮੇਰੇ ਿ ਆਲ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵਾਕੀਅਤ ਨਹੀਂ । ਤੁਸਾਂ ਪ੍ਰਯੋਜਨ-ਸਿੱਧੀ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਤੁਕਾਂ ਰਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਤੁਸੀਂ ਅਨਰਥ ਕਰਦੇ ਹੋ । ਉਪਰਲੀ ਤੁਕ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਧੂੜੀ (ਚਰਨ ਧੂੜ) ਬਖੋ । ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਤ ਦਾ ਤ ਮੁਕਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਵਚਨ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਤੁਹਾਡਾ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਉਪਦੇ , ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਸੰਸਾਰ-ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਨਵਾਂ ਮਾਰਗ ਕੀ ਹੈ ?

ਬੁ ਰਗ : ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਉਪਦੇ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਗਿਆਨ ਲੈ ਕੇ ਆਦਮੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਗ੍ਰਿਹਸਤੀ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਪਰਮ ਪਦ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ : ਇਹ ਉਪਦੇ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ ?

---

1. An early European accounts of Sikhs — By Dr. Ganda Singh

ਬ੍ ਰਰਗ : ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਪੱਲਿਓਂ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੀ ਕੁੱਝ ਇਸਲਾਮ ਵਿਚੋਂ ਲੈ, ਕੁੱਝ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਧਰਮ ਖੜਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਮੈਂ : ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਰਧਾ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਾਉਂ ਲੈ ਰਹੇ ਸੀ, ਪਰ ਇੱਕ–ਦਮ ਤੁਹਾਡੀ ਬੋਲੀ ਤਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਈ ? ੈਰ ! ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ ।

ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਮ ਗ ਕੇ ਜਾਂ ਉਧਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਚੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਵਿਚ ਪੇ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਹਰ ਅੱਛੀ ਤੇ ਸਹੀ ਗੱਲ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬ ੀ ਹੋਈ ਾਲਸਈ ਰਹਿਤ ਬਹਿਤ, ਾਲਸਈ ਬਾਣਾ, ਨਿ ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਰੰਗ ਤੇ ਸਿਗਨੀਆ, ਸਤਰ ਤੇ ਾਸਤਰ ਦਾ ਸੁਮੇਲ, ਸੰਗਤ ਤੇ ਪ ਗਤ, ਲੰਗਰ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ, ਾਲਸਾਈ ਬੋਲਾ, ਾਲਸੇ ਦਾ ਗੁਰਮ ਤ੍ਰ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਸਰੋਵਰ (ਸ੍ਰੀ ਅ ਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ), ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਕਥਾ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕਾਵਿ ਕਲਾ, ੈਲੀ, ਬਦ–ਜੋੜ, ਰਾਗ–ਬੱਧ ਸੰਕਲਨ, ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ, ਰਾਗ ਆਸਾ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਰਾਗ, ਬਦ ਗਾਇਨ ਦੀ ਵਿਧੀ (ਜਿਹਾ ਕਿ ਪੜਤਾਲ), ਗੁਰਮ ਤ੍ਰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਢੰਗ (ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ), ਅਤੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਾਦਿ, ਸਭ ਵਿਲੱਖਣ ਹਨ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾਂ ਲਸਾ ਇਸਲਾਮ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ, ਕਿਸੇ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੋਇਆ ਭੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਸੇਧ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਖੇਡ ਹੈ ਕਿ ਲੈਕਚਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਕਦੇ ਗੀਤਾ ਦਾ ਲੋਕ; ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਬਣਾ ਲਿਆ ।

ਆਪਿ ਨ ਦੇਹਿ ਚੁਰੂ ਭਰ ਪਾਨੀ ॥
ਤਿਨ ਨਿੰਦਹਿ ਜਿਹ ਗੰਗਾ ਆਨੀ ॥੨॥ ਅ ਗ ੩੩੨ ॥

ਬ੍ ਰਰਗ : ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇਵਲ ਗੰਗਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਹਨ, ਜੋ ਅੱਜ–ਕੱਲ੍ਹ ਅ ਧਕਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਬ ਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਦਰ ਨ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਮੈਂ : ਅਜਿਹੇ ਢੰਡੋਰਾ ਪਿਟਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬਾਣੀ ਦਾ ਰਮਾਨ ਹੈ –

ਕਾਂਇ ਰੇ ਬਕਬਾਦੁ ਲਾਇਓ ॥
ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਪਾਇਓ ਤਿਨਹਿ ਛਪਾਇਓ ॥੧॥ ਅ ਗ ੭੧੮॥

ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਛੂਛਾ ਘਟੁ ਬੋਲੈ ॥
ਭਰਿਆ ਹੋਇ ਸੁ ਕਬਹੁ ਨ ਡੋਲੈ ॥ ਅ ਗ ੮੭੦ ॥

ਬ੍ ਰਰਗ : ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਅ ਮਾ ਕੇ ਦੇਖ ਲਵੋ ।

ਮੈਂ : ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਦਰ ਨ ਕਰ ਲਏ ਹਨ ?

ਬ੍ ਰਰਗ : ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਖਿਆਤ ਦਰ ਨ ਕਰਵਾਏ ।

ਮੈਂ : ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਦਰ ਨ ਇਹਨਾਂ ਸਥੂਲ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ?

ਬ੍ ਰਰਗ : ਹਾਂ ਜੀ ! ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਭੁੱਲੇ ਪਏ ਓ ।

ਮੈਂ : ਇਹ ਆਪ ਦੀ ਫੜ੍ਹ ਤੇ ਕਪੋਲ ਕਿਰਿਆ ਹੀ ਹੈ । ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਉਹ ਹਸਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਥੂਲ ਅਕਾਰ ਨਹੀਂ । ਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਥੂਲ ਅਕਾਰ ਨਹੀਂ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਸਥੂਲ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਦਰ ਨ ਦਾ ਵਿ ਾ ਨਹੀਂ । ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਂ ਆਪ ਦੀ ਕੂੜੀ ਠੀਸ ਮਨਤਕ ਤੇ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੀ । ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਚਲਾਉਣ ਲਈ ਢਕਵੰਜ ਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ।

ਬ੍ ਰਰਗ : ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਣਾਉਟੀ ਮੂਰਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰਦੇ ਹੋ। ਸਾਡੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇਹ ਕਰ ਕੇ ਪਰਤੱਖ ਵਿਚਰ ਦੇ ਹਨ।

ਮੈਂ : ਅੱਛਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡਾ ਨਿਰੰਕਾਰ, ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਹੀ ਹੈ ।

ਬ੍ ਰਰਗ : ਹਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਰਤੱਖ ਨਿਰੰਕਾਰ ਹਨ । ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ–
ਗੁਰ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਮਨ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ॥

ਮੈਂ : ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਉਪਦੇ ਇਉਂ ਹੈ :–
ਗੁਰ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਮਨ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ॥
ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਮ ਤ੍ਰ ਮਨੁ ਮਾਨ ॥
ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਰਿਦੈ ਲੈ ਧਾਰਉ ॥
ਗੁਰੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰਉ ॥੧॥ ਅ ਗ ੮੬੪ ॥
ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੁਕਾਂ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?

ਬ੍ ਰਰਗ : ਜੀ ਅਰਥ ਤਾਂ ਸਿੱਧੇ ਹੀ ਹਨ । ਗੁਰੂ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਦਾ ਮਨ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਧਾਰੋ ।

ਮੈਂ : ਜੀ ਕਿਹੜੀ ਮੂਰਤੀ ਦਾ ?

ਬ੍ ਰਰਗ : ਜੇ ਗੁਰੂ ਹਾ ਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ, ਤੇ ਹਾ ਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਟੋ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਲਵੋ, ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਸੁਰਤਿ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰ ਨ ਕਰੋ ।

ਮੈਂ : ਕੀ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ਇਹ ਬਦ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੈ ?

ਬ੍ ਰਰਗ : ਜੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ।

ਮੈਂ : ਬਦ ਗੌਂਡ ਮ: ੫ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਲੀ ਮੂਰਤਿ ਦੇ ਅਰਥ ਸਹੀ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ । ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਬਲਕਿ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਜੋ ਸਤਿਕਾਰ ਅੱਜ–ਕੱਲ੍ਹ ਸਿੱਖ

ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਵਿਖਾਇਆ ।
ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮਿ ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੋ ! ਉਪਰੋਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੂਜੋ, ਪਰ ਅ ਦਰੋਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਂਟੋਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰੋ । ੌਟੋ ਤੇ ਬੁੱਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਂਰਕ ਹੈ ? ਕਦੇ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਸਲੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਮਿ ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਬੁੱਤ ਪੂਜਣ ਨੂੰ ਬੇਅਰਥ ਦਸਿਆ ਹੈ ।

ਤਾਂਹੀ ਕੋ ਧਯਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨਿ ਹੀਏ
ਜੋ ਥਾ ਅਬ ਹੈ ਅਰੁ ਆਗੈ ਊ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ॥੧੯॥

(ਪਾ: ੧੦-੩੩ ਸਵੈਯੇ) ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ।

ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਰਿਦੈ ਧਿਆਇਦਾ ॥ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਜਪ ਥਾ......॥੨੦॥

(ਪ ਨਾ ੧੧੦੧)

ਹਿੰਦੂ ਮੂਲੇ ਭੂਲੇ ਅਖੁਟੀ ਜਾਂਹੀ॥ ਨਾਰਦਿ ਕਹਿਆ ਸਿ ਪੂਜ ਕਰਾਂਹੀ॥
ਅ ਧੇ ਗੁੰਗੇ ਅ ਧ ਅ ਧਾਰੁ ॥ ਪਾਥਰੁ ਲੇ ਪੂਜਹਿ ਮੁਗਧ ਗਵਾਰ ॥
ਓਹਿ ਜਾ ਆਪਿ ਡੁਬੇ ਤੁਮ ਕਹਾ ਤਰਣਹਾਰੁ ॥੨॥ (ਅ ਗ ੫੫੬)

ੈਰ ਅਗਲੀ ਤੁਕ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ ।

ਬੁ ਰਗ : ਅਗਲੀ ਤੁਕ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਦ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮੁਗਧ ਮਨ ਮ ਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਵਸ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ : ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਤੁਕ ਦੀ ਭੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ।

ਬੁ ਰਗ : ਜੀ ਅਰਥ ਸਾਂ ਹੀ ਹਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰੋ, ਭਾਵ ਬਹੁਤ ਿ ਆਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੋ ।

ਮੈਂ : ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਥ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਅਰਥ ਕਰੋ । ਹਿਰਦਾ ਛਾਤੀ ਦੇ ਅ ਦਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਤੁਕ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ, ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਰਿਦੈ ਲੈ ਧਾਰਉ ॥ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਿਆਂ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਚਰਨ ਮੂ ਹ ਰਾਹੀਂ ਨਿਗਲ ਕੇ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਉਪਰ ਟਿਕਾਏ ਹਨ ? ਜਾਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ ? ਜਾਂ ਵੈਸੇ ਕੀ ਪੈਰ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਛਾਤੀ ਉੱਪਰ ਰਖੇ ਹਨ ? ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਛਾਤੀ ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ?

ਬੁ ਰਗ : (ਇੱਕ–ਦਮ ਡੌਰ ਭੌਰ ਹੋ ਕੇ) ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਅਰਥ ਕਰ ਕੇ ਦੱਸੋ, ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਅਰਥ ਕਰੋਗੇ ?

ਮੈਂ : ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਤੁਸੀਂ ਹੋ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਦਰ ਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਏ ਹਨ । ਤ੍ਰੈਕਾਲ ਦਰਸੀ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਤੇ ਅਰਥ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋ । ਮੈਂ ਗੁਰਬਾਣੀ

ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਕਰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ । ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੁਪਤ ਹਨ । ਇਸੇ ਲਈ ਇਹ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਹੈ, ਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਰਧਾ ਨਾਲ ਜਿੰਨਾ ਕੋਈ ਇਸ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇਗਾ, ਗਾਵੇਗਾ ਉਨਾਂ ਹੀ ਚਾਨਣ ਹਾਸਲ ਕਰੇਗਾ । ਪਹਿਲੀ ਤੁਕ ਦੀ ਅਰਥ–ਵਿਆਖਿਆ ਭਾ: ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਪ ਗਤੀ ਤੋਂ ਸਪੱ ਟ ਹੈ:–

ਗੁਰ ਮੂਰਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਹੈ
ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਵਿਚਿ ਪਰਗਟੀ ਆਇਆ ॥

(ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ੨੪, ਪਉੜੀ ੨੫)

ਸੋ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮੂਰਤਿ ਗੁਰੂ ਦਾ ਬਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਨ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਧਾਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇ ਹੈ । ਗੁਰੂ– ਬਦ ਨੂੰ ਸੁਰਤੀ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾ ਲੈਣਾ ਗੁਰੂ ਮੂਰਤਿ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਮਨ ਵਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਗੁਰੂ– ਬਦ ਹੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਚਰਨ ਅਥਵਾ ਸਮੁੱਚੀ ਗੁਰੂ ਹਸਤੀ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਚਰਨ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭਾਵ ਗੁਰੂ– ਬਦ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣ ਤੋਂ ਹੈ, ਤੇ ਇਹ ਹੀ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨ ਅਥਵਾ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ । ਗੁਰਵਾਕ –

ਹਿਰਦੈ ਚਰਣ ਸਬਦੁ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ, ਨਾਨਕ ਬਾਂਧਿਓ ਪਾਲ ॥੨॥੭॥੩੮॥ ਅ ਗ ੬੮੦॥

ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਗੁਰ– ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਯਾਦ ਵਸਾਵਾਂ । ਤਾਂ ਤੇ ਐਸੇ ਗਿਆਨ ਦੇਣਹਾਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰੀਏ । ਪਹਿਲੋਂ ਇਹ ਉਪਦੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ੁਦ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਸੰਗਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਹੀ ਗਿਆਨ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੀ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦੀ ਆਤਮਕ ਜੋਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜਗਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਨਾ ਇਹ ਬੁੱਤ–ਪੂਜਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਤਾਬ–ਪੂਜਾ ਹੈ ।

ਖਰੀਆਂ ਖਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਬੁ ਰਗ ਆਪਣੇ ਮਿ ਨ ਵਿਚ ਅਸੰਲ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣ, ਨਰਾ ਗੀ ਭਰੇ ਅ ਦਾ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਫਿਰ ਰੋਕ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਨੇਕਾਂ ਮਨਚਲੇ ਖੁਦ–ਸਾ ਤਾ ਗੁਰੂ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਅਖੌਤੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਇਕ ਸਭਾ ਬੁਲਾ ਕੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸਲਾ ਕਰ ਲੈਣ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਸਾਰੇ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਤੋਂ ਸਵਾ ਸੇਰ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਵਣ ਤਾਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੋਈ ਸੁਲਾਹਨਾਮਾ ਹੀ ਕਰ ਲੈਣ ਕਿ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਇਸ ਹੰਤੇਂ ਲਾਣਾ ਗੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਹੰਤੇ ਜਾਂ ਮਹੀਨੇ ਫਲਾਣਾ ਗੁਰੂ ਮ ਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ । ਤਾਂ ਜੋ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਭੀ ਗੁਰੂ ਢੂੰਡਣ ਵਿੱਚ ਖੇਚਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਇਕ ਹੰਤੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਰੇ

ਸਾਲ ਦੀ ਆਮਦਨ ਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਮਾਸ, ਰਾਬ ਤੇ ਹੋਰ ਮਨ–ਭਾਉਂਦੀਆਂ ਚੀ ਾਂ ਭੋਗ ਸਕਣ ।ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਉਪਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀ ਾਂ ਦਾ ਮਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਾਠਕ ਜੀ ! ਇਹ ਹੈ ਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਕਲੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਨ੍ਪੁਰ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੀ ।ਇਸ ਤੋਂ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਅ ਦਾ ਾ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ।ਜਦੋਂ ਮੁ ਲੀਆ ਹਕੂਮਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਲਈ ਫ਼ੁਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਹੋਏ, ਪੱਤਾ ਪੱਤਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵੈਰੀ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਣਾ ਮੌਤ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ।ਨਾਦਰ ਤੇ ਅਬਦਾਲੀ ਦੀਆਂ ਤੇਗਾਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਰੰਥ ਪ ਥ ਨੇ ਹੀ ਝੱਲੀਆਂ ।ਪਰ ਅੱਜ ਜਦ ਸੁਖ ਅਰਾਮ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਹੈ, ਏਅਰ ਕੰਡੀ ਨਡ ਕਾਰਾਂ ਉਪਲੱਬਧ ਹਨ, ਤਾਂ ਭਾਦੋਂ ਦੀਆਂ ਖੁਬਾਂ ਵਾਂਗ ਹਰ ਥਾਂ ਗੁਰੂ, ਬਾਬੇ ਤੇ ਸੰਤ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਪਿੱਛੋਂ, ਦੇ ਦੀ ਆ ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਗਰਾਮ ਵੇਲੇ ਨਾ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਹੋਇਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਚੇਲਾ ।ਫਾਂਸੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਣ ਵਾਲੇ, ਗੋਲੀਆਂ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਉਮਰ–ਕੈਦਾਂ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮ ਨਣ ਵਾਲੇ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਾਲਸੇ ਹੀ ਪਰਖ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਉਤਰੇ ।

ਰਾਜ ਦਾ ਨ ਾ ਤੇ ਜੁਆਨੀ ਦਾ ਨ ਾ ਹਮੇ ਾਂ ਹੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਸੂਲਾਂ ਤੋਂ ਡੇਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਭੀ ਧਾਰਮਕ ਆਗੂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ।ਅਨਗਿਣਤ ਧਰਮੀ–ਪੁਰ ਇਸੇ ਲਈ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਕ੍ਰੋਪੀ ਦਾ ਿ ਕਾਰ ਹੋਏ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮ ਤੇ ਆਤਮਕ ਸੇਧ ਤੇ ਅਟੱਲ ਰਹੇ ।

ਜਦੋਂ ਹਾਕਮ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਹੀ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰ ਚਖਾ ਸਕਣ ਲਈ ਕਾਂਫੀ ਸੀ, ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬੱਬਰ ੇਰ ਵਾਂਗ ਗਰਜੇ, ਬਾਬਰ ਤੂੰ ਜਾਬਰ ।ਪਰ ਜਦ ਬਰ ਦਾ ਬੋਲ–ਬਾਲਾ ਸੀ ਤੇ ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਹ–ਧਾਰੀ ਗੁਰੂਆਂ ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਕੁਸਕਣ ਤਕ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਪਈ। 19 ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਕੇਵਲ ਐਮਰਜੰਸੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੇ ਹੀ ਸਭ ਪਾਖ ਡੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਪਰਖਚੇ ਉੜਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਭੀ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਕਾ ਾਲਸਾ ਹੀ ਨਿੱਤਰਿਆ । ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦਾ ਭਾਰੀ ਮੁੱਲ 1984 ਵੇਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨਾ ਪਿਆ ।

ਸਰਕਾਰੀ ਪੈਸੇ ਤੇ ਪਲਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮ ੀਨਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਦੀਆਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਧ ਸੰਤ ਜਾਂ ਬਾਬੇ ਭਲਾ ਕਦੋਂ ਆਪਣਿਆਂ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕਾਂ ਦੇ ਿ ਲਾਂ ਕੁੱਝ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਦੀ ਇੱਕ ਭਬਕਾਰ, ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਉਪਦੇ ਨੇ ਹੀ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਆਮ ਜਨਤਾ ਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਤੌਬਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮ ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਤੇ ਜੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਫਿਰ ਕੀਤੀ ਭੀ ਤਾਂ ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਦੇ ਕੇਵਲ ਇਕੋ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਪੋਪਟ ਨੇ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਤੌਬਾ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਹਿਰ ਨੂੰ ਬਾਬਰ ਦੇ ਕ੍ਰੋਪ ਤੋਂ

ਬਚਾ ਲਿਆ ।

ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਅਣਗਿਣਤ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਲਾਲ ਕੋਹ ਕੋਹ ਕੇ ਮਾਰੇ ਗਏ । ਬਹੱਤਰ ਹ ਾਰ ਬੇ ਕਸੂਰ ਬੰਦੇ ਟਾਡਾ ਦੇ ਕਨੂੰਨ ਹੇਠਾਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੜਦੇ ਰਹੇ ।ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਇਆ ।(ਤਾ ਾ ਮਿਸਾਲ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ) ।ਕਿਸੇ ਅਖੌਤੀ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ, ਸੰਤ ਜਾਂ ਪਾਖ ਡੀ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਦਯਾ ਨਹੀਂ ਆਈ।ਕਿਸੇ ਨੇ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਚੁੰਨੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਨਾਥ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੇ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜੀ ।

ਪਿਆਰੇ ਪਾਠਕ ਜੀ ਅੱਜ ਜੋ ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ ਇਹ ਪਾਖ ਡ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਕਮ ੋਰੀ ਕਰਕੇ ਹੈ ।ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਗੌਰਵਮਈ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਚੁਕੇ ਹਾਂ ।

ਅੱਜ ਸੈਂਕੜੇ ਨਹੀਂ, ਹ ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਾਖ ਡੀ ਗੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਾ ਜਦ ਬੇਰੁ ਗਾਰੀ, ਰੀਬੀ, ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ, ਨ ਿਆਂ ਦੀ ਵਧੀਕੀ, ਅਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸਰੀਰਿਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਨਾਲ ਕਰਾਹ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਕਲੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਗਾਂ ਤੇ ਸੂਰ ਦਾ ਮਾਸ ਤੇ ਰਾਬ ਦੇ ਨ ੇ ਵਿੱਚ ਮ ਮੂਰ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਖਾਓ, ਪੀਓ ਤੇ ਰੱਜ ਕੇ ਭੋਗ ਭੋਗੋ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜਨਤਾ ਦੀ ਆਚਰਣ ਪੱਖੋਂ ਤ੍ਰਟੀ ਚੌੜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਇਹ ਪਖ ਡੀਆਂ ਤੇ ਨਕਲੀਆਂ ਦੀ ਉਪਜ ਸਾਡੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਤੇ ਅਵੇਸਲੇ–ਪਣ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ । ਹੁਣ ਲੋੜ ਹੈ ਆਪਣੇ ਫਰ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਨਣ ਦੀ ਤੇ ਤੱਤਪਰ ਹੋ ਕੇ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ । ਆਓ ! ਆਪਣੇ ਪਰਸਪਰ ਝਗੜੇ ਭੁਲਾ ਕੇ, ਚੌਧਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ ਕੇ ਾਲਸੇ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰੀਏ ! ਜੇ ਹੁਣ ਵੀ ਨਾ ਜਾਗੇ ਤਾਂ ਅ ਦਰੋਂ ਅ ਦਰੋਂ ਲੱਗਾ ਇਹ ਘੁਣ ਕੌਮ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਏਗਾ ਤੇ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਦੇ ਣਦਾਰ ਮੁਜਰਮ ਗਿਣੇ ਜਾਵਾਂਗੇ ।

ਨੋਟ :– ਇਹ ਟ੍ਰੈਕਟ 1978 ਵਿੱਚ ਸੂਰਾ ਮਾਸਕ ਪੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਛਪਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵਾਧਾ ਘਾਟਾ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

❖❖❖

ਮੇਰਾ ਰੂਪ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਜਾਨ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਨਟ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚਿ ਬਾਣੀ ਅ ਮ੍ਰਿਤੁ ਸਾਰੇ ॥
ਗੁਰੁ ਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸੇਵਕੁ ਜਨੁ ਮਾਨੈ ਪਰਤਖਿ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥

(ਅ ਗ ੯੮੨)

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ

ਆਪਨੋਪੌ ਸ੍ਰੀ ਖਾਲਸੇ ਦੀਨਾ ਦੁਤੀਯਾ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਾ

ਅਰਥ :– ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਆਪ ਾਲਸਾ ਰੂਪ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਅਭੇਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਦੂਸਰਾ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੈ।

ਗੁਨਾਨਵਾਦ ਪੁਨਿ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹਨਿ ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸੈਨ ਕਰੰਥਾ ।

ਅਰਥ :– ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਿੰਤ ਸਲਾਹ ਉਠਦਿਆਂ ਬਹਿੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਫਿਰਦਿਆਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਪਾਵਨ ਪ ਥ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਗਟਿਯੋ ਚਾਰ ਬਰਨ ਆ ਰਮ_ ਭ ਪ ਥਾ ।

ਅਰਥ :– ਚਾਰੇ ਬਰਨ ਅਤੇ ਚਾਰੇ ਆ ਰਮਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਪਵਿੱਤਰ ਾਲਸਾ ਪ ਥ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਇਨ ਕੋ ਦਰਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੋ ਦਰਸਨ ਬੋਲਨ ਗੁਰੂ ਸਬਦ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥਾ ।

ਅਰਥ :– ਾਲਸਾ ਸਤਸੰਗਤ ਦਾ ਦਰ ਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰ ਨ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਤੁਲ ਹੈ ।

ਦ੍ਵਾਦਸ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਏ ਕਹੀਯਤ ਦ੍ਵਾਦਸ ਭਾਨ ਪ੍ਰਗਟਿ ਹਰਿ ਜੰਤਾ ।

ਅਰਥ :– ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੀ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਲਈ ਦੂਸਰਾ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਤਯਖ ਕਲਾ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਧਣੀਛੈ ਗ੍ਰੰਥ ਪ ਥ ਖਾਲਸ ਵਰਤੰਤਾ ।

ਅਰਥ :– ਗ੍ਰੰਥ ਪ ਥ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਵਿੱਚ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਪਰਤੱਖ ਕਲਾ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਦਾਸ ਗੋਬਿੰਦ ਫਤਿਹ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਖਾਸ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਬਦੰਤਾ ।

ਅਰਥ :– ਮੈਂ ਦਾਸ, ਗੋਬਿੰਦ (ਸਿੰਘ) ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਰੂਪ ਾਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਤਹਿ ਬੁਲਾਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬੰਦਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਸਰੀਰਿਕ ਕ੍ਰਿਆ ਇੱਕ ਆਮ ਇਨਸਾਨ ਵਰਗੀ ਹੀ ਸੀ । ਦੋ ਹੱਥ ਦੋ ਪੈਰ ਨੱਕ ਮੂ ਹ ਆਦਿ ਅਤੇ ਆਮ

ਵਰਤਣ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਵੀ ਇੱਕ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਵਰਗਾ ਹੀ ਸੀ ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਵਸਦਾ ਸੀ ਉਹ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਮੱਥੇ ਟੇਕਦੀ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰੀਰਿਕ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਮਾਇਆ, ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੀਮਤੀ ਚੀ ਾਂ ਭੇਟਾ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਭਾਵਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਭੇਟਾਵਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਅਤੇ ਆਤਮਕ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਹੁਣ ਜਦ ਉਹ ਸਾਰਾ ਗਿਆਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸਮੋ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੁਲ ਪਦਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਆਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਹਨ, ਵਿੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਮਤੀ ਰੁਮਾਲੇ ਚੰਦੋਆ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰ_ ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ।

ਇੱਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਬਾਣੀ ਦਰਸਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ,

ਪੋਥੀ ਪਰਮੇਸਰ ਕਾ ਥਾਨੁ ॥
ਸਾਧਸੰਗਿ ਗਾਵਹਿ ਗੁਣ ਗੋਬਿੰਦ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੁ ॥ (ਅ ਗ ੧੨੨੬)

(ਜਿਸ ਪੋਥੀ ਵਿੱਚ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ) ਉਸ ਪੋਥੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਗੁਣ ਰੂਪ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ (ਥਾਨੁ) ਨਿਵਾਸ ਹੈ। ਸਾਧੂ ਜਨ (ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ) ਇਸ ਪੋਥੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ

ਤਰ ਤਾਰੁ ਅਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰਿ ਮਾਨੀਐ ਰੇ ਜੈਸੇ ਕਾਗਰਾ ਕਰਤ ਬੀਚਾਰੰ ॥
ਭਗਤ ਭਾਗਉਤੁ ਲਿਖੀਐ ਤਿਹ ਊਪਰੇ ਪੂਜੀਐ ਕਰਿ ਨਮਸਕਾਰੰ ॥
(ਅ ਗ ੧੨੯੩)

ਤਾੜੀ ਦਾ ਦਰ ਤ (ਉਸ ਤੋਂ ਰਾਬ ਬਣਨ ਕਾਰਨ) ਅਪਵਿਤ੍ਰ ਮ ਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਜਦ ਉਸੇ ਤਾੜ ਦੇ ਦਰ ਤ ਤੋਂ ਕਾਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਗ ਾਂ ਤੇ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਵਾਲੇ ਗੀਤ (ਬਾਣੀ) ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਪੋਥੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਪੂਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮੌਜੂਦ ਹਨ । ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪ ਇਸ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦੇਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਜੋ ਸਤਿਕਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ । ਮ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰਕਾ ਕਰਕੇ ਆਪ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਭੁੰਜੇ ਬੈਠ ਕੇ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਰਾਤ ਨੂੰ ਮ ਜੇ ਤੇ ਸੁਖ ਆਸਣ ਕਰ ਕੇ ਆਪ

ਭੁੰਜੇ ਸੌਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਉਧਾਰ ਲਈ, ਆਪਣੀ ਜੋਤਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ । ਇਸੇ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ੁਰਮਾਨ ਹੈ :

ਜੋਤਿ ਰੂਪਿ ਹਰਿ ਆਪਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੁ ਕਹਾਯਉ । (ਅ ਗ ੧੪੦੮)

ਇਹੀ ਗੱਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਹੈ

ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਚਿ ਆਪੁ ਰਖਿਓਨੁ ਕਰਿ ਪਰਗਟੁ ਆਖਿ ਸੁਣਾਇਆ ॥
(ਅ ਗ ੪੬੬)

ਪਰਮੇ ਰ ਨਿਰ ਅਕਾਰ ਹੈ ਬਾਣੀ ਭੀ ਨਿਰ ਅਕਾਰ ਹੈ । ਕਲਜੁਗੀ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਇਆ ਧਾਰ ਕੇ ਨਿਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਰਾਹੀਂ ਸਰਗੁਣ ਰੂਪ ਬ   ਦਿੱਤਾ । ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਬਾਣੀ ਸਾਡੀ ਨਹੀਂ ਇਹ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪ ਸਾਡੇ ਮੂ ਹੋਂ ਕਢਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤੇ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰ ਤੂ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਤਿ ਸਤਿ ਕਰ ਕੇ ਮ ਨੋ ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸਤਿ ਸਤਿ ਕਰਿ ਜਾਣਹੁ ਗੁਰਸਿਖਹੁ
ਹਰਿ ਕਰਤਾ ਆਪਿ ਮੁਹਹੁ ਕਢਾਏ ॥(ਅ ਗ ੩੦੮)

ਤਾਂ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦਸਾਂ ਪਾਤ ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਤੁੱਲ ਹੈ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮੁਖਾਰ ਬਿੰਦ ਤੋਂ ਨਿਕਲੀ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਆਪ ਪਰਮੇ ਰ ਵੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਗੁਰੂ ਆ ੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈ ਕੇ ਾਲਸਾ ਪ ਥ ਦੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀਆਂ ਐਸੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਰ ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੇ ਅ ਦਰ ਭੈ ਭਾਵਨੀ ਵਾਲੀ ਰਧਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਵਸਦਾ ਰਹੇ ।

ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਹਰ ਇੱਕ ਮਾਈ ਭਾਈ ਨੂੰ ਪ ਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇਂ ਤਹਿ ਬੁਲਾਓ । ਇਸੇ ਲਈ ਅੱਜ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀਹ ਤੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਭੀ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਤੇ ਦੀਵਾਨ ਸਜਦਾ ਸੀ, ਸਭ ਗੁਰਸਿੱਖ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇਂ ਤਹਿ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਸਨ । ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਜਦ ਕੋਈ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਗੱਜ ਕੇਂ ਤਹਿ ਬੁਲਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸਟੇਜ ਸੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅ ਤਰਮੁਖੀਂ ਤਹਿ ਬੁਲਾਓ ਤਾਂ ਜੋ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਵੇ ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਾਹ

ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰ ਨ ਦੀਦਾਰ ਬ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਬ ਜਾਂ ਸੁਖ ਆਸਣ ਵੇਲੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਸੁਖ ਆਸਣ ਤਿਆਰ ਹੈ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਵੋ ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਫਿਰ ਦੀਦਾਰ ਬ ਣੇ, ਇਸੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅ ਗ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਦ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਉਪਦੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਜਾਣਾ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬੇਇੱ ਤੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਪਾਠ ਜਾਂ ਕੀਰਤਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਸਿਰ ਨਿਵਾ ਕੇ ਹੀ ਉਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬਦ ਭੋਗ ਨ ਨਿਵਾਵੈ ਸੀਸ। ਤਾਂ ਕੋ ਮਿਲੈ ਨਾ ਪਰਮ ਜਗਦੀ ।

(ਤਨਖਾਹਨਾਮਾ ਭਾ. ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ)

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਸਤੇ, ਚੌਰ, ਚਾਨਣੀ, ਪਲੰਘ ਗਦੈਲੇ ਅਤੇ ਰੁਮਾਲੇ ਸਜਾਉਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਇਹ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਾਸ ਸੰਪਰਦਾ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਤੋਂ ਚਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ।

ਵੈਸੇ ਭੀ ਜਦ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰਿਆਈ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ, ਸਿੱਖ ਦਸਮੇ ਜੀ ਦਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਾਸਤੇ ਕਰਨਾ ਲਾ ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰ ਤੂ ਕਰਨਾ ਨਿਰੀ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਬ ਰਗ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪਰਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਜੀਅ, ਬ ਰਗ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਤਾਂ ਬੇ–ਹੱਦ ਕਰੇ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮ ਨੇ, ਕਦੇ ਭੀ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਬ ਰਗਾਂ ਦੀ_ ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਰ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਜੀਅ ਬ ਰਗ ਦਾ ਹੁਕਮ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਮ ਨੇ ਪਰ ਉਸਦੀ ਬੋਲ ਬਾਣੀ ਖਰਵੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਭੀ ਬ ਰਗ ਦੀ_ ੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਕੇਵਲ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਹੁਕਮ ਮ ਨਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਈ ਭੀ ਗੁਰੂ ਦਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਿਸ ਜਿਸ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ ਨੇ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅ ਗਦ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਵਾਂਗ ਹੁਕਮ ਮ ਨਿਆ, ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਭੈ ਭਵਾਨੀ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰ ਭੀ ਕੀਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਡਿਆਈਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਤਨ, ਮਨ, ਧਨ ਅਰਪਣ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਵੇਲੇ ਅ ਗਰੇ ਅੰਸਰ ਨਾਲ ਘੋੜੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਅੱਗੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ

ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਆ ਗਈ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਝੱਟ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਕੇ ਡੰਡਉਤ ਕੀਤੀ।

ਅ ਗਰੇ ਅੰਸਰ ਨੂੰ ਇਹ ਇੱਕ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਵਾਂਗ ਲੱਗਿਆ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਦੋ ਘ ਟੇ ਲਗਾ ਕੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਕਿਤਾਬਚਾ ਕੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਹੈ ? ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਚੀ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਪ ਥ ਦੀ ਵਾਗ ਡੋਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੇਵਲ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪ ਥਕ ਮਰਯਾਦਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਹੁਕਮ ਮ ਨਣ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਤਰਕਵਾਦ ਦੇ ਿ ਕਾਰ, ਰਧਾਹੀਣ ਅਖੌਤੀ ਬੁੱਧੀ ਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਨਾ ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਹੈ ਨਾ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਤਨੇਮ ਧਾਰਨੀ ਹਨ। ਪਰ ਕੌਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਬੋਲੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਡਾਕਟਰੀ ਦੀ ਮੋਟੀ ਸੋਟੀ ਹੈ।

ਅਨੇਕਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਇਹ ਡਾਕਟਰ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਗੇ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਣਗੇ ਪਰ ਜਦ ਇਹ ਸਟੇਜ ਤੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਲੈਕਚਰ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਹਿਣਗੇ ਨਾਨਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਬੀਰ ਆਖਦਾ ਹੈ ਇਤਿਆਦਿ। ਜਦ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਲਈ ਆਪ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਨ, ਬਦ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕਾ ਤਥਾ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਕੀ ਾਇਦ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਅਹੰਕਾਰ ਵੱਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਜੇ ਸਿੱਖੀ ਫੈਲਾਉਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰੁਮਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੋ ਪਰ ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ :

ਬੇ ਅਦਬ ਬੇ ਨਸੀਬ – ਬਾ ਅਦਬ ਬਾ ਨਸੀਬ

ਭਾਵ : ਬਦਕਿਸਮਤ ਹਨ ਜੋ ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਇ ਟ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹ ਜੋ ਸਹੀ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੀ ਪ ਥ ਪਰਮਾਣਿਤ ਹਸਤੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਏ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਚੋਂ ਕੁੱਝ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਇਸ ਵਿ ਤੇ ਅੱਗੇ ਪੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਾਠਕ ਜਨ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ।

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਅਕਾਲੀ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੇ ਇੱਕ ਅਨਮੋਲ ਹੀਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਠੀ, ਜਪੀ, ਤਪੀ, ਭਗਤ, ਸੂਰਮਾ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਵਾਲੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪ ਨ, ਆਪ ਸਿੱਖੀ ਆਦਰ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਉੱਤਮ ਨਮੂਨਾ ਸਨ।

ਗੁਰੂ ਭਗਤੀ, ਦੇ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਰ ਾਰ ਜਿਥੇ ਆਪ ਨੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 1947 ਦੇ ਦੀਨ, ਮ ਲੂਮ ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਲਈ

ਆਪਣਾ ਤਨ, ਮਨ, ਧਨ ਵਾਰ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਭੀ ਸਨ ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨਕੋ ਦੇ ਰਚਾਇਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੂੰ ਪ ਥ ਹਮੇ ਾਂ ਯਾਦ ਕਰੇਗਾ ਉਥੇ ਅਕਾਲੀ ਜੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਤੁਕ ਤਤਕਰੇ ਬੈ ਰ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਅਧੂਰੀ ਹੀ ਰਹੇਗੀ ।ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਤੁਕ ਯਾਦ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤੁਕ ਤਤਕਰੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੁਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਅ ਗ ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਦਾ ਉਚਾਰਿਆ ਬਦ ਹੈ ।

ਅਕਾਲੀ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤਾਂ ਪ ਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਛਪੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ।ਅਸੀਂ ਸਿਰੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਿੱਦਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਇੰਝ ਦਰਜ ਹੈ ।

ਇਕ ਵੇਰ ਆਪ ਆ ਰਮ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰਾਂ ਚੌਾਰ ਹੋ ਕੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਂ ਗਏ ਤਾਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਅਚਾਨਕ ਜਾਗ ਉਠੇ, ਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾ ਜਗਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਉਠੋ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਜਾਉ !ਇ ਨਾਨ ਕਰੋ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾ ਕਰੋ ।

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਅਜੇ ਤਾਂ ਜੀ ਬਹੁਤ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅੱਜ ਇਤਨੀ ਜਲਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਪਈ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾ ਕਰਨ ਦੀ ?

ਅਕਾਲੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਬਚਨ ਮ ਨੋ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾ ਕਰੋ ।ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮ ਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕੀ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਪ ਨਾ ਦੋਹਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਪ ਨੇ ਪ ਨਾ ਸਿੱਧਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਕਰੋ ।

1934–35 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਨ ਕੁੱਝ ਸੱਜਣ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬੇ ਦੀ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿਆਲ ਕੋਟ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨ ਲਈ ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਹੀ ਪੁੱਜ ਗਏ । ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਗੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ।

ਕੁੱਝ ਦੇਰ ਪਿੱਛੋਂ ਜੋੜੀ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੀਰਤਨੀਆ ਸਾ ਲੈ ਆਇਆ । ਜੋੜੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਇਕੱਲਿਆਂ ਹੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਸਲੋਕ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਏ ।ਪ ਜ ਦਸ ਮਿ ਟ ਪਿਛੋਂ ਭਾਈ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੀ ਆ ਗਏ ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਜਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸਰਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਾਣੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ_ਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ।

ਸ੍ਰੋਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਬਦ ਦਾ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਉਚਾਰਨ ਕਰੋ ।ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖਿੱਝ ਕੇ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਦੀ ਹੈ ਸੰਗਤ ਤੇ ਆ ਜਾਣ ਦਿਉ ।ਦੋ ਚਾਰ ਮਿ ਟ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਤ ਗਏ ਅਤੇ ਘੁਸਮੁਸੇ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੋਨੇ ਚੋਂ ਇੱਕ ਬਰੀਕ ਜਿਹੀ ਆਵਾ ਆਈ ਭਾਈ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੱਚਾ ਪਾਤ ਾਹ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ) ਹਾ ਰ ਨਾ ਰ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਾ ਹੈ ।ਕੀਰਤਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉ ।ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਿਹਰ ਕਰੇਗਾ ।

ਬਚਨ ਮ ਨ ਕੇ ਭਾਈ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵਜਦ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਰਸ ਭਰਿਆ ਹੋ ਗਿਆ ।ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਰਸਭਿੰਨੀ ਅਵਾ ਅਕਾਲੀ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੀ ।[1]

3. ਅ ਗਰੇ ੀ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ਬਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਨਿਵਾਸੀ ਪਿ ਡ ਹਰਨਾਲਾ ਤਹਿਸੀਲ ਮ ਧਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਾਵਲਪਿ ਡੀ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰੇਮ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਰਸੀਏ ਹੋਣ ਕਾਰਨ 14 ਸਿੱਖ ਰੈਜਮੈਂਟ ਵਿਚ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਰੱਖ ਲਿਆ ਗਿਆ ।

ਦਸੰਬਰ 19●7 ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਲਟਨ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਰੋਪੜ ਪਹੁੰਚ ਗਈ । ਹਮੇ ਾਂ ਵਾਂਗ ਸਾਰੀ ਸੈਨਿਕ–ਸੰਗਤ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਤੁਰ ਗਈ ।ਪਰ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਬਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ, ਤਾਬਿਆ ਬੈਠ ਬਦ ਦੇ ਪਾਠ ਅਤੇ ਵੀਚਾਰ ਵਿੱਚ ਮਗਨ ਹੋ ਗਏ ।ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਅ ਗਰੇ ਅੰਸਰ ਮੇਜਰ ਜੋਹਨ ਨੇ , ਅਰਦਲੀ ਭੇਜ ਕੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ।ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਬੇ–ਮੌਕੇ ਦੇ ਬੁਲਾਵੇ ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਕੇ ਉੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਬਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਹਾ ਰ ਹੋਵਾਂਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਚਾਲੇ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਬੇ ਅਦਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਅ ਗਰੇ ਮੇਜਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਉੱਤਰ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਹੇਠੀ ਸਮਝੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਅਦੂਲੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਇੱਕ ਦਮ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰ ਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ।ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਪੱਕੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੂ ਰੀ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੀਲ ਹੁਜਤ ਅਤੇ ਚਾਰਾਜੋਈ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੂਪ ਸਮੇਤ ਨਾਭੇ ਹਿਰ ਆ ਡੇਰੇ ਲਾਏ ।

ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈ ਅਜਿਹੀ ਵਧੀਕੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਰੈਜਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ੈਲ ਗਈ ।ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ ਇਸ ਬੇ–ਵਜ੍ਹਾ ਬਰ ਾਸਤਗੀ ਨੂੰ ਵਾਇਸਰਾਇ ਤੀਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਉਪਰ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਜਾਰੀ ਹੋ ਗਈ ।

ਇਧਰੋਂ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਪ੍ਰ ਨ ਉੱਪਰ ਗੁਰਮਤਿ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਪੇ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਰਾਇ ਲਈ ਗਈ । ਅਕਾਲੀ ਜੀ ਦਾ ਉੱਤਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ।

ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਦਾ ਵ ੀਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।ਇਸ ਨੂੰ ਤਾਬਿਆਂ ਬੈਠਿਆਂ ਸਭੇ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਸਿੱਖ–ਧਰਮ, ਗੁਰੂ ਮਿ ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹਨ, ਸੰਪੂਰਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ ।ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ।ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵੀਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਾਵੇ; ਇਸ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਲੈਣਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਇਹ ਅਯੋਗ ਹੈ

---

1 ਅਕਾਲੀ ਕੌਰ ਸਿ ਘ ਲੇਖਕ ਡਾ. ਹਿੰਮਤ ਸਿ ਘ ਸੋਢੀ, ਪ੍ਰਕਾ ਕ ਪ ਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ–ਪ ਨਾ 35.

।ਇਹ ਸਜੇ ਦੀਵਾਨ ਜਾਂ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ।ਸਜੇ ਦੀਵਾਨ ਸਮੇਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਿਠਾਏ ਤਾਬਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਠ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ।ਸੋ ਮੇਜਰ ਜੋਹਨ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਭੁੱਲ ਕਰ ਗਏ ਹਨ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਚਾਈ ਤੇ ਸਨ ।ਇਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਅਦੂਲੀ ਕਹਿਣਾ, ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ।ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੇਜਰ ਸਾਹਿਬ ਭੁੱਲ ਮ ਨਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਬੀਨ ਰਾਇ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ-ਸਰਦਾਰ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈ ਵਧੀਕੀ ਤੋਂ ਨਾਰਾ ਹੋ ਗਏ । ਵਾਇਸਰਾਇ ਨੇ ਮਸਲਾ ਵਲਾਇਤ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ । ਉਥੇ ਤਜਰਬਾਕਾਰ ਅਤੇ ਰੀਟਾਇਰ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੀ ਅੰਸਰਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਸਿੱਖ ਪਲਟਣਾ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸਨ । ਇਸ ਇਕੱਠ ਦੀ ਰਾਇ ਕੁੱਝ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ ।

ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਦੇਹ ਸਰੂਪ ਹਨ । ਇਹ ਸਧਾਰਨ ਪੁਸਤਕ ਜਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਨਹੀਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾ ਸਮੇਂ ਤਾਬਿਆਂ ਬੈਠੇ, ਪਾਠ-ਪੂਜਾ ਤੇ ਵੀਚਾਰ ਕਰਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਅਥਵਾ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੇਜਰ ਜੋਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹਸਤੀ ਵੱਡੀ ਮਲਕਾ (ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਰਾਣੀ) ਮੁਆ ਮਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ।

[2]ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਉਪਰੰਤ ਮੇਜਰ ਜੋਹਨ ਨੂੰ ਇਸ ਬੇਲੋੜੀ ਹਰਕਤ ਉੱਪਰ ਰਮਿ ਦਗੀ ਅਤੇ ਭੁੱਲ ਮ ਨਣੀ ਪਈ ।

ਇਸੇ ਲਈ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਫੁਰਮਾ ਰਹੇ ਹਨ

ਮੇਰਾ ਰੂਪ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਜਾਨ, ਇਸ ਮੈਂ ਭੇਦ ਨਾਹਿ ਕੁਛ ਮਾਨ ॥

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਾਲਸਾ॥
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਤਹਿ ॥

2 ਜੀਵਨ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਅਕਾਲੀ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਲੇਖਕ ਡਾ. ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਪ੍ਰਕਾ ਕ ਪ ਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ– ਪ ਨਾ 35, 36

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਆਤਮਾ

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ (ਆਤਮਾ)

ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਪੀਰਾਂ, ਪੈਗੰਬਰਾਂ, ਅਵਤਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਂ-ਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਸੇਧ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਡ ਅੱਡ ਮਾਰਗ ਦੱਸੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਵਰਣਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੇ ਅਨੁਯਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਹਿ ਤ ਅਤੇ ਸਵਰਗ ਬ ਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਚੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਾਂਿਰ ਕਿਹਾ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਮਲੇਛ, ਰਾਖ ਜਾਂ ਦੁ ਟ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬੁਧਮ ਰਣਮ ਗਛਮੀ” ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਾਇਆ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੁਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ੂਦਰ ਦਾ ਲੇਬਲ ਲਗਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਜਦ ਇਲਾਹੀ ਜੋਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਮਿੱਥਾਂ ਤੋੜ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਆਵਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਜੋਤਿ ਓਹਾ ਜੁਗਤਿ ਸਾਇ” ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਦਸਾਂ ਜਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ।

ਸਭ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਹੈ ਸੋਇ ॥ (ਅ ਗ ੬੬੩)

ਹਭ ਸਮਾਣੀ ਜੋਤਿ ਜਿਉ ਜਲ ਘਟਾਊ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ॥ (ਅ ਗ ੧੦੯੯)

ਸੰਤਹੁ ਘਟਿ ਘਟਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਹਿਓ ॥
ਪੂਰਨ ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ ਸਰਬ ਮਹਿ ਜਲਿ ਥਲਿ ਰਮਈਆ ਆਹਿਓ॥
(ਅ ਗ ੬੧੭)

ਜਿਮੀ ਜਮਾਨ ਕੇ ਬਿਖੈ ਸਮਸਤਿ ਏਕ ਜੋਤਿ ਹੈ ॥
ਨ ਘਾਟਿ ਹੈ ਨ ਬਾਢਿ ਹੈ ਨ ਘਾਟਿ ਬਾਢਿ ਹੋਤ ਹੈ ॥
(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ-ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ੧੬੬)

ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਕੋਊ ਰਾਫਜੀ ਇਮਾਮ ਸਾਫੀ
ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਸਬੈ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨਬੋ ॥ (ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ੮੫)

ਵੇਂਈ ਨਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇ ਤੋਂ ਜਦ ਬਾਹਰ ਆਏ ਤਾਂ ਭੀ ਹੋਕਾ ਇਹੀ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਾ ਕੋ ਹਿੰਦੂ ਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨ” ਭਾਵ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੇਵਲ ਮਨੁੱਖ ਹਨ ਨਾ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਨਾ ਕੋਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੈ (ਸਿੱਖ ਇਸ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੋ

ਸਕਦੇ।ਜੇਅੱਜਗੁਰੂਸਾਹਿਬਹੁੰਦੇਤਾਂਹੋਕਾਦੇਣਾਸੀਨਾਕੋਹਿੰਦੂ,ਸਿੱਖਨਾਮੁਸਲਮਾਨ)ਉਥੇਕੇਵਲਅਤੇਕੇਵਲਕਰਮਵਾਚੇਜਾਣਗੇ॥

ਓਥੈ ਸਚੇ ਹੀ ਸਚਿ ਨਿਬੜੈ ਚੁਣਿ ਵਖਿ ਕਢੇ ਜਜਮਾਲਿਆ ॥
ਥਾਉ ਨ ਪਾਇਨਿ ਕੂੜਿਆਰ ਮੁਹ ਕਾਲ੍ਹੈ ਦੋਜਕਿ ਚਾਲਿਆ॥

(ਅ ਗ ੪੬੩)

ਜਦ ਮੱਕੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਾ ੀਆਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਡਾ ਕੌਣ ਹੈ? ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਵਡਿਆਈ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਦਾ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕੋ ਉਪਦੇ ਸੀ।

ਪੁਛਨਿ ਫੋਲਿ ਕਿਤਾਬ ਨੋ ਹਿੰਦੂ ਵਡਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨੋਈ ।
ਬਾਬਾ ਆਖੇ ਹਾਜੀਆ ਸੁਭਿ ਅਮਲਾ ਬਾਝਹੁ ਦੋਨੋ ਰੋਈ ।

(ਭਾ. ਗੁ. ਵਾਰ ੧/੩੩)

ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਨ ਦਾ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਖੱਤਰੀ ਅਤੇ ਜੋਗੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਹਿਚਾਨ ਦੱਸੀ।

ਮੁਸਲਮਾਣੁ ਕਹਾਵਣੁ ਮੁਸਕਲੁ ਜਾ ਹੋਇ ਤਾ ਮੁਸਲਮਾਣੁ ਕਹਾਵੈ ॥

(ਅ ਗ ੧੪੧)

ਸੋ ਬ੍ਰਹਮਣੁ ਜੋ ਬਿੰਦੈ ਬ੍ਰਹਮੁ ॥ (ਅ ਗ ੧੪੧੧)

ਖਤ੍ਰੀ ਸੋ ਜੁ ਕਰਮਾ ਕਾ ਸੂਰੁ ॥ (ਅ ਗ ੧੪੧੧)

ਸੋ ਮੁਲਾ ਮਲਊਨ ਨਿਵਾਰੈ ਸੋ ਦਰਵੇਸੁ ਜਿਸੁ ਸਿਫਤਿ ਧਰਾ ॥

(ਅ ਗ ੧੦੮੪)

ਸੋ ਜੋਗੀ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਪਛਾਣੈ ਅੰਤਰਿ ਕਮਲੁ ਪ੍ਰਗਾਸੁ ਥੀਆ ॥

(ਅ ਗ ੯੪੦)

ਸੋ ਗਿਰਹੀ ਸੋ ਦਾਸੁ ਉਦਾਸੀ ਜਿਨਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਆਪੁ ਪਛਾਨਿਆ ॥

(ਅ ਗ ੧੩੨੨)

ਸਹੀ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਅ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਚਾਹੇ ਉਹ ਬਾਬਾ ੇਖ ਫਰੀਦ, ਵਰਗਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਜੀ ਵਰਗਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਭਰਥਰੀ ਜੈਸਾ ਜੋਗੀ ਜਾਂ ਰਵਿਦਾਸ ਅਤੇ ਸੈਣ ਜੀ ਵਰਗਾ ੂਦਰ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਅਸੂਲ ਦੀ ਚਰਮ ਸੀਮਾਂ ਉਦੋਂ ਉਦੈ ਹੋਈ ਜਦ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸਾਂਈ ਦੇ ਦਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਮਹਾਂਪੁਰ ਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾ ਕਰਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹ ਰਤ ਸਾਂਈ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਤੋਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ

ਨੀਂਹ ਰਖਾ ਦਿੱਤੀ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਫੁਟ ਹੋਇਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ ਅਤੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਡੀ ਾਈਨ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਾਇਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਭਵਜਲ ਰੂਪੀ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਐਨ ਵਿਚਕਾਰ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਹਰੀ ਮੰਦਰ ਹੈ ਜੋ ਸਭ ਵਾਸਤੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਹੈ। ਹਰ ਦੇ , ਜਾਤ, ਧਰਮ, ਰੰਗ ਅਤੇ ਨਸਲ ਦੇ ਬੰਦੇ ਲਈ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ ਚਾਰੇ ਦਰਵਾ ੇ। ਪਰ ਇਹ ਦਰਵਾ ੇ ਕਿਸੇ ਸਹੀ ਦਿ ਾ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਚਾਰੇ ਦਿ ਾਵਾਂ ਦੇ ਕੋਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਚਾਰਾਂ ਦਿ ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੋੜਦੇ ਹਨ ਮਾਨੋ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਦਰਵਾ ੇ ਉੱਤਰ ਦੱਖਣ ਪੂਰਬ ਪੱਛਮ ਦੀ ਦਿ ਾ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਜੈਸਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਰਮ ਹੈ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਰੀਆਂ ਖਾਨ ਦੇ ਵੇਲੇ ਮਸਜਿਦ ਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਟ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ।

ਮੁਗਲੀਆ ਡੀ ਾਈਨ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਸ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਗੁੰਬਦ ਹੈ । ਜੋ ਕਿ ਾਇਦ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇੱਕ ਹੀ ਹੈ । ਮਾਨੋ ਕੰਵਲ ਦਾ ਫੁੱਲ ਉਲਟਾ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਕੰਵਲ ਫੁੱਲ ਨਿਰਮਲਤਾ, ਕੋਮਲਤਾ ਅਤੇ ਸੁਗੰਧੀ ਦਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਔਗੁਣ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕੋਮਲਤਾ, ਨਿਰਮਲਤਾ, ਸੁਗੰਧੀ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਰਾਤ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਅਨ੍ਹੇਰੀਆਂ ਆਉਣ, ਝੱਖੜ ਮੁ ਲਾਂ ਦੇ ਝੁਲਨ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਤੋਪਾਂ ਚੱਲਣ ਆਨੰਤ ਕਾਲ ਤਕ ਇਸ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਵਹਿਣ ਤੁਰਿਆ ਰਹੇ ਗਾ।

ਇਸ ਭਵਜਲ ਰੂਪੀ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਤੱਕ ਜਾਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ਗੁਰੂ ਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਪੁਲ। ਜਿਸ ਦਾ ਕਿ ਵਾਰ ਵਾਰ ਵਰਣਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਰੇ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਗਿਆਨੁ ਨ ਹੋਇ ॥ (ਅ ਗ ੫੯)

ਗੁਰੁ ਕੁੰਜੀ ਪਾਹੂ ਨਿਵਲੁ ਮਨੁ ਕੋਠਾ ਤਨੁ ਛਤਿ ॥
ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਮਨ ਕਾ ਤਾਕੁ ਨ ਉਘੜੈ
ਅਵਰ ਨ ਕੁੰਜੀ ਹਥਿ ॥ (ਅ ਗ ੧੨੩੭)

ਮਨੁ ਕੁੰਚਰੁ ਪੀਲਕੁ ਗੁਰੂ ਗਿਆਨੁ ਕੁੰਡਾ ਜਹ ਖਿ ਚੇ ਤਹ ਜਾਇ ॥
ਨਾਨਕ ਹਸਤੀ ਕੁੰਡੇ ਬਾਹਰਾ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਉਝੜਿ ਪਾਇ ॥ (ਅ ਗ ੫੧੬)

ਇਸ ਪੁਲ ਰਾਹੀਂ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਪੰਚਮ ਪਾਤ ਾਹ ਨੇ

੍ਰਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ :–

ਹਰਿ ਜਪੇ ਹਰਿ ਮੰਦਰੁ ਸਾਜਿਆ ਸੰਤ ਭਗਤ ਗੁਣ ਗਾਵਹਿ ਰਾਮ

ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਬਦੀ ਤੋਂ ਤਹਿ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਮਨ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਕੇ ਪਰਮੇ ਰ ਨਾਲ ਅਭੇਦ ਹੋਣ ਦਾ ਉਪਦੇ :–

ਨਾਉ ਪ੍ਰਭਾਤੈ ਸਬਦਿ ਧਿਆਈਐ ਛੋਡਹੁ ਦੁਨੀ ਪਰੀਤਾ
ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਨਕ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸਾ ਜਗਿ ਹਾਰਿਆ ਤਿਨਿ ਜੀਤਾ

(ਅ ਗ ੧੩੩੦)

ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ।

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਰਚਿਆ ਇਹ ਹਰਿਮੰਦਰ ਜੋ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਾਸਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਹਰਿ ਦੇ , ਧਰਮ ਰੰਗ ਨਸਲ ਜਾਤ ਦਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਫੈ ਯਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕੋਈ ਬਾਹਰਲੀ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕੋਈ ਵਿਖਿਆਨ ਜਾ ਕਥਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ, ਆਕੀ ਰਹਹਿ ਨ ਕੋਇ" ਦਾ ਦੋਹਰਾ ਭੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਜੂਬੇ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਪਿਆਸੇ ਦੀ ਪਿਆਸ ਭੀ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਬੁਝਦੀ ਹੈ ਇਸ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀ ਚੀ ਹਨ? ਇਸ ਦੇ ਦਰ ਨ ਇ ਨਾਨ ਨਾਲ ਤਨ ਮਨ ਸੀਤਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਈ ਕੀਰਤਨ ਰੂਹ ਦੀ ੍ਰਾਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਨਾਲ ਸਰੀਰਿਕ ਭੁੱਖ ਮਿਟਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਰਚਨ ਹਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ :–

ਡਿਠੇ ਸਭੇ ਥਾਵ ਨਹੀ ਤੁਧੁ ਜੇਹਿਆ ॥
ਬਧਹੁ ਪੁਰਖਿ ਬਿਧਾਤੇ ਤਾਂ ਤੂ ਸੋਹਿਆ ॥ (ਅ ਗ ੧੩੬੨)

ਅਨੇਕਾਂ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆਂ, ਨਿਰਮਲ ਅਤੇ ਬਿਬੇਕ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਇੱਥੇ ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਜਲਵੇ ਤੱਕ ਕੇ ਆਤਮਿਕ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਉਹ ਇੱਥੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਸਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਇਥੇ ਦੀ ਭਾ ਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਉਸ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਾਰੀਗਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਜਿਸ ਨੇ ਨੌਂ ਮਣ 14 ਸੇਰ ਚੰਦਨ ਦੀ ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਬਰੀਕ ਰੇ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਚੌਰ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਕੇ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਮ ਜਾਣ ਕੇ ਭੇਟ ਕਰ ਕੇ ਗਿਆ। ਜਦ ਾਸ ਪੁਰਬਾਂ ਤੇ ਜਲੌ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਚੌਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਉੱਪਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਚੰਦਨ ਦੀ ਸੁਗੰਧ ਨਾਲ ਮਹਿਕ ਉਠਦਾ ਹੈ। (ਚੌਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੇਖ ਦੇ ਅ ੀਰ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੋ)

1984 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਫਰਾਂਸ ਦਾ ਇੱਕ ਫਾਈਨ ਆਰਟਸ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਨੇ ਜਦ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਦਰ ਨ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਵਿਸਮਾਦੀ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰ

ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਿਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਿੰਨੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ ਸਭ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋ ਨੀ ਪੈਂਦੀ ਦੇਖੀ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕੇ ਂਦਰੀ ਗੁੰਬਦ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਕਾ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਬਾਹਰੋਂ ਅੰਦਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।"

ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਪਵਿਤਰਤਾ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਨੇ ਸੀਸ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣੀ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਚੌੜੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਿਰ ਨਾਲ ਸਿਰ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖੀਏ ਤਾਂ ਭੀ ਸਾਰੇ ਸਮਾ ਨਾ ਸਕਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪੁੱਛੋ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਖ ਸਿੰਘ ਹੀਦ ਨੂੰ। ਪਰ ਅੰਸੋਸ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹੁਣ ਦੇ ਬੁੱਧੀ ਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਕਰਣ

ਰਾਮਦਾਸ ਸਰੋਵਰਿ ਨਾਤੇ ॥ ਸਭਿ ਉਤਰੇ ਪਾਪ ਕਮਾਤੇ" (ਅ ਗ ੬੨੫)

ਦਾ ਅਰਥ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮ ਦੇ ਦਾਸਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਰੂਪ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਇ ਨਾਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁੱਛੇ ਕਿ ਕੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਦੇ ਦਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ? ਕੀ ਇਥੇ ਚੰਡੂਖਾਨੇ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

ਅਕਾਲ ਤ ਤ (ਸਰੀਰ)

ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਜੀਉ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਨਾਲ ਬਣੇ ਜੀਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਖੇਡ ਕੁਦਰਤ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬੈ ਰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੂਹ ਬੋਲੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਡਰ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਭੂਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਤ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਤੋਂ ਬੈ ਰ ਇਹ ਸਰੀਰ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਢੇਰੀ ਇੱਕ ਨਿਰ੍ਹਿ ਦ ਚੀ ਹੈ।

ਰੂਹ ਦੀ ੍ਰਾਕ ਹੈ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਨਾਮ, ਕੀਰਤਨ, ੁੱਧ ਵੀਚਾਰ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਹੈ ਪਦਾਰਥ, ਸਮੱਗਰੀ। ਰੂਹ ਦੀ ੍ਰਾਕ ਦਾ ਸੋਮਾ ਧਰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਤੋਂ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਬ ਣ ਲਈ ਜਿਥੇ ਪੰਜਵੀਂ ਜੋਤਿ ਨੇ ਆਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁਲਤਾ ਲਈ ਹਰਿਮੰਦਰ ਰਚਿਆ ਤਾਂ ਛੇਵੀਂ ਜੋਤਿ ਨੇ ਸੰਸਾਰਿਕ (ਸਰੀਰਿਕ) ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਲਈ ਬ ਿਆ ਤ ਤ। ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਾਜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਮਾਇਕ ਤ੍ਰਿ ਨਾ ਵਿੱਚ ਭਟਕ ਨ ਜਾਣ ਨਾਉ ਰੱਖਿਆ ਅਕਾਲ ਤ ਤ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਰੂਪੀ ਰੂਹ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਰੂਪੀ ਸਰੀਰ ਵਾਲਾ, ਬਾਣੀ ਦੇ ਬਾਣੇ ਦਾ ਧਾਰਨੀ, ਗ੍ਰੰਥ ਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਵਾਲਾ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ। ਗ੍ਰੰਥ ਬਿਨਾ ਪੰਥ ਕੋਈ ਚੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ੰਜ ਰੂਪੀ ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੇ ਹੀ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕੁਪ ਰਹੀੜੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਘਲੂਘਾਰੇ ਵਿੱਚ ਜਦ ਸਵੇਰੇ 6 ਵਜੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਤੱਕ ਚਾਲੀ ਹ ਾਰ ਸਿੱਖ ਹੀਦੀ ਪਾ ਗਏ ਤੇ ਾਮ ਨੂੰ ਬਰਨਾਲੇ ਪੰਥ ਸੋ ਦਰੁ ਦੇ ਪਾਠ ਲਈ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਿਆਰ ਭਰਿਆ ਮਿਹਣਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਥ ਨੂੰ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਲੜ ਲਾਇਆ ਸੀ ਜੇ ਪੰਥ ਹੀ ਨਾ ਰਹਿਆ ਤਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੌਣ ਪੜ੍ਹੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਕਲਗੀਧਰ ਪਿਤਾ ਗ੍ਰੰਥ ਵਾਸਤੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲੈ।

ਪੰਥ ਕੀ ਰਖੋ ਤਊ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ ਰਹੈ ਗੀ ਨਾਥ।
ਰਾਖਉ ਜੋ ਨ ਪੰਥ ਕੀ ਤਉ ਗ੍ਰੰਥ ਕਉਨ ਮਾਨੇਗਾ।
(ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ)

ਬਾਪੂ ਨੇ ਫਿਰ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਸੁਣ ਲਈ । ਐਸੀ ਕਲਾ ਵਰਤਾਈ, ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਲਾਹੌਰੰ ਤਹਿ ਕੀਤੀ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਫਿਰ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਉਪਰੇ ਨ ਤੱਕ ਕਦੇ ਐਸਾ ਘਲੂਘਾਰਾ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ।

ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਂਸ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੀ। ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਖੱਦਰ ਦੇ ਕਪੜੇ ਪਾਓ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨੋ ਪਰ ਸਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਇਹ ਬਾਣਾ ਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਨੂੰਨ ਕਾਂਗਰਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਾਰੇ ਦੇ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਕਕਾਰੀ ਰਹਿਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਰਹਿਤ ਤੇ ਹੋਰ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਹੈ।

ਹਰਿਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਾਤਰ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਭੇਟਾ ਜਾ ਕੇ ਚੜ੍ਹਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਕੇਵਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਾਸ ਜਗਾ ਤੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਬਾਕੀ ਹਰ ਇਕ ਬੰਦੇ ਦੀ ਭੇਟਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੋਈ ਭੁੱਲ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦੀ ਭੇਟਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜੋ ਕੇਵਲ ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਕੋਲ ਪੇ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਤਨਖਾਹ ਲਗਵਾ ਕੇ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਸੰਗਤ ਦੀ ਗਿਆਤ ਲਈ ਇਸ ਆ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਬੋਰਡ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਵਾਲਾ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਉਪਰੇ ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਾਲਸੇ ਦੀ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਸੰਸਾਰਿਕ ਵਿਹਾਰਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਸਲਿਆਂ ਲਈ ਗੁਰਮਤੇ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਤੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਥ ਲਈ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਇਥੋਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਹਮੇ ਾ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਖੜਗਧਾਰੀ ਾਲਸਾ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਹਰ ਦੀਵਾਲੀ ਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਪੰਥਕ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਲਈ ਗੁਰਮਤੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠਾਂ ਖਾਤਰ ਹੀ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਵਾਏ। ਦਲ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਥੇ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਲਾ ਇੱਥੇ ਹੀ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਤੋਂ ਪੰਜ ਨਿ ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ। ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਵਾਬੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸਲਾ ਇਥੇ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਕਸੂਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵੇਲੇ ਵੀ ਾਲਸੇ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਸਲਾ ਵੀ ਇੱਥੇ ਹੀ ਹੋਇਆ।

ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਤੋਂ ਬੇ ਮੁਖ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਇਥੋਂ ਹੀ ਲਗਾਈ ਗਈ । ਜਦ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਾਹੀ ਜ ਫੇ ਲ੍ਹ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਹੇਠ ਅਕਾਲੀ ਫੌਜ ਨੇ ਹੀ ਮੁਲਤਾਨ ਦਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਤਿਹ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨੁ ਹਿਰੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਾਲਸਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਸਦੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਮੋਰਚੇ ਅਤੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਅ ਾਦੀ ਲਈ ਮੋਰਚੇ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਹੀ ਰੂ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਰ ਾਲਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੇ ਲਖਾਇਕ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੇ ਹਮੇ ਾਂ ਸਤਿਕਾਰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀ ਚੌਂਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਿਛੋਂ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋ ਦਰੁ ਦਾ ਪਾਠ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛੋਂ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਖਾਤਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੇ (ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ) ਅਣਗਿਣਤ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹਮੇ ਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਝੁਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਏ ਗੁਰਮਤਿਆਂ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਭੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੀਦੀ ਗਾਨਾ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਬਨ੍ਹਾ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਨਿਭਣ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੀਦੀ ਪਾਈ। ਜਦ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਪਿੱਛੇ ਤਖਤ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਝਗੜਾ ਵਧ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਲਾ ਹਰਿਮੰਦਰ ਦੀ ਹਰਿ ਕੀ ਪਉੜੀ ਤੇ ਪਰਚੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਹੋਇਆ ਤੇ ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਹੀਦ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੇ ਤਰ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ੋਭਾ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਰ ਰੋ ਕਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਦਰ ਨ ਜਬ ਆਵ ਕੀ ਅਉਧ ਨਿਧਾਨ ਬਨੈ ਅਤਿ ਹੀ ਰਣ ਮੈ ਤਬ ਜੂਝ ਮਰਉ" ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਤ ਤ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਬ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਸ ਤਰ ਕੇਸੰ ਦਿਵੋ ਨ ਦੀਦਾਰੇ" ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਪੱਕਤਾ ਹਰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਬ ਦੇ ਹਨ।

ਤਖਤ ਦੇ ਵਾਰਸ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਦੇ ਨੇ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿ ਾਨੇ ਤੋਂ ਭਟਕ ਨਾਂ ਜਾਣ, ਇਸ ਲਈ ਹਰਿਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਗੁਰੂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਰੂਪ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਹਰ ਰੋ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਤੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਆਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਤਖਤਿ ਰਾਜਾ ਸੋ ਬਹੈ ਜਿ ਤਖਤੈ ਲਾਇਕ ਹੋਈ ॥
ਜਿਨੀ ਸਚੁ ਪਛਾਣਿਆ ਸਚੁ ਰਾਜੇ ਸੇਈ ॥ (ਅ ਗ ੧੦੮੮)
ਰਾਜੇ ਚੁਲੀ ਨਿਆਵ ਕੀ ਪੜਿਆ ਸਚੁ ਧਿਆਨੁ ॥ (ਅ ਗ ੧੨੪੦)

ਉਪਰੋਕਤ ਗੁਰੂੰਰਮਾਨ ਦੇ ਸੰਧਰਭ ਵਿੱਚ ਤੱਕਿਆਂ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੀਲੀ ਪਗੜੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰ ਜੋ ਨਿੱਤ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸੁਗੰਧਾਂ ਖਾ ਕੇ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ (ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ) ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪੁੱਤਰ ਮੋਹ ਵੱਸ ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਦੀ ਆਨ ’ਨ ਰੋਲਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਅਤੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਦਾਂਚਿਤ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਾਰਸ ਅਤੇ ਕਲਗੀਧਰ ਦੇ ਬਣਾਏ ਪੰਥ ਦਾ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ।

ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰਿਕ ਦਰ ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ ਪੰਥ ਰੂਪੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਦਰ ਨ ਕਰੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਰੂਪੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੇ। ਸੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਤਮਾ ਰੂਪੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਅਤੇ ਸਰੀਰਿਕ ਰੂਪੀ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਸਮੂਹ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ।

ਬਿਬੇਕਹੀਣ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਅਖੌਤੀ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀ–ਜੀਵੀ, ਸਿੱਖੀ ਬਾਣੇ ਵਾਲੇ ਕਾਮਰੇਡ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਬੰਦੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੁਕਤਾਂ ਚੀਨੀਆਂ ਅਤੇ ਤਰਕ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਤੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਆਪਨੋਪੋ ਸ੍ਰੀ ਖਾਲਸੇ, ਦੀਨਾ ਦੁਤੀਯਾ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਾ॥
ਗੁਨਾਨਵਾਦ ਪੁਨਿ ਸਿਫਤਿ ਸਲਾਹਨਿ, ਉਠਤਿ ਬੈਠਤਿ ਸੈਨ ਕਰੰਥਾ॥
ਪਾਵਨ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਗਟਿਯੋ, ਚਾਰ ਬਰਨ ਆ ਰਮ_ ਭ ਪੰਥਾ॥
ਇਨ ਕੋ ਦਰਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੋ ਦਰ ਨ, ਬੋਲਨ ਗੁਰੂ ਬਦ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਾ॥
ਦ੍ਵਾਦਸ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਏ ਕਹੀਯਤ, ਦ੍ਵਾਦਸਿ ਭਾਨ ਪ੍ਰਗਟਿ ਹਰ ਜੰਤਾ॥
ਪ੍ਰਤਯਖ ਕਲਾ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਧਣੀਛੈ, ਗ੍ਰੰਥ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਵਰਤੰਤਾ॥
ਦਾਸ ਗੋਬਿੰਦ ਫਤਿਹ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਖਾਸ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਬੰਦਤਾ ॥

(ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ)

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ   ਾਲਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀਂ   ਤਹਿ ।

ਚੌਰ ਦਾ ਵੇਰਵਾ :

ਹਾਜੀ ਮੁਹੰਮਦ ਮਸਕੀਨ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਮੱਕੇ ਵਿੱਚ ਗੁ ਾਰਿਆ। ਆਪਣੇ ਦੇ ਪਰਤ ਕੇ ਚੌਰ ਇਸ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਚੌਰ 9 ਮਣ 14 ਸੇਰ (ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਕੁਇੰਟਲ) ਚੰਦਨ ਦੀ ਲੱਕੜੀ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਬਰੀਕ ਇੱਕ ਲੱਖ ਪੰਤਾਲੀ ਹ ਾਰ ਰੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ 5 ਸਾਲ 7 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸ ਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਠੇ ਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਪੱਤਰਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਪਰ ਇਹ ਬਦ ਉਕਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਾਂਚ ਬਰਸ ਸਾਤ ਮਹੀਨੇ ਮੇ ਸੰਦਲ ਕੇ ਬਾਲੋ ਕੋ ਬਨਾਤੇ ਹੂਏ ਏਕ ਲਾਖ ਪੰਤਾਲੀ ਹ ਾਰ ਬਾਲੋ ਕਾ ਯਾਹ ਚੌਰ ਸਾਖਤ ਹਾਜੀ ਮਸਕੀਨ ਦਸਤਕਾਰ ਕੀ ਤਰੰ ਸੇ ਾਹ ਕੀ ਖਿਦਮਤ ਮੇ ਲਾਯਾ ਗਿਆ”। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭਰੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ 31 ਦਸੰਬਰ 1952 ਨੂੰ ਹਾਜੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ

ਆਪ ਹਾ ਰ ਹੋ ਕੇ ਭਾਈ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ਦੀ ਹੱਥੀਂ ਦਿਨ ਦੇ 2 ਵਜੇ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਹਾਜੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ 1●1 ਸੋਨੇ ਦੀ ਮੁਹਰਾਂ ਅਤੇ 16● ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਧੁੱਸਾ, ਇੱਕ ਬਨਾਰਸੀ ਰੇਮੀ ਦੁੱਪਟਾ ਇੱਕ ਖੱਦਰ ਦਾ ਪੀਲਾ ਪਰਨਾ ਸਿਰੋਪਾ ਵਾਸਤੇ ਬ   ਹੋਈ । ਅੰਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਚੌਰ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦਰ ਨੀ ਡਿਉਢੀ ਉਪਰ ਤੋਸ਼ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਡਮੁੱਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਨਾਲ 1984 ਦੇ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਉਪਰੇ ਨ ਵੇਲੇ ਨ ਟ ਹੋ ਗਿਆ ।

❖❖❖

ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਕ ਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸਾਰੀ ਕਰਕੇ ਛੱਤ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਪਰੰਤ ਹਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਿਗਾਰ ਕੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨਾਉਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਚਾਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿ ਾਨੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਉੱਪਰ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੁਰ ਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਨਕ ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਰੂਪੀ ਮੰਦਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ। ਇਸ ਦੀ ਪੁ ਟੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕਰਦੇ ਹਨ:

ਮਾਰਿਆ ਸਿਕਾ ਜਗਤਿ ਵਿਚਿ
ਨਾਨਕ ਨਿਰਮਲ ਪੰਥੁ ਚਲਾਇਆ ॥ *(ਭਾ. ਗੁ. ਵਾਰ ੧/੪੫)*

ਇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰੀਤਾਂ, ਰਸਮਾਂ, ਪ੍ਰ ਪਰਾਵਾਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੀਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ, ਦਾਰ ਨਿਕ ਮੱਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਨਤਾ ਵਾਲਾ, ਗ੍ਰਿਹਸਥ ਵਿੱਚ ਉਦਾਸ ਵਾਲੇ ਧਰਮ ਮੰਦਰ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਦੀ ਨੀਂਹ ਵਿੱਚ ਨਾਮ, ਦਾਨ, ਇ ਨਾਨ ਜਾਂ ਕਹੋ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰੋ, ਨਾਮ ਜਪੋ ਅਤੇ ਵੰਡ ਛਕੋ ਦਾ ਮਸਾਲਾ ਪਾਇਆ।

ਦੇ ਦਿ ਾਂਤਰ ਦਾ ਰਟਨ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੇ ਵੀਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ, ਮੱਠਾਂ, ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ, ਪੀਰਾਂ ਕੀਰਾਂ ਅਤੇ ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ ਲੱਗੇ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ, ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਕਾਇਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇਂ ਕੀਰੀ ਜਮਾਲ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਜਮਾਇਆ ਅਤੇ ਮਾਨਵ ਭਲਾਈ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਿਰ ਕਾਲ ਤੱਕ ਸੰਜੀਵ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਾਣੀ ਰਚੀ।

ਚਰਣ ਪਹੁਲ ਦੀ ਰੀਤ ਚਲਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਚੇਲੇ ਕੀ ਸੰਧਿ ਮਿਲਾਏ ਦੇ ਮਾਲਕ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਚੇਲਾ ਚੇਲਾ ਗੁਰ ਸੰਦਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੋਏ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ, ਅੰਦਰੋਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਪਣੇ ਜਿਹਾ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਇਨਾਂ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੰਗਤੀ ਪੰਥ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕੀਤਾ।

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਉਤਰਅਧਿਕਾਰੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤ ਾਹ ਦੇ ਉਪਦੇ ਸਭ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਹੈ ਸੋਇ ਦੇ ਉਪਦੇ ਨੂੰ ਮ ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਗਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ। ਬਾਉਲੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤੀ ਇ ਨਾਨ ਅਤੇ ਪੰਗਤ ਦੀ ਰੀਤ ਚਲਾਈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਰੀਤ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਦੇ ਚੌਥੇ ਸਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਲਈ, ਨਵੇਂ ਧਰਮ ਲਈ, ਨਵੀਨ ਧਾਰਮਿਕ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸਰੋਵਰ ਲਈ ਚੱਕ ਰਾਮਦਾਸਪੁਰਾ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਜੋ ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਨਾਉਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚਕਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਆਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਚਾਰ ਦਰਵਾਂ ਆਂ ਵਾਲੇ ਅਰਾਧਨਾ ਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੰਦਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹ ਰਤ ਸਾਂਈ ਮੀਆਂ ਮੀਰ, ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਸੂਫੀ ਕੀਰ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਧਰਾ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਅਸਚਰਜਤਾ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਸਭ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਹੈ ਸੋਇ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇ ਤੇ ਮੁਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਚਲਾਏ ਇਸ ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਅੰਤਰਦੇਸੀ ਪੰਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਜੋ ਮਹਾਨ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਸੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾ ਕਰਨਾ। ਸਰਬ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ, ਸਰਬ ਧਰਮ ਸੰਮੇਲਨ ਰੂਪੀ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਮਹਾਂਪੁਰ ਾਂ ਦੇ ਵੀਚਾਰਾਂ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਸੂਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋ ਕੇ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰਾਮਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਿੱਛੋਂ ਕੋਈ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ।

ਮਿਸ ਪਰਲ. ਐਸ. ਬੱਕ ਵਰਗੀਆਂ ਨੋਬਲ ਪ੍ਰਾਈ ਵਿਜੇਤਾ ਸ ਿਅਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦੇ ਦਾਰ ਨਿਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜੋਕੇ ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਜਦ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਧਿਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਸੂਲਾਂ ਤੇ ਪਰਪੱਕ ਰਹਿਣ ਦਾ ਉਪਦੇ ਦੇਣ ਲਈ ਹਾਦਤ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਚਲਾ ਕੇ ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀਦ ਹੋਏ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਉਪਦੇ , ਨਾਮ, ਦਾਨ, ਇ ਨਾਨ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਪੰਗਤ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਮ ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਕੇ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸੰਕਲਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਤਰ ਧਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੋਤਿ ਦੇਖਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਵੈਰੀ, ਾਹਜਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਲਈ ਆਪਣੇ ਤੋ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੁਰਲਭ ਵਸਤਾਂ ਦੇ, ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਹੀ ਬਿਗਾਨਾ ਦਾ ਸਬਕ ਸਿਖਾਇਆ। ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਉਪਦੇ ਾਂ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਬਾਬਾ ਰਾਮਰਾਇ ਨੂੰ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਬਦਲਣ ਲਈ, ਤਿਆਗ ਕੇ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿ ਨ ਜੀ ਨੇ ਬੈਰ ਕਿਸੇ ਧਰਮ, ਜਾਤ, ਨਸਲ, ਰੰਗ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ, ਇਸ ਅੰਤਰ ਦੇ ੀ ਧਰਮ ਦੌਂਲਸੈਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾਰੀ ਪੈਣ ਤੇ ਰੋਗੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੱਸੀ।

ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ, ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਭੈ ਕਾਹੂ ਕਉ ਦੇਤ ਨਹਿ ਨਹਿ ਭੈ ਮਾਨਤ ਆਨ (ਜੀਓ ਅਤੇ ਜੀਊਣ ਦਿਓ) ਦਾ ਸਬਕ ਸਿਖਾਇਆ । ਪਰਮੇ ਰੀ ਗੁਣ, ਦੀਨ ਪ੍ਰਵਰੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਆਪਣਾ ਪਰਾਇਆ ਨਾ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਦੀਨ ਮ ਲੂਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਇਆ । ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸੰਕੀਰਨ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਕੱਟੜ ਪੰਥੀ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕੀ ਰਖ ਾ ਕੇ ਲੀਏ ਬਲੀਦਾਨ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਇਸ ਕਾਰਜ ਸਦਕਾ ਹੀ, ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਰਵ ਉੱਚ ਸੰਸਥਾ ਨੇ, ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਹਸਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ 3●● ਸਾਲਾ ਹੀਦੀ ਦਿਨ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਪੱਧਰ ਦਾ ਮਨਾਇਆ ਹੈ ।

ਜਿਸ ਮਹਿਲ ਦੀ ਨੀਂਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਰੱਖੀ, ਅਗਲੇ ਅੱਠ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਉਸਾਰਿਆ, ਤਿਆਰੀ ਕਰਕੇ ਸੰਵਾਰਿਆ, ਕਾਦਰੇ ਹਰਕਾਰ, ਬੇ ਕਸਾਂ ਰਾ ਯਾਰ, ਜੁਮਲਾ ਫੈ ਨੂਰ, ਖਾਲਸੋ ਬੇ ਕੀਨਾ, ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੇ ਕੇ ਨਾਉਂ ਰੱਖਿਆ - ***ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ । ਪਹਿਚਾਣ ਲਈ ਬ ਿਆ ਕੇਸਰੀ ਨਿ ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਰਖਵਾਲੀ ਲਈ ਰਹਿਤ ਦੀ ਵਾੜ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ।***

ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਦੈਵੀ ਗੁਣ ਦਇਆ, ਧਰਮ, ਹਿੰਮਤ, ਸਤਿ ਸੰਤੋਖ, ਨਿਰਭੈਤਾ, ਨਿਰਵੈਰਤਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬੀ ਦੀ ਨਿ ਾਨੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਨਾਲ ਸਜਾ ਕੇ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਫਿਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ,

ਖਾਲਸਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਫੌਜ ॥
ਪ੍ਰਗਟਓ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਕੀ ਮੌਜ ॥

(ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਬ ਿਆ ਨਾਮ, ਦਾਨ, ਇ ਨਾਨ ਦਾ ਸਬਕ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਪੰਗਤ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਬਣਾ ਕੇ, ਕਲਗੀਧਰ ਪਿਤਾ ਨੇ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾ ਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੜ ਾਲਸੇ ਨੂੰ ਲਗਾ ਕੇ, ਹਮੇ ਾਂ ਲਈ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਧਾਰੀ ਹੋਣਾ ਲਾ ਮੀ ਕਰਕੇ, ਕਛਹਿਰਾ ਅਤੇ ਕੜਾ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਬ ਕੇ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਤਹਿ ਅਤੇ ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਦਾ ਜੈਕਾਰਾ ਦੇ, ਅਕਾਲ ਪੁਰ ਦੀਂਜ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ

ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਾਬੇ; ਕਰਨੀ ਕਮਾਈ ਵਾਲੇ ਤਿਆਰ-ਪਰ-ਤਿਆਰ ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਪੰਚ ਪਰਧਾਨੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦੀ ਨਵੀਂ-ਰੀਤ ਹਮੇ ਾਂ-ਹਮੇ ਾਂ ਲਈ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿ ਨ ਸਾਹਿਬ ਅਨੁਸਾਰ ਦੀਨ ਦੁਖੀ, ਲੋੜਵੰਦ ਅਤੇ ਬੇ ਸਹਾਰਿਆਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਬਣਾ ਕੇ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਵਾਂਗ _ਭ ਕਰਮਨ ਤੇ ਕਬਹੂੰਨ ਟਰੋਂ ਦਾ ਉਪਦੇ ਦੇ, ਅਤਿ ਹੀ ਰਣ ਮਹਿ ਤਬ ਜੂਝ ਮਰੋਂ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ, ਾਲਸੇ ਨੇ (1) ਪੂਜਾ ਅਕਾਲ ਕੀ (2) ਪਰਚਾ ਬਦ ਦਾ (3) ਦੀਦਾਰ ਾਲਸੇ ਦਾ (4) ਅਮਲ ਪ੍ਰਾ ਦੇ ਕਾ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦਾ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਤੋਂ 3●2 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੈਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਚਰਨ ਪਹੁਲ ਦੀ ਥਾਂ ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਹੁਲ ਬ ਕੇ ਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਕੀਨੀ ਖਾਲਸਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ :

ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ ॥
ਖਾਲਸਾ ਮਹਿ ਹਉਂ ਕਰਉ ਨਿਵਾਸ ॥ (ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ)

ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਹੁਲ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਾਲਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੇਰਾ (ਪਿਛਲਾ) ਧਰਮ ਨਾ , ਕੁਲ ਨਾ , ਜਾਤ ਨਾ , ਦੇ ਨਾ , ਤੇਰੇ ਪਿਛਲੇ ਸਭ ਕਰਮ ਨਾ ਅਤੇ ਾਲਸਾ ਮੇਰਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਾਲਸੇ ਦਾ ।ਅੱਜ ਤੋਂ ਾਲਸੇ ਨੇ ਇਹ ਰਹਿਤ ਰੱਖਣੀ ਹੈ ।

(1) ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ, ਦੇਵਤੇ ਅਵਤਾਰ ਪੈਂ ਬਰ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ।

ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ ਨਾ ਕਿਰਤਮ ਮਾਨਉ ।
ਆਦਿ ਅਜੋਨਿ ਅਜੈ ਅਬਿਨਾ ੀ ਤਹ ਪ੍ਰਮੇ ਰ ਜਾਨਉ । ੩੩ ਸਵੱਯੇ (ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ)

ਅਰਥ :-ਇੱਕ ਕਰਣਹਾਰ ਕਰਤਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਉਸ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਕਿਰਤ (ਕਿਰਤਮ) ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਾ। ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਆਦਿ, ਕਿਸੇ ਜੂਨੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਜਿੱਤਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਕਦੇ ਨਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕੇਵਲ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਪਰਮੇ ਰ ਮੰਨੋ ।)

(2) ਪੰਜ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਨਾਮ-ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸੀਏ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣਾ।

(3) ਕੱਛ (ਕਛਹਿਰਾ), ਕੜਾ, ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਦਾ ਵਿਸਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦੋ ਵੇਲੇ ਕੰਘੇ ਨਾਲ ਕਰਨੀ।

(4) ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਕੁੱਠਾ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ, ਤਮਾਕੂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਣਾ ਅਤੇ ਪਰ ਨਾਰੀ, ਪਰ ਪੁਰ ਦਾ ਸੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ।

(5) ਸਿਰ ਗੁੰਮ (ਮੋਨਾ) ਕੁੜੀ ਮਾਰ, ਨੜੀ ਮਾਰ (ਹੁੱਕਾ ਪੀਣ ਵਾਲੇ) ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਬੇ

ਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ।

(6) ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਦੋਖੀਆਂ, ਮੀਣੇ, ਮਸੰਦ, ਰਾਮ ਰਾਈਏ ਅਤੇ ਧੀਰ ਮੱਲੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਵਰਤਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।

(7) ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਵੰਡ ਛਕਣਾ ।

ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਨਿਸਚੇ ਲਈ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਰ ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਦਸਖਤਾਂ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਮੁਹਰ ਲੱਗਾ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਜੋ ਕਾਬਲ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਸਹੀ ਨਕਲ ਇਸ ਟ੍ਰੈਕਟ ਦੇ ਅ ੀਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ।(ਇਸ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਦੀ ਮੂਲ ਕਾਪੀ ਦੀ ੋਟੋ ਅਤੇ ਅਸਲ ਕਾਪੀ ਭੀ ਪੰਥ ਪਾਸ ਮੌਜੂਦ ਹੈ) ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਸਵੱਟੀ ਦੱਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਪਰਖ ਸਕੇ ਅਤੇ ਪਹਿਚਾਨ ਸਕੇ ਕਿ ਾਲਸਾ ਕੌਣ ਹੈ ਅਤੇ ਾਲਸਾ ਕਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖ ਸਕੇ ।

(1) ***ਜਾਗਤ ਜੋਤ ਜਪੈ ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ***
ਏਕ ਬਿਨਾ ਮਨ ਨੈਕ ਨ ਆਨੈ ॥

(2) ***ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਤੀਤ ਸਜੈ***
ਬ੍ਰਤ ਗੋਰ ਮੜ੍ਹੀ ਮਟ ਭੂਲ ਨ ਮਾਨੈ ॥

(3) ***ਤੀਰਥ ਦਾਨ ਦਇਆ ਤਪ ਸੰਜਮ***
ਏਕ ਬਿਨਾ ਨਹ ਏਕ ਪਛਾਨੈ ॥

(4) ***ਪੂਰਨ ਜੋਤਿ ਜਗੈ ਘਟ ਮੈ***
ਤਬ ਖਾਲਸ ਤਾਹਿ ਨਖਾਲਸ ਜਾਨੈ॥ ੧ ॥ *(ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ)*

ਅਰਥ :–

(1) ਜੋ ਇੱਕ ਚੇਤਨ ਪ੍ਰਕਾ ਰੂਪ ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਰੰਚਕ ਮਾਤਰ ਵੀ ਮਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ (ਧਿਆਉਂਦਾ) ।

(2) ਜਿਸ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਚੇਤਨ ਪ੍ਰਕਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਸਜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਤ (ਪੂਰਨਮਾ ੀ, ਕਰਵਾ ਚੌਥ ਆਦਿ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਰਤ), ਕਬਰ, ਮੜ੍ਹੀ ਜਾਂ ਸਮਾਧ ਅਤੇ ਅਨਮਤਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਮੱਠ ਆਦਿ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ।

(3) (ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ) ਤੀਰਥ ਅਤੇ ਦਾਨ ਆਦਿ (ਦੇ ਤਰੀਕੇ) ਬੋਧੀਆਂ ਵਾਲੀ ਦਯਾ ਅਤੇ ਜੈਨੀਆਂ ਵਰਗਾ ਸੰਜਮ ਜਾਂ ਅਨੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਲ ਧਾਰੇ, ਦੇਹੀ ਨੂੰ ਕ ਟ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤਪ ਤਾਪਣ ਨ ਮੰਨ ਕੇ ਇੱਕ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਅਤੇ

(4) ਜਿਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਪੂਰਨ ਜੋਤਿ ਜਗਦੀ

ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਾਲਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ੁੱਧ ਾਲਸਾ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਿਰਕੇ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਾਸ ਨਸਲ ਦੇ ਬੰਦੇ ਲਈ, ਦੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਕੁੱਲ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਮਾਤਰ ਲਈ ? ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਸਰਬ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਵਾਲੇ ਧਰਮ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ੌਜ ਰੂਪੀ ਾਲਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਾਤਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮੱਤ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਉਪਦੇ ਤੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ, ਇਹ ਪੰਥ, ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਲੇਛਾਂ (ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ) ਨੂੰ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੂਸਰੀ ਭਾ ਾ ਵਿੱਚ ਕਾਂਰ (ਹਿੰਦੂਆਂ) ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰੁਰ , ਸਭਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਹੁਲ ਅਤੇ ਬਾਣੇ ਦੀ ਰਹਿਤ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸੀ ਹੈ ਉਹ ਭੀ ਘੋਰ ਅੰਧਕਾਰ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਸੀ ਬਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ।ਦੂਜੇ ਲਫ ਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਉਹ ਕਲਗੀਧਰ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ ।ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦੱਸੀ ਰਹਿਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋਣਾ ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਹੈ ।ਕਿਉਂਕਿ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਚਲਾਏ ਪੰਥ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਬ ੀ ਹੈ ।ਜਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਅੱਠ ਗੁਰੂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਇਸ ਪੰਥ ਲਈ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਾਏ ਇਸ ਯੋਗਦਾਨ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋਣਾ ਘੋਰ ਮਨਮੱਤ ਹੈ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾ ਕੇ (ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿੱਡਾ ਵੀ ਮਹਾਂਪੁਰ ਹੋਵੇ) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਜਾਂ ਰਹਿਤ ਵਿੱਚ, ਪੰਥ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਕੇ ਕੋਈ ਭੰਨ ਤੋੜ (ਪੰਜ ਕਕਾਰੀ ਰਹਿਤ ਜਾਂ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿੱਚ) ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾ ਕੇ ਐਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ।ਕੇਵਲ ਆਪਣੀ ਮੱਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਆਕੀ ਹੋ ਕੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰੀਕ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਕੋਈ ਐਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਾਡਾ ਰ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤ ਾਹ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸਾਏ ਮਾਰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਅਪਣਾਅ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸੰਲਾ ਕਰੀਏ ।

ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਅਸੂਲ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਾਲਸੇ ਲਈ ਕਲਗੀਧਰ ਪਿਤਾ ਨੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਸੀ ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨੀ ਹਾਂ ? ਆਓ ਸਾਰੇ ਾਲਸਾ ਕਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁੱਛੀਏ:–

(1) ਕੀ ਅਸੀਂ ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਹੁਲ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹਾਂ ?

(2) ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਕੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਿਮਰਨ, ਨਿਤਨੇਮ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦਰ ਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ?

(3) ਕੀ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰ ਦੀ ਚਿਣਗ ਭਖ ਰਹੀ ਹੈ ?

(4) ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ?

(5) ਗੁਰੂ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਚਾਰ, ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਅਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ?

(6) ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ?

(7) ਕੀ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਵੀ, ਦੇਵਤੇ ਜਾਂ ਅਖੌਤੀ ਭਗਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ, ਪੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਅਤੇ ਮੜ੍ਹੀਆਂ ਤੇ ਮੱਥੇ ਰਗੜ ਕੇ ਮੰਨਤਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ?

(8) ਕੀ ਅਸੀਂ ਅਨਮਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਗਨ ਅਪ ਗਨ, ਵਰਤਾਂ, ਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਦੇ ਿ ਕਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ?

(9) ਕੀ ਅਸੀਂ ਪ੍ ਾਦੇ ਤੋਂ ਸਿਵਾਇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਅਮਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ?

(1●) ਕੀ ਅਸੀਂ ਪਰਚਾ ਬਦ ਸੁਰਤਿ ਦੇ ਉਪਦੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪਰਚਾਵਿਆਂ, ਤਾ , ਭੰਗੜੇ, ਲੱਚਰ ਗੀਤਾਂ ਵਾਲੇ ਅਖੌਤੀ ਸਭਿਆਚਾਰਿਕ ਮੇਲਿਆਂ ਨਾਲ ਪਰਚਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ?

(11) ਕੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦਾ ਅੰਗ ਜਾਣ ਕੇ ਪੰਥ ਦੀ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਤਨ, ਮਨ, ਧਨ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ?

ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀਚਾਰ ਕੇ ਸ੍ਵੈ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ, ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਰ ਦਾ, ਆਪਣੇ ਦੇ ਦਾ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੇ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨ ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਰਮਾਨ ਹੈ :

ਜੀਅ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਹੋਇ ਸੁ ਗੁਰ ਪਹਿ ਅਰਦਾਸਿ ਕਰਿ ॥ (ਅ ਗ ੫੧੯)

ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਨਿਰੰਤਰ ਕਰੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਰੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਲਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਦਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਹਰ ਗੱਲ ਸੁਣਦਾ ਹੈ, ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ । ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਨਿਰੰਤਰ ਅਰਦਾਸ ਨਾਲ ਗੁਰਦੇਵ ਮਾਤਾ, ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਕੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਰੂਰ ਤੁਠੇਗਾ । ਢਿੱਲ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਹਮੇ ਾਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਬਾਹਾਂ ਉਲਾਰੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ । ਦੇਰੀ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਉਸ ਵੱਲ ਵਧੀਏ ਤਾਂ ਸਹੀ ਜਿਵੇਂ:–

ਚਰਨ ਸਰਨਿ ਗੁਰ ਏਕ ਪੈਂਡਾ ਜਾਇ ਚਲ,
ਸਤਿਗੁਰ ਕੋਟਿ ਪੈਂਡਾ ਆਗੇ ਹੋਇ ਲੇਤ ਹੈ ॥
ਏਕ ਬਾਰ ਸਤਿਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਮਰਨ ਮਾਤ੍ਰ,
ਸਿਮਰਨ ਤਾਹਿ ਬਾਰੰਬਾਰ ਗੁਰ ਹੇਤ ਹੈ ॥
ਭਾਵਨੀ ਭਗਤਿ ਭਾਇ ਕਉਡੀ ਅਗ੍ਰ ਭਾਗ ਰਾਖੈ,

ਤਾਹਿ ਗੁਰ ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਦਾਨ ਦੇਤ ਹੈ ॥
ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਇਆ ਨਿਧਿ ਮਹਿਮਾ ਅਗਾਧਿ ਬੋਧਿ,
ਨਮੋ ਨਮੋ ਨਮੋ ਨਮੋ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਹੈਂ ॥ (ਕਬਿੱਤ ਭਾ. ਗੁ. ੧੧੧)

ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਾਂ, ਕਾਮਰੇਡੀ ਸਿੱਖਾਂ, ਡੇਰੇਦਾਰ, ਭੇਖੀ ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਨਾਸਤਕਪੁਣੇ ਵਾਲੇ ਅਖੌਤੀ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਵਿਚੋਲਗੀ ਤਿਆਗ ਕੇ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਧਾ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾ ਸਕੀਏ । ਚੰਚਲਤਾ, ਚਤੁਰਤਾ ਅਤੇ ਹੋਛੇਪਣ ਦੀ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਵਾਲੀ ਮੱਤ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਗੁਰੂ ਉਪਦੇ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬਣ ਸਕੀਏ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਰਮਾਨ ਹੈ :–

ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸਤਿ ਸਤਿ ਕਰਿ ਜਾਣਹੁ ਗੁਰਸਿਖਹੁ ।
ਹਰਿ ਕਰਤਾ ਆਪਿ ਮੂਹਹੁ ਕਢਾਇ ॥ (ਅ ਗ ੩੦੮)

(ਗੁਰੂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਜੀਵਨ ਜੁਗਤ)

ਨਿੱਤ ਕ੍ਰਿਆ :–

ਮਹਲਾ ੪ ਗਉੜੀ ਕੀ ਵਾਰ,

ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਜੋ ਸਿਖੁ ਅਖਾਏ
ਸੁ ਭਲਕੇ ਉਠਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ ॥
ਉਦਮੁ ਕਰੇ ਭਲਕੇ ਪਰਭਾਤੀ
ਇਸਨਾਨੁ ਕਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਸਰਿ ਨਾਵੈ ॥
ਉਪਦੇਸਿ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪੁ ਜਾਪੈ
ਸਭਿ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਦੋਖ ਲਹਿ ਜਾਵੈ ॥
ਫਿਰਿ ਚੜੈ ਦਿਵਸੁ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵੈ
ਬਹਦਿਆ ਉਠਦਿਆ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ ॥
ਜੋ ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਧਿਆਏ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਹਰਿ
ਸੋ ਗੁਰਸਿਖੁ ਗੁਰੂ ਮਨਿ ਭਾਵੈ ॥
ਜਿਸ ਨੋ ਦਇਆਲੁ ਹੋਵੈ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ
ਤਿਸੁ ਗੁਰਸਿਖ ਗੁਰੂ ਉਪਦੇਸੁ ਸੁਣਾਵੈ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਧੂੜਿ ਮੰਗੈ ਤਿਸੁ ਗੁਰਸਿਖ ਕੀ
ਜੋ ਆਪਿ ਜਪੈ ਅਵਰਹ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵੈ ॥ (ਅ ਗ ੩੦੫-੩੦੬)

ਆਹਾਰ :

ਬਾਬਾ ਹੋਰੁ ਖਾਣਾ ਖੁਸੀ ਖੁਆਰੁ ॥
ਜਿਤੁ ਖਾਧੈ ਤਨੁ ਪੀੜੀਐ
ਮਨ ਮਹਿ ਚਲਹਿ ਵਿਕਾਰ ॥ (ਅ ਗ ੧੬-੧੭)

ਪਹਿਰਾਵਾ :

ਬਾਬਾ ਹੋਰੁ ਪੈਨਣੁ ਖੁਸੀ ਖੁਆਰੁ ॥
ਜਿਤ ਪੈਧੈ ਤਨੁ ਪੀੜੀਐ
ਮਨ ਮਹਿ ਚਲਹਿ ਵਿਕਾਰ ॥ (ਅ ਗ ੧੬-੧੭)

ਐਸੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਕੋਈਂ ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਗੁਰਦਰਬਾਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਵਿੱਚ ਅੜਿੱਕਾ ਬਣੇ । ਐਸੀ ਜੀਨ ਪਹਿਨਣ ਦਾ ਕੋਈਂ ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਗੁਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਚੌਂਕੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠਣ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਐਸੇ ਭੜਕੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਪੁ ਾਕ ਦਾ ਕੋਈਂ ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰ ਨ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਚਿੱਤ ਭੁਲਾਵੇ ।

ਪਿਛਲ ਰਾਤੀਂ ਜਾਗਣਾ ਨਾਮੁ ਦਾਨੁ ਇਸਨਾਨੁ ਦਿੜਾਏ ॥
ਮਿਠਾ ਬੋਲਣੁ ਨਿਵ ਚਲਣੁ ਹਥਹੁ ਦੇ ਕੈ ਭਲਾ ਮਨਾਏ ॥
ਥੋੜਾ ਸਵਣਾ ਖਾਵਣਾ ਥੋੜਾ ਬੋਲਨੁ ਗੁਰਮਤਿ ਪਾਏ ॥
ਘਾਲਿ ਖਾਇ ਸੁਕ੍ਰਿਤੁ ਕਰੈ ਵਡਾ ਹੋਇ ਨ ਆਪੁ ਗਣਾਏ ॥

(ਭਾਈ. ਗੁ: ਵਾਰ ੨੮/੧੫)

ਕਿਰਤ :–

ਘਾਲਿ ਖਾਇ ਕਿਛੁ ਹਥਹੁ ਦੇਇ ॥
ਨਾਨਕ ਰਾਹੁ ਪਛਾਣਹਿ ਸੇਇ ॥ (ਅ ਗ ੧੨੪੫)

ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ :–

(1) *ਜਗਤੁ ਜਲੰਦਾ ਰਖਿ ਲੈ ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ॥*
ਜਿਤੁ ਦੁਆਰੈ ਉਬਰੈ ਤਿਤੈ ਲੈਹੁ ਉਬਾਰਿ ॥ (ਅ ਗ ੮੫੩)

(2) *ਕੋਊ ਭਇਓ ਮੁੰਡੀਆ ਸੰਨਿਆਸੀ*
ਕੋਊ ਜੋਗੀ ਭਇਓ
ਕੋਊ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਕੋਊ ਜਤੀ ਅਨੁਮਾਨਬੋ ॥
ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਕੋਊ ਰਾਫਜੀ ਇਮਾਮ ਸਾਫੀ
ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਸਬੈ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨਬੋ ॥
ਕਰਤਾ ਕਰੀਮ ਸੋਈ ਰਾਜਕ ਰਹੀਮ ਓਈ
ਦੂਸਰੋ ਨ ਭੇਦ ਕੋਈ ਭੂਲ ਭ੍ਰਮ ਮਾਨਬੋ ॥
ਏਕ ਹੀ ਕੀ ਸੇਵ ਸਭ ਹੀ ਕੋ ਗੁਰਦੇਵ ਏਕ
ਏਕ ਹੀ ਸਰੂਪ ਸਬੈ ਏਕੈ ਜੋਤ ਜਾਨਬੋ ॥੮੫॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ)

ਅਤੇ

ਦੇਹਰਾ ਮਸੀਤ ਸੋਈ ਪੂਜਾ ਔ ਨਿਵਾਜ ਓਈ

ਮਾਨਸ ਸਬੈ ਏਕ ਪੈ ਅਨੇਕ ਕੋ ਭ੍ਰਮਾਉ ਹੈ ।
ਦੇਵਤਾ ਅਦੇਵ ਜੱਛ ਗੰਧ੍ਰਬ ਤੁਰਕ ਹਿੰਦੂ
ਨਿਆਰੇ ਨਿਆਰੇ ਦੇਸਨ ਕੇ ਭੇਸ ਕੋ ਪ੍ਰਭਾਉ ਹੈ ।
ਏਕੈ ਨੈਨ ਏਕੈ ਕਾਨ ਏਕੈ ਦੇਹ ਏਕੈ ਬਾਨ
ਖਾਕ ਬਾਦ ਆਤਸ ਔ ਆਬ ਕੋ ਰਲਾਉ ਹੈ ।
(ਮਿੱਟੀ (ਹਵਾ) (ਅੱਗ) (ਪਾਣੀ) ਸੁਮੇਲ ਹੈ ।
ਅਲਹ ਅਭੇਖ ਸੋਈ ਪੁਰਾਨ ਔ ਕੁਰਾਨ ਓਈ
ਏਕ ਹੀ ਸਰੂਪ ਸਭੈ ਏਕ ਹੀ ਬਨਾਉ ਹੈ ॥੮੬॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ)

ਾਲਸੇ ਦੀ ਰਹਿਤ :

(1) *ਸੋ ਸਿਖੁ ਸਖਾ ਬੰਧਪੁ ਹੈ ਭਾਈ*
ਜਿ ਗੁਰ ਕੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚਿ ਆਵੈ ॥
ਆਪਣੈ ਭਾਣੈ ਜੋ ਚਲੈ ਭਾਈ
ਵਿਛੁੜਿ ਚੋਟਾ ਖਾਵੈ ॥ (ਅ ਗ ੬੦੧)

(2) *ਰਹਿਣੀ ਰਹੈ ਸੋਈ ਸਿਖ ਮੇਰਾ,*
ਵਹ ਠਾਕੁਰ ਮੈਂ ਉਸ ਕਾ ਚੇਰਾ ।

(3) *ਰਹਤ ਬਿਨਾ ਨਹਿ ਸਿੰਘ ਕਹਾਵੇ ।*
ਰਹਤ ਬਿਨਾ ਦਰ ਚੋਟਾ ਖਾਵੈ ।
ਰਹਤ ਬਿਨਾ ਸੁਖ ਕਬਹੂ ਨ ਲਹੈ ।
ਤਾਂ ਤੇ ਰਹਤ ਸੁ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰ ਗਹੈ ।
(ਰਹਿਤਨਾਮਾ ਭਾ. ਦੇਸਾ ਸਿੰਘ)

ਨਿ ਾਨਿ ਸਿਖੀ ਈਂ ਪ ਜ ਹਰਫਿ ਕਾਂ ।
(ਇਹ ਕਾਫ (ਕ) ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਨਿ ਾਨੀ ਹੈ)
ਹਰਗਿ ਨ ਬਾ ਦ ਈਂ ਪੰਜ ਮੁਆਂ ।
(ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ)
ਕੜਾ ਕਾਰਦੋ ਕੱਛ ਕੰਘਾ ਬਿਦਾਂ ।
(ਕੜਾ, ਕ੍ਰਿਪਾਨ, ਕੱਛ ਅਤੇ ਕੰਘੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ)
ਬਿਨਾ ਕੇਸ ਹੇਚ ਅਸਤ ਜੁਮਲਾ ਨਿ ਾਂ ।
(ਜੇ ਸਿਰ ਤੇ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ)

(ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ)

ਪਹੁਲ :

(1) ***ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਹੀਣਸ੍ਯ ਜੋ ਪ੍ਰਾਣੀ ਧ੍ਰਿਗੰਤ ਜਨਮ ਭ੍ਰਸਟਣਹ॥***
ਕੂਕਰਹ ਸੂਕਰਹ ਗਰਧਭਹ ਕਾਕਹ ਸਰਪਨਹ ਤੁਲਿ ਖਲਹ ॥ (ਅ ਗ ੧੩੫੬)
(ਜਿਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਲਿੱਤਾ
ਉਹ ਮੂਰਖ ਪ੍ਰਾਣੀ, ਕੁੱਤਾ, ਸੂਰ, ਕਾਂ, ਗਧੇ ਅਤੇ ਸੱਪ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ)

(2) ***ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਝਹੁ ਗੁਰੁ ਨਹੀ ਕੋਈ***
ਨਿਗੁਰੇ ਕਾ ਹੈ ਨਾਉ ਬੁਰਾ ॥ (ਅ ਗ ੪੩੫)

(3) ***ਰਖੇ ਕੇਸ ਪਾਹੁਲ ਬਿਨਾਂ ਭੇਖੀ ਮੂਰਖ ਸਿਖ ।***
ਮੇਰਾ ਦਰ ਨ ਨਾਹਿ ਤਹ ਪਾਪੀ ਤਿਆਗੈ ਭਿਖ । (ਰਹਿਤਨਾਮਾ)

❖❖❖

ਗੁਰਮਤਿ ਸੇਧਾਂ

ਕਲਿ ਤਾਰਕ, ਜਗਤ-ਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪਣੀ ਪੂਰਬ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਵੇਲੇ ਮਹਾਨ ਔਕ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪਾਟਲੀਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਪਟਨੇ ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰੰਗਸ਼ਾ ਦੇ ਕੰਢੇ ਆਪਣੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਮਹਾਰਾਜ ! ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਆਗਿਆ ਕਰੋ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇ ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਉਹ ਗੀਟਾ ਚੁੱਕ, ਬਾ ਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਕੇ ਆਪ ਖਾ ਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਲੈ ਆਉਣਾ।

ਹੁਕਮ ਮ ਨ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਬਰੇਤੀ ਚੋਂ ਉਹ ਗੀਟਾ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਬ ਾਰ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ । ਪਹਿਲਾਂ ਹਲਵਾਈ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਹਲਵਾਈ ਨੂੰ ਗੀਟਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਹਲਵਾਈ ਨੇ ਗੀਟਾ ਵੇਖ ਕੇ ਕੁੱਝ ਭੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਦੂਸਰੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਗਿਆ । ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਇਹ ਗੀਟਾ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸਿਰੰ ਇੱਕ ਮੂਲੀ ਦੇਣ ਲਈ ਹੀ ਰਾ ੀ ਹੋਇਆ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਵਿ ਵਾਸ ਨਾਲ, ਕਿ ਜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੀਟਾ ਵੇਚ ਕੇ ਪ੍ਰ ਾਦ ਖਾ ਲਵੀਂ ਤਾਂ ਰੂਰ ਹੀ ਇਹ ਇਨੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਹੋਵੇ ਗਾ, ਸਾਰਾ ਬ ਾਰ ਗਾਹ ਮਾਰਿਆ ਪਰ ਕਿਤੋਂ ਭੀ ਖਾਣ ਲਈ ਕੁੱਝ ਨਾ ਮਿਲਿਆ । ਬਲਕਿ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਰਮਸਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ।

ਅ ੀਰ ਥੱਕ ਕੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠ ਗਏ । ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਪਿੱਛੋਂ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਭਲੇ ਪੁਰ ਨੇ ਆ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਭਾਈ ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈਂ, ਕਿਥੋਂ ਆਇਆ ਹੈਂ ਅਤੇ ਇਥੇ ਕਿਉਂ ਬੈਠਾ ਹੈਂ? ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਸੀ । ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਗੀਟਾ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਆਪ ਖਾ ਲਵੀਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਲੈ ਆਈਂ । ਪਰ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਬ ਾਰ ਫਿਰ ਹਟਿਆ ਕੋਈ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੀ ਨਹੀਂ । ਥੱਕ ਕੇ ਇੱਥੇ ਘੜੀ ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਬਹਿ ਗਿਆ ।

ਭਲੇ ਪੁਰ ਨੇ ਉਹ ਗੀਟਾ ਲਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅ ਦਰ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਵਾਰਤਾ ਦੱਸੀ । ਇਹ ਇੱਕ ਹੀਰੇ ਜਵਾਹਰਾਤ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਲਿਸ ਰਾਇ ਜੌਂਹਰੀ ਇਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ।

ਸਾਲਿਸ ਰਾਇ ਨੇ ਜਦ ਉਹ ਗੀਟਾ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨੌਕਰ, ਅਧੱਰਕੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਿ ਦਗੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਇਨਾਂ ਸਾਂ, ਬ ੈਰ ਕਿਸੇ ਧਾਰੀ ਤੋਂ ਇੰਨੀ ਚਮਕ ਵਾਲਾ ਐਡਾ ਹੀਰਾ ਦੇਖਿਆ ਹੈ । ਸਾਡੇ ਬ ਰਗ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਚੀ ਮਿਲ ਪਵੇ ਤਾਂ ਸੌ ਰੁਪਿਆ (ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਾਇਦ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਕੇਵਲ ਇਸ ਦੀ ਦਰ ਨ ਭੇਟ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਜੌਹਰੀ ਸਾਡੇ ਹਿਰ ਦੇ ਜੌਹਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਆਇਆ ਹੈ, ਕਿ ਇਥੇ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਅਸਲੀ ਚੀ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੈ ।

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਲਿਸ ਰਾਇ ਨੇ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਅ ਦਰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਬਿਠਾਇਆ । ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਨਹੀਂ ਸਕੇ, ਲਤੀ ਦੀ ਿ ਮਾ ਮ ਗਦਾ ਹਾਂ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਇਸ ਹੀਰੇ ਦੀ ਦਰ ਨ ਭੇਟਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੋ ਬਾਕੀ ਮੁੱਲ ਫਿਰ ਕਰਾਂਗੇ ।

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਭਾਈ ! ਮੈਂ ਇਹ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੇਚ ਕੇ ਆਪ ਕੁੱਝ ਖਾ ਲਵੀਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਲੈ ਆਵੀਂ । ਇਸ ਲਈ ਪੈਸੇ ਤੁਸੀਂ ਰੱਖੋ ਮੈਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪਰ ਾਦਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਲਈ ।

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਸਰਲ ਅਤੇ ਸਪ ਟ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਲਿਸ ਰਾਇ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕਿਆ ਕਿ ਆ ਰ ਇਹ ਕੀ ਮਾਜਰਾ ਹੈ । ਸਾਲਿਸ ਰਾਇ ਆਪ ਖੁਦ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਤੋਂ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਲਿਤੀ ਤਾਂ ਅਸਲੀ ਭੇਦ ਸਮਝ ਗਿਆ ।

ਸਾਲਿਸ ਰਾਇ ਨੇ ਝਟ ਆਪਣੇ ਨੌਕਰ ਅਧਰੱਕੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰ ਾਦਾ ਤਿਆਰ ਕਰਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਚਲੋ ਮੈਂ ਆਪ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ । ਅਧਰੱਕੇ ਨੇ ਸਾਲਿਸ ਰਾਇ ਦੇ ਘਰੋਂ ਪ੍ਰ ਾਦਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ ।

ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਸਮਾਧੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਕਿ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨਾਲ ਅਧਰੱਕਾ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਵਿੱਥ ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ । ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਏ , ਅਧਰੱਕੇ ਨੇ ਪ੍ਰ ਾਦੇ ਦਾ ਥਾਲ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ ਜਦ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਸਿਰ ਧਰ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਪਾਟ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ । ਲੂੰ ਲੂੰ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦੀ ਰਾਉ ਚਲ ਪਈ ਅਤੇ ਸਮਾਧੀ ਸਥਿਤ ਹੋ ਗਿਆ । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਸੀ । ਅਧਰੱਕੇ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਦੇਖ ਕੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਭੀ ਉਸੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਰੰਗੇ ਗਏ । ਭੁੱਖ ਮਿਟ ਗਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਏ ।

ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਿੱਛੋਂ ਸਾਲਿਸ ਰਾਇ ਆਇਆ । ਦੇਖਿਆ ਪ੍ਰ ਾਦਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੰਨੇ ਸਰੀਰ ਬਿਲਕੁਲ ਅਹਿਲ ਅਡੋਲ ਸਮਾਧੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ । ਅਧਰੱਕੇ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਹੋਰ ਹੀ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਹੈ । ਫਿਰ ਜਦ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਦੀ ਆਭਾ ਤੇ ਨ ਰ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਭੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਖੋ ਗਿਆ ।

ਕੁੱਝ ਦੇਰ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦ ਸੁਰਤ ਨੇ ਪਲਟਾ ਖਾਧਾ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨਤਾ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ।ਸਾਲਿਸ ਰਾਇ ਨੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਥੈਲੀ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ? ਅਤੇ ਪਰ ਾਦਾ ਛੱਕਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ।ਪ੍ਰਾਦਾ ਛੱਕ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਇਕ ਮਿਹਰ ਦੀ ਨ ਰ ਨਾਲ ਸਾਲਿਸ ਰਾਇ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ, ਕਲਾ ਵਰਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕੁੱਝ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ:–

ਜਬ ਗੁਰੁ ਦੇਖੈ ਸੁਭ ਦਿਸਟਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਮੁਖਿ ਮੇਵਾ ॥(ਅ ਗ ੧੩੯੫)

ਅਰਥ :– ਜਦ ਗੁਰੂ ਕਿਸੇ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਨ ਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮੂ ਹ ਵਿੱਚ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਮੇਵਾ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਮ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨਾਮ ਜੱਪਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਜੀਅ ਦਾਨੁ ਦੇ ਭਗਤੀ ਲਾਇਨਿ
ਹਰਿ ਸਿਉ ਲੈਨਿ ਮਿਲਾਏ ॥(ਅ ਗ੭੪੯)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਸਾਲਿਸ ਰਾਇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਧਰਮਸਾਲ ਬਣਾਉ ਦੋ ਵੇਲੇ ਸਤਿਸੰਗ ਕਰੋ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸਤਿ ਸੰਗਤ ਦਾ ਆਗੂ ਅਧਰੱਕਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਤਮਿਕ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਹੈ ਤੁਸਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚਲਣਾ ਹੈ। ਸਾਲਿਸ ਰਾਇ ਨੇ ਘਰ ਚਰਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ । ਅਜੇ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਜਦ ਸਮਾਂ ਆਏਗਾ, ਪਰਵਾਰ ਸਹਿਤ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਸਮੇਤ ਰਹਾਂਗੇ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਲਿਜੁਗ ਦੇ ਤਾਰਕ ਜਗਤ ਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਾਲਿਸ ਰਾਇ ਅਤੇ ਅਧਰੱਕੇ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਤਾਰੂ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾ ਕੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਪਏ ।

ਸਮਾਂ ਆਉਣ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪਰਵਾਰ ਸਮੇਤ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਸਮੇਤ ਸਾਲਿਸ ਰਾਇ ਦੇ ਵੰਸਜਾਂ ਕੋਲ ਸਾਲਿਸ ਰਾਇ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਵਿੱਚ ਰਹੇ । ਇਥੇ ਹੀ ਦਸਮੇ ਜੀ ਦਾ ਆਗਮਨ ਹੋਇਆ । ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤ ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਬ ੀ ਹੋਈ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਅਜੇ ਭੀ ਸਾਲਿਸ ਰਾਇਸ ਰਾਇ ਦੀ ਵੰ ਕੋਲ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਸਾਖੀ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੇਧਾਂ

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵਾਰ ੧ ਦੀ ਪਉੜੀ ੧੬ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :

ਲਹੇ ਕਮਾਣਾ ਏਤ ਜੁਗਿ ਪਿਛਲੀ ਜੁਗੀਂ ਕਰੀ ਕਮਾਈ ।

ਪਿਛਲੇ ਜੁੱਗ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਾਲੇ ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਥੇ ਭੀ ਕੋਈ ਆਤਮਿਕ ਉਨਤੀ ਵਿੱਚ ਖੜੋਤ ਵਾਲੇ, ਅਟਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ, ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਭਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਪੂਰਬਲੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿੱਚ ਗਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗਏ।ਗਿਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ, ਅਟਕਾਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅੜਚਨਾਂ ਦੂਰ ਕੀਤੀਆਂ, ਭਟਕਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਸੇਧ ਬ ੀ ਅਤੇ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਦੇ ਪਾਂਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮ ਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਖਾਣਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ।ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਅਖਾਣ ਹੈ ਪਿਆਸੇ ਨੂੰ ਖੂਹ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਥੇ ਖੂਹ ਪਿਆਸੇ ਕੋਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਹੋਰਿੰਓ ਗੰਗ ਵਹਾਈਐ ਦੁਨਿਆਈ ਆਖੈ ਕਿ ਕਿਓਨੁ ॥(ਅ ਗ ੯੬੭)

ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਹੀ ਗੰਗਾ ਵਹਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬੇ ਨੇ ਇਹ ਕੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਜੇ ਪਰਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਨਿਰਣਾ ਲੱਭੇਗਾ ਪਾਠਕ ਆਪ ਹੀ ਅ ਦਾ ਾ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਾਇੰਟੇਫਿਕ ਧਰਮ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਤਰਕਵਾਦੀ ਵੀਰ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ੱਕ ਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਨਾਲ ਦੇਖ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੇ ਵਿ ਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅ ਧ ਵਿ ਵਾਸੀ ਕਹਿ ਕੇ ਭੰਡਦੇ ਹਨ ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜੇ ਵਿ ਲੇ ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਐਸੀ ਘਟਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇੰਨਾ ਵਡਮੁੱਲਾ ਹੀਰਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੀਰਾ ਕਿੱਥੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ? ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਵੀਚਾਰਿਆਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਆਮ ਇਨਸਾਨ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਸਰਗੁਣ ਰੂਪ ਸੀ ।

ਜੋਤਿ ਰੂਪਿ ਹਰਿ ਆਪਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੁ ਕਹਾਯਉ ॥(ਅ ਗ ੧੪੦੮)

ਨਾਨਕ ਸੋਧੇ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਬੇਦ ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਨਾਹੀ ਭੇਦ ॥

(ਅ ਗ ੧੧੪੨)

ਇਸ ਸੰਧਰਭ ਵਿੱਚ ਤੱਕਿਆਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਨਿਰਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਕੁੱਝ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਵਿ ਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅ ਧ ਵਿ ਵਾਸੀ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬੌਧਿਕ ਸਮਤਾ ਦੇ ੱਕੀ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਧਿਗ ਸਿਧੀ ਧਿਗ ਕਰਾਮਾਤ   ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀਰ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੀ ਮਾਨ ਪ੍ਰਤਿ ਠਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰਿਕ ਸੁਖ ਵਾਸਤੇ ਸਾਧਨ ਜੁਟਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਰੱਖ ਕੇ ਸਾਧਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਉਪਦੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ।

ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਨਵ ਨਿਧੀ ਅਠਾਰਹ ਸਿਧੀ ਪਿਛੈ ਲਗੀਆ ਫਿਰਹਿ ।
ਜੋ ਹਰਿ ਹਿਰਦੈ ਸਦਾ ਵਸਾਇ ।। (ਅ ਗ ੬੪੯)

ਅਜਿਹੇ ਪੁਰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਲਈ ਕਦੇ ਭੀ ਆਪਣੀ ਕਤੀ ਅਜਾਈਂ ਨਹੀਂ ਗਵਾਂਦੇ । ਪਰ ਜਦ ਕਿਸੇ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਮਨੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਸਿਧੇ ਰਸਤੇ ਪਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੁਫਰ ਗੜ੍ਹ ਤੋੜਨ ਲਈ ਵਰਤਣੋਂ ਗੁਰੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਭੀ ਹਮੇ ਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰ ਲਈ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਡਾਕੂ ਦੇ ਹੱਥ ਦਾ ਚਾਕੂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੁਆਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਹੱਥ ਦਾ ਚਾਕੂ ਉਪਰੇ ਨ ਕਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਦਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ । ਇਹੀ ਭੇਦ ਹੈ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਵਿੱਚ ।

ਦੂਸਰਾ ਤੱਥ ਇਸ ਸਾਖੀ ਤੋਂ ਜੋ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅਸਾਡੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ । ਜਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਾਲਿਸ ਰਾਇ ਨੂੰ ਆਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ ਅਧਰੱਕਾ ਆਤਮਿਕ ਉੱਨਤੀ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਧਰਮਸਾਲ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੈਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮਸਾਲ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉੱਚ ਆਤਮਿਕ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ । ਪਰ ਸਾਡੇ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ ਗੱਲ ਉਲਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਇਸੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਗੁਰ ਆ ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਥਿੜਕ ਗਏ ਹਨ । ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਸਿਲੈਕ ਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਲੈਕ ਨ।

ਇਸ ਸਾਖੀ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਵਿ ੇ ਨੁਕਤਾ ਭੀ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਵੀਚਾਰ ਦਾ ਮੁਹਤਾਜ ਹੈ । ਕਾਮਰੇਡੀ ਵੀਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖੀ ਕਲ ਵਾਲੇ ਵੀਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਰੀਬਾਂ ਦਾ ਮਸੀਹਾ ਵਜੋਂ ਹੀ ਪੇ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਧਰਮ ਆਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਆ ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਨੂੰ ਅ ਧ ਵਿ ਵਾਸੀ ਕਹਿ ਕੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰ ਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਹਮੇ ਾਂ ਲੱਕ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਕਲਮ ਦੇ ਧਨੀ, ਆਪਣਾ ਬਦ-ਜਾਲ ਵਿਛਾ ਕੇ, ਇਹ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਧਾਰਣ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਆਪਣੀ (ਕਾਮਰੇਡੀ) ਵੀਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਦੀ ਸਾਖੀ ਹੀ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੁਕਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਗੇ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ:

ਬਸਤਾ ਤੂਟੀ ਝੁੰਪੜੀ ਚੀਰ ਸਭਿ ਛਿੰਨਾ ।।
ਜਾਤਿ ਨ ਪਤਿ ਨ ਆਦਰੋ ਉਦਿਆਨ ਭ੍ਰਮਿ ਨਾ ।।

ਮਿਤ੍ਰ ਨ ਇਠ ਧਨ ਰੂਪਹੀਣ ਕਿਛੁ ਸਾਕੁ ਨ ਸਿੰਨਾ ।।
ਰਾਜਾ ਸਗਲੀ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਕਾ....... (ਅ ਗ ੭੦੭)

ਇੰਨੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਰੀਬ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਰਾਜਾ ਸਗਲੀ ਸ੍ਰਿ ਟਿ ਕਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ । ਪਰ ਇਸ ਤੁਕ ਦਾ ਅਖੀਰਲਾ ਭਾਗ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਮਨੁ ਭਿੰਨਾ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਛੁਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ

ਸੁੰਦਰ ਸੇਜ ਅਨੇਕ ਸੁਖ ਰਸ ਭੋਗਣ ਪੂਰੇ ।।
ਗ੍ਰਿਹਿ ਸੋਇਨ ਚੰਦਨ ਸੁਗੰਧ ਲਾਇ ਮੋਤੀ ਹੀਰੇ ।।
ਮਨ ਇਛੇ ਸੁਖ ਮਾਣਦਾ ਕਿਛੁ ਨਾਹਿ ਵਿਸੂਰੇ ।।
ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵਈ ਵਿਸਟਾ ਕੇ ਕੀਰੇ ।। (ਅ ਗ ੭੦੭)

ਇਸ ਤੁਕ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਸੋ ਪ੍ਰਭ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵਈ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਇਆਧਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵਿਸਟਾ ਕੇ ਕੀਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ।

ਾਲਸਾ ਪ ਥ ਵਿਚ ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਖ ਡਾ ਪਹੁਲ, ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ, ਗੁਰਮ ਤ੍ਰ ਦਾ ਜਾਪ ਅਤੇ ਨਿਤਨੇਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨ ਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਂ ੂਲ ਹਨ ।

ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਪ ਥ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਪ੍ਰਨ ਕੀ ਰੀਤ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਾਅਰਾ ਅਪਣਾਅ ਲਿਆ । ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਫਿੱਟ ਨਾ ਬੈਠਦੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਪਰਨ ਕੀ ਰੀਤ ਦਾ ਲੇਬਲ ਲਗਾ ਕੇ ਭੰਡਣ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ । ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰੁ ਟੀ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਲਿਖ ਦੇਣਗੇ । ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਕਿ ਇਹ ਤੁਕ ਕਿਸ ਦੇ ਕਾਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਰਣ ਅਧੀਨ ਲਿਖੀ ਹੈ ।

ਰਹਿਤ ਬਹਿਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੰਦ ਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਨਾਨਕਾਈ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ੋ ਾ ਛੱਡਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੱਲ ਮ ਨਾਂਗੇ । ਦੂਸਰੇ ਲਫ ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜੀਵਨ ਸੇਧ, ਖ ਡਾ ਪਹੁਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਸੂਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਂ ਹੀ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਭੀ ਫਿਰ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ ਪਰਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਰਥ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ । ਬਾਕੀ ਸਭ ਅ ਧ ਵਿ ਵਾਸ ਦੇ ਪਲੜੇ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਸਿਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ ਸਾਇੰਸ ਨੂੰ ਪਰਖਿਆ ਜਾਵੇ । ਭਾਵ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਆਹ ਗੱਲ ਅਜੇ ਸਾਇੰਸਦਾਨਾਂ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਈ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ

ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ।ਸੋ ਸਾਂ ਸਿੱਧ ਹੈ ਇਹ ਗਲਿਲਿਓ, ਡਾਰਵਿਨ ਜਾਂ ਆਇੰਸਟਾਈਨ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਘੋਖਿਆਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਚਿਣਗ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰਦੇ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਦੇ ਸਨ ।ਚਾਹੇ ਉਹ ਰੀਬ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਜਾਂ ਝੰਡਾ ਬਾਢੀ ਸੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਆਗੂ ।

ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਗਣੇ ਰਾਇ ਭੋਇ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀ ਦਾ ਹਾਕਮ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਦਾ ਨਵਾਬ ਦੌਲਤ ਖਾਂ, ਸਿੰਗਲਾ ਦੀਪ ਦਾ ਰਾਜਾ ਿ ਵਨਾਭ ਇਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਦੇ ਭੌਰੇ ਅਤੇ ਗੁਰ_ ਿਆਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹੋਏ ਹਨ ।ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਦੇ ਉੱਤਰਅਧਿਕਾਰੀ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਭੀ ਚੰਗੇ ਸਰਦੇ ਪੁਜਦੇ ਰੇ ਮ ਦੇ ਕਪੜੇ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਅਮੀਰ ਹੀ ਸਨ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਮੀਰ ਕੀ ਰੀਬ, ਅਪਨੜ੍ਹ ਜਾਂ ਵਿਦਵਾਨ, ਹਰ ਦੇ ਰੂਪ, ਰੰਗ ਨਸਲ ਦਾ ਬੰਦਾ ਪ ਜਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਕੜ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਬਿਬੇਕ ਹੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

ਚਾਰਿ ਬਰਨ ਚਉਹਾ ਕੇ ਮਰਦਨ ਖਟੁ ਦਰਸਨ ਕਰ ਤਲੀ ਰੇ ।
ਸੁੰਦਰ ਸੁਘਰ ਸਰੂਪ ਸਿਆਨੇ ਪ ਚਹੁ ਹੀ ਮੋਹਿ ਛਲੀ ਰੇ ।(ਅ ਗ ੪੦੪)

ਦਾਰੂ ਪੀ ਕੇ ਪਰਾਈ ਵੱਟ ਢਾਹੁਣ ਵਾਲਾ, ਪਰਾਇਆ ਧਨ ਅਤੇ ਪਰਾਇਆ ਤਨ ਭੋਗਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ, ਕੀ ਰਾਜਾ ਕੀ ਰੰਕ, ਕੀ ਅਮੀਰ ਕੀ ਰੀਬ, ਕਾਮਰੇਡੀ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਲਿਬਾਸ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਭੀ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਨ ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਮਰੇਡੀ ਅਖੌਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਉਪਦੇ ਤੇ ਵੀਚਾਰਧਾਰਾ ਹੀ ਐਸਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਹੇ ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਹੈ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਹੇ ਮੇਰਾ ਪੀਰ, ਇਸਾਈ ਕਹੇ ਕੇ ਈਸਾ ਜੀ ਦੇ ਮੱਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਮਰੇਡ ਕਹੇ ਮੇਰਾ ਰਹਿਬਰ ਹੈ ।ਇਹੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ ਇਸੇ ਲਈ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਹੈ ਤੇ ਕਲਿਤਾਰਕ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਹਿਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਨੂੰ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।ਆਪਣੀ ਮਨ ਦੀ ਮੱਤ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮੱਤ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਡਾ ਭਲਾ ਹੈ।

ਮਨ ਕੀ ਮਤਿ ਤਿਆਗਹੁ ਹਰਿ ਜਨ
ਹੁਕਮੁ ਬੂਝਿ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਰੇ ।।(ਅ ਗ ੨੦੯)

❖❖❖

ਜਾਗੁ ਰੇ ਮਨ ਜਾਗਨਹਾਰੇ

ਸੁੱਤੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ, ਕਿੱਥੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਸੁੱਤੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਲਕ ਅਤੇ ਨੌਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੁੱਤਾ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਦਾ ਹੋਇਆ ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਭੋਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਨੀਂਦ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਸੁਪਨੰਤਰ ਦੇ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਅਸਲੀਅਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਿਆਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਊਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਮਨੁੱਖ ਭੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਨੀਂਦ ਕਾਰਨ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਭਟਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇੰਜ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ :

ਸੁਪਨੇ ਸੇਤੀ ਚਿਤੁ ਮੂਰਖਿ ਲਾਇਆ ॥
ਆਰਜਾ ਗਈ ਵਿਹਾਇ ਧੰਧੈ ਧਾਇਆ ॥(ਅ ਗ ੭੦੭)

ਇਹੁ ਸੰਸਾਰੁ ਸਗਲ ਹੈ ਸੁਪਨੋ ਦੇਖਿ ਕਹਾ ਲੋਭਾਵੈ ॥ (ਅ ਗ ੧੨੩੧)

ਹੇ ਭਾਈ ਇਹ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਹੀ ਇੱਕ ਸੁਪਨਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਉਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਿਪਟ ਰਹਿਆ ਹੈਂ ? ਸੁਪਨਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਵੀ ਸਦੀਵੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਸਦੀਵ ਕਾਲ ਲਈ ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਆਏ ਅਸੀਂ ਅਵੱ ਹੀ ਇੱਥੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਮਾਇਆ ਰੂਪੀ ਠੱਗ ਬੂਟੀ ਨੇ ਇਨਸਾਨ ਭਰਮਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਹੀ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਲਈ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਧਨ ਜੁਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਰਿ ਟ ਪੁ ਟ ਰੱਖਣਾ, ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣਾ, ਅਰਾਮ ਲਈ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣਾ, ਚੰਗੀ ਸਵਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਇੰਦਰਿਆਂ ਦੀ ਵਾ ਨਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਜਦ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ :

ਮਨ ਤੂੰ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੁ ਹੈ ਆਪਣਾ ਮੂਲੁ ਪਛਾਣੁ ॥(ਅ ਗ ੪੪੧)
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਇਹੁ ਰਾਮ ਕੀ ਅ ਸੁ ॥
ਜਸ ਕਾਗਦ ਪਰ ਮਿਟੈ ਨ ਮ ਸੁ ॥(ਅ ਗ ੮੭੧)

ਪਰਮੇਰ ਨੇ ਇੱਕ ਖੇਡ ਬਣਾਈ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਰੂਪੀ ਮਨ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਪੁਤਲੇ ਰੂਪੀ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਨ ਨੂੰ ਸਮੋਇਆ ਹੈ। ਪ ਜਾਂ ਤੱਤਾਂ, ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਮਿੱਟੀ, ਅਗਨੀ ਅਤੇ ਆਕਾ ਰੂਪੀ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਪੁਤਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ ਜ ਹੀ ਵਿਕਾਰ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਅਹੰਕਾਰ ਇਸ ਮਨ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇਹੁ ਸਰੀਰੁ ਮਾਇਆ ਕਾ ਪੁਤਲਾ
ਵਿਚਿ ਹਉਮੈ ਦੁਸਟੀ ਪਾਈ ॥(ਅ ਗ ੩੧)

ਪੂਰਬਲੇ ਕਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁੱਖ–ਸੁੱਖ ਭੋਗਣ ਲਈ; ਸੰਜੋਗ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਕ ਸਨਬੰਧੀ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ, ਭਾਈ, ਭੈਣ, ਪੁੱਤਰ, ਧੀ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਆਦਿ ਮਿਲੇ ਹਨ।

ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਬਨਿਤਾ ਸੁਤ ਬੰਧਪ ਇਸਟ ਮੀਤ ਅਰੁ ਭਾਈ ॥
ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਕੇ ਮਿਲੇ ਸੰਜੋਗੀ ਅ ਤਹਿ ਕੋ ਨ ਸਹਾਈ ॥(ਅ ਗ ੭੦੦)

ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੀ ਮਨ ਮਾਇਆ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਫਸ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਘਰ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਆਪ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸੁੱਖ ਲਈ ਬਣਾਏ ਮਿੱਟੀ, ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਲਤਾਨ ਹੈ। ਜਦ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੋਕਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ :

ਜੋ ਘਰੁ ਛਡਿ ਗਵਾਵਣਾ ਸੋ ਲਗਾ ਮਨ ਮਾਹਿ ॥
ਜਿਥੈ ਜਾਇ ਤੁਧੁ ਵਰਤਣਾ ਤਿਸ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾਹਿ ॥(ਅ ਗ ੪੩)

ਡਡਾ ਡੇਰਾ ਇਹੁ ਨਹੀ ਜਹ ਡੇਰਾ ਤਹ ਜਾਨੁ ॥
ਉਆ ਡੇਰਾ ਕਾ ਸੰਜਮੋ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਪਛਾਨੁ ॥(ਅ ਗ ੨੫੬)

ਪ ਚਮ ਪਿਤਾ ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਦੇ ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ, ਡੱਡਾ ਅੱਖਰ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਭਾਈ ਜਿਸ ਡੇਰੇ (ਘਰ) ਵਿਚ ਤੂੰ ਬੈਠਾ ਹੈਂ ਇਹ ਤੇਰਾ ਅਸਲੀ ਡੇਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੇਰਾ ਅਸਲੀ ਡੇਰਾ ਪੱਕਾ ਘਰ ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਤੈਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁ ਰਨਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਦ ਭਾਵ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਬੁੱਝ ਲੈ ਭਾਵ ਸਮਝ ਲੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵੱਸ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਅਨੰਦੁ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ :

ਏ ਮਨ ਪਿਆਰਿਆ ਤੂ ਸਦਾ ਸਚੁ ਸਮਾਲੇ ॥
ਏਹੁ ਕੁਟੰਬੁ ਤੂ ਜਿ ਦੇਖਦਾ ਚਲੈ ਨਾਹੀ ਤੇਰੈ ਨਾਲੇ ॥
ਸਾਥਿ ਤੇਰੈ ਚਲੈ ਨਾਹੀ ਤਿਸੁ ਨਾਲਿ ਕਿਉ ਚਿਤੁ ਲਾਈਐ ॥
ਐਸਾ ਕੰਮੁ ਮੂਲੇ ਨ ਕੀਚੈ ਜਿਤੁ ਅ ਤਿ ਪਛੋਤਾਈਐ ॥
ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਾ ਉਪਦੇਸੁ ਸੁਣਿ ਤੂ ਹੋਵੈ ਤੇਰੈ ਨਾਲੇ ॥
ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਮਨ ਪਿਆਰੇ ਤੂ ਸਦਾ ਸਚੁ ਸਮਾਲੇ ॥(ਅ ਗ ੯੧੮)

ਪਰ ਇਹ ਜੀਵ ਮਾਇਆ ਦੇ ਰਸ ਕਸ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾਂ ਮਸਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੁਪਨੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ।ਬੰਦੇ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ:

ਨੈਨਹੁ ਨੀਦ ਪਰ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਵਿਕਾਰ ॥ ਸ੍ਰਵਣ ਸੋਏ ਸੁਣਿ ਨਿੰਦ ਵੀਚਾਰ ॥
ਰਸਨਾ ਸੋਈ ਲੋਭਿ ਮੀਠੈ ਸਾਦਿ ॥ ਮਨੁ ਸੋਇਆ ਮਾਇਆ ਬਿਸਮਾਦਿ ॥੧॥
ਇਸੁ ਗ੍ਰਿਹਿ ਮਹਿ ਕੋਈ ਜਾਗਤੁ ਰਹੈ ॥ ਸਾਬਤੁ ਵਸਤੁ ਓਹੁ ਅਪਨੀ ਲਹੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਅ ਗ ੧੮੨)

ਮਨ, ਪਰਾਏ ਰੂਪ ਨੂੰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਨ ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਕਰਕੇ ਅੱਖਾਂ ਵਜੋਂ ਸੁੱਤਾ ਪਇਆ ਹੈ । ਪਰਾਈ ਨਿੰਦਾ ਸੁਣਨ ਕਰ ਕੇ ਮਨ ਕੰਨਾਂ ਵਜੋਂ ਸੌਂ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਜੀਭ ਮਨ ਪਸੰਦ ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਕਰਕੇ ਜੀਭ ਵਲੋਂ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਹਸਣਾ ਸਉਣਾ ਵਿਸਰਿ ਗਇਆ ਹੈ ਮਰਣਾ ॥
ਖਸਮੁ ਵਿਸਾਰਿ ਖੁਆਰੀ ਕੀਨੀ ਧ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਣੁ ਨਹੀ ਰਹਣਾ ॥
(ਅ ਗ ੧੨੫੪)

ਜੇ ਕੋਈ ਇਸ ਸੁਪਨੇ ਤੋਂ ਜਾਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਸਤੂ (ਜੋ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਆਉਣੀ ਹੈ) ਸਾਬਤ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ।ਅੱਗੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਸਗਲ ਸਹੇਲੀ ਅਪਨੈ ਰਸਿ ਮਾਤੀ ॥ ਗ੍ਰਿਹ ਅਪੁਨੇ ਕੀ ਖਬਰਿ ਨ ਜਾਤੀ॥ (ਅ ਗ ੧੮੨)

ਇਕੱਲਾ ਇੱਕ ਅੱਧਾ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਰਸਾਂ ਕਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਸਲੇ ਘਰ ਦੀ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਮੁਸਨਹਾਰ ਪ ਚ ਬਟਵਾਰੇ ॥ ਸੂਨੇ ਨਗਰਿ ਪਰੇ ਠਗਹਾਰੇ॥ (ਅ ਗ ੧੮੨)

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੰਨਾ ਘਰ ਦੇਖ ਕੇ ਚੋਰ ਠੱਗ ਘਰ ਲੁੱਟਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮਹਾਰਾਜ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨ ਨੂੰ ਰਸਾਂ ਕਸਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਸੁੱਤਾ ਦੇਖ, ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਅਹੰਕਾਰ ਰੂਪ ਠੱਗਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾ ਲਿਆ ਭਾਵ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇ ਕਰ ਗਏ ।

ਉਨ ਤੇ ਰਾਖੈ ਬਾਪੁ ਨ ਮਾਈ ॥ ਉਨ ਤੇ ਰਾਖੈ ਮੀਤੁ ਨ ਭਾਈ ॥
ਦਰਬਿ ਸਿਆਣਪ ਨ ਓਇ ਰਹਤੇ ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਓਇ ਦੁਸਟ ਵਸਿ ਹੋਤੇ ॥
(ਅ ਗ ੧੮੨)

ਇਨ੍ਹਾਂ ਠੱਗਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਸੰਸਾਰੀ ਪਿਤਾ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾਂ ਬਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ।ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਧੇਲਾ ਦੇ ਕੇ ਭਾਵ ਰਿ ਵਤ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਬੰਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ।ਕੇਵਲ ਇਕੋ ਹੀ ਉਪਾਓ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੱਤੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਲਕ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਸੁੱਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਭੀ ਲਕ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ।ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਕਿਸ ਲਈ ਆਏ ਹਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ:

ਪ੍ਰਾਣੀ ਤੂੰ ਆਇਆ ਲਾਹਾ ਲੈਣਿ ॥
ਲਗਾ ਕਿਤੁ ਕੁਫਕੜੇ ਸਭ ਮੁਕਦੀ ਚਲੀ ਰੈਣਿ ॥ (ਅ ਗ ੪੩)

ਆਇਓ ਸੁਨਨ ਪੜਨ ਕਉ ਬਾਣੀ ॥
ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿ ਲਗਹਿ ਅਨ ਲਾਲਚਿ
ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਪਰਾਣੀ ॥ (ਅ ਗ ੧੨੧੮)

ਭਈ ਪਰਾਪਤਿ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹੁਰੀਆ ॥
ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਲਣ ਕੀ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਰੀਆ ॥
ਅਵਰਿ ਕਾਜ ਤੇਰੈ ਕਿਤੈ ਨ ਕਾਮ ॥
ਮਿਲੁ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਭਜੁ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ॥(ਅ ਗ ੧੨)

(ਅਨੇਕਾਂ ਜੂਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਮਣ ਪਿੱਛੋਂ) ਇਹ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ । ਪਰਮੇ ਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਇਹ ਤੈਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ । ਹੋਰ ਬਾਕੀ (ਸੰਸਾਰੀ) ਕੰਮਕਾਜ ਤੇਰੇ ਕਿਸੇ ਲੇਖੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭਾਵ ਤੇਰੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਹੀਂ ਇਸ ਲਈ ਤੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਕੋ ਕੰਮ ਸੰਲਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪ ।

ਅਸੀਂ ਜਾਗ ਰਹੇ ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਰ ਵਾਸਤੇ, ਆਪਣੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਕੰਮਾਂ ਲਈ, ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਲਈ, ਮਹਲ ਮਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਨਾਮ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਪਦਵੀਆਂ ਲਈ । ਪਰ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਹਾਂ ਨਿਰੰਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਉਹ ਗੁਣ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਅਤੇ ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਗਹਿਰੀ ਨੀਂਦ ਵਿਚੋਂ ਬੰਦਾ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲੇ ? ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਭੇਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ:

1. ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਖੜਕਾ ਜਗਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਐਸਾ ਭਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿ ਨ ਰ ਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜਾਗ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਬੰਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅਤਿ ਪਿਆਰਾ ਪਰਲੋਕ ਸਿਧਾਰ ਜਾਵੇ ,ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਘਾਟਾ ਪੈ ਜਾਵੇ,ਕੋਈ ਅਤਿ ਵਿ ਵਾਸੀ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਂ ਮਿੱਤਰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਨਿਰਾ ਹੋ ਕੇ ਪਰਮੇ ਵਰ ਵੱਲ ਰੁਖ ਕਰਦਾ ਹੈ।

2. ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਾਗਦਾ ਬੰਦਾ ਹਲੂਣ ਕੇ ਜਗਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ।ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਦਿਆਲਤਾ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਕੋਈ ਬਚਨ ਐਸਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਕਿ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸੋਝੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

।

3. ਕੋਈ ਪੂਰਬਲੇ ਭਾਗ ਜਾਗ ਪੈਣ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਲਿਵ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਸਥਾਈ ਗੰਢ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਇਕੋ ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਾਗਤਾ ਹੋਰੁ ਜਗੁ ਸੂਤਾ ਮੋਹਿ ਪਿਆਸਿ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਨਿ ਜਾਗੰਨਿ ਸੇ ਜੋ ਰਤੇ ਸਚਿ ਨਾਮਿ ਗੁਣਤਾਸਿ ॥

(ਅ ਗ ੫੯੨-੫੯੩)

ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੀ ਜਾਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਮਾਇਆ ਮੋਹ ਦੀ ਪਿਆਸ ਵਿੱਚ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਹੈ। (ਯਾ) ਜੋ ਜਾਗਦੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸੇਂਵਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਾਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਾਨੇ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਰੰਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਪ ਜਾਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਹੋਕਾ ਦੇ ਕੇ ਸੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਸਤਿਗੁਰੁ ਅਪਨਾ ਸਦ ਸਦਾ ਸਮ੍ਾਰੇ ॥
ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਕੇਸ ਸੰਗਿ ਝਾਰੇ ॥
ਜਾਗੁ ਰੇ ਮਨ ਜਾਗਨਹਾਰੇ ॥
ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਅਵਰੁ ਨ ਆਵਸਿ ਕਾਮਾ
ਝੂਠਾ ਮੋਹੁ ਮਿਥਿਆ ਪਸਾਰੇ ॥ (ਅ ਗ ੩੮੭)

ਜਾਗਿ ਲੇਹੁ ਰੇ ਮਨ ਜਾਗਿ ਲੇਹੁ ਕਹਾ ਗਾਫਲ ਸੋਇਆ ॥
ਜੋ ਤਨੁ ਉਪਜਿਆ ਸੰਗ ਹੀ ਸੋ ਭੀ ਸੰਗਿ ਨ ਹੋਇਆ ॥੨॥ ਰਹਾਉ ॥

ਜਾਗ ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਾਗ ਭਾਈ, ਕਿਉਂ ਅਵੇਸਲਾ ਹੋ ਕੇ ਸੌਂ ਰਿਹਾ ਹੈਂ । ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ, ਨਾ ਕੁਝ ਨਾਲ ਆਇਆ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਕੁੱਝ ਨਾਲ ਜਾਏਗਾ, ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਸਰੀਰ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਆਇਆ ਸੀ ਉਹ ਭੀ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਏਗਾ ਇੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਸੁਤ ਬੰਧ ਜਨ ਹਿਤੁ ਜਾ ਸਿਉ ਕੀਨਾ ॥
ਜੀਉ ਛੂਟਿਓ ਜਬ ਦੇਹ ਤੇ ਡਾਰਿ ਅਗਨਿ ਮੈ ਦੀਨਾ ॥੨॥ (ਅ ਗ ੭੨੬)

ਮਾਤਾ, ਪਿਤਾ, ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਿ ਤੇਦਾਰਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਂ ਪਿਆਰ ਪਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਜੋਤਿ ਸਰੀਰ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਤੈਨੂੰ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਕੜੀਆਂ ਤੇ ਰੱਖ ਦੇਣਾ ਹੈ ।

ਜੀਵਤ ਲਉ ਬਿਉਹਾਰੁ ਹੈ ਜਗ ਕਉ ਤੁਮ ਜਾਨਉ ॥
ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਇ ਲੈ ਸਭ ਸੁਫਨ ਸਮਾਨਉ ॥(ਅ ਗ ੭੨੭)

(ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ) ਸਭ ਵਰਤ ਵਰਤਾਰਾ ਜਿਊਂਦੇ ਜੀਅ ਨਾਲ ਹੈ । ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਜੋਤਿ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ (ਹੇ ਭਾਈ) ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾ ਲੈ (ਜੋ ਤੇਰੇ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਵੇਗਾ) ਇਹ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਨ ਇੱਕ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ।

ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਇਹ ਬਾਣੀ ਮਨ ਲਗਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮਨ ਜਾਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਚੇਤੰਨ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜਾਪ ਮਨ ਨੂੰ ਜਗਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ :

ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਗੁਰੁ ਅਪਨਾ ਸੋਇਆ ਮਨੁ ਜਾਗਾਈ ॥

(ਅ ਗ ੭੫੮)

ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਸਿਰਜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ, ਨਾਮ, ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜਾਗ ਪਿਆ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਰ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸਮਝ ਕੇ ਤਿਆਗ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੱਚ ਰੂਪੀ ਨਾਮ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਗਲਵਕੜੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਸੰਲਾ ਕਰ ਗਏ ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਗਿ ਰਹੇ ਦਿਨ ਰਾਤੀ ॥
ਸਾਚੇ ਕੀ ਲਿਵ ਗੁਰਮਤਿ ਜਾਤੀ ॥
ਮਨਮੁਖ ਸੋਇ ਰਹੇ ਸੇ ਲੂਟੇ
ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਾਬਤੁ ਭਾਈ ਹੇ ॥(ਅ ਗ ੧੦੨੪)

ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਵਾਰਤਾ

ਪਟਿਆਲੇ ਹਿਰ ਦੇ ਮਨਜੀਤ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਟਾਇਰਡ ਪ੍ਰੋਸਰ ਸਾਹਿਬ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ । ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਇਹ ਰਾ ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਥਲੀਟ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਬੜਾ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ । ਫਿਰ ਇਹ ਆਪ ਸਰੀਰਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਸਰ ਬਣਕੇ ਕੋਚਿੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ । ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ, ਅੱਛੀ ਨੌਕਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਤਾ ਜਦ ਮਿਲ ਜਾਏ ਬੰਦਾ ਰੱਬ ਨੂੰ ਟੱਬ ਆਖਦਾ ਹੈ । ਇਹੋ ਹਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੀ, ਰਾਬ ਦੀ ਲਤ ਲੱਗ ਗਈ ਜੋ ਵਧਦੀ ਵਧਦੀ, ਵਧਦੀ ਗਈ । ਉਦੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਸੀ । ਜਿਵੇਂ ਤਿਵੇਂ ਨੌਕਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ, ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਕੇ ਮਨਜੀਤ ਨਗਰ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ । ਵਿਹਲੇ ਕੀ ਕਰਨ ? ਆ ਿਰ ਮਨ ਬਣਾਇਆ ਸਾਇਕਲ ਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਆਈਏ, ਵਰ ਭੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਨਾਲੇ ਸਮਾਂ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਾਪਸੀ ਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੂਖਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਚਲੇ ਗਏ । ਾਮ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾ ਦੀ ਕਥਾ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਕਥਾ ਚੰਗੀ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਰੋ ਹੀ ਕਥਾ ਸੁਣਨ ਲੱਗ ਪਏ । ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਬ ਹੋਈ, ਾਮ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਗੁਰ ਬਦ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣਨ ਲੱਗ ਪਏ ।

ਮਾਤਾ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਕੇ ਮ ਗ ਕੇ ਲਿੱਤਾ ਸੀ ।ਇਸ ਲਈ ਨਾਮ ਭੀ ਗੁਰਾਦਿੱਤਾ ਸਿੰਘ ਰੱਖਿਆ ।ਸੋਹਣ ਲਿਵ ਲਗ ਗਈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਾਦਿੱਤਾ ਬਣ ਗਏ ।ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਦ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੱਟਦੇ ਸੀ।ਫਿਰ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਹੋ ਗਏ।

ਪਹਿਲੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਨੇ ਰੰਗ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੀ ਸੀ, ਸੋ ੂ ਗਰ ਦੇ ਮਰੀ ਹੋ ਗਏ ।ਪੈਰ ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗ ਗਈ, ਮ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਇਆ ਇਸ ਲਈ ਪੈਰ ਦਾ ਅ ਗੂਠਾ ਕੱਟਣਾ ਪਿਆ ਫਿਰ ਪੈਰ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਗੋਡੇ ਤੱਕ ਲੱਤ ਕੱਟਣੀ ਪਈ ।ਪਰ ਗੁਰੂ ਮਿਹਰ ਦਾ ਸਦਕਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਹਾ ਰੀ ਭਰਦੇ ਰਹੇ ।ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਾਸ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ, ਅਸੀਂ ਹਾਲ–ਚਾਲ ਪੁੱਛਣ ਗਏ। ਮਿੱਤਰ ਜੀ ਸੰਸਾਰੀ ਗੱਲਾਂ ਛੇੜ ਬੈਠੇ ।ਪ੍ਰੋਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਝੱਟ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ, ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਾਲਤੂ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰੋ ।ਜੇ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਜਾਂ ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਕਰੋ ਾਲਤੂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਮੇਰਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਰਾਬ ਨਾ ਕਰੋ ।ਪ੍ਰੋਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਨ ਹੁਣ ਜਾਗ ਪਿਆ ਸੀ ।ਇਸ ਨੂੰ ਹੀ ਬਾਣੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:

ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵਨਿ ਜਾਗੰਨਿ ਸੇ
ਜੋ ਰਤੇ ਸਚਿ ਨਾਮਿ ਗੁਣਤਾਸਿ ॥(ਅ ਗ ੫੯੨-੫੯੩)

ਪੂਰਬਿ ਕਰਮ ਅ ਕੁਰ ਜਬ
ਪ੍ਰਗਟੇ ਭੇਟਿਓ ਪੁਰਖੁ ਰਸਿਕ ਬੈਰਾਗੀ ॥
ਮਿਟਿਓ ਅ ਧੇਰੁ ਮਿਲਤ ਹਰਿ ਨਾਨਕ
ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਸੋਈ ਜਾਗੀ ॥(ਅ ਗ ੨੦੪)

❖❖❖

ਬੱਬਰ ੇਰ ਬਾਬਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਾਹਾਰਾਜ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਣੀ ਹੈ ਵਾਰ ਆਸਾ ।ਇਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।ਇਸ ਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿ ਤਾ ਇੱਕ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹਰ ਰੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਹੋਣਾ ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ।ਜੋ ਅੱਜ ਭੀ, ਨਿਰੰਤਰ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਦੂਸਰੀ ਵਿ ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਣੀ ਵਿਚ, ਆਰਥਿਕ, ਪ੍ਰਮਾਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਅੱਡ ਅੱਡ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਗੂੜ੍ਹੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰਥਕ ਵੀਚਾਰ ਸਪ ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ, ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ, ਵਿ ਵਾਸਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਪਾਖ ਡ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਘਾੜ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪੂਰਨਤਾ ਵੱਲ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਸੇਧ ਇਸ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਬ ੀ ਹੈ ।ਇਸੇ ਲਈ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਬ ਆਸਾ ਪੂਰਨ ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਵਡਿਆਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸੋਲਵਾਂ ਸਲੋਕ ਹੈ:

ਸਲੋਕ ਮ: ੧

ਗਊ ਬਿਰਾਹਮਣ ਕਉ ਕਰੁ ਲਾਵਹੁ ਗੋਬਰਿ ਤਰਣੁ ਨ ਜਾਈ ॥
ਧੋਤੀ ਟਿਕਾ ਤੈ ਜਪੁਮਾਲੀ ਧਾਨੁ ਮਲੇਛਾਂ ਖਾਈ ॥
ਅ ਤਰਿ ਪੂਜਾ ਪੜਹਿ ਕਤੇਬਾ ਸੰਜਮੁ ਤੁਰਕਾ ਭਾਈ ॥
ਛੋਡੀਲੇ ਪਾਖ ਡਾ ॥ ਨਾਮਿ ਲਇਐ ਜਾਹਿ ਤਰੰਦਾ ॥ (ਅ ਗ ੪੭੧)

ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਹਾਉਂਦੇ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਜ ੀਆ (ਕਰ) ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ।ਅੱਗੇ ਉਸ ਕਰ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਬਹੁਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਲਾਲਚ ਵੱਸ ਹੋ ਕੇ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋ ਗਊ ਆਦਿ ਪ ੂ ਉਹ ਦੁੱਧ ਲਈ ਨਾਲ ਲਿਜਾਂਦੇ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਭੀ ਟੈਕਸ ਲਾਉਂਦੇ ਸਨ।

ਸੋ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਫੁਰਮਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਤੇ ਗਊ ਤੇ ਟੈਕਸ ਵਸੂਲ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਗਊ ਦੇ ਗੋਬਰ ਨਾਲ ਚੌਂਕਾ ਲਿਪ ਕੇ ਸੁੱਚਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ ਜਾਓਗੇ? ਧੋਤੀ ਪਹਿਨ ਕੇ ਟਿੱਕਾ ਲਾਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਮਾਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋ ਨਾਲ ਹੀ ਮਲੇਛ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਅੰਨ ਖਾਂਦੇ ਹੋ।ਘਰ ਅੰਦਰ ਬਹਿ ਕੇ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਤੁਰਕ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਰਿਆ (ਸਲਾਮ ਆਦਿ) ਕਰਦੇ ਹੋ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤਾੜਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਛੱਡ ਦਿਉ ਇਹ ਪਾਖੰਡ ਕਰਨੇ। ਇੱਕ ਨਿਰਭਉ ਪਰਮੇਰ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪੋ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਡਰ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੈ ਰਤ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਤਰ ਜਾਓਗੇ।

ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ, ਾਸ ਕਰ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੇ ਦਰਬਾਰੇ ਉੱਚ ਪਦਵੀਆਂ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਅੰਗਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਕ ਾ ਖਿੱਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੀਰ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਹੈ।

ਮ: ੧

ਮਾਣਸ ਖਾਣੇ ਕਰਹਿ ਨਿਵਾਜ ॥ ਛੁਰੀ ਵਗਾਇਨਿ ਤਿਨ ਗਲਿ ਤਾਗ ॥
ਤਿਨ ਘਰਿ ਬ੍ਰਹਮਣ ਪੂਰਹਿ ਨਾਦ ॥ ਉਨ੍ਹਾ ਭਿ ਆਵਹਿ ਓਈ ਸਾਦ ॥
ਕੂੜੀ ਰਾਸਿ ਕੂੜਾ ਵਾਪਾਰੁ ॥ ਕੂੜੁ ਬੋਲਿ ਕਰਹਿ ਆਹਾਰੁ ॥
ਸਰਮ ਧਰਮ ਕਾ ਡੇਰਾ ਦੂਰਿ ॥ ਨਾਨਕ ਕੂੜੁ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰਿ ॥
ਮਥੈ ਟਿਕਾ ਤੇੜਿ ਧੋਤੀ ਕਖਾਈ ॥ ਹਥਿ ਛੁਰੀ ਜਗਤ ਕਾਸਾਈ ॥
ਨੀਲ ਵਸਤ੍ਰ ਪਹਿਰਿ ਹੋਵਹਿ ਪਰਵਾਣੁ ॥ ਮਲੇਛ ਧਾਨੁ ਲੇ ਪੂਜਹਿ ਪੁਰਾਣੁ ॥
ਅਭਾਖਿਆ ਕਾ ਕੁਠਾ ਬਕਰਾ ਖਾਣਾ ॥ ਚਉਕੇ ਉਪਰਿ ਕਿਸੈ ਨ ਜਾਣਾ ॥
ਦੇ ਕੈ ਚਉਕਾ ਕਢੀ ਕਾਰ ॥ ਉਪਰਿ ਆਇ ਬੈਠੇ ਕੂੜਿਆਰ ॥
ਮਤੁ ਭਿਟੈ ਵੇ ਮਤੁ ਭਿਟੈ ॥ ਇਹੁ ਅੰਨੁ ਅਸਾਡਾ ਫਿਟੈ ॥
ਤਨਿ ਫਿਟੈ ਫੇੜ ਕਰੇਨਿ ॥ ਮਨਿ ਜੂਠੈ ਚੁਲੀ ਭਰੇਨਿ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਚੁ ਧਿਆਈਐ ॥ ਸੁਚਿ ਹੋਵੈ ਤਾ ਸਚੁ ਪਾਈਐ ॥

(ਅ ਗ ੪੭੧-੪੭੨)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਤੇ _ਲਮ ਕਰਕੇ ਲਹੂ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਹਾਕਮ ਨਿਮਾ ਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਿੰਦੂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਲਾਂ ਤੇ _ਲਮ ਦੀ ਛੁਰੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਜਨੇਊ ਪਾਏ ਹੋਏ ਹਨ (ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 1984 ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਸਿੱਖੀ ਕਲ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਤਰੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨਾਮ ਲੈਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਜਾਇ ਚੱਡੇ ਪਾੜੇ ਅਤੇ ਘੋਟਨੇ ਲਾਏ ਆਦਿ)

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੰਖ ਪੂਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਰਿਆ ਕਰ ਕੇ ਭੋਜਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸੁਆਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਮਨ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਵੈਸੀ ਹੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਝੂਠ ਦਾ ਹੀ ਮਾਲ ਹੈ, ਝੂਠ ਦਾ ਹੀ ਵਪਾਰ ਹੈ। ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਹੀ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ _ਲਮੀ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਕਰ ਕੇ (ਤੁਸੀਂ ਬੜੇ ਧਰਮੀ ਅਤੇ ਪੁੰਨੀ ਹੋ, ਲੰਗਰ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋ) ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।

(ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਅਖੌਤੀ ਮਹਾਂਪੁਰ , ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਨਾਜਾਇ ਚੱਡੇ ਪਾੜਨ ਵਾਲੇ ਪੁਲੀਸ ਅੰਸਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਅਖ ਡ ਪਾਠ ਕਰ ਕੇ ਭੋਜਨ ਖਾਂਦੇ ਹਨ

ਕੀ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ?)

ਮਾਹਾਰਾਜ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੋਈ ਰਮ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਅਸਲੀ ਧਰਮ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਨ। ਦੋਨੋਂ ਚੀ ਾਂ ਦੂਰ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਹਰ ਪਾਸੇ ਝੂਠ ਦਾ ਹੀ ਪਸਾਰਾ ਹੈ।

ਮੱਥੇ ਤੇ ਟਿੱਕਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਲੱਕ ਨਾਲ ਗੇਰੂ ਰੰਗੀ ਧੋਤੀ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਛੁਰੀ ਫੜੀ ਹੋਈ ਹੈ (ਝੂਠੇ ਕਨੂੰਨ ਦੀ) ਅਤੇ ਜਗਤ ਦੇ ਕਸਾਈ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਤੁਰਕ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ _ ਕਰਨ ਲਈ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਪੁ ਾਕ ਪਹਿਨ ਕੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਨ ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਲੇਛ (ਤੁਰਕਾਂ) ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਕੇ ਅੰਨ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪੁਰਾਣ ਆਦਿ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ।

(ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੀਬੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ, ਪੋਚਵੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪੱਗਾਂ, ਅਨੇਕਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾਈਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਨਾਲ ਘਰ ਅੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਆਪ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪਾਠੀਆਂ ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਘਰ ਅੰਦਰ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਦੀਂ ਟੋ ਲਗਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੰਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇਂ ਟੋ ਤੇ ਹਾਰ ਪਾ ਕੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ ਦਾ ਜੈਕਾਰਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੀ ਜੈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਦੇ ਢਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਤਲੇ ਆਮ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੜ੍ਹੀਆਂ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਹਰ ਸਾਲ ਮਰਸੀਏ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ _ਲਾਮ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿੱਚ ਕੀਂ ਰਕ ਹੈ ?)

ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹਲਾਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਬੱਕਰਾ ਰਿ ਨ੍ਹ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਸਾਡੇ ਚੁਲ੍ਹੇ–ਚੌਂਕੇ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਨਾ ਆਵੇ। ਚੁਲ੍ਹੇ–ਚੌਂਕੇ ਨੂੰ ਲਿਪ ਪੋਚ ਕੇ ਕਾਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਕੂੜ ਦਾ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ (ਬ੍ਰਾਹਮਣ) ਉਸ ਚੁਲ੍ਹੇ–ਚੌਂਕੇ ਉੱਪਰ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਉੱਚੀ ਅਵਾ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਦੇਖਿਓ ਕਿਤੇ ਮੇਰਾ ਚੌਂਕਾ ਭਿਟਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ ਦੇਖਿਓ ਕਿਤੇ ਭਿਟਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸਾਡਾ ਬਣਾਇਆ ਭੋਜਨ ਭਿੱਟਣ ਨਾਲ ਬੇਕਾਰ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਹਰਾਮ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾ ਕੇ ਫਿਟੇ ਹੋਏ ਸਰੀਰਾਂ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਫਿਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫੇੜਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਨ ਵਿਚ ਜੂਠ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ, ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਚੇ ਹੋਣ ਲਈ ਫਿਰ ਕੁਰਲੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ (ਬੱਬਰ ੇਰ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ (ਆਪਣੇ ਸਿੰਘ ਨਾਦ ਵਿਚ) ਉਹ ਮੂਰਖੋ ! ਸੁੱਚੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਹੀ ਸੱਚ (ਪਰਮੇ ਰ) ਪਾਈਦਾ ਹੈ।

ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਦੇ ਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਦਿ ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨੇ ਲੰਬੇ ਪ ਧ ਮਾਰ ਕੇ ਘਰ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਮੀਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਜਗਾਇਆ, ਉਥੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਾਲਮ ਹਾਕਮਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਟੱਕਰ ਲਈ।

ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾ ਤੇ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਦੀ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਨਾਲ ਕਮਾ ਕੇ ਬਣਾਈ ਕੋਧਰੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਦੇ ਪਕਵਾਨ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਲਤੀ ਦਾ ਇਹਸਾਸ ਕਰਾ ਕੇ ਅਗੇ ਵਾਸਤੇ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਚਲਣ ਦਾ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦ ਬਾਬਰ ਨੇ ਏਮਨਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਪਠਾਣ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਹਿਰੀ ਵਸੋਂ ਤੇ ਜਬਰ ਢਾਹਿਆ ਤਾਂ ਖੁਦ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਬੰਦੀ ਬਣੇ। ਬਾਬਰ ਦੀ ਸੁਤੀ ਮੀਰ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਲਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੋਬਾ ਕੀਤੀ। ਜੇ ਦੁਬਾਰਾ ਲਤੀ ਕਰ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਲਾਈ, ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਪੋਪਟ ਨੇ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਤੋਬਾ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਲਾ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਹਿਰ ਬਚਾ ਲਿਆ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਇਹ ਉਹ ਮਾਨਾ ਸੀ ਜਦ ਬਾਦ ਾਹ ਦੀ_ਬਾਨ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਦੋ ਬਦ ਗਰਦਨ ਨ ਨਿਕਲਣ ਨਾਲ ਹੀ ਬੰਦੇ ਦੀ ਗਰਦਨ ਸਰੀਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਅੱਜ ਜਦ, ਜਨ ਗਣਤੰਤਰ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ, ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ_ਰਮ ਲਈ ਭੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਸ ਾ ਹੋਣ ਤੇ ਉਪਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚੋਂ ਅਪੀਲ ਾਰਜ ਹੋਣ ਤੇ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਸ ਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਕਤਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਭੀ ਸ ਾ ਹੋਣ ਲਈ ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਸਮਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਪ ਜਾਬ, ਦਿੱਲੀ, ਕ ਮੀਰ, ਆਸਾਮ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤਾ ਾ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੋ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਣਗਿਣਤ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕੋਹ ਕੋਹ ਕੇ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਨਾਬਾਲ ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ।

ਕਿਸੇ ਅਖੌਤੀ ਗੁਰੂ, ਜਗਤ ਗੁਰੂ, ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਬਾਬੇ ਦੀ ਜੁਰੱਅਤ ਨਹੀਂ ਪਈ ਕਿ ਆਪਣੀ, ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਦੀ ਖੜਗ ਵਰਤ ਕੇ ਾਲਮ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਸਕੇ। ਕਬੂਤਰ ਜਾਂ ਮੁਰਗੀ, ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਦਯਾਵਾਨ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਦਿਲ ਪੰਘਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੰਝੂ ਵਹਿ ਤੁਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਏ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਅ ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਨਾਮ ਦੀ ਖੁਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਘੁਰਾੜੇ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ। ਨਾ ਕੋਈ ਤੇਰਵਾਂ ਜਾਂ ਚੌਧਵਾਂ ਗੁਰੂ (ਨਾਮਧਾਰੀ) ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਅਨਹਦ ਨਾਦ ਦੀਆਂ ਆਵਾ ਾਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਫੂਕਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ (ਰਾਧਾ ਸੁਆਮੀ)

ਨਿੱਤਰਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇਰਾ ਹੀ ਆਸਰਾ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਆਤਮਾ ਜਾਗੀ।

ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਨਿਮਾਣਿਆਂ, ਰੀਬਾਂ ਦੇ ਮਸੀਹਾ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲਾਲ ਝੰਡੇ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਕਾਮਰੇਡ ਆਗੂ ਦੀ ਵੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਪਈ ਕਿ ਚੁਰਕ ਜਾਵੇ। ਸਭ ਕੁੱਝ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖ ਕੇ ਜਦ ਇੱਕ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬੰਦੇ ਆਪਣੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਨਾਰਥੀ ਬਣ ਕੇ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਸਿਰਿਅ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਰਹੇ। ੇਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਹੱਥ ਪਾਵੇ? ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੈਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ (ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਾਮ ਲੈਣ ਲਈ) ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਾੜਕੂਆਂ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿੱਲੀ ਸੁੰਘ ਗਈ?

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੇ ਪੀਪਲਜ ਫਾਰ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਯੋਧੇ (ਜਸਟਸ ਸੀਕਰੀ ਅਤੇ ਮਿ. ਤਾਰਕੁੰਡੇ ਆਦਿ) ਹੀ ਚੰਗੇ ਰਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਰ੍ਹਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠੇ ਹਾਲ ਲਿਖ ਕੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੋ ੀ ਕੋਨ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸੱਚ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਬੱਬਰ ੇਰ ਬਾਬਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਚਟਾਨ ਵਰਗੇ ਜਿਗਰੇ ਨਾਲ ਕੁੰਭ ਦੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿਚ ਹ ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਅੰਧਵਿ ਵਾਸੀ ਪਈਆਂ ਪਿਰਤਾਂ ਅੱਗੇ ਡਟ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਤੋਂ ਹ ਾਰਾਂ ਮੀਲ ਦੂਰ, ਪਰਾਏ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਬੈ ਰ ਕਿਸੇ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਸੈਨਾ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਸਿੰਘ ਨਾਦ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਖੁਦਾ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹੈ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦਿ ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ। ਅੱਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਖੌਤੀ ਤਰਕ ੀਲ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰ ਕੇ ਵਖਾਵੇ; ਜੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਭੀ ਮਿਲ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਹਿਣਾ।

ਬੱਬਰ ੇਰ ਬਾਬੇ ਨੇ ਗਰਜ ਕੇ ਕੇਵਲ ਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਘਰ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਭੁੱਲੇ ਭਟਕਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਹੀ ਮਾਰਗ ਦਸ ਕੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਰਸ ਭਰਿਆ, ਨਾਮਦਾਨ ਬ ਕੇ ਪਰਮੇ ਰ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ, ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਵਾਲਾ ਚਾਹੇ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਤਰਖਾਣ ਸੀ ਜਾਂ ਹਾਕਮ ਰਾਇਬੁਲਾਰ ਅਤੇ ਨਵਾਬ ਦੌਲਤ ਾਨ ਅਤੇ ਸੰਗਲਾਦੀਪ ਦਾ ਰਾਜਾ ਿਵਨਾਭ ਸਭ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਇਆ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਅ ੀਰ ਵਿੱਚ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਹੱਥੀਂ ਹਲ ਵਾਹ ਕੇ ਅੰਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਲੰਗਰ ਲਾ ਕੇ ਭੁੱਖਿਆਂ ਦੇ ਢਿੱਡ ਭਰੇ ਅਤੇ ਨੰਗਿਆਂ ਦੇ ਤਨ ਢਕੇ, ਕੋੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਰੋਗ ਦੂਰ ਕੀਤੇ।

ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਗੁਰੂਆਂ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਸੰਤਾਂ ਵਾਂਗ ਅ ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਪਬਲੀਸਿਟੀ ਲਈ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਏਕੁ ਪਿਤਾ ਏਕਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਦੇ ਅਸੂਲ ਤੇ, ਸਭ ਨੂੰ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਸਮਝ ਕੇ ਕੀਤਾ।

ਇਸੇ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਜੰਗਲ ਦੇ ਬੱਬਰ ੇਰ ਦੀ ਗਰਜ ਸੁਣ ਕੇ ਨਿਮਾਣੇ ਨਿਤਾਣੇ

ਜਾਨਵਰ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਗਰਜ ਸੁਣ ਕੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਲਿਤਾੜੇ ਨਿਮਾਣੇ ਲੋਕ, ਪਰਮੇਰ ਪਿਆਰ ਦੇ ਵਿੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਪਿਆਰ ਗਲਵਕੜੀ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਬਾਬੇ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ।

ਜੰਗਲ ਦੇ ਬੱਬਰ ੇਰ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਰੂਪ ਬੱਬਰ ੇਰ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸੁਭਾ ਅੱਡ ਅੱਡ ਹਨ, ਬਸ !ਇਕੋ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਬਕਾਰ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਹੈ ।ਇਸੇ ਲਈ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ।

ਬੁਕਿਆ ਸਿੰਘ ਉਜਾੜ ਵਿਚਿ
ਸਭ ਮਿਰਗਾਵਲਿ ਭੰਨੀ ਜਾਈ ॥ (ਵਾਰ ੧/੩੪)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭੀ ਅਖੌਤੀ ਸੰਤਾਂ, ਮਹਾਂਪੁਰ ਾਂ, ਪੀਰਾਂ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਪੁੱਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਾਧਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਭੀ ਜੁਗ ਪਲਟਾਊ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ । ਇਸੇ ਲਈ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਸ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਥੰਮੇ ਕੋਇ ਨ ਸਾਧੁ ਬਿਨੁ
ਸਾਧੁ ਨ ਦਿਸੈ ਜਗ ਵਿਚ ਕੋਆ ॥ *(ਵਾਰ ੧/੨੨)*

ਗੁਰਮੁਖਿ ਕਲਿ ਵਿਚਿ ਪਰਗਟੁ ਹੋਆ॥ *(ਵਾਰ ੧/੨੭)*

ਐਸੇ ਬਬਰ ੇਰ ਬਾਬੇ ਦੀ ਇਹ ਸਿੰਘ ਨਾਦ ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਵਿੱਚੋਂ, ਅੱਜ ਭੀ ਬਾਬੇ ਦੀ ਗਰਜ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਕੇ ਜਗਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਬਾਬੇ ਦੇ ਵਾਰਸ, ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਇਸ ਅਨਮੋਲ ਦਾਤ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਦੇ ਧੁਰ ਆਤਮਾ ਦੀ ਆਵਾ ਜਾਣ ਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮੱਥੇ ਟੇਕਦੇ ਹਨ, ਵਾਰੀ ਘੋਲੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰਕਰਮਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਇਸ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਮਰੇਡੀ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਅਖੌਤੀ ਬੁੱਧੀ ਜੀਵੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਅਕਾ ਰੰਗਾ (ਗੁਰਬਖ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਏਜੰਟ ਇਸ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਪੂਜਕ, ਅੰਧ ਵਿ ਵਾਸੀ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਾਦੀ ਲੰ ਾਂ ਨਾਲ ਭੰਡ ਰਹੇ ਹਨ।ਗੁਰੂ ਭਲੀ ਕਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਮੱਤ ਬ ੇ ।

ਜੰਗਲ ਦਾ ਬੱਬਰ ੇਰ ਜਦ ਜਾਗ ਕੇ ਉਠਿਆ ੇਰਨੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕੋਈ ਿਕਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਲਿਆ ੇਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਗੜਾਈ ਲਈ ਫੇਰ ਭਬਕ ਮਾਰ ਕੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ ਦੇਖ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਲਾਲ ਹੈ ? ੇਰਨੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਹਾਂ । ਫਿਰ ਪੁੱਛਿਆ ਦੱਸ ਮੇਰੀ ਮੁੱਛ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ੇਰਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹਾਂ । ੇਰ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਸਾਹਮਣੇ ਜੰਗਲੀ ਭੈਂਸਾ ਦਿਖਿਆ ੇਰ ਨੇ ਇੱਕੋ ਵਾਰ, ਪੰਜੇ ਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭੈਂਸਾ ਧੌਣ ਪਰਨੇ ਸੁੱਟ ਲਿਆ ।

ਗਿੱਦੜ ਭੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ।ਉਸ ਨੇ ਗਿਦੜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਅੱਖ ਲਾਲ ਹੈ ? ਗਿਦੜੀ ਨੇ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਫਿਰ ਪੁੱਛਿਆ ਦੱਸ ਮੁੱਛ ਖੜੀ ਹੈ ਗਿਦੜੀ ਨੇ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ।ਗਿੱਦੜ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਭੈਂਸਾ ਨ ਰ ਆਇਆ ।ਗਿੱਦੜ ਨੇ ਝਪਟ ਮਾਰ ਕੇ ਜਦ ਪੰਜਾ ਮਾਰਿਆ, ਗਿੱਦੜ ਦਾ ਪੰਜਾ ਭੈਂਸੇ ਦੇ ਸਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ ।ਜਦ ਭੈਂਸੇ ਨੇ ਸੁਭਾਇਕੀ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ ।ਗਿੱਦੜ ਦਾ ਪੁੰਛਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ

।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਨਕਲੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੱਬਰ ੇਰ ਬਾਬੇ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰ ਕੇ, 1978 ਵਿੱਚ ਨਕਲੀ ਗਰਜ ਮਾਰੀ। ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਤੋਂ ਜਲੂਸ ਕਢਾ ਕੇ ਜਲੂਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਿਕਵਾਦ ਦਾ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਜਾਂ ਿਕਾਰ ਖੇਲਦਾ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਲੜਾਈਆਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਸਾਜੇ ਸਨ । ਮੈਂ ਸੱਤ ਸਤਾਰੇ ਬਣਾਏ ਹਨ ਇਤਿ ਆਦਿ । ਜੋ ਹ ਰ ਉਸ ਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ।

ਅਕਾਲ ਰੂਪ ਬਾਬੇ ਦਾ ਗੁਰਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਵਾਰਸੋ ! ਬਾਬਾ ਅੱਜ ਵੀ ਬਾਨੀ ਰਾਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਭਾਈ ਰੇ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਗਿਆਨੁ ਨ ਹੋਇ ॥
ਪੂਛਹੁ ਬ੍ਰਹਮੇ ਨਾਰਦੈ ਬੇਦ ਬਿਆਸੈ ਕੋਇ ॥ *(ਅਗ ੫੯)*

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਬਣ ਗਏ ਹੋ ? ਜਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਮੰ ਲ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤਿ ਦਸਤਾਰ ਸਿਰਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੇਸ ਰੱਖੇ ਹਨ ?

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਹੈ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਨਾਉ ਪ੍ਰਭਾਤੈ ਸਬਦਿ ਧਿਆਈਐ ਛੋਡਹੁ ਦੁਨੀ ਪਰੀਤਾ॥
ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਨਕ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸਾ ਜਗਿ ਹਾਰਿਆ ਤਿਨਿ ਜੀਤਾ ॥
(ਅਗ ੧੩੩੦)

ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠ ਨਾਮ ਬਾਨੀ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋ ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਣ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਇਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਿਕ (ਪ ਜ ਕਕਾਰੀ ਰਹਿਤ) ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਹੋ ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਆ ੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਘਾਲਿ ਖਾਇ ਕਿਛੁ ਹਥਹੁ ਦੇਇ ॥
ਨਾਨਕ ਰਾਹੁ ਪਛਾਣਹਿ ਸੇਇ ॥ *(ਅਗ ੧੨੪੫)*

ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬਣ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਅਤੇ ਧਰਮ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਆਪਣਾ ਰ ਪਛਾਣ ਕੇ, ਇਸ ਪਾਸੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ?

ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ੍ਵੈ ਪੜਚੋਲ ਕਰ ਕੇ ਇੱਕ ਕਦਮ ਅਗਾਹਾਂ ਪੁੱਟਣ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਦੀ ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਹੀ ਗੁਰਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣਾ ਸੰਭ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਲਿਹਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:

ਇਕਿ ਅਪਣੈ ਸੁਆਇ ਆਇ ਬਹਹਿ ਗੁਰ ਆਗੈ
ਜਿਉ ਬਗੁਲ ਸਮਾਧਿ ਲਗਾਈਐ ॥

ਬਗੁਲਾ ਕਾਗ ਨੀਚ ਕੀ ਸੰਗਤਿ
ਜਾਇ ਕਰੰਗ ਬਿਖੂ ਮੁਖਿ ਲਾਈਐ ॥ (ਅ ਗ ੮੮੧)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾ ਾ ਅਤੇ ਨਿੱਤਕਰਮ :

ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਜੋ ਸਿਖੁ ਅਖਾਏ
ਸੁ ਭਲਕੇ ਉਠਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ ॥
ਉਦਮੁ ਕਰੇ ਭਲਕੇ ਪਰਭਾਤੀ
ਇਸਨਾਨੁ ਕਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰਿ ਨਾਵੈ ॥
ਉਪਦੇਸਿ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪੁ ਜਾਪੈ
ਸਭਿ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਦੋਖ ਲਹਿ ਜਾਵੈ ॥
ਫਿਰਿ ਚੜੈ ਦਿਵਸੁ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵੈ
ਬਹਦਿਆ ਉਠਦਿਆ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ ॥
ਜੋ ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਧਿਆਏ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਹਰਿ
ਸੋ ਗੁਰਸਿਖੁ ਗੁਰੂ ਮਨਿ ਭਾਵੈ ॥ (ਅ ਗ ੩੦੫-੩੦੬)

ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਾਲਸੇ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰੀਭਾ ਾ :–

ਜਾਗਤ ਜੋਤ ਜਪੈ ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ
ਏਕ ਬਿਨਾ ਮਨ ਨੈਕ ਨ ਆਨੈ ॥

ਜੋ ਜੜ੍ਹ ਵਸਤੂ, ਪੱਥਰ ਦੀ ਮੂਰਤੀ, ੌਟੋ ਆਦਿ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਬਲਕਿ ਇਕ ਜੋਤਿ ਰੂਪ, ਸਦਾ ਸਦ ਜਾਗਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰ ਦਾ ਦਿਨ ਰਾਤ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਮਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ।

ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਤੀਤ ਸਜੈ
ਬ੍ਰਤ ਗੋਰ ਮੜੀ ਮਟ ਭੂਲ ਨ ਮਾਨੈ ॥

ਜਿਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਪਿਆਰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਪਰਮੇ ਰ ਤੇ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਮਨ ਿ ਗਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਰਤ, ਕਬਰ, ਮੜ੍ਹੀ (ਸਮਾਧ) ਦੂਸਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਪੂਜਾ ਅਸਥਾ (ਬੋਧ ਮੱਠ ਆਦਿ) ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮ ਨਦਾ।

ਤੀਰਥ ਦਾਨ ਦਇਆ ਤਪ ਸੰਜਮ
ਏਕ ਬਿਨਾ ਨਹ ਏਕ ਪਛਾਨੈ ॥

ਜੋ, ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਕੁੰਭ ਦੇ ਹਰਿਦੁਆਰ, ਤ੍ਰਿਬੈਣੀ ਅਤੇ ਪੁ ਕਰ ਆਦਿ ਤੀਰਥਾਂ ਦੇ ਇ ਨਾਨ, ਬੋਧੀਆਂ ਅਤੇ ਜੈਨੀਆਂ, ਆਦਿ ਦੀ ਅਹਿੰਸਾ ਪਰਮੋ ਧਰਮਾਂ ਵਾਲੀ ਦਯਾ, ਤਪ ਤਾਪਨ, ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੇ ਆਨਮਤੀ ਸੰਜਮ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੀ ਧਾਰਨ ਕਰਨ

ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇੱਕ ਪਰਮੇ ਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਪੂਰਨ ਜੋਤ ਜਗੈ ਘਟ ਮੈ
ਤਬ ਖਾਲਸ ਤਾਹਿ ਨਖਾਲਸ ਜਾਨੈ ॥

ਜਿਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਾਲਸ ਅਤੇ ੁੱਧ ਾਲਸਾ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚਲ ਕੇ ਸੰਲ ਹੋਣ ਲਈ ਆਓ ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀਏ :

ਹਮ ਅੰਧੁਲੇ ਗਿਆਨਹੀਨ ਅਗਿਆਨੀ
ਕਿਉ ਚਾਲਹ ਮਾਰਗਿ ਪੰਥਾ ॥
ਹਮ ਅੰਧੁਲੇ ਕਉ ਗੁਰ ਅੰਚਲੁ ਦੀਜੈ
ਜਨ ਨਾਨਕ ਚਲਹ ਮਿਲੰਥਾ ॥ (ਅ ਗ ੬੯੬)

❖❖❖

ਹੈ ਕੋਊ ਐਸੋ ਹਮਰਾ ਮੀਤੁ

ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਹੈ(ਾਹਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜੋ ਦਿਖਦਾ ਹੈ), ਉਹ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਹੈ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੋ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵ ਜੋ ਾਹਰਾ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿਖਦਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਦਿਖਣ ਵਾਲਾ ਸਰੀਰ ਜੋ ਹੈ, ਉਹ ਅਸਲ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਜੋ ਸਾਡਾ ਜੀਉ(ਮਨ ਬੁਧਿ, ਚਿਤ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ) ਅਤੇ ਜੋ ਆਤਮਿਕ ਜੋਤ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵੀਚਾਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਜੋ ਬਾਹਰੀ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਵਰਤਾਰਾ ਭਾਵ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਗੁੰਬਦਾਂ ਵਾਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਉਚੇ ਨਿ ਾਨ ਸਾਹਿਬ, ਵਿ ਾਲ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਅਤੇ ਲੱਡੂ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਬਰੈੱਡ ਪਕੌੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਅਤੁੱਟ ਲੰਗਰ, ਜੋ ਪੰਥ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਜਲੌ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਡੀ, ਸਦ ਜੀਵਨ ਵਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੀ ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਬਾਹਰਲੀ ਦਿਖਾਵਟ ਵਾਲੇ ਵਿ ਾਲ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰਾਂ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੀਆਂ ਇਕੋਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਨਾਵਟੀ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅੱਜ ਪੰਥ ਉਲਝ ਕੇ ਭਟਕਦਾ ਨ ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੰਥ ਦਾ ਸਦਾਚਾਰਿਕ ਪਤਨ ਹੋ ਕੇ ਅਸੀਂ ਕੀਰੀ ਜਮਾਲ ਅਤੇ ਬਾਦ ਾਹੀ ਜਲਾਲ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ।

ਉਪਰਲੀ ਵੀਚਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਬਦ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਲੈਣੀ ਅੱਛੀ ਹੈ।

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫

ਬੰਧਨ ਤੇ ਛੁਟਕਾਵੈ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਵੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸੁਨਾਵੈ ॥
ਅਸਥਿਰੁ ਕਰੇ ਨਿਹਚਲੁ ਇਹੁ ਮਨੂਆ ਬਹੁਰਿ ਨ ਕਤਹੂ ਧਾਵੈ ॥
ਹੈ ਕੋਊ ਐਸੋ ਹਮਰਾ ਮੀਤੁ ॥
ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ ਜੀਉ ਹੀਉ ਦੇਉ ਅਰਪਉ ਅਪਨੋ ਚੀਤੁ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
ਪਰ ਧਨ ਪਰ ਤਨ ਪਰ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਇਨ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਲਾਗੈ ॥
ਸੰਤਹ ਸੰਗੁ ਸੰਤ ਸੰਭਾਖਨੁ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨਿ ਮਨੁ ਜਾਗੈ ॥੨॥
ਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਦਇਆਲ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਭ ਸਰਬ ਸੂਖ ਦਇਆਲਾ॥
ਮਾਗੈ ਦਾਨੁ ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਨਾਨਕੁ ਜਿਉ ਮਾਤਾ ਬਾਲ ਗੁਪਾਲਾ ॥੩॥ (ਅੰਗ ੬੭੪)

ਅਰਥ :– (ਹੇ ਭਾਈ ! ਜਿਹੜਾ ਮੈਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੇ) ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਛੁਡਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇ, ਇਹ ਮਨ ਜੋ ਇੱਧਰ ਉੱਧਰ ਭਟਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਚੱਲ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁੜ ਇਹ (ਕਦੇ) ਭੱਜੇ ਦੌੜੇ ਨਾ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੈ ? ॥੧॥

ਹੇ ਭਾਈ ਐਸਾ ਕੋਈ ਸਾਡਾ ਮਿੱਤਰ ਹੈ ? ਜੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਘਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ (ਮਾਲ, ਧਨ, ਸਮਾਨ) ਉਸ ਨੂੰ ਅਰਪਣ ਕਰ ਦਿਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਚਿੱਤ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦੇਵਾਂ ॥੧॥

ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਾਇਆ ਸਰੀਰ (ਪਰ ਇਸਤ੍ਰੀ/ਪੁਰ) ਪਰਾਇਆ ਧਨ, ਪਰਾਈ ਨਿੰਦਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਮੈਂ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਸੰਗ, ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਗੋ ਟ (ਗੱਲਬਾਤ) ਕਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਮਨ ਜਾਗਦਾ ਰਹੇ। ਭਾਵ ਚੇਤੰਨ ਰਹੇ।

ਹੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਖ ਾਨੇ। ਹੇ ਦਇਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ! ਹੇ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ! ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ! ਹੇ ਸਾਰੇ ਸੁਖਾਂ ਦੇ ਬ   ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਿਆਲੂ ! ਹੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ! ਜਿਵੇਂ ਬੱਚਾ (ਆਪਣੀ) ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਭੋਜਨ ਮੰਗਦਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਨਾਨਕ ਤੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਨਾਮ ਦਾਨ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ੈਰ ਪਾਵੋ ਜੀ।

ਬਦ ਵੀਚਾਰ :

ਪਹਿਲੇ ਬੰਦ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਬੰਧਨ ਤੋੜਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬੰਧਨ ਕੀ ਹਨ? ਉਹ ਸਾਰੇ ਕਰਮ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਵਿੱਚ ਅਟਕਾਰਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬੰਧਨ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸੰਸਾਰੀ ਬੰਧਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਇੰਞ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਬੰਧਨ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਸੰਸਾਰਿ ॥
ਬੰਧਨ ਸੁਤ ਕੰਨਿਆ ਅਰੁ ਨਾਰਿ ॥੨॥
ਬੰਧਨ ਕਰਮ ਧਰਮ ਹਉ ਕੀਆ ॥
ਬੰਧਨ ਪੁਤੁ ਕਲਤੁ ਮਨਿ ਬੀਆ ॥੩॥
ਬੰਧਨ ਕਿਰਖੀ ਕਰਹਿ ਕਿਰਸਾਨ ॥
ਹਉਮੈ ਡੰਨੁ ਸਹੈ ਰਾਜਾ ਮੰਗੈ ਦਾਨ ॥੪॥
ਬੰਧਨ ਸਉਦਾ ਅਣਵੀਚਾਰੀ ॥
ਤਿਪਤਿ ਨਾਹੀ ਮਾਇਆ ਮੋਹ ਪਸਾਰੀ ॥੫॥
ਬੰਧਨ ਸਾਹ ਸੰਚਹਿ ਧਨੁ ਜਾਇ ॥
ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਨ ਪਵਈ ਥਾਇ ॥੬॥

ਬੰਧਨ ਬੇਦੁ ਬਾਦੁ ਅਹੰਕਾਰ ॥
ਬੰਧਨਿ ਬਿਨਸੈ ਮੋਹ ਵਿਕਾਰ ॥੭॥
ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸਰਣਾਈ ॥
ਸਤਿਗੁਰਿ ਰਾਖੇ ਬੰਧੁ ਨ ਪਾਈ ॥੮॥ ਅੰਗ ੪੧੬ ॥

ਭਾਵ :– ਮਾਤਾ, ਪਿਤਾ, ਪੁੱਤਰ, ਧੀ, ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿੱਚ ਫਸਕੇ ਜਦ ਪ੍ਰਭੂ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਬੰਧਨ ਹਨ। ਹੰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮ ਧਰਮ ਸਭ ਬੰਧਨ ਹਨ । ਬਿਨਸਨਹਾਰ ਮਾਇਆ ਲਈ ਖੇਤੀ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਹੋ ਕੇ ਪਰਮੇ ਰ ਵੱਲੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਰਮ ਬੰਧਨ ਹਨ। ਹੰਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਬਹਿਸਾਂ ਬੰਧਨ ਹਨ। ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਮੋਹ ਅਤੇ ਮਾਇਆਵੀ ਵਿਕਾਰ ਬੰਧਨ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਣ ਲੈ ਕੇ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਬੰਧਨ ਟੁੱਟਦੇ ਹਨ ।

ਕੈਸੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਵੱਸ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਬੰਧਨ ਆਪ ਗੁਰੂ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਾਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮੀ, ਪੂਰਨਮਾ ੀ ਅਤੇ ਮੱਸਿਆ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਭੀੜਾਂ ਜੋ ਉਮੜ ਉਮੜ ਕੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਜੇ ਗਹੁ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਚਾਈ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗੀ ਕਿ ਸਭ ਬੰਧਨ ਮੰਗਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕੋਈ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਪਰਮੇ ਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਭਿੱਜ ਕੇ ਦਰ ਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਇਸ ਲਈ ਆਮ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ, ਵੀਚਾਰ, ਜਾਂ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਬਾਕੀ ਭੀੜ, ਬੱਸ, ਸਰੋਵਰ ਵਿੱਚ, ਇ ਨਾਨ ਲਈ ਡੁਬਕੀ ਲਗਾਈ, ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਕੜਾਹ- ਪ੍ਰ ਾਦ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੰਸਾਰਿਕ ਮੰਗਾਂ (ਬੰਧਨ) ਮੰਗਣ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਬਰੈੱਡ ਪਕੌੜੇ ਅਤੇ ਚਾਹ ਦਾ ਲੰਗਰ ਛੱਕ ਕੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਗਏ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੋਲੋਂ ਉਹ ਮੰਗਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇੰਝ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਮਮਾ ਮਾਗਨਹਾਰ ਇਆਨਾ ॥
ਦੇਨਹਾਰ ਦੇ ਰਹਿਓ ਸੁਜਾਨਾ ॥
ਜਉ ਮਾਗਹਿ ਤਉ ਮਾਗਹਿ ਬੀਆ ॥

ਜਾ ਤੇ ਕੁਸਲ ਨ ਕਾਹੂ ਥੀਆ ॥
ਮਾਗਨਿ ਮਾਗ ਤ ਏਕਹਿ ਮਾਗ ॥
ਨਾਨਕ ਜਾ ਤੇ ਪਰਹਿ ਪਰਾਗ ॥ ਅੰਗ ੨੫੮-੨੫੯॥

ਅਰਥ :– ਮ ਮੇ (ਅੱਖਰ ਦੁਆਰਾ ਵਰਣਨ ਹੈ) ਕਿ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ (ਜੀਵ) ਇਆਣਾ (ਬੇ ਸਮਝ) ਹੈ । ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭੂ ਸੁਜਾਨ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਪਰਾਲਭਦ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਭ ਕੁੱਝ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (ਜਿਸ ਦੇ ਇਹ ਯੋਗ ਹੈ) । ਤੂੰ ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਚੀ ਪੁਕਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ ? ਫਿਰ ਜਦ ਭੀ ਮੰਗਦਾ ਹੈ (ਇਕ ਨਾਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਹੋਰ ਹੋਰ ਕੁਝ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੰਗ ਕੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਸੁਖੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਨਾਨਕ (ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ) ਕਿ ਜੇ ਤੂੰ ਕੁਝ ਮੰਗਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਹੀ (ਪਰਮੇ ਰ) ਦਾ ਨਾਮ ਮੰਗ ਜਿਸ ਤੇ (ਤੂੰ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪੀ ਭਵ ਸਾਗਰ ਤੋਂ) ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਂ ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾ ਕੇ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਭਟਕਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕਰ ਦੇਵੇ ਉਹੀ ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ ਹੈ । ਨਾਲ ਹੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਐਸਾ ਹੈ ?

ਕੇਵਲ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸਣ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਵੀਚਾਰ ਸਹਿਤ ਪਾਠ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਨਾ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਚਾਉ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਮਨ ਭਟਕ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਉਹ ਚੁਣੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪ ਭਟਕਣਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਮਿੱਤਰ ਅ ਬਾਰ ਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਹਨ ਜੋ ਹੋਰ ਮਨ ਨੂੰ ਭਟਕਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵੱਸ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਆ ਕੇ ਮਨ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਮਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਂਦੇ ਉਥੇ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਸੰਸਾਰੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ, ਮਨ ਜੋੜ ਕੇ ਬਾਣੀ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਮਨ ਉਚਾਟ ਕਰ ਕੇ ਹੋਰ ਪਾਪ ਖੱਟਦੇ ਹਾਂ । ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆ ਕੇ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ :

ਸਤਿਗੁਰੂ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਾਰੀ ਏਹ ਕਰੇਹੁ ॥
ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੈ ਹੋਇ ਕੈ ਸਾਹਿਬ ਸੰਮਾਲੇਹੁ ॥
ਸਾਹਿਬ ਸਦਾ ਹਜੂਰਿ ਹੈ ਭਰਮੈ ਕੇ ਛਉੜ ਕਟਿ ਕੈ ਅੰਤਰਿ ਜੋਤਿ ਧਰੇਹੁ ॥
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ ਦਾਰੂ ਏਹੁ ਲਾਏਹੁ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਭਾਣਾ ਚਿਤਿ ਰਖਹੁ ਸੰਜਮੁ ਸਚਾ ਨੇਹੁ ॥
ਨਾਨਕ ਐਥੇ ਸੁਖੈ ਅੰਦਰਿ ਰਖਸੀ ਅਗੈ ਹਰਿ ਸਿਉ ਕੇਲ ਕਰੇਹੁ ॥

(ਅੰਗ ੫੫੪)

ਅਰਥ :– ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂਦੁਆਰੇ ਜਾ ਕੇ (ਹੋਰ ਾਲਤੂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀਆਂ) ਕੇ

ਵਲ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕਰੋ ਭਾਵ ਨਾਮ ਜਪੋ, ਪਾਠ ਕਰੋ ਜਾਂ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣੋ ।ਭਰਮ ਦੇ ਪਰਦੇ ਪਾੜ ਕੇ ਪਰਮੇ ਰ ਨੂੰ ਹਾ ਰ ਨਾ ਰ ਜਾਣੋ ਅਤੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਵਸਾਓ ।ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਲਈ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਨਾਮ, ਅਸਲੀ ਦਵਾਈ ਹੈ, ਇਸ ਦਾਰੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ।ਦੁਖ ਸੁਖ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਜਾਣ ਕੇ ਭਾਣਾ ਮਿੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਮੰਨੋ। ਏਹ ਸੰਜਮ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬਣੋ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਸੱਚਾ ਪਿਆਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ।ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨੋਗੇ ਤਾਂ ਇਸ ਲੋਕ ਵਿੱਚ ਭੀ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅੱਗੇ ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਭੀ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ_ ੀ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇਗੀ ।

ਮਹਾਰਾਜ ਪ੍ਰ ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਉਪਰ ਦੱਸੀ ਮੱਤ ਦੇਵੇ, ਉਹੀ ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ ਹੈ ।ਜੇ ੌਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਮਝ ਆਵੇਗੀ ਕਿ ਪ੍ਰ ਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉੱਤਰ ਹੈ ।ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੀ ਸਾਡਾ ਮੀਤ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਸੇਧ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ।

ਪਰ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵੱਸ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਭਾਲਣ ਦੀ ਕੋ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ।ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਡੇਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਡੇਰੇ ।ਜੇ ਇਥੇ ਕੰਮ ਨਾ ਬਣੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਕੋਲ ਮੰਗਣ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ ।ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੜ੍ਹੀਆਂ, ਕਬਰਾਂ, ਪੂਜਣੋਂ ਭੀ ਗੁਰੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਆਪ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਜੇ ਗਹੁ ਨਾਲ ਵੀਚਾਰ ਕਰੀਏ, ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਉਪਰਲੇ ਮਨੋ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜਾਣ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਹਾਂ ।ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਦੁਨਿਆਵੀ ਮਿੱਤਰ ਜਿੰਨੀ ਭੀ ਭਾਵਨਾ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਦੁਨੀਆਵੀ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਕਹੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਰਾਬ ਪੀ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ । ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੇਸ ਕਟਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਿਲਮ ਦੇਖਣ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਪੈਸਾ ਰਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਮਾਂ ਵਿਅਰਥ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਨ ਵਿਚ ਵਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਘਟਦਾ ਹੈ ।

ਪਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਅਸੀਂ ਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਪਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਨਹੀਂ ਉਠਦੇ ਤੇ ਰਹਿਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਜਿਸ ਤੇ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਨ ਮਨ ਨਿਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਮਿੱਤਰ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ, ਪੈਸਾ ਧੇਲਾ, ਤਨ ਅਤੇ ਮਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦੇਵਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇ ।ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਮਈ ਬਾਣੀ ਜੋ ਇਹ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਈ ਬਹਾਨੇ ਲੱਭੇ ਹੋਏ ਹਨ ।ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਬੱਚੇ ਪਾਲਣੇ ਹਨ, ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਬੱਚੇ ਸਕੂਲ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਣੇ ਹਨ, ਜੀ ਵਿਹਲ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਪਾਠ ਕਰੀਏ ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਭਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠ ਆਪੇ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ । ਪਰ ਜਦ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਕਿਵੇਂ ਉੱਠੀਏ।

ਫਿਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ:

ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸੋਵਤ ਧਿਆਈਐ ॥
ਮਾਰਗ ਚਲਤ ਹਰੇ ਹਰਿ ਗਾਈਐ ॥
ਕਾਰਜਿ ਕਮ ਬਾਟ ਘਾਟ ਜਪੀਜੈ ॥
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹਰਿ ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਪੀਜੈ ॥ (ਅੰਗ ੩੮੬)

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਹੈ, ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੀਚਾਰ ਕੇ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀ ਹੈ ਉਹ ਮਾਇਆ ਦੀ ਤੰਦ੍ਰਾ ਤੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮਦਹੋ ਹੋਏ ਪਏ ਹਨ।

ਇਕੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਾਗਤਾ ਹੋਰੁ ਜਗੁ ਸੂਤਾ ਮੋਹਿ ਪਿਆਸ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਨਿ ਜਾਗੰਨਿ ਸੇ ਜੋ ਰਤੇ ਸਚਿ ਨਾਮਿ ਗੁਣਤਾਸਿ ॥
ਅੰਗ ੫੯੨ ॥

ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਗੇ ਹੋਏ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਕੋਲੋਂ ਫਿਰ ਬੰਧਨ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀਆਂ ਬਲਕਿ ਇੰਜ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ।

ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਤੋੜਿ ਬੰਧਨ ਮਾਇਆ ਘਰ ਕੈ ਕੰਮਿ ਲਾਇ ॥
ਨਿਤ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵਹ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
(ਅੰਗ ੧੬੬)

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਧਿਆ ਬੰਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ (ਜੰਮਦਾ) ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਜਾਂਦਾ (ਮਰਦਾ) ਹੈ ।

ਬੰਧਨਿ ਬਾਧਿਆ ਆਵੈ ਜਾਇ ॥ (ਅੰਗ ੯੦੩)

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਚੇ ਦਿੱਲੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰਮੇ ਰ ਨੇ ਦਿਆਲ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ੍ਹ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਗਿਆ । ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਨ ਅਤੇ ਸਤਿਸੰਗਤ ਨਾਲ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬੰਧਨ ਟੁੱਟ ਗਏ ਅਤੇ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ।

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਿ ਜਿਸੁ ਕੀਨੀ ਦਇਆ ॥
ਬਾਹ ਪਕੜਿ ਰੋਗੋ ਕਢਿ ਲਇਆ ॥
ਤੂਟੇ ਬੰਧਨ ਸਾਧ ਸੰਗੁ ਪਾਇਆ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰਿ ਰੋਗੁ ਮਿਟਾਇਆ ॥ (ਅੰਗ ੧੯੨)

ਕੈਸੀ ਅਜੀਬ ਹਾਲਤ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਗਿਆਨ ਬ ਣ ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਕੇ ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਇ ਨਾਨ, ਕੜਾਹ-ਪ੍ਰਾਦ ਦੀ ਦੇਗ ਭੇਟਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਰੈੱਡ ਪਕੌੜਿਆਂ, ਚਾਹ ਦੇ ਲੰਗਰ ਛੱਕਣ ਨੂੰ ਹੀ ਜੀਵਨ ਲਕ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਉਪਦੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ:

ਆਵਹੁ ਸਿਖ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰਿਹੋ ਗਾਵਹੁ ਸਚੀ ਬਾਣੀ॥
ਬਾਣੀ ਤ ਗਾਵਹੁ ਗੁਰੂ ਕੇਰੀ ਬਾਣੀਆ ਸਿਰਿ ਬਾਣੀ ॥ (ਅੰਗ ੯੨੦)

ਪਰ ਤਰਕਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਸਮਝਾਵੇ । ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੋਤਾ ਰਟਨ ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰਕਵਾਦੀ ਸੰਤ ਈ ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਹੀ ਕਹੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕੀ ਾਇਦਾ ਹੈ ? ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸਮਾਜਿਕ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ । ਤਰਕ ੀਲ ਭੜਕ ਪਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਦਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਸੰਤ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਈ ਸੋਟੀ ਤਾਂ ਮਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸਿਰੰ ਬੋਲਿਆ ਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਮੇਰੇ ਬੋਲ, ਜੋ ਕਿ ਬਾਣੀ ਹੈ ਤੇਰੀ ਮਾਨਸਿਕ ਦ ਾ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਬਾਣੀ ਤੇਰੀ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਰਤੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ?

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਸੰਤ ਮਹਾਂਪੁਰ ਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪਰਗਟ ਹੋਈ ਬਾਣੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ । ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਸੰਲ ਜੀਵਨ ਲਈ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਹੈ, ਤ੍ਰਿ ਨਾ, ਈਰਖਾ, ਦਵੈਖ ਵਿੱਚ ਜਲਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਠਾਰਨ ਲਈ ਸੀਤਲਤਾ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਹੈ, ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਾਲ ਇੱਕਮਿੱਕ ਹੋਣ ਲਈ ਸਹੀ ਜਾਚ ਹੈ, ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਇੱਕ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਾਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਤਜਰਬੇ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਪਰਖੀ ਹੋਈ ਸਹੀ ਦੁਆਈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ । ਹਰ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਲਈ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ :

ਕਰਿ ਇਸਨਾਨੁ ਸਿਮਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪਨਾ
ਮਨ ਤਨ ਭਏ ਅਰੋਗਾ ॥
ਕੋਟਿ ਬਿਘਨ ਲਾਥੇ ਪ੍ਰਭ ਸਰਣਾ ਪ੍ਰਗਟੇ ਭਲੇ ਸਜੋਗਾ ॥੧॥

ਪ੍ਰਭ ਬਾਣੀ ਸਬਦੁ ਸੁਭਾਖਿਆ ॥
ਗਾਵਹੁ ਸੁਣਹੁ ਪੜਹੁ ਨਿਤ ਭਾਈ ਗੁਰ ਪੂਰੈ ਤੂ ਰਾਖਿਆ॥ (ਅ ਗ ੬੧੧)

ਪਰ ਅਸੀਂ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਾਣੀ ਭਾਈਆਂ ਅਤੇ ਰਾਗੀਆਂ ਲਈ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਭਾਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਨਾ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਨਾ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ :

ਸੋ ਸਿਖੁ ਸਖਾ ਬੰਧਪੁ ਹੈ ਭਾਈ
ਜਿ ਗੁਰ ਕੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚਿ ਆਵੈ ॥
ਆਪਣੈ ਭਾਣੈ ਜੋ ਚਲੈ ਭਾਈ
ਵਿਛੁੜਿ ਚੋਟਾ ਖਾਵੈ ॥ (ਅ ਗ ੬੦੧)

ਤਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਆ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਡਾ ਭਲਾ ਹੈ ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਾਲਸਾ ॥
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਤਹਿ ॥

❖❖❖

ਕੀਰਤਨ ਨਿਰਮੋਲਕੁ ਹੀਰਾ

ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਸਿਤ ਸਲਾਹ, ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ।ਕੀਰਤਨ, ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ਭਾਵ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਨਾ, ਗੁਣ ਗਾਉਣਾ, ਗਾ ਕੇ ਸਿਤ ਸਲਾਹ ਕਰਨੀ ।ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਬੀ ਸਿਤਾਂ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਗਾ ਕੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ।ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਗਤ ਮੇ ਰਾਗ ਬਹੁਤ ਥਾ ਬਦ ਭੀ ਬਹੁਤ ਥਾ ਪਰ ਬਦ ਕੋ ਰਾਗ ਮੇ ਮਿਲਾਇ ਕੇ ਗਾਉਣਾ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜਗਤ ਕੋ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ ।

ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਾਂ ਰਕ ਹੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਹੈ ਤੇ ਘੋੜਾ ਬਦ ਹੈ ।ਇੱਕ ਇੱਕ ਬੰਦ ਤੇ ਗਾਇਕ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਕੇਵਲ ਰਾਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਤੇ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ।ਜਦ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰੀ ਬਦ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਘੋੜਾ ਰਾਗ ਹੈ ।ਸੰਗੀਤ ਸਿਰੰ ਮਨ ਇਕਾਗਰਤਾ ਅਤੇ ਰਸ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਦ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਹੈ ।

ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਬਹੁਤੇ ਰਾਗੀ ਕੇਵਲ ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਕੀਰਤਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ।ਕੀਰਤਨ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਧੁਰੋਂ ਅੰਦਰੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਹੂਕ ਰਾਹੀਂ ਨਿਕਲੇ ।ਇਸ ਲਈ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾ ਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਕੀ- ਰਤਨ ਭਾਵ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਰ ਦੀ ਕੀਰਤੀ ਕਰਨੀ ਆ ਗਈ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਤਨ ਕੀ ਚੀ ਹਨ? ਤਾਂ ਹੀ ਪਾਤ ਾਹ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ।

ਜਿਸ ਨੋ ਬਖਸੇ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ॥
ਨਾਨਕ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ॥ ਜਪੁਜੀ ॥ ਪਉੜੀ ੨੫॥

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਤਮਿਕ ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਨਸੀਬ ਹੋਈ ਹੈ ।ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਤ ਮੌਲਿਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੀ ਸਮੇਂ ਦੀ, ਸਮਾਜ ਦੀ, ਮਾਇਆ ਦੀ ਅਤੇ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੀ, ਆਪਣੀ ਮਸਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰੇ ਹਨ

ਓਨੀ ਛਡਿਆ ਮਾਇਆ ਸੁਆਵੜਾ ਧਨੁ ਸੰਚਿਆ ਨਾਮੁ ਅਪਾਰੁ ॥
ਅਠੇ ਪਹਰ ਇਕਤੈ ਲਿਵੈ ਮੰਨੇ ਨਿ ਹੁਕਮੁ ਅਪਾਰੁ ॥

(ਅੰਗ ੯੫੯-੬੦)

ਅਜਿਹੇ ਫੱਕਰ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਆਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਆਏ ਹਨ ।ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ, ਭਾਈ ਮਨਸਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿ ਕਾਮ ਕੀਰਤਨ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ।ਅਤਿ ਦੀ ਗੀਬੀ ਵਿੱਚ ਭੀ ਆਤਮਿਕ ਖੇੜੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ।ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਦ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਗੀਬ ਸਿੱਖ ਜਾਣ ਕੇ ਮਾਇਆ ਦੇਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਗਏ ਤਾਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਘਰ ਦਾ ਦਰਵਾ ਾ ਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਦੇ ਗੀਕ ਦੇ ਦਰ ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ

।

ਸੱਤੇ ਬਲਵੰਡ ਦੇ ਨਾਰਾ ਹੋ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਪੰਚਮ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਾਨਦਾਨ ਰਾਗੀਆਂ ਦਾ ਕਰਕੇ ਮ ਹੂਰ ਹੋਇਆ । ਉਸ ਾਨਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਸਨ ਬਾਬਾ ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋ ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਜਨੀਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਏ ਹਨ ।ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਡੇਰਾ ਭੀ ਆਟਾ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ।

ਇਹ ਮਹਾਂਪੁਰ ਹਰ ਰੋ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਚੌਂਕੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਆ ਕੇ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਭੀ ਸਰੰਦੇ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਸੀ । ਅ ਿਰਲੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚਲਣੋ ਫਿਰਨੋ ਰਹਿ ਗਏ । ਸੇਵਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਹੁਣ ਸਰੀਰ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਇਸ ਲਈ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚੌਂਕੀ ਰਹਿਣ ਦਿਓ ।ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਭਾਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੱਡਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਲੂਣ ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨਮਕ ਹਰਾਮ ਕਿਵੇਂ ਬਣੀਏ ? ਇਸ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੇਵਕ ਹਰ ਰੋ ਬਹਿੰਗੀ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਅ ਿਰ ਦਮ ਤੱਕ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਚੌਂਕੀ ਭਰਦੇ ਰਹੇ ।

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਿਜੇਤਾ ਰਾਬਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਆਏ ।ਇਹ ਆਪ ਮਹਾਨ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸੀ ।ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕਰ ਰਹੇ ਜਥੇ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣ ਕੇ ਮੰਤ੍ਰ-ਮੁਗਧ ਹੋ ਗਏ ।ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਥੇ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਲਕੱਤੇ ਾਂਤੀ ਨਿਕੇਤਨ ਚੱਲੋ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰੋ ।ਇਥੇ ਨਾਲੋਂ ਦੁੱਗਣੀ ਤਨਖਾਹ ਦੇਵਾਂਗਾ ।ਪਰ ਜਥੇ ਨੇ ਸਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ । ਜਦ ਟੈਗੋਰ ਜੀ ਨੇ ਕਾਰਣ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਦਾ ਦਰ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੌਣ ਜਾਵੇ?

ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਵਾਰੇ ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ? ਜਦ ਸਿੱਖ ਘਰਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਗਾਉਣਾ ਵਜਾਉਣਾ ਮਰਾਸੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲਾਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਘਰ ਘਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀਆਂ ਗੂੰਜਾਰਾਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਯਾਤਰਾ ਸਮੇਂ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਕਾਲ ਕੋਠੜੀਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਧਰਮਸਾਲ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ।ਲਗਾਤਾਰ 60–70 ਘੰਟੇ ਇੱਕ ਚੌਂਕੜੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਠ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਆਪ ਕਰਿਆ ਹੈ ।

ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਗੀ ਪੰਥ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੀਰਤਨੀਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਸਦਕਾ ਅਨੇਕਾਂ ਗੁਰਸਿੱਖ ਅਤੇ ਅਨਮਤੀਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਬਣੇ ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਛਾਪੀ ਪੁਸਤਕ ਅਖੀਂ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਕੰਨੀ ਸੁਣਿਆ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਗੀ ਦੇ ਪੰਨਾ 57 ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਹੈ ।

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਦ ਭਾਈ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਹ ਮਰੀ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਪਹਾੜੀ ਦਾ ਨਾਉਂ) ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ ਤਾਂ ਕੁਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਰਦਾਰ ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਇੱਕ ਰਾਤ ਮੇਰੀ ਜਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਤਾਂ ਪਹਾੜ ਵਿੱਚੋਂ ਰਸ ਭਿੰਨੀ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਧੁਨਿ ਆਈ ਦਰਸਨੁ ਦੀਜੈ ਖੋਲਿ ਕਿਵਾਰ ਮੇਰਾ ਮਨ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਉੱਠ ਕੇ ਬਦ ਦੀ ਸੇਧ ਤੇ ਤੁਰ ਪਿਆ, ਜਾ

ਕੇ ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਨਿਰਜਨ ਇਕਾਂਤ ਵਿਚ ਭਾਈ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਕੱਲੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਰਸ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਸੰਤ ਨਿਸਚਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਗਾਧਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ।

1924 ਦੀਆਂ ਗਰਮੀਆ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਕੋਹ ਮਰੀ ਦੇ ਪਹਾੜ ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ । ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਪੁੱਜਣ ਪਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਭਾਈ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉੱਥੇ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ । ਸਵੇਰ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ, ਚਲੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਜਾ ਮਿਲੀਏ । ਉਥੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੱਥੇ ਦੇ ਸੱਜਣ ਤਾਂ ਬੈਠੇ ਹਨ ਪਰ ਆਪ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੱਸ ਨਾ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਗਏ ਹਨ । ਸੋ ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਸੈਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਚੱਲ ਪਏ । ਕੁਝ ਦੂਰ ਜਾ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਖੱਡ ਵਿੱਚੋਂ ਬਦ ਦੀ ਅਵਾ ਕੰਨੀ ਪਈ । ਧਿਆਨ ਉਧਰ ਹੀ ਲੱਗ ਗਿਆ । ਜਿੱਧਰੋਂ ਅਵਾ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਉਧਰ ਚੱਲ ਪਏ । ਖੱਡ ਵਿੱਚ ਉਤਰਦਿਆਂ ਓੜਕ ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਜਾ ਪੁੱਜੇ । ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਭਾਈ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਛੋਟਾ ਵਾਜਾ ਲੈ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਹਨ । ਬਦ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ ।

ਮੁਕਾਮੁ ਕਰਿ ਘਰਿ ਬੈਸਣਾ ਨਿਤ ਚਲਣੈ ਕੀ ਧੋਖ ॥
ਮੁਕਾਮੁ ਤਾ ਪਰੁ ਜਾਣੀਐ ਜਾ ਰਹੈ ਨਿਹਚਲੁ ਲੋਕ॥ **(ਅ ਗ ੬੪)**

ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਆਏ ਸਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਡਿੱਠਾ ਤੇ ਅਸੀਂ ਚੁੱਪ ਚਪੀਤੇ ਬੈਠ ਗਏ । ਇਹ ਬਦ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਕੇ ਆਪ ਨੇ ਦੋ ਬਦ ਹੋਰ ਗਾਇਨ ਕੀਤੇ ।

ਜਿਸੁ ਆਸਣਿ ਹਮ ਬੈਠੇ ਕੇਤੇ ਬੈਸਿ ਗਇਆ॥ (ਅੰਗ ੪੮੮)
ਸਾਹਿਬੁ ਸਮ੍ਾਲਹਿ ਪੰਥੁ ਨਿਹਾਲਹਿ ਅਸਾ ਭੀ ਓਥੈ ਜਾਣਾ॥ (ਅਗ ੫੭੯)

ਕੋਈ ਘੰਟਾ ਕੁ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਈ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੋ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਅਡੋਲ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਤਾਂ ਅਸਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਕੇ ਫ਼ਤਿਹ ਬੁਲਾਈ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਇੱਥੇ ਇਕੱਲੇ ਬੈਠ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹੋ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਜਿਹੇ ਕੀਰਤਨ ਲਈ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ:–

ਜੋ ਜੋ ਕਥੈ ਸੁਨੈ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਤਾ ਕੀ ਦੁਰਮਤਿ ਨਾਸ ॥
ਸਗਲ ਮਨੋਰਥ ਪਾਵੈ ਨਾਨਕ ਪੂਰਨ ਹੋਵੈ ਆਸ ॥ (ਅੰਗ ੧੩੦੦)

ਕੀਰਤਨੁ ਨਿਰਮੋਲਕ ਹੀਰਾ ॥ ਆਨੰਦ ਗੁਣੀ ਗਹੀਰਾ ॥ (ਅੰਗ ੮੯੩)

ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ :

ਭਲੋ ਭਲੋ ਰੇ ਕੀਰਤਨੀਆ ਰਾਮ ਰਮਾ ਰਾਮਾ ਗੁਨ ਗਾਉ ॥

ਛੋਡਿ ਮਾਇਆ ਕੇ ਧੰਧ ਸੁਆਉ ॥(ਅੰਗ ੮੮੫)

ਅਜਿਹੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਵਿ ਵਾਸ ਦਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ

ਦਿਨਸੁ ਰੈਨਿ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਈਐ ॥
ਸੋ ਜਨੁ ਜਮ ਕੀ ਵਾਟ ਨ ਪਾਈਐ ॥ (ਅੰਗ ੩੮੬)

ਆਪਣੇ ਅੰਸਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧੀਨਗੀ ਨਾਲ, ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ, ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਅਤੇ ਇਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਲੱਜਾ ਤੋਂ ਬੇਪਰਵਾਹ ਹੋ ਕੇ ਸਿੰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸੱਚੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਮੰਗਣ ਲਈ ਭੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ

ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰਹੁ ਸੰਤ ਮੀਤ ॥
ਸਾਵਧਾਨ ਏਕਾਗਰ ਚੀਤ ॥ (ਅੰਗ ੨੯੫)

ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਉਸਤਤ ਸਧਾਰਨ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ ਜਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਰ ਤਾਲ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਪਰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਹੂ ਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ, ਸਾਵਧਾਨਤਾ ਤੇ ਮਨ ਦੀ ਨਿ ਕਪਟਤਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਰੂਰੀ ਹੈ । ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰੇਮ ਮਈ ਹੂਕਾਂ ਪਰਮੇ ਰ ਨੂੰ ਰੀਝਾਉਣ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣਗੀਆਂ । ਅਜਿਹੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨਿੱਤ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਮਨ ਮਹਿ ਚਿਤਵਉ ਚਿਤਵਨੀ ਉਦਮੁ ਕਰਉ ਉਠਿ ਨੀਤ॥
ਹਰਿ ਕੀਰਤਨ ਕਾ ਆਹਰੋ ਹਰਿ ਦੇਹੁ ਨਾਨਕ ਕੇ ਮੀਤ ॥ (ਅੰਗ ੫੧੯)

ਬਦ ਦੇ ਭਾਵ ਤੋਂ ਅਣਭਿਜ ਹੋ ਕੇ ਕੇਵਲ ਰਾਗ ਦੇ ਅਲਾਪ ਅਤੇ ਤਾਂਨਾਂ ਦੇ ਪਲਟਿਆ ਵਾਲੇ, ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਨਾ ਰੱਖ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਗੁਰ ਉਪਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ।

ਕਬ ਕੋ ਭਾਲੈ ਘੁੰਘਰੂ ਤਾਲਾ ਕਬ ਕੋ ਬਜਾਵੈ ਰਬਾਬੁ॥
ਆਵਤ ਜਾਤ ਬਾਰ ਖਿਨੁ ਲਾਗੈ ਹਉ ਤਬ ਲਗੁ ਸਮਾਰਉ ਨਾਮੁ ॥
ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਐਸੀ ਭਗਤਿ ਬਨਿ ਆਈ ॥
ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ
ਜੈਸੇ ਜਲ ਬਿਨੁ ਮੀਨੁ ਮਰਿ ਜਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
ਕਬ ਕੋਊ ਮੇਲੈ ਪੰਚ ਸਤ ਗਾਇਣ
ਕਬ ਕੋ ਰਾਗ ਧੁਨਿ ਉਠਾਵੈ ॥
ਮੇਲਤ ਚੁਨਤ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਚਸਾ ਲਾਗੈ
ਤਬ ਲਗੁ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਰਾਮ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ॥੨॥
ਕਬ ਕੋ ਨਾਚੈ ਪਾਵ ਪਸਾਰੈ ਕਬ ਕੋ ਹਾਥ ਪਸਾਰੈ
ਹਾਥ ਪਾਵ ਪਸਾਰਤ ਬਿਲਮੁ ਤਿਲੁ ਲਾਗੈ
ਤਬ ਲਗੁ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਰਾਮ ਸਮ੍ਾਰੈ ॥੩॥

ਕਬ ਕੋਊ ਲੋਗਨ ਕਉ ਪਤੀਆਵੈ
ਲੋਕਿ ਪਤੀਣੈ ਨਾ ਪਤਿ ਹੋਇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਹਿਰਦੈ ਸਦ ਧਿਆਵਹੁ
ਤਾ ਜੈ ਜੈ ਕਰੇ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥੪॥ (ਅੰਗ ੩੬੮)

ਕਾਮਨਾ ਵੱਸ ਪੈਸੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਕੀਰਤਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ

(ਵਾਰ ਆਸਾ)

ਰੋਟੀਆ ਕਾਰਣਿ ਪੂਰਹਿ ਤਾਲ ॥ (ਅੰਗ ੪੬੫)

ਕੋਈ ਗਾਵੈ ਰਾਗੀ ਨਾਦੀ ਬੇਦੀ ਬਹੁ ਭਾਤਿ ਕਰਿ
ਨਹੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਭੀਜੈ ਰਾਮ ਰਾਜੈ ॥
ਜਿਨਾ ਅੰਤਰਿ ਕਪਟੁ ਵਿਕਾਰੁ ਹੈ ਤਿਨਾ ਰੋਇ ਕਿਆ ਕੀਜੈ॥
ਹਰਿ ਕਰਤਾ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਜਾਣਦਾ ਸਿਰ ਰੋਗਿ ਹਥੁ ਦੀਜੈ ॥ (ਅੰਗ ੪੫੦)

ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਜੀਵਨ ਸੰਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੀ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਟੁੰਬ ਕੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪਲਟਾ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਅੱਜ–ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰਾਂ ਤੇ ਰਾਗੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵੱਲ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਸੁਤੇ ਹੀ ਸਭ ਕੁੱਝ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਪੰਜ ਛੇ ਚਿਮਟਿਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਚਾਰ ਢੋਲਕੀਆਂ ਨਾਲ ਬਾਹਰਲੀਆਂ, ਮਨ ਘੜਤ ਟੇਕਾਂ ਲਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਅੱਜ–ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੀ ਕੀਰਤਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਤੁਕ ਨੂੰ ਟੇਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਨਾ ਹੀ ਪੂਰਾ ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਬਦ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਬਲਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਬਦ ਦੀ ਓਟ ਵਿੱਚ ਐਸੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਬੀਰ ਰਸ, ਕਦੇ ਕਰੁਣਾ ਰਸ ਅਤੇ ਕਦੇ ਹਾਸਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸੂਝ ਬੂਝ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਅਤੇ ਹਾਂਵਾਂ ਭਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਮਨ ਪਰਚਾਵੇ ਵਾਲੇ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕਬੂਲਦੇ ਹਨ । ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀ–ਨਰਸਰੀ ਲਈ ਹੀ ਇਹ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੈ ।

ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ–ਵੱਡੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਾਰੀ ਝਾਤ ਭੀ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਪਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਪੰਜ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਾਲੀ ਮੋਟੀ ਰਕਮ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਮ ਕੇ ਕੀਤਾ ਕੀਰਤਨ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੀ ਗੁਰਮਤਿ ਕੀਰਤਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਜਦੋਂ ਨਿ ਕਾਮ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤੋਟ ਨਾ ਆਵੇ, ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਬਦ ਭੇਟ ਪੈਸਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਜਦ ਪਹਿਲਾਂ 2●–3● ਹ ਾਰ ਦੀਂ ੀਸ ਮੰਗ ਲਈ ਤਾਂ ਬਦ ਭੇਟ ਦੀ ਝਾਕ ਰੱਖਣੀ ਅਤੇ ਬਦ ਭੇਟ ਦੇਣੀ ਦੋਨੋਂ ਅਪਰਸੰਗਤ ਹਨ ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਹਨ ਜੋ ਆਪ ਕੋਈ ਨਿੱਤਨੇਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਵਰਨਾ ਸਭ ਕੁੱਝ

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਬਟੋਰਨ ਲਈ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਕਸਬ ਨਾਲ ਇਨਸਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਰਲ ਤਾਲਾਂ ਨਾਲ ਰਾਗ ਵਿੱਦਿਆ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਕੇਵਲ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਬ ੀ ਚੰਗੀ ਅਵਾ ਤੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਸਾਰਦੇ ਹਨ ।

ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਗੇ ਰਾਗ ਕਲਾ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨ ਪੂਰਾ ਤਾਣ ਲਾ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸੂਝ ਬੂਝ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁਣ ਟਾਂਵੇਂ ਟਾਂਵੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ । ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿੱਚ ੈਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਸੀ ਕਿ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਐਸਾ ਸੁੰਦਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉੱਡਦੇ ਪੰਛੀ ਭੀ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ।

ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਟਕਸਾਲੀ ਬੰਦ ਾਂ ਅਤੇ ਬਦਾਂ ਦੇ ਭਾਵ ਅਨੁਕੂਲ ਬਿਖੜੀਆਂ ਤਾਲਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਨਿਖਾਰ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਸਮਝ ਆਵੇ, ਸੁਰ ਤਾਲ, ਰਾਗ ਬੱਧ ਕੀਰਤਨ ਹੁਣ ਅਲੋਪ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਪੜਤਾਲ ਦੀਆਂ ਜੋ ਰੀਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਹੋਰ ਰਾਗੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਬਖ ੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾਨੜੇ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾ ਗਏ ਹੁਣ ਕਿੱਥੇ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਭੀ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ । ਬਹੁਤੀ ਸੰਗਤ ਕੇਵਲ ਵਾਜੇ ਦੀ ਟਿਊਨ ਅਤੇ ਸੁਰੀਲੀ ਅਵਾ ਦੇ ਕੰਨ ਰਸ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ । ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪਾਠ ਅਤੇ ਬਦ ਦੇ ਭਾਵ ਤੋਂ ਵਿਹੂਣੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਟਕਸਾਲੀ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਅਨੰਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ । ਇਸ ਲਈ ਗੁਣਵਾਨ, ਕਲਾ ਨਿਪੁੰਨ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਘਟ ਗਈ ।

ਭਾਈ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਗਾਇਆ ਬਦ ਜੋਗੀਆ ਮਤਵਾਰੋ ਰੇ ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਝੂਮ ਉੱਠਦੀ ਹੈ ਪਰ ਬਦ ਦੇ ਭਾਵ

ਚਾਰਿ ਪੁਕਾਰਹਿ ਨਾ ਤੂੰ ਮਾਨਹਿ ॥
ਖਟੁ ਭੀ ਏਕਾ ਬਾਤ ਵਖਾਨਹਿ ॥
ਦਸ ਅਸਟੀ ਮਿਲਿ ਏਕੋ ਕਹਿਆ ॥
ਤਾ ਭੀ ਜੋਗੀ ਭੇਦੁ ਨ ਲਹਿਆ ॥
ਕਿੰਕੁਰੀ ਅਨੂਪ ਵਾਜੈ ॥
ਜੋਗੀਆ ਮਤਵਾਰੋ ਰੇ ॥ (ਅੰਗ ੮੮੬)

ਦਾ ਭਾਵ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਰਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਇਸ ਲਈ ਕੰਨ ਰਸ ਕਰ ਕੇ ਝੂਮਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਅਸਰ ਭੀ ਕੰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਹਿਰਦੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ।

ਸੰਗੀਤਮਈ ਰਾਗ ਦੀ ਤਰ ਇੱਕ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ ਮਨ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਕਾਗਰ ਮਨ ਤੇ ਹੋਈ ਬਦ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ ਬਦ ਦਾ ਭਾਵ ਮਨ ਵਿੱਚ

ਧਸ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਆ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸੰਲ ਹੋ ਸਕੇ । ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਦੂਕ ਤਾਂ ਹੈ ਨਿ ਾਨਾ ਭੀ ਸਾਧਿਆ ਪਰ ਕਾਰਤੂਸ ਵਿੱਚ ਛਰ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਫੋਕਾ ਾਇਰ ਹੈ । ਬੰਦੂਕ ਚੱਲਣ ਦੀ ਅਵਾ ਤਾਂ ਆਵੇਗੀ ਪਰ ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਰੇਗਾ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਹਿਜ ਪਾਠ, ਵੀਚਾਰ ਕੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਗੁੱਝੇ ਭਾਵ, ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਮਈ ਵਲਵਲੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਾਲੇ ਸਰੋਤੇ ਹੀ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪੂਰਾਂ ਾਇਦਾ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤੇ ਹੀ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਨਤ ਮੇਰਾ ਮਨ ਦ੍ਰਵਿਆ ॥
ਮਨੁ ਭੀਨਾ ਨਿਜ ਘਰਿ ਆਵੈਗੋ ॥(ਅੰਗ ੧੩੦੮)

ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਕੀਤੀਆਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਦੀ ਜਾਚ ਆ ਜਾਵੇ ।

ਸੁਣਿ ਬੇਨੰਤੀ ਸੁਆਮੀ ਅਪੁਨੇ ਨਾਨਕੁ ਇਹੁ ਸੁਖ ਮਾਗੈ ॥
ਜਹ ਕੀਰਤਨੁ ਤੇਰਾ ਸਾਧੂ ਗਾਵਹਿ ਤਹ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਲਾਗੈ॥ (ਅੰਗ ੬੧੦)

ਕੀਰਤਨ

1. ਬ ਰ ਰਾਗ ਤੋਂ ਕੀਰਤਨ, ਸੰਗਤੀ ਕੀਰਤਨ, ਬਦ ਵਿੱਚੋਂ ਟੇਕ ਲੈ ਕੇ ਜੋਟੀਆਂ ਵਾਲਾ ਭੀ ਕੀਰਤਨ ਹੀ ਹੈ ।
2. ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਅਤੇ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਪਰਮਾਣਿਤ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ।
3. ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਲਈ ਰਾਗੀ, ਕਥਾ ਲਈ ਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਢਾਡੀ ਸਿੰਘ, ਸਭ ਦਾ ਅੱਡ ਅੱਡ ਕੰਮ ਹੈ ।
4. ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਤਨਖਾਹ ਦਾਰ ਪਾਠੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਗੀਆਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਲਈ ਹੈ ।
5. ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਪਾਠ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਇਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹ ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।
6. ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਮਨਾ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰਿਕ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਆਤਮਿਕ ਉੱਨਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ।

ਸੇਵਾ ਕਰਤ ਹੋਇ ਨਿਹਕਾਮੀ
ਤਿਸੁ ਕਉ ਹੋਤ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਸੁਆਮੀ ॥(ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ)

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਾਲਸਾ॥
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਤਹਿ ॥

❖❖❖

ਰਾਮ ਜਪਹੁ ਜੀ ਐਸੇ ਐਸੇ

ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਧਰਮ ਹਨ ਅਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ।ਹਰ ਧਰਮ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਆਈਆਂ ਨੂੰ ਸਾਧਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ, ਇੱਕ ਾਸ ਬਦ ਮੰਤ੍ਰ ਜਾਂ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਜਾਪ ਅਤੇ ਜਾਪ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰ ਧਰਮ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਲਈ ਜੀਵਨ ਜੁਗਤ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਾਧਨ ਦੱਸੇ ਹਨ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਵੀਚਾਰ ਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਆਏ ਮਹਾਂਪੁਰ ਾਂ ਨੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਮਾਰਗ ਦੀ ਉਨਤੀ ਲਈ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ।ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਗੀਤਾ ਗਿਆਨ ਮਾਰਗ ਹੈ, ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਜੀ ਨੇ ਕਰਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜੈਨ ਮੱਤ ਤਿਆਗ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਗੋਰਖ ਜੀ ਦਾ ਹੱਠ ਮਾਰਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।ਈਸਾ ਜੀ ਨੇ ਖਲਕਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਉੱਤਮ ਮ ਨਿਆ ਹੈ ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ।ਆਪਣੀ ਕਲਿਆਣ, ਪਰਵਾਰਿਕ ਸੁਖੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੁਖੀ ਵੱਸਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਬ ਕੀਤਾ :

ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਦਾਨੁ ਇਸਨਾਨੁ ॥ਅੰਗ ੯੪੨॥

ਦੂਸਰੇ ਲਫ ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਜਪੋ, ਵੰਡ ਛਕੋ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰੋ ।ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਰਬ ਉੱਚ ਸਥਾਨ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ।

ਨਾਨਕ ਕੈ ਘਰਿ ਕੇਵਲ ਨਾਮੁ ॥ਅੰਗ ੧੧੩੬ ॥

ਜਪਹੁ ਤ ਏਕੋ ਨਾਮਾ ॥
ਅਵਰਿ ਨਿਰਾਫਲ ਕਾਮਾ ॥ਅੰਗ ੭੨੮ ॥

ਸਾਜਨ ਸੰਤ ਕਰਹੁ ਇਹੁ ਕਾਮੁ ॥
ਆਨ ਤਿਆਗਿ ਜਪਹੁ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ॥ਅੰਗ ੨੯੦ ॥

ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੇ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਵੀਚਾਰ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨੀ ਹੈ ।ਬਾਣੀ ਨਾਮ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਵਲਵਲਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮ ਨਾਮੀ ਨਾਲ ਅਭੇਦਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰਦੇਵ ਮਾਤਾ ਦੀ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਗੋਦ ਹੈ ।ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜੋ ਮਰ ੀ ਦਿਓ ਪਰ ਜੋ ਅਨੰਦ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਦਾ ਹੈ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਨਾਮ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਦੀ ਉਂਗਲ ਹੈ ।ਬੱਚਾ ਮੇਲਾ ਦੇਖਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਤਕ ਪਿਤਾ ਦੀ ਉਂਗਲ ਫੜ੍ਹੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਨੰਦ ਨਾਲ ਮੇਲਾ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ।ਉਂਗਲ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ।

ਅਨੇਕਾਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਚੁੱਭੇ ਮਾਰ ਕੇ, ਆਪਣੀ ਵਿੱਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੂਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਕੇ, ਆਤਮਿਕ ਉੱਨਤੀ ਦੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਤਮਿਕ ਖੇੜਾ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸਹਿਚਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ_ ਬਾਨੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਤਜਰਬਾ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਜਗਿਆਸੂ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ।

ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਅਨਿੰਨ ਸੇਵਕ, ਸੰਤ ਕਵੀ, ਪਦਮ ਭੂ ਨ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ, ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ ਰਾਣਾ ਸੂਰਤ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਚਾਰਟ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ ਅਤੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਹਨ ।ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਸਰਲ ਭਾ ਾ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਆਮ ਜਗਿਆਸੂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਗੁਰ_ ਿਆਂ ਦੀ ਅਸੀਸ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ ।

ਅੰਤਿਕਾ ਪਹਿਲੀ

1. **ਸਿੰਤੀ ਸਚ ਸਮੇਉ :**
   ਸਿੰਤ ਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸੱਚੀ ਹੈ, ਹੋਰ ਬਾਣੀ ਕੱਚੀ ਹੈ।
   ਆਵਹੁ ਸਿਖ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰਿਹੋ ਗਾਵਹੁ ਸਚੀ ਬਾਣੀ ॥
   ਬਾਣੀ ਤ ਗਾਵਹੁ ਗੁਰੂ ਕੇਰੀ ਬਾਣੀਆ ਸਿਰਿ ਬਾਣੀ ॥ਅੰਗ ੯੨੦ ॥
2. **ਨਿੱਤ ਬਾਣੀ** :- ਉਹ ਬਾਣੀ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਨੇ ਹਰ ਰੋ ਨੇਮ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨੀ ਹੈ ਜਪੁਜੀ, ਜਾਪ, ਸਵੱਯੈ, ਰਹਿਰਾਸ, ਸੋਹਿਲਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਵੇਲੇ, ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।ਇਹ ਬਾਣੀਆਂ ਹਰ ਰੋ ਬਿਨਾਂ ਨਾਗਾ ਸਿੱਖ ਨੇ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਹਨ ।ਸ਼੍ਰੋ.ਗੁ.ਪ੍ਰ. ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾ ਤ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਬਾਣੀਆਂ ਦਰਜ ਹਨ ।ਕਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ ਨਿੱਤਨੇਮ ਵਿੱਚ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ, ਜਾਪ ਸਾਹਿਬ, ਸਵੱਯੈ, ਚੌਪਈ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਭੀ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ।ਕਈ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਹੋਰ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਭੀ ਨਿੱਤਨੇਮ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਸਾਧਨ : ਚਿੱਤ ਇਕਾਗਰ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹਾ ਰ ਜਾਣ ਹੂਰੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨੀ, ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨੀ, ਫੁਰਨੇ ਰੋਕਣੇ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ।

ਫਲ : ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪੈਣਾ, ਨਾਮ ਜਪਣ ਲਈ ਉਤ ਾਹ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ।

ਨਮਿੱਤ ਬਾਣੀ :–

ਜੋ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇ ।

(1) **ਏਕਾਗਰਤਾ ਲਈ :–** ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵਧੀਕ ਪਾਠ ਕਰਨੇ :

ਸਾਧਨ :– (ੳ) ਜਿੰਨੇ ਸਰੀਰ ਸਹਾਰੇ ਤੇ ਕਰ ਕੇ_ ੀ ਹੋਵੇ ਥਕਾਨ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ

(ਅ) ਹੂ ਰੀ ਵਿੱਚ ਪਾਠ ਕਰਨਾ

(ੲ) ਫੁਰਨੇ ਰੋਕਣੇ ਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ

(2) **ਵਿਵੇਕ ਲਈ :–** ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਆਦਿ ।

ਸਾਧਨ :– ਵੀਚਾਰ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨੀ, ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਸੁਣਨੀ ਸਵੇਰ ਸਾਰ ।

ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨਮੁ ਸਕਾਰਥਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਿ ਸਮਝਿ ਸੁਣੇਹੀ ॥ (ਵਾਰ੧/੩)

ਫਲ :_ਭ ਆਚਰਣ ਤੇ ਪਰਮਾਰਥ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਹੋ ਜਾਣਾ ।

(3) **ਵੈਰਾਗ ਲਈ :–**

ਸਾਧਨ :– ਬਾਣੀ ਨਾਂਵਾ ਮਹੱਲਾ ਆਦਿ ਪਾਠ ਮਨ ਲਗਾ ਕੇ ਕਰਨਾ । ਗਾਉਣੀ ਗਾਵੀਂਦੀ ਸੁਣਨੀ ।

ਫਲ :– ਵੈਰਾਗ ਨੇ ਡੇਰੇ ਜਮ੍ਹਾ ਲੈਣੇ ।

(4) **ਪ੍ਰੇਮ ਲਈ :–**

ਸਾਧਨ :– ਛੱਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੋਣਵੇਂ ਪ੍ਰੇਮ ਮਈ ਬਦ ਪੜ੍ਹਨੇ, ਗਾਵਣੇ ਜਾਂ ਗਾਵੀਂਦੇ ਸੁਣਨੇ ।

ਫਲ :– ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ।

(5) **ਆਤਮਿਕ ਰਸ ਲਈ :–** ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅੰਤਲੀ ਅ ਟਪਦੀ ਵਿੱਚ ਆਤਮ ਰਸ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਹੈ ।

ਸਾਧਨ :– ਅਨੰਦ, ਸੁਖਮਨੀ ਆਦਿ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਰਹਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਸੁਣਨਾ ਜਾਂ ਗਾਉਣਾ।

ਫਲ :– ਰਸ ਦੀ_ ਬੋ ਦਾ ਲਹਿਰਾ ਆਉਣ ਲੱਗ ਜਾਣਾ ।

(6) ਜਦ ਮਨ ਸੰਸਾਰੀ ਹੋਵੇ, ਤਦ ਕ ਟ ਨਿਵਿਰਤ ਲਈ ਅਤੇ (2)_ ੀ ਲਈ ਭੀ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :–

ਮਾਂਗਉ ਰਾਮ ਤੇ ਸਭਿ ਥੋਕ ॥
ਮਾਨੁਖ ਕਉ ਜਾਚਤ ਸ੍ਰਮੁ ਪਾਈਐ
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਮੋਖ ॥ ਅੰਗ ੬੮੨ ॥

ਪਰ ਜਦ ਭਰੋਸਾ ਬੱਝ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮਨ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਜੁੜ ਜਾਵੇ ਤਦ ਨਾਮ

ਅਭਿਆਸੀ ਇਹ ਮੰਗਦੇ ਹਨ:

ਮਾਗਉ ਦਾਨੁ ਠਾਕੁਰ ਨਾਮ ॥
ਅਵਰੁ ਕਛੂ ਮੇਰੈ ਸੰਗਿ ਨ ਚਾਲੈ
ਮਿਲੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਗੁਣ ਗਾਮ ॥੧॥ ਅੰਗ ੭੧੩ ॥

(ੳ) **ਮੰਗਲ (_ ੀ) ਸਮੇਂ**

ਸਾਧਨ :– ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸੁਣਨਾ । ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ, ਜਿੱਥੇ ਕੇਵਲ ਪਾਠੀ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਸੰਸਾਰੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੁਣਨਾ, ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ ।

ਫਲ :– ਦਿਲ ਨੇ ਸੰਸਾਰਿਕ_ ੀ ਹੇਠ ਦਬ ਕੇ ਬੇਮੁਖ ਨਾ ਹੋਣਾ ।

(ਅ) **ਕ ਟ ਸਮੇਂ**

ਸਾਧਨ :– ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸੁਣਨਾ ।

ਫਲ :– ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਧਣੀ, ਕ ਟ ਘਟਣਾ ।

(ੲ) **ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਪਰ**

ਸਾਧਨ :– ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸੁਣਨਾ ।

ਫਲ :– ਰ ਾ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ । ਮ, ਚਿੰਤਾ, ਰੋਗ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਬੇ–ਮੁਖ ਨਾ ਹੋਣਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਹੋਣੀ।

7. **ਸੁਹਿੱਤ ਬਾਣੀ :–** ਸੁਖਮਨੀ, ਅਨੰਦੁ, ਬਾਵਨ ਅੱਖਰੀ, ਛੱਕੇ ਆਦਿ, ਕੋਈ ਬਾਣੀ ਜੋ ਜਦ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗੇ ਪੜ੍ਹਨੀ ।

(ੳ) **ਨਿੱਤ ਪਾਠ ਸਹਾਇਕ :–** ਕੋਈ ਬਾਣੀ_ ੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨੀ, ਜਦੋਂ ਅਜੇ ਨਾਮ ਦਾ ਪਰਚਾ ਨਹੀਂ ਪਿਆ।

(ਅ) **ਨਾਮ ਸਹਾਇਕ :–** ਨਾਮ ਦਾ ਪਰਚਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੀ ਕਦੇ ਉਟਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਦ ਕੋਈ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗੇ, ਜੋ ਫਿਰ ਨਾਮ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇ ।

(3) **ਮੋਦ ਮਈ :–** ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਖੇਡਦਾ, ਆਤਮ ਰਸੀਆ ਹੈ, ਇਸੇ ਮੌਜ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਇੱਕ ਤੁਕ ਦਾ ਹੀ ਸਵਾਦ ਬੱਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਕਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੇਵੱਲ ਆਤਮਿਕ, ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਦੁੱਖਾਂ (ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ ਆਦਿ) ਦੀ ਨਿਵਿਰਤੀ ਲਈ ਹੀ ਉਪਯੋਗੀ ਹੈ । ਸੰਸਾਰਿਕ ਦੁੱਖ ਜਾਂ ਪੀੜਾ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਾਰਗਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਨੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ ਅਥਵਾ ਮਨਮੁੱਖਤਾ ਹੈ।

ਪਰ ਜਦ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਗਹਿਰੀ ਵੀਚਾਰ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ:

ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਿਖ ਕਾ ਹਲਤੁ ਪਲਤੁ ਸਵਾਰੈ ॥ਅੰਗ ੨੮੬॥

ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਹਲਤੁ (ਇਹ ਲੋਕ) ਅਤੇ ਪਲਤੁ (ਪਰਲੋਕ) ਦੋਨੋਂ ਥਾਂ ਸਹਾਈ ਹੋ ਕੇ, ਦੋਨੋਂ ਲੋਕ ਸਵਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਧਰਮ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀਆਂ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਹੈ । ਜਦ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕੇ ਕੇਵਲ ਤਿਆਗੀ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਆਤਮਿਕ ਉਨਤੀ ਕਰ ਕੇ ਕਲਿਆਣ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਐਸੀ ਵਡਿਆਈ ॥
ਪੁਤ੍ਰ ਕਲਤ੍ਰ ਵਿਚੇ ਗਤਿ ਪਾਈ ॥(ਅੰਗ ੬੬੧)

ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਘਰ-ਬਾਰ, ਪੈਸਾ, ਸਮਾਜਿਕ ਸਨਮਾਨ ਸਭ ਕੁਝ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰੀਰਿਕ ਕ ਟਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਦੇ ਝੱਖੜ ਭੀ ਝੁਲਦੇ ਹਨ । ਸਿੱਖ ਨੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਤੇ ਹੀ ਟੇਕ ਰੱਖਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿੱਖ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਗੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਭੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।

ਜਨ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਸੰਗੇ ਅਸਨੇਹੁ ॥
ਸਾਜਨੋ ਤੂ ਮੀਤ ਮੇਰਾ ਗ੍ਰਿਹਿ ਤੇਰੈ ਸਭੁ ਕੇਹੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥

ਮਾਨੁ ਮਾਂਗਉ ਤਾਨੁ ਮਾਂਗਉ ਧਨ ਲਖਮੀ ਸੁਤ ਦੇਹ ॥੧॥ (ਅੰਗ ੧੩੦੮)

ਅਰਥ :- ਸੇਵਕ ਦਾ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੈ । (ਹੇ ਪਰਮੇ ਰ ਜੀ) ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਸੱਜਣ ਹੈਂ, ਅਤੇ ਮਿੱਤਰ ਹੈਂ, ਫਿਰ ਤੇਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਚੀ ਹੈ ਜੋ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ? ਭਾਵ ਸਭ ਕੁੱਝ ਹੈ । (ਇਸ ਲਈ) ਮੈਂ (ਸਮਾਜਿਕ) ਮਾਨ, ਤਾਨ, ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ, ਪੈਸਾ, ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਭੀ (ਤੁਸੀਂ) ਦੇਵੋ ਜੀ ।

ਬਾਰਿਕ ਵਾਂਗੀ ਹਉ ਸਭ ਕਿਛੁ ਮੰਗਾ ॥
ਦੇਦੇ ਤੋਟਿ ਨਾਹੀਂ ਪ੍ਰਭ ਰੰਗਾ ॥ ਅੰਗ ੯੯॥

ਅਰਥ :- ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੈਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸਭ ਕੁੱਝ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗੀਲੇ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਖ ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਦੇਂਦਿਆਂ ਕੋਈ ਤੋਟ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ । ਅੱਗੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਦੇ ਹਨ :

ਜਾ ਕਉ ਮੁਸਕਲੁ ਅਤਿ ਬਣੈ ਢੋਈ ਕੋਇ ਨ ਦੇਇ ॥
ਲਾਗੂ ਹੋਏ ਦੁਸਮਨਾ ਸਾਕ ਭਿ ਭਜਿ ਖਲੇ ॥
ਸਭੋ ਭਜੈ ਆਸਰਾ ਚੁਕੈ ਸਭੁ ਅਸਰਾਉ ॥
ਚਿਤਿ ਆਵੈ ਓਸੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਲਗੈ ਨ ਤਤੀ ਵਾਉ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

....

ਜੇ ਕੋ ਹੋਵੈ ਦੁਬਲਾ ਨੰਗ ਭੁਖ ਕੀ ਪੀਰ ॥

ਦਮੜਾ ਪਲੈ ਨਾ ਪਵੈ ਨਾ ਕੋ ਦੇਵੈ ਧੀਰ ॥
ਸੁਆਰਥੁ ਸੁਆਉ ਨ ਕੋ ਕਰੇ ਨਾ ਕਿਛੁ ਹੋਵੈ ਕਾਜੁ ॥
ਚਿਤਿ ਆਵੈ ਓਸੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਤਾ ਨਿਹਚਲੁ ਹੋਵੈ ਰਾਜੁ॥ (ਅ ਗ ੭੦)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਪਰਮਾਰਥਿਕ, ਸਭ ਾਨਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ, ਜਾਚਕ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਪਾਤਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ । ਗੁਰੂ, ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਸਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤਿਆਂ, ਗੁਰੂ ਅਗੇ ਰਧਾ, ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਅਰਦਾਸ ਰਾਹੀਂ ਸਭ ਕੁੱਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ।

ਕੋਈ ਪੁਤੁ ਸਿਖੁ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੀ
ਤਿਸੁ ਕਾਰਜ ਸਭਿ ਸਵਾਰੇ ॥
ਜੋ ਇਛੈ ਸੋ ਫਲੁ ਪਾਇਸੀ ਪੁਤੁ ਧਨੁ ॥
ਲਖਮੀ ਖੜਿ ਮੇਲੇ ਹਰਿ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥ (ਅੰਗ ੩੦੭)

ਜਦ ਸੁਲਹੀ ਖਾਨ ਪੰਚਮ ਪਿਤਾ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਕੇ ਆਇਆ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੇ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੀ ! ਕੋਈ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜੋ ਕਿ ਸਾਡੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਦੁ ਮਣੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋ ਚਾਰ ਬੰਦੇ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਆਗਮਨ ਲਈ ਭੇਜੋ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦਾ ਗੁੱਸਾ ਠੰਢਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਤਾਂ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਵਿਗੜੇ ਨਾ । ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਲਾ ਇੰਜ ਸੀ :

ਪ੍ਰਥਮੇ ਮਤਾ ਜਿ ਪਤ੍ਰੀ ਚਲਾਵਉ ॥
ਦੁਤੀਏ ਮਤਾ ਦੁਇ ਮਾਨੁਖ ਪਹੁਚਾਵਹੁ ॥
ਤ੍ਰਿਤੀਏ ਮਤਾ ਕਿਛੁ ਕਰਉ ਉਪਾਇਆ ॥
ਮੈ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਛੋਡਿ ਪ੍ਰਭੁ ਤੁਹੀ ਧਿਆਇਆ॥ (ਅੰਗ ੩੭੧)

ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ

ਸੁਲਹੀ ਤੇ ਨਾਰਾਇਣ ਰਾਖੁ ॥ ਅੰਗ ੮੨੫ ॥

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰੀਰਿਕ ਰੋਗਾਂ ਲਈ, ਜਦ ਬਾਲਕ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਤੇ_ਕਰਾਨੇ ਦੇ ਬਦ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ ।

ਤੀਨੇ ਤਾਪ ਨਿਵਾਰਣਹਾਰਾ ਦੁਖ ਹੰਤਾ ਸੁਖ ਰਾਸਿ॥
ਤਾ ਕਉ ਬਿਘਨੁ ਨ ਕੋਊ ਲਾਗੈ ਜਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭ ਆਗੈ ਅਰਦਾਸਿ ॥
(ਅੰਕ ੭੧੪)

ਅਰਥ:-ਆਧਿ,ਬਿਆਧਿਅਤੇਉਪਾਧਿਵਾਲੇਤਿੰਨੇਰੋਗਾਂਦਾਨਿਵਾਰਨਹਾਰਾ,ਦੁੱਖਾਂਦੇਨਾ ਕਰਨਵਾਲਾਅਤੇ ਸੁੱਖਾਂਦਾ ਾਨਾਪ੍ਰਭੂਹੈ।ਉਸਨੂੰਕਿਸੇਕਿਸਮਦਾਵਿਘਨਨਹੀਂਬਿਆਪਸਕਦਾਜੋਪ੍ਰਭੂਅਗੇ(ਸੱਚੇਦਿਲੋਂ)

ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

ਪਿਛਲੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਛੱਡ ਭੀ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਅੱਜ ਸਭ ਕੁੱਝ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਪ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਕੁੱਝ ਕੁ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

(1) ਸਰਦਾਰ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਰਿਟਾਇਰਡ ਆਈ.ਏ. ਐਸ. ਅੰਸਰ, ਪਟਿਆਲੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿ ਨਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਵਧ ਗਿਆ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਾਇਆ ਪਰ ਕੋਈ ਅਰਾਮ ਨਾ ਆਇਆ । ਰੰਗ ਕਾਲਾ ਪੈ ਗਿਆ, ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਤਰੱਕੀ ਹੋਣ ਤੇ ਸਿਹਤ ਸਕੱਤਰ ਬਣ ਗਏ । ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਦੇ ਸਾਰੇ ਡਾਕਟਰ ੋਰ ਲਗਾ ਕੇ ਥੱਕ ਗਏ । A.I.M.S. ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਭੀ ਕੋਈ ਅਰਾਮ ਨਾ ਆਇਆ । ਇੱਕ ਦਿਨ ਕੋਠੀ ਦੇ ਲਾਅਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠਿਆਂ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੇ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਮਨ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਾਂਤੀ ਮਿਲੀ ।

ਮਨ ਨੇ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅਸਰ ਕਬੂਲਿਆ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਨਾਮ ਜਪਣ ਤੇ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਬੈ ਰ ਕਿਸੇ ਦਵਾਈ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋ ਗਏ । ਰੀਟਾਇਰਮੈਂਟ ਪਿੱਛੋਂ ਅਜਕੱਲ੍ਹ ਸਰਬ ਰੋਗ ਕਾ ਅਉਖਧ ਨਾਮ ਦਾ ਮਿ ਨ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇ ਵਿਦੇ ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਂਪ ਲਗਾ ਕੇ ਬਦਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਕਰਾ ਕੇ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਅਸਾਧ ਰੋਗੀ ਠੀਕ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ।

(2) 1965 ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਕ੍ਹਾਲਾ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ, ਅੰਬਾਲੇ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਕੈਦੀ ਸੀ । ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਧਰੰਗ ਹੋ ਗਿਆ । ਮਾਯੂਸੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ, ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹਾ ਰ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ ਘਬਰਾਅ ਨਾ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਵਿੱਚ ਇ ਨਾਨ ਕਰ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਸਭ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਰਿਹਾਈ ਪਿਛੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾ ਕੇ ਇ ਨਾਨ ਕੀਤਾ, ਇੱਕੋ ਟੁੱਭੀ ਲਾਈ ਸਰੀਰ ਨੌਂ-ਬਰ-ਨੌਂ ਹੋ ਗਿਆ ।

(3) ਸ. ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਟਿਆਲੇ, ਰੈਵਨਿਉ ਕਮਿ ਨਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਅਸਾਧ ਰੋਗ ਸੀ । ਸਭ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਏ ਕੋਈ ਰਕ ਨਾ ਪਿਆ । ਅ ੀਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ । ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫਿਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 1966 ਈ. ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ੁੱਧ ਉਚਾਰਨ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਜੋ ਕਿ ਭਗਤ ੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੇ ਸਟਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭੇਟਾ ਰਹਿਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਵਾਰਤਾ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ੁਰੂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪ ਦੱਸੀ ਹੈ।

(4) ਤਾ ਾ ਘਟਨਾ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਸ੍ਰੀ ਵਾਸੂ ਭਾਰਦਵਾਜ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ, ਸਭ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਏ ਪਰ ਅਰਾਮ ਨਾ ਆਇਆ । 2●●3 ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਸੰਪੂਰਨ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ । ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਖੁਦ ਟੀ.ਵੀ. ਤੇ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਫਿਰ ਭੀ ਜੇ ਕੋਈ ਯਕੀਨ ਨਾ ਕਰੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਰੱਬ ਹੀ ਰਾਖਾ ਹੈ ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਾਲਸਾ ॥
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਤਹਿ ॥

❖❖❖

ਕਰਤੂਤਿ ਪਸੂ ਕੀ ਮਾਨਸ ਜਾਤਿ

ਜੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜੀਵਨ ਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪੂ ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੌਂਦੇ ਹਨ, ਬੱਚੇ ਪਾਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਵਾਂਗ ਮਦੀਨ ਪੂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਮੋਹ ਪਾਲਦੀ ਹੈ। ਬਿੱਲੀ ਬਾਹਰੋਂ ਿਕਾਰ ਕਰਕੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ ਬਲਕਿ ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮੂਹ ਵਿੱਚ ਫੜ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਪੂ ਦਾ ਜੇ ਫਰਕ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੂ ਜੀਵਨ ਭਰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਜਾਂ ਪਰਵਾਰ ਲਈ ਹੀ ਜਿਊਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਭੀ ਾਸ ਉਮਰ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀ ਮਰ ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਿਦਗੀ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਨਾ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲਗਾਓ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੋਹ ਹੈ।

ੇਰ ਹਿਰਨ ਦੀ ਡਾਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਹਿਰਨਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ੇਰ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਡਾਰ ਬਚ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੋਈ ਗਿੱਧ ਟਰੱਕ ਦੀ ਫੇਟ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ ਮਾਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਗਿੱਧਾਂ ਮਰੀ ਹੋਈ ਗਿੱਧ ਦਾ ਮਾਸ ਆਪ ਹੀ ਖਾਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਪੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਜੰਗਲੀ ਨਾਲਾ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪੁਲ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ, ਆਪਣੇ ਬੀਮਾਰ ਸਾਥੀ ਲਈ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬੰਧਨ ਅਪਣਾ ਕੇ ਜੀਵਨ ਗੁ ਾਰਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਪੂ ਇਸ ਤੋਂ ਬੇ ਬਰ ਹਨ।

ਅੱਜ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਵੱਲ ਜੇ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਤਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਭੀ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜ ਤੱਕ ਅਤੇ ਪਰਵਾਰ ਤੱਕ ਹੀ ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ, ਕਿਸੇ ਤਾਂਤ੍ਰਿਕ ਦੇ ਢਹੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਪਰਾਏ ਬੱਚੇ ਦੀ ਬਲੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਘੱਟ ਤੋਲਦਾ ਹੈ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੀ ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਕਰ ਕੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਪਰਾਈ ਵੱਟ ਢਾਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਰਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਾਏ ਬੋਹਲ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਕੁਝ, ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੇਵਲ ਅਨਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਨੀਵੀਂ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ, ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਦਾ ਡਾਕਟਰ ਪੂ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਮਰੀ ਾਂ ਦੇ ਅ ਗਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਲਤ ਟੈਂਡਰ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲਤ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅੰਸਰ, ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਿਖਾ ਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ, ਵਰਦੀ

ਦਾਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੱਜ ਰਿ ਵਤ ਲੈ ਕੇ ਸੱਚੇ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਤਲ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਇੱਕ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸਾ ਕਮਾ ਕੇ ਮੈਂ ਸੁਖੀ ਹੋਵਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਰਵਾਰ ਸੁਖੀ ਵਸੇ।

ਆਮ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਜੇ ਮਿਲ ਕੇ ਹਾਲ ਚਾਲ ਪੁੱਛੀਏ ਤਾਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਪੱਖੋਂ ਸੰਲ ਮਨੁੱਖ ਇਹੀ ਕਹੇਗਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ_ ਕਰ ਹੈ ਕੋਠੀ ਬਣ ਗਈ, ਇੰਨੇ ਕਿੱਲੇ ਮੀਨ ਬਣਾ ਲਈ, ਐਥੇ ਐਥੇ ਪਲਾਟ ਗੀਦ ਲਏ। ਲੜਕਾ ਅੱਛੀ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅੱਛਾ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਲੜਕੀ ਅੱਛੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰੇ ਂਰ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਦੂਸਰੇ ਲੰ ਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਮੌਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਰਵਾਰ ਸੁਖੀ ਹੈ।

ਆਤਮਿਕ ਉੱਨਤੀ ਜਾਂ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਭੀ ਜੋਗੀਆਂ ਸਿੱਧਾਂ ਅਤੇ ਸਨਿਆਸੀਆਂ ਦਾ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੰਦਰਾਂ ਅਤੇ ਗੁਫਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਧੀ ਲਾਉਣ ਪਿੱਛੇ ਮਨੋਰਥ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਆਤਮਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸੁਮੇਰ ਪਰਬਤ ਉੱਤੇ ਜਦ ਸਿੱਧਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਦੇ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵਿਅ ਗਮਈ ਲਹਿ ੇ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ,

ਸਿਧ ਛਪਿ ਬੈਠੇ ਪਰਬਤੀ ਕਉਣੁ ਜਗਤਿ ਕਉ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰਾ।

(ਭਾ. ਗੁ. ਵਾਰ ੧/੨੮)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਨੇ ਜਦ ਕਰਤਾਰਪੁਰ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਣਾ_ਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋਗੀ ਭੰਗਰਨਾਥ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਚੋਟ ਕੀਤੀ ਸੀ:

ਪੁਛੇ ਜੋਗੀ ਭੰਗਰਨਾਥੁ, ਤੁਹਿ ਦੁਧ ਵਿਚਿ ਕਿਉ ਕਾਂਜੀ ਪਾਈ
ਫਿਟਿਆ ਚਾਟਾ ਦੁਧ ਦਾ ਰਿੜਕਿਆ ਮਖਣੁ ਹਥਿ ਨ ਆਈ।
ਭੇਖ ਉਤਾਰਿ ਉਦਾਸਿ ਦਾ, ਵਤਿ ਕਿਉ ਸੰਸਾਰੀ ਰੀਤਿ ਚਲਾਈਂ ?

(ਭਾ. ਗੁ. ਵਾਰ ੧/੪੦)

ਭਾਵ ਹੇ ਨਾਨਕ ਤੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਦਾਸੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤੂੰ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਨ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁੱਧ ਵਿੱਚ ਕਾਂਜੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਦੁੱਧ ਫਟ ਗਿਆ ਹੁਣ ਰਿੜਕਣ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਭਾਵ ਤੇਰਾ ਕਲਿਆਣ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ:

ਨਾਨਕ ਆਖੇ, ਭੰਗਰਿਨਾਥ ! ਤੇਰੀ ਮਾਉ ਕੁਚਜੀ ਆਹੀ।
ਭਾਂਡਾ ਧੋਇ ਨ ਜਾਤਿਓਨਿ ਭਾਇ ਕੁਚਜੇ ਫੁਲੁ ਸੜਾਈ।
ਹੋਇ ਅਤੀਤੁ ਗ੍ਰਿਹਸਤਿ ਤਜਿ ਫਿਰਿ ਉਨਹੁ ਕੇ ਘਰਿ ਮ ਗਣਿ ਜਾਈ।
ਬਿਨੁ ਦਿਤੇ ਕਛੁ ਹਥਿ ਨ ਆਈ ॥੪੦॥

(ਭਾ. ਗੁ. ਵਾ. ੧/੪੦)

ਹੇ ਭੰਗਰਨਾਥ ਤੇਰੀ ਮਾਂ (ਗੋਰਖਨਾਥ) ਕੁਚੱਜੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਸਹੀ ਅਕਲ

ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਭੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਮਨ ਰੂਪੀ ਭਾਂਡਾ ਸਾਂਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਲਈ ਨਾਸਮਝੀ ਨਾਲ ਖੇਡ ਵਿਗੜ ਗਈ। ਸੋ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਬੈਰਾਗੀ ਬਣ ਗਏ ਪਰ ਫਿਰ ਜਦ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਗ੍ਰਿਸਤੀਆਂ ਦੇ ਮ ਗਣ ਤੁਰ ਪਏ। ਪਰਮੇਰ ਦਾਤਾ ਹੈ, ਭਗਤ ਭੀ ਦਾਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦੇ। ਦਾਤਾ ਬਿਰਤੀ ਛੱਡ ਕੇ ਮ ਗਣ ਵਾਲੀ ਬਿਰਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਆਤਮਿਕ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਲੋਕ ਅਖਾਣ, ਜਨ ਸਧਾਰਨ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਸਹੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇ ਦੀ ਲੋਕ ਅਖਾਣ ਸੀ:

ਭੋਜਨ ਭਜਨ ਧਨ ਅਰ ਨਾਰੀ ।
ਚਾਰੋਂ ਪਰਦੇ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ।

ਜੇ ੌਰ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਮਝ ਪਏਗੀ ਕਿ ਇਹ ਭੀ ਨਿਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜ ਨਿੱਜੀ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਨੇ ਜਨਸਮੂਹ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਸਤੀਆਂ ਲਈ ਧਰਮ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਲੋਕ ਅਖਾਣ ਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਨਕਾਰ ਕੇ ਨਵੀਂ ਸੇਧ ਦਿੱਤੀ ।

ਭੋਜਨ : ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਦੇ ਵਿੱਚ ਲੁਕ ਕੇ ਖਾਣ ਦੀ ਪਿਰਤ ਸੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੰਗਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ ਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਖਾਣ ਦੀ ਰੀਤ ਚਲਾਈ । ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਲੰਗਰ ਬਣਨ ਪਿੱਛੋਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਕੇ ਨਗਾਰਾ ਖੜਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਹੈ ਸਭ ਮਾਈ ਭਾਈ ਛੱਕਣ ਲਈ ਆਉ । ਕਈ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਭੀ ਇਹ ਰੀਤ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਦੇ ੀ ਜਾ ਵਿਦੇ ੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਅਤੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੇ ਾਲਸੇ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਪਰਾ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ।

ਭਜਨ :

ਹੋਇ ਇਕਤ੍ਰ ਮਿਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰਿ ਕਰਹੁ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥
ਹਰਿ ਨਾਮੈ ਕੇ ਹੋਵਹੁ ਜੋੜੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬੈਸਹੁ ਸਫਾ ਵਿਛਾਇ ॥

(ਅ ਗ ੧੧੮੫)

ਧਨ :

ਖਾਵਹਿ ਖਰਚਹਿ ਰਲਿ ਮਿਲਿ ਭਾਈ ॥
ਤੋਟਿ ਨ ਆਵੈ ਵਧਦੋ ਜਾਈ ॥ (ਅ ਗ ੧੮੬)

ਦਮੜਾ ਉਸੀ ਕਾ ਜੋ ਖਰਚੇ ਅਰ ਖਾਇ ।
ਹੋਤਾ ਨਾ ਰਾਖੈ ਇਕੇਲਾ ਨਾ ਖਾਇ ।
ਤਹਿਕੀਕ ਦਿਲ ਦਾਨੀ ਵਹੀ ਬਿਸਤ ਜਾਇ ।

(ਨਸੀਹਤਨਾਮਾ, ਜਨਮਸਾਖੀ)

ਨਾਰੀ :

ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਨਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੋ ਕਿਉ ਮ ਦਾ ਆਖੀਐ ਜਿਤੁ ਜੰਮਹਿ ਰਾਜਾਨ ਉਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਭੀ ਇਸਤਰੀ ਗੁਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਘੁ ਡ ਕੱਢ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ । ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਖ ਡਾ ਪਹੁਲ ਬ ਕੇ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਪੁਰ ਦੇ ਸਮਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨੇ ਦੇ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਨਕਲਾਬ ਲੈ ਆਂਦਾ ।

ਨਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰ ਦਾ ਕੋਈ ਧਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰ ਪਰਮੇ ਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਸੁੱਤੇ ਉੱਠਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸਭ ਪ੍ਰ ਪੇਟ ਭਰਨ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਸੋ ਜਦ ਕੋਈ ਮਨਮੁੱਖ ਬੰਦਾ ਸੌਂ ਕੇ ਉੱਠਣਸਾਰ ਚਾਹ ਦੀ ਪਿਆਲੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਪੇਟ ਭਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਆਹਾਰ ਲਈ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ :

ਕਰਤੂਤਿ ਪਸੂ ਕੀ ਮਾਨਸ ਜਾਤਿ ॥ (ਅ ਗ ੨੬੭)

ਨਿਗੁਰੇ ਕਾ ਹੈ ਨਾਉ ਬੁਰਾ ॥ (ਅ ਗ ੪੩੫)

ਗੁਰ ਮ ਤ੍ਰ ਹੀਣਸੁ ਜੋ ਪ੍ਰਾਣੀ ਧ੍ਰਿਗੰਤ ਜਨਮ ਭ੍ਰਸਟਣਹ ॥
ਕੂਕਰਹ ਸੂਕਰਹ ਗਰਧਭਹ ਕਾਕਹ ਸਰਪਨਹ ਤੁਲਿ ਖਲਹ ॥

ਅਰਥ :– ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਗੁਰਦੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਲਈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰਮ ਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਉਹ ਮੂਰਖ ਪ੍ਰਾਣੀ ਕੁੱਤੇ, ਸੂਰ, ਕਾਉਂ, ਗਧੇ ਅਤੇ ਸੱਪ ਸਮਾਨ ਹੈ ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰ ਬਿਰਤੀ ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਗੁਰ ਦੱਸੇ ਸਨ :

(1) ਨਾਮ ਜਪਣਾ (2) ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨਾ

(3) ਛੰਛਕਣਾ

ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸੁਰਤ ਨਿਜ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਸਰਬ ਵਿਆਪੀ ਪਰਮੇ ਰ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਝ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ :

ਏਕੁ ਪਿਤਾ ਏਕਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ (ਅ ਗ ੬੨੨)

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਰਵਾਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਆਖਦਾ ਹੈ

ਜਗਤੁ ਜਲੰਦਾ ਰਖਿ ਲੈ ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ॥
ਜਿਤੁ ਦੁਆਰੈ ਉਬਰੈ ਤਿਤੈ ਲੈਹੁ ਉਬਾਰਿ॥ (ਅ ਗ ੯੫੩)

ਇਸੇ ਲਈ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹਮੇ ਾਂ ਅਰਦਾਸ ਵਿੱਚ ਮ ਗਦਾ ਹੈ :

ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ,
ਤੇਰੇ ਭਾਣੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ॥

ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਦਸਾਂ ਨੌਂਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰੇ । ਜੇ ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਪਰਾਈ ਵੱਟ ਨਾ ਢਾਵੇ, ਪਰਾਏ ਬੋਹਲ ਵੱਲ ਨਾ ਝਾਕੇ । ਜੇ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ ਤਾਂ ਘੱਟ ਨਾ ਤੋਲੇ, ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲੇ, ਚੀ ਾਂ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ (ਹਲਦੀ ਵਿੱਚ ਗਧੇ ਦੀ ਲਿੱਦ ਅਤੇ ਕਾਲੀਆਂ ਮਿਰਚਾਂ ਵਿੱਚ ਪਪੀਤੇ ਦੇ ਬੀਜ ਨਾ ਪਾਵੇ ।

ਜੇ ਕੋਈ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਕਰੇ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਿਆ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰੇ । ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਰਮੇ ਰ ਨੇ ਕੁਰਸੀ ਬ ੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਇਨਸਾਫ ਕਰੇ ਅਤੇ ਗੀਬ ਮਾਰ ਨਾਂ ਕਰੇ । ਵੱਢੀ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਨਾ ਮਾਰੇ, ਆਪਣੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਨਾਜਾਇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਚੱਡੇ ਨਾ ਪਾੜੇ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦੇ ਨਾ ਮਾਰੇ, ਪੈਸੇ ਲਈ ਪਰਾਏ ਅ ਗਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨਾ ਕਰੇ , ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਨਾ ਕਰੇ । ਇਸ ਦੀ ਸਮਝ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਵੇਗੀ ।

ਹਕ ਪਰਾਇਆ ਨਾਨਕਾ ਉਸੁ ਸੂਅਰ ਉਸ ਗਾਇ ॥
ਗੁਰੁ ਪੀਰੁ ਹਾਮਾ ਤਾ ਭਰੇ ਜਾ ਮੁਰਦਾਰੁ ਨ ਖਾਇ ॥ (ਅ ਗ ੧੪੧)

ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਵੰਡ ਛਕਣ ਦਾ ਅਰਥ ਕੇਵਲ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਛਕਣ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਹੈ। । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵੰਡ ਛਕਣ ਦਾ ਅਸਲੀ ਭਾਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਸ ਪੜੋਸ ਵਿੱਚ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇਵੇ, ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੇਵਾ ਕਰੇ; ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਹੀਦ, ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤਾ । ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮੁਖੀ, ਗੁਰਬਾਨੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਰੰਡਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ । ਜੇ ਕੋਈ ਡਾਕਟਰ ਹੈ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਖੁਦੇਵਾ ਸਿੰਘ (ਪਟਿਆਲੇ ਟੀ.ਬੀ.ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ) ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਜਗਦੀ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਰੋਗੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਇਤਿ ਆਦਿ।

ਧਨਵਾਨ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਧਰਮ ਅਰਥ ਮਾਇਆ ਕੱਢੇ । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਭ ਲਈ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢੋ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ ਥ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਦੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਲਈ ਭੁੱਖੇ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਮਿਲੇ, ਲੋੜਵੰਦ ਨੂੰ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਕਪੜਾ ਮਿਲੇ । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ੁਰਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਗੀਬ ਦਾ ਮੂ ਹ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੋਲਕ ਹੈ ।

ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਸੁਡੌਲ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਸਰੀਰਿਕ ਤਾਕਤ ਬ ੀ ਹੈ, ਉਹ ਸੇਵਾ ਕਰ ਕੇ ਸਰੀਰ ਸੰਲ ਕਰੇ। ਝਾੜੂ ਦੇਣਾ, ਲੰਗਰ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣੇ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਵਰਤਾਉਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਰੀਰ ਗੁਰੂ ਲੇਖੇ ਲਾ ਦੇਣ ਤੱਕ ਸੇਵਾ ਹੀ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੇਵਾ ਨੇ ਾਲਸਾ ਪ ਥ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ ਥ ਦਾ ਨਾਉਂ ਰੋ ਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਨ੍ਹਈਆ ਜੀ ਪਿਛੋਂ ਸੇਵਾ ਪ ਥੀਆਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਿ ਗਲਵਾੜਾ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ ਥ ਦਾ ਨਾਮ ਰੋ ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਗੀਬ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ_ ਲਮ ਅੱਗੇ ਡੱਟਣਾ ਾਲਸੇ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ । ਬਾਬਰ ਦੀ ਕੀਤੀ ਐਮਨਾਬਾਦ ਦੀ ਲੁੱਟ ਅਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ_ ਲਮ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਬੰਦੀ ਛੁਡਵਾਏ । ਛੇਵੀਂ ਪਾਤ ਾਹ 52 ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਾ ਕੇ ਹੀ ਬਾਹਰ ਆਏ । ਇਸੇ ਅਸੂਲ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਤੇ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਹੀਦੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰ ਕੇ ਇੱਕ ਐਸੀ ਚਿੰਗਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜੋ ਹਮੇ ਾਂ ਸੁਲਘਦੀ ਰਹੇਗੀ ।

ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਾਲਸਾ ਪ ਥ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਦੇ ਦੀ ਆ ਾਦੀ ਲਈ ਮਰ ਮਿਟਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ । ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਭੁਚਾਲ ਆਇਆ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਲੰਗਰ ਲਾਏ । ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਭੁਚਾਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਰਸਦ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਵੰਡੇ, ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਲੰਗਰ ਲਾਏ । ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪਹਿਲਾਂ 1988 ਫਿਰ 1993 ਵਿੱਚ ਪ ਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹ ਆਏ ਦੇ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਸਟੇਟਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਧੇਲੇ ਦੀ ਭੀ ਮਦਦ ਪ ਜਾਬ ਦੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਆਮ ਪ ਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਖਾਸਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਿਆ ? ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਇਸ ਸੰਦੇ ਨਾਲ ।

ਵਿਚਿ ਦੁਨੀਆ ਸੇਵ ਕਮਾਈਐ ॥
ਤਾ ਦਰਗਹ ਬੈਸਣੁ ਪਾਈਐ ॥ (ਅ ਗ ੨੬)

ਘਾਲਿ ਖਾਇ ਕਿਛੁ ਹਥਹੁ ਦੇਇ ॥
ਨਾਨਕ ਰਾਹੁ ਪਛਾਣਹਿ ਸੇਇ ॥(ਅ ਗ ੧੨੪੫)

ਵਿਣ ਸੇਵਾ ਧ੍ਰਿਗੁ ਹਥ ਪੈਰ ਹੋਰ ਨਿਹਫਲ ਕਰਣੀ।
(ਭਾ. ਗੁ. ਵਾਰ ੨੭/ ੧੦)

ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਇਸੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮ ਨ ਕੇ_ ੀ_ ੀ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅ ਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਹ ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਦੇ ਵਿਦੇ ਦੇ ਯਾਤਰੂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਰੀਰ ਸੰਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖ ਤਤਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਇਸੇ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ੰ ਰ ਚਮਕਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਮ ਦਰਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਲਈ ਪ੍ਰੋਸਰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ:

ਪ ਜਾਬ ਨਾ ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ।
ਪ ਜਾਬ ਜਿਊਂਦਾ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਤੇ ।

ਸਰਬ ਪੱਖੀ ਗਿਆਨ ਬ ਣ ਵਾਲੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿੱਚ ਫਸ ਕੇ ਤੂੰ ਲਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਤੇਰਾ ਸਹਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਏ ਮਨ ਪਿਆਰਿਆ ਤੂੰ ਸਦਾ ਸਚੁ ਸਮਾਲੇ ।।
ਏਹੁ ਕੁਟੰਬੁ ਤੂੰ ਜਿ ਦੇਖਦਾ ਚਲੈ ਨਾਹੀ ਤੇਰੈ ਨਾਲੇ ।।
ਸਾਥਿ ਤੇਰੈ ਚਲੈ ਨਾਹੀ ਤਿਸੁ ਨਾਲਿ ਕਿਉ ਚਿਤੁ ਲਾਈਐ।।
ਐਸਾ ਕੰਮੁ ਮੂਲੇ ਨ ਕੀਚੈ ਜਿਤੁ ਅ ਤਿ ਪਛੋਤਾਈਐ ।।
ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਾ ਉਪਦੇਸੁ ਸੁਣਿ ਤੂ ਹੋਵੈ ਤੇਰੈ ਨਾਲੇ ।।
ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਮਨ ਪਿਆਰੇ ਤੂ ਸਦਾ ਸਚੁ ਸਮਾਲੇ ।।

(ਅਨੰਦੁ ਸਾਹਿਬ ਪਉੜੀ ੧੧)

ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਣੀ ਸਮਝਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅ ਤ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਤੂੰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਹਿਸਾਬ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

ਬਹੁ ਪਰਪ ਚ ਕਰਿ ਪਰ ਧਨੁ ਲਿਆਵੈ ।।
ਸੁਤ ਦਾਰਾ ਪਹਿ ਆਨਿ ਲੁਟਾਵੈ ।੧।।

ਮਨ ਮੇਰੇ ਭੂਲੇ ਕਪਟੁ ਨ ਕੀਜੈ ।।
ਅ ਤਿ ਨਿਬੇਰਾ ਤੇਰੇ ਜੀਅ ਪਹਿ ਲੀਜੈ।। ਰਹਾਉ ।।

(ਅ ਗ ੬੫੬)

ਅਰਥ : ਅਨੇਕਾਂ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ (ਹੇਰਾ ਫੇਰੀਆਂ ਕਰਕੇ) ਬੰਦਾ ਪਰਾਇਆ ਧਨ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਜਾਂ ਇਸਤਰੀ ਦੀਆਂ ਜਾਇ ਨਜਾਇ ਮ ਗਾਂ ਲਈ ਖਰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੇ ਮੇਰੇ ਭੁਲਿਆ ਮਨ੍ਹਾ (ਯਾਦ ਰੱਖ) ਅ ਤ ਨੂੰ (ਦਰਗਾਹ) ਵਿੱਚ ਤੇਰੇ ਚੰਗੇ ਮ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਤੈਨੂੰ ਹੀ ਦੇਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ ।

ਇੰਨੇ ਸਪ ਟ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੇ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਕਹਾ ਕੇ ਲਤ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕੇਵਲ ਆਪਣਾ ਅਗੰਤ ਹੀ ਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਬਲਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਭੀ ਦਾ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਇਹ ਉਪਦੇ ਚੇਤੇ ਰਹਿਣ, ਸਾਡੇ ਬੁ ਰਗਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਰਦਾਸ ਦਾ ਅ ਗ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਜਪਿਆ ਵੰਡ ਛਕਿਆ ਦੇ ਚਲਾਈ ਤੇ ਵਾਹੀ ਧਰਮ ਹੇਤ ਸੀਸ ਦਿੱਤੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਕੇਸਾਂ ਸੁਆਸਾਂ ਸੰਗ ਨਿਭਾਇਆ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਬੋਲੋ ਜੀ ! ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ।

ਐਸੇ ਾਨਦਾਰ ੰਲਸੌ ਦਾ ਮਾਲਕ ਾਲਸਾ ਪ ਥ, ਅੱਜ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇ ਕੇ ਔਝੜੀਂ ਪੈ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ।ਸਿਆਸੀ ਵਿੰਗ ਨਿੱਜੀ ਮੁਫਾਦ, ਕੁਰਸੀ ਲਈ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਮੋਹ ਵਿੱਚ ਫਸ ਕੇ ਪ ਥ ਨਾਲ ੱਦਾਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਨਿੱਜੀ ਡੇਰੇ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਲਈ ਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਨਮ ਸੰਲ ਜੇ ਕਰਨੈ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਫੜ ਲੈ , ਰੀਬ ਦਾ ਮੂ ਹ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੋਲਕ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਥਰਾਂ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਿ ਗਾਰਨ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਤਰਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪੱਤ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਅੱਜ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਬਚਾਉਣੀ ਔਖੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਹਿਰੀ ਵਰਗ, ਕੋਠੀ, ਕਾਰ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਬੈਲੈਂਸ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੇਂਡੂ ਵਰਗ ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ ਛੱਡ ਕੇ ਭਈਆਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨ ਿਆਂ ਨੇ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪਿਆਰੇ ਪਾਠਕ ਜੀ ਬੂੰਦ ਬੂੰਦ ਨਾਲ ਸਾਗਰ ਬਣਦਾ ਹੈ ।ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਰੂ ਕਰੀਏ ਫਿਰ ਆਂਢ–ਗੁਆਂਢ ਗਲੀ, ਮੁਹੱਲੇ, ਹਿਰ, ਗੁਰ ਉਪਦੇ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇਈਏ ।ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਬ ਿਆਂ ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਦੀਆਂ ਿਆਂ ਦਾ ਾਨਾ ਹੈ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ

ਕਰਤੂਤਿ ਪਸੂ ਕੀ ਮਾਨਸ ਜਾਤਿ ।।(ਅ ਗ ੨੬੭)

ਵਾਲੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਫਿਟਕਾਰ । ਚੋਣ ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਹੈ । ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਅਤੇ ਸਹੀ ਚੋਣ ਕਰ ਕੇ ਜਨਮ ਸੰਲਾ ਕਰ ਲੈ ।

❖❖❖

ਕਊਆ ਕੂਕਰ ਖਾਹੀ

ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿ ਡ ਦਾਨ (ਜੌਆਂ ਦੇ ਆਟੇ ਦਾ ਪਿ ਨਾ ਦਾਨ ਕਰਨਾ) ਅਤੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪਿੱਤਰਾਂ ਨਮਿੱਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਕਰਾਉਣਾ ਭਾਵ ਸ੍ਰਾਧ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਮ ਮ ਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਾਸਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿੱਤਰ ਪੁਰੀ ਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਪਿੱਤ੍ਰ ਸ੍ਰਾਧ ਦਾ ਅੰਨ ਖਾਣ ਲਈ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਚ ਭੱਜ ਕੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਖਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਰਾਪ ਦੇ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰਾਧ ਕਰਾਉਣ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪੁੰਨ ਨਹੀਂ। ਸੁਮੇਰ ਪਰਬਤ ਜਿਨੇ, ਭਾਰੀ ਪਾਪ ਕੀਤੇ ਹੋਏ, ਸ੍ਰਾਧ ਕਰਨ ਕਰ ਕੇ ਤੁਰੰਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰਾਧ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਆਦਮੀ ਸਵਰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਅਤ੍ਰਿ ਸਹਿੰਤਾ)

ਗੁਰੜ ਪੁਰਾਣ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਥਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਕਿਰਿਆ ਵੇਲੇ ਪ ਡਿਤ ਜੀ, ਮਿਰਤਕ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਅਤੇ ਸਨਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਮ੍ਰਿਤ ਜੀਵ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਕਰ ਕੇ ਨਰਕ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਨ ਪਾਣੀ, ਕਪੜਾ, ਜੁੱਤੀ ਤੇ ਛੱਤਰੀ ਆਦਿ ਦਾ ਸਮਾਨ ਪਿੱਛੇ ਰਹੇ ਕੁਟੰਬੀਆਂ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਕੇਵਲ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਸਗੋਂ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨ, ਪਿੱਛੇ ਰਹੇ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਦੇ, ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹੀ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ, ਚੰਗਾ ਬਿਸਤਰਾ, ਪਲੰਘ ਤੇ ਵਿਛਾ ਕੇ ਉੱਪਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇਵਤਾ ਨੂੰ ਬਿਠਾ ਕੇ ਝੂਟੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਮਿਰਤ ਜੀਵ ਨੂੰ ਭੀ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਵਾਲਾ ਪਲੰਘ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਹੱਡ ਨਾ ਰਗੜਨੇ ਪੈਣ।

ਗੁਰੜ ਪੁਰਾਣ ਵਿਚ ਹੀ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਜੀਵ ਨੂੰ ਇਕ ਵੈਤਰਨੀ ਨਾਂ ਦੀ ਨਰਕੀ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲਹੂ ਅਤੇ ਰਾਧ ਦੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਭਿਆਨਕ ਨਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗਊ ਦੀ ਪੂਛ ਫੜਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਗਊ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਗਊ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਸੋ ਗਊ ਦਾਨ ਕਰਨੀ ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਸ ਗਰੁੜ ਪੁਰਾਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ, ਪਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਇਹ ਪਰਮੇ ਰ ਹੀ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਪੂਜਯ ਬ੍ਰਾਹਮਣ (ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਦੁ ਟ ਹੋਵੇ) ਪਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਤੇ ਮਿਲੇ ਮਾਲ ਨਾਲ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀ ਸਵਰਗ ਭੋਗ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਦੀਂ ਲਸੰਾ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਨਕਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਾਚਿਆਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਲਾਹੌਰ ਹਿਰ ਗਏ, ਉਥੇ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਨਾਮੀ ਸੇਠ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬ੍ਰਹਮ ਭੋਜ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਨੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਭੋਜ ਵਿੱਚ ਸੱਦ ਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਇਹ ਬ੍ਰਹਮ ਭੋਜ ਕਿਸ ਲਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ? ਉਤਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਸ੍ਰਾਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ।

ਜਨਮ-ਸਾਖੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਦੁਨੀ ਚੰਦ! ਇਸ ਸ੍ਰਾਧ ਪਿਛੋਂ ਭੀ ਤੇਰਾ ਪਿਤਾ

ਬਘਿਆੜ ਦੀ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦਾ ਭੁੱਖਾ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਤੂੰ ਆਪ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈਂ।

ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਦੱਸੀ ਦਿ ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਰਾਵੀ ਪਾਰ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਥੇ, ਬਘਿਆੜ ਬੈਠਾ ਦਿਖਿਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਿਕ ਕਲਾ ਨਾਲ ਜਦ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਦੀਆਂ ਬਘਿਆੜ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਾਂ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਢਹਿ ਪਿਆ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿ ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰ ਆਸਾ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੇਠਲਾ ਸਲੋਕ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਾਰੇ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਭੋਲੀ ਭਾਲੀ ਜਨਤਾ ਦੀ, ਚਤੁਰਾਈ ਨਾਲ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਕੀਤੀ ਇਸ ਲੁੱਟ ਦਾ ਮ ਾਕ ਉਡਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਮੋਹਾਕਾ ਘਰੁ ਮੁਹੈ ਘਰੁ ਮੁਹਿ ਪਿਤਰੀ ਦੇਇ ॥
ਅਗੈ ਵਸਤੁ ਸਿਞਾਣੀਐ ਪਿਤਰੀ ਚੋਰੁ ਕਰੇਇ ॥
ਵਢੀਅਹਿ ਹਥ ਦਲਾਲ ਕੇ ਮੁਸਫੀ ਏਹ ਕਰੇਇ ॥
ਨਾਨਕ ਅਗੈ ਸੋ ਮਿਲੈ ਜਿ ਖਟੇ ਘਾਲੇ ਦੇਇ॥ ਅੰਗ ੪੭੨॥

ਅਰਥ :- ਜੇ ਕੋਈ ਮੋਹਾਕਾ (ਚੋਰ) ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾ ਕੇ ਮਾਲ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਵੇ, ਫਿਰ ਉਸ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਰਾਹੀਂ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਆਪਣੇ ਪਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਵੇ (ਅੱਗੇ ਜਿਸ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਏ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਮਾਨ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਤਰ ਭੀ ਉਥੇ ਹੋਵਣ ਅਤੇ ਉਹ ਕਹਿਣ ਕਿ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦਾ ਮਾਲ ਹੈ ਹੱਕਦਾਰ ਅਸੀਂ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਦੀ ਨਮਿਤ ਸਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਕਹੇ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਹੈ। ਝਗੜਾ ਵਧਣ ਤੇ ਇਨਸਾਂ ਲਈ ਦੋਨੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮੁਨਸੰ (ਜੱਜ ਕੋਲ) ਜਾਣ ਤਾਂ ਚੋਰੀ ਦਾ ਮਾਲ ਜਿਸ ਦਲਾਲ (ਬ੍ਰਾਹਮਣ) ਰਾਹੀਂ ਅੱਗੇ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਨਸਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਲਾਲ ਦੇ ਹੱਥ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ (ਉਸ ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਇਹੀ ਇਨਸਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਚੋਰ ਦੇ ਹੱਥ ਕੱਟੇ ਜਾਣ)।

ਇਸ ਵਿਅੰਗਮਈ ਚੋਟ ਪਿਛੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣਾ ਨਿਰਣਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਕੁੱਝ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਬਲਕਿ, ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਘਾਲ ਕਮਾਈ ਨਾਲ, ਦਸਾਂ ਨੌਂਹਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕੀਤੇ ਦਾ ਫਲ ਹੀ ਅੱਗੇ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮਾਝ ਕੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਪਾਤ ਾਹ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਿ ਦਗੀ ਨੂੰ ਦਸ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ-

ਪਹਿਲੈ ਪਿਆਰਿ ਲਗਾ ਥਣ ਦੁਧਿ ॥
ਦੂਜੈ ਮਾਇ ਬਾਪ ਕੀ ਸੁਧਿ ॥
ਤੀਜੈ ਭਯਾ ਭਾਭੀ ਬੇਬ ॥
ਚਉਥੈ ਪਿਆਰਿ ਉਪ ਨੀ ਖੇਡ ॥

ਪ ਜਵੈ ਖਾਣ ਪੀਅਣ ਕੀ ਧਾਤੁ ॥
ਛਿਵੈ ਕਾਮੁ ਨ ਪੁਛੈ ਜਾਤਿ ॥
ਸਤਵੈ ਸੰਜਿ ਕੀਆ ਘਰ ਵਾਸੁ ॥
ਅਠਵੈ ਕ੍ਰੋਧ ਹੋਆ ਤਨ ਨਾਸੁ ॥ਅ ਗ ੧੩੭ ॥

ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਵਲ ਮਾਤਾ ਦੇ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਪਿਆਰ, ਦੂਜੀ ਅਵਸਥਾ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ, ਤੀਜੇ ਪੜਾਅ ਤੇ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ, ਚੌਥੀ ਅਵਸਥਾ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਅਤੇ ਪ ਜਵੀਂ ਸਟੇਜ ਤੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ੌਕ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ

ਨਾਵੈ ਧਉਲੇ ਉਭੇ ਸਾਹ ॥ ਦਸਵੈ ਦਧਾ ਹੋਆ ਸੁਆਹ॥ ਅੰਗ ੧੩੭ ॥

ਨੌਂਵੀਂ ਸਟੇਜ ਵਿੱਚ ਵਾਲ ਸੈਂਦ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਸਾਹ ਉਖੜਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅ ੀਰ ਨੂੰ ਦਸਵੀਂ ਹਾਲਤ, ਮਰ ਗਿਆ, ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਗਿਆ ।

ਗਏ ਸਿਗੀਤ ਪੁਕਾਰੀ ਧਾਹ ॥ ਅੰਗ ੧੩੭ ॥

_ ਇਆਂ ਖੇੜੇ ਵਾਲੇ ਘਰ ਜਿੱਥੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਉਹ ਪਰਵਾਰ ਵਾਲੇ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਏ ।

ਆਇਆ ਗਇਆ ਮੁਇਆ ਨਾਉ ॥
ਪਿਛੈ ਪਤਲਿ ਸਦਿਹੁ ਕਾਵ ॥ ਅੰਗ ੧੩੮ ॥

ਬੰਦਾ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਆਇਆ, ਮਰ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ਯਾਦ ਰਿਹਾ ਫਿਰ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਸ੍ਰਾਧ ਕੀਤਾ, ਪੱਤਲਾਂ ਤੇ ਪਾ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਖੁਆਇਆ ਬਾਕੀ ਦਾ ਕਾਵਾਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਆਦਿ ਨੇ ਖਾ ਲਿਆ।

ਨਾਨਕ ਮਨਮੁਖਿ ਅੰਧੁ ਪਿਆਰੁ ॥
ਬਾਝੁ ਗੁਰੂ ਡੁਬਾ ਸੰਸਾਰੁ ॥ ਅੰਗ ੧੩੮ ॥

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ (ਗੁਰੂ) ਨਾਨਕ (ਪਾਤ ਾਹ) ਮਨਮੁੱਖਿ, ਅਗਿਆਨੀ, ਅੰਨ੍ਹਾ ਬੰਦਾ (ਝੂਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ) ਦੇ ਪਿਆਰ ਵੱਸ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ (ਅੰਧਾ) ਝੂਠੀਆਂ ਚੀ ਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।(ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ) (ਸੱਚੇ) ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇ ਤੋਂ ਬ ੈਰ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਹੀ (ਫੋਕਟ ਕਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸ ਕੇ) ਡੁੱਬ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਸਾਰੇ ਭਰਮਾਂ ਵਹਿਮਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ ਚਮ ਪਿਤਾ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸੁਖਮਨੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅ ਟਪਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਦੇ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

(1) ***ਜਿਹ ਮਾਰਗ ਕੇ ਗਨੇ ਜਾਹਿ ਨ ਕੋਸਾ ॥***
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮ ਊਹਾ ਸੰਗਿ ਤੋਸਾ ॥
(2) ***ਜਿਹ ਪੈਡੇ ਮਹਾ ਅੰਧ ਗੁਬਾਰਾ ॥***

ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਸੰਗਿ ਉਜੀਆਰਾ ॥
(3) ***ਜਹਾ ਪ ਥ ਤੇਰਾ ਕੋ ਨ ਸਿਵਾਨੂ ॥***
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਤਹ ਨਾਲਿ ਪਛਾਨੂ ॥
(4) ***ਜਹ ਮਹਾ ਭਇਆਨ ਤਪਤ ਬਹੁ ਘਾਮ ॥***
ਤਹ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਤੁਮ ਊਪਰਿ ਛਾਮ ॥
(5) ***ਜਹਾ ਤ੍ਰਿਖਾ ਮਨ ਤੁਝੁ ਆਕਰਖੈ ॥***
ਤਹ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਬਰਖੈ॥ ਅੰਗ ੨੬੪॥

ਅਰਥ :–

(1) ਪਰਲੋਕ ਦੇ ਲੰਮੇ ਪੰਧ ਤੇ, ਜਿਹੜਾ ਕਿੰਨੇ ਕੋਹਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਗਿਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਉਸ ਲਈ ਹਰਿ ਦਾ ਨਾਮ ਅਸਲੀ ਾਨਾ ਹੈ ।
(2) ਪਰਲੋਕ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਨ੍ਹੇਰ ਘੁੱਪ ਹੈ ਉਥੇ ਲਈ ਨਾਮ ਦੀਵੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ।
(3) ਪਰਲੋਕ ਦੇ ਜਿਸ ਰਸਤੇ ਤੇ ਤੇਰਾ ਕੋਈ ਸਿਆਣੂ (ਮਿੱਤਰ ਨਹੀਂ) ਉਥੇ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਤੇਰਾ ਸਹਾਇਕ ਹੈ ।
(4) ਜੋ ਜਗ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਡਰਾਉਣੀ ਹੈ, ਤਪ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁੰਮਸ ਵਾਲੀ ਹੈ ਉਥੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਛੱਤਰੀ ਹੀ ਤੇਰੇ ਲਈ ਸੀਤਲਤਾ ਵਾਲੀ ਛਾਂ ਦੇਵੇਗੀ ।
(5) ਜਿੱਥੇ ਦੀ ਪਿਆਸ ਤੈਨੂੰ ਤੜਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਉਥੇ (ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪ ਚਮ ਪਿਤਾ) ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਖਾ ਤੇਰੇ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗੀ।
ਭਾਵ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਖਵਾਇਆ ਅੰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪਦਾਰਥ ਕੁੱਝ ਭੀ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ ਕੇਵਲ ਪਰਮੇਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਜਪਿਆ ਨਾਮ ਹੀ ਤੇਰਾ ਸਹਾਈ ਬਣੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠੇ ਹਾਲ ਬਾਬਾ ਸੁੰਦਰ ਜੀ (ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੜਪੋਤੇ) ਦੀ ਰਚਨਾ ਸਦੁ ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੰਤਮ ਉਪਦੇ ਇਹ ਸੀ।

ਅੰਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲਿਆ
ਮੈ ਪਿਛੈ ਕੀਰਤਨੁ ਕਰਿਅਹੁ ਨਿਰਬਾਣੁ ਜੀਉ॥ ਅੰਕ ੯੨੩॥

ਭਾਵ, ਅੰਤਮ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਰਲੋਕ ਗਮਨ ਪਿੱਛੋਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ) ।

ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਉਪਰੰਤ ਅਰਦਾਸ ਪਿੱਛੋਂ ਸਰਬ ਸੰਗਤ ਲਈ ਲੰਗਰ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵਿ ਜਾਤੀ (ਬ੍ਰਾਹਮਣ,

ਸੋਢੀ, ਬੇਦੀ ਆਦਿ) ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ੋ੍ਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਿ ਤ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿੱਚ ਮਿਰਤਕ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਭਾਗ ਹ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ:–

(ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ) ਘਰ ਆ ਕੇ ਜਾਂ ਲਾਗੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨਮਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਅਨੰਦੁ ਸਾਹਿਬ (ਛੇ ਪਉੜੀਆਂ) ਦਾ ਪਾਠ ਕਰ ਕੇ ਅਰਦਾਸਾ ਦਸਵੇਂ ਦਿਨ ਹੋਵੇ । ਜੇ ਦਸਵੇਂ ਦਿਨ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦਿਨ ਸਨਬੰਧੀਆਂ ਦੀ ਸੌਖ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਇਸ ਪਾਠ ਦੇ ਕਰਨ ਵਿਚ, ਘਰ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧੀ ਰਲ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ । ਜੇ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਹਰ ਰੋ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਭੀ ਹੋਵੇ । ਦੁਸਹਿਰੇ ਪਿੱਛੋਂ ਚਲਾਣੇ ਦੀ ਕੋਈ ਰਸਮ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ।

(ਕ) ਮਿਰਤਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਾ ਅੰਗੀਠਾ ਠੰਢਾ ਹੋਣ ਤੇ ਸਾਰੀ ਦੇਹ ਦੀ ਭਸਮ ਅਸਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਜਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ । ਜਾਂ ਉਥੇ ਹੀ ਦੱਬ ਕੇ ਿ ਮੀਂ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਦਿੱਦੀ ਜਾਵੇ । ਸਸਕਾਰ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਮਿਰਤਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣੀ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ ।

(ਖ) ਅੱਧ ਮਾਰਗ, ਸਿਆਪਾ, ਫੂਹੜੀ, ਦੀਵਾ, ਪਿ ਡ, ਕਿਰਿਆ, ਸ੍ਰਾਧ, ਬੁੱਢਾ ਮਰਨਾ ਆਦਿ ਕਰਨਾ ਮਨਮੱਤਿ ਹੈ। ਅੰਗੀਠੇ ਵਿੱਚੋਂ ਫੁੱਲ ਚੁਗ ਕੇ ਗੰਗਾ, ਪਤਾਲਪੁਰੀ, ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਪਾਉਣੇ ਮਨਮੱਤ ਹੈ ।

ਸਮੇਂ ਦੀ ਚਾਲ ਬਦਲਣ ਨਾਲ, ਹੁਣ ਸ੍ਰਾਧ ਦਾ ਰੂਪ ਭੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਭੋਲ਼ੇ ਭਾਲ਼ੇ ਸਿੱਖ ਜਨੇਊ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸ੍ਰਾਧ ਨਹੀਂ ਖੁਆਉਂਦੇ ਪਰ ਕਿਰਪਾਨ ਧਾਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇਵਤਾ (ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਭਾਈ) ਨੂੰ ਬੜੀ ਰਧਾ ਨਾਲ ਸ੍ਰਾਧ ਖੁਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਹੋਰ ਕੁਛ ਕਪੜਾ ਆਦਿ ਭੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਗੇ ਪਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ । ਾਇਦ ਗਰੁੜ ਪੁਰਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਹੀ ਮਿਰਤਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨਮਿਤ ਮ ਜਾ ਬਿਸਤਰਾ, ਬਰਤਨ ਆਦਿ ਭੀ ਗੁਰੂਘਰ ਭੇਟਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਗੁਰੂ ਦਾ ਵ ੀਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਂਰ ਤਾਂ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ, ਪਰ ਇਹ ਭੁੱਖ ਪੇਟੂ ਖੀਰ ਕੜਾਹ ਖਾਣ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਭਰਮ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲਾਅ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਵਾਰਤਾ ਤੋਂ ਸਿਖੀ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਝਾਕੀ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ ।

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਨਾਭੇ ਹਿਰ ਦੇ ਕੁੱਝ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਨਾਭਾ ਪਤਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਮਿੱਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਰਾਧ ਖੁਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹਾਂ ਸਾਡਾ ਸ੍ਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਤੁਅਲੱਕ ਹੈ? ਪਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਹੀ ਜਾਣ ਕਿ ਾ ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਭੀ ਕਰਾਉ। ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਕਿਉਂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ? ਪ ਡਿਤ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਖੁਆਇਆ ਭੋਜਨ ਆਦਿ ਅੱਗੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬੁ ਰਗਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸੀਸਾਂ ਦੇਣਗੇ

ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਜਸ ਵਧੇਗਾ । ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਗੱਲ ਸਮਝ ਗਿਆ, ਨਾਲੇ ਮੈਂ ਰਚਾ ਕਰਾਂ ਅਤੇ ਨਾਲੇ ਆਪਣੇ ਬੁ ਰਗਾਂ ਤੋਂ ਨਲਾਇਕ ਕਹਾਵਾਂ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ੍ਰਾਧ ਨਹੀਂ ਖਲਾਵਾਂਗਾ ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਤੇ ਵਿਅੰਗਮਈ ਟਕੋਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਬੁ ਰਗ ਮਾਸ ਖਾਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਰਾਬ ਪੀਂਦੇ ਰਹੇ। ਤੁਹਾਡਾ ਖਾਧਾ ਖੀਰ ਪੂੜੀ ਤੇ ਕੜਾਹ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਬੁ ਰਗ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਸਾਡਾ ਬੱਚਾ ਕੈਸਾ ਨਲਾਇਕ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਖਾਜਾ ਹੈ ਮਾਸ ਅਤੇ ਰਾਬ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਰਾਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਖੀਰ ਪੂੜੀ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮਾਸ ਖਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਬ ਪੀਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੱਸੋ । ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਪਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਰਮ ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਵੋ।

ਕੈਸੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿਉਂਦੇ ਬੁ ਰਗਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਪਰ ਮਰਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਪੁੱਤਰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ, ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਾਰ ਵੇਲੇ ਬੇਤਹਾ ਾ ਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰਾਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਵਾਰ ਸਭ ਲਈ ਇੱਕ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਹੈ।

ਮਾਂ ਪਿਉ ਪਰਹਰਿ ਸੁਣੈ ਵੇਦੁ ਭੇਦੁ ਨ ਜਾਣੈ ਕਥਾ ਕਹਾਣੀ॥
ਮਾਂ ਪਿਉ ਪਰਹਰਿ ਕਰੈ ਤਪੁ ਵਣਖੰਡਿ ਭੁਲਾ ਫਿਰੈ ਬਿਬਾਣੀ॥
ਮਾਂ ਪਿਉ ਪਰਹਰਿ ਕਰੈ ਪੂਜੁ ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਨ ਸੇਵ ਕਮਾਣੀ॥
ਮਾਂ ਪਿਉ ਪਰਹਰਿ ਨ੍ਹਾਵਣਾ ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਘੁੰਮਣਵਾਣੀ॥
ਮਾਂ ਪਿਉ ਪਰਹਰਿ ਕਰੈ ਦਾਨ ਬੇਈਮਾਨ ਅਗਿਆਨ ਪਰਾਣੀ॥
ਮਾਂ ਪਿਉ ਪਰਹਰਿ ਵਰਤ ਕਰਿ ਮਰਿ ਮਰਿ ਜੰਮੈ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਣੀ॥
ਗੁਰੂ ਪਰਮੇਸਰੁ ਸਾਰੁ ਨ ਜਾਣੀ ॥ (ਵਾਰ ੩੭ / ੧੩)

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਉਂਦੇ ਮਾਂ ਪਿਓ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਵੇਦ ਦਾ ਪਾਠ ਸੁਣਨਾ, ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਤਪ ਕਰਨੇ, ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਪੂਜਣੇ, ਅਠਾਹਠ ਤੀਰਥਾਂ ਦਾ ਇ ਨਾਨ ਸਭ ਵਿਅਰਥ ਹੈ । ਮਾਂ ਪਿਓ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੇਈਮਾਨ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨੀ ਪੁਰ ਹੈ। ਮਾਂ ਪਿਓ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਹੋ ਕੇ ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਭਰਮ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਜੰਮਣ ਮਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਰਹੇਗਾ । ਅਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਗੁਰੂ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ।

ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਵਾਰੇ ਇੰਜ ਉਪਦੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ :–

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਕਬੀਰ ਜੀ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਜੀਵਤ ਪਿਤਰ ਨ ਮਾਨੈ ਕੋਊ ਮੂਏਂ ਸਿਰਾਧ ਕਰਾਹੀ ॥
ਪਿਤਰ ਭੀ ਬਪੁਰੇ ਕਹੁ ਕਿਉ ਪਾਵਹਿ ਕਊਆ ਕੂਕਰ ਖਾਹੀ ॥

(ਅੰਗ ੩੩੨)

ਜਿਊਂਦਿਆਂ ਜੀ ਵਡੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੰਨਦਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਉਂਦਾ ਸ੍ਰਾਧ ਕਰ ਦੇਹਨ। ਦੱਸੋ ਪਿੱਤਰ ਵਿਚਾਰੇ (ਸ੍ਰਾਧ ਵਾਲਾ ਭੋਜਨ) ਕਿਵੇਂ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂ ਅਤੇ ਕੁੱਤੇ ਆਦਿ ਜਾਨਵਰ ਹੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਭਰਮ ਜਾਲ ਤੋੜ ਕੇ, ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਤਥਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਯਥਾਰਥ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ:

ਸੋ ਸਿਖੁ ਸਖਾ ਬੰਧਪੁ ਹੈ ਭਾਈ ਜਿ ਗੁਰ ਕੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚਿ ਆਵੈ ॥
ਆਪਣੈ ਭਾਣੈ ਜੋ ਚਲੈ ਭਾਈ ਵਿਛੁੜਿ ਚੋਟਾ ਖਾਵੈ ॥ ਅੰਗ ੬੦੧ ॥

ਸੋ ਗੁਰੂ ਦੇ ਭਾਣੇ, ਰ ਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਅੰਦਰ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਡਾ ਭਲਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਉਪਦੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਿਵਾਇ ਕੁੱਝ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ, ਨਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਦੀ_ ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਾਲਸਾ ॥
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਤਹਿ ॥

❖❖❖

ਅ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬੋਲਿਆ

ਅ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬੋਲਿਆ ਮੈ ਪਿਛੈ ਕੀਰਤਨੁ ਕਰਿਅਹੁ ਨਿਰਬਾਣੁ ਜੀਉ ॥

ਇਹ ਤੁਕ ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਸਦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅ ਗ 923 ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ । ਇਹ ਬਾਣੀ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ, ਪ੍ਰ ਪਰਾ ਅਤੇ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਖਰੜਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਪਰ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਜਿੰਨਾ ਮਾਣ ਕਰੇ ਘੱਟ ਹੈ । ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਅ ਤਮ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠੇ ਹਾਲਾਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੜਪੋਤੇ ਬਾਬਾ ਸੁੰਦਰ ਜੀ ਨੇ ਕਲਮ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ ਚਮ ਪਾਤ ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਤਾ ਦੇ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸਦੀਵ ਕਾਲ ਲਈ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਇਸ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈ ਸਕੇ ।

ਇਸ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ, ਆਪਣੀ ਸੰਸਾਰੀ ਖੇਡ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ, ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਦੀ ਹਾ ਰੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਪਰਵਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ, ਆਪਣੇ ਅ ਤਮ ਸਸਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਕੇ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ_ ੀ_ ੀ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਮਨ ਕੀਤਾ ।

ਜਦ ਕਿ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਇਤਨਾ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਡਾਕਟਰ ਸਿਹਤਮ ਦ ਮਨੁੱਖ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਦ ਮਰਨਾ ਹੈ । ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਗੰਭੀਰ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਮਰੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਯੋਗੋਸਲਾਵੀਆ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਰਾ ਟਰਪਤੀ ਮਾਰ ਲ ਟੀਟੋ 6 ਮਹੀਨੇ ਮੌਤ ਦੇ ਆ ਰੀ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਜੂਝਦੇ ਰਹੇ । ਕੋਈ ਡਾਕਟਰ ਅ ਤ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਦੂਸਰਾ ਰਾ ਟਰਪਤੀ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਸਕੇ ।

ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਆਪੂ ਬਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਅਤੇ ਡੇਰੇਦਾਰ ਅਖੌਤੀ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵਸੀਅਤਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਲਾਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਕੱਢ ਕੇ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ, ਪਰ ਅਗਾਊਂ ਕੋਈ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦੱਸ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ।

ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਹਿਬਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਯਾਤਰਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਕ੍ਰਿ ਨ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ (ਾਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ) ਕੋਈ ਗੁਰੂ

ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਬੀਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਪਰਲੋਕ ਨਹੀਂ ਸਿਧਾਰੇ ।

ਇਸ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ, ਸਨਾਤਨ, ਬੁੱਧ, ਜੈਨ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮੀ ਮੱਤ ਦੇ ਅ ਤਮ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਬ ਿ ਆ । ਜਦ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ 15● ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਰਾਧਾ ਸੁਆਮੀ ਮੱਤ, ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਖੌਤੀ ਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਪਹਿਚਾਣ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕੇ, ਕੋਈ ਮਰਯਾਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕੇ । ਜਦ ਵੀ ਮਰਨਾ ਪਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਿੱਖੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ ਗੁ ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਇਸ ਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਦ ਾ ਦੀ ਭੀ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ਜਿੱਥੇ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਸੱਠ-ਸੱਤਰ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਉਦਾਸ, ਸਮਾਜ ਲਈ ਬੇਲੋੜਾ ਅਤੇ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਦਿਨ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਝੂਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਿ ਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ 6● ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅ ਗਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਨ ਵਿਚ ਆਏ, 12 ਸਾਲ ਅਣਥੱਕ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ 72 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਗੱਦੀ ਨ ੀਨ ਹੋਏ । ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਉਲੀ ਰਚੀ, ਸੰਗਤ ਪ ਗਤ ਦੀ ਰੀਤ ਚਲਾਈ, ਤਕਰੀਬਨ 9● ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਘੋੜੇ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਉਧਾਰ ਲਈ ਕੁਰਕੇ ਤਰ ਅਤੇ ਹਰਿਦੁਆਰ ਤੱਕ ਸੈਰ ਕਰ ਕੇ ਵਾਪਸ ਅਨੰਦੁ ਭਇਆ ਮੇਰੀ ਮਾਏ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਾਣੀ ਰਚੀ ਅਤੇ 95 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਭੋਗ ਕੇ, ਪ੍ਰਮੇ ਰ ਦਾ ਸੱਦਾ ਮਿਲਣ ਤੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰਜ ਪੂਰਾ ਕਰ ਕੇ_ ੀ_ ੀ ਚੋਲਾ ਛੱਡ ਗਏ । ਇਸ ਨ ਰੀਏ ਤੋਂ ਭੀ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਗੁਰੂਆਂ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ-ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਤੱਕਿਆਂ ਨਿਰਾ ਾ ਪੱਲੇ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਉਪਦੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਬਾਣੀ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਲੈਣੀ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋਵੇਗੀ ।

ਰਾਮਕਲੀ ਸਦੁ ॥ (ਅ ਗ ੯੨੩)

ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਬਾਣੀ ਸਦੁ । ਸਦੁ ਦਾ ਅੱਖਰੀ ਅਰਥ ਹੈ ਸੱਦਾ । ਸੋ ਇਹ ਪਰਮੇ ਰ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਪਰਲੋਕ ਲਈ ਸੱਦਾ ਹੈ ।

ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਪ੍ਰਮੇ ਰ ਦਾ ਮ ਗਲਾ ਚਰਨ, ਜੋ ਇੱਕ ਹੈ, ਸਦੀਵ ਕਾਲ ਸਦੁ ਚਿੱਤ ਅਨੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿ ਟੀ ਦਾ ਕਰਤਾ ਧਰਤਾ ਹੈ, ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੁਆਰਾ ।

ਜਗਿ ਦਾਤਾ ਸੋਇ ਭਗਤਿ ਵਛਲੁ ਤਿਹੁ ਲੋਇ ਜੀਉ ॥

ਉਹ ਪਰਮੇ ਰ ਸਾਰੇ ਜਗ ਦਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ (ਧਰਤੀ, ਆਕਾ , ਪਾਤਾਲ)

ਵਿੱਚਆਪਣੇਭਗਤਾਂਨੂੰਪਿਆਰਕਰਨਵਾਲਾਹੈ।

ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਸਮਾਵਏ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਣੈ ਕੋਇ ਜੀਉ ॥

(ਗੁਰੂ ਅ ਗਦ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ) ਬਦ ਰਾਹੀਂ, (ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ) ਪਰਮੇ ਰ ਨਾਲ ਸਮਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ।

ਅਵਰੋ ਨ ਜਾਣਹਿ ਸਬਦਿ ਗੁਰ ਕੈ ਏਕੁ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਹੇ ॥

(ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ) ਗੁਰ ਬਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਚੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਧਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਪਰਸਾਦਿ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਅ ਗਦ ਪਰਮ ਪਦਵੀ ਪਾਵਹੇ ॥

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅ ਗਦ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੁਆਰਾ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ) ਪਰਮ ਪਦ ਭਾਵ ਉੱਚ ਆਤਮਿਕ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਆਇਆ ਹਕਾਰਾ ਚਲਣਵਾਰਾ ਹਰਿ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇਆ ॥

ਹਰਿ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਸਮਾਏ ਹੋਏ (ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ) ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ।

ਜਗਿ ਅਮਰੁ ਅਟਲੁ ਅਤੋਲੁ ਠਾਕੁਰੁ ਭਗਤਿ ਤੇ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ॥੧॥

ਸੰਸਾਰ ਅ ਦਰ ਜੋ ਕਦੇ ਨਾ ਮਰਣ ਵਾਲਾ (ਅਟੱਲ) ਹਮੇ ਾਂ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ, (ਅਤੋਲ) ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤੁਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਐਸੇ ਠਾਕੁਰ (ਮਾਲਕ) ਨੂੰ ਭਗਤੀ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ ।

(ਯਾਦ ਰਹੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬ੍ਰਹਮਾ, ਵਿ ਨੂੰ, ਮਹੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਾ ਅਮਰ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਕਾਲ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਹਨ ।)

ਹਰਿ ਭਾਣਾ ਗੁਰ ਭਾਇਆ ਗੁਰੁ ਜਾਵੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਪਾਸਿ ਜੀਉ ॥

ਹਰਿ ਦਾ ਸੱਦਾ ਰੂਪੀ ਭਾਣਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹੁਣ ਪਰਮੇ ਰ ਕੋਲ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ।

ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਰੇ ਹਰਿ ਪਹਿ ਬੇਨਤੀ ਮੇਰੀ ਪੈਜ ਰਖਹੁ ਅਰਦਾਸਿ ਜੀਉ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ (ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ) ਪਰਮੇ ਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਇ ਤ ਰੱਖੀ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਪੈਜ ਰੱਖਣੀ ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਜੀ ।

ਪੈਜ ਰਾਖਹੁ ਹਰਿ ਜਨਹ ਕੇਰੀ ਹਰਿ ਦੇਹੁ ਨਾਮੁ ਨਿਰੰਜਨੋ ॥

ਹੇ ਪਰਮੇ ਰ ਜੀ !ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਪੈਜ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਦੇਵੋ ।

ਅ ਤਿ ਚਲਦਿਆ ਹੋਇ ਬੇਲੀ ਜਮਦੂਤ ਕਾਲੁ ਨਿਖ ਜਨੋ ॥

ਜੋ ਨਾਮ, ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਚਲਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਲ ਦੇ ਦੂਤਾਂ ਦਾ ਨਾ

ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੀ ਬੇਨਤੀ ਪਾਈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਸੁਣੀ ਅਰਦਾਸਿ ਜੀਉ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ (ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ) ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਕੀਤੀ ਅਰਦਾਸ ਰੂਪ ਬੇਨਤੀ ਹਰੀ ਨੇ ਸੁਣ ਲਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ।

ਹਰਿ ਧਾਰਿ ਕਿਰਪਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲਾਇਆ ਧਨੁ ਧਨੁ ਕਹੈ ਸਾਬਾਸਿ ਜੀਉ ॥੨॥

ਪਰਮੇ ਰ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ (ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ) ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਅਮਰਦਾਸ ਤੂੰ ਧੰਨ ਹੈ, ਤੂੰ ਧੰਨ ਹੈਂ, ਾਬਾ ਤੈਨੂੰ ।

ਮੇਰੇ ਸਿਖ ਸੁਣਹੁ ਪੁਤ ਭਾਈਹੋ ਮੇਰੈ ਹਰਿ ਭਾਣਾ ਆਉ ਮੈ ਪਾਸਿ ਜੀਉ ॥

(ਪਹਿਲੀ ਦੱਸੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋਲ ਜੋ ਸੰਗਤ ਬੈਠੀ ਸੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ) ਹੇ ਮੇਰੇ ਸਿੱਖੋ, ਪੁੱਤੋ, ਭਾਈਓ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਭਾਣਾ ਵਰਤਣ ਲੱਗਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਵੋ ।

ਹਰਿ ਭਾਣਾ ਗੁਰ ਭਾਇਆ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰੇ ਸਾਬਾਸਿ ਜੀਉ ॥

ਹਰਿ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਮੇ ਰ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਾਬਾ ਬ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਗਤੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਸੋਈ ਜਿਸੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਭਾਣਾ ਭਾਵਏ ॥

(ਕਿਉਂਕਿ) ਉਹੀ ਸੱਚਾ ਭਗਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰਿ ਦਾ ਭਾਣਾ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ।

ਆਨੰਦ ਅਨਹਦ ਵਜਹਿ ਵਾਜੇ ਹਰਿ ਆਪਿ ਗਲਿ ਮੇਲਾਵਏ ॥

ਐਸੇ ਪੁਰ ਨੂੰ ਹਮੇ ਾਂ ਅਨੰਦ ਅਤੇ_ ਿਆਂ ਦੇ ਵਾਜੇ ਇਕ ਰਸ ਵਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰਮੇ ਰ ਆਪ_ ੀ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਗਲ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ।

ਤੁਸੀ ਪੁਤ ਭਾਈ ਪਰਵਾਰੁ ਮੇਰਾ ਮਨਿ ਵੇਖਹੁ ਕਰਿ ਨਿਰਜਾਸਿ ਜੀਉ ॥

ਹੇ ਮੇਰੀ ਸੰਗਤ ਰੂਪੀ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਪੁੱਤੋ, ਭਰਾਵੋ ! ਤੁਸੀਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਦੇ ਦੇ ਖ ਲਵੋ ।

ਧੁਰਿ ਲਿਖਿਆ ਪਰਵਾਣਾ ਫਿਰੈ ਨਾਹੀ ਗੁਰੁ ਜਾਇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਪਾਸਿ ਜੀਉ ॥੩॥

ਧੁਰ ਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੁਕਮ ਕਦੇ ਟਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ (ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਹੁਣ) ਅਕਾਲ ਪੁਰ ਕੋਲ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ।

ਸਤਿਗੁਰਿ ਭਾਣੈ ਆਪਣੈ ਬਹਿ ਪਰਵਾਰੁ ਸਦਾਇਆ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ (ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ) ਆਪਣੀ ਮਰ ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਸਾਕ ਸਨਬੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ।

ਮਤ ਮੈ ਪਿਛੈ ਕੋਈ ਰੋਵਸੀ ਸੋ ਮੈ ਮੂਲਿ ਨ ਭਾਇਆ ॥

(ਪਰਵਾਰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ) ਬਰਦਾਰ ! ਜੇ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੋਂ ਕੋਈ ਰੋਇਆ ਅਤੇ ਜੋ ਭੀ ਕੋਈ ਰੋਏਗਾ ਮੈਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ ।

ਮਿਤੁ ਪੈਝੈ ਮਿਤੁ ਬਿਗਸੈ ਜਿਸੁ ਮਿਤ ਕੀ ਪੈਜ ਭਾਵਏ ॥

ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਇੱ ਤ ਮਾਣ ਮਿਲਦਾ ਦੇਖ ਕੇ_ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਤੁਸੀ ਵੀਚਾਰਿ ਦੇਖਹੁ ਪੁਤ ਭਾਈ ਹਰਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪੈਨਾਵਏ ॥

ਤੁਸੀਂ (ਮੇਰੇ ਗੁਰਸਿੱਖ) ਮਿੱਤਰੋ ਭਰਾਵੋ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਦੇਖ ਲਵੋ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਪਹਿਨਾਹ ਰਿਹਾ ਹੈ । (ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ_ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ)

ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਖਿ ਹੋਦੈ ਬਹਿ ਰਾਜੁ ਆਪ ਟਿਕਾਇਆ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ (ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ) ਆਪਣੇ ਜਿਊਂਦਿਆਂ ਆਪ ਗੁਰੂ ਗੱਦੀ ਬ ਦਿੱਤੀ ।

ਸਭਿ ਸਿਖ ਬੰਧਪ ਪੁਤ ਭਾਈ ਰਾਮਦਾਸ ਪੈਰੀ ਪਾਇਆ ॥੪॥

(ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ, ਰਿ ਤੇਦਾਰਾਂ, ਪੁੱਤਾਂ ਅਤੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ (ਗੁਰੂ) ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਪੈਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ।

ਅ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬੋਲਿਆ ਮੈ ਪਿਛੈ ਕੀਰਤਨੁ ਕਰਿਅਹੁ ਨਿਰਬਾਣੁ ਜੀਉ ॥

(ਇਹ ਸਭ ਕਰਕੇ) ਅ ੀਰ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਛੱਡਣ ਪਿੱਛੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਨਿਰੋਲ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ।

ਕੇਸੋ ਗੋਪਾਲ ਪ ਡਿਤ ਸਦਿਅਹੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਪੜਹਿ ਪੁਰਾਣੁ ਜੀਉ ॥

ਕੇ੍, ਕੇਸਾਧਾਰੀ, ਧਰਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ (ਗੋਪਾਲ) ਦੇ ਪ ਡਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵ ਗੁਰਮੁੱਖ, ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਓ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪਣ, ਅਤੇ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਕਥਾ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ।

ਹਰਿ ਕਥਾ ਪੜੀਐ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸੁਣੀਐ ਬੇਬਾਣੁ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਗੁਰ ਭਾਵਏ ॥

ਅਕਾਲ ਪੁਰ ਦੀਆਂ ਸਿੰਤਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਅਤੇ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਰੂਪੀ ਬੇਬਾਣ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ।

ਪਿ ਡੁ ਪਤਲਿ ਕਿਰਿਆ ਦੀਵਾ ਫੁਲ ਹਰਿ ਸਰਿ ਪਾਵਏ ।

(ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਜੋ ਲੋਕ ਪਿ ਡ ਪੱਤਲ ਕਿਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਮਿਰਤਕ ਦੇ ਹੱਥ ਦੇ ਦੀਵਾ ਬਾਲ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹਰਿ ਦੇ ਸਰਿ (ਹਰੀ ਦਾ ਸਰੋਵਰ) ਰੂਪੀ ਸਤਿਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਕਰਨਾ ਹੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਹੈ ।

ਹਰਿ ਭਾਇਆ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬੋਲਿਆ ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ ਪੁਰਖੁ ਸੁਜਾਣੁ ਜੀਉ ॥

(ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਭਾਣਾ ਵਰਤਣਾ ਸੀ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਜਾਨ ਅਕਾਲ ਪੁਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਗਏ ।

ਰਾਮਦਾਸ ਸੋਢੀ ਤਿਲਕੁ ਦੀਆ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਸਚੁ ਨੀਸਾਣੁ ਜੀਉ ॥੫॥

(ਇਸ ਉਪਦੇ ਪਿੱਛੋਂ) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ (ਸਭ ਸੰਗਤ ਦੀ ਹਾ ਰੀ ਵਿੱਚ) ਸੋਢੀ ਕੁਲ ਦੇ

ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂਗੱਦੀ ਦਾ ਤਿਲਕ ਲਗਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਿਕ ਗੁਣ ਅਤੇ ਪਰਮੇਰ ਦੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਬਦ ਦਾ ਸੱਚਾ ਨੀਸਾਣ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾ ਦਿੱਤਾ ।

ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਜਿ ਬੋਲਿਆ ਗੁਰਸਿਖਾ ਮ ਨਿ ਲਈ ਰਜਾਇ ਜੀਉ ॥

ਜੋ ਸਤਿਗੁਰੂ (ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ) ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮ ਨ ਲਿਆ ।

ਮੋਹਰੀ ਪੁਤੁ ਸਨਮੁਖੁ ਹੋਇਆ ਰਾਮਦਾਸੈ ਪੈਰੀ ਪਾਇ ਜੀਉ ॥

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਪੁੱਤਰ ਮੋਹਰੀ ਜੀ ਨੇ ਉੱਠ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ।

ਸਭ ਪਵੈ ਪੈਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੇਰੀ ਜਿਥੈ ਗੁਰੂ ਆਪੁ ਰਖਿਆ ॥

ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੋਤ ਟਿਕਾ ਦਿੱਤੀ, ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ।

ਕੋਈ ਕਰਿ ਬਖੀਲੀ ਨਿਵੈ ਨਾਹੀ ਫਿਰਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਣਿ ਨਿਵਾਇਆ ॥

ਜੋ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਈਰਖਾ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਅੱਗੇ ਨਾ ਨਿਵਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਉਸ ਨੂੰ (ਸੰਗਤ ਵਿੱਚੋਂ ਉਠਾ ਕੇ) ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟਿਕਾਇਆ ।

ਹਰਿ ਗੁਰਹਿ ਭਾਣਾ ਦੀਈ ਵਡਿਆਈ ਧੁਰਿ ਲਿਖਿਆ ਲੇਖੁ ਰਜਾਇ ਜੀਉ ॥

ਜਿਸ ਪਰਮੇ ਰ ਨੇ ਧੁਰੋਂ ਦਰਗਾਹੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਲੇਖ (ਗੁਰੂ ਬਣਨ ਦੇ) ਲਿਖੇ ਸਨ ਉਸੇ ਭਾਣੇ ਅਨੁਸਾਰ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ) ਗੁਰੂ ਪਦਵੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ।

ਕਹੈ ਸੁੰਦਰੁ ਸੁਣਹੁ ਸੰਤਹੁ ਸਭੁ ਜਗਤੁ ਪੈਰੀ ਪਾਇ ਜੀਉ ॥੬॥੧॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪੜਪੋਤੇ ਬਾਬਾ ਸੁੰਦਰ ਜੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮ ਨ ਕੇ ਪੈਰੀਂ ਪਾਉਣਾ ਕੀਤਾ ।

ਸਦੁ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪ ਜਵੇਂ ਭਾਗ (ਅ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲਿਆ) ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਕੇਸੋ ਗੋਪਾਲ ਪ ਡਿਤ ਸਦਿਅਹੁ ਬਾਰੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ, ਸਨਾਤਨੀ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਤੇ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੀ ਨਵੀਂ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਰਾ ਟਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਬਹੁਤ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਊ, ਕੂੜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕੇਸੋ ਗੋਪਾਲ ਨਾਮੀ ਪ ਡਿਤ ਰਾਹੀਂ ਅ ਤਮ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਕਰਣ (ਜਿਸ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ) ਅਨੁਸਾਰ ਪ ਡਿਤ ਬਹੁ ਵਚਨੀ ਨਾਂਵ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿ ਇੱਕ ਵਚਨ ਦਾ । ਜੇ ਇਹ ਇੱਕ ਵਚਨ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਪ ਡਿਤੁ ਤੱਤੇ ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ । ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਗੌਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ:

(1) **ਨਾ ਕੋ ਪੜਿਆ ਪ ਡਿਤੁ ਬੀਨਾ ਨਾ ਕੋ ਮੂਰਖੁ ਮ ਦਾ ॥** (ਅ ਗ ੩੫੯)

(2) **ਸੋ ਪ ਡਤੁ ਜੋ ਮਨੁ ਪਰਬੋਧੈ ॥** (ਅ ਗ ੨੭੪)

(3) **ਹੋਵਾ ਪ ਡਿਤੁ ਜੋਤਕੀ ਵੇਦ ਪੜਾ ਮੁਖਿ ਚਾਰਿ ॥** (ਅ ਗ ੧੪੧੩)

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੁਕਾਂ ਵਿਚ ਪ ਡਿਤੁ, ਮੂਰਖੁ, ਮਨੁ, ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹਨ ।

(1) **ਗਾਵਨਿ ਤੁਧਨੋ ਪ ਡਿਤ ਪੜਨਿ ਰਖੀਸੁਰ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਵੇਦਾ ਨਾਲੇ ॥**
(ਅ ਗ ੯)

(2) **ਪੜਿ ਪੜਿ ਪ ਡਿਤ ਮੋਨੀ ਥਕੇ ਦੂਜੇ ਭਾਇ ਪਤਿ ਖੋਈ ॥** (ਅ ਗ ੭੦)

(3) **ਮਨਮੁਖ ਪੜਹਿ ਪ ਡਿਤ ਕਹਾਵਹਿ ॥** (ਅ ਗ ੧੨੮)

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੁਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪ ਡਿਤ ਬਹੁਤ ਵਚਨ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਸੋ ਅਤੇ ਗੋਪਾਲ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਨਾਉਂ ਹਨ ।

(1) **ਕਬੀਰ ਕੇਸੋ ਕੇਸੋ ਕੂਕੀਐ ਨ ਸੋਈਐ ਅਸਾਰ ॥**
ਰਾਤਿ ਦਿਵਸ ਕੇ ਕੂਕਨੇ ਕਬਹੂ ਕੇ ਸੁਨੈ ਪੁਕਾਰ ॥ (ਅ ਗ ੧੩੭੬)

(2) **ਗੋਪਾਲ ਤੇਰਾ ਆਰਤਾ ॥**
ਜੋ ਜਨ ਤੁਮਰੀ ਭਗਤਿ ਕਰੰਤੇ ਤਿਨ ਕੇ ਕਾਜ ਸਵਾਰਤਾ ॥

ਇਸ ਬੰਦ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹੋਰ ਬਦ ਪਿ ਡ ਪੱਤਲ ਕਿਰਿਆ ਦੀਵਾ ਆਦਿ ਸਾਰੇ ਅਲਿੰਕਾਰਿਤ ਬਦ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜੋ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਦੀਵਾ ਮੇਰਾ ਏਕੁ ਨਾਮੁ ਦੁਖੁ ਵਿਚਿ ਪਾਇਆ ਤੇਲੁ ॥
ਉਨਿ ਚਾਨਣਿ ਓਹੁ ਸੋਖਿਆ ਚੂਕਾ ਜਮ ਸਿਉ ਮੇਲੁ ॥੧॥
ਲੋਕਾ ਮਤ ਕੋ ਫਕੜਿ ਪਾਇ ॥
ਲਖ ਮੜਿਆ ਕਰਿ ਏਕਠੇ ਏਕ ਰਤੀ ਲੇ ਭਾਹਿ ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
ਪਿ ਡੁ ਪਤਲਿ ਮੇਰੀ ਕੇਸਉ ਕਿਰਿਆ ਸਚੁ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾਰੁ ॥
ਐਥੇ ਓਥੈ ਆਗੈ ਪਾਛੈ ਏਹੁ ਮੇਰਾ ਆਧਾਰੁ ॥੨॥
ਗੰਗ ਬਨਾਰਸਿ ਸਿਫਤਿ ਤੁਮਾਰੀ ਨਾਵੈ ਆਤਮ ਰਾਉ ॥
ਸਚਾ ਨਾਵਣੁ ਤਾਂ ਥੀਐ ਜਾਂ ਅਹਿਨਿਸਿ ਲਾਗੈ ਭਾਉ ॥੩॥
ਇਕ ਲੋਕੀ ਹੋਰੁ ਛਮਿਛਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੁ ਵਟਿ ਪਿ ਡੁ ਖਾਇ ॥
ਨਾਨਕ ਪਿ ਡੁ ਬਖਸੀਸ ਕਾ ਕਬਹੂੰ ਨਿਖੂਟਸਿ ਨਾਹਿ ॥੪॥ (ਅ ਗ ੩੫੮)

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਫੁਰਮਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲਈ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਇੱਕ ਨਾਮ ਹੀ ਸਹੀ ਦੀਵਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਵੇ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਇਆ ਹੈ । ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਮੈਂ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹਾਂ ਦੀਵਾ ਮਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੇਲ ਰੂਪੀ ਦੁੱਖ ਸੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰਾ ਹੁਣ ਜਮ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗਾ ।

ਹੇ ਭਾਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਕਾਰ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮੱਤ ਪਵੋ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਖਾਂ ਮਣ ਲੱਕੜਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਅੱਗ ਦੀ ਚੰਗਿਆਰੀ ਉਸ ਢੇਰ ਨੂੰ ਸੁਆਹ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਅ ਤ ਪਾਪ ਕਰਮ ਇੱਕ ਖਿਨ ਮਾਤਰ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਸੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਮੇਰੇ ਲਈ ਪਿ ਡ, ਪੱਤਲ ਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਰਿਆ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਕੇਸੋ ਰੂਪੀ ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ।

ਗੰਗਾ ਅਤੇ ਬਨਾਰਸ ਦਾ ਇ ਨਾਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਹੈ ਮੇਰੇ ਲਈ ਪਰਮੇ ਰ ਜੀ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿੰਤ ਹੀ ਸਭ ਕੁੱਝ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਤੇਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿੱਚ ਮਗਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸੱਚਾ ਨਵ੍ਹਾਉਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਆਤਮਾ ਪ੍ਰੇਮ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਪ ਡਿਤ ਇੱਕ ਪੇੜਾ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅਰਪਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਿੱਤਰਾਂ ਲਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਿੱਤਿਆਂ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲ ਰੂਪ ਦੀ ਬ ਰੂਪੀ ਪਿ ਡ ਕਦੇ ਨਾ ਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਪੇੜਾ ਹੈ ।

ਇਹ ਕਦੇ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜੋ ਉਪਦੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅ ਗਦ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਉਸ ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਉਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੰਮ ਕਰਨ । ਤਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਪਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅ ਤਮ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਕੀਤੀ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੌ ਗੋਪਾਲ ਨਾਮ ਵਾਲਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਿਲਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ । ਜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਸੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਬਾਉਲੀ ਦਾ ਕੰਮ_ਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਐਸੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ।

ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਗਰੁੜ ਪੁਰਾਣ ਦੀ ਕਥਾ (ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪ ਡਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ) ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰੂਪੀ ਪੁਰਾਣ ਭਾਵ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਆਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ।

ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਮ ਜੇ ਤੋਂ ਉਤਾਰ ਕੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਲਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਦੀਵਾ ਬਾਲ਼ ਕੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ, ਹੱਥ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜੋ ਕਿ ਅੱਗੇ ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ । ਜੌਂ ਦੇ ਆਟੇ ਦੇ ਪਿ ਡ ਬਣਾ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮਣਸਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਖਾਣ ਲਈ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ।

ਫਿਰ ਫੱਟੇ ਤੇ ਲਿਟਾ ਕੇ ਮਸਾਣਾ ਵੱਲ ਮਿਰਤਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਧਵਾਟੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਪਾਣੀ ਵਾਲਾ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਭੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮਿਰਤਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗੇ ਕਿ ਤੇ

ਰਾ ਪਾਣੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਹੈ ।ਪ ਡਿਤ ਦੇ ਵੇਦ ਮ ਤਰ ਉਚਾਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਚਿਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਲੜਕਾ, ਚਿਤਾ ਜਲਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਿੱਛੋਂ ਮਿਰਤਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਖੋਪੜੀ ਵਿਚ ਸੋਟੀ ਮਾਰਦਾ ਹੈ (ਕਪਾਲ ਕਿਰਿਆ)।ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਲੜਕੇ ਮੁ ਡਨ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਫੁੱਲ ਚੁਗੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰਿਦੁਆਰ ਪਹੁੰਚਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਿਰਤਕ ਦੇ ਪਾਪ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ ਤੋਂ 13 ਦਿਨ ਤੱਕ ਮਿਰਤਕ ਪ੍ਰੇਤ ਜੋਨ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਘੁਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।ਇਹ ਤੇਰਾਂ ਦਿਨ ਪ ਡਿਤ ਜੀ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਹੀ ਗਰੁੜ ਪੁਰਾਣ ਦੀ ਕਥਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ।13ਵੇਂ ਦਿਨ ਕਿਰਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਪ੍ਰੇਤ ਜੂਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਪਰਲੋਕ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।ਜਿਥੇ ਜਾਣ ਲਈ 36● ਦਿਨ ਲਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਉਣ ਲਈ ਬਿਸਤਰਾ, ਮ ਜਾ, ਬਰਤਨ ਆਦਿ ਪ ਡਿਤ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।ਇਕ ਸਾਲ ਹਰ ਰੋ ਦੀਵਾ ਜਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਰੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਛਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਉਪਦੇ ਜੋ ਬਾਣੀ ਸਦੁ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਿਲ ਸਮਝ ਕੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਸੰਗਤੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨਾ ਹੀ ਦਰਜ ਹੈ ।ਇਸੇ ਲਈ ੍ਰਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਛਾਪੀ ਗਈ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਕਿਤੇ ਕਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ।ਜੇ ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕਹਾਉਣ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਚਿੜ ਲਗਦੀ ਹੈ ?

ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਸਵੇਰੇ 6 ਵਜੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਤੱਕ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਲੀ ਹ ਾਰ ਸਿੰਘ ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਕਿਸ ਨੇ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਪਾਏ ? ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਉਹ ਅਵਗਤ ਰਹੇ ? ਲੇਖਕ ਦੇ ਪੜਦਾਦਾ ਜੀ ਨੇ ਅ ਤ ਵੇਲੇ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਚੱਕੀ ਥਾਈਂ ਪੀਹ ਕੇ ਬਾਰੀਕ ਕਰਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਬਦ ਚੌਂਕੀ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਸੰਗਤ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਟੇ ਜਾਣ ।ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੋਈ ਮਰਯਾਦਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਿਰੰ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਨਾ ਫੁੱਲ ਹਰਿਦੁਆਰ ਪੁਆਏ ਨਾ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ।

ਪਰ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਕੇ ਸਭ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਿਰਕ ਸਿਰੰ ਲੈਟਰ ਬਕਸ ਦਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਚਿੱਠੀ ਉਹੀ ਹੈ ।ਜਨੇਊ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਅਸੀਂ ਕਿਰਪਾਨ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਸਭ ਦਾਨ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਹ ਲੈ ਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾ ਤ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਪ ਨਾ 25/26 ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਮਿਰਤਕ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ।

ਮਿਰਤਕ ਸੰਸਕਾਰ

1. ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਮਰਨ ਵੇਲੇ ਜੇ ਮ ਜੇ ਤੇ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰਨਾ, ਦੀਵਾ-ਵੱਟੀ, ਗਊ ਮਣਸਾਉਣਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਮਨਮਤ ਸੰਸਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ । ਕੇਵਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰਨਾ ।
2. ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਦੇਹ ਤਿਆਗਣ ਤੇ ਧਾਹ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨੀ, ਪਿੱਟਣਾ, ਜਾਂ ਸਿਆਪਾ

ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਮਨ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਰ ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਜਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰੀ ਜਾਣਾ ਚੰਗਾ ਹੈ।

3. ਪ੍ਰਾਣੀ ਭਾਵੇਂ ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਸੋ ਭੀ ਸਸਕਾਰਨਾ ਚਾਹੀਏ । ਜਿਥੇ ਸਸਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਉਥੇ ਜਲ ਪ੍ਰਵਾਹ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਂਕਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ।
4. ਸਸਕਾਰ ਲਈ ਦਿਨ ਜਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਭਰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ।
5. ਮਿਰਤਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇ ਨਾਨ ਕਰਾ ਕੇ ਸੁਵੱਛ ਬਸਤਰ ਪਾਏ ਜਾਣੇ ਤੇ ਕਕਾਰ ਵੱਖ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ । ਫਿਰ ਤ ਤ ਉੱਤੇ ਪਾ ਕੇ ਚਲਾਣੇ ਦਾ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਅਰਥੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮ ਾਨ ਭੂਮੀ ਵੱਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇ । ਨਾਲ ਵੈਰਾਗਮਈ ਬਦਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਸਸਕਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਚਿਖਾ ਰਚੀ ਜਾਵੇ । ਫਿਰ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅਗਨੀ ਭੇਟਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇ । ਫਿਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਅ ਗੀਠੇ ਉਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਂ ਹਿਤੂ ਆਦਿ ਅਗਨੀ ਦੇਵੇ । ਸੰਗਤ ਕੁੱਝ ਵਿੱਥ ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰੇ ਜਾਂ ਵੈਰਾਗਮਈ ਬਦ ਪੜ੍ਹੇ । ਜਦ ਅ ਗੀਠਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਲ ਉਠੇ ਤਾਂ (ਕਪਾਲ ਕਿਰਿਆ ਆਦਿ ਕਰਨਾ ਮਨਮਤ ਹੈ), ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲੇ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰ ਕੇ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧ ਕੇ ਸੰਗਤ ਮੁੜ ਆਵੇ । ਘਰ ਆ ਕੇ ਜਾਂ ਲਾਗੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨਮਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਅਨੰਦੁ ਸਾਹਿਬ (ਛੇ ਪਉੜੀਆਂ) ਦਾ ਪਾਠ ਕਰ ਕੇ ਅਰਦਾਸਾ ਦਸਵੇਂ ਦਿਨ ਹੋਵੇ । ਜੇ ਦਸਵੇਂ ਦਿਨ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦਿਨ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਦੇ ਸੌਖ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਇਸ ਪਾਠ ਦੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਘਰ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸੰਬੰਧੀ ਰਲ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ । ਜੇ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਹਰ ਰੋ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਭੀ ਹੋਵੇ । ਦੁਸਹਿਰੇ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਚਲਾਣੇ ਦੀ ਕੋਈ ਰਸਮ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ।

(ਕ) ਮਿਰਤਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਾ ਅ ਗੀਠਾ ਠੰਡਾ ਹੋਣ ਤੇ ਸਾਰੀ ਦੇਹ ਦੀ ਭਸਮ ਅਸਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਉਠਾ ਕੇ ਜਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ ਉਥੇ ਹੀ ਦੱਬ ਕੇ ਜਿਮੀਂ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ।ਸਸਕਾਰ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਮਿਰਤਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਾ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣੀ ਮਨ੍ਹਾਂ ਹੈ।

(ਖ) ਅਧ ਮਰਗ, ਸਿਆਪਾ, ਫੂਹੜੀ, ਦੀਵਾ, ਪਿ ਡ, ਕਿਰਿਆ, ਸ੍ਰਾਧ, ਬੁਢਾ ਮਰਨਾ ਆਦਿ ਕਰਨਾ ਮਨਮਤ ਹੈ ।ਅ ਗੀਠੇ ਵਿੱਚੋਂ ਫੁੱਲ ਚੁਗ ਕੇ ਗੰਗਾ, ਪਤਾਲਪੁਰੀ, ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿ ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਪਾਉਣਾ ਮਨਮਤ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ 15-2● ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਰੀਤ ਅਸੀਂ ਤੋਰੀ ਹੈ, ਅ ਤਮ ਅਰਦਾਸ ਵੇਲੇ ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਦੀ । ਇਹ ਹੁਣ ਇੰਨੀ ਭੇਡ ਚਾਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅ ਤਮ ਅਰਦਾਸ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਇਕ ਘ ਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਘ ਟੇ । ਰਧਾਂਜਲੀ ਕੀ ਹੈ ! ਵਕਤੇ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈਂ ਗਵਾਹੀ

ਭਰਦਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਿਦਗੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਦੇ ਭਲਾਈ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੋ੍ਤੇ ਵਕਤੇ ਦੀ ਪੋ੍ਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ।ਜਦ ਕਿ ਅ ਤਮ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਪਰਮੇਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਣੀ ਭੁਲਣਹਾਰ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਅਣਗਿਣਤ ਕੀਤੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬ ਿਦ ਪਿਤਾ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ ਕੇ ਬ ਲੈਣੀਆਂ ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵੀਂ ਰੀਤ ਹੁਣ ਤੁਰ ਪਈ ਹੈ ਕਿ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਕਵਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਬਹਿਰੇ ਮੇਾਂ ਤੇ ਲਗਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ।ਖਾਣਾ ਦੇਖ ਕੇ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਮੁ ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਦਾ ਖਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅ ਤਮ ਅਰਦਾਸ ਵੇਲੇ ਦਾ ।ਦੂਰੋਂ ਨੇੜੇ ਆਇਆਂ ਸਾਕ ਸਨਬੰਧੀਆਂ ਲਈ ਸਾਦਾ ਭੋਜਨ ਅੱਗੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਮਾਇਆ ਧਾਰੀ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਇਆ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰ ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਨਵਾਂ ਕੰਮ ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ।ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਆਗੂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਵਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ।ਇਕ ਤਾਂ ਘਰ ਦਾ ਬੰਦਾ ਗਿਆ ਦੂਸਰੇ ਘਰ ਦਿਆਂ ਉਪਰ ਇਹ ਾਲਤੂ ਬੋਝ ।ਜੇ ਇਹ ਨਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਾਲੀ ਨੌਬਤ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਮਰਗ ਤੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਕਈ ਸਾਲ ਕਰ ਾਈ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ ਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲੜਕੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੇ ਕਈ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।ਇਸ ਕੁਰੀਤੀ ਨੂੰ ਭੀ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ।

ਪ ਥ ਦੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਨੇ ਬੜੀ ਸੂਝ ਬੂਝ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈ ਕੇ ਮਿਰਤਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਪਾਠ ਪਿੱਛੋਂ ਉੱਚੀ ਆਵਾ ਵਿੱਚ ਸਦੁ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਇਸ ਬਾਣੀ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਢਾਲ ਕੇ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਸੁਖੀ ਰਹਿ ਸਕੇ ।ਪਰ ਅੱਸੋਸ ਕਿ ਇਸ ਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿ ਤਾ ਨਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਸਾਡੇ ਪਾਠੀਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਦੀ ਭੇਟ ਇਸ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਅ ਧਾ ਆਗੂ ਜੇ ਥੀਐ ਕਿਉ ਪਾਧਰ ਜਾਣੈ

ਤੱਤ ਸਾਰ ੈ ਸਲਾ :

ਗੁਰਸਿਖ ਮੀਤ ਚਲਹੁ ਗੁਰ ਚਾਲੀ ॥
ਜੋ ਗੁਰੁ ਕਹੈ ਸੋਈ ਭਲ ਮਾਨਹੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਨਿਰਾਲੀ ॥ (ਅਗ ੬੬੭)

❖❖❖

ਜਾਣਹੁ ਜੋਤਿ ਨ ਪੂਛਹੁ ਜਾਤੀ

ਕਿਸੇ ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਕ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਆਦਾ ਵਿਕਸਿਤ, ਅਮੀਰ, ਸੱਭਿਅਤਾ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਚਿੜੀ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ , ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਲੰਕ ਜੇ ਕੋਈ ਆਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਇਸ ਦੇ ਦੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਨੇ, ਦੇ ਦੀ ਬਹੁਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਦਰ ਦਾ ਲੇਬਲ ਲਗਾ ਕੇ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦਾ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੋਰ ਨਿਰਾਦਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਤੇ, ਲੂੰ ਕੰਡੇ ਖੜੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਮ ਢਾਏ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ _ਲਾਮੀ ਦਾਂ ਲ ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ।

ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਆ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾਤਰੀ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸੰਦੇ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਰੋਗ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵਿ ਵਰਣਨ ਯੋਗ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇ ਦਾ ਸਦਕਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ੰਰਕ ਪਿਆ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਵਿ ਵਰਗ ਭਾਵ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਹੱਥ ਸਾਰੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਦੇ ਤੋਂ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਸੰਾਇਆ ਕਰਕੇ, ਫਿਰ ਇਸ ਦੇ ਦੀ ਵੱਸੋਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਭਰਪੂਰ ਅਸਮਾਨਤਾ ਵਾਲਾ ਵਿਵਹਾਰ ਜਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਦ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਬਰਾਬਰੀ ਲਈ ਵਿ ਵਰਗ ਦੀ ਅਜਾਰੇਦਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਾਤਰ ਪੁਜਾਰੀ ਵਰਗ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਠ, ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਅਵਸਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਲਈ ਭੀ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਅਨੁਸਾਰ

ਜਿਨ ਕੀ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਕਿਛ ਨਾਹੀਂ ਸਰਦਾਰੀ ਨਹ ਭਈ ਕਿਦਾਹੀਂ ॥
ਇਨਹੀ ਕੋ ਮੈਂ ਰਾਜ ਕਰਾਈ ਯਹ ਯਾਦ ਕਰੈਂ ਹਮਰੀ ਗੁਰਿਆਈ ॥

ਸਭ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦਰਵਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ । ਬੇ ਕਸਾਂ ਰਾ ਯਾਰ ਕਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਦਾ ਸਦਕਾ _ਦਰ ਤੇ ਕੰਜਰ ਕਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਾਤ ਾਹੀਆਂ ਭੋਗੀਆਂ । ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਅੱਜ ਮੁੱਛ ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰ ਕੇ ਬੜ੍ਹਕਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹੈਂਕੜ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਜੱਟ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕੌਣ ਪੁੱਛਦਾ ਸੀ ? ਜਮਨਾ ਤੋਂ ਪਾਰ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਭੀ ਜੱਟਾਂ ਨੂੰ

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਕਿਤਾਬ _ਦਰ ਆਖਦੀ ਹੈ ।

ਡਾਕਟਰ ਅ ਬੇਦਕਰ ਜੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁਲਾਕਾਤ 192● ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਪੁਛਣ ਲੱਗੇ ਆ ਰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਕੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਗਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋ । ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਨੋਂ ਹੱਥ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਫੇਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਰਾਮਾਤ ਅਤੇ ਵਡਿਆਈ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ । ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਚਲੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਖਾਵਾਂ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਬਿਰਾਦਰੀ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਬੰਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਰਨ ਨਹੀਂ ਪਕੜੇ ਭਾਵ ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਛਕਿਆ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਭੀ ਕੰਜਰ ਕਲਾਲ ਕਹਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਕੇ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਬਾਣਾ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਦੁਨਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ?

ਇਹ ਸਮਾਨਤਾ ਵਾਲਾ ਭਰਾਤਰੀ ਪਿਆਰ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ । ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਤੋਂ ਕਾੰੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਜਦ ਾਲਸਾ ਪ ਥ ਚੜ੍ਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਦਲ ਾਲਸੇ ਦੇ ਪ ਜ ਜੱਥੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਜਥੇਦਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਨਿ ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦਿੱਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ।

1. ਪਹਿਲਾ ਜੱਥਾ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ, ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ।
2. ਦੂਜਾ ਜੱਥਾ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ, ਅ ਮ੍ਰਿਤਸਰੀਏ ਖੱਤਰੀ ।
3. ਤੀਜਾ ਜੱਥਾ ਗੁਰੂ ਅ ਸ ਵਿੱਚੋਂ ਦਾ ਬਾਬਾ ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ (ਗੁਰੂ ਅ ਗਦ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਾਨਦਾਨ ਵਿੱਚੋਂ)
4. ਚੌਥਾ ਜੱਥਾ ਦਸੌਂਧਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਜੱਟ (ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਦੀ ਵੰਸ)
5. ਪ ਜਵਾਂ ਜੱਥਾ ਬਾਬਾ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰੰਘਰੇਟੇ ਦਾ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪ ਥ ਪ੍ਰਕਾ ਕ੍ਰਿਤ ਰਤਨ ਸਿ ਘ ਭੰਗੂ)

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਪ ਥ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵਾਬੀ, ਸੇਵਾ ਬਦਲੇ, ਭਾਈ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਜੱਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਉੱਤਰਅਧਿਕਾਰੀ ਬਾਬਾ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਕਲਾਲ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ। ਜੋ ਕਪੂਰਥਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਬਾਨੀ ਹੋਏ ।

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਰਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਤ ਾਹੀਆਂ ਹੁਣ ਵਾਂਗ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰਿ ਰਵ ਕੋਟੇ ਚੋਂ ਪਲੇਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ । ਜਿਸ ਜਿਸ ਨੇ ਭੀ ਪ ਥ ਦੀ ਦੇ ਅਤੇ ਤੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵਡਿਆਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਜੱਟ ਸੀ ਚਾਹੇ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਜਾਂ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ।

ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੇੜ ਨਾਲ ਜਦ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਲਮ ਦੀ ਅਨ੍ਹੇਰੀ ਝੁਲ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਉਦਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਆਇਆ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੁਰਮਤਿ ਉਲਟ ਗੀਤਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਤ–ਪਾਤ ਭੀ ਸੀ ।ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਸਾਹਿਤ ਜੋਰ ਚਿਆ ਗਿਆ ਨਿਰੋਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਸੋਚ ਵਾਲਾ।ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ 56 ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਦਾ ਦੋਹਤਾ ਕਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਛਿੱਬਰ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਬੰਸਾਵਲੀ ਨਾਮਾ ਦਸਾਂ ਪਾਤ ਾਹੀਆਂ ਕਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਪਰਤੱਖ ਗੁਰੂ ਅਸਾਡਾ ਅਤੇ ਜੋ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਗਾਯਾ ਸੋ ਕੰਮੋਂ ਗਾਯਾ ਭੀ ਆਖਦਾ ਹੈ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਸਾਰਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ– ਵਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ।ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪੱਛੜੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਿੱਖ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਭੀ ਬਹੁਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਣਾਂ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਚੁੰਗਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ । ਜਿਹੜੇ ਾਨਦਾਨ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਰਹੀ । ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅ ਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮੂਰਤੀਆਂ ਰੱਖ ਕੇ ਬੈਠੇ ਸਨ (ਜੋ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਨੇ ਚੁਕਾਈਆਂ) ਅਤੇ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦਾ ਪਰ ਾਦ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਮ ਨੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਵੇ ਲੇ ਭੀ ਪ ਜਾਬ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜਗੀਰਦਾਰ, ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀ ਵਾਲਾ ਸੈਂਟਰਲ ਯਤੀਮ ਾਨਾ ਅ ਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਯਤੀਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੈ ਰ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਕੇਸੀਂ ਇ ਨਾਨ ਹੱਥੀ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਮੇਂ–ਸਮੇਂ ਕਥਾ ਭੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ।

ਸਾਡੇ ਆਪਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ, ਜਦ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਦੋ ਸਾਲ ਪਿ ਡ ਰਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਭਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾ ਸਕਦੇ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ ਕਿ ਵੱਡੇ ਨੂੰ ਤਾਇਆ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਨੂੰ ਚਾਚਾ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਓ । ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੈ ਰ ਕਿਸੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਬਰਾਬਰ ਬਠਾ ਕੇ ਅਛੂਤਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਰਹੇ । ਪਰ ਹੋਰ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਦਲਿਤਾਂ ਨਾਲ ਇਹੀ ਵਿਵਹਾਰ ਸੀ ਜੋ ਆਮ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰ ਾਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਕੇ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਜਾਤ–ਪਾਤ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਬੈਰ ਯੋਗ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ।ਪਰ ਕਈ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ, ਜਿਹਾ ਕਿ ਰੂਮੀ ਵਾਲੇ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਡੇਰਾ ਭੁਚੋ ਮ ਡੀ, ਨਾਨਕਸਰ ਕਲੇਰਾਂ ਵਾਲੇ, ਬਾਬਾ ਸੰਤਾਂ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਆਦਿ, ਵੱਲੋਂ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਧਾਰਨੀ, ਗੁਣਵਾਨ ਚਾਹੇ ਉਹ ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ ਰਵਿਦਾਸੀਆ, ਭਾਈ ਸੰਤਾ

ਸਿੰਘ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਗੁ: ਸੀਸ ਗੰਜ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਹਮੇ ਾਂ ਹੀ ਯੋਗ ਆਦਰ ਮਾਣ ਦਿੱਤਾ, ਹੈ ।ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਸੋਢੀ ਅਤੇ ਬੇਦੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਭਾਵੇਂ ਕੈਸਾ ਹੀ ਵਿਵਹਾਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਅ ਦਰ ਦੇ ਦੀ ਆ ਾਦੀ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਅਛੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਿਵਾਇ ਹੋਰ ਸਭ ਅਛੂਤਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾ ੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸੀ ਤਾਂ 195● ਵਿਚ ਹੀ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਬਰਦਸਤ ਰੋਸ ਮੁ ਾਹਰੇ ਕਰਕੇ ਅਛੂਤਾਂ ਤੇ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿਵਾਈਆਂ ਜਦਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਇਸਾਈ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਅਜੇ ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹਨ ਲਸਰੂਪ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਡੇ ਅੰਸਰ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਸੀਲਿਆਂ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਵੇਂ, ਇਹ ਚਿੱਟਾ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਭੀ ਪੂਰਾ ਆਦਰ, ਵਿ ਕਰ ਕੇ ਪਿ ਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਪਰ ਇਹ ਭੀ ਕੋਈ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਕਿ ਾਲਸਾਈ ਬੋਲ ਬਾਲੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਾਕੀ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਪ ਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਅੱਛੀ ਹੈ ।ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਡਿਫੈਂਨਸ ਮਨਿਸਟਰ ਬਾਬੂ ਜਗਜੀਵਨ ਰਾਮ ਜੀ ਜਦ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਬਨਾਰਸ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮ ਦਰ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸੱਤ ਦਿਨ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਮ ਦਰ ਨੂੰ ਗੰਗਾ ਜਲ ਨਾਲ ਧੋ ਕੇ ੁੱਧ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ।ਕੀ ਪ ਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ?

ਪਿ ਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਰੌਲਾ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਆਮ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਵਿਤਕਰਾ ਭੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਲੈਂਡ ਸੀਲਿੰਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਪਰਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਆਮ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਮੀਨ ਦਾ ਰਕਬਾ ਘੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿਗੜ ਰਹੀ ਹੈ । ਲਸਰੂਪ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਤੇ ਮ ਬੂਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ । ਆਮ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਲੜਕਿਆਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਦੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜਦ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਲਿਤ ਦੇ ਮੁ ਡੇ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਕੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਦੂਸਰੀ ਧਿਰ ਦੇ ਮਨ ਜੋ ਬੀਤੇਗੀ, ਸਭ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੱਟ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਵਾਹ ਸੀਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਤੌਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਜਦ ਦਲਿਤ ਪਰਵਾਰ ਦਾ ਸੀਰੀ ਚੋਖੀ ਤਨਖਾਹ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਤਹਿ ਕਰਕੇ ਹ ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਅਗਾਊਂ ਬਿਨ ਵਿਆਜੇ ਪੈਸੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਕੌਲ ਤੋਂ ਫਿਰ ਕੇ ਘਰ ਬੈਠ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਰਲ ਜਾਵੇ, ਜੱਟ ਕੀ ਕਰੇਗਾ ? ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿਣ ਤੇ ਫਿਰ ਸੀਰੀ ਬੀ.ਡੀ.ਓ. ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਸਰ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਭੀ ਦਲਿਤ, ਜੱਟ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਨਾ ਮਾਰੇ ਫਿਰ ਪਾਠਕ ਆਪ ਹੀ ਸੋਚਣ ਕਿ ਸਮਾਨਤਾ ਕਿੱਥੇ ਰਹੇਗੀ ।

ਦੂਸਰਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿ ਡਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਜੱਟ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਜੱਟਪੁਣਾ ਤਾਂ ਜੋਬਨ ਤੇ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਿ ਡਾਂ ਵਿਚ ਬਣੇ ਆਲੀ 'ਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਸਿਰੰ ਸਵੇਰੇ ਪ੍ਰਕਾ ਅਤੇ 'ਾਮ ਨੂੰ ਸੁਖ ਆਸਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੀ ਹਨ। ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਾੋਰ ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਗੁਣਵਾਨ ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਕਥਾਵਾਚਕ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਪਿ ਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਨਾ ਪੈਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਿਰ ਵਾਲੀਆਂ ਸੂਹੂਲਤਾਂ ਹਨ। ਪਿ ਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨੇ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਚੁੱਪ ਵੱਟ ਲਈ ਹੈ।

ਜੇ ਪਿ ਡਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ:

ਜਾਤਿ ਕਾ ਗਰਬੁ ਨ ਕਰੀਅਹੁ ਕੋਈ ॥
ਬ੍ਰਹਮੁ ਬਿੰਦੇ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣੁ ਹੋਈ ॥੧॥
ਜਾਤਿ ਕਾ ਗਰਬੁ ਨ ਕਰਿ ਮੂਰਖ ਗਵਾਰਾ ॥
ਇਸੁ ਗਰਬ ਤੇ ਚਲਹਿ ਬਹੁਤੁ ਵਿਕਾਰਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਚਾਰੇ ਵਰਨ ਆਖੈ ਸਭੁ ਕੋਈ ॥
ਬ੍ਰਹਮੁ ਬਿੰਦ ਤੇ ਸਭ ਓਪਤਿ ਹੋਈ ॥੨॥
ਮਾਟੀ ਏਕ ਸਗਲ ਸੰਸਾਰਾ ॥
ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਭਾਂਡੇ ਘੜੈ ਕੁਮ੍ਹਾਰਾ ॥੩॥
ਪ ਚ ਤਤੁ ਮਿਲਿ ਦੇਹੀ ਕਾ ਆਕਾਰਾ ॥
ਘਟਿ ਵਧਿ ਕੋ ਕਰੈ ਬੀਚਾਰਾ ॥੪॥
ਕਹਤੁ ਨਾਨਕ ਇਹੁ ਜੀਉ ਕਰਮ ਬੰਧੁ ਹੋਈ ॥
ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਭੇਟੇ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਈ ॥੫॥ *(ਅੰਗ ੧੧੨੭-੨੮)*

ਅਰਥ:–(ਹੇ ਭਾਈ) ਜਾਤ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਕੋਈ ਨਾ ਕਰੋ (ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਜੀਵ) ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਵੇ ਉਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੇ ਮੂਰਖ ਤੇ ਗਵਾਰ, ਤੂੰ ਜਾਤ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਨਾ ਕਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਹੰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਲੇ ਵਧਦੇ ਹਨ।

(ਭਾਵੇਂ) ਹਰ ਕੋਈ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰ ਵਰਨ (ਖੱਤਰੀ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਵੈ , ੂਦਰ) ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਦੀ ਪੈਦਾਇ ਪਰਮੇ ਰ ਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿੱਟੀ ਇੱਕ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਘੁਮਿਆਰ ਇਸ ਮਿਟੀ ਤੋਂ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅੱਡ ਅੱਡ ਕਲਾਂ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿੱਟੀ, ਪਾਣੀ, ਹਵਾ, ਅਗਨੀ ਅਤੇ ਅਕਾ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਇਹ ਸਰੀਰ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਇਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੀ ਘੱਟ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਚੀ ਵੱਧ ਹੈ।

ਗੁਰੂ (ਨਾਨਕ) ਪਾਤ 'ਾਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਜੀਵ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਬੱਝਾ ਹੋਇਆ ਹੀ ਕੋਈ ਉੱਤਮ ਕਰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਉੱਤਮ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾੜੇ ਕਰਮਾਂ ਕਰ ਕੇ

ਨੀਚ ਹੈ। ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਰਨ ਪਏ ਬਿਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਲਾਸੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਭਾਵ ਊਚ ਨੀਚ ਦੇ ਭਰਮ ਨਹੀਂ ਮਿਟਦੇ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੱਚੇ ਪਾਤ 'ਾਹ ਉਪਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ :

ਜਾਣਹੁ ਜੋਤਿ ਨ ਪੂਛਹੁ ਜਾਤੀ ਆਗੈ ਜਾਤਿ ਨ ਹੇ ॥ (ਅ ਗ ੩੪੯)

ਹੇ ਭਾਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਾਤ ਨਾ ਦੇਖਓ ਬਲਕਿ ਸਭ ਵਿੱਚ ਵਰਤ ਰਹੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਇਕ ਜੋਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਕਿਉਂਕਿ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਾਤ ਨਹੀਂ (ਬਲਕਿ ਕਰਮ ਦੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ)।

ਜੇ ਪਿ ਡਾਂ ਦੀ ਭੋਲੀ ਭਾਲੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਆਦਿ ਨੂੰ ਗਲ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਕੁਲ ਵਾਲੇ 'ਾਲਮ ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਜਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਦੁਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੀਸ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਨੀਵੀਂ ਕੁਲ ਵਿਚੋਂ ਸੀ, ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪ ਜ ਪਿਆਰੇ ਭੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ, ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਵੇਲੇ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਲਗੀ ਅਤੇ ਬਸਤਰ ਭੀ ਇੱਕ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਵਾਲੇ ੂਦਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪਹਿਨਾ ਕੇ ਗੜ੍ਹੀ ਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਸਨ।

ਸਾਬੋ ਕੀ ਤਲਵੰਡੀ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਬੰਦੂਕ ਦਾ ਨਿ 'ਾਨਾ ਪਰਖਣ ਲਈ ਛਾਤੀਆਂ ਤਾਣਨ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਧੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭੀ ਦਲਿਤ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਬੋਤਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਰਜਾ ਸਿੰਘ ਭੀ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਸਾਖੀਆਂ ਦਾ ਜੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪਿ ਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੌਣ ਕਰੇ, ਕੌਣ ਪਿ ਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇ? ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸਿੱਖ ਮਿ ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਢੰਗ ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ।

ਕੈਸੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਵੇਲੇ ਸਭ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਬਾਟੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਸਭ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਬਾਟੇ ਰਾਹੀਂ ਮੂ ਹ ਨਾਲ ਛਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸਭ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪਿਛਲੀ ਕੁੱਲ ਨਾ , ਧਰਮ ਨਾ , ਜਾਤ ਨਾ ਅਤੇ ਕਰਮ ਨਾ ਹੁਣ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਜਨਮ ਗੁਰੂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਹੈ। 'ਾਲਸੇ ਦਾ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਵਾਸੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੋਂ ਸਭ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਖਾਲਸਾ ਪ ਥ ਦੇ ਅ ਗ ਹੋ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ, ਗੁਰੂ ਪ ਥ ਦੀ ਅਮਾਨਤ ਹਨ ਜਦੋਂ ਪ ਥ ਨੂੰ ਲੋੜ ਪਵੇ ਤੁਸਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪ ਥ ਨੂੰ ਅਰਪਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸਪੱ ਟ ਆਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਜੇ ਕੋਈ ਮੂਰਖ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਜਾਤ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਕਰਕੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪ ਥਕ ਰਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਤਨਖਾਹ ਲਗਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇ ਫਿਰ ਭੀ ਨਾ ਮ ਨੇ ਪ ਥ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇਕ ਦੇਣਾ ਹੀ

ਠੀਕ ਹੈ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਭੀ ਬੜੀ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ।ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਆਚਾਰ ਵੀਚਾਰ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ ? ਕੀ ਰਵਿਦਾਸੀਆਂ ਦਾ ਬਾਲਮੀਕੀਆਂ ਅਤੇ ਸੈਂਹਸੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਾਨਤਾ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਹੈ ? ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਆਪਣੀ ਬਰਾਦਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਰਿ ਤੇ ਨਾਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ? ਕੀ ਬਿਸਵੇਦਾਰ ਸਰਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਬਰੀ ਮੀਨ ਦੱਬਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਲਿਤਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਨਤਾ ਵਾਲਾ ਵਿਉਹਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਰਵਿਦਾਸੀਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਗਤ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ ? ਬਲਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪ ਥ ਵਿਚ ਹੋਰ ਤਰੇੜਾਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਾਇਦ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਭੀ ਪ ਥ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਗਹਿਰੀ ਸਾ ਸ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾਂ ਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਣਾ ਪਵੇਗਾ ।

ਅੱਜ–ਕੱਲ੍ਹ ਸਰਕਾਰੀ ਦੰਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਬਣਾ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਵਾਂਗ ਆਪਣਿਆਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਕਾਲੋਨੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਟ੍ਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਸਦਕਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਈ ਸਾਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੇ ਥਾਣਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਡ ਕਰਨੀ ਪਈ ਇਹ ਲੇਖਕ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ।(ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅ ਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਰਹਿਣੀ ਵਾਲੇ ਦਲਿਤ ਘੱਟ ਸਨ)

ਅ ਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮ ਬੂਰੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਹੈ ਗੁਰਦੁਆਰੇਅ ਦਰ ਇਹ ਹਰ ਚੀ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਹੱਕ ਮ ਗਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਕਲਗੀਧਰ ਦੇ ਸਿੰਘ ਕਹਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਨੌਕਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਹਲਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਰਵਿਦਾਸੀਏ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਕਹਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ।ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਭੀ ਆਪਣਾ ਰਿ ਰਵ ਕੋਟਾ ਮ ਗਦੇ ਹਨ ।ਕੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੋਟੇ ਵਾਲਾ ਪ ਥ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਵਾਲੋਂ ਮ੍ਰਣੀ ਗੁ.ਪ੍ਰ.ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੋਟਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਿੱਖੰ ਲਸੌ ਦੇ ਸਮਾਨਤਾ ਵਾਲੇ ਅਸੂਲ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ।

ਜੇ ਕੋਈ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਮੁਹਰ (ਦਾੜ੍ਹੀ, ਕੇਸ, ਕਿਰਪਾਨ ਆਦਿ) ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਆਪ ਹੀ ਕਹੇ ਕਿ ਮੈਂ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਸਿੱਖ ਹਾਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹੋਗੇ ? ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਉਲਟ ਦਲਿਤਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਭਰਿਆ ਵਰਤਾਓ ਹੀ ਸਿਰਸਾ ਵਰਗੇ ਪਖ ਡੀ ਡੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ।ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਪਿ ਡਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੀ ਕਾਰਗਰ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

❖❖❖

ਖਸਮੁ ਛੋਡਿ ਦੂਜੈ ਲਗੇ

1962 ਤੋਂ 1964 ਤੱਕ ਦਾਸ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਕਾਰਣ ਦਿੱਲੀ ਰਿਹਾ ।ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਪਹਾੜ ਗੰਜ ਨੂੰ ਪ ਚਕੂਈਆਂ ਰੋਡ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ, ਬਸੰਤ ਰੋਡ ਤੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਡੀਅਮ ਹੈ ।ਸਟੇਡੀਅਮ ਦੀ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਪੈਦਲ ਰਸਤੇ ਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਅਚਾਨਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਤਿੰਨ ਇੱਟਾਂ ਲਿਆ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ।ਕੁੱਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਇੱਟਾਂ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾ ਮੱਚਣ ਲੱਗ ਪਿਆ । ਫਿਰ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ ਢੋਲ ਵੱਜਣ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫੁੱਲੀਆਂ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਅਤੇ ਅੱਜ ਇਹ ਪੂਰੀ ਛੇਫੁੱਟੀ, ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੀਰ ਦੇ ਨਾਉਂ ਤੇ ਮ ਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਵਿੱਤਰ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਮ ਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਮ ਜਲ ਰੇਲਵੇ ਕਾਲੋਨੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਦਿਨ, ਵਿ ਜੀ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਟਿੱਕ ਗਈ ।ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਤਾਰ ਲੱਗ ਗਈ ਅਤੇ ਹਰ ਮ ਗਲਵਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ।ਤਾਰ ਦੇ ਅ ਦਰ ਫੁੱਲ ਬੂਟੇ ਲੱਗਣ ਨਾਲ, ਫਿਰ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਛੱਤ ਦੇ ਮ ਦਰ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਿਆ ।

ਰੇਵਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇ ੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਲਈ, ਇਸ ਇੱਕ ਮ ਲੀ ਕਾਲੋਨੀ ਨੂੰ ਜਦ ਚਾਰ ਮ ਲਾਂ ਕਾਲੋਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਢਾਹੁਣਾ ੁਰੂ ਕੀਤਾ; ਤਾਂ ਮ ਦਰ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਨੇ ਮ ਦਰ ਢਾਹੁਣ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਪਾ ਕੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਮੁਖਾਫਲਿਤ ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ।ਮ ਬੂਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਦੋ ਕਮਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਮ ਦਰ ਲਈ ਛੱਡਣੀ ਪਈ ।ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਰਾ ਪੈ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਲੋਨੀ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਮ ਦਰ ਬਣ ਗਿਆ ।

ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸਾਰਾ ਭੇਦ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕੋ ਵਿਅਕਤੀ ਮ ਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਮ ਦਰ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ ਬਣ ਕੇ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੀਰਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮ ਾਰ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵਧਾ ਕੇ ਉੱਥੋਂ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ।

ਸਾਡੇ ਦੇ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪੁਜਾਰੀ-ਕਮ-ਮੁ ਾਵਰ ਬਹੁਤ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਵੀਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਰਾ ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖ ਡਤਾ ਦਾ ਮੁਦਈ ਹੈ । ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਾਲੋਨੀ ਅ ਦਰ ਉਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ ਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧੰਧਾ ਬੜੇ ੋਰ ੋਰ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਸਾਡੇ ਪਟਿਆਲੇ ਹਿਰ ਹੀ, 1947 ਵੇਲੇ ਉਂਗਲਾਂ ਤੇ ਗਿਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਮ ਾਰਾਂ ਸਨ ਪਰ ਅੱਜ ਹਰ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਅਤੇ ਹਰ ਨਵੀਂ ਵਿਕਸਤ ਕਾਲੋਨੀ ਵਿੱਚ ਆਮ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ।ਡੀ ਸੀ. ਡਬਲਿਊ ਦੇ ਐਂਟਰੈਂਸ ਗੇਟ ਨੇੜੇ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਪੁਲਿਸ ਲਾਇਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 1956 ਤੱਕ ਕੋਈ ਮ ਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ।ਇਨ੍ਹਾਂ

ਮ ਾਰਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕਿਹੜੀ ਕਤੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕੌਣ ਲੰਬੀ ਕਬਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਹਰੀ ਚਾਦਰ ਕਿਥੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੇ ਦਾ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਕਿੱਥੇ ਜਾਂਦਾ ਇਹ ਇੱਕ ਗੁੱਝਾ ਭੇਦ ਹੈ ।ਜਦ ਕਿ ਹ ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਣਾਈ ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਖੁਦਾ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣ ਤੋਂ ਬੈ ਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੁੱਤ ਜਾਂ ਬੰਦੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਬਣਾਈ ਚੀ ਨੂੰ ਪੂਜਣਾ ਘੋਰ ਪਾਪ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਤੱਕ ਲਗਭਗ 239 ਸਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜ੍ਹਨ ਦਾ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਅਪਹੁੰਚ ਪਰਮੇ ਰ ਨਾਲ ਮਾਨਸਿਕ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣ ਦਾ ਗੁੱਝਾ ਭੇਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ । ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਤੇ   ਰਧਾ ਵਿ ਵਾਸ ਲਿਆ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਰੂਪ ਜਾਣ ਕੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਮਾਰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਮੇ ਰ ਨੂੰ, ਧਿਆਉਣ, ਜਸ ਗਾਇਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਕਾਰਜ ਸਹਿਜੇ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਬ ੇ ਮੂਲ ਮ ਤ੍ਰ ੧ਓ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ, ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨੂੰ, ਜੇ ਗਹੁ ਨਾਲ ਵੀਚਾਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖੇ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਹੇਠਲਾ ਪਵਿੱਤਰ ਉਪਦੇ

ਦੁਬਿਧਾ ਨ ਪੜਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਹੋਰੁ ਨ ਪੂਜਉ ਮੜੈ ਮਸਾਣਿ ਨ ਜਾਈ ॥
ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਰਾਚਿ ਨ ਪਰ ਘਰਿ ਜਾਵਾ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਨਾਮਿ ਬੁਝਾਈ ॥

ਅ ਗ ੬੩੪ ॥

ਅਰਥ :-

ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਇੱਕ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਬੈ ਰ ਕਿਸੇ ਮੜ੍ਹੀ ਮਸਾਣ ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ । ਅਗਿਆਨਤਾ ਵੱਸ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਾਇਆਵੀ ਤ੍ਰਿ ਨਾ ਵਿੱਚ ਰਚ ਕੇ, (ਮਾਇਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰਿ ਨਾ, ਜਿਸ ਲਈ ਲੋਕ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਮੜ੍ਹੀਆਂ ਮਸਾਣਾਂ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ), ਮੈਂ ਇਕ ਪਰਮੇ ਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪਰਾਏ ਘਰ ਜਾ ਦਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ । ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮਾਇਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰਿ ਨਾ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ ਮੁੱਕ ਗਈ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਉਪਦੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਲਈ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਮਨ ਆਸਾ ਕਰਿ ਜਗਦੀਸ ਗੁਸਾਈ ॥
ਜੋ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਆਸ ਅਵਰ ਕਾਹੂ ਕੀ ਕੀਜੈ
ਸਾ ਨਿਹਫਲ ਆਸ ਸਭ ਬਿਰਥੀ ਜਾਈ ॥ ਅ ਗ ੮੫੯ ॥

ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ ਚਮ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਪਵਿੱਤਰ ਉਪਦੇ ਇਹ ਹੈ ।

ਅਪਨਾ ਮੀਤੁ ਸੁਆਮੀ ਗਾਈਐ ॥
ਆਸ ਨ ਅਵਰ ਕਾਹੂ ਕੀ ਕੀਜੈ ਸੁਖਦਾਤਾ ਪ੍ਰਭੁ ਧਿਆਈਐ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੂਖ ਮ ਗਲ ਕਲਿਆਣ ਜਿਸਹਿ ਘਰਿ
ਤਿਸ ਹੀ ਸਰਨੀ ਪਾਈਐ ॥
ਤਿਸਹਿ ਤਿਆਗਿ ਮਾਨੁਖੁ ਜੇ ਸੇਵਹੁ
ਤਉ ਲਾਜ ਲੋਨੁ ਹੋਇ ਜਾਈਐ ॥ ਅ ਗ ੧੨੧੪ ॥

ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤੇ ਆਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ।

ਜਿਸ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ ਤੇ_ ਇਆਂ ਹਨ ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਰਨ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਪਰਮੇ ਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵੱਲ ਝਾਕ ਰੱਖੋ ਤਾਂ ਰਮ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ ਹੋ ਜਾਈਦਾ ਹੈ ।

ਅੱਗੇ, ਇਕ ਥਾਂ ਇੱਕ ਪਰਮੇ ਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਅੱਡਦੇ ਹਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਮਿ ਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਤਿਸਹਿ ਤਿਆਗਿ ਆਨ ਕਉ ਜਾਚਹਿ
ਮੁਖ ਦੰਤ ਰਸਨ ਸਗਲ ਘਸਿ ਜਾਵਤ ॥
ਰੇ ਮਨ ਮੂੜ ਸਿਮਰਿ ਸੁਖਦਾਤਾ
ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਤੁਝਹਿ ਸਮਝਾਵਤ ॥ ਅ ਗ ੧੩੮੮ ॥

ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਤੋਂ ਮ ਗਣ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦ੍ਰਿ ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਹੈ ।

ਦੇਵੀ ਦੇਵਾ ਪੂਜੀਐ ਭਾਈ
ਕਿਆ ਮਾਗਉ ਕਿਆ ਦੇਹਿ ॥
ਪਾਹਣੁ ਨੀਰਿ ਪਖਾਲੀਐ ਭਾਈ
ਜਲ ਮਹਿ ਬੂਡਹਿ ਤੇਹਿ ॥ ਅ ਗ ੬੩੭ ॥

ਹੇ ਭਾਈ ਮੈਂ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਕੀ ਮ ਗਾਂ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਕੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ? ਇਹ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੇ ਦੇਵੀ–ਦੇਵਤੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਆਪ ਹੀ ਡੁੱਬ ਗਏ । ਇਹ ਮੇਰਾ ਕੀ ਸਵਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ?

ਭਾਈ ਮ ਝ ਪਹਿਲਾਂ ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਦਾ ਸੇਵਕ ਸੀ । ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਕਬਰ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿ ਡ ਵਿੱਚ ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਭਗਤ ਸੀ। ਪੂਰਬਲੇ ਕਰਮ ਜਾਗਣ ਤੇ ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਰਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾਨ ਮ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫ਼ੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਭਾਈ ਮ ਝ ! ਸਿੱਖੀ ਉੱਪਰ ਸਿੱਖੀ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੀ । ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਸਾਡੀ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰਨ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਤੋਂ ਨਾਤਾ ਤੋੜ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਬਰ ਘਰ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਟ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬਚਨ ਮ ਨਣ ਤੇ ਹੀ ਭਾਈ ਮ ਝ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ।

ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਓ ਜੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਣੀ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਇਹ ਉਪਦੇ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਭੈਰਉ ਭੂਤ ਸੀਤਲਾ ਧਾਵੈ ॥
ਖਰ ਬਾਹਨੁ ਉਹੁ ਛਾਰੁ ਉਡਾਵੈ ॥
ਹਉ ਤਉ ਏਕੁ ਰਮਈਆ ਲੈਹਉ ॥
ਆਨ ਦੇਵ ਬਦਲਾਵਨਿ ਦੈਹਉ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਿਵ ਸਿਵ ਕਰਤੇ ਜੋ ਨਰੁ ਧਿਆਵੈ ॥
ਬਰਦ ਚਢੇ ਡਉਰੂ ਢਮਕਾਵੈ ॥
ਮਹਾ ਮਾਈ ਕੀ ਪੂਜਾ ਕਰੈ ॥
ਨਰ ਸੈ ਨਾਰਿ ਹੋਇ ਅਉਤਰੈ ॥ ਅ ਗ ੮੭੪ ॥

ਅਰਥ :–

ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਭੈਰੋਂ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਹ ਭੈਰਉ ਵਰਗਾ) ਭੂਤ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸੀਤਲਾ ਦੇਵੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਵੱਲ ਦੌੜਦਾ ਹੈ (ਉਹ ਮਾਨ ਸੀਤਲਾ ਵਾਂਗ) ਖੋਤੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਅਰਥਾਤ ਖੋਤੇ ਦੇ ਨਾਲ) ਸਵਾਹ ਹੀ ਉਡਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(ਹੇ ਭਾਈ !) ਮੈਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਰਾਮ ਦਾ ਨਾਮ ਲਵਾਂਗਾ । ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤੇ ਇਸ ਨਾਮ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ। ਭਾਵ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ।

ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਿਵ ਿਵ ਕਰਦਾ ਿਵ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਧਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬਲਦ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਿਵਜੀ ਵਾਂਗ ਕੇਵਲ ਡਮਰੂ ਹੀ ਵਜਾਵੇਗਾ ।

ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਮਹਾਂ ਮਾਈ (ਪਾਰਬਤੀ ਜਾਂ ਕਾਲੀ ਦੇਵੀ) ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਇਸਤਰੀ ਬਣ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ ।

ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪੱਖੋਂ ਦੇਖਿਆਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅ ਗਦ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਵੀ ਪੂਜ ਸੀ । ਹਰ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿ ਡ ਤੋਂ ਜੱਥਾ ਲੈ ਕੇ ਦੇਵੀ ਦੇ ਦਰ ਨ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਸੀ । ਜਦ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਜੋਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਲ ਭੇਟ ਹੋਈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿ ਪਏ । ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਇਸਤਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਝਾੜੂ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ । ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਉੱਤਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਦਰ ਨ ਲਈ ਤੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਮੈਂ ਸਭ ਦਾਤਾਂ ਇਥੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵੰਡਦੀ ਹਾਂ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਦੇਵੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਛੱਡ ਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਹੀ ਹੋ ਗਏ ।

ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਭ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਦੇ ਹੈ :–

ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ, ਨਾ ਕ੍ਰਿਤਮ ਮਾਨਉ
ਆਦਿ, ਅਜੋਨਿ ਅਜੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ਤਿਹ ਪ੍ਰਮੇ ਰ ਜਾਨਉ ॥

ਇਕ ਕਰਤਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਕ੍ਰਿਤ (ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਜਾਂ ਪੂ

ਪ ਛੀ, ਦਰ ਤ ਆਦਿ) ਨੂੰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮ ਨਦਾ ।

ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ; ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਅਬਿਨਾ ੀ (ਨਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ) ਮੈਂ ਉਸ ਪਰਮੇ ਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਭਾਵ ਮ ਨਦਾ ਹਾਂ ।

ਾਲਸੇ ਦੀ ਜੋ ਪਰਿਭਾ ਾ ਜਾਂ ਪਹਿਚਾਣ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸੀ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ :

ਜਾਗਤ ਜੋਤ ਜਪੈ ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ
ਏਕ ਬਿਨਾ ਮਨ ਨੈਕ ਨ ਆਨੈ ॥
ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਤੀਤ ਸਜੈ ਬ੍ਰਤ ਗੋਰ
ਮੜ੍ਹੀ ਮਟ ਭੂਲ ਨ ਮਾਨੈ ॥
ਤੀਰਥ ਦਾਨ ਦਇਆ ਤਪ ਸੰਜਮ
ਏਕ ਬਿਨਾ ਨਹ ਏਕ ਪਛਾਨੈ ॥
ਪੂਰਨ ਜੋਤ ਜਗੈ ਘਟ ਮੈ
ਤਬ ਖਾਲਸ ਤਾਹਿ ਨਖਾਲਸ ਜਾਨੈ ॥

ਅਰਥ :–

ਜੋ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਜਾਗਤ ਜੋਤ (ਚੇਤੰਨ) ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਰਾਤ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਪਰਮੇ ਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਮਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ। ਜਿਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਲਈ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਰਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਕਿਸੇ ਕਬਰ ਜਾਂ ਮੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਮ ਨਦਾ । ਗੰਗਾ, ਪਹੋਏ, ਤ੍ਰਿਬੈਨੀ (ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਦਾ ਸੰਗਮ) ਆਦਿ ਦੇ ਤੀਰਥਾਂ ਦੇ ਇ ਨਾਨ, ਬੋਧੀ ਅਤੇ ਜੈਨੀਆਂ ਵਰਗੀ ਦਇਆ (ਅਹਿੰਸਾ) (ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਤਪ), ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਜਲਧਾਰੇ, ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦਾ ਤਾਪਨ, ਮੋਨ ਬ੍ਰਤ, ਇੱਕ ਬਾਂਹ ਉੱਪਰ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਇਕ ਲੱਤ ਚੱਕ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿਣਾ), ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਜਮ (ਲਸਣ, ਪਿਆਜ ਦਾ ਤਿਆਗ ਆਦਿ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਦਾ ਭੀ ਨਹੀਂ । ਜਿਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਅ ਦਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਾਲੀ ਜੋਤ ਲਟ ਲਟ ਜਗਦੀ ਹੈ ਤਦ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ੱਧ ਾਲਸਾ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱ ਟ ਉਪਦੇ ਾਂ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਕੇ, ੇਰਾਂ ਵਾਲੀ ਮਾਤਾ ਦੀ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਕਰਦੇ, ਜਦ ਗੁਰੂ ਕੀ ਮੁਹਰ (ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੇਸ ਅਤੇ ਕਿਰਪਾਨਧਾਰੀ) ਵਾਲੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਪਟਿਆਲੇ ੇਰਾਂ ਵਾਲੇ ਗੇਟ, ਕਾਲੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਦਰ ਨਾਂ ਲਈ ਲੱਗੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮਨ ਤੇ ਡਾਢੀ ਸੱਟ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ।

ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਕਾਰਨ ਜੋ ਸਪੱ ਟ ਨ ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਇੱਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁੱਦ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ, ਦੂਸਰੇ ਪਿ ਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਖੌਤੀ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨੇ ਕਦੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਪੱ ਟ

ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ।

ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਾਲੇ ਅਖੌਤੀ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਵੱਲੋਂ ਰਚੇ ਕੀਰਤਨ ਵਖਿਆਨ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪਖ ਡੀ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਭੀ ਅਕਸਰ ਸੁਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ । ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੀ ਰਕ ਹੈ, ਅਖੌਤੀ ਸਿੱਖ ਸੰਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ । ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁੱਝ ਦੋਨੋਂ ਪਾਸੇ ਗੱਲ ਇੱਕ ਹੀ ਹੈ ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹ ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਮੁਸਲਮ ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਉਰਸ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਬਰਾਂ ਪੂਜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੇਰੇਦਾਰ ਸੰਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇ ਕੇ; ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੁਰਬਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣਿਆਂ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਮਨ੍ਹਾ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਲੁਧਿਆਣੇ ਿ ਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਡੇਰਾ ਮਹਾਂਪੁਰ ਾਂ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਛੁਟ ਇੱਕ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਭੋਰਾ ਭੀ ਹੈ । ਇਸ ਭੋਰੇ ਵਿਚ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਨਿੱਜੀ ਸਮਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਹਾਂਪੁਰ ਾਂ ਦੇ ਕਈ ਜੋੜੇ ਭੀ ਹਨ ।

ਭੋਰੇ ਵਾਲੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸੰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਅਤੇ ਜੋੜਿਆਂ ਦੇ ਦਰ ਨ, ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਕਰਾਉਣਗੇ। ਪਰ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ, ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਭਾਈ ! ਇਥੋਂ ਕੇਵਲ ਡੇਢ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਵਿੱਥ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ਹੈ, ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਚੋਲਾ, ਜੋੜਾ, ਨਿੱਤਨੇਮ ਦੀ ਪੋਥੀ ਪਈ ਹੈ ਉਥੇ ਭੀ ਦਰ ਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ।

ਅੱਜ ਸਾਰਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਪਹਿਲਾ 4●● ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾ ਉਤਸਵ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਪਟਿਆਲੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ ਇ ਤਿਹਾਰ ਲਗਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਲਈ ਵਧੀਆ ਲੰਗਰ ਦਾ ਲਾਲਚ ਭੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਇਸ ਲਈ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬ ੀ ਪਵਿਤਰ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਦੇ ਨਹੀਂ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਵਾਰ ਆਸਾ ਵਿੱਚ ਸਪ ਟ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਖਸਮੁ ਛੋਡਿ ਦੂਜੈ ਲਗੇ ਡੁਬੇ ਸੇ ਵਣਜਾਰਿਆ ॥ (ਅ ਗ ੪੭੦)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ 4●● ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਉਣਾ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਤੋਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਵੀਚਾਰ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦੇਈਏ ।

ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਹਾਂ ਤੇਰੇ

ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਹੋਏ ਦਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੂਖਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਟ੍ਰੈਕਟ ਵੰਡਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਸੱਜਣ, ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਲੜਕਾ ਦਸ ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ ਅਤੇ ਲੜਕੀ ਤਕਰੀਬਨ ਪ ਦਰਾਂ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰ ਨ ਕਰਨ ਆਏ ।

ਸੱਜਣ ਜੀ ਆਪ ਅਤੇ ਲੜਕਾ ਕੇਸ ਰਹਿਤ ਸਨ । ਲੜਕੀ ਦੇ ਜੀਨ ਦੀ ਪੈਂਟ,

ਉੱਪਰ ਬਾਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਚੋਲੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੱਧਾ ਢਿੱਡ ਨੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿਰ ਢੱਕਣ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਕੋਲ ਸੀ। ਦਾਸ ਦੀ ਜਦ ਨ ਰ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਲੜਕੀ ਤੇ ਪਈ ਤਾਂ ਸਹਜੇ ਹੀ ਮੂਹੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਕਿ ਬੇਟਾ ! ਸਰਕਸ ਦੇਖਣ ਆਈਂ ਹੈ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ।

ਲੜਕੀ ਦੀ ਮਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਅਸੀਂ ਕਿਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਗਏ ਸੀ ਵਾਪਸੀ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਦੀ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਭੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਚੱਲੀਏ।

ਗੱਲ ਤਮ ਹੋ ਗਈ, ਮੈਂ ਫਿਰ ਟ੍ਰੈਕਟ ਵੰਡਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਿਛੋਂ ਲੜਕੀ ਦਾ ਪਿਤਾ ਬੜੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਤੁਸੀਂ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਰੁੱਸੀ ਬੈਠੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਅ ਦਰ ਜਾਣਾ।

ਮੈਂ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਗਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਆਏ ਹੋ ਤਾਂ ਲਿਬਾਸ ਭੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ ਬਾਕੀ, ਬੱਚੀ ਤੁਹਾਡੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਚੱਡੀ ਪੁਆ ਕੇ ਲਿਆਓ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਇਤਰਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਬੱਚੀ ਦੀ ਇਹੀ ਚਾਲ ਢਾਲ ਰਹੀ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਸਵਾਹ ਪੁਆਵੇਗੀ।

ਸੱਜਣ ਜੀ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਹੋਰ ਗਰਮ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਭੀ ਸਿੱਖ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਜੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਰਿਲਿਜਨ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਪਾਸ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗੂ ਭੇਖੀ ਨਹੀਂ ਸਾਡੇ ਅ ਦਰ ਸਿੱਖੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਹਿਣ ਤੇ ਮ ਬੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਵੀਰ ਜੀ ਜੇ ਮੂਲੀ ਕੋਈ ਖਾਏਗਾ ਮੂ ਹ ਤੋਂ ਮੂਲੀ ਦੀ ਗੰਧ ਆਵੇਗੀ, ਛੋਟੀ ਇਲਾਇਚੀ ਖਾਧੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ_ ਬੂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਅ ਦਰ ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਹੈ ਉਹ ਭਲੀਭਾਂਤ ਤੁਹਾਡੇ ਦਰ ਨਾਂ ਤੋਂ ਪਰਗਟ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਅ ਦਰ ਸਰੀਰ ਪਾੜ ਕੇ ਦੇਖੋ ਅ ਦਰ ਸਭ ਦੇ ਲਹੂ ਮਿੱਝ, ਹੱਡੀਆਂ, ਚਰਬੀ ਅਤੇ ਗੰਦ ਹੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸਾਂ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੋਂ ਨਿਕਲ ਗਈ, ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ ਹੇਠਲੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਪਰਗਟ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਬਣਾਵਾਂਗੇ, ਪੱਥਰ ਭੀ ਲੁਆਵਾਂਗੇ।
ਕੜਾਹ ਭੀ ਕਰਾਵਾਂਗੇ, ਲੰਗਰ ਭੀ ਚਲਾਂਵਾਂਗੇ।
ਸਭ ਕੁੱਝ ਅਸੀਂ ਕਰਾਂਗੇ, ਪਰ ਬਾਣੀ ਤੇਰੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਨੀ।
ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਹਾਂ ਤੇਰੇ, ਗੱਲ ਤੇਰੀ ਨਹੀਂ ਮ ਨਣੀ।
ਸ੍ਰਾਧ ਭੀ ਕਰਾਵਾਂਗੇ, ਗੁੱਗਾ ਭੀ ਮਨਾਵਾਂਗੇ।
ਹੋਰ ਸਭ ਦੀ ਮ ਨਾਂਗੇ, ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮ ਨਣੀ।

ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਹਾਂ ਤੇਰੇ, ਪਰ ਗੱਲ ਤੇਰੀ ਨਹੀਂ ਮ ਨਣੀ।
ਦਾੜ੍ਹੀ ਭੀ ਕਟਾਵਾਂਗੇ, ਕੇਸ ਭੀ ਮੁੰਨਾਵਾਂਗੇ।
ਜਰਦਾ ਭੀ ਖਾਵਾਂਗੇ, ਬੋਤਲ ਅਸੀਂ ਚੜ੍ਹਾਵਾਂਗੇ।
ਦੇਵੀਆਂ ਅਸੀਂ ਮ ਨਾਵਾਂਗੇ, ਪੀਰਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਪੂਜਾਂਗੇ।
ਸਭ ਕੁੱਝ ਅਸੀਂ ਮ ਨਾਂਗੇ, ਇਕ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮ ਨਣੀ।
ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਹਾਂ ਤੇਰੇ, ਪਰ ਗੱਲ ਤੇਰੀ ਨਹੀਂ ਮ ਨਣੀ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਾਲਸਾ ॥
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਤਹਿ ॥

❖❖❖

ਬਾਬੇ ਦੀ ਫੁੱਲ ਕਿਰਪਾ

ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਜਦੋਂ ਦੋ ਗੁਰਸਿੱਖ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਤਹਿ ਜਾਂ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਹਾਲ ਚਾਲ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਉੱਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਹੈ। ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਠੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ, ਲੜਕਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅੰਸਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਉਸ ਦੀ ਾਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਦੀ ਾਦੀ ਦੋ ਸਾਲ ਹੋਏ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਲੜਕਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਲਾਟ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰੀਦ ਲਿਆ ਹੈ ਅਗਲੀ ਸਲ ਤੇ ਕਾਰ ਲੈ ਲੈਣੀ ਹੈ ਸਭ ਪਾਸੇ ਠੀਕ ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ, ਬਾਬੇ ਦੀ ਫੁੱਲ ਕਿਰਪਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜੇ ਕੋਈ ਪੁੱਛ ਲਵੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਿੱਤਨੇਮ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਗੁਰਦਰਬਾਰ ਜਾ ਕੇ ਦਰ ਨ ਕਰਕੇ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਬਣੇ ਹੋ? ਉੱਤਰ ਮਿਲੇਗਾ ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਹਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਦੁੱਧ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ, ਬੱਚੇ ਸਕੂਲ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਣੇ ਹਨ। ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ, ਬ ਾਰ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਕਈ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਕਦੇ ਕੋਈ ਬਿਲ ਭਰਨਾ ਹੈ ਕਦੇ ਕੋਈ।

ਬਸ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਟੋ ਨੂੰ ਨਮ ਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਧੂਪ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਕਦੇ ਬੁਰਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਦੁਖਾਉਂਦੇ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਭੀ ਇਹੀ ਉਪਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਸਾਡੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਜਦ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਚਲੀਹਾ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸਮੇਂ ਦੀ ਚਾਲ ਨਾਲ ਹਰ ਚੀ ਬਦਲ ਗਈ, ਸਾਡਾ ਆਹਾਰ, ਵਿਹਾਰ, ਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਭੀ ਬਦਲ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪਦਾਰਥਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਲਕ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸੱਲਤਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਨਿੱਤਨੇਮ ਹੀ ਗੁਰੂ ਆ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਵਧਾਨ ਇਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਕਰ ਲਈਏ ਤਾਂ ਸਮਝ ਆਵੇਗੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਾਸ ਮਨੋਰਥ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਾਂ।

ਭਈ ਪਰਾਪਤਿ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹੁਰੀਆ ॥
ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਲਣ ਕੀ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਰੀਆ ॥
ਅਵਰਿ ਕਾਜ ਤੇਰੈ ਕਿਤੈ ਨ ਕਾਮ॥
ਮਿਲੁ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਭਜੁ ਕੇਵਲ ਨਾਮ॥(ਰਹਿਰਾਸ)

ਆਪਣੇ ਜਿਸ ਪਰਵਾਰ ਦੀਆਂ ਮਾਇਕ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਿਕ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਖਚਿਤ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਵਲ ਪਿੱਠ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫ਼ੁਰਮਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਏਹੁ ਕੁਟੰਬੁ ਤੂ ਜਿ ਦੇਖਦਾ ਚਲੈ ਨਾਹੀ ਤੇਰੈ ਨਾਲੇ॥
ਸਾਥਿ ਤੇਰੈ ਚਲੈ ਨਾਹੀ ਤਿਸੁ ਨਾਲਿ ਕਿਉ ਚਿਤੁ ਲਾਈਐ॥
ਐਸਾ ਕੰਮੁ ਮੂਲੇ ਨ ਕੀਚੈ ਜਿਤੁ ਅੰਤਿ ਪਛੋਤਾਈਐ॥

(ਅਨੰਦੁ ਪਉੜੀ ੧੧)

ਜੇ ਪਿਛਾਂਹ ਝਾਤ ਮਾਰ ਕੇ ਦੇਖੀਏ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਸਭ ਕੁੱਝ ਉਹੋ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਗ੍ਰਿਸਤ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰਵਾਰਿਕ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ, ਨੌਕਰੀ, ਖੇਤੀ, ਸੌਦਾਗਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਸਭ ਉਹੋ ਸਨ ਜੋ ਅੱਜ ਹਨ। ਚੀ ਾਂ ਦੇ ਕੇਵਲ ਰੂਪ ਬਦਲੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕ ਸਵਾਰੀ ਲਈ ਘੋੜੇ ਹਾਥੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਕਾਰ, ਹੈਲੀਕਪਟਰ ਅਤੇ ਜਹਾ , ਪਹਿਲੋਂ ਚੂਨੇ ਗਚ ਗੀਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਮਹਲਾਂ ਦੀ ਦੌੜ ਸੀ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਪੱਥਰ ਟਾਈਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਿ ਗਾਰਪੁਣੇ ਦੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਰੇ ਮ, ਖੀਨ ਖਾਪ ਅਤੇ ਪਟ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਸੀ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਕਪੜਿਆਂ ਦੀ ਇਤਿ ਆਦਿ।

ਮਨੋਵੇਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨੁੱਖ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਚਮਕ ਵਿੱਚ ਫਸਕੇ ਤ੍ਰਿ ਨਾ ਅਤੇ ਲਾਲਚ ਦਾ ਿ ਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਸਲੀ ਮਨੋਰਥ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਕ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਭ ਕੁੱਝ ਉਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਲਈ, ਸਮਾਜ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੰਦੇ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਦ ਾ ਦੇਖ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ :

ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਹਸਣਾ ਸਉਣਾ ਵਿਸਰਿ ਗਿਆ ਹੈ ਮਰਣਾ॥
ਖਸਮੁ ਵਿਸਾਰਿ ਖੁਆਰੀ ਕੀਨੀ ਧ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਣੁ ਨਹੀ ਰਹਣਾ॥

(ਅਗ ੧੨੫੪)

ਬਹੁ ਪਰਪੰਚ ਕਰਿ ਪਰ ਧਨੁ ਲਿਆਵੈ॥
ਸੁਤ ਦਾਰਾ ਪਹਿ ਆਨਿ ਲੁਟਾਵੈ॥
ਮਨ ਮੇਰੇ ਭੂਲੇ ਕਪਟੁ ਨ ਕੀਜੈ॥
ਅੰਤਿ ਨਿਬੇਰਾ ਤੇਰੇ ਜੀਅ ਪਹਿ ਲੀਜੈ॥ (ਅ ਗ ੬੫੬)

ਅਨੇਕਾਂ ਪਰਪੰਚ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਧਨ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਧਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਤੇ ਵਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੇ ਮੇਰੇ ਭੁੱਲੇ ਹੋਏ ਮਨ ਕਪਟ ਨਾ ਕਰ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਤ ਨੂੰ ਲੇਖਾ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੂੰਦ ਬੂੰਦ ਨਾਲ ਸਾਗਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਕਰ ਕੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਦੇ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਸੋਚ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਾਂਤੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲਾਲਚੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਏਕਤਾ ਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਇਸੇ ਲਈ ਲਾਲਚ, ਈਰਖਾ ਅਤੇ ਦਵੈਖ ਕਾਰਨ ਸਾਡਾ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਸੌ ਸਾਲ ਲਾਮ ਰਿਹਾ।

ਦੇ ਦੀ ਦੁਰਗਤੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਬਾਬਾ ਦੇਖੈ ਧਿਆਨੁ ਧਰਿ ਜਲਤੀ ਸਭਿ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦਿਸਿ ਆਈ॥
ਬਾਝੁ ਗੁਰੂ ਗੁਬਾਰੁ ਹੈ, ਹੈ ਹੈ ਕਰਦੀ ਸੁਣੀ ਲੁਕਾਈ॥
ਬਾਬੇ ਭੇਖ ਬਣਾਇਆ ਉਦਾਸੀ ਕੀ ਰੀਤਿ ਚਲਾਈ॥
ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੋਧਣਿ ਧਰਤਿ ਲੁਕਾਈ॥ *(ਭਾ: ਗੁ:ਵਾਰ ੧/੨੪)*

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਚਾਰੇ ਦਿ ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਪੰਧ ਮਾਰ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਯਥਾਰਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ। ਵਿ ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਹੋੜ ਵਿੱਚ ਖਚਿਤ, ਇੱਕ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਆਪ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸੱਚਾ ਗਿਆਨ ਬ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸੰਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿਖਾਈ।

ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਟਿਕ ਗਏ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੋਂ ਆਈ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਉਪਦੇ ਦੇ ਕੇ ਸਭ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਗਲੇ ਨੌਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਬ ੇ ਰੱਬੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸਦਕਾ ਇੱਕ ਐਸੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨੇ ਦੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਜੇ ਸੰਖੇਪ ਤੌਰ ਤੇ ਵਾਚੀਏ ਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

1. ਲੱਖ ਜਤਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਭੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਕਾਲ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦ ਇੱਲ੍ਹ ਵਾਂਗ ਝਪਟ ਮਾਰ ਕੇ ਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇ।

ਭਾਈ ਰੇ ਇਉ ਸਿਰਿ ਜਾਣਹੁ ਕਾਲੁ॥
ਜਿਉ ਮਛੀ ਤਿਉ ਮਾਣਸਾ ਪਵੈ ਅਚਿੰਤਾ ਜਾਲ ॥ *(ਅ ਗ ੫੫)*

ਤਥਾ

ਕਾਲੁ ਬਿਆਲੁ ਜਿਉ ਪਰਿਓ ਡੋਲੈ ਮੁਖੁ ਪਸਾਰੇ ਮੀਤ॥
ਆਜੁ ਕਾਲਿ ਫੁਨਿ ਤੋਹਿ ਗ੍ਰਸਿ ਹੈ ਸਮਝਿ ਰਾਖਹੁ ਚੀਤਿ॥(ਅ ਗ ੬੩੧)

2. ਦੁਨਿਆਵੀ ਪਦਾਰਥ, ਧਨ ਦੌਲਤ, ਮਹਿਲ ਮਾੜੀ, ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ, ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਸਭ ਕੁੱਝ ਇੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕੋਈ ਚੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ।

ਧਨੁ ਸੰਪੈ ਮਾਇਆ ਸੰਚੀਐ ਅੰਤੇ ਦੁਖਦਾਈ॥

ਘਰ ਮੰਦਰ ਮਹਿਲ ਸਵਾਰੀਅਹਿ ਕਿਛੁ ਸਾਥਿ ਨ ਜਾਈ॥
ਹਰਿ ਰੰਗੀ ਤੁਰੇ ਨਿਤ ਪਾਲੀਅਹਿ ਕਿਤੈ ਕਾਮਿ ਨ ਆਈ॥
ਜਨ ਲਾਵਹੁ ਚਿਤੁ ਹਰਿ ਨਾਮ ਸਿਉ ਅੰਤਿ ਹੋਇ ਸਖਾਈ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੁਖੁ ਪਾਈ॥ *(ਅ ਗ ੬੪੮)*

3. ਨਾਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਚੀ ਹੈ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਮ।

ਸਾਥਿ ਨ ਚਾਲੈ ਬਿਨੁ ਭਜਨ ਬਿਖਿਆ ਸਗਲੀ ਛਾਰੁ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਕਮਾਵਨਾ ਨਾਨਕ ਇਹ ਧਨੁ ਸਾਰਿ॥

(ਸੁਖਮਨੀ ਅ ਟਪਦੀ ੧੯) (ਅ ਗ ੨੮੮)

ਤੇਰੈ ਕਾਜਿ ਨ ਗ੍ਰਿਹੁ ਰਾਜੁ ਮਾਲੁ॥
ਤੇਰੈ ਕਾਜਿ ਨ ਬਿਖੈ ਜੰਜਾਲੁ॥
ਇਸਟ ਮੀਤੁ ਜਾਣੂ ਸਭ ਛਲੈ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸੰਗਿ ਤੇਰੈ ਚਲੈ॥ *(ਅ ਗ ੮੮੯)*

4. ਇਹ ਨਾਮ ਦਾ ਦਾਤਾ ਕੇਵਲ ਸਤਿਗੁਰ ਹੈ ਹੋਰ ਕਿਤੋਂ ਇਹ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਨ ਪੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਅਨੁਸਾਰੀ ਜੀਵਨ ਢਾਲ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸੰਲਾ ਕਰ ਲੈ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਬੂਝੈ ਜਿਸ ਨੋ ਨਦਰਿ ਕਰੇਇ ॥
ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਦਾਤਾ ਕੋਈ ਨਾਹੀ ਬਖਸੇ ਨਦਰਿ ਕਰੇਇ॥
ਗੁਰ ਮਿਲਿਐ ਸਾਂਤਿ ਊਪਜੈ ਅਨਦਿਨੁ ਨਾਮੁ ਲਏਇ॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਮਿਲੈ ਨਾਉ ਪਾਈਐ ਹਰਿ ਨਾਮੇ ਸਦਾ ਸਮਾਇ॥

(ਅ ਗ ੧੨੫੮)

5. ਮਨੁੱਖ ਇੱਥੇ ਕੇਵਲ ਮਾਇਕ ਪਦਾਰਥ ਭੋਗਣ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਆਇਆ ਬਲਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਨ ਪੈ ਕੇ ਵਿ ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਕੇ ਜਨਮ ਸੰਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਾਰ ਵਾਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਕੁੱਝ ਮੰਗਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਹਰੀ ਦਾ ਜਸ ਅਤੇ ਨਾਮ ਮੰਗ ਜੋ ਤੇਰੇ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਸਹਾਈ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਚੀ ਹੈ।

ਮਾਗਨਾ ਮਾਗਨੁ ਨੀਕਾ ਹਰਿ ਜਸੁ ਗੁਰ ਤੇ ਮਾਗਨਾ॥ *(ਅ ਗ ੧੦੨੯)*

ਮਾਗਉ ਦਾਨੁ ਠਾਕੁਰ ਨਾਮ॥

ਅਵਰੁ ਕਛੂ ਮੇਰੈ ਸੰਗਿ ਨ ਚਾਲੈ ਮਿਲੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਗੁਣ ਗਾਮ॥ (ਅਗ ੭੧੩)

6. ਆਪਣੀ ਵਿੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋੜਵੰਦ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਮੇ ਵਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਮਝ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰੋ।

ਵਿਚਿ ਦੁਨੀਆ ਸੇਵ ਕਮਾਈਐ॥ ਤਾ ਦਰਗਹ ਬੈਸਣੁ ਪਾਈਐ।

(ਅਗ ੨੬)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਗ੍ਰਿਸਤੀਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦੇਂ ਰ ਪੂਰੇ ਨਾ ਕਰੋ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ :

ਉਦਮੁ ਕਰੇਦਿਆ ਜੀਉ ਤੂੰ ਕਮਾਵਦਿਆ ਸੁਖ ਭੁੰਚੁ॥
ਧਿਆਇਦਿਆ ਤੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲੁ ਨਾਨਕ ਉਤਰੀ ਚਿੰਤ॥ ***(ਅਗ ੫੨੨)***

ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਉੱਤਮ ਜਾਂ ਨੀਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰੋ।

ਜੇ ਕਿਰਸਾਨੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਰਾਈ ਵੱਟ ਢਾਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਾ ਮਿਲਾ ਅਤੇ ਪਰਾਏ ਬੋਹਲ ਦੀ ਝਾਕ ਨਾ ਕਰ। ਜੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਹੈਂ ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲ, ਘੱਟ ਨਾ ਤੋਲ, ਹਲਦੀ ਵਿੱਚ ਲਿੱਦ ਨਾ ਮਿਲਾ, ਕਾਲੀਆਂ ਮਿਰਚਾਂ ਵਿੱਚ ਪਪੀਤੇ ਦੇ ਬੀ ਨਾ ਰਲਾ ਇਤਿ ਆਦਿ। ਜੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤਨ ਦੇਹੀ ਨਾਲ ਨੌਕਰੀ ਕਰ। ਜੇ ਕੁਰਸੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨਸਾਂ ਕਰ, ਰਿ ਵਤ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਦੁਰਉਪਯੋਗ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਨਾ ਮਾਰ।

ਐਸੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਅਪਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ :

ਤਿਨ ਕਾ ਖਾਧਾ ਪੈਧਾ ਮਾਇਆ ਸਭੁ ਪਵਿਤੁ ਹਹਿ ਜੋ ਨਾਮਿ ਹਰਿ ਰਾਤੇ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਘਰ ਮੰਦਰ ਮਹਲ ਸਰਾਈ ਸਭ ਪਵਿਤੁ ਹਹਿ
ਜਿਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੇਵਕ ਸਿਖ ਅਭਿਆਗਤ ਜਾਏ ਵਰਸਾਤੇ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਤੁਰੇ ਜੀਨ ਖੁਰਗੀਰ ਸਭ ਪਵਿਤੁ ਹਹਿ
ਜਿਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਿਖ ਸੰਤ ਸਾਧ ਚੜਿ ਜਾਤੇ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਕਰਮ ਧਰਮ ਕਾਰਜ ਸਭ ਪਵਿਤੁ ਹਹਿ॥
ਜੋ ਬੋਲਹਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਸਾਤੇ॥ ***(ਅਗ ੬੪੮)***

ਹੁਣ ਵੀਚਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸੋਝੀ ਕਿਵੇਂ ਆਵੇ? ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਦੇ ਚਿੱਕੜ ਵਾਲੇ ਟੋਏ ਵਿੱਚ ਗਿਰਿਆ ਬੰਦਾ ਬਾਹਰ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲੇ? ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਮਨੋਰਥ ਦੀ ਲਤ ਚੋਣ ਦਾ ਇਹਸਾਸ ਕਿਵੇਂ ਆਵੇ?

ਸਾਰਿਆਂ ਸੁਆਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਵਾਬ ਹੈ ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ। ਗੁਰੂ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ

ਕਿਰਪਾ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਐਸਾ ਸਾਧਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦੇ ਦਾ ਝੁਕਾਅ ਫਿਰ ਬਾਣੀ ਵੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਨ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਫਿਰ ਜਦ ਬੰਦਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੋਝੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ:

ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਕਾਮਿ ਨ ਆਵਤ ਹੇ॥
ਜਾ ਸਿਉ ਰਾਚਿ ਮਾਚਿ ਤੁਮ੍ ਲਾਗੇ ਓਹ ਮੋਹਨੀ ਮੋਹਾਵਤ ਹੇ॥

(ਪੰਨਾ ੮੨੧)

ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੋਰ ਕਿਰਪਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਵਧਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੁਆਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸੁਆਦ ਨਾਲ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੈਰਾਗ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਵੈਰਾਗ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਸੰਸਾਰੀ ਮਾਇਕ ਬੰਧਨ ਢਿੱਲੇ ਪੈਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨ ਦਾ ਤਿਆਗ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ *ਬਾਬੇ ਦੀ ਫੁੱਲ ਕਿਰਪਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ :–*

ਜੋ ਨਰੁ ਦੁਖ ਮੈ ਦੁਖੁ ਨਹੀ ਮਾਨੈ ॥
ਸੁਖ ਸਨੇਹੁ ਅਰੁ ਭੈ ਨਹੀ ਜਾ ਕੇ ਕੰਚਨ ਮਾਟੀ ਮਾਨੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
ਨਹ ਨਿੰਦਿਆ ਨਹ ਉਸਤਤਿ ਜਾ ਕੈ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ ਅਭਿਮਾਨਾ॥
ਹਰਖ ਸੋਗ ਤੇ ਰਹੈ ਨਿਆਰਉ ਨਾਹਿ ਮਾਨ ਅਪਮਾਨਾ ॥੧॥
ਆਸਾ ਮਨਸਾ ਸਗਲ ਤਿਆਗੈ ਜਗ ਤੇ ਰਹੈ ਨਿਰਾਸਾ॥
ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਜਿਹ ਪਰਸੈ ਨਾਹਿਨ ਤਿਹ ਘਟਿ ਬ੍ਰਹਮੁ ਨਿਵਾਸਾ ॥੨॥
ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਜਿਹ ਨਰ ਕਉ ਕੀਨੀ ਤਿਹ ਇਹ ਜੁਗਤਿ ਪਛਾਨੀ ॥
ਨਾਨਕ ਲੀਨ ਭਇਓ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿਉ ਜਿਉ ਪਾਨੀ ਸੰਗਿ ਪਾਨੀ ॥੩॥

(ਅਗ ੬੩੩-੬੩੪)

ਿ ਦਗੀ ਵਿੱਚ ਚਪੜਾਸੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਕੱਤਰ ਅਹੁਦਾ ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਤੋਂ ਜਰਨੈਲ ਤੱਕ ਅਨੇਕਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਾਂਤ ਚਿਹਰੇ ਹਸੂੰ ਹਸੂੰ ਕਰਦੇ, ਮਨ ਤੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ _ਕਰ_ਕਰ ਕਰਦੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਡੋਲ ਅਤੇ ਸਭ ਨਾਲ ਭਰਾਤਰੀ ਭਾਵ ਵਾਲਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਨਹੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਦੇ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਡਰ ਦੀ, ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ :–

ਤਾਹਿ ਕਹਾ ਪਰਵਾਹ ਕਾਹੂ ਕੀ ਜਾ ਕੈ ਬਸੀਸਿ ਧਰਿਓ ਗੁਰਿ ਹਥੁ॥(ਅ ਗ ੧੪੦੫)

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮਾਇਆ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਜਦ ਵਾਅਦਾ ਮੁਆਂ ਗਵਾਹ ਬਣਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ) ਵਾਂਗ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜਿਨ ਸਰਧਾ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਲਿਵ ਲਗੀ

ਤਿਨ੍ ਦੂਜੈ ਚਿਤੁ ਨ ਲਾਇਆ ਰਾਮ॥
ਜੇ ਧਰਤੀ ਸਭ ਕੰਚਨੁ ਕਰਿ ਦੀਜੈ
ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਅਵਰੁ ਨ ਭਾਇਆ ਰਾਮ॥ (ਅ ਗ ੪੪੪)

ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣੇ ਇਹ ਮਰਜੀਵੜੇ ਲੋਕ ਲੱਜਾ ਦੀ ਕੰਬਲੀ ਲਾਹ, ਵੱਡੀਆਂ ਪਦਵੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਭੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਜੋੜਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਪੱਖੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਅਰਪਣ ਕਰ ਕੇ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਚਲਾ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕਹਾ ਦਿੱਤਾ, ਬੇ ਕਸਾਂ ਰਾ ਯਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ" ਪਰ ਆਪ ਨਿਮਾਣੇ ਸੇਵਕ ਹੀ ਬਣੇ ਰਹੇ।

ਜਾਂ ਫਿਰ ਦੇ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੇ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਕਰ ਦਿਖਾਏ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਅ ਅ ਕਰ ਉੱਠੀ। ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਰਾ ਨ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਨੱਬੇ ਹ ਾਰ ਵੈਰੀ ਦੀ ੌਜ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰ ਸੁਟਵਾ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁੱਝ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਭੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਮਤਵਾਲੇ ਜਨਰਲ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜੇ ਨੇ ਜੰਗ ਜਿੱਤਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਰੋਪਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜਾਮਿ ਗੁਰੂ ਹੋਇ ਵਲਿ ਧਨਹਿ ਕਿਆ ਗਾਰਵੁ ਦਿਜਇ॥ (ਅ ਗ ੧੩੯੯)

ਜੇ ਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਧਨ ਪਦਾਰਥ ਹੋਵੇ ਉਹ ਕੀ ਚੀ ਹੈ?

ਜਾਮਿ ਗੁਰੂ ਹੋਇ ਵਲਿ ਲਖ ਬਾਹੇ ਕਿਆ ਕਿਜਇ॥ (ਅ ਗ ੧੩੯੯)

ਜੇ ਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੁ ਮਣ ਦੀਆਂ ਲੱਖਾਂ ਬਾਹਾਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ?

ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਤੋਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਿ ਤਾਬ ਪਾ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪਦਮ ਭੂ ਨ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ, ਜਦ ਅ ੀਰ ਵਿੱਚ ਅਭਿਨੰਦਨ ਗ੍ਰੰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਬਈ ਗਏ ਅਤੇ ਸਟੇਜ ਸੈਕਟਰੀ ਦੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਜਦ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਟੇਜ ਤੇ ਗਏ, ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਤਹਿ ਬੁਲਾ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬੈਠ ਗਏ।

ਜੋ ਹਮਰੀ ਬਿਧਿ ਹੋਤੀ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰਾ ਸਾ ਬਿਧਿ ਤੁਮ ਹਰਿ ਜਾਣਹੁ ਆਪੇ॥
ਹਮ ਰੁਲਤੇ ਫਿਰਤੇ ਕੋਈ ਬਾਤ ਨ ਪੂਛਤਾ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗਿ ਕੀਰੇ ਹਮ ਥਾਪੇ॥
ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਨ ਕੇਰਾ ਜਿਤੁ ਮਿਲਿਐ ਚੂਕੇ ਸਭਿ ਸੋਗ ਸੰਤਾਪੇ॥

(ਅ ਗ ੧੬੭)

ਹਾਂ ਜੀ! ਗੁਰੂ ਜਦ ਹੋ ਕੇ ਸਿੱਖ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਚਿੱਕੜ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬੰਧਨ ਕੱਟ ਕੇ ਵਿ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਨਾਮ ਧਨ ਬ ਕੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਸਵਾਰਦੇ ਹਨ।

ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਿਖ ਕੇ ਬੰਧਨ ਕਾਟੈ॥
ਗੁਰ ਕਾ ਸਿਖੁ ਬਿਕਾਰ ਤੇ ਹਾਟੈ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਿਖ ਕਉ ਨਾਮ ਧਨੁ ਦੇਇ॥
ਗੁਰ ਕਾ ਸਿਖੁ ਵਡਭਾਗੀ ਹੇ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਿਖ ਕਾ ਹਲਤੁ ਪਲਤੁ ਸਵਾਰੈ॥
ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਿਖ ਕਉ ਜੀਅ ਨਾਲਿ ਸਮਾਰੈ॥ (ਅ ਗ ੨੮੬)

ਹੁਣ ਅਗਲਾ ਸੁਆਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਾਰੀ ਖੇਡ ਦਾ ਅਨੰਦ ਅਸੀਂ ਭੀ ਮਾਣ ਸਕੀਏ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਅਤੇ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣ ਕੇ ਸੰਲ ਜੀਵਨ ਜਿਊਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਸਿੱਖ ਲਈ ਹੈ *ਅਰਦਾਸ।* ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਇਹ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਅ ਗ ੧੬੭ ਤੇ ਆਪ ਕਰ ਕੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਪਰਮੇ ਰ ਅੱਗੇ ਇਹ ਹਮੇ ਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਕਰਦੇ ਰਹੋ।

ਕੰਚਨ ਨਾਰੀ ਮਹਿ ਜੀਉ ਲੁਭਤੁ ਹੈ ਮੋਹੁ ਮੀਠਾ ਮਾਇਆ॥

ਹੇ ਪਰਮੇ ਰ ਜੀ ਮੇਰਾ ਮਨ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਵਿੱਚ ਖੁਭਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਨੂੰ ਮਿੱਠਾ ਜਾਣ ਕੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਘਰ ਮੰਦਰ ਘੋੜੇ ਖੁਸੀ ਮਨੁ ਅਨ ਰਸਿ ਲਾਇਆ॥

ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮਹਿਲ, ਘੋੜੇ (ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਕਾਰਾਂ) ਪਾ ਕੇ ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜੀਭ ਦੇ ਸੁਆਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵਈ ਕਿਉ ਛੂਟਾ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਰਾਇਆ॥੧॥

ਮੈਨੂੰ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਯਾਦ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਇਆ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਛੁਟ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਇਹ ਨੀਚ ਕਰਮ ਹਰਿ ਮੇਰੇ॥

ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਇਹ ਮੇਰੇ ਨੀਚ ਕਰਮ ਹਨ।

ਗੁਣਵੰਤਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਦਇਆਲੁ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਬਖਸਿ ਅਵਗਣ ਸਭਿ ਮੇਰੇ॥ ਰਹਾਉ॥

ਹੇ ਪਰਮੇ ਰ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਹੋ ਅਤੇ ਦਿਆਲੂ ਸੁਭਾ ਵਾਲੇ ਹੋ। ਮੇਰੇ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਅਵਗੁਣ ਬ ਦੇਵੋ ਜੀ।

ਕਿਛੁ ਰੂਪ ਨਹੀ ਕਿਛੁ ਜਾਤਿ ਨਾਹੀ ਕਿਛੁ ਢੰਗੁ ਨ ਮੇਰਾ॥

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਾ ਕੋਈ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਮੇਰੀ ਸਤਿਸੰਗੀਆਂ ਵਾਲੀ ਉੱਚੀ ਜਾਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅੱਛਾ ਢੰਗ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਕਿਆ ਮੁਹੁ ਲੈ ਬੋਲਹ ਗੁਣ ਬਿਹੂਨ ਨਾਮੁ ਜਪਿਆ ਨ ਤੇਰਾ॥

ਨਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਗੁਣ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਜਪਿਆ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਮੂੰਹ ਲੈ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਂ।

ਹਮ ਪਾਪੀ ਸੰਗਿ ਗੁਰ ਉਬਰੇ ਪੁੰਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇਰਾ॥

ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕ ਪਾਪੀ ਗੁਰੂ ਪੂਰੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰ ਕੇ ਪਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਪੁੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹੀ ਇੱਕ ਆਸ ਹੈ।

ਸਭੁ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਮੁਖੁ ਨਕੁ ਦੀਆ ਵਰਤਣ ਕਉ ਪਾਣੀ॥

ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਜਿੰਦ ਦਿੱਤੀ। ਸੋਹਣਾ ਮੂੰਹ, ਨੱਕ ਆਦਿ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਅਨਮੋਲ ਪਾਣੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅੰਨੁ ਖਾਣਾ ਕਪੜੁ ਪੈਨਣੁ ਦੀਆ ਰਸ ਅਨਿ ਭੋਗਾਣੀ॥

ਖਾਣ ਲਈ ਅੰਨ ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਸ ਭੋਗਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਜਿਨਿ ਦੀਏ ਸੁ ਚਿਤਿ ਨਾ ਆਵਈ ਪਸੂ ਹਉ ਕਰਿ ਜਾਣੀ॥

ਪਰ ਮੈਂ ਪੂ ਬਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀ ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੱਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਕੇ ਦੇਣ ਹਾਰ ਪਰਮੇ ਰ ਨੂੰ ਚਿਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ।

ਸਭੁ ਕੀਤਾ ਤੇਰਾ ਵਰਤਦਾ ਤੂੰ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥

ਸਭ ਕੁੱਝ ਤੁਹਾਡੇ ਹੁਕਮ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਭੇਦ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ ਹੋ।

ਹਮ ਜੰਤ ਵਿਚਾਰੇ ਕਿਆ ਕਰਹ ਸਭੁ ਖੇਲੁ ਤੁਮ ਸੁਆਮੀ ॥

ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰੇ ਜੀਵ-ਜੰਤ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਭ ਤੁਹਾਡਾ ਖੇਲ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਪਾ ਦੇਵੋ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁੱਠੇ ਰਸਤੇ।

ਜਨ ਨਾਨਕੁ ਹਾਟਿ ਵਿਹਾਝਿਆ ਹਰਿ ਗੁਲਮ ਗੁਲਾਮੀ ॥

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ, ਪਰਮੇ ਰ ਅੱਗੇ ਕਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਜਨ ਤੇਰੇ ਮੁੱਲ ਰੀਦੇ ਗੋਲੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਲਾਮੀ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜੀ। ਇਸ ਲਈ ਗੋਲੇ ਤੇ ਨ ਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਲਾਜ ਰੱਖੋ ਜੀ।

ਸਿਆਣੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੋ ਪਾਣੀ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਘੜੇ, ਪੱਕੀ ਮੌਣ ਤੇ ਖੱਡਾ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਰੋ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੀ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਪੱਥਰ ਤੇ ਘਾਸ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਰੋ ਦੀ ਕੀਤੀ ਅਰਦਾਸ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਕਿਰਪਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ? ਜਦ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ:

ਚਰਨ ਸਰਨਿ ਗੁਰ ਏਕ ਪੈਂਡਾ ਜਾਇ ਚਲ,
ਸਤਿਗੁਰ ਕੋਟਿ ਪੈਂਡਾ ਆਗੇ ਹੋਇ ਲੇਤ ਹੈ। (ਕਬਿੱਤ ੧੧੧)

ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਅ ਗ ੭੩ ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ :

ਮੈ ਬਧੀ ਸਚੁ ਧਰਮ ਸਾਲ ਹੈ॥ ਗੁਰਸਿਖਾ ਲਹਦਾ ਭਾਲਿ ਕੈ॥

ਮੈਂ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਧਰਮ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਮਲ ਪੰਥ ਰੂਪੀ ਧਰਮਸਾਲ ਬਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਢੂੰਡ ਢੂੰਡ ਕੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ।

ਪੈਰ ਧੋਵਾ ਪਖਾ ਫੇਰਦਾ ਤਿਸੁ ਨਿਵਿ ਨਿਵਿ ਲਗਾ ਪਾਇ ਜੀਉ॥ (ਅ ਗ ੭੩)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਦੀ ਬਣਾਈ ਇਸ ਧਰਮਸਾਲ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੈਂ ਪੈਰ ਧੋ ਕੇ, ਪੱਖਾ ਫੇਰ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਝੁਕ ਝੁਕ ਕੇ ਪੈਰੀਂ ਪੈਂਦਾ ਹਾਂ। (ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਿਪਲੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ) ਆਓ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਐਸੇ ਦਿਆਲੂ ਕਿਰਪਾਲੂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰੀਏ।

ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਕਿਰਪਾਲ ਆਪੇ ਬਖਸਿ ਲੈ॥" (ਅ ਗ ੯੬੧)

❖❖❖

ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਬਚਨ

1 ਐ ਜੀਵ !ਜਾਗ !!ਸੌਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਤੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਰੋਗ, ਬੁਢੇਪਾ ਅਤੇ ਮੌਤ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ।

2. ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਐਸਾ ਕੋਈ ਮੰਤਰ-ਜੰਤਰ ਨਹੀਂ ਜੋ ਮੌਤ ਰੂਪੀ ਸੱਪ ਦੇ ਡੰਗ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕੇ ।

3. ਸਮਾਂ ਬੜੀ ਤੇ ੀ ਨਾਲ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਹਰ ਇੱਕ ਚੀ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਸਾਰ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ?

4. ਦਾਦਾ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਚਲੇ ਗਏ, ਭੈਣ-ਭਰਾ ਕੁੱਝ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਸਾਕ ਸਨੇਹੀ ਤੇ ਗਲੀ ਮੁਹੱਲੇ ਵਾਲੇ ਚਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਹੈਰਾਨਗੀ ਦੀ ਗੱਲ ਵੇਖੋ ! ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ (ਹਮੇ ਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ) ਹੀ ਮ ਨੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

5. ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਉਮਰ ਇੱਕ ਰਸੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿਨ ਅਤੇ ਰਾਤ (ਚਿੱਟੇ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਦੋ ਚੂਹੇ) ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੱਸੀ ਛੋਟੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਵੇਖੋ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਦਿਨ ਲੰਘਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਮਨੁੱਖ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਵੱਡਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ।

6. ਮੌਤ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁੱਪ ਚੁੱਪੀਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬਿੱਲੀ ਚੂਹੇ ਨੂੰ, ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮਨੁੱਖ ਫਿਰ ਵੀ ਗੰਲਤ (ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ) ਦੀ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ ।

7. ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਕ-ਸੰਬੰਧੀ, ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤ ਸਾਰੇ ਮਰਘਟ ਤੱਕ ਹੀ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਣਗੇ , ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਤੇਰਾ ਸਾਥੀ ਕੌਣ ਹੋਏਗਾ? ਕਦੀ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਿਆ ਈ ?

8. ਮੌਤ ਪਰਛਾਂਵੇਂ ਵਾਂਗ ਹਰ ਵੇਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸ ਵੇਲੇ ਆ ਦਬਾਉਣਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਜਿੰਨੀ ਨੇਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਏਂ, ਕਰ ਲੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸੇ ਨੇ ਹੀ ਕੰਮ ਆਉਣਾ ਹੈ ।

9. ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤੇਰੇ ਚੰਗੇ-ਮੰਦੇ ਕੰਮ ਹੀ ਤੇਰੇ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਦੁ ਮਣ ਹਨ । ਤੇਰੀ ਨੇਕਨਾਮੀ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮੀ ਦਾ ਕਾਰਣ ਵੀ ਇਹ ਤੇਰੇ ਕੰਮ ਹਨ । ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚ ਅਤੇ ਵੀਚਾਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

।

10. ਇਸ ਦੁੱਖਾਂ-ਕਲੇ ਾਂ ਤੇ ਔਖਿਆਈਆਂ ਭਰੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੇਕੀ ਹੀ ਐਸੀ ਚੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਸਦੀਵੀ_ ੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਨ ਫਿਰ ਵੀ ਬਦੀ ਵੱਲ ਕਿਉਂ ਝੁਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੇਕੀ ਵੱਲੋਂ ਹਟਦਾ ਹੈ ?

11. ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਅਤੇ ਨੇਕੀ ਕਰਨੀ ਇਹ ਦੋ ਚੱਪੂ ਤੇਰੀ ਕਿ ਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਕੰਢੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੋਂ ਤੈਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਸੁੱਖ ਤੇ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲੇ ।

12. ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਸੁਸਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਾਮ ਜਪਣ ਅਤੇ ਨੇਕੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥੋਂ ਗਵਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਅਣਜਾਣ ਵਾਂਗ ਹੈ ਜੋ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪਿਆਸ ਨਹੀਂ ਬੁਝਾ ਸਕਦਾ, ਪਰੋਸੇ ਹੋਏ ਥਾਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ ਵੀ ਭੁੱਖ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ।

13. ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਨੇਕੀ ਕੀ ਚੀ ਹੈ, ਸਮਝੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬ ਰਗਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ । ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ । ਉਹ ਤਾਂ ਪ ਆਂ ਵਾਂਗ ਪੇਟ ਭਰਨ ਲਈ ਜੰਮਿਆ ਹੈ ।

14. ਸੇਵਾ-ਉਪਕਾਰ ਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਭਗਤੀ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸਰੀਰ ਅਰੋਗ ਹੋਵੇ । ਜਦ ਸਰੀਰ ਰੋਗੀ ਹੋ ਜਾਏ, ਤਾਕਤ ਨਾ ਰਹੇ ਅਤੇ ਬੁਢੇਪਾ ਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਸੇਵਾ-ਉਪਕਾਰ, ਭਗਤੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ? ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ :-

ਜਬ ਲਗੁ ਜਰਾ[1] ਰੋਗੁ[2] ਨਹੀ ਆਇਆ ॥
ਜਬ ਲਗੁ ਕਾਲਿ[3] ਗ੍ਰਸੀ ਨਹੀ ਕਾਇਆ[4] ॥
ਜਬ ਲਗੁ ਬਿਕਲ[5] ਭਈ ਨਹੀ ਬਾਨੀ[6] ॥
ਭਜਿ ਲੇਹਿ ਰੇ ਮਨ ਸਾਰਿਗਪਾਨੀ[7] ॥
ਅਬ ਨ ਭਜਸਿ ਭਜਸਿ ਕਬ ਭਾਈ ॥ (ਅ ਗ ੧੧੫੯)

1. ਬੁਢੇਪਾ 2. ਬੀਮਾਰੀ 3. ਮੌਤ 4. ਸਰੀਰ 5. ਥਿੜਕਣ 6. ਬੋਲ 7. ਪ੍ਰਭੂ

15. ਡੱਡੂ, ਕੀੜਿਆਂ ਦੇ ਫੜਨ ਲਈ ਉਛਲਦਾ-ਕੁੱਦਦਾ ਹੈ । ਬੇਫਿਕਰੀ ਨਾਲ ਟਪੂਸੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਗਲਣ ਲਈ ਮੂੰਹ ਅੱਡੀ ਸੱਪ ਬੈਠਾ ਹੈ । ਮਨੁੱਖ ਵਿ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਕੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦੇ ਮ ਹ ਚ ਪੈ ਕੇ ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਨਿ ਾਨ ਗਵਾ ਲੈਣਾ ਹੈ ।

16. ਦਿਲ ਦੀ ਸੰਾਈ-ਸਚਾਈ ਤੇ ਨੇਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਭਲਾਈ ਦਾ ਕੀਤਾ ਨਿੱਕਾ

ਜਿਹਾ ਕੰਮ, ਜੀਵਨ ਭਰ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਨੇਕੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਹ ਾਰਾਂ ਗੁਣਾਂ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

17. ਵਾ ਨਾ ਰਹਿਤ ਨੇਕੀ ਤੇ ਉਪਕਾਰ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਵੀ ਅਣਮੁੱਲਾ ਕੰਮ ਹੈ।
18. ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੁਰਾ ਜਾਂ ਭਲਾ ਆਖਣ ਤੇ ਨਿਰਾਸ ਜਾਂ _ ਨਾ ਹੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਦਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਂਗਾ।
19. _ ਾਮਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਕੇ ਹੰਕਾਰ ਨਾ ਕਰ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਗਵਾ ਬੈਠੇਂਗਾ ।
20. ਸੁਹਿਰਦਤਾ, ਸੱਭਿਅਤਾ, ਦੂਰ-ਦਰ ਤਾ, ਸੰਜਮ, ਦਲੇਰੀ, ਲੱਜਿਆ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਲ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ, ਉੱਚੇ ਾਨਦਾਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ ।
21. ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਉਸ ਪਾਸੇ ਨਾਂਹ ਲਾਓ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੰਦੇ ਖਿਆਲ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਉਤਪ ਨ ਹੋਣ । ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਹਮੇ ਾਂ ਨੇਕੀ ਤੇ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਓ । ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਨੇਕੀ ਨਾਮ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਸਦਾ ਨਾਮ ਵਿਚ, ਸਿਮਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਣ ਦੀ ਕੋ ਕਰੋ ।
22. ਉਹ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਯੋਗ ਹਨ ਜੋ ਮਨ ਕਰਕੇ, ਬਚਨਾਂ (ਬੋਲਾਂ) ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਕਰਮਾਂ (ਕੰਮਾਂ) ਕਰਕੇ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਚਿਤਵਦੇ ।
23. ਉਹ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਯੋਗ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਦੀਆਂ ਵਾ ਨਾ ਤੇ ਤ੍ਰਿ ਨਾ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ ।
24. ਉਹ ਲੋਕ ਵੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਯੋਗ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ :-

ਮਨ ਅਪੁਨੇ ਤੇ ਬੁਰਾ ਮਿਟਾਨਾ ॥
ਪੇਖੈ ਸਗਲ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਸਾਜਨਾ ॥ (ਅ ਗ ੨੬੬)

ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ ।

25. ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਗਹਿਣਾ ਚੰਗਾ ਸੁਭਾਓ ਹੈ ।
26. ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਮਕਾਨ ਤੇ ਲੋਕੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਨਾਂਹ ਹੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਸ ਉਤੇ ਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ॥ ਸਾਡਾ ਸਰੀਰ ਰੂਹ ਦੇ ਠਹਿਰਣ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੇ ਚਿਰ ਲਈ ਟਿਕਾਣਾ (ਮਕਾਨ ਹੈ) । ਨਿਰਾ ਇਸੇ ਦਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਬਣਾਓ ਿਗਾਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਗੇ ਰਹਿਣਾ ਕੋਈ ਸਿਆਣਪ ਨਹੀਂ ।
27. ਸਰੀਰ, ਦਿਲ ਅਤੇ ਜੀਭ ਤਿੰਨਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਤ ਕੰਮ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਤਕਲੀ ਉਠਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ । ਜੇ ਇਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਲਵੇ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਤਕਲੀ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।
28. ਮਾਲ-ਧਨ ਦਾ ਪਿਆਰ, ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਦਾ ਮੋਹ ਤੇ ਵਡਿਆਈ ਦੀ ਚਾਹਨਾ, ਪਰਮਾਰਥ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਇਹ

ਤਿੰਨ ਉੱਚੇ ਪਹਾੜ ਹਨ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਘ ਕੇ ਅਬਚਲ ਨਗਰੀ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜੀਦਾ ਹੈ।

29. ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਮ ਮਿਲ ਜਾਏਗਾ, ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਗੋਲੀ ਦਾ ਫੱਟ ਭਰ ਜਾਏਗਾ ਪਰ ਕੌੜੇ ਵਾਕਾਂ ਦਾ ਮ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਦੇ ਕੁਬੋਲ ਨ ਬੋਲੋ ।
30. (ੳ) ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤ ਤ ਤੇ ਕੌਣ ਬਿਠਾਂਦੀ ਹੈ? ਬਾਨ।
    (ਅ) ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤ ਤੇ ਤੇ ਕੌਣ ਲਿਟਾਂਦੀ ਹੈ ? ਬਾਨ।
31. _ ਲਾਮ ਕੌਣ ਹੈ ? ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਮਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ।
32. ਸੁਤੰਤਰ ਕੌਣ ਹੈ ? ਜਿਸ ਨੇ ਮਨ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਿਆ।
33. ਵੈਰੀ ਕੌਣ ਹੈ ? ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਆਪਣੇ ਿਆਲ ਅਤੇ ਕਰਮ ।
34. ਮਿੱਤਰ ਕੌਣ ਹੈ ? ਚੰਗਾ ਸੁਭਾਓ ਤੇ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ।
35. ਸੁੱਤਾ ਕੌਣ ਹੈ ? ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੈ ।
36. ਜਾਗਦਾ ਕੌਣ ਹੈ ? ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ।
37. ਧਨੀ ਕੌਣ ਹੈ ? ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਤੋਖ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ।
38. ਮੁਥਾਜ ਕੌਣ ਹੈ ? ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ।
39. ਬੁਰਾ ਕੌਣ ਹੈ ? ਜੋ ਪੜ੍ਹ ਸੁਣ ਕੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।
40. ਡੋਰਾ (ਬੋਲਾ) ਕੌਣ ਹੈ ? ਜੋ ਭਲਾਈ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ ।
41. ਗੂੰਗਾ ਕੌਣ ਹੈ ? ਜੋ ਜੀਭ ਵਿੱਚ ਕਤੀ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਪਦਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ ।
42. ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਕੌਣ ਹੈ ? ਜੋ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ ।
43. ਵਰਤ ਕੀ ਹੈ ? ਬੁਰੀਆਂ ਵਾ ਨਾਂ ਤੋਂ ਮਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ।

ਕੋਈ ਨ ਬੇਲੀ ਹੋਇ ਤੇਰਾ

ਪਾਪ ਕਮਾਵਦਿਆ ਤੇਰਾ ਕੋਇ ਨ ਬੇਲੀ ਰਾਮ ॥
ਕੋਇ ਨ ਬੇਲੀ ਹੋਇ ਤੇਰਾ ਸਦਾ ਪਛੋਤਾਵਹੇ ॥ (ਅ ਗ ੫੪੬)

....

ਬਹੁ ਪਰਪ ਚ[1] ਕਰਿ ਪਰ ਧਨੁ ਲਿਆਵੈ ।
ਸੁਤ[2] ਦਾਰਾ[3] ਪਹਿ ਆਨਿ ਲੁਟਾਵੈ ॥
ਮਨ ਮੇਰੇ ਭੂਲੇ ਕਪਟੁ ਨ ਕੀਜੈ
ਅ ਤਿ ਨਿਬੇਰਾ[5] ਤੇਰੇ ਜੀਅ[6] ਪਹਿ ਲੀਜੈ ॥ (ਅੰਗ ੬੫੬)

1. ਠੱਗੀਆਂ ਚਲਾਕੀਆਂ 2. ਪੁੱਤਰ 3. ਵਹੁਟੀ
4. ਧੋਖਾ 5. ਲੇਖਾ(ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ) 6. ਿੰਦ

ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਤੀ ਨਹੀਂ

1 ***ਮਤ ਕੋ ਭਰਮਿ ਭੂਲੈ ਸੰਸਾਰਿ***

ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਕੋਇ ਨ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਿ॥ (ਅੰਗ ੮੬੪)

2. ***ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭਿ ਇਹੈ ਜਨਾਈ ॥***
ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਈਐ ਭਾਈ॥ (ਅੰਗ ੮੬੪)

3. ***ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਕਿਨੈ ਨ ਪਾਇਓ***
ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਕਿਨੈ ਨ ਪਾਇਆ॥ (ਵਾਰ ਆਸਾ)

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹ ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਪ ਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਅੰਦਰਲੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਰਹਿਤਾਂ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੋਣਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਾਰੇ

ਜੋ ਲੋਕ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਹੋਰ ਦਾਨ ਪੁ ਨ ਕਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਧਰਮ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ :-

(ਯਾਦ ਰਵੇ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਨੀ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ)

1. ***ਮਾਂ ਪਿਉ ਪਰਹਰਿ ਸੁਣੈ ਵੇਦੁ ਭੇਦੁ ਨ ਜਾਣੈ ਕਥਾ ਕਹਾਣੀ।***
(ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ ਸੁਣੇ (ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੇਦ) ਨਹੀਂ ਜਾਣੇਗਾ ।

2. ***ਮਾਂ ਪਿਉ ਪਰਹਰਿ ਕਰੈ ਤਪੁ ਵਣਖੰਡਿ ਭੁਲਾ ਫਿਰੈ ਬਿਬਾਣੀ।***
(ਮਾਂ ਪਿਉ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਬਣਾਂ ਵਿਖੇ ਜਾ ਕੇ ਜੋ ਜਪ ਤਪ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬੀਆਬਾਨਾਂ ਵਿਖੇ ਭੁੱਲਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਰੂਪੀ ਘਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ।)

3. ***ਮਾਂ ਪਿਉ ਪਰਹਰਿ ਕਰੈ ਪੂਜ ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਨ ਸੇਵ ਕਮਾਣੀ।***
(ਮਾਂ ਪਿਉ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਦੇਵਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ)

4. ***ਮਾਂ ਪਿਉ ਪਰਹਰਿ ਨ੍ਹਾਵਣਾ ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਘੁੰਮਣਵਾਣੀ।***
(ਮਾਂ ਪਿਉ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਅਠਸਠ (68) ਤੀਰਥਾਂ ਵਿਖੇ ਇ ਨਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ (ਮਾਣੋ) ਘੁੰਮਣਵਾਣੀ ਵਿਖੇ ਗੋਤੇ ਖਾਂਦਾ ਹੈ)

5. ***ਮਾਂ ਪਿਉ ਪਰਹਰਿ ਕਰੈ ਦਾਨ ਬੇਈਮਾਨ ਅਗਿਆਨ ਪਰਾਣੀ॥***
(ਮਾਂ ਪਿਉ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਹੋਰ ਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ (ਬੇਈਮਾਨ) ਅਧਰਮੀ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ।

6 ***ਮਾਂ ਪਿਉ ਪਰਹਰਿ ਵਰਤ ਕਰਿ ਮਰਿ ਮਰਿ ਜੰਮੈ ਭਰਮ ਭੁਲਾਣੀ॥***
(ਮਾਂ ਪਿਉ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਰਤ ਨੇਮ ਕਰਨਹਾਰਾ (ਚੁਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨੀਆਂ) ਵਿਖੇ

ਭਰਮ ਦਾ ਭੁਲਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ।

7. ***ਗੁਰੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਸਾਰੁ ਨ ਜਾਣੀ ॥*** (ਵਾਰ ੩੭ ਪਉੜੀ ੧੩)
(ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਤੀ)

ਭਾਵ :- ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪਕਾਰ ਦੀ ਕ੍ਰਿਤੱਗਤਾ ਨਹੀਂ, ਮਾਪਿਆਂ ਜੈਸੇ ਕੁਦਰਤੀ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਮੋਹ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ, ਉਹ ਜੋ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕੇਵਲ ਦਿਖਾਵੇ ਯਾ ਹਉਂ ਦੇ ਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਨਿਸੰਲ ਹਨ । ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਉਪਕਾਰੀ ਸੰਤੁ ਟ ਨਹੀਂ ਹਨ ਉਸ ਪਰ ਗੁਰੂ ਤੇ ਪਰਮੇ ਰ ਰੀਝ ਸਕਦੇ ਹਨ ?

(ਟੀਕਾ ਗਿ: ਹ ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ)

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ :-

ਕਾਹੇ ਪੂਤ ਝਗਰਤ ਹਉ ਸੰਗਿ ਬਾਪ
ਜਿਨ ਕੇ ਜਣੇ ਬਡੀਰੇ ਤੁਮ ਹਉ
ਤਿਨ ਸਿਉ ਝਗਰਤ ਪਾਪ ॥ (ਅ ਗ ੧੨੦੦)

ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰੇ

ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰੇ ਉਹ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀਆਂ ਬੇਅੰਤ ਬ ਾਂ ਦਾ ਸੁੱਖ-ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹੋਏ, ੁਕਰਾਨੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸਿੰਤ-ਸਲਾਹ (ਸਿਮਰਨ) ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੁਕਾਈ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਪ ਸਨ । ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇ ਾਂ (ਗੁਰਬਾਣੀ) ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ-ਜੀਊਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ, ਬਚਨਾਂ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਉਪਕਾਰਾਂ ਸਦਕਾ ਕਈਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਮਸਤੂਆਨੇ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ :

1. ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧਰਮ ਹੈ । ਨਾਮ ਦਾ ਹਰ ਸਮੇਂ ਪੂਰੇ ਉਤ ਾਹ ਨਾਲ ਹ ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾਪ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਕ ਅਦਭੁਤ ਕਤੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

2. ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ - ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਹ ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਤਥਾ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਹਾ ਰ ਨਾ ਰ ਸਮਝ ਕੇ ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਜਪਣਾ - ਹੋਠ ਅਤੇ ਜਿਹਬਾ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਹਿਲਦੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬਦ ਦਾ ਇੱਕ ਰਸ ਉਚਾਰਨ ਕਰੀ ਜਾਣਾ।
ਫੇਰ ਹੋਠ ਬੰਦ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬਦ ਸੁਰਤ ਵਿੱਚ ਜਪੀ ਜਾਣਾ।
ਤੀਸਰਾ ਦਰਜਾ ਸੁਆਸਾਂ ਦੁਆਰਾ - ਸੁਆਸ ਅੰਦਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵਾਹਿ ਨਾਲ

ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਆਵੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਆਵੇ। ਬਾਹਰਿ ਭੀਤਰਿ ਏਕੋ ਜਾਨਹੁ ਇਹੁ ਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਬਤਾਈ –(ਅ ਗ ੬੮੪)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਪਦਿਆਂ ਜਪਦਿਆਂ ਅਤੁੱਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਸੁੱਤੇ ਸਹਿਜ ਹੀ ਚੌਥੀ ਅਵਸਥਾ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਰਤ ਬਦ ਇੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

3. ਨਿੱਤਨੇਮ ਹਰ ਰੋ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਨਿੱਤਨੇਮ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਹੈ, ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ।
4. ਆਤਮ ਪਦ ਰਿੱਧੀ ਸਿੱਧੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਹੈ ।
5. ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬੈ ਰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਨਿਮਰਤਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ।
6. ਸਬਦੁ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤਿ ਧੁਨਿ ਚੇਲਾ ਉਚਾਰ ਕੇ ਸਪ ਟ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਆਦਿ ਤੋਂ ਅੰਤ ਤੱਕ ਬਦ ਹੀ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਦੇਹ (ਸਰੀਰ) ਨਾ ਕਦੇ ਗੁਰੂ ਹੋਈ ਨਾ ਕਦੇ ਹੋਵੇਗੀ ਇਸ ਲਈ ਦੇਹ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ।
7. ਕਿਸੇ ਦੇ ਬੋਲ ਕੁਬੋਲ ਸਹਾਰਨਾ ਤਪਾਂ ਸਿਰ ਤਪ ਹੈ ।
8. ਾਂਤੀ ਓਦੋਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠ ਕੇ ਇ ਨਾਨ ਕਰੇ ਅਤੇ ਨਾਮ–ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ।

ਦਰਦ ਭਰੀ ਜੋਦੜੀ

ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ 1984 ਦੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਵੇਲੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰੈ ਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦਾ ਅਨਮੋਲ ਾਨਾ ਭਾਰਤੀ ੌਜ ਚੁਕ ਕੇ ਲੈ ਗਈ ਜੋ ਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ।

ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ, ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਨਿ ਾਨੀਆਂ, ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਨਵ ਉਸਾਰੀ ਵੇਲੇ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ । ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਮੂਕਦਰ ਕ ਬਣ ਕੇ ਜਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ।

ਹੁਣ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਹਿਰੀ ਸਾਜਿ ਅਧੀਨ, ਪੁਰਾਣੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ, ਦੁਰਲੱਭ ਦਸਤਾਵੇ , ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪੋਥੀਆਂ, ਗੁਟਕੇ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਬਿਰਧ ਘੋ ਿਤ ਕਰ ਕੇ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਚਾਲ ਚੱਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਮਿੱਥ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਜਦ ਬਰੋਟੇ ਦਾ ਦਰਖਤ ਹੀ ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕੌਣ ਮ ਨੇਗਾ ਕਿ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਵਿੱਚ, ਜਿਥੇ ਹੁਣ ਸੀਸ ਗੰਜ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਉਥੇ ਬਰੋਟੇ ਹੇਠਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ? ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਕੱਚੀ ਗੜ੍ਹੀ ਦੀਆਂ ਨਿ ਾਨੀਆਂ ਮੇਟ ਕੇ ਸੰਗਮਰਮਰ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਕੌਣ ਯਕੀਨ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਇਥੇ ਕੱਚੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਨੇ

ਦਸ ਲੱਖ ਵੈਰੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ।

ਫਿਰ ਇਸ ਸਾਰੀ ਸਾਜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ ਜ ਪਿਆਰੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾਲਕੀ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰ ਕੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਕਲ ਵਿੱਚ ਵਾਜਿਆਂ ਗਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ੱਕ ਹੀ ਨ ਪਵੇ ਕੇ ਇਹ ਆਪ ਹੁਦਰਾ ਕੰਮ ਹੈ ਦੂਸਰਾ, ਅਨਭੋਲ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਬੋਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਹੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ।

ਸਾਰੀਆਂ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸੰਗਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਸਨਿਮਰ ਜੋਦੜੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ, ਕੋਈ ਪੁਰਾਤਨ ਹੱਥ ਲਿਖਤ, ਸਿੱਖੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੋਈ ਭੀ ਪੋਥੀ, ਗੁਟਕਾ, ਖਰੜਾ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਪ ਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪ ਜਾਬ ਪੁਰਾਤਤ੍ਵ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਅਕੈਡਮੀ ਆਂ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜਨ ਐਂਡ ਕਲਚਰ, ਢਿੱਲੋਂ ਮਾਰਗ ਪਟਿਆਲਾ–147●●ੋਨ 2227952 ਨੂੰ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਚਾਰ ਲਾਈਨਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਖਰੜਾ ਬੜੇ ਬੜੇ ਪੰਥਕ ਬਖੇੜਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਸਰਵ–ਪ੍ਰਿਯ ਸਿੱਖ ਧਰਮ

ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਹ ਅਸਲੀ ਧਰਮ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਨਿੱਜ ਅਸਲਾ ਮੂਲਕ ਧਰਮ ਹੈ ਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿੱਚ ਤਦਰੂਪ ਹੋਏ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਜਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਤੇ ਸੱਚ ਤੋਂ ਉਪਜੀਆਂ ਉੱਤਮਤਾਈਆਂ ਦੀ ਮਾਨੋਂ ਗੁਲ ਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਮੱਤ ਦੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਗੱਲ, ਜੋ ਸੱਚ ਤੇ ਉੱਤਮਤਾਈ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਸਮਤਾ ਯਾ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਢਤਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਤਾਈਆਂ ਦੇ ਦਿੱਸ ਪੈਂਦੇ ਮੇਲ ਦੋ ਅਸਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ –

(1) ਵਿਦਵਾਨ ਲੋਕ ਤਾਂ ਉੱਤਮਤਾ ਵਾਚ ਕੇ ਤੇ ਉੱਤਮ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਦੇਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਹ ਗੱਲ ਾਇਦ ਇਸ ਮੱਤ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਨੇ ਲਈ ਹੋਊ ਅਤੇ

(2) ਮਤਾਵਲੰਬੀ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ (ਆਪਣੇ ਮੱਤ–ਪ੍ਰਚਾਰ) ਦਾ ਕੰਮ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਖੋ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸਾਡੇ ਮੱਤ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਡੇ ਮੱਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਨ। ਉੱਤਮ ੈ ਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸੋ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪਰ ਇੱਕ ਟਪਲਾ ਲਗਣ ਦਾ ਡਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਤੇ ਇਹ ਭੁਲੇਖਾ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਇੱਕ **Eclectic** ਧਰਮ ਹੈ। ਐਕਲੈਕਟਿਕ ਧਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹੋਰਨਾਂ ਮੱਤਾਂ ਤੋਂ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਵਾਂਗੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲੈ ਲੈਣ ਵਾਲਾ।

ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਕੁੱਝ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ (**Original**) ਅਸਲੀ ਧਰਮ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਨੀ ਅਸਲ ਰੂਹਾਨੀ ਔਜ ਵਾਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ–ਜੀ ਦਾ ਨਿਜ ਤਜਰਬਾ, ਨਿਜ ਮੇਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ। ਉਹ ਸੱਚ ਦੇ ਸੋਮੇ ਵਿੱਚ ਆਪ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ ਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਨਾਲ ਰ ਾਰ ਸਨ।

ਸੋ ਜਦ ਕੋਈ ਮੇਲ ਸੰਮੇਲਨ ਯਾ ਸਮਤਾ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ ਭਰੀ ਲਿਖਤ ਯਾ ਮਤਾਵਲੰਬੀ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡੇ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਵਾਲੀ ਸਮਤਾ ਦੀ ਲਿਖਤ ਕਿ ਵਿਖਆਨ ਛਪ ਕੇ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੱਤ ਦੀਆਂ ੂ ਬੀਆਂ ਦਾ ਫ ਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਅਮਰ ਵਾਕਿਆ (**fact**) ਤੇ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਮੱਤ ਇਕ (**Original**) ਅਸਲੀਅਤ ਵਾਲਾ ਸਤਯ ਧਰਮ ਹੈ, ਇਹ ਐਕਲੈਕਟਿਕ ਗੰਢ ਤ੍ਰੁੱਪ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛਲੇ ਪ ਜਾਹ ਸੱਠ ਵ੍ਹਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਮਤਾਵਲੰਬੀਆਂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਦਰ ਨ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਤਾਈਆਂ ਦੱਸਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਫੇਰ ਓਹ ਕੁੱਝ ਦੱਸਾਂਗੇ ਜੋ ਇਸ ਧਰਮ ਦੇ **Original** ਧਰਮ (ਨਿਜ ਅਸਲਾ ਮੂਲਕ) ਹੋਣ ਦੇ ਸਹੀ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

ਪ ਜਾਹ ਕੁ ਸਾਲ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਕਾਦਿਯਾਨੀ (ਮੁਲਸਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਫਿਰਕਾ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬਟਾਲੇ ਦੇ ਹਿਰ ਕਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬੱਝਾ) ਮਿਰ ਾ ਸਾਹਿਬ ੁਲਾਮ ਅਹਿਮਦ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਨਿਕਲੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਾਲਬਾਨ ਸਤਿ ਬਚਨ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਿਆਲ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵਾਕਿਆਤ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਵਾਕ ਆਦਿ ਵਿੱਚੋਂ ਗੱਲਾਂ ਚੁਣੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸਲਾਮ

ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਹਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਮੱਤ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਤੋਂ ਉਪਜਿਆ ਧਰਮ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਚੋਲੇ ਨੂੰ ਬੀ ਟੇਕ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਪਿੱਛੋਂ ਦੇ ਸਫਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਮ ਹਬੀ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ (ਮ ਹਬੀ ਪ੍ਰਚਾਰ) ਦੇ ਨੁਕਤਾ ਨਿਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਸੀ।

ਇਸੇ ਮਾਨੇ ਦੇ ਲਗਪਗ ਹੀ ਜਾ ਰਾ ਅੱਗੋਂ ਪਿਛੋਂ ਈਸਾਈ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਬੀ ਕਈ ਪੈਂਫਲਿਟ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਤੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੀ ਸਮਤਾ ਦੇ ਨਿਕਲੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੁਸਤਕ ਨਿਕਲੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਹਰੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਦੋਹਾਂ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਸਮਤਾ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਦੱਸ ਕੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਈਸਾਈ ਮੱਤ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਾਦ ਨੂੰ ਆਇਰੂਬਾਨੀ ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਬਪਤਿਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਈਸਾ ਜੀ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਜੀਵਨ ਵਾਕਿਆਤ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਮਸਲਨ–ਈਸਾ ਜੀ ਦਾ 12 ਾਗਿਰਦਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਣੀ **Last Supper** ਤੇ ਈਸਾ ਜੀ ਦੀ ਸੂਲੀ ਆਦਿ। ਇੱਥੋਂ ਤਾਈਂ ਕਿ ਈਸਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਦਸਮ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ, ਯਥਾ:

ਸ੍ਰੀ ਅਸਕੇਤ ਜਗਤ ਕੇ ਈਸਾ ॥

ਅ ਜੀਲ ਵਿੱਚ ਆਏ ਬਦ ਸੰਬੰਧੀ ਇਕ ਿ ਕਰ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਬਦ ਨਾਲ ਮੇਲਿਆ ਸੀ।

ਜੈਨ ਮੱਤ ਦੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਉੱਘੇ ਬੁ ਰਗ ਸ੍ਰੀ ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵੇਰੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਨੌਵੀਂ ਪਾਤ ਾਹੀ ਜੀ ਦੇ ਸਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮਤ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਿਆਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਸਮਤਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਥੀਓਸਾਫੀਕਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬਣਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਿਟਰੇਚਰ ਤੇ ਲੈਕਚਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਗਟ ਹੋਏ ਿਆਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਕਈ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਸਮਤਾ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਤਨੇ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਉਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵੱਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ; ਪਰ ਫੇਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਗੌਰਵਤਾ ਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਨਿ ਚਿਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਿੱਖ ਮ ਹਬ ਦੀਆਂ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮ ਹਬ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਮ ਹਬ ਦਾ ਬਣਿਆ ਦੱਸਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਐਉਂ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਮ ਹਬ ਬੜਾ ਸ੍ਰੇਠ ਤੇ ਉੱਤਮ ਹੈ ਅਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਨੀਂਹਾਂ ਨਿਰੋਲ ਸੱਚ ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਹੋਰ ਮ ਹਬ ਦੀਆਂ ਸ੍ਰੇਠ ਗੱਲਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਾਂ ਸੁਣਿਆਂ ਹੈ ਕਿ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੀ ਚਿਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਮਾਗਮ ਸਾਰੇ ਮ ਹਬਾਂ ਉਤੇ ਵਿਖਿਆਨਾਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਮ ਹਬ ਕੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸ੍ਰੇਠ ਪੁਰ ਨੇ (ਜੋ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੋਂ ਵਾਕੰ ਸੀ) ਏਹ ਸੱਚੇ ਵਾਕ ਕਹੇ ਸਨ ਕਿ ਹਰ ਮ ਹਬ ਦੀਆਂ ਉੱਤਮ ਗੱਲਾਂ ਸਿੱਖ ਮ ਹਬ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ: ਇੱਕ ਮ ਹਬੀ ਉੱਤਮਤਾਈਆਂ ਦਾ ਕੰਪੈਂਡੀਅਮ (ਸੰਖੇਪ ਸਾਰਾਂ ਰੂਪ) ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮ ਹਬ ਜਾਂ ਫਿਲਾਸਫੀ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਕੁੱਝ ਗੱਲਾਂ ਸਿੱਖ ਮ ਹਬ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਸਮਤਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਮਿਲ ਪੈਣ, ਤਦ ਹੈਰਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਯਾਦ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਕਾਰ ਜੋਗ ਡਾਕਟਰ ਚੌਧਰੀ ੁ ਦਾ ਦਾਦ ਜੀ (ਯਾਦ ਬੈ ਰ) ਨੇ ਕਿਸੇ

ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ ਇਹ ਲਫ ਕਹੇ ਸਨ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਮ ਹਬ ਦੀ ਕਮਪੈਰੇਟਿਵ ਸਟੱਡੀ ਅਰਥਾਤ ਮੁਤਾਲਯਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਸੂਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਅੱਬੁਲੰ ਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੁਹਬਤ ਨੇ ਅਕਬਰ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਨੂੰ ਇਹ ਰੰਗਣ ਚਾੜ੍ਹੀ ਸੀ।

ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਬਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਦਰ ਨ ਨੂੰ ਆਇਆ ਸੀ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਮ ਹਬ ਮਿੱਲਤ ਦੇ ਲਿਹਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਰ ਭੁੱਖੇ ਨੂੰ ਅ ਨ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, 12 ਪਿ ਡ ਪੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਸੋ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮ ਹਬ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਤੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਦੂਸਰੇ ਮ ਹਬਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਜੋਲ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਜੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਨਿਰੋਲ ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਹੋਵੇ ਤੇ ਚਾਹੇ ਉਹ ਮਿਰ ਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਂਗੂੰ ਮ ਹਬੀ ਪੱਖ-ਪਾਤ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ; ਇਹ ਸਮਤਾਈਆਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਉੱਤਮਤਾ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ। ਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਕੁੱਝ ਹੋਇਆ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਜੋਗੀ ਤੇ ਪੀਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕਰਕੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੱਚ ਤੇ ਨਿਰੋਲਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਮੱਤ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਬੜਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੁਕਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵੇਲੇ ਤਾ ਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ: ਜੈਸਾ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਦੱਸ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਮ ਹਬ ਐਕਲੈਕਟਿਕ ਜੋੜ-ਜਾੜ ਦਾ ਮੱਤ ਨਹੀਂ, ਅਸਲੀ (**Original**) ਸੱਤਿਆ ਧਰਮ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੋਰਨਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਤੋਂ ਸੰਕਲਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਧਰਮ ਹੈ ਅਰ ਇਸ ਦਾ ਸੁਤੇ-ਪ੍ਰਕਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਸੋਮਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ ਅਰ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਕਾ ਅਬਚਲੀ ਜੋਤ ਤੋਂ ਹੋਇਆ; ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਾਕ ਹੈ:

ਗੁਰੁ ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ॥੮੭੯॥

ਇਸ ਲਈ ਕੁੱਝ ਵੇਰਵਾ ਅੱਗੇ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਤੇ ਆਗੂ ਮਹਾਂਪੁਰਖ, ਦਸੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਸਲੀ ਰੂਹਾਨੀ ਔਜ ਦੇ ਮਹਾਂਪੁਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਇਹ ਕਿਸੇ ਮ ਹਬ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ_ ਦ ਰੂਹਾਨੀ ਤਜਰਬਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜ ਤਜਰਬੇ ਵਿੱਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਏ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਜਰਬਾ ਨਿਰੋਲ ਰੂਹਾਨੀ ਸੀ, ਰੂਹਾਨੀ ਰੂਪ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਦਾ-ਉਹ ਜਿਕੂੰ ਸਾਡੀ ਸਮਝੇ ਪੈ ਸਕੇ-ਉਸ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਆਪ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਤਮ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮ ਮੇਲੇ ਆਤਮ ਰੰਗ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਕਰ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇ ਕਾਲ ਵਾਲੀ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਸੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਮੇਲ ਉਸ ਨਿੱਜ ਤਜਰਬੇ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਪੈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ_ ਦ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ

(ਢਾਡੀ) ਨੀਵਾਂ ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਦੱਸ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਸੱਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹਾਲ ਆਪ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਇਉ-

ਪਉੜੀ ॥
ਹਉ ਢਾਢੀ ਵੇਕਾਰੁ ਕਾਰੈ ਲਾਇਆ ॥
ਰਾਤਿ ਦਿਹੈ ਕੈ ਵਾਰ ਧੁਰਹੁ ਫੁਰਮਾਇਆ ॥
ਢਾਢੀ ਸਚੈ ਮਹਲਿ ਖਸਮਿ ਬੁਲਾਇਆ ॥
ਸਚੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਕਪੜਾ ਪਾਇਆ ॥
ਸਚਾ ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਭੋਜਨੁ ਆਇਆ ॥
ਗੁਰਮਤੀ ਖਾਧਾ ਰਜਿ ਤਿਨਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਢਾਢੀ ਕਰੇ ਪਸਾਉ ਸਬਦੁ ਵਜਾਇਆ ॥
ਨਾਨਕ ਸਚੁ ਸਾਲਾਹਿ ਪੂਰਾ ਪਾਇਆ ॥੨੭॥

(ਵਾਰ ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੧) (ਅ ਗ ੧੫੦)

ਅਰਥਾਤ – ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੇਲ ਦਾ ਹਾਲ ਦੱਸਦਿਆਂ ਹਉਮੈ ਦਾ ਦਾਉ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਢਾਡੀ ਦੱਸ ਕੇ ਵਿਹਲਾ ਦੱਸ ਕੇ ਹਉਂ ਅਭਾਵਤਾ ਦੱਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੀਵੇਂ ਹੋਣ ਦੀ ਅਰ ਅਸਮਾਨੀ ਰੂਹਾਨੀ, ਰੱਬੀ ਵਸੀਕਾਰਤਾ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਹੋਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿੱਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਰੂਹਾਨੀ ਵਸੀਕਾਰਤਾ ਤੇ ਔਜ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ:

ਢਾਢੀ ਸਚੈ ਮਹਲਿ ਖਸਮਿ ਬੁਲਾਇਆ ॥

ਉਥੇ ਸੱਚੀ ਸਿੰਤ ਸਲਾਹ, ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਦਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨਾਮ ਦਾਤ ਦਾ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਪਸਾਉ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਆਪਣਾ ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਅ ਤ ਪੂਰੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਣ, ਰੱਬੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਪਤਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਜਨਮਸਾਖੀ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਧੁਰ ਦਰਗਾਹੇ ਸੱਦਿਆ ਜਾਣਾ ਤੇ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋ ਕੇ ਨਾਮ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਮਿਲਣਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਪਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਣਾ ਸਪ ਟ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵਰ ਮਿਲਣਾ ਬੀ ਓਥੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇ ਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਦਾ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇ ਰ ਹੈ ਤੇ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਗੁਰ ਪਰਮੇ ਰ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਹੀਂ ਸਦਾ ਓਹੋ ਮੇਲ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੈਸਾ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਵਾਕ ਹੈ:

ਜੈਸੀ ਮੈ ਆਵੈ ਖਸਮ ਕੀ ਬਾਣੀ

ਤੈਸੜਾ ਕਰੀ ਗਿਆਨੁ ਵੇ ਲਾਲੋ ॥ (ਤਿਲੰਗ ਮ: ੧) ਅ ਗ–੭੨੨

ਪੁਨਾ : ***ਅਪਰੰਪਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪਰਮੇਸਰੁ***

ਨਾਨਕ ਗੁਰੁ ਮਿਲਿਆ ਸੋਈ ਜੀਉ ॥ (ਸੋਰਠਿ ਮ: ੧ ॥੧੧) ਅ ਗ–੫੯੯

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਦੀ ਸਾਖ ਭਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਸਿੱਧਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ : ***ਹਉ ਆਪਹੁ ਬੋਲਿ ਨ ਜਾਣਦਾ ਮੈ ਕਹਿਆ ਸਭੁ ਹੁਕਮਾਉ ਜੀਉ ॥*** (ਸੂਹੀ ਮ: ੫) ਅ ਗ–੭੬੩

ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸਤਿ ਸਤਿ ਕਰਿ ਜਾਣਹੁ

ਗੁਰਸਿਖਹੁ ਹਰਿ ਕਰਤਾ ਆਪਿ ਮੁਹਹੁ ਕਢਾਏ॥

(ਗਉੜੀ ਵਾਰ ਮ: ੪) ਅ ਗ–੩੦੮

ਦਸਮ ਪਾਤ ਾਹ ਜੀ ਵੀ ਇਹੀ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:

ਜੋ ਨਿਜ ਪ੍ਰਭੁ ਮੋ ਸੋ ਕਹਾ ਸੋ ਕਹਿ ਹੌਂ ਜਗ ਮਾਹਿ ॥ (ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਨਾਟਕ)

ਦਸਮ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਸ ਆਤਮਿਕ ਤੇ ਨਿਰੋਲ ਰੂਹਾਨੀ ਤਜਰਬੇ ਨੂੰ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਚਮੁਚ ਹੈਨ ਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਨ ਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ , ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਇਹ ਵਰਣਨ ਇਸ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਦੇ ਕਾਲ ਨਮਿਤ ਵਾਲੀ ਬੁੱਧੀ ਸਮਝ ਸਕੇ, ਆਪ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ :

ਤਪ ਸਾਧਤ ਹਰਿ ਮੋਹਿ ਬੁਲਾਯੋ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਕੈ ਇਹ ਲੋਕ ਪਠਾਯੋ ॥੨੮ ॥ *(ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਨਾਟਕ)*

ਫਿਰ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ :

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਬਾਚ ॥ ਚੌਪਈ ॥

ਮੈ ਅਪਨਾ ਸੁਤ ਤੋਹਿ ਨਿਵਾਜਾ ॥

ਪ ਥ ਪ੍ਰਚੁਰ ਕਰਬੇ ਕਹੁ ਸਾਜਾ ॥

ਜਾਹਿ ਤਹਾਂ ਤੈ ਧਰਮ ਚਲਾਇ ॥

ਕਬੁਧਿ ਕਰਨ ਤੇ ਲੋਕ ਹਟਾਇ ॥੨੯॥

ਕਬਿਬਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥

ਠਾਢ ਭਯੋ ਮੈ ਜੋਰਿ ਕਰ ਬਚਨ ਕਹਾ ਸਿਰ ਨਿਆਇ ॥

ਪ ਥ ਚਲੈ ਤਬ ਜਗਤ ਮੈ ਜਬ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਸਹਾਇ ॥੩੦ ॥ ਚੌਪਈ ॥

ਇਹ ਕਾਰਨਿ ਪ੍ਰਭ ਮੋਹਿ ਪਠਾਯੋ ॥

ਤਬ ਮੈ ਜਗਤ ਜਨਮ ਧਰਿ ਆਯੋ ॥

ਜਿਮ ਤਿਨ ਕਹੀ ਤਿਮੈ ਤਿਮ ਕਹਿ ਹੋਂ ॥

ਅਉਰ ਕਿਸੂ ਤੇ ਬੈਰ ਨ ਗਹਿ ਹੋਂ ॥੩੧॥

ਜੋ ਹਮ ਕੋ ਪਰਮੇਸਰ ਉਚਰਿਹੈਂ ॥

ਤੇ ਸਭ ਨਰਕ ਕੁੰਡ ਮਹਿ ਪਰਿਹੈਂ ॥

ਮੋ ਕੌ ਦਾਸੁ ਤਵਨ ਕਾ ਜਾਨੋ ॥

ਯਾ ਮੈ ਭੇਦ ਨ ਰੰਚ ਪਛਾਨੋ ॥੩੨॥

ਮੈ ਹੋ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਕੋ ਦਾਸਾ ॥

ਦੇਖਨ ਆਯੋ ਜਗਤ ਤਮਾਸਾ ॥

ਜੋ ਪ੍ਰਭੁ ਜਗਤਿ ਕਹਾ ਸੋ ਕਹਿ ਹੋਂ ॥

ਮ੍ਰਿਤ ਲੋਕ ਤੇ ਮੋਨ ਨ ਰਹਿਹੋਂ ॥੩੩॥ (ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਨਾਟਕ)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕਿ ਅਵਤਾਰ ਕਿ ਰੂਸੂਲ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਆਖਦੇ ਰਹੇ । ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਨਾਨਕੁ ਨੀਚੁ ਕਹੈ ਵੀਚਾਰੁ ਆਦਿ ਵਾਕ ਅਨੇ ਕਾਂ ਵਾਰ ਉਚਾਰਦੇ ਰਹੇ । ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੋ ਕਉ ਦਾਸੁ ਤਵਨ ਕਾ ਜਾਨੋ ਫੁਰਮਾਇਆ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲ ਹੱਥ ਫੇਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਇਨਹੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਸਜੇ ਹਮ ਹੈ ਨਹੀਂ ਮੋ ਸੇ ਗੀਬ ਕਰੋਰ ਪਰੇ ।

ਪਰ ਜਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਤਮਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਦਾ ਕਾਯਮ ਸਦਾ ਦ੍ਰਿੜ ਹਸਤੀ ਦਾ ਕਿਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਨਿਜ ਤਜਰਬਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ, ਜੈਸਾ ਕਿ ਉੱਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਦੇ ਵਾਕ ਦੱਸ ਆਏ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਮਰ ਵਾਕਿਆ, ਇਹ ਸੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭੁੱਲੇ ਜਾਂਦੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਵਾਹਿਗੂਰੂ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਮੂਲ , ਨਿਜ ਤਜਰਬਾ , ਅਸਲੀਅਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਪਤਾ ਦੇ ਕੇ ਸਾਖ ਭਰਨੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ–

ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ ॥ ਹੈ ਭੀ ਸਚੁ

ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ ॥ ਹੈ ।

ਪੁਨਾ : ***ਆਦੇਸੁ ਤਿਸੈ ਆਦੇਸੁ ॥***

ਆਦਿ ਅਨੀਲੁ ਅਨਾਦਿ ਅਨਾਹਤਿ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਏਕੋ ਵੇਸੁ॥ *(ਅ ਗ ੭)*

ਹਰ ਜੁਗ ਵਿੱਚ ਸਗੋਂ ਜੁਗਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਉਰੇ ਪਰੇ ਓਹ ਸਦਾ ਥਿਰ ਹਸਤੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਹੈ ਤੇ ਹੋਸੀ ।

ਉਹ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ :

ਥਾਪਿਆ ਨ ਜਾਇ ਕੀਤਾ ਨ ਹੋਇ ॥ *(ਅ ਗ ੨)*

(ਰੱਬ) ਫਰ ੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, (ਰੱਬ) ਘੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, (ਜਿਵੇਂ ਬੁੱਤ ਆਪ ਬਣਾ ਲਈਦੇ ਹਨ)।

ਆਪੇ ਆਪਿ

(ਰੱਬ) ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਆਪ ਹੈ। (ਅਰਥਾਤ ਉਹ ਸ੍ਵਯੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹਸਤੀ ਹੈ)।

ਨਿਰੰਜਨੁ ਸੋਇ ॥

ਉੱਤਰ :– (ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉਹ) ਮਾਇਆ ਰਹਿਤ ਹੈ, (ਮਾਇਆ ਰਹਿਤ ਰੂਪ ਰੇਖ ਰੰਗ ਤੋਂ

ਨਿਆਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਦਿਖਦਾ ਨਹੀਂ)।

ਪ੍ਰ ਨ : ਉਸ ਦੀ ਸਿਆਣ ਯਾ ਲੱਖਤਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ ?

ਉੱਤਰ : **ਜਿਨਿ ਸੇਵਿਆ ਤਿਨਿ ਪਾਇਆ ਮਾਨੁ ॥** *(ਅ ਗ ੨)*

ਜਿਸ ਨੇ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਉਸ ਨੇ ਉਸਦੀ ਸਿਆਣ ਪਾ ਲਈ ।

ਪ੍ਰ ਨ : ਸੇਵਾ ਕੀਕੂੰ ਕਰੇ ?

ਨਾਨਕ ਗਾਵੀਐ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨੁ ॥ *(ਅ ਗ ੨)*

ਉੱਤਰ : ਉਸ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਗੁਣਾਨਵਾਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ।

ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਦਾ ਥਿਰ ਹਸਤੀ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਜਾਤ ਵਿਚ ਆਪ ਸਦਾ ਥਿਰ ਵਜੂਦ ਹੈ, ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜਾ ਇਉਂ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਵਿੱਚ ਆਇਆ, ਅਰ ਗਾਵੀਐ ਸੁਣੀਐ ਮਨਿ ਰਖੀਐ ਭਾਉ ਤੇ ਵਿਸਰਿ ਨ ਜਾਈ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਸਾਡਾ ਇਹ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਮੱਤ, ਧਰਮ, ਲਿਾਸੀਂ ਦੇ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਉਹ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫਿਰੇ, ਬੇ- ਬਰ ਕੀਕੂੰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ? ਆਪ ਜੀ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਮੱਕੇ ਮਦੀਨੇ ਤੱਕ ਗਏ; ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਰੀਆ ਤੇ ਮਿਸਰ ਵੀ ਗਏ ਹੋਣ। ਆਪ ਬ ਦਾਦ ਤੇ ਈਰਾਨ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਫਿਰੇ; ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮ ਹਬੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ । ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕ ਮੀਰ ਰਾਹੀਂ ਤਿੱਬਤ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਤੇ ਨਿ ਾਨ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਤੱਕ ਜਾਣ ਦੇ । ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ, ਬਿਹਾਰ, ਬੰਗਾਲ, ਅਸਾਮ, ਮਨੀਪੁਰ, ਚਿਟਾਗਾਂਗ, ਸੋਨਪੁਰ, ਧਨਾਸਰੀ ਦੇਸ (ਤਨਾਸਰਮ) ਤੱਕ ਗਏ । ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਕਟਕ, ਪੁਰੀ, ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸੰਗਲਾਦੀਪ ਤੱਕ ਗਏ । ਫੇਰ ਪੱਛਮੀ ਕਿਨਾਰੇ ਫਿਰੇ ਤੇ ਹਰ ਥਾਂ ਤੇ ਤਪੀਆਂ ਤੇ ਧਰਮਾਵਲੰਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਪਰਮਾਰਥ ਵਿਚ ਅਟਕੇ ਖਲਿਆਂ੍ਹ ਹਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਧਾਰਮਿਕ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ ਗਏ, ਬਹਿਸਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਸੱਤਿਆ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰੋਲ ਸੱਚ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਿਆ, ਆਪਣੀ ਵਿਸਮਾਦੀ ਤੇ ਸਾਂਈ ਰੱਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੀ ਲੀਨਤਾ ਵਾਲੀ ਛੁਹ ਬ ੀ । ਉਹ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਜੀ, ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਮਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਿ ਆਲਾਂ, ਧਰਮਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ, ਲਿਾਸੀਂਆਂ ਦੇ ਜਾਣੂ ਨਾ ਹੋਣ ? ਜਾਣੂ ਤਾਂ ਤ੍ਰੈ ਕਾਲ ਦਰਸੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵੀ ਸਨ ਤੇ ਉਂਝ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਫਿਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਕਮੀਆਂ ਤੇ ਹਾਨੀਆਂ ਵੀ ਤੱਕੀਆਂ । ਜੋ ਦ ਾ ਮ ਹਬੀ ਧੱਕੇ-ਧੋੜੇ ਦੀ ਵਾਪਰਕੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖੀ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਉਹ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਸੁਲਹ ਤੇ ਪਿਆਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲਾਇਆ ।

ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਦੇ ਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਾਰਾ, ਸਰਵ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਦੀ ਮੱਤ ਦਿੱਤੀ । ਹਿੰਦੂ ਇ ਟ ਥਾਂਵਾਂ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਲੇਛ ਸਮਝਣ ਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਨੇ ਤੋਂ ਹੋੜਿਆ । ਉਹ ਵਾਕੰ ਸਨ ਸਭ ਕਿਸਮ ਦੇ ਿ ਆਲਾਂ ਦੇ, ਤ ਰਬੇ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆਂ ਦੇ ਕੌੜੌਲਾਂ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰ ਸਨ । ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੀਟੇ ਚੁਣ ਚੁਣ ਕੇ ਚੂਨਾ ਦੇ ਦੇ ਕੇ ਬਣੇ ਪੱਥਰ ਵਾਂਗੂੰ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਦੇ ਸੋਮੇ ਵਿੱਚ ਆਪ ਖੜ੍ਹੋ ਕੇ, ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਛੱਟੇ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਪਾਇਆ । ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜੋ ਧਰਮ ਚਲਾਇਆ ਉਹ Original ਧਰਮ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਆਪਣੇ ਨਿਜ ਮੂਲਕ ਅਸਲੇ ਵਾਲਾ ਹੈ । ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਧਰਮ ਹੈ ਅਰ ਇਸ ਦਾ ਸੁਤੇ ਪ੍ਰਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੋਮਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ ।

ਹੁਣ ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਦੋ ਹਵਾਲੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਪਰਮਾਰਥ ਦੇ ਮਹਾਨ ਤਜਰਬੇਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ :

ਪਹਿਲਾ ਹਵਾਲਾ ਮਿਸਟਰ ਡਨਕਨ ਗ੍ਰੀਨਲੀ ਕ੍ਰਿਤ The Gospel of the Guru Granth Sahib ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ । ਆਪ ਜੀ Comparative Religion ਦੇ ਵੱਡੇ Scholar (ਪ ਡਿਤ) ਹਨ ਅਰ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੁਰ The World Gospel Series ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ । ਆਪ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :

ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਭੇਸ ਵਟਾਵਾਂ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਏਸ ਦਾ ਇਲਹਾਮ ਸਿੱਧਾ ਸੁਤੰਤਰ ਉਸ ਸੱਤਿਆ ਸਰੂਪ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਹੋਰਨਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਦੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਟਾਉ ਸਟਾਉ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਅਰ ਉਸ ਦੀ ਯਾਦ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ । ਇਹ (ਸਿੱਖ ਧਰਮ) ਵੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਮੁੱਖ ਧਰਮਾਂ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਅੱਡਰਾ ਧਰਮ ਹੈ।

ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਅਰ ਰੂਹਾਨੀ ਔਜ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਇਸ (ਸਿੱਖ ਧਰਮ) ਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਉੱਚਾ ਦਰਜਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਕਾਵਯ ਬਾਬਤ ਲਿਖਦੇ ਹਨ : ਧਾਰਮਿਕ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਸੰਸਾਰ ਮਹਾਂ ਕਾਵਯ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਚੋਟੀ ਦਾ ਹੈ ।

ਫਿਰ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬਾਬਤ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :

ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ : ਇਹ ਗੱਲ ਯਕੀਨੀ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਣੀ ਆਪ ਦੇ ਧੁਰ ਅ ਦਰੋਂ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾ ਦੀ ਸੀ ਅਰ ਇਸ ਦਾ ਪੜ੍ਹੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ।

ਫਿਰ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਾਬਤ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਤੁੱਲ ਸਾਹਿਤਿਕ੍ਹ ਬਸੂਰਤੀ ਅਥਵਾ ਲਗਾਤਾਰ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ

ਦੀ ਉੱਚਤਾ ਹੋਵੇ ।

ਦੂਜਾ ਹਵਾਲਾ ਮਿਸਟਰ ਮੈਕਾਲਫ ਦੇ ਰਚੇ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜਨ ਨਾਮੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ । ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਦਸ ਬਾਰਾਂ ਬਰਸ ਲਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਮੁਤਾਲਿਆ ਕੀਤਾ, ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਗਿਆਨੀ ਨਾਲ ਲਾਏ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ ਤੇ ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਦੇ ਤਰਜਮੇ ਹਨ । ਆਪ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦਾ ਝੁਕਾਓ ਚੋਣਕਾਰੀ ਵੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੈ ਭੀ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਯਮ, ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਪ੍ਰਤੀਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਚਦੇ, ਅਥਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ।(ਉਥਾਨਕਾ ਪ ਨਾ ਤੀਜਾ)

Vie de Jesus (ਸ੍ਰੀ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਦਾ ਜੀਵਨ) ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਕਰਤਾ ਨੇ ਪ੍ ਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਉੱਚੇ ਨਿਜ ਅਸਲਾ ਮੂਲਕ ਸਿਧਾਂਤ ਮੁੜ ਕੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾ ਮਾਨ ਹੋਣਗੇ ਯਾ ਦੁਨੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਆਂ ਤੇ ਹੀ ਤੁਰੀ ਜਾਓ ਜੋ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਪਾ ਗਏ ਹਨ ?

ਲਓ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਐਸਾ ਧਰਮ ਪੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਮੇਟਿਕ (ਇਸਲਾਮੀ, ਯਹੂਦੀ) ਅਥਵਾ ਮਸੀਹੀ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਲੇ ਮਾਤਰ ਵੀ ਅਸਰ ਨਹੀਂ । ਅਰਥਾਤ–ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਵਾਹਦਾਨੀਅਤ (ਏਕਤ੍ਵ) ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ, ਅਰ ਉਹਨਾਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਰਹੁਰੀਤਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਐਸੇ ਸੁਤੰਤਰ ਇਖਲਾਕੀ ਮਿਆਰ ਅਰ ਮਰਯਾਦਾ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਯਾ ਦੇ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਅਕੀਦਿਆਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਸਨ, ਜਿਹਾ ਕਿ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਇਤਨੀ ਨਿਜ–ਮੂਲਕ ਅਸਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਧਰਮ ਅਥਵਾ ਐਸੇ ਮੁਕੰਮਲ ਸਦਾਚਾਰਿਕ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਤੇ ਰਚੇ ਗਏ ਦਾ ਮਿਲਣਾ ਕਠਿਨ ਹੈ ।(ਉਥਾਨਕਾ ਪ ਨਾ ਚਉਥਾ)

ਫੇਰ ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ, ਮਿਸਟਰ ਮੈਕਾਲਫ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬਾਬਤ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:

ਹੁਣ (ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ) ਹੋਰਨਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਮੁਤਾਲਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਜੀ, ਆਪਣੇ ਆਤਮਾ, ਅਰ ਕਾਦਰ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮਗਨ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ । ਉਹ ਸੱਦੜੇ ਜੋ ਕਈ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੀਂਦੇ ਆਏ ਹਨ ਮੁੜ ਉਸ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਸੁਨੀਣ ਲੱਗ ਪਏ ਅਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅਰੀ ਰੂਹਾਨੀ ਉਡਾਰੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਏ ।

ਹੁਨਾਲੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਸਿਆਲੇ ਦੇ ਕੱਕਰ, ਆਕਾ ਦੀ ਜਲਾਲੀ ਸੁੰਦਰਤਾ, ਪਿ ਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ–ਸੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਿੱਸਦਾ ਸੀ ਅਰ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਚਾਉ ਭਰਿਆ ਉਚਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।

ਗੱਲ ਕੀ ਨਾਮ ਦਾ ਆਰਾਧਨ, ਨਾਮ ਦਾ ਜਾਪ, ਨਾਮ ਦਾ ਧਿਆਨ, ਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤੋਰੇ ਧਰਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅ ਗ ਹੈ ।

ਤੀਸਰਾ ਹਵਾਲਾ ਸ੍ਰੀ ਸੁਆਮੀ ਨਿਤਯਾਨੰਦ ਜੀ ਉਦਾਸੀਨ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਦੇ ਲਿਖਤ ਗੁਰੂ–ਗਯਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਯੂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਰਚਣ ਵੇਲੇ 135 ਬਰਸ ਦੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ । ਆਪ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

(ਹਮ ਅਪਨੇ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਸ੍ਵਾਮੀ ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਜੀ ਕੇ ਸਾਥ) ਵਿਚਰਤੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਕਰਤੇ ਪ ਜਾਬ ਮੇਂ ਆਏ, ਯਹਾਂ ਏਕ ਉਦਾਸੀਨ ਮਹਾਂ ਭਾਊ ਕੇ ਦਰ ਨ ਹੂਏ । ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਮੇਂ ਦਿਨ ਬੀਤਨੇ ਲਗੇ । ਉਦਾਸੀ ਜੀ ਕਾ ਨਾਮ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸਤਯਾਨੰਦ ਜੀ ਥਾ, ਇਨਹੌਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਰੀਤੀ ਔਰ ਨੀਤੀ ਕੁਛ ਐਸੇ ਢੰਗ ਸੇ ਸੁਨਾਈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸ੍ਵਾਮੀ ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਜੀ ਮੁਗਧ ਹੋ ਗਏ । ਅ ਮ੍ਰਿਤਸਰ ਗੁਰ ਦਰਬਾਰ ਕੇ ਦਰ ਨ ਕਰਕੇ ਉਨਕੀ ਆਤਮਾ ਪਰ ਕੁਛ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੜੇ ਕਿ ਵੋਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਕੇ ਹੀ ਹੋ ਗਏ । ਕੁਛ ਸਮਾਂ ਪ ਜਾਬ ਮੇਂ ਵਿਤੀਤ ਕੀਆ, ਫਿਰ ਹਰੀਦੁਵਾਰ ਚਲੇ ਗਏ । ਵਹਾਂ ਏਕ ਦਿਨ ਅੱਛੇ ਭਲੇ ਬੈਠੇ ਥੇ, ਉਨਕੀ ਆਖੇਂ ਡੁਬਡੁਬਾਤੀ ਦੇਖ ਕਰ ਮੈਨੇ ਪੂਛਾ । ਉਨਹੋਂਨੇ ਉਤਰ ਦੀਆ ਕਿ ਆਯੂ ਭਰ ਰੇਤ ਛਾਨਾ ਕੀ, ਤਤ੍ਵ ਵਸਤੂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਮੇਂ ਥੀ, ਅਬ ਏਕ ਜਨਮ ਗੁਰੂ ਘਰ ਮੇਂ ਲੇਨਾ ਪੜੇਗਾ ਤਬ ਕਲਯਾਨ ਹੋਗੀ , ਯੇਹ ਕਹਿਤੇ ਉਨੋਂ ਨੇ ਸਰੀਰ ਛੋੜ ਦੀਆ ।

ਮੈਂ ਭੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਕੇ ਘਰ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮ ਤਰ ਕਾ ਜਾਪ ਕਰਤਾ ਹੂੰ, ਯੋਗ ਸਾਧਨੋਂ ਯੋਗਾਚਾਰਯ ਕੇ ਪਾਸ ਬੈਠ ਕਰ ਕੀਏ, ਔਰ ਸਾਲਹਾ ਸਾਲ ਕੀਏ, ਜੋ ਆਨੰਦ ਔਰ ਂਤੀ ਮੁਝੇ ਅਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਵਹਿ ਪਹਿਲੇ ਕਭੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ।

ਗੁਰੂ ਕਾ ਮਾਰਗ ਪੂਰਨ ਹੈ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬਦ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਤੀ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਔਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀ ਸਿਖਯਾ ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਹੈ, ਗੁਰੂਬਾਨੀ ਸੇ ਬੜ੍ਹ ਕਰ ਕਲਯਾਨਕਾਰੀ ਕੋਈ ਔਰ ਬਾਨੀ ਨਹੀਂ ।

ਯੋਗੀ ਜੀ ਨੇ ਆਖੇਂ ਬੰਦ ਕਰਨੇ ਸੇ ਪਹਿਲੇ ਜੋ ਸੰਦੇ ਮੁਝੇ ਦੀਆ, ਦੂਸਰੋਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਨਾ ਮੇਰਾ ਕਰਤਵਯ ਹੈ । ਜੋ ਸਿੱਧੀ ਔਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਜਪ ਸੇ ਸਹਿਜ ਸੈ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈ ਵੋਹ ਔਰ ਕਠਨ ਸੇ ਕਠਨ ਸਾਧਨ ਕਰਨੇ ਸੇ ਭੀ ਦੁ ਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੀ ਹੈ, ਯਿਹ ਸੱਤਯ ਹੈ, ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੀਆ ਹੂਆ ਸੱਤਯ ਹੈ, ਔਰ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸੱਤਯ ਹੈ ।

ਮੇਰੀ ਅਵੱਸਥਾ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖਨੇ ਲਿਖਾਨੇ ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਕੁਛ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਜਨੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸੇ ਅਪਨੇ ਜੀਵਨ ਮੇਂ ਦੇਖੀ ਭਾਲੀ ਬਾਤੇਂ ਭੇਂਟ ਹੈਂ ।

(ਗੁਰੂ ਗਯਾਨ, ਪ ਨਾ ਅ.ਣ.ਸ.)

(ਖਾ: ਸ: 23, 3● ਅਗਸਤ 1956)

❖❖❖

ਪੁਤੀ ਗੰਢੁ ਪਵੈ ਸੰਸਾਰਿ

ਘਰ ਵਿੱਚ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਿਆਂ ਭਰਿਆ ਮਾਹੌਲ ਸੀ। ਬਾਲ ਬਿਰਧ ਜੁਆਨ, ਹਰ ਕੋਈ ਸਜ ਧਜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਹੂ ਰੀ ਅ ਦਰ ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਜੁੜ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦੇ ਆਖ ਡ ਪਾਠ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਪਿਛੋਂ, ਰਾਗੀ ਸਿ ਘਾਂ ਨੇ ਸਾਚੈ ਸਤਗੁਰਿ ਦੀਆਂ ਭੇਜਿ ਦੇ ਬਦ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਬਦ ਲਾਇਆ ਪੁਤੀ ਗੰਢੁ ਪਵੈ ਸੰਸਾਰਿ। ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ ਪਲਟ ਪਲਟ ਕੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਸ ਤੁਕ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਨ। ਕਦੇ, ਵਿੱਚ-ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਭੀ ਕਰਨ, ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਗੰਢ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪੁੱਤਾਂ ਬੈਰ ਸੰਸਾਰ ਸੁੰਞਾਂ ਹੈ। ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਦੁਨੀਆਂ ਕੀ-ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ? ਸੁਖਣਾ ਸੁਖਦੀ ਹੈ, ਧਾਰਮਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਦਾਨ ਪੁੰਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਮ ਨਤਾ ਮ ਨਦੀ ਹੈ ਇਥੋਂ ਤੱਕ, ਤਾਂਤ੍ਰਿਕਾਂ ਦੇ ਹਥੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਟੂਣੇ ਟਾਮਣ ਤੇ ਨਰ ਬਲੀ ਦੇਣ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿੱਚ-ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਮਾਤਾ ਸੁਲਖਣੀ ਦੀ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾਉਣ ਕਦੇ ਜਿਸ ਘਰ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਉਸ ਘਰ ਦਾ ਦੁੱਖਾਂ ਭਰਿਆ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਦੱਸਣ ਫਿਰ ਸੁਰੀਲੀ ਅਵਾ ਨਾਲ ਗਾਉਣ ਪੁਤੀ ਗੰਢੁ ਪਵੈ ਸੰਸਾਰਿ। ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਸਜਣ ਅਤੇ ਜੁੜੀ ਸੰਗਤ ਖੁ ਹੋ ਕੇ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਨੋਟ ਵਾਜੇ ਤੇ ਭੇਟਾ ਰੱਖਣ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਝੂਮ ਝੂਮ ਗਾਉਣ ਪੁਤੀ ਗੰਢੁ ਪਵੈ ਸੰਸਾਰਿ। ਇੱਕ ਘ ਟੇ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸਭ ਦੀਆਂ ਿਆਂ ਨਾਲ, ਵੱਡੀ ਥੈਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦ੍ਰਿੰਮਾਨ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਗੰਢ ਪਾਣ ਲਈ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸੁਖੀ ਰਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਐਸੇ ਰਾਗੀ ਸਿ ਘ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਡੇਰੇਦਾਰ ਅਖੌਤੀ ਸੰਤ ਰੋ ਰ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਲੁਕਾਈ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਵਿਦਵਾਨ, ਰਧਾਹੀਣ ਬੁਧੀਜੀਵੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ, ਗੁਰੂ ਆਸਰਾ ਧਾਰ ਕੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਮ ਗਾਂ ਨੂੰ ਮਨਮਤਿ ਕਹਿ ਕੇ ਨਕਾਰ ਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਕਰਾਨੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਭੇਟਾ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਜਾਂ ਅਖ ਡ ਪਾਠ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਾਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਅਤੇ ਬਿਪਰਨ ਕੀ ਰੀਤ ਜਾਂ ਰੱਬ ਨਾਲ ਸੌਦੇਬਾ ੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਦਾਸ ਮੱਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ ਗ੍ਰਿਹਸਥ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸ੍ਰੇ ਠ ਮ ਨਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਫਿਟਕਾਰ ਭੀ ਪਾਈ ਕਿ

ਹੋਇ ਅਤੀਤੁ ਗ੍ਰਿਹਸਤਿ ਤਜਿ ਫਿਰਿ ਉਨਹੂ ਕੇ ਘਰਿ ਮ ਗਣਿ ਜਾਈ ॥

(ਵਾਰ ੧/੪੦)

ਅਤੇ

ਦੇਂਦਾ ਨਰਕਿ ਸੁਰਗਿ ਲੈਦੇ ਦੇਖਹੁ ਏਹੁ ਧਿਙਾਣਾ ॥ *(ਅ ਗ ੧੨੯੦)*

ਕਿ ਦੇਖੋ ਜੋਗੀਆਂ ਦਾ ਕੈਸੀ ਧਿੰਗਜੋਰੀ ਤੇ ਬੇਇਨਸਾਂਫੀ ਵਾਲਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰਿਹਸਥੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਰਕਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ

ਮ ਗਤਾ ਬਣ ਕੇ (ਜੋਗੀ) ਗ੍ਰਿਹਸਥੀ ਦੇ ਦੁਆਰ ਤੇ ਭਿੱਖਿਆ ਮ ਗਣ ਆਏ ਨੂੰ ਸੁਰਗ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਗ੍ਰਿਹਸਥੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਪੈਸਾ, ਮਕਾਨ, ਪਰਵਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਣ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਬਿਚਰੇਂਗਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ । ਸਭ ਕੁੱਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਿੱਤ ਹੈ :-

ਪ੍ਰਾਨ ਕੇ ਬਚੱਯਾ ਦੂਧ ਪੂਤ ਕੇ ਦਿਵੱਯਾ ।
ਰੋਗ ਸੋਗ ਕੇ ਮਿਟੱਯਾ ਕਿਧੌਂ ਮਾਨੀ ਮਹਾ ਮਾਨ ਹੋ ॥ (ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ)
ਅਚਿੰਤ ਕੰਮ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਭ ਤਿਨ ਕੇ ਜਿਨ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਪਿਆਰਾ ॥੯॥
(ਅ ਗ ੬੩੮)
ਜਿਨਿ ਜਿਨਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ਤਿਨ ਕੇ ਕਾਜ ਸਰੇ ॥ (ਅ ਗ ੧੩੬)

ਨਾਲ ਹੀ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਚੀ ਪਰਾਲਬਧ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਪ੍ਰਮੇ ਰ ਨਾਲ ਪਿਉ ਪੁੱਤਰ ਵਾਲਾ ਰਿ ਤਾ ਹੈ, ਤੂੰ ਆਪ ਮ ਗ ਲੈ ।

ਜਨ ਕੋ ਪ੍ਰਭੁ ਸੰਗੇ ਅਸਨੇਹੁ ॥
ਸਾਜਨੋ ਤੂ ਮੀਤੁ ਮੇਰਾ ਗ੍ਰਿਹਿ ਤੇਰੈ ਸਭੁ ਕੇਹੁ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮਾਨੁ ਮਾਂਗਉ ਤਾਨੁ ਮਾਂਗਉ ਧਨੁ ਲਖਮੀ ਸੁਤ ਦੇਹ ॥ (ਅ ਗ ੧੩੦੭)

ਅਤੇ ਭਗਤਿ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਣ ਵਿੱਚ ਵਿਅ ਗਮਈ ਅ ਦਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਭੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ

ਭੂਖੇ ਭਗਤਿ ਨ ਕੀਜੈ ॥ ਯਹ ਮਾਲਾ ਅਪਨੀ ਲੀਜੈ ॥

ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ :-

ਮਾਧੋ ਕੈਸੀ ਬਨੈ ਤੁਮ ਸੰਗੇ ॥ ਆਪਿ ਨ ਦੇਹੁ ਤ ਲੇਵਉ ਮ ਗੇ ॥
(ਅ ਗ ੬੫੬)

ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜੀਵਨ ਸੇਧਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਬ ਇਆਂ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਦਾ ਦੇਣ ਹਾਰ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਦਰ-ਦਰ ਨਹੀਂ ਭਟਕਣਾ, ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਆਸ ਰੱਖਣੀ ਹੈ, ਜੀਅ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਹੋਇ ਸੁ ਗੁਰ ਪਹਿ ਅਰਦਾਸਿ ਕਰਿ (ਅ ਗ ੫੧੯) । ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਜੋ ਮ ਗੇਂਗਾ ਸੋ ਗੁਰੂ ਕੋਲੋਂ ਮਿਲ ਜਾਏਗਾ । ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਆਦਮ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸੁਲਖਣੀ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਦਾਤ ਦੇਣਾ, ਭਾਈ ਮੱਖਣ ਾਹ ਲੁਬਾਣੇ ਦਾ ਜਹਾ ਸਮੁ ਦਰੀ ਤੂੰਫਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੀਰ, ਵੀਰ ਖਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰਿਕ ਰੋਗ ਦੂਰ ਹੋਣਾ, ਇਹ ਸਭ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ।

ਜਦ ਸੁਲਹੀ ਖਾਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ, ਸੁਲਹੀ ਤੇ ਨਾਰਾਇਣ ਰਖੁ (ਅ ਗ ੮੨੫) । ਜਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਲਹੀ ਖਾਂ

ਨ ਦੀਕ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਾਓ ਕਰੋ, ਕੋਈ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਕੇ ਬੰਦਾ ਭੇਜੋ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਲੈਣ ਜਾਓ। ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਠੰਢਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕੋ ਗੱਲ ਕਹੀ, ਮੈਂ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਛੋਡਿ ਪ੍ਰਭ ਤੁਹੀ ਧਿਆਇਆ (ਅ ਗ ੩੭੧)। ਸੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ :-

ਕੋਈ ਪੁਤੁ ਸਿਖੁ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੀ ਤਿਸੁ ਕਾਰਜ ਸਭਿ ਸਵਾਰੇ ॥
ਜੋ ਇਛੈ ਸੋ ਫਲੁ ਪਾਇਸੀ ਪੁਤੁ ਧਨੁ ਲਖਮੀ ਖੜਿ ਮੇਲੇ ਹਰਿ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥
ਸਭਿ ਨਿਧਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਵਿਚਿ ਜਿਸੁ ਅ ਦਰਿ ਹਰਿ ਉਰ ਧਾਰੇ ॥
(ਅ ਗ ੩੦੭)

ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਭੀ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਸਾਰਿਕ ਲੋੜਾਂ ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਮ ਗਣ ਵਿੱਚ ਰਮ ਕਿਸ ਦੀ, ਜੇ ਪੁੱਤਰ ਪਿਉ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਮ ਗੇਗਾ ਤਾਂ ਕਿਸ ਕੋਲ ਜਾਵੇਗਾ ੁ ਰਮਾਨ ਹੈ :-

ਬਾਰਿਕ ਵਾਂਗੀ ਹਉ ਸਭ ਕਿਛੁ ਮ ਗਾ ॥
ਦੇਦੇ ਤੋਟ ਨਾਹੀ ਪ੍ਰਭ ਰੰਗਾ ॥
ਪੈਰੀ ਪੈ ਪੈ ਬਹੁਤੁ ਮਨਾਈ ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਗੋਪਾਲਾ ਜੀਉ ॥
(ਅ ਗ ੯੯)

ਤਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿੱਖ ਦੁਨਿਆਵੀ ਚੀ ਾਂ ਵਿੱਚ ਖਪਤ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਿ ਾਨੇ ਤੋਂ ਭਟਕ ਨਾ ਜਾਵੇ ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ :-

ਏਹੁ ਕੁਟੰਬੁ ਤੂ ਜਿ ਦੇਖਦਾ ਚਲੈ ਨਾਹੀ ਤੇਰੈ ਨਾਲੇ॥
ਸਾਥਿ ਤੇਰੈ ਚਲੈ ਨਾਹੀ ਤਿਸੁ ਨਾਲਿ ਕਿਉ ਚਿਤੁ ਲਾਈਐ ॥
ਐਸਾ ਕੰਮੁ ਮੂਲੇ ਨ ਕੀਚੈ ਜਿਤੁ ਅ ਤਿ ਪਛੋਤਾਈਐ ॥
ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਾ ਉਪਦੇਸੁ ਸੁਣਿ ਤੂ ਹੋਵੈ ਤੇਰੈ ਨਾਲੇ ॥
ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਮਨ ਪਿਆਰੇ ਤੂ ਸਦਾ ਸਚੁ ਸਮਾਲੇ ॥ (ਅ ਗ ੯੧੮)

ਬਹੁ ਪ੍ਰਪ ਚ ਕਰਿ ਪਰ ਧਨੁ ਲਿਆਵੈ ॥
ਸੁਤ ਦਾਰਾ ਪਹਿ ਆਨਿ ਲੁਟਾਵੈ ॥
ਮਨ ਮੇਰੇ ਭੂਲੇ ਕਪਟੁ ਨ ਕੀਜੈ ॥
ਅ ਤਿ ਨਿਬੇਰਾ ਤੇਰੇ ਜੀਅ ਪਹਿ ਲੀਜੈ ॥੧॥ (ਰਹਾਉ) (ਅ ਗ ੬੫੬)

ਫਿਰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਭੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀ ਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਜੀਵਨ ਗੁ ਾਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ :-

ਛਿਨੁ ਛਿਨੁ ਤਨੁ ਛੀਜੈ ਜਰਾ ਜਨਾਵੈ ॥
ਤਬ ਤੇਰੀ ਓਕ ਕੋਈ ਪਾਨੀਓ ਨ ਪਾਵੈ ॥ (ਅ ਗ ੬੫੬)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਭੀ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਜਿਤਨੇ ਭੀ ਤੇਰੇ ਸਕੇ ਸੰਬੰਧੀ ਹਨ ਇਹ ਸਭ ਪੂਰਬ ਜਨਮਿ ਕੇ ਮਿਲੇ ਸੰਜੋਗੀ ਅ ਤਹਿ ਕੋ ਨਾ ਸਹਾਈ । ਇਸ ਲਈ

ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਿਪਤ ਹੋ ਕੇ ਜਨਮ ਬ੍ਰਿਥਾ ਨਹੀਂ ਗਵਾਉਣਾ ਪਰ ਜੋ ਪ੍ਰਾਲਬਧ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰ _ਕਰ ਕਰਕੇ ਭੁੰਚ ।

ਕਾਹੂ ਦੀਨੇ੍ ਪਾਟ ਪਟੰਬਰ ਕਾਹੂ ਪਲਘ ਨਿਵਾਰਾ ॥
ਕਾਹੂ ਗਰੀ ਗੋਦਰੀ ਨਾਹੀ ਕਾਹੂ ਖਾਨ ਪਰਾਰਾ ॥੧॥
ਅਹਿਰਖ ਵਾਦੁ ਨ ਕੀਜੈ ਰੇ ਮਨ ॥
ਸੁਕ੍ਰਿਤੁ ਕਰਿ ਕਰਿ ਲੀਜੈ ਰੇ ਮਨ ॥ (ਅ ਗ ੪੭੯)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪ ਗ੍ਰਿਹਸਥ ਵਿਚ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿ ਕੇ, ਪੂਰਨੇ ਪਾ ਕੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਸੇਧ ਦਿੱਤੀ । ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਜਦ ਇੱਕ ਸਾਧੂ ਨੇ ਤਰਕ ਮਾਰੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਮਤਿ ਉਦਾਸ ਵਾਲਾ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ ਖਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹੋ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਉੱਤਰ ਸੀ, ਸੰਤ ਜੀ !

ਮਾਇਆ ਗੁ ਰਾਨ, ਪੁੱਤਰ ਨਿ ਾਨ, ਔਰਤ ਈਮਾਨ
ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਮਾਇਆ ਤਿਆਗੀ ਸੀ, ਸੰਸਾਰ ਨਹੀਂ ਤਿਆਗਿਆ ਸੀ

ਅਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਸਾਰੀ_ਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪਰਮੇ ਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਹੈ।

ਤਿਨ ਕਾ ਖਾਧਾ ਪੈਧਾ ਮਾਇਆ ਸਭੁ ਪਵਿਤੁ ਹਹਿ ਜੋ ਨਾਮਿ ਹਰਿ ਰਾਤੇ ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਘਰ ਮ ਦਰ ਮਹਲ ਸਰਾਈ ਸਭਿ ਪਵਿਤੁ ਹਹਿ
ਜਿਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੇਵਕ ਸਿਖ ਅਭਿਆਗਤ ਜਾਇ ਵਰਸਾਤੇ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਤੁਰੇ ਜੀਨ ਖੁਰਗੀਰ ਸਭਿ ਪਵਿਤੁ ਹਹਿ
ਜਿਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਿਖ ਸਾਧ ਸੰਤ ਚੜਿ ਜਾਤੇ ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਕਰਮ ਧਰਮ ਕਾਰਜ ਸਭਿ ਪਵਿਤੁ ਹਹਿ
ਜੋ ਬੋਲਹਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਸਾਤੇ ॥ (ਅ ਗ ੬੪੮)

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਿੱਖ ਦਾ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਸੁਆਰਨ ਲਈ ਉਪਦੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੁਣਾ ਦਾ ਾਨਾ ਹੈ ਜੈਸੀ ਮਨ ਾ ਕਰ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰੇਗਾ ਵੈਸੀ ਵਸਤੂ ਮਿਲ ਜਾਏਗੀ ਪਰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਚੀ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ, ਨਾਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਕੋ ਚੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ।

ਸੰਗਿ ਨ ਚਾਲਸਿ ਤੇਰੈ ਧਨਾ ॥ ਤੂੰ ਕਿਆ ਲਪਟਾਵਹਿ ਮੂਰਖ ਮਨਾ ॥
ਸੁਤ ਮੀਤ ਕੁਟੰਬ ਅਰੁ ਬਨਿਤਾ ॥ ਇਨ ਤੇ ਕਹਹੁ ਤੁਮ ਕਵਨ ਸਨਾਥਾ ॥
ਰਾਜ ਰੰਗ ਮਾਇਆ ਬਿਸਥਾਰ ॥ ਇਨ ਤੇ ਕਹਹੁ ਕਵਨ ਛੁਟਕਾਰ ॥
ਅਸੁ ਹਸਤੀ ਰਥ ਅਸਵਾਰੀ ॥ ਝੂਠਾ ਡੰਫੁ ਝੂਠੁ ਪਾਸਾਰੀ ॥ (ਅ ਗ ੨੮੮)

ਸਾਥਿ ਨ ਚਾਲੈ ਬਿਨੁ ਭਜਨ ਬਿਖਿਆ ਸਗਲੀ ਛਾਰੁ ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਕਮਾਵਨਾ ਨਾਨਕ ਇਹੁ ਧਨੁ ਸਾਰੁ ॥ (ਅ ਗ ੨੮੮)

ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਸੰਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮ ਗਣ ਵਾਲੀ ਜੇ ਕੋਈ ਚੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਤੇ ਸਿੰਤ ਸਲਾਹ ਹੈ, ਏਹੋ ਮ ਗ ।

ਮਾਗਨਾ ਮਾਗਨੁ ਨੀਕਾ ਹਰਿ ਜਸੁ ਗੁਰ ਤੇ ਮਾਗਨਾ ॥ (ਅ ਗ ੧੦੧੮)
ਮੇਰੇ ਲਾਲ ਭਲੋ ਰੇ ਭਲੋ ਰੇ ਹਰਿ ਮ ਗਨਾ ॥ (ਅ ਗ ੬੭੮)
ਜਪਿ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਨਿਸਤਾਰਾ ॥
ਕੋਟ ਕੋਟੰਤਰ ਕੇ ਪਾਪ ਸਭਿ ਖੋਵੈ ਹਰਿ ਭਵਜਲੁ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰਾ ॥
(ਅ ਗ ੭੨੦)

ਪਰ ਜਦ ਤੱਕ ਇਹ ਉਪਦੇ ਸਿਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਵਸ ਕੇ ਮਾਨਸਕ ਅਵਸਥਾ ਉੱਚੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੰਸਾਰਿਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਖਿੱਚ ਪੈਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ । ਐਸੇ ਅਨੇਕ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਹੁਣ ਭੀ ਹਨ ਜੋ ਨਿਰੋਲ ਆਤਮਿਕ ਉਨਤੀ ਲਈ ਹਰਿ ਜਸ, ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਭਾਵਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿਖ ਦਾਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ_ਕਰਾਨੇ ਵਜੋਂ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਅਰਪਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਨਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੇ ਭੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਰ ਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਜਦਕਿ ਦੁਨਿਆਵੀ ਬੰਦੇ ਸੰਸਾਰੀ ਚੀ ਾਂ ਦੀ ਤੋਟ ਹੋਣ ਤੇ ਪਾ ਲ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਿ ਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਹਨ । ਪਟਿਆਲੇ ਹਿਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਦਰ ਨ ਸਿੰਘ ਅਵਾਰਾ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਮਰਨ ਤੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਹੀ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖ ਮਾਰੀ ਮੈਂ ਬਾ ੀ ਹਾਂ ।

ਆਉ ਹੁਣ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਬਦ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਕਰੀਏ ਜਿਸ ਦਾ ਰਾਗੀ ਸਿ ਘ ਮਗਨ ਹੋ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸ੍ਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਖੁ ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਮਾਇਕ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ । ਮਾਝ ਕੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਇਹਾ ਬਾਰਵਾਂ ਸਲੋਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਮੂਲ ਪਾਠ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ :-

1. ਕੈਹਾ ਕੰਚਨੁ ਤੁਟੈ ਸਾਰੁ ॥ ਅਗਨੀ ਗੰਢੁ ਪਾਏ ਲੋਹਾਰੁ ॥
2 ਗੋਰੀ ਸੇਤੀ ਤੁਟੈ ਭਤਾਰੁ ॥ ਪੁਤੀ ਗੰਢੁ ਪਵੈ ਸੰਸਾਰਿ ॥
3. ਰਾਜਾ ਮ ਗੈ ਦਿਤੈ ਗੰਢੁ ਪਾਇ। ਭੁਖਿਆ ਗੰਢੁ ਪਵੈ ਜਾ ਖਾਇ ॥
4. ਕਾਲਾ ਗੰਢੁ ਨਦੀਆ ਮੀਹ ਝੋਲ ॥ ਗੰਢੁ ਪਰੀਤੀ ਮਿਠੇ ਬੋਲ ॥
5. ਬੇਦਾ ਗੰਢੁ ਬੋਲੇ ਸਚੁ ਕੋਇ ॥ ਮੁਇਆ ਗੰਢੁ ਨੇਕੀ ਸਤੁ ਹੋਇ ॥
6. ਏਤੁ ਗੰਢੁ ਵਰਤੈ ਸੰਸਾਰੁ ॥ ਮੂਰਖ ਗੰਢੁ ਪਵੈ ਮੁਹਿ ਮਾਰ ॥

7 ਨਾਨਕ ਆਖੈ ਏਹੁ ਬੀਚਾਰੁ ॥ ਸਿਫਤੀ ਗੰਢੁ ਪਵੈ ਦਰਬਾਰਿ ॥

(ਅ ਗ ੧੪੩)

ਅਰਥ :–

1. ਕੈਹਾ (ਕਾਂਸੀ) ਜਾਂ ਸੁਇਨੇ ਜਾਂ ਲੋਹੇ ਦੀ ਜੇ ਕੋਈ ਚੀ ਟੁੱਟ ਜਾਏ ਤਾਂ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਲੁਹਾਰ ਜੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਅੱਗ ਨਾਲ ਟੁੱਟੀ ਗੰਢੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

2. ਜੇ ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਪੁਰਖ ਦੀ ਖਟ ਪਟ ਹੋ ਜਾਏ । ਇਸਤਰੀ ਲੜ ਕੇ ਕਹੇ ਮੈਂ ਪੇਕੇ ਚਲੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪੁਰਖ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਜਿਥੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਹ, ਤਾਂ, ਜੇ ਪੁੱਤਰ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਰੋਂਦਾ ਰੋਂਦਾ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੋਹ ਵਸ ਗੁੱਸਾ ਠੰਢਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਨ ਮੁਟਾਵ ਤਮ ਹੋ ਕੇ ਗੰਢ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

3. ਰਾਜੇ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਉਸ ਉਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜੇ ਦਾ ਲਾਇਆ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਭੁਖੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ।

4. ਕਾਲ ਪੈਣ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਪਾਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਨਾਲ ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਹਰੀ ਭਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਸਤੀ ਦੇ ਲੋਕ ਜੋ ਕਾਲ ਪੈਣ ਕਾਰਣ ਦੇ ਛਡ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਦੇ ਪਰਤ ਆਉਂਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੰਢ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿੱਠੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ।

5. ਬੇਦਾਂ (ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ) ਦਾ ਪਿਆਰ ਸਤਿਕਾਰ ਉਸੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਉਪਜਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੱਚ ਬੋਲੇ।

6. ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਵਰਤ ਵਿਹਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਮੂਰਖ ਬੰਦਾ ਮੂ ਹ ਤੇ ਚਪੇੜ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਢਿੱਲਾ ਪੈ ਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿੱਤਰਤਾ ਬਣਦੀ ਹੈ ।

7. ਉਪਰਲੀਆਂ ਛੇ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵੀਚਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ, ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮੇ ਰ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਚੀ ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਹੈ ਭਾਵ ਪਰਮੇਰ ਨਾਲ ਗੰਢ ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ, ਜਾਪ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਹੀ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਅ ਦਾ ਾ ਲਾਈਏ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਕੀ ਉਪਦੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਿਆਨਹੀਣ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਕ ਜਾਣੇ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਉਪਦੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ । ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਰਧਾਹੀਣ ਹਉਮੇ ਵਿੱਚ ਗਰਸੇ ਹੋਏ ਅਖਉਤੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਪ ਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨਾਲ ਸੌਦੇਬਾ ੀ ਕਹਿ ਕੇ ਖਿੱਲੀ ਉਡਾ ਰਹੇ ਹਨ

।

ਜੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੁਰਸਿੱਖ ਮ ਗ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ ਕੇਵਲ ਦਾਤ ਨਾਲ ਹੀ ਚਮੜ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਾਰ–ਵਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੇ ਫਿਰ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਸੌਦੇਬਾ ੀ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮ ਗ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੇ ਸਿਦਕਵਾਨ ਬਣ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿਦਕਵਾਨ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਰਧਾ ਵਧਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਉਦਾਹਰਨ ਦੱਸ ਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ੍ਰੋਤ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਦੇਬਾ ੀ ਦੀ ਸੰਗਯਾ ਦੇਣੀ ਬਿਲਕੁਲ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਭ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰੋ ਜੀ, ਸਭ ਨੂੰ ਬ ੋ ਜੀ :–

ਨਾਮ ਦਾਨ, ਕੇਸ ਦਾਨ ।
ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ, ਭਰੋਸਾ ਦਾਨ ।
ਗੁਰਮਤਿ ਦਾਨ, ਬਿਬੇਕ ਦਾਨ ।

ਨਿਰਗੁਨੀਆਰੇ ਗੁਨੁ ਨਹੀ ਕੋਈ
ਤੁਮ ਦਾਨੁ ਦੇਹੁ ਮਿਹਰਵਾਨਾ ॥

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਿਤਹ ॥

❖❖❖

ਬਾਬਾ ਹੋਰੁ ਪੈਨਣੁ ਖੁਸੀ ਖੁਆਰੁ

ਆਦਿ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਸਰਦੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸਦਾਚਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣ ਲਈ ਕਪੜੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ।ਸਮਾਂ ਪਾ, ਕੇ ਇਹ ਬੰਦੇ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਅ ਤ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਹੰਕਾਰੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਪੜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੀਮਤੀ ਧਾਤਾਂ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਾਹੂਬਲ, ਸਮਾਜਿਕ ਚੜ੍ਹਤ ਅਤੇ ਸਰੀਰਿਕ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ।

ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਆਚਾਰ, ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਅਹਾਰ ਦਾ ਪਤਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਤੋਰ, ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਲਿਬਾਸ (ਰੰਤਾਰ, ਗੁੰਤਾਰ, ਦਸਤਾਰ) ਤੋਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਪੜੇ ਦੀ ਬਨਾਵਟ ਅਤੇ ਰੰਗ ਦਾ ਬੰਦੇ ਦੀ ਕ ੀਅਤ ਨਾਲ ਡੂੰਘਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ । ਜਿੱਥੇ, ਹਲਕੇ ਰੰਗ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕਪੜੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸਹਿਜ ਅਵਸਥਾ, ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਵੀਚਾਰਵਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ ਉਥੇ ਭੜਕੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਤੰਗ ਕਪੜੇ ਮਨ ਦੀ ਚੰਚਲਤਾ, ਚਪਲਤਾ ਅਤੇ ਗਰਮ ਜੋ ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਸੇ ਲਈ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਬਾਰੇ ਕਟਾਖ ਭਰੇ ਬਦ ਵਰਤੇ ਹਨ ।

ਟੇਢੀ ਪਾਗ ਟੇਢੇ ਚਲੇ ਲਾਗੇ ਬੀਰੇ ਖਾਨ ॥
ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਸਿਉ ਕਾਜੁ ਨ ਕਛੂਐ ਮੇਰੋ ਕਾਮੁ ਦੀਵਾਨ ॥(ਅ ਗ ੧੧੨੪)

ਜਿਥੇ ਸੋਹਣੀ ਸੂਰਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਚਿਰ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲੁਭਾਇਮਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਉਥੇ ਅੱਛੀ ਸੀਰਤ ਦੇਰ ਤਕ ਅਸਰਦਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਪਰਮਾਰਥਿਕ ਉਨਤੀ ਲਈ ਹਮੇ ਾਂ ਅੱਛੀ ਸੀਰਤ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਤੇ ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਬਾਹਰਲੀ ਸੂਰਤ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਕਸੁੰਭੜੇ ਦੇ ਫੁੱਲ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਿੰਬਲ ਦੇ ਰੁੱਖ ਨਾਲ ਤ ਵੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਥੇ ਸੀਰਤ ਨੂੰ ਪੱਕੇ, ਸਦੀਵ ਕਾਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮਜੀਠ ਰੰਗ ਨਾਲ ਵਡਿਆਇਆ ਹੈ । ਰਮਾਨ ਹੈ :-

ਹਥੁ ਨ ਲਾਇ ਕਸੁੰਭੜੈ ਜਲਿ ਜਾਸੀ ਢੋਲਾ ॥ (ਅ ਗ ੭੯੪)

ਸਿੰਮਲ ਰੁਖੁ ਸਰਾਇਰਾ ਅਤਿ ਦੀਰਘ ਅਤਿ ਮੁਚੁ ॥
ਓਇ ਆਵਹਿ ਆਸ ਕਰਿ ਜਾਹਿ ਨਿਰਾਸੇ ਕਿਤੁ ॥
ਫਲ ਫਿਕੇ ਫੁਲ ਬਕਬਕੇ ਕੰਮਿ ਨ ਆਵਹਿ ਪਤ ॥ (ਅ ਗ ੪੭੦)
ਬਗਾ ਬਗੇ ਕਪੜੇ ਤੀਰਥ ਮ ਝਿ ਵਸੰਨਿ੍ ॥

ਘੁਟਿ ਘੁਟਿ ਜੀਆ ਖਾਵਣੇ ਬਗੇ ਨ ਕਹੀਅਨਿ੍ ॥(ਅ ਗ ੭੨੯)

ਸਰੀਰਕ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ_ ਭ ਗੁਣ ਗ੍ਰਿਹਣ ਕਰਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਿ ਗਾਰਨ ਤੇ ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ :-

ਸੇਈ ਸੁੰਦਰ ਸੋਹਣੇ ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਜਿਨ ਬੈਹਣੇ ॥ (ਅ ਗ ੧੩੨)

ਸੰਤਾ ਕੀ ਹੋਇ ਦਾਸਰੀ ਏਹੁ ਅਚਾਰਾ ਸਿਖੁ ਰੀ ॥
ਸਗਲ ਗੁਣਾ ਗੁਣ ਊਤਮੋ ਭਰਤਾ ਦੂਰਿ ਨ ਪਿਖੁ ਰੀ ॥੧॥
ਇਹੁ ਮਨੁ ਸੁੰਦਰਿ ਆਪਣਾ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਮਜੀਠੈ ਰੰਗਿ ਰੀ (ਅ ਗ ੪੦੦)

ਸਖੀ ਕਾਜਲ ਹਾਰ ਤੰਬੋਲ ਸਭੈ ਕਿਛੁ ਸਾਜਿਆ ॥
ਸੋਲਹ ਕੀਏ ਸੀਗਾਰ ਕਿ ਅ ਜਨੁ ਪਾਜਿਆ ॥
ਜੇ ਘਰਿ ਆਵੈ ਕੰਤੁ ਤ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਪਾਈਐ ॥
ਹਰਿਹਾਂ ਕੰਤੈ ਬਾਝੁ ਸੀਗਾਰੁ ਸਭੁ ਬਿਰਥਾ ਜਾਈਐ ॥ (ਅ ਗ ੧੩੬੧)

ਕੀਮਤੀ ਗਹਿਣੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ_ ਭ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਿ ਗਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਂਈ ਦੇ ਦਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਸਕੀਏ ।

ਮਨੁ ਮੋਤੀ ਜੇ ਗਹਣਾ ਹੋਵੈ ਪਉਣੁ ਹੋਵੈ ਸੂਤ ਧਾਰੀ ॥
ਖਿਮਾ ਸੀਗਾਰੁ ਕਾਮਣਿ ਤਨਿ ਪਹਿਰੈ ਰਾਵੈ ਲਾਲ ਪਿਆਰੀ ॥੧॥
ਲਾਲ ਬਹੁ ਗੁਣਿ ਕਾਮਣਿ ਮੋਹੀ ॥ ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਹੋਹਿ ਨ ਅਵਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਾਰੁ ਕੰਠਿ ਲੇ ਪਹਿਰੈ ਦਾਮੋਦਰੁ ਦੰਤੁ ਲੇਈ ॥
ਕਰ ਕਰਿ ਕਰਤਾ ਕੰਗਨ ਪਹਿਰੈ ਇਨ ਬਿਧਿ ਚਿਤੁ ਧਰੇਈ ॥੨॥
ਮਧੁਸੂਦਨੁ ਕਰ ਮੁ ਦਰੀ ਪਹਿਰੈ ਪਰਮੇਸਰੁ ਪਟੁ ਲੇਈ ॥ (ਅ ਗ ੩੫੯)

ਜਗਿਆਸੂ ਰੂਪ ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਪਤਨੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਰੀਝਾਉਣ ਲਈ ਫਰੀਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਹ ਸਾਂਝਾ ਉਪਦੇ ਕਮਾਲ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸੇਧ ਬ ਦਾ ਹੈ ।

ਨਿਵਣੁ ਸੁ ਅਖਰੁ ਖਵਣੁ ਗੁਣੁ ਜਿਹਬਾ ਮਣੀਆ ਮ ਤੁ ॥
ਏ ਤ੍ਰੈ ਭੈਣੇ ਵੇਸ ਕਰਿ ਤਾਂ ਵਸਿ ਆਵੀ ਕੰਤੁ ॥ (ਅ ਗ ੧੩੮੪)

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਿ ਗਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਤੱਤ ਸਾਰ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਦੀ_ ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ ।

ਜਿਤੁ ਘਰਿ ਪਿਰਿ ਸੋਹਾਗੁ ਬਣਾਇਆ ॥ ਤਿਤੁ ਘਰਿ ਸਖੀਏ ਮ ਗਲੁ ਗਾਇਆ ॥
ਅਨਦ ਬਿਨੋਦ ਤਿਤੈ ਘਰਿ ਸੋਹਹਿ ॥ ਜੋ ਧਨ ਕੰਤਿ ਸਿਗਾਰੀ ਜੀਉ ॥੧॥
ਸਾ ਗੁਣਵੰਤੀ ਸਾ ਵਡਭਾਗਣਿ ॥ ਪੁਤ੍ਰਵੰਤੀ ਸੀਲਵੰਤਿ ਸੋਹਾਗਣਿ ॥

ਰੂਪਵੰਤਿ ਸਾ ਸੁਘੜਿ ਬਿਚਖਣਿ ਜੋ ਧਨ ਕੰਤ ਪਿਆਰੀ ਜੀਉ ॥੨॥
ਆਚਾਰਵੰਤਿ ਸਾਈ ਪਰਧਾਨੇ ॥ ਸਭ ਸਿੰਗਾਰ ਬਣੇ ਤਿਸੁ ਗਿਆਨੇ ॥
ਸਾ ਕੁਲਵੰਤੀ ਸਾ ਸਭਰਾਈ ਜੋ ਪਿਰਿ ਕੈ ਰੰਗਿ ਸਵਾਰੀ ਜੀਉ ॥੩॥ (ਅ ਗ ੯੭)

ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦਾ ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਾਤਰ ਲਈ ਕੀ ਮਨੁੱਖ ਤੇ ਕੀ ਇਸਤਰੀ ਸਭ ਵਾਸਤੇ ਸਾਂਝਾ ਇੱਕ ਹੀ ਉਪਦੇ ਹੈ । ਜੇ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੱਕ ਬਰਾਬਰ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਹਿਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਭੀ ਦੋਨਾਂ ਲਈ ਇਕੋ ਹੈ। ਜੇ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਬਣਾਈ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਨੂੰ ਭੰਨਣ ਵਾਲਾ (ਰੋਮਾਂ ਦੀ ਬੇ ਅਦਬੀ ਅਤੇ ਸੁੰਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ) ਪੁਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੰਨ ਨੱਕ ਵਿੰਨ੍ਹ ਕੇ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਭਰਵੱਟੇ ਕਟ ਕੇ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਨੂੰ ਭੰਨਣ ਵਾਲੀ ਇਸਤਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ? ਇਸੇ ਲਈ ਪੁਰਾਤਨ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਛਪੀ ਸਿਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਰਹਿਣੀ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਅ ਗ (ਚ) ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਮਰਦ ਅਥਵਾ ਇਸਤਰੀ ਲਈ ਨੱਕ, ਕੰਨ ਛੇਦਨਾ ਮਨ੍ਹਾਂ ਹੈ ।

ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪ ਥਕ ਰਾਜਸੀ ਸੰਘਰ ਤੱਕ ਸਿ ਘ, ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਇੱਕੋ ਮਰਯਾਦਾ ਅਧੀਨ ਵਿਚਰਦੇ ਰਹੇ । ਸਲਵਾਰ ਕਮੀ , ਕੇਸਕੀ ਸਹਿਤ ਾਸਤਰਧਾਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਡਾਹ ਕੇ ਮੈਦਾਨਿ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਜੂਝਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਬਾਬਾ ਜੱਸਾ ਸਿ ਘ ਦੇ ਡੇਰੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਡੇਰਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿ ਘ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਾਈ ਜਸ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਉਂ ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਕਰਨੀ ਵਾਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਇਹ ਡੇਰਾ ਬਣਾਇਆ । ਮਾਈ ਜੀ ਦੀ ਰਹਿਣੀ ਬਹਿਣੀ ਤੇ ਪੁ ਾਕ ਸਿੰਘਾਂ ਵਾਲੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਉਂ ਜੱਸਾ ਸਿ ਘ ਪੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਡੇਰੇ ਦਾ ਨਾਉਂ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਜੱਸਾ ਸਿ ਘ ਪਰਚੱਲਤ ਹੋ ਗਿਆ । ਪਦਮ ਭੂ ਨ ਡਾਕਟਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿ ਘ ਜੀ ਨੇ ਭੀ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਰਾਣਾ ਸੂਰਤ ਸਿ ਘ ਵਿੱਚ ਜੋ ਫੋਟੋ ਰਾਣੀ ਰਾਜ ਕੌਰ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿ ਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੱਥੇ ਦੀਆਂ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਦੀ ਪੁ ਾਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਯੋਗੀ ਜੀ ਦਾ ਇਸ ਵਾਰੇ ਉੱਦਮ ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਹੈ ।

ਰਾਜਪਾਟ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਜਿਥੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦੌਰ ਰਾਬ ਦੇ ਚੱਲ ਪਏ ਉਥੇ ਸਰਦਾਰਨੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਸ ਤੋਂ ਭੀ ਗਿਰ ਗਈ । ਤਨਖਾਹਨਾਮਾ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ੁ ਰਮਾਨ ਹੈਕਿ

ਕੰਘਾ ਦੋਨੋ ਵਕਤ ਕਰ ਪਾਗ ਚੁਨੈ ਕਰ ਬਾਂਧ ।
ਦਾਤਣ ਨੀਤ ਕਰੈ ਨ ਦੂਖ ਪਾਵੈ ਲਾਲ ਜੀ ।

ਉਥੇ ਸਰਦਾਰਨੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਮਰਾਸਣਾਂ ਆ ਕੇ ਮੀਢੀਆਂ ਕਰਕੇ ਸੱਗੀ ਫੁੱਲ ਪਾ ਕੇ ਉੱਚਾ ਸਿਰ ਗੁੰਦਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਹੰਤੇ ਪਿਛੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ । ਹੁਣ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੋ ਗਈ ਪਹਿਲਾਂ ਚੁੰਨੀ ਲਾਹੀ ਫਿਰ ਪਰਾਂਦੀ ਛੱਡ ਕੇ ਵਾਲ ਖੋਲ ਲਏ ਅਤੇ ਹੁਣ ਕੱਟਣੇ ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ । ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਇੰਚ ਲੰਬੇ ਨਹੁੰ ਵਧਾ ਕੇ ਨੇਲ ਪਾਲਿ ਲਗਾ ਅਤੇ ਭੂਤਨੀਆਂ ਵਾਂਗ ਵਾਲ ਖਿਲਾਰ ਕੇ ਕਿਹੜੀ ਬੀਬੀ ਹੁਣ ਮੈਦਾਨਿ ਜੰਗ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਡਟੇਗੀ ਜਾਂ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ?

ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕਜਣ ਲਈ ਕਪੜੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਅੱਜਕੱਲ ਕਪੜਾ ਪਾਰਦਰ ਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸਿਲਾਈ ਪੱਖੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਰ ਅ ਗ ਦਾ ਉਭਾਰ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਜਨ ਸਧਾਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿ ਟੀ ਗੋਚਰ ਹੋ ਜਾਵੇ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੇਕ–ਅਪ ਅੱਜਕੱਲ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਵਿੱਚ ਬੀਬੀਆਂ ਕਰਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਸਾਡੇ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕੇਵਲ ਚਕਲੇ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਹੀ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ । ਪ ਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਅ ਗ, ਚੁੰਨੀ ਦੀ ਬੁਕਲ ਪਿੱਛੇ ਕਈ ਡੂੰਘੇ ਰਾਜ ਛਿਪੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜੋ ਹੁਣ ਸੁਪਨਾ ਹੋ ਗਏ । ਐਸੇ ਕਪੜੇ ਪਹਿਨ ਅਤੇ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਦੀ ਿ ਗਾਰੀ ਇਸਤਰੀ ਜਦ ਕਿਸੇ ਮਨਚਲੇ ਯੁਵਕ ਦੀ ਹਵਸ ਦਾ ਿ ਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਰੌਲਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ । ਜਦ ਕਿ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਬ ੇ ਬਾਣੇ, ਕੇਸਕੀ ਵਾਲੀ, ਚੁੰਨੀ ਦੀ ਬੁਕਲ ਅਤੇ ਤਰਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਬੀਬੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਜਲਾਲ ਵੱਲ ਕੋਈ ਮਨਚਲਾ ਦੇਖਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ।

ਕੀ ਾਇਦਾ ਐਸੀ ਐਸੀ 6 ਇੰਚ ਲੰਬੀ ਚੁੰਝ ਵਾਲੀ ਪੱਗ ਦਾ ਜੋ ਗੁਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣੇ । ਤਾਨਪੁਰੇ ਦੇ ਖੋਲ ਵਰਗੀ ਤੰਗ ਪੈਂਟ, ਕਮੀਜ ਜਾਂ ਸਲਵਾਰ ਦਾ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਸਿਊਣਾਂ ਉੱਧੜ ਜਾਣ ਜਾਂ ਪ ਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਲੰਗਰ ਹੀ ਨਾ ਛਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ । ਐਸੀ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਨੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਾਮੁਕ ਬ੍ਰਿਤੀ ਪ੍ਰਚੰਡ ਹੋਵੇ । ਇਸ ਲਈ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸਿਰਮੌਰ ਡਾਕਟਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਨੇ ਸਹੀ ਜੀਵਨ ਸੇਧ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ।

ਬਾਬਾ ਹੋਰੁ ਪੈਨਣੁ ਖੁਸੀ ਖੁਆਰੁ ॥
ਜਿਤੁ ਪੈਧੈ ਤਨੁ ਪੀੜੀਐ ਮਨ ਮਹਿ ਚਲਹਿ ਵਿਕਾਰ (ਅ ਗ ੧੬)

ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਆਰਥਿਕ ਪਰਮਾਰਥਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਹੀ ਸੇਧ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਹੈ । ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰੰਗ ਰਲੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਮਨਮੁਖਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੈ । ਅੱਜ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜੋਬਨ ਨੂੰ ਿ ਗਾਰਨ ਵਿੱਚ ਖਚਤ ਹੈ

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਪ ਥ

ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਦਸਮੇ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਹਨ:

ਆਪਨੋਪੋ ਸ੍ਰੀ ਖਾਲਸੇ ਦੀਨਾ ਦੁਤੀਆ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਾ ॥
ਗੁਨਾਨ ਵਾਦ ਪੁਨਿ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹਨ ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸੈਨ ਕਰੰਥਾ ॥
ਪਾਵਨ ਪ ਥ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਚਾਰ ਬਰਨ ਆ ਰਮ_ ਭ ਪ ਥਾ ॥
ਇਨ ਕੋ ਦਰਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੋ ਦਰ ਨ ਬੋਲਨ ਗੁਰੂ ਸਬਦ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥਾ ॥
ਦ੍ਵਾਦਸ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਏ ਕਹੀਅਤ ਦ੍ਵਾਦਸ ਭਾਨ ਪ੍ਰਗਟਿ ਹਰਿ ਜੰਤਾ ॥
ਪ੍ਰਤਯਖ ਕਲਾ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਧਣੀਛੈ ਗ੍ਰੰਥ ਪ ਥ ਖਾਲਸ ਵਰਤੰਤਾ ॥
ਦਾਸ ਗੋਬਿੰਦ ਫਤਿਹ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਖਾਸ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਬਦੰਤਾ ॥

ਅਰਥ :– ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਆਪ ਾਲਸੇ ਨੂੰ ਅਰਪਣ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਦੂਸਰਾ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ (ਸਾਹਿਬ) ਹੈ ।(ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਰਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ) ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਣੇ ਅਤੇ ਸਿੰਤ ਸਲਾਹ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਠਦੇ ਬੈਠਦੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।ਚਾਰ ਬਰਨਾਂ ਅਤੇ ਚਾਰੇ ਆ ਰਮਾਂ ਵਾਲਾ ਪਰਮ ਪਵਿੱਤਰ ਾਲਸਾ ਪ ਥ ਪਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੈ।ਇਸ ਾਲਸੇ ਦੇ ਦਰ ਨ (ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਰੀਰਿਕ) ਦਰ ਨ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਪ ਥ ਦੇ ਖਾਲਸ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਪਰਤੱਖ ਕਲਾ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ ।(ਮੈਂ) ਗੋਬਿੰਦ, ਦਾਸ (ਰੂਪ ਵਿੱਚ) ਇਸ ਾਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰੂਪ ਜਾਣ ਕੇ ਤਹਿ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਨੇ ਸਰੀਰਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਾਲਸੇ ਵਿੱਚ ਅਭੇਦਤਾ ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਜੋਤਿ ਕਰ ਕੇ ਇਕਮਿਕ ਹਨ ।

ਦੂਸਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਭੀ ਜੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਰੀਰ (ਪਿ ਡ) ਅਤੇ (ਜੀਓ) ਆਤਮਿਕ ਜੋਤਿ ਨਾਲ ਇਹ ਸਰੀਰ ਦੀ ਖੇਡ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ।ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬਾ ਰ ਜੋਤਿ ਨਹੀਂ ਟਿਕ ਸਕਦੀ ।ਜੇ ਕਿਤੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬਾ ਰ ਕਿਸੇ ਘਰ ਕੋਈ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਭੂਤ ਮ ਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਜੋਤਿ ਬਾ ਰ ਇਹ ਸਰੀਰ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਢੇਰੀ ਹੈ ।

ਅਕਾਲੀ ਹੁਕਮ ਅ ਦਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਅਤੇ ਪ ਚਮ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਿਰਜਿਆ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨਿਵਾਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਰ

ਕਮਲਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਬਿਦਯਮਾਨ ਹੈ।

ਆਤਮਾ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਸਰੂਪ, ਅਦ੍ਰਿ ਟ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਸਰੀਰ ਾਹਰਾ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਿਖਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਭੀ, ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੂਰੋਂ ਦਿਖਣ ਵਾਲਾ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਆਤਮਿਕ ਜੋਤਿ ਸਭ ਵਿੱਚ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਾ ਮਾਨ ਹੈ :

ਸਭ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਹੈ ਸੋਇ ॥ ਅ ਗ ੧੩॥

ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿ ਟੀ ਲਈ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਬ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਭ ਲਈ ਚਾਰ ਦਰਵਾ ਰੱਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਭੋਜਨ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਦੇ , ਨਸਲ, ਰੰਗ, ਜਾਤਿ, ਧਰਮ ਜਾਂ ਫਿਰਕੇ ਦਾ ਬੰਦਾ ਹੋਵੇ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਭ ਲਈ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਦਿਆਲੂ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਹਰਿਮ ਦਰ ਅ ਦਰ ਸਭ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ, ਸਭ ਦੀ ਭੇਟਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਖਾਲਸਾ ਪ ਥ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਜੈ ਕਾਰਾ ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਾਲਸੇ ਦੀ **ਦੇ ਤੇ ੰ ਤਿਹ** ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ, ਪੂਰਬੀ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਮ, ਰਾਮ, ਰਹੀਮ, ਹਰੀ, ਪਰਮੇ ਰ, ਅਲਾਹ ਆਦਿ ਦਰਜ ਹਨ ਪਰ ਾਇਦ ਵਾਹਿਗੁਰੂ (ਾਲਸੇ ਦਾ ਗੁਰਮ ਤ੍ਰ) ਪ੍ਰਗਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵਾਹੁ-ਵਾਹੁ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਗੁਰੂ-ਗੁਰੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਆਤਮਾ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਨਿਰੋਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਬਾਣੀ, ਪ ਚਮ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀ ਬਾਣੀ ਜਾਂ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਹੀ ਕੀਰਤਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਬਾਹਰਲੀ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਥਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਥਾ ਵਿੱਚ ਕਥਾਵਾਚਕ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅਨੁਭਵ ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰੂਹ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕਥਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਭੱਟ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :

ਗੁਰੁ ਅਰਜੁਨੁ ਪਰਤਖੵ ਹਰਿ ॥ ਅ ਗ ੧੪੦੯ ॥

ਸੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਸਮਰੱਥ ਸਨ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਭੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸਿਰਜਿਆ ਅਸਥਾਨ ਮ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਇਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਕਥਾ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦੇ

ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਚਲਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਅਤੇ ਪ ਚਮ ਪਿਤਾ ਨੇ ਾਇਦ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਡਿ ਾਈਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਵਜਲ ਰੂਪੀ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁ ਦਰ (ਸਰੋਵਰ), ਭਾਵ ਆਪਣੀ ਰਚੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਅ ਦਰ ਹੀ ਪਰਮੇ ਰ ਨਿਰਗੁਣ ਰੂਪ, ਹਰੀ ਮ ਦਰ ਵਿੱਚ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ।

ਆਪੀਨੈ ਆਪਿ ਸਾਜਿਓ ਆਪੀਨ੍ਹੈ ਰਚਿਓ ਨਾਉ ॥
ਦੁਯੀ ਕੁਦਰਤਿ ਸਾਜੀਐ ਕਰਿ ਆਸਣੁ ਡਿਠੋ ਚਾਉ ॥ ਅ ਗ ੪੬੩ ॥

ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਪੁਲ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ :

ਗੁਰੁ ਪਉੜੀ ਬੇੜੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੁ ਤੁਲਹਾ ਹਰਿ ਨਾਉ ॥ ਅ ਗ ੧੭॥

ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੋ ਨਿ ਾਨ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਬ ਿਆ ਸਿਧਾਂਤ, ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ, ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਅਤੇ ਨਿਰਗੁਣ-ਸਰਗੁਣ ਸਰੂਪ (ਜੀਉ ਅਤੇ ਪਿ ਡ) ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਦੇਵ ਨੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰਿਮ ਦਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਦੀ _ਦ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਿਰਜਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਥੇ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਤਰ ਧਾਰਨ ਕੀਤੇ। ਹਰਿਮ ਦਰ ਰੂਪ ਸੰਤ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਰੂਪ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਨਾਲ ਹੀ ਾਲਸਾ ਪ ਥ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਨਿਰਗੁਣ ਰੂਪ ਂ ਕੀਰੀ ਜਮਾਲ ਨੂੰ ਹਰਿ ਕੀਰਤ ਰੂਪ ਭੋਜਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਗੁਣ ਰੂਪ ਾਹੀ ਜਲਾਲ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਕੱਪੜਾ, ਮਕਾਨ ਪੈਸਾ ਆਦਿ ਸਭ ਕੁਝ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਕਾ ਤੋਂ ਉਚੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸਤਰ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰ ਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਾਲਸੇ ਨੂੰ

ਜਬ ਆਵ ਕੀ ਅਉਧ ਨਿਧਾਨ ਬਣੈ
ਅਤਿ ਹੀ ਰਣ ਮੈ ਤਬ ਜੂਝ ਮਰਉਂ ॥ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ॥

ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਾਲਸੇ ਦੀ ਦੇ ਤੇ ੰ ਤਹਿ ਦਾ ਬੋਲਾ ਾਲਸੇ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵੱਲ ਲਿਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਖ ਾਨਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਆਤਮਿਕ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਗਿਆਨ ਖੜਗ ਫੜਕੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੇਂ ਤਹਿ ਪਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ :

ਗਿਆਨ ਖੜਗੁ ਲੈ ਮਨ ਸਿਉ ਲੂਝੈ ਮਨਸਾ ਮਨਹਿ ਸਮਾਈ ਹੇ ॥
ਅ ਗ ੧੦੨੨॥

ਅਤੇ ਪ ਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਮ ਬੂਤ ਕਰਕੇ _ਲਮ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਲਈ ਅਕਾਲ ਤ ਤ (ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ) ਉਪਦੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ :

ਅਸਿ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਖ ਡੋ ਖੜਕ ਤੁਪਕ ਤਬਰ ਅਰ ਤੀਰ ॥

ਸੈਫ ਸਿਰੋਹੀ ਸੈਹਥੀ ਯਹੈ ਹਮਾਰੇ ਪੀਰ ॥

ਜਿੱਥੇ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਲਈ, ਸੱਚੇ ਉਪਦੇ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਅਸਥਾਨ ਹੈ, ਉਥੇ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਾਲਸਾ ਪ ਥ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਅਸਥਾਨ ਹੈ । ਾਲਸਾ ਪ ਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਗੁਰਮਤੇ ਇਥੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਇਥੋਂ ਹੀ ਾਲਸਾ ਦਲ ਕਸੂਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਲਈ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡ ਕੇ ਨਗਾਰੇ ਦੇ ਚੋਟ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਾ , ਜੈਤੋਂ ਦੇ ਮੋਰਚਿਆਂ ਲਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ ਇੱਥੋਂ ਹੀਂ ੈਸਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਥਾ, ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ, ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੈਕਚਰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਹਰ ਇਕ ਲਈ ਹਰ ਥਾਂ ਜਾਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੈ ਪਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਾਸ ਥਾਂ ਤੇ ਕੇਵਲ ਅ ਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਰਹਿਤ ਬਹਿਤ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਸਿੰਘ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । 1984 ਦੇ ਘਲੂਘਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਕਾ ੀ ਵੱਡਾ ਬੋਰਡ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਚ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਆਪ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਪਰ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਇੱਥੇ ਬਾਕੀ ਹਰ ਧਰਮ ਦੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਭੇਟਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਜਿਸ ਅ ਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਨੇ ਕੋਈ ਕੁਰਹਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰਹਿਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਭੇਟਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਨਾ ਹੀ ਅਰਦਾਸ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦ ਤੱਕ ਉਹ ਪ ਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬ ਿ ਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ । ਇਸੇ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਨੂੰ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸ ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਨੇ ਨਿਮਾਣਾ ਸਿੱਖ ਬਣ ਕੇ ਭੁੱਲ ਬ ਸਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਹੁਣ ਭੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਨਿਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਨਾ ਵਾਨ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਨਾ ਵਾਨ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਾ ਨਿ ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਉੱਚਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਦਾ ਨਿ ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਛੋਟਾ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਾਲਸਾ ਪ ਥ ਨੂੰ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਤਾਬੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਜੋ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਉੱਚਾ ਨਿ ਾਨ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਭੀ ਪਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

ਖਾਲਸਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਫੌਜ ॥
ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ ਪਰਮਾਤਮ ਕੀ ਮੌਜ ॥(ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ)

ਇਸ ਅਕਾਲੀ ੌਜ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅ ਦਰ ਪਰਗਟ ਅਕਾਲੀ ਗੁਣ, ਦਯਾ, ਧਰਮ, ਸਤਿ, ਸੰਤੋਖ, ਨਿਰਭਉ, ਨਿਰਵੈਰਤਾ ਅਤੇ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਇਸੇ ਲਈ ਵੱਡੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵੇਲੇ ਜਦ ਤਕਰੀਬਨ ਤੀਹ ਪੈਂਤੀ ਹ ਾਰ ਾਲਸਾ ਪਰਮਾਤਮ ਕੀ ਮੌਜ ਨਾਲ ਜਾ ਮਿਲਿਆ, ਬਰਨਾਲੇ ਸੋਦਰੁ ਦੇ ਪਾਠ ਪਿੱਛੋਂ ਇੱਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਜਿ ਅਤੇ ਮਸਕੀਨੀ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰੇ

ਮ ਭਰਿਆ ਤਾਹਨਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਪ ਥ ਦੇ ਲੜ ਲਾਇਆ ਸੀ ਇਸ ਲਈ

ਪ ਥ ਕੀ ਰਖੋ ਤਊ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ ਰਹੈਗੀ ਨਾਥ ।
ਪ ਥ ਜੋ ਨ ਰਹਾ ਤੋ ਗ੍ਰੰਥ ਕਉਨ ਮਾਨੈਗਾ ॥ *(ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ)*

ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਐਸੀ ਕਲਾ ਵਰਤਾਈ ਕਿ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅ ਦਰ ਹੀ ਪ ਥ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ੰਤਹਿ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੁੜ 1984 ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਿਆ ।

ਨਿਰਗੁਣ ਸਰੂਪ (ਸੰਤ) ਤੋਂ ਉਪਦੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ :

ਫਰੀਦਾ ਜੋ ਤੈ ਮਾਰਨਿ ਮੁਕੀਆਂ ਤਿਨ੍ਹਾ ਨ ਮਾਰੇ ਘੁ ਮਿ ॥
ਆਪਨੜੈ ਘਰਿ ਜਾਈਐ ਪੈਰ ਤਿਨ੍ਹਾ ਦੇ ਚੁੰਮਿ ॥ *ਅਗ ੧੩੭੮ ॥*

ਪੜਿ ਅਖਰੁ ਏਹੋ ਬੁਝੀਐ ॥ ਮੂਰਖੈ ਨਾਲਿ ਨ ਲੁਝੀਐ ॥ *ਅਗ ੪੭੩ ॥*

ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਰਗੁਣ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਤੋਂ ਉਪਦੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ।

ਜਬੈ ਬਾਣ ਲਾਗੈ ਤਬੈ ਰੋਸ ਜਾਗੈ ॥ ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਨਾਟਕ (ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ)

ਗੁਰ ਨਿੰਦਾ ਨ ਸੁਨਈ ਕਾਨ ॥
ਭਟੇ ਕਰੈ ਤਿਸ ਸੰਗ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ॥(ਰਹਿਤਨਾਮੇ)

ਅਤੇ ਾਲਸਾ ਪ ਥ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁ ਮ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਗੁਣ ਸਰੂਪ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ) ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੀ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਇਸ ਮਾਇਆ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਤੇ ਸਥੂਲ ਅਤੇ ਸੂਖਸਮ ਮਾਇਆ ਦੀ ਛਾਇਆ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਹਰਿਮ ਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਆਵਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ :

ਤਖਤਿ ਰਾਜਾ ਸੋ ਬਹੈ ਜਿ ਤਖਤੈ ਲਾਇਕ ਹੋਈ ॥
ਜਿਨੀ ਸਚੁ ਪਛਾਣਿਆ ਸਚੁ ਰਾਜੇ ਸੇਈ ॥ *ਅਗ ੧੦੮੮ ॥*

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਸ ਸੂਖਸਮ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਜੋ ਸੋਧ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ :

ਜੈਸਾ ਸੰਗੁ ਬਿਸੀਅਰ ਸਿਉ ਹੈ ਰੇ ਤੈਸੋ ਹੀ ਇਹੁ ਪਰ ਗ੍ਰਿਹੁ ॥
ਅਗ ੪੦੩ ॥

ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਸਮੇ ਜੀ ਨੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ **ਚਰਿਤ੍ਰੋ ਪਾਖਯਾਨ** ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਾਲਸਾ ਹਰਿ ਪੱਖੋਂ ਸਚਿਆਰ ਬਣ ਕੇ ਸੰਲਤਾ ਪੂਰਬਕ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਰਹੇ । ਇਸੇ ਲਈ ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਦੂਰ-ਅ ਦੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਜਦ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾ (ਕੇਵਲ) ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਤੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਥੜ੍ਹਾ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਉਤਰ ਰਹੀਆਂ ਪਉੜੀ

ਦੀ ਮਹਿਰਾਬ ਦੇਅ ਦਰਵਾਰ ਚਰਿਤ੍ਰੋਪਾਖਯਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜੋਕਿ ਨਵੀਂ ਉਸਾਰੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹਨ।

ਸੁਧ ਜਬ ਤੇ ਹਮ ਧਰੀ ਬਚਨ ਗੁਰ ਦਏ ਹਮਾਰੇ ॥
ਪੂਤ ਇਹੇ ਪ੍ਰਣ ਤੋਹਿ ਪ੍ਰਾਨ ਜਬ ਲਗ ਘਟ ਥਾਰੇ ॥
ਨਿੱਜ ਨਾਰੀ ਕੇ ਸਾਥਿ ਨੇਹੁ ਤੁਮ ਨਿਤ ਬਢਈਯਹੁ ॥
ਪਰ ਨਾਰੀ ਕੀ ਸੇਜ ਭੂਲਿ ਸੁਪਨੇ ਹੂੰ ਨ ਜਅਈਯਹੁ ॥ *(ਚਰਿਤ੍ਰ ੨੧)*

ਦਸਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਦੇ ਭੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਤਿਆਗ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਬਲਕਿ ਸਭ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਤੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੈ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ, ਜੋਗੀ, ਸਨਿਆਸੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਰੱਬੀ ਗੁਣ ਅਤੇ ਰੱਬੀ ਭੈ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ । ਇਹੀ ਉਪਦੇ ਹਿੰਦੂ, ਬੋਧੀ ਅਤੇ ਜੈਨੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ । ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ

ਸੋ ਬ੍ਰਹਮਣੁ ਜੋ ਬਿੰਦੈ ਬ੍ਰਹਮੁ ॥ *ਅਗ ੧੪੧੧ ॥*

ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮੁ ਬੀਚਾਰੈ ॥ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣੁ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈ ਹਮਾਰੈ ॥
ਅਗ ੩੨੪ ॥

ਪਰ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰਨ ਕਰਨੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਖ ਡਾ ਪਹੁਲ ਛਕ ਕੇ ਪ ਜ ਕਕਾਰੀ ਰਹਿਤ ਰੱਖ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲੜ ਫੜ੍ਹ । ਸੋ ਇਹ ਰਹਿਤ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਹੈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੰਦੇ ਸੀ ਜੋ ਆਪ ਗਾਂਧੀ ਟੋਪੀ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀ ਖੱਦਰ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ । ਪਰ ਵਿਧਾਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਦੇ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਘਾੜਤਾਂ ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਖੱਦਰ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪਰਮਾਥਿਕ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਲਈ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਖ ਡਾ ਪਹੁਲ ਛਕਣ ਅਤੇ ਪ ਜ ਕਕਾਰੀ ਰਹਿਤ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਇਹ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ । **ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖ ਬਣਨ ਲਈ ਖ ਡਾ ਪਹੁਲ ਅਤੇ ਪ ਜ ਕਕਾਰੀ ਰਹਿਤ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਮ ਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਸਮੁ ਦਰ ਵਿੱਚ ਗੋਤੇ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ ।**

ਜਿਹੜੇ ਅਖੌਤੀ ਵਿਦਵਾਨ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਉਹ ਾਇਦ ਭੁੱਲ ਗਏ

ਕਿ ਦਸਮੇ ਜੀ ਨੇ_ਦ ਖ ਡਾ ਪਾਹੁਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਪਿੱਛੋਂ ਜਾਪੁ, ਸੁਧਾ ਸਵੱਈਏ ਅਤੇ ਚੌਪਈ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਅਨੰਦੁ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਪ੍ਰ ਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਭੀ ਖ ਡਾ ਪਾਹੁਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਇਸੇ ਤਰਤੀਬ ਨਾਲ ਇਹ ਬਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਜਦ_ਦ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਇਸ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਹੁਣ ਦੇ ਐਰੇ ਗੈਰੇ ਅਖੌਤੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀ ਵੁਕਤ ਹੈ ? ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਹੀਦ ਦੀ ਨਿਤਨੇਮ ਦੀ ਪੋਥੀ ਤਿਉਣਾ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਿ ਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ, ਦਰਜ ਹਨ । ਸੋ ਹੁਣ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ।

ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਵੇਲੇ ਦੋਨਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਸਤਿਕਾਰ ਸਿੱਖ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪ ਥਕ ੈਸਲਿਆਂ ਲਈ ਸਰਬਤ ਾਲਸਾ ਦੇ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਨਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ । Johan Malcom ਨੇ 1812 ਈ: ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ Life Sketch of the Sikhs ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

When the chiefs meet upon this solemn occarsin concluded that all private animosties ceases and the every man sacrifices his personal feelings at the shrine of the general good, and actanated by principles of pure patriotism, thinks of nothing but the interest of religion and the commonwealth to which he belong. When the chiefs and principal leaders are seated, the 'Adi Garanth' and Duswen "Padeshah Ka Garanth" are placed before them. They all bend their heads before these scriptures and exclaim–"Waheguru Ji Ka Khalsa Waheguru Ji Ki Fateh".

ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਵਲੋਂ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਸੇ ਲਈ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਦਾ ਨਿ ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਛੋਟਾ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ_ਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਾਮ ਨੂੰ ਸੋਦਰੁ ਦਾ ਪਾਠ ਭੀ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ_ਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਐਸਾ ਭੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸਰਬੱਤ ਾਲਸੇ ਦੇ ਲਏੈਸਲਿਆਂ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ । ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪ ਥ ਪ੍ਰਕਾ ਦੇ ਕਰਤਾ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਖ ਸਿੰਘ ਹੀਦ ਨੇ ਹੀਦੀ ਗਾਨਾ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਇਸ ਹਰਿਮ ਦਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਾਲਸਾ ਪ ਥ ਨੇ ਇਤਨੇ ਸਿਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ

ਕਿ ਜੇ ਸਾਰੀ ਪਰਕਰਮਾ ਵਿਚ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਭੀ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਸਮਾਂ ਸਕਣਗੇ ।ਪ ਥ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦਸਮੇ ਜੀ ਨੇ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਬ ੀ, ਜਦ ਪ ਥ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮ ਨ ਕੇ ਗੜ੍ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੰਦੇੜ (ਹੂਰ ਸਾਹਿਬ) ਦਿੱਤੀ ਸੀ ।ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਨਾਲ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਬਾਣਾ, ਦੇਗ ਅਤੇ ਤੇਗ, ਮਾਲਾ ਅਤੇ ਭਾਲਾ, ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਿਮਰਣ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਪ ਥ ਾਲਸਾ ।ਅਗਿਆਨਤਾ ਵੱਸ ਹੁਣ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਰੁੱਧ ਕੂਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਜੀਉ ਅਤੇ ਪਿ ਡ ਵਿਚਾਲੇ ਦੀਵਾਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਕੇ ਪਾੜਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਹਨ ।

ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਦਕਾ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਕੇ ਵੈਰਾਗੀ, ਤਿਆਗੀ, ਦਯਾ, ਧਰਮ, ਸਤ, ਸੰਤੋਖ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰੱਬੀ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਬਣ ਗਏ । ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਖ ਡੇ, ਕ੍ਰਿਪਾਨਾਂ, ਤੀਰ ਕਮਾਨ ਅਤੇ ਭਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾ ਕੇ , ਮਸਤ ਹਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ, ਸਵਾ ਲੱਖ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵਾਲੇ, ਦੁਨਿਆਵੀ ਤ ਤਾਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਭਉ ਸਿੰਘ (ੇਰ) ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸਾਡੇ ਦੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਰਗ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਵਰਗ (ਰਾਜਪੂਤ) ਨਿਰੋਲ ਸਿਪਾਹੀ ਸੀ । ਇਕੱਲਾ ਇਕੱਲਾ ਪੱਖ ਅਧੂਰਾ ਸੀ । ਇਸ ਲਈ _ਲਾਮੀ ਭੁਗਤਣੀ ਪਈ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ (ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ) ਦਾ ਸਦਕਾ ਨਿਆਰੇ ਤੀਸਰੇ ਪ ਥ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜੋ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਮਿਸਾਲ ਹੈ ।

ਅਹਿਮਦ ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨਾਲ ਆਏ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਕਾ ੀ ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ , ਇਸ ਨਿਆਰੇ ਾਲਸੇ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇ ਕਰਕੇ ਰੱਜ ਕੇ ਤਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਮ ਸਿੰਘ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਾਅਨਾ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ੇਰ ਹੈ । ਜਦ ਇਹ ਮੈਦਾਨੇ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ੇਰ ਵਾਂਗ ਵੈਰੀ ਤੇ ਝਪਟਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦ ਅਮਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇੰਨੇ ਦਿਆਲੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਤਮ ਤਾਈ (ਈਰਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਬਾਦ ਾਹ ਜੋ ਬਹੁਤ ਦਿਆਲੂ ਸੀ) ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਲੰਗਰ ਬਣਾ ਕੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਹੈ ਸਭ ਛਕੋ। ਕਿੱਡਾ ਹੀ ਵੱਡਾ ਦੁਸਮਣ ਆ ਕੇ ਪ ਗਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਜਾਵੇ ਇਹ ਕਦੇ ਉਠਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ।

ਜਿਥੇ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਹੋਇ ਇਕਤ੍ਰ ਮਿਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ
ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰਿ ਕਰਹੁ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥

ਹਰਿ ਨਾਮੈ ਕੇ ਹੋਵਹੁ ਜੋੜੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬੈਸਹੁ ਸਫਾ ਵਿਛਾਇ ॥

(ਅ ਗ ੧੧੮੫)

ਉਥੇ, ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਤੋਂ ਵਰੋਸਾਇਆ ਾਲਸਾ ਪ ਥ ਉਪਰਲੇ ਉਪਦੇ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਗਾਰੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ, ਨਿ ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਲਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚਰਨ ਗੰਗਾ ਦੀ ਬਰੇਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਤੇ ਜੰਗੀ ਕਰਤੱਬਾਂ ਨਾਲ ਪ ਥ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵੱਲ ਲਿਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

❖❖❖

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਮਸਤੂਆਣਾ) ਦੇ ਅਨਮੋਲ ਬਚਨ

ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ 1866 ਈਸਵੀ ਪਿੰਡ ਚੀਮਾ ਿ ਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰ. ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਰਤਨ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰਿਹਿ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੋਲ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਘਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ। ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਗਲੇ ਸਵੇਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਖੇਤ ਹਲ੍ਹ ਵਾਹੁਣ ਗਏ ਤਾਂ ਅਚਨਚੇਤ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤ ਦੀ ਵਾੜ ਕੋਲੋਂ ਇਕ ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਦੇ ਦਰ ਨ ਹੋਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਰਾਤ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਬੋਤਲ ਘਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਜਿਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਰਾਤ ਆਰਾਮ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਬੋਤਲ ਰੱਖ ਦੇਣਾ, ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਬੋਤਲ ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਣਾ। ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮਹਾਂਪੁਰ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ। ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਾਂਪੁਰ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਬੋਤਲ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਗਏ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਮਹਾਤਮਾ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਮਿਲ ਗਏ, ਤਾਂ ਬੋਤਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ।

ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਦੋ ਵਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਹ੍ ਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਿ ਆਦਾ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਕੇ ਭੁੱਖ, ਪਿਆਸ, ਗਰਮੀ-ਸਰਦੀ, ਮੀਂਹ ਧੁੱਪ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੱਪਾਂ, ੇਰਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਨਿੱਡਰ ਹੋ ਕੇ ਘੋਰ ਤਪਸਿਆ ਕੀਤੀ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਅਨਮੋਲ ਦਾਤ ਬਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਜੀ ਨੇ ਮਹਾਨ ਕੋ ਦੇ ਪੰਨਾ 52 ਤੇ ਸੰਤ ਜੀ ਨਾਮ ਰਸੀਏ, ਪੂਰੇ ਤਿਆਗੀ ਅਤੇ ਕਰਮ ਯੋਗੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਅਣਗਿਣਤ ਲੋਕਾਂ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਅਮੋਲਕ ਵਚਨ ਅਤੇ ਉਪਦੇ ਆਮ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵਾਸਤੇ ਸੰਖੇਪ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ

ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਮਾਈ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸੰਲ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਸੰਤ ਜੀ ●1 ਫਰਵਰੀ 1927 ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਸੱਚ ਖੰਡ ਗਮਨ ਕਰ ਗਏ।

ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ

1. ਨਿਤਨੇਮ ਹਰ ਰੋ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਿਤਨੇਮ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਹੈ, ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ।
2. ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧਰਮ ਹੈ।
3. ਰਿਧੀ-ਸਿਧੀ ਕੋਈ ਚੀ ਨਹੀਂ, ਆਤਮ-ਪਦ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਹੈ।
4. ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਮਨ ਵਿਚ ਨਿਮਰਤਾ, ਗਰੀਬੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।
5. ਬਦ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤਿ ਧੁਨਿ ਚੇਲਾ (ਅੰਗ ੯੩੩)। ਇਹ ਤੁੱਕ ਉਚਾਰ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਸਪ ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਦਿ ਤੋਂ ਅੰਤ ਤੱਕ ਬਦ ਹੀ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਦੇਹ (ਸਰੀਰ), ਨਾ ਗੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਦੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੁਰਮੁਖ, ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ, ਮਹਾਂਪੁਰ ਬਦ ਰੂਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸਰੀਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੇਹ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
6. ਰਸਨਾ ਨਾਲ, ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਬੁਰਾ-ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਾਂ ਵਰ-ਸਰਾਪ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
7. ਕਿਸੇ ਦੇ ਬੋਲ ਕਬੋਲ ਸਹਾਰਨਾ, ਤਪਾਂ ਸਿਰ ਤਪ ਹੈ।
8. ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦ੍ਰਿ ਟਮਾਨ ਦਾ ਮੋਹ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਰਾਕਾਰ ਵਿਚ ਬਿਰਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।
9. ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਹੀ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਹੈ। ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਠੀਕ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਰ ਾ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁੱਖ ਹੈ।
1●. ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜੂਰੀ ਵਿਚ ਬਹਿਸ, ਮੁਬਾਹਸਾ/ਖਿਚੋਤਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।
11. ਜਦੋਂ ਲੰਗਰ ਸਾਂਝਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਦੋਂ ਂਤੀ ਵੱਸ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੇ ਸੁਖੀ ਵੱਸੇਗਾ।
12. ਜਿਹੜੇ, ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾੜੀ ਚੰਗੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰ ਾਦਿ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਹੀ ਮੁਕਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। (ਅੰਦਰਲਾ ਹੀਰਾ ਸੱਚਾ, ਬਾਹਰਲਾ ਹੀਰਾ ਝੂਠਾ)
13. ਸਰੀਰ ਸਮ ਾਨ ਘਾਟ ਅਤੇ ਮਨ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਘਾਟ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ।

14. ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁਣ ਖਿਮਾਂ ਹੈ।
15. ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਦਿ ਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਹ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਆਤਮਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਜੇ ਹੋਰ ਅਭਿਆਸ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਦ ਭ੍ਰਾਂਤੀ ਦ ਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਖੁ ੀ ਗਮੀ ਸਰਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਪਿਆਰਾ ਹਰ ਰੰਗ ਵਿਚ ਭਾਸਦਾ ਹੈ, ਪੱਤੇ ਪੱਤੇ ਵਿਚ ਜਾਂ ਰੇ ਰੇ ਵਿਚ ਉਹ ਹੀ ਨ ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਗਿਆਸੂ ਆਪ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਆਪਦੇ ਆਪ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
16. ਗੁਰੂ ਦਾ ਬਦ ਹੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨ ਹਨ।
17. ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਆਦਿ ਤੋਂ ਇਹੋ ਹੀ ਟਕਸਾਲ ਚਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰਿ ਟੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੀਕਰ ਚਲੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਥੇ ਬਨਾਵਟ ਨਹੀਂ, ਸੁਤੇ ਸਹਿਜ ਹੀ ਬਦ ਤੇ ਤਾਰ ਦਾ ਮੇਲਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਤਿਸੰਗ ਹੈ, ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੋਝੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਜਿਥੇ ਬਨਾਵਟ ਹੈ, ਉਸ ਸੱਜਣ ਪੁਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਦੇਹ ਅਭਿਮਾਨ (ਹਉਮੈ ਰੋਗ) ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਿਆ, ਉਹ ਜਗਿਆਸੂ ਦਾ ਭਰਮ ਕੀ ਗਵਾਵੇਗਾ।
18. ਬਦ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤਿ ਧੁਨਿ ਚੇਲਾ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਦ ਦਾ ਅਦਬ ਦੇਹ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉਚਾ ਰੱਖਿਆ। ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਿ ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਗੱਦੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰਕੇ, ਪੰਜ ਪੈਸੇ, ਨਾਰੀਅਲ ਰੱਖ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਜੀ!

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਦਾ ਲਈ ਮੇਰਾ
ਸਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਸਮਝਣਾ :

ਏਕ ਰੂਪ ਤਿਹੁ ਗੁਣ ਤੇ ਪਰੇ ।
ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਜਿਹ ਨਿਗਮ ਉਚਰੇ ।
ਘਟਿ ਘਟਿ ਵਿਆਪਕ ਅ ਤਰਜਾਮੀ ।
ਪੂਰ ਰਹਯੋਂ ਜਿਉ ਜਲ ਘਟ ਭਾਨੀ ।
ਦੂਸਰ ਰੂਪ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਜਾਨਹੁ।
ਆਪਨ ਅੰਗ ਮੇਰੇ ਕਰ ਮਾਨਹੁ।

ਤੀਸਰ ਰੂਪ ਸਿੱਖ ਹੈ ਮੋਰ ।
ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਤਿ ਜਹਿ ਨਿਸ ਭੋਰ।

ਇਸ ਬਦ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤਿ ਧੁਨ ਚੇਲਾ ਵਾਲੀ ਭਗਤ ਭਾਉ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਚਲਾਉਣ ਨਾਲ ਸਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦੇਹ ਅਭਿਮਾਨ (ਹਉਮੈ ਰੋਗ) ਉ ਕਾ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਲੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

19. **ਸਿਮਰਨ**

ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੀ ਲੋੜ ਤੇ ਉਸਦਾ ਫਲ ਸਪ ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਜੀਵ ਮਾਤਰ ਲਈ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ, ਨਾਮ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸੁਣਾਵਣ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਜਪੀਦਾ, ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਹੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਅੰਤਹਕਰਣ ਦੀ ਮੈਲ ਲਾਹੁਣ ਵਾਸਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਸਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਨੇ ਅਰ ੀ ਸਾਬਣ ਬਖ਼ ਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਸੁੱਘੜ ਸੁਚੱਜੀ ਮਾਈ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮੂਤਰ ਆਦਿਕ ਨਾਲ ਗੰਦੇ ਹੋਏ, ਪੋਤੜੇ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਲ ਪਾ ਕੇ ਸਾਬਣ ਨਾਲ ਰਗੜਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਪੋਤੜੇ ਦੀ ਮੈਲ ਉਘੜ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਫਿਰ ਉਸ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਜਲ ਵਿਚ ਹੰਗਾਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਰਗੜ ਕੇ ਤੇ ਹੰਗਾਲ ਕੇ ਪੋਤੜੇ ਨੂੰ ਚਿਟਾ (ਸਫੈਦ) ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਗਿਆਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਲੀਨ ਹੋਏ ਅੰਤਹਿਕਰਣ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਬ ਸੇ ਹੋਏ ਨਾਮ ਦੇ ਸਾਬਣ ਨਾਲ ਰਗੜਨਾ ਹੈ ਤੇ ਉਗਲੀ ਹੋਈ ਮੈਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਰਨ ਫੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਜਲ ਵਿਚ ਹੰਗਾਲਣਾ ਹੈ, ਜੇ ਤੂੰ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਲਗਾ ਰਹੇਂਗਾ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਤੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅੰਤਹਿ ਕਰਣ ਦੇ ਮਲੀਨ ਪੋਤੜੇ ਚਿੱਟਾ ਸਫੈਦ ਕਰ ਲਏਂਗਾ।

20. **ਅੰਤਹਿਕਰਣ ਦਾ ਮੈਲਾ ਹੋਣਾ :**

ਇਕ ਨਵੀਂ ਚਿੱਟੀ ਚੱਦਰ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਕੋਠੇ ਵਿਚ ਵਿਛਾ ਦਿਓ, ਜਿਹੜਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਚੋਂਦਾ ਹੈ। ਚਾਦਰ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਟੇਪੇ ਪੈਂਦਿਆਂ-ਪੈਂਦਿਆਂ ਇਕ ਸਮਾਂ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਚੱਦਰ ਮਿਟੀ ਰੰਗੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਇਕ ਚੋਏ ਦੇ ਟੇਪੇ ਵਿਚ ਛੱਤ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਰਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਟੇਪੇ ਪੈਂਦੇ ਗਏ ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਚਾਦਰ ਦੀਆਂ ਤੱਦਾਂ ਵਿਚ ਘਰ ਕਰਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਚੱਦਰ ਮਿੱਟੀ ਰੰਗੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਇਕ ਬੰਦੇ ਦਾ ਅੰਤਹਿਕਰਣ ਪਹਿਲਾਂ ਚਿਟੀ ਚੱਦਰ ਵਾਂਗਣ ਮਲ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸਫੈਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਜਾਂ ਦ੍ਰਿੜ ਸੰਕਲਪ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਅਹੰਕਾਰ ਦੇ ਆਸਰੇ ਜੀਵ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਚੋਏ ਦੇ ਟੇਪਿਆਂ ਵਾਂਙੂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਅੰਤਹਕਰਣ ਮਲੀਣ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਅੰਤਹਕਰਣ ਉਕਾ ਹੀ ਇਸ ਮੈਲੀ ਰੰਗਣ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਮਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਕਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਜਪਿ ਹਉਮੈ ਖੋਈ। (ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵਾਰ) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ

ਭਯੋ ਨਿਸਤਾਰ ਅਸਰੁਨ ਸੇ ਤਾਰ ਲੀਯੋ ਗੁਰ ਜਗਤ ਸਭੈ।।
ਾਹ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਫਤਿਹ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ
ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਚ ਮੰਤ੍ਰ ਆਖਯੋ।

ਨਾਲ ਹੀ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਜਿੰਨੇ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ, ਉਹ ਈ ਵਰ ਦੀ ਕਿਸੇ

ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਿੰਤ ਦੇ ਵਾਚਕ ਹਨ। ਰਾਮ ਸਭ ਵਿਚ ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਰੀ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਹਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਮਨ ਹਰਿਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਕਿਸੇ ਇਕ ਸਿੰਤ ਜਪਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸਿਖ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਵਾਹ ਬਦ ਉਚਾਰਦਾ ਹੈ ਤੂੰ ਅਸਚਰਜ, ਤੂੰ ਬੇਅੰਤ ਹੈ, ਏਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਆ ਵਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਖਾਸ ਵਿਸਮਾਦ ਰੰਗ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੰਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮਭਾਉ ਰੋਮ-ਰੋਮ ਵਿਚ ਰਮ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੋ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਵੀ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰ ਮੰਤਰ ਸਭ ਤੋਂ ਅਧਿਕ ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ ਹੈ-ਵਾਹ-ਤੂੰ ਬੇਅੰਤ ਹੈ। ਗੁ-ਅਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਅੰਧੇਰਾ। ਰੂ-ਪ੍ਰਕਾ (ਅਗਿਆਨ ਦੇ ਅੰਧੇਰੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ)

ਇਸ ਲਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਸਭ ਤੋਂ ਸ੍ਰੇ ਟ ਹੈ, ਈ ਵਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਇਸ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਪੂਰੀ ਜੁਗਤ ਅਤੇ ਨਿ ਚੇ ਨਾਲ ਜਪਿਆ ਜਾਵੇ ਤਦ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਅੰਤ ਕਰਣ ਦੀ ਮਲ ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਫੇਰ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਰੰਗਣ ਚੜ੍ਹਨੀ_ਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਨ ਾ ਇੰਨਾ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ (ਨਾਮ ਰੂਪ) ਦਾ ਅਭਾਵ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰ ਰੰਗ ਵਿਚ ਪਿਆਰਾ ਹੀ ਪਿਆਰਾ ਨ ਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

2●. **ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਿਚ ਵਿਘਨ :**

ਜਦ ਜਗਿਆਸੂ ਨਾਮ ਜਪਣਾ_ਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਦ ਤਿੰਨਵਿਘਨ ਏਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ੳ. ਨੀਂਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ

ਅ. ਚੌਂਕੜੀ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਥੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ੲ. ਮਨ ਦੌੜਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ,

ਕਈ ਐਸੇ ਸੰਕਲਪ ਵਿਕਲਪ ਆ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਦੇ ਚਿੱਤ-ਚੇਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਨੀਂਦ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਇਲਾਜ ਤਾਂ ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਇ ਨਾਨ ਹੈ, ਜੇ ਕਰ ਫੇਰ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰੇਮਣ ਤੰਗ ਕਰੇ ਤਾਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਮਾਰੇ ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਦੂਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਫਿਰ ਟੁਰ ਕੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰੇ, ਫੇਰ ਬੈਠ ਜਾਵੇ।

ਦੂਸਰੇ ਵਿਘਨ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਇਲਾਜ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਸਾਡਾ ਘੋੜਾ ਹੈ ਇਸ ਅਸੀਂ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦ ਇਹ ਦੁੱਖ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਕੁਚਾਲੀ ਕਰੇ, ਤਦ ਤਕੜੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ , ਆਖੀਏ, ਭਲਿਆ ਲੋਕਾ, ਬਥੇਰਾ ਚਿਰ ਤੂੰ ਉਲਟਾ ਸਾਡੇ ਤੇ ਸਵਾਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਤਕੜਾ ਹੋ ਜਾ ਅਸਾਂ ਤੇਰੇ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਹਿੰਮਤ ਕਰਾਂਗੇ, ਤਦ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਬੇਲਗਾਮਾ ਟੱਟੂ ਕਾਬੂ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਤੀਸਰਾ ਵਿਘਨ, ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੱਕ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।_ਰੂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਧਾਰਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸੁਖ ਮ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਇਲਾਜ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ-ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾ, ਘੁਟ ਕੇ ਚਰਨ ਫੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਹੇ! ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਾਹ, ਮਾੜੇ ਹਾਂ, ਚੰਗੇ ਹਾਂ, ਤੇਰੇ ਹਾਂ, ਮਿਹਰ ਕਰ ਸਾਡਾ ਮਨ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਲਾ ਲੈ ।

ਗੁਰੂ ਤੇ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵੈਰਾਗ ਮਈ ਬਾਣੀ, ਨਿਤ ਨੇਮ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਕਾਰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਅਕ੍ਰਿਤ ਘਣਤਾ ਤੇ ਰੋਣਾ ਹੈ। ਐਸੇ ਵੈਰਾਗ ਦਾ ਇਕ ਅੱਥਰੂ ਜਨਮਾਂ ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਧੋ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

21. **ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਜਾਗਣਾ**

ਜੋ ਪ੍ਰੇਮੀ ਧਰਮ ਕਿਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵੰਡ ਛਕਦਾ ਹੈ, ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਿ ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਖਿੜਿਆ ਹਰਿਆ ਬਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਤੀਬਰ ਖਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਚਾਰ ਗੱਲਾਂ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾ ਕੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਗਿਆਸੂ ਦਾ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਜਾਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਰੰਗ ਵਿਚ ਕਾਦਰ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ ਨ ਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

(ੳ) **ਘਾਲਿ ਖਾਇ ਕਿਛੁ ਹਥਹੁ ਦੇਇ।**
ਨਾਨਕ ਰਾਹੁ ਪਛਾਣਹਿ ਸੇਇ।। ਅੰਗ ੬੭੨

(ਅ) **ਮਿੱਠਤੁ ਨੀਵੀਂ ਨਾਨਕਾ ਗੁਣ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਤੱਤ।। ਅੰਗ ੩੭●**

(ੲ) **ਫਰੀਦਾ ਜੇ ਤੂੰ ਅਕਲਿ ਲਤੀਫੁ ਕਾਲੇ ਲਿਖ ਨ ਲੇਖ।**
ਆਪਨੜੈ ਗਿਰੀਵਾਨ ਮਹਿ ਸਿਰੁ ਨੀਵਾਂ ਕਰਿ ਦੇਖੁ।। ਅੰਗ ੧੩੭ਸ਼

(ਸ) **ਦਇਆ ਜਾਣੈ ਜੀਅ ਕੀ ਕਿਛ ਪੁੰਨ ਦਾਨੁ ਕਰੇਇ।। ਅੰਗ ੩੬ਸ਼**

22. **ਅਨਭਉ ਪ੍ਰਕਾ :**

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਚਿਹਨ, ਚੱਕਰ, ਬਰਨ, ਜਾਤ-ਪਾਤ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਰੂਪ, ਰੰਗ, ਰੇਖ, ਭੇਖ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਸਦਾ ਹੀ ਇਕ ਰਸ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਵਿ ਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਮਾਤਰ ਖੁ ੀ ਗਮੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਰੋਮ-ਰੋਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਰੂਪ ਦੱਸ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਗਿਆਸੂ ਨਿਤਨੇਮ-ਗੁਰਮੰਤਰ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਿਆਂ-ਕਰਦਿਆਂ, ਹਰੀ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਜਾਂ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੁਣਦਿਆਂ, ਨਿ ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਵੀਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਹਰ ਇਕ ਰੰਗ ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਕਲ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਭਾਸਣ ਲੱਗ

ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਖੋਜੀ ਪੁਰ ਹਰ ਇਕ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਰੱਬ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਆਵਾ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਆਵਾ ਭਾਸਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਦ੍ਰਿ ਟਮਾਨ ਦਾ ਆਸਰਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਬਦਾਂ, ਬੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਆਵਾ ਾਂ ਦੀ ਆਧਾਰ ਸਤਿ-ਚਿੱਤ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇਵ ਹੈ। ਇਸ ਦ ਾ ਵਿਚ ਅਪੜਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਦਰਜੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

(1) ਅਸਤੀ (3) ਭਾਂਤੀ (3) ਪ੍ਰੀਯ।

ਅਸਤੀ - ਜਦੋਂ ਇਹ ਭਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਦ੍ਰਿ ਟਮਾਨ (ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਅਕਾਰ) ਹੈ ਨਹੀਂ, ਤਦ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਸਾਖੀ ਦੁਆਰਾ ਆਵਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਸਾਰੇ ਦ੍ਰਿ ਟਮਾਨ ਮਿਥਿਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ (ਆਤਮ-ਦੇਵ) ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਦ ਾ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੋਜੀ ਹਰ ਵੇਲੇ ਅਤੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਕਾਰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਆਤਮਾ ਇਕ ਰੁਖਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਖਿਆਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਆਤਮਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਭਾਸਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਹ (ਸਾਰੇ ਦ੍ਰਿ ਟਮਾਨ ਸਹਿਤ) ਮਿਥਿਆ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਵਿ ਸੰਸਾਰ ਹਰੀ ਦਾ ਅਭਾ ਨ ਰੀ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭਾਂਤੀ : ਇਸ ਛਿਨ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਖੋਜੀ ਹੋਰ ਸਤਿਸੰਗ ਨਿ ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਗੁਰ ਮੰਤਰ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰੀ ਜਾਵੇ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਏ ਭਾਂਤੀ ਦਰਜਾ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਟੁਰਦਿਆਂ-ਫਿਰਦਿਆਂ, ਉਠਦਿਆਂ ਬੈਠਦਿਆਂ, ਪਉਣ, ਪਾਣੀ, ਬੈਸੰਤਰ ਅਥਵਾ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਹਰ ਰੰਗ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿ ਮੇ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਭਾਸਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੀਯ : ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦ੍ਰਿ ਟਮਾਨ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਦੇ ਉਪਰੰਤ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਸਤਿਸੰਗ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੇ ਮਗਰੋਂ, ਖੋਜੀ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਅੰਤਰ ਮੁਖੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਫੁਰਨਾ ਸਾਰੇ ਦ੍ਰਿ ਟਮਾਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਲੋਂ ਮੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਰੀਆਂ ਵਾ ਨਾਵਾਂ ਨ ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਤਿ-ਚਿਤ ਆਨੰਦ ਦੇ ਅਥਾਹ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਰ ਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਰੰਗ ਮਾਣਦਾ ਹੈ ।

23. **ਸਿਮਰਨ ਅਭਿਆਸ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਪਉੜੀਆਂ** :

1. ਬੈਖਰੀ : ਰਸਨਾ ਦੁਆਰਾ
2. ਮਧਮ : ਜੀਭ ਦੀ ਟੀਸੀ ਹਿੱਲੇ, ਹੋਰ ਮੂੰਹ ਨਾ ਹਿੱਲੇ
3. ਪਸੰਤੀ : ਸਵਾਸ ਦੁਆਰਾ
4. **ਫੇਰ ਪਰਾ ਵਿਚ** : ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਿਆਂ-ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਤੇ ਸਿਧ ਹੀ ਸੁਰਤ, ਬਦ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੂ ਰੀ ਦੀ ਸਦਾ ਲੋੜ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਹਰ ਸਮੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਾ ਰ-ਨਾ ਰ ਸਮਝ ਕੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰੇ ਅਤੇ ਜਦ ਚਿੱਤ ਡੋਲੇ, ਬੇਨਤੀ

ਕਰੇ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਾੜਾ ਹਾਂ, ਚੰਗਾ ਹਾਂ, ਤੇਰਾ ਹਾਂ।

24. **ਰੋਮਾਂ - ਬਾਰੇ** :

ਰੋਮ ਕੱਟਣੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਸਰੀਰ ਛੇਦਣਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋ ਕੇ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਚਿਰ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਰੌਂ ਚਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ ਮਨ ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਰਖਿਉਨ ਕਰਿ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕਰੋੜਿ ਪਸਾਰਾ
(ਭਾ. ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ) ਚਉਦਸਿ ਚਉਦਹ ਲੋਕ ਮਝਾਰਿ॥
ਰੋਮ, ਰੋਮ ਮਹਿ ਬਸਹਿ ਮੁਰਾਰਿ॥ (ਅੰਗ ੩੩੩)

25. **(ਮਾਣਸ ਜਨਮ-ਹੀਰਾ ਜਨਮ)** :

ਹੀਰਾ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਤੈ ਥਿਆਉਣਾ ਕਰ ਲੈ ਬੇਨਤੀਆਂ। ਸੰਤ ਜੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮੀਉਂ ਹੀਰਾ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਜੇ ਥਿਆਉਣਾ, ਕਰ ਲਉ ਬੇਨਤੀਆਂ। ਵੇਖਿਉ, ਜੇ ਕਿਤੇ ਕੜਾਹ-ਪ੍ਰ ਾਦ, ਖੀਰ ਤੇ ਹੋਰ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਾ ਅਟਕ ਜਾਣਾ। ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਲਉ ਤਾਂ ਅਮੋਲਕ ਜਨਮ ਸੰਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

26. **ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਦ ਾ**

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ, ਸਿੱਖ ਦਾ ਰਖਵਾਲਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਕੁਕਰਮਾਂ, ਵਿ ਵਿਕਾਰਾਂ, ਮਾਣ ਵਡਿਆਈ ਅਤੇ ਈਰਖਾ ਦੀ ਅੱਗ ਤੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਚਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

27. **ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਤੇ ੋਰ** :

ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਾਤ ਇਕ ਵਜੇ ਉਠਣ ਦਾ ਸੀ, ਤੇ ਬਾਕੀ ਸੰਗਤ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਇਹੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉਠ ਕੇ ਨਾਮ-ਬਾਣੀ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਹਰਿ ਧਨੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੈ ਵਤੈ ਕਾ ਬੀਜਿਆ, ਭਗਤ ਖਾਇ ਖਰਚ ਰਹੇ ਨਿਖੁਟੈ ਨਾਹੀਂ। (ਅ ਗ ੧੩੪)

28. **ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਅਟਲ ਵਿ ਵਾਸ ਅਤੇ ਦਸਾਂ ਪਾਤ ਾਹੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਰੂਪ ਜਾਨਣਾ॥**

ਇਕ ਵਾਰੀ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 19●5 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਸ ਤ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ। ਮਸਤੂਆਣੇ ਸਾਹਿਬ 4 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤਾਬਿਆ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤਾਂ ਭੂਚਾਲ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੱਜ ਗਈ। ਪਰ ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਿੱਲੇ ਤਾਂ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੱਫੀ ਪਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਦੀ ਰਾਖੀ

ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਸਾਂ ਪਾਤ ਾਹੀਆਂ ਦਾ ਪਰਤੱਖ ਸਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਦੇਹ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਹਜੂਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਥੇ ਜਾਈਏ ।

29. **ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਮਨ ਵਿਚ ਨਿਮਰਤਾ, ਗਰੀਬੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ :**
ਸੰਤ ਜੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ, ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਗਰੀਬੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਾਣੀ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਅਭਿਆਸੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਦੇਹ ਅਭਿਮਾਨ ਨਹੀਂ ਟੁਟਦਾ ਅਤੇ ਆਤਮ ਪਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

30. **ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ :**

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਦੋ ਪੰਡਿਤ ਸਾਧੂ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿਚ ਆਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਧੂ ਹੋ ਕੇ ਕੇਸ ਕਟਾਉਂਦੇ ਹੋ। ਜਦ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਕੇਸ ਧਾਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪ੍ ਾਦ ਨਹੀਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ। ਤਾਂ ਪੰਡਿਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਸ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਜਾੜਾਂ ਦੁਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਦੂਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਇਕ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਜਾੜਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਛਿੱਟੇ ਮਾਰ ਕੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮੀਉ ! ਅੱਜ ਤੋਂ ਕੇਸ ਰੱਖ ਲਵੋ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਜਾੜਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੁਖਣਗੀਆਂ। ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਧੂਆਂ ਨੇ ਬਚਨ ਮੰਨ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕੇਸ ਧਾਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਸਜ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਜਾੜ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੁਖੀਆਂ।

31. **ਪੰਥ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਅਮੋਲਕ ਬਚਨ :**

ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਹੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਦਿਨ ਦੂਣੀ ਰਾਤ ਚੌਗਣੀ ਤਰੱਕੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਪ੍ਰੇਮੀਓ ਇਹ ਤਰੱਕੀ ਉਸ ਦਿਨ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸਵਾ ਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ , ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ, ਨਗਰ-ਨਗਰ, ਕਸਬੇ-ਕਸਬੇ ਤੇ ਹਿਰ- ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਖੂਹੀਆਂ ਤੇ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਦੇ ਡੋਲ ਖੜਕਣਗੇ, ਅਤੇ ਸਤਿਨਾਮ ਦੀ ਧੁਨੀ ਉੱਠੇਗੀ।

ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਇਕੋ ਹੀ ਖ ਾਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦਸਵੰਧ ਅਤੇ ਕਾਰ ਭੇਟਾਂ ਇਸ ਖ ਾਨੇ ਵਿਚ ਸਾਲ ਦੇ ਸਾਲ ਜਾਂ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣਗੀਆਂ। ਫਿਰ ਆ ਰਮਾਂ ਤੇ ਪੰਥਕ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮੰਗ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ। ਮੰਗ ਕਰਨ ਨਾਲ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਦੇ ਨਿਰਭੈ ਅਤੇ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਕਮ ੋਰੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੰਥ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਗ ਨਾਮ ਜਪਣ ਅਤੇ ਹਰੀ ਕੀਰਤਨ ਮੁੱਖ ਕਾਰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਆਪਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਉਣ। ਭਾਈ ਨਾਮ

ਜਪਣਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧਰਮ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਘੜੀ ਇਕ ਰਸ ਟਿਕ-ਟਿਕ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਇਕ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਮਨੁ ਬਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸਵਾਸਾਂ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖੇ।

ਦਮਿ ਦਮਿ ਸਦਾ ਸਮਾਲਦਾ ਦਮ ਨਾ ਬਿਰਥਾ ਜਾਇ (੫੫੬)

32. ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇਹ ਵਿਚ ਦਰ ਨ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਤਦ ਠੋਕਰ ਬਦ ਦੀ ਹੀ ਮਾਰਦੇ ਸਨ, ਸੋ ਗੁਰੂ, ਬਦ ਹੀ ਹੈ, ਦੇਹ ਨਹੀਂ।।

33. **ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਦਰ ਨ ਹਰ ਵਕਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ:**

ਇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤ ਾਹ ਦੇ ਦਰ ਨ ਹ ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਕੀਤੇ ਸੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਦੱਸੋ ਕਿ ਉਹ ਦਰ ਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰ ਨ ਤਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੇ ਦਾਹੜੇ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਹਸਤ ਕਮਲ ਫੇਰ ਕੇ ਆਖਿਆ। ਇਹ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ, ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ, ਖਾਲਸੇ ਮਹਿ ਹੌ ਕਰੋਂ ਨਿਵਾਸ।।

34. **ਕਲਿਜੁਗ ਵਿਚ ਆਤਮਿਕ ਾਂਤੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਸੁਖੀ ਹੋਣਾ**

ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਸਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਕਦੋਂ ਸੁਖੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਈ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਨਗਰਾਂ ਅਤੇ ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮੀ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਕਰਕੇ ਇਕ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਆਹ ਾਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਲੰਗਰ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕਰਨਗੇ, ਉਸ ਦਿਨ ਦੇ ਸੁਖੀ ਵਸੇਗਾ ਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਸਤਰੇ, ਗੁੱਛੀਆਂ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਲੱਦ ਕੇ ਕਰਾਚੀ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਆਉਣਗੇ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਸੁਖੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਫੇਰ ਹਸ ਕੇ ਬੋਲੇ ਭਾਈ। ਆਦਿ ਬਰਮਾ ਜੁਗਾਦ ਨਾਈ, ਲੰਡੀ ਬੁੱਚੀ ਪਿਛੋਂ ਆਈ।। ਜੰਮਦਾ ਸਭ ਖਾਲਸਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਨਾਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਬੋਦੀ ਰਖ ਕੇ ਹਿੰਦੂ। ਇਹ ਫੋਕਟ ਬਨਾਵਟ ਸਾਰੇ ਦੁਖ ਲੜਾਈ, ਝਗੜੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

35. **ਪੰਜਾਂ ਸਾਹਿਬ ਹੀਦੀ ਦਾ ਸਾਕਾ ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਕਤੀ :**
ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਇਕ ਦਿਨ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ ਇਕ ਦਮ ਆਪ ਇਕ ਖਾਸ ਰੰਗ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਉਠ ਕੇ ਆਪ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦਾ ਪੰਜਾ ਜੋ ਤੇ ਕਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੇ। ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਤੇ ੀ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸਨੇ ਦੋ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਹੀਦੀ

ਪਾਉਣ ਤੇ ਗੱਡੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਇਹ ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਿਕ ਸੱਤਿਆ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਤੇਜ ਆ ਰਹੀ ਗੱਡੀ ਥੱਲੇ ਆ ਕੇ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਰੇਲ ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਿੰਘ ਹੀਦੀਆਂ ਪਾ ਜਾਂਦੇ। ਇਹ ਸਾਕਾ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਾਗੇ ਦੇ ਸਾਕੇ ਦੇ ਕੈਦੀ ਸਿੰਘਾਂ   ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਅਟਕ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇ ਨ ਤੇ ਗੱਡੀ ਰੋਕ ਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਭੁੱਖੇ ਕੈਦੀ ਸਿੰਘਾਂ   ਲੰਗਰ ਛਕਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਡਰਾਈਵਰ   ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਟੇ ਨ ਤੇ ਗੱਡੀ ਰੋਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਾਮਲ ਸਨ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਗੱਡੀ ਦੀ ਲਾਈਨ ਤੇ ਲੰਮੇ ਪੈ ਗਏ। ਭਾਈ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਗੱਡੀ ਥੱਲੇ ਆ ਕੇ ਹੀਦੀ ਪਾ ਗਏ ਅਤੇ ਗੱਡੀ ਰੁਕ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਲ ਹੋਈ। ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਟਾਈਮ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਗੱਡੀ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸਾਂ ਤੇ ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਦੀਵਾਰ ਨਾਲ ਜੋ ਨਾਲ ਸ ਤੀ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿਣਾ, ਇਕ ਹੀ ਟਾਈਮ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ।

36. **ਅੰਮ੍ਰਿਤ,** ਰਾਮ ਰਸ, ਪ੍ਰੇਮ-ਰਸ ਅਤੇ ਬੀਰ ਰਸ ਦਾ ਬੀਜ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਹਾ ਹੈ ਜੋ ਚੜ੍ਹੇਗਾ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

37. ਗੁਰੂ, ਸਿੱਖ ਦੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ :

ਜੇ ਸਿਖ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਉਂਗਲ ਫੜ ਲਵੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ, ਸਿੱਖ   ਗੋਦੀ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

38. **ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੀ ਕੀ ਧਾਰਨਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹਦੀ ਹੈ?**

ਗੁਰਸਿੱਖ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਰਹਿਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਭਗਤ, ਵਰਤਨ ਵੈਰਾਗ, ਦ੍ਰਿੜ ਗਿਆਨ, ਮਨੋ ਨਾ , ਵਾ ਨਾ ਖੈ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਇਕਮਿਕ ਹੋ ਜਾਵੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖੋਂ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਕਲੇ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਕੰਵਲਾਂ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੋਵੇ।

39. **ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ ਜੁੜਨਾ :**

 ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਅਸਲੀ ਮੰਤਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦ੍ਰਿ ਟਮਾਨ ਤੋਂ ਬਿਰਤੀ ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ ਜੁੜ ਜਾਵੇ। ਸਿੱਖ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਗੋਲੀ ਸਰੀਰ ਵਿਚੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘ ਜਾਵੇ, ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਬਿਰਤੀ ਨਾ ਉਖੜੇ। ਇਹ ਸਰੀਰ ਅਨਿਤ ਹੈ। ਜੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰੀਰ ਛੁਟ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੂਰਨ ਭਾਗ। ਧ੍ਰਿਗ ਹੈ ਉਹ ਸਿੱਖ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਅੰਗ   ਫੜਕਣ ਦੇਵੇ ਕੀਰਤਨ ਸਮੇਂ।।

40. **ਯੋਗ-ਵਿ ਟ ਦਾ ਸਾਰ   ਗੁਰ ਸਾਖੀ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇ**

ਗਿਆਨ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਇਕ ਦਿਨ ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ

ਕਿ ਸੰਗਤ ਦੇ ਬਚਨ ਕੁਬਚਨ ਸਹਾਰ ਕੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰੇਮੀ ਭਾਈ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ   ਆਖਣ ਲੱਗੇ, ਤੁਸੀਂ ਬੜੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਇਮਤਿਹਨ ਉਸ ਦਿਨ ਪਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਪਿਛੋਂ ਆ ਕੇ ਇਹ ਕੋਈ ਲੱਤ ਮਾਰੇ ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਸ ਨੇ ਮਾਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਆਕੇ ਆਖੇ ਤੂੰ ਕੰਜਰ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਆਖੇ। ਭਾਈ ਬੜਾ ਕੰਜਰ ਹਾਂ, ਬੜੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ।

ਸਾਰੀ ਯੋਗ-ਵਿ ਟ ਇਸੇ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਕ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਰਥ ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ ਤਾਂ ਹਸ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਰਜਨ ਦਾ ਰਥਵਾਹੀ ਕ੍ਰਿ ਨ ਸੀ, ਸਾਡਾ ਰਥਵਾਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਹੈ।

41. **ਪੰਥ   ਇਕੱਠਾ ਰਹਿਣ ਦਾ ਉਦੇ** :

ਇਕ ਦਿਨ ਕੁਝ ਅਕਾਲੀ ਸੰਤ ਜੀ ਕੋਲ ਆਏ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਪੰਥ ਵਿਚ ਬੜੀ ਫੁੱਟ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੈਰਨ   ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇ ਦੱਸੋ। ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਧੜਿਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਆ ਕੇ ਮਿਲਕੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ। ਬਦ ਆਪੇ ਹੀ ਮਿਲਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਾਲਸਾ ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਆਗੂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਾਥੀ ਚੁਣ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵਿਚ ਚਲੇਗਾ ਜਿਸ ਕੰਮ   ਹੱਥ ਪਾਏਗਾ, ਫਤਿਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਚੁਣਨ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਲਿਹਾਜ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਧੀ ਸਪ ਟ ਗੱਲ, ਜੋ ਦਿਲ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਆਖੀ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਜਦ ਇਕ ਵਾਰੀ ਪੰਥ ਦੇ ਮੁਖੀ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਫੇਰ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਮਾਧੋ ਵੀ ਹੋਣ, ਜਦ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਹਿਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਪੱਕ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅੱਜ ਟੀਸੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਲ ਸਿਰ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠਾਂ ਮਾਰਿਆ।

❖❖❖

ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸੋਵਤ ਨਾਮ

ਸਾਡੇ ਪਾਪ ਕਿੰਨੇ ਭੀ ਹੋਣ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਨਃ ਹੱਦ ਵਿਚ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਬਖ਼ਿ ਹੱਦੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਕਦੇ ਬੀ ਨਿਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਾਡੇ ਰਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਦੇਰ ਹੈ ਬਖ਼ਿ ਵਿਚ ਦੇਰ ਨਹੀਂ।

ਮੇਰੀ ਹਾਲੇ ਉਮਰ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਸੱਦ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਆ ਕੇ ਮਿਲ ਜਾਵੋ। ਮੇਰਾ ਇਹ ਮਿੱਤਰ ਭਰ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਸੀ ਤੇ ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤਪਦਿਕ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਹੈ ਤੇ ਹਾਲਤ ਕਾਫੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਦੀ ਡੋਰ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਲੰਮੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਮੇਰਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਮਿੱਤਰ ਸੀ। ਜਦ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਕੇ ਰੋਇਆ। ਉਹ ਬੜੀ ਨਿਰਾ ਤਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ - ਭਾਈ ਮਹਿਮਾਨ ਹਾਂ, ਜਦ ਤੋਂ ਹੋ ਸੰਭਾਲੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਨੇਕੀ ਦਾ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਹੁਣ ਮਰਨ ਤੋਂ ਡਰ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਜਾਨ ਤੇ ਆ ਬਣੀ ਹੈ, ਲਾਚਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਨ ਰ ਆਉਂਦਾ। ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਤੇ ਕੀ ਬਣੇਗੀ? ਮਰ ਕੇ ਬੀ ਕੀ ੰਤੀ ਮਿਲਣੀ ਹੈ, ਮੈ ਡਰ ਖਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਤ ਦਿਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਫੇਰ ਢਾਹਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਧੀਰਜ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ - ਭਰਾ, ਇਹ ਦਸ! ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਹਾ ? ਉਸ ਨੇ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਜਹਾ ਗਰਕ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਬੀ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ : ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ, ਤੂੰ ਬੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਲੈ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰ ਵਾਂਗੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਬਖ਼ਿ ਅਥਾਹ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਪਾਪ ਹੋਣ ਸਭ ਗਰਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਬਖ਼ਿ ਕੋਈ ਛੋਟ ਜਿਹੀ ਚੀ ਨਾ ਸਮਝ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਡਰ। ਪਾਪ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਹੋਣ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਨ ਪਰ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਮਿਹਰ ਤੇ ਬਖ਼ਿ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬੇਅੰਤ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਦਰ ਮੱਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਫੇਰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਦੱਸੋ। ਹੁਣ ਫਿਰ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ? ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥੋੜ੍ਹਿਆਂ ਦਿਨ ਵਿਚ ਕੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਆਇਆ ਹੀ ਨਾਂਹ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ - ਅਜੇ ਬੀ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਿਆ - ਹੁਣ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਰਨ ਪੈ ਜਾਹ, ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਾਪ ਕਰਨਾ ਆਰੰਭ ਦੇਹ। ਦਿਨ ਰਾਤ ਰਾਮ ਜਾਪ ਵਿਚ ਜੁਟ ਜਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਖ਼ਿ ਦ ਹੈ। ਉਹ ਦੀ ਬਖ਼ਿ ਤੋਂ ਆਦਮੀ ਕਦੇ ਭੀ ਨਿਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਹੁਣ ਬੀ ਤੈ ਆਪਣੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਲੈ ਲਏਗਾ। ਸਾਰੇ ਫਿਕਰ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਛੱਡ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦੇ ਆਰਾਧਣ ਵਿਚ ਲਗ ਜਾਹ।

ਮੇਰੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਕੁੱਝ ਚੈਨ ਆ ਗਿਆ। ਭਰੋਸਾ ਬੱਝ ਗਿਆ, ਤੇ ਉਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ_ਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਪਿਛੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਜਪਦਿਆਂ ਦੋ ਦਿਨ ਲੰਘ ਗਏ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਦੀ ਰਾਤ ਮੈਂ ਸੁਫਨੇ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਵਿਚ ਜੋ ਇਲਾਇਚੀ ਬੇਰ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਟਹਿਣੀ ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਤੇ ਬੜਾ ਖੁ ਹੈ। ਜਦ ਮੈਂ ਬੇਰੀ ਦੇ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੈ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਖ਼ਿ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਨੇ ਮਿਹਰ ਕੀਤੀ, ਮੈ ਆਪਣੇ ਦਰ ਸੱਦ ਲਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਮੈਂ ਏਥੇ ਆ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਦੇਖੋ - ਕਿਹੇ ਸੋਹਣੇ ਮਿੱਠੇ ਬੇਰ ਹਨ। ਲਉ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਖਾਉ। ਏਨੇ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ। ਮੈਂ ਘੜੀ ਦੇਖੀ ਉਸ ਵਕਤ ਰਾਤ ਦਾ ਸਵਾ ਵੱਜਾ ਸੀ। ਸਵੇਰ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਮੈਂ ਆਦਮੀ ਭੇਜਿਆ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੇ ਵਾਪਸ ਆਣੇ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਰਾਤੀ ਪੂਰੇ ਸਵਾ ਬਜੇ ਉਹ ਗੁ ਰ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਦੀ ਪਰਕਰਮਾ ਵਿਚ ਦਿਸਣ ਤੇ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦੋ ਦਿਨ ਦੇ ਸਿਰਮਨ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਖੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਮਿਹਰ ਦੀ ਪਾਤਰ ਬਣ ਗਈ ਸੀ।

ਜੋ ਕੋਈ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਬੀ ਹਰ ਰੋ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਰਮਨ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪਰਲੋਕ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਾਸਤੇ ਕਾਫੀ ਨਾਮ ਧਨ ਦਾ ਤੋ ਾ ਕੱਠਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਵਲ ਇਹੋ ਧਨ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ :

ਕਬੀਰ ਏਕ ਘੜੀ ਆਧੀ ਘਰੀ ਆਧੀ ਹੂੰ ਤੇ ਆਧ॥ (ਅ ਗ ੧੩੭੭)

ਅੱਧੀ ਤੋਂ ਅੱਧੀ ਘੜੀ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਦੇ ਹੀ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। (Review of Reivies) ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਮਿਸਟਰ ਸਟੈਡ ਦੀ ਭੈਣ ਜੂਲੀਆ (Julia) ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਪਰਲੋਕ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਸੁਨੇਹੇ ਰੂਹਾਂ ਰਾਹੀਂ (Spirit Messages) ਭੇਜੇ ਸਨ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਛਪੇ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੂਲੀਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੂੰ ਪ ਜ ਮਿੰਟ ਰੋ ਵੀ ਸਾਂਈ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪੇਂਗਾ ਤਾਂ ਤੈ ਏਥੇ ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ (ਕਿੰਨੀ ਭਾਰੀ ਦੌਲਤ ਦਾ ਤੂੰ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ (what enormous wealth you have got) ਹਾਂ, ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਕਾਫੀ ਅਸਾਸਾ ਜਮਾਂ ਹੋ ਜਾਏਗਾ, ਜੋ ਤੇਰੇ ਮਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕੰਮ ਆਵੇਗਾ।

ਅਸੀਂ ਸੂਰਜ ਵਿਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਸਕਦੇ। ਜੇ ਪੁੱਜ ਵੀ ਸਕੀਏ ਤਾਂ ਤਪ ਨਾਲ ਸੜ ਹੀ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਕੇ ਨਿੱਘ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸੂਰਜ

ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਹੀ ਹੈ। ਏਸੇ ਆਕਾਰ ਰਹਿਤ (formless) ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਯਾਦ ਵਿਚ ਆ ਕੇ, ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਨਾ ਉਸ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਮੁ ਕਲ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਬਦ ਸਰੂਪ (ਨਾਮ) ਵਿਚ ਪਰਵੇ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਲਾਹਾ ਖੱਟ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਆਸਾਨ ਹੈ।

ਨਾਮ ਜਪੋ, ਕਿਸੇ ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਭਟਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਆਪਣੀ ਹੀ ਕੀਤੀ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਕਿਸੇ ਭੋਰਾ ਭਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਜਿਹੜਾ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਰੱਜ ਉਸੇ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਨਾਮ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਸੰਸਕਾਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਮਾਰਗ ਇਹ ਹੈ – ਕਿ ਗ੍ਰਿਸਤ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨ ਸਾਫ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਰਸ ਭਰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਆ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਗਿਆਤ ਮਨ (conscious mind) ਨਾਲ ਨਾਮ ਜਪਿਆ–ਇਹ ਅਗਿਆਤ ਮਨ (sub-conscious mind) ਵਿਚ ਸਿੰਜਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨਾਮ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਜਪੋ ਤੇ ਜਦ ਵੀ ਵਕਤ ਮਿਲੇ ਨਾਮ ਜਪੋ। ਦਿਨ ਵਿਚ ਕਈ ਵਿਹਲੇ ਵਕਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਐਵੇ ਂ ਚਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਸਫਲ ਕਰੋ। ਜਿਹੜਾ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਭੀ ਹਰ ਰੋ ਨਾਮ ਜਪ ਲਵੇਗਾ – ਉਸ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਔਖ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਰਣ ਪੈਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਦਾ ਬਖਾਂ ਦ ਹੈ।

ਜੇ ਕੋਈ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਹੈ ਫਰ ਕਰੋ, ਕਪੜਾ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਜਦ ਗਾਹਕ ਆਇਆ ਉਸ ਕਪੜਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਜਦ ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਿਚ ਲਗ ਜਾਏ। ਫੇਰ ਕੋਈ ਗਾਹਕ ਆਇਆ ਉਸ ਵਣਜ ਲਿਆ। ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫੇਰ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲਗ ਗਏ। ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਇੰਤ ਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਰਹੋ। ਐਉਂ ਵਕਤ ਦੀਆਂ ਵਿਰਨਾ ਸੰਭਾਲੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਦਿਨ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਕੇ ਇਕ ਦੋ ਘੰਟੇ ਰੋਜ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਇਹ ਨਾਮ ਵੱਲ ਸੁਰਤ ਲਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੌਖਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਤਰੱਕੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਘਬਰਾਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।

ਜਿਹੜੇ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਇਕਾਂਤ ਜਾ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਕਦੇ ਜਲਦੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਲੈਂਦ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਚਾਰਾ ਚੰਗੇ ਆਦਮੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁੰਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਉਦਾਸ ਦਾ ਹੈ।

ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸਿੰਧੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਟੱਬਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ (ਸਿੰਧ) ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਬੰਬਈ ਆਬਾਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਘਰ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਸਿੰਧੀ ਦਾ ਇਕ ਲੜਾਕਾ ਸੀ, ਜੋ ਵਲੈਤ ਜਾ ਕੇ, ਡਾਕਟਰੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਥੇ ਹੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਨ ਲਗ ਪਿਆ ਸੀ।

ਲੜਕੇ ਦੀ ਭੈਣ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਵਲਾਇਤ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਘਰ ਆ ਕੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਬਾਕੀ ਰਿ ਤੇਦਾਰਾਂ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਲੜਕਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਨਾ ਆ ਸਕਿਆ, ਆਖਰਕਾਰ ਭੈਣ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਲੈ ਕੇ ਵਲਾਇਤ ਗਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਬੰਬਈ ਲੈ ਆਈ। ਇਥੇ ਲਿਆ ਕੇ ਲੜਕੇ ਦੇ ਮਾਪੇ ਤੇ ਭੈਣ ਇਹ ਚਾਹੁਣ ਕਿ ਲੜਕਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਜੀਵਤ ਹੋ ਵਲਾਇਤ ਜਾਵੇ; ਸੋ ਉਹ ਉਸ ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਾਸ ਲੈ ਗਏ ਤੇ ਉਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਲੜਕੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਸਿਖਯਾ ਤੇ ਨਾਮ ਦਾ ਦਾਨ ਕਰੋ।

ਗੁਰਮੁਖ ਨੇ ਲੜਕੇ ਕਿਹਾ – ਕਿ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ ਦਾ ਰੋ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੱਧਾ ਘ ਟਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਏਨਾ ਵਕਤ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਮੇਰੀ ਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਹੈ, ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਬਿਮਾਰ ਦੇਖਣ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਦੇ ਕਿਸੇ , ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਮੈਂ ਕਿੱਥੋਂ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਹਾਂ? ਇਹ ਮੈਥੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ।

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰਮੁਖ ਨੇ ਲੜਕੇ ਕਿਹਾ – ਕਿ ਠੀਕ ਤੂੰ ਹਰਕ ਵਕਤ (busy) ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ – ਤੈ ਕਦੇ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਪਰ ਜਦ ਤੂੰ ਬਿਮਾਰਾਂ ਦੇਖਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਇਕੱਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਨਾਲ ਬੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਲੜਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੀ ਮੋਟਰ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਮੈਂ ਜਦ ਕਿਸੇ ਬੀਮਾਰ ਦੇਖਣ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੋਟਰ ਆਪ ਹੀ ਚਲਾ ਕੇ ਇਕੱਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੇਸ ਤੇ ਨਰਸ ਭੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖ ਨੇ ਕਿਹਾ ਗੱਲ ਆਸਾਨ ਹੈ, ਤੂੰ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਤੂੰ ਮੋਟਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਮਰੀ ਦੇਖਣ ਜਾਵੇਂ ਯਾ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖ ਕੇ ਆਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂਦਿਆਂ ਆਂਦਿਆਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਤੂੰ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਰਿਹਾ ਕਰ। ਜੇ ਕੋਈ ਨਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਮਤਲਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਗੱਪਾਂ ਨਾ ਮਾਰੀਆਂ ਤੇ ਉਹ ਸਮਾਂ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ। ਲੜਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ – ਹਾਂ ਇਹ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਗੁਰਮੁਖ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਪਾ ਕੇ ਉਹ ਲੜਕਾ ਨਾਮ ਦੇ ਆਹਰੇ ਲਗ ਗਿਆ। ਭੈਣ ਭਰਾ ਦੋਵੇਂ ਖੁ ੀ ਖੁ ੀ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਏ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਲੜਕਾ ਵਲੈਤ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰਮੁਖ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਤੇ ਵਿਹਲੇ ਸਮੇਂ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਪਰੋਣਾ_ਰੁ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਕੋਈ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਲੜਕੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਖਤ ਲਿਖਿਆ – ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦਾ ਬੜਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਗੁਰਮੁਖ ਜੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਮੇਰੀ ਮਨ ਦੇ ਸੁਖ ਦੀ ਦ ਾ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਹਿਰਦੇ ਤੇ ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਠੰਢ ਹੈ, ਸੁਖ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਬੜੇ ਖੇੜੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਜੀਵਨ ਸੁਹਣਾ ਸਵਾਦੀ ਬੇ–ਪ੍ਵਾਹ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਨਾਮ ਦਾ ਪੱਲਾ ਕਦੇ ਨਾ ਛੱਡਾਂਗਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਰਸ–ਭਰੀ ਰਸਾਇਣ ਹੈ ਜੋ ਪਾਰਸ ਵਾਂਗੂੰ ਜੀਵਨ ਹੀ ਪਲਟਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖਤ ਉਸ ਬੀਬੀ ਨੇ ਸਾ ਲਿਆ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ।

ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਇਹ ਹੈ – ਪਰ ਸਾਧੂ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਮੁ ਕਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਮੁ ਕਲ ਦਸ ਕੇ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਘੜੇ ਤਰੀਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਿਲਣ ਦੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ:

ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਦੀ ਹੇਠਲੇ ਮਨ (subconscious) ਵਿਚ ਯਾਦ ਵੱਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਤਵੱਜੋਂ ਸੁਰਤ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੋਗੀ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਯਾਦ ਦੀ ਹਮੇ ਾ ਵਾਸਤੇ ਸਮਾਧੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮ ਲੇਲਾ-ਲੇਲਾ ਕਰਦਾ ਉਸ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਲੇਲਾ ਉਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਆ ਵੱਸੀ। ਇਸ ਅੰਤਰ ਆਤਮੇਂ ਲੇਲਾ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਉਹ ਏਨਾ ਲਿਵ ਲੀਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਦ ਲੇਲਾ ਨੇ ਆ ਕੇ ਉਸ ਬੁਲਾਇਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਲੇਲਾ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਵਸਦੀ ਸੀ।

ਰੱਬ ਜੀ ਦੀ ਹੂ ਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤੀ (feeling) ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਐਉਂ ਜਿਵੇਂ ਕੁਰਸੀ ਨਾਲ ਜੇ ਢਾਸਣਾਂ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠੀਏ ਤਾਂ ਕੁਰਸੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤੀ (feeling) ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਧਨ ਦੌਲਤ ਐ ਰਯ ਪਦਾਰਥ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਸਿਰਫ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਨਾਮ ਹੀ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਮਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਵਰਗੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚੀ ਨਹੀਂ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਅਮੋਲਕ ਦਾਤ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਿਚ ਸਮਾਈ ਬਖ ਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਵਿੱਦਿਆ ਤੇ ਫਿਲਾਸਫੀਆਂ ਏਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹਾਕਾਂ ਮਾਰੀ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਓਹ ਸੁਣੇ ਯਾ ਨਾ, ਇਹ ਓਸ ਦੀ ਮਰ ੀ ਹੈ। ਹਰੀਜਨ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਸਾਂਈ ਸੁਣ ਲਵੇ, ਤਾਂ ਵਾਹ ਵਾਹ, _ਕਰ ਨਹੀ. ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਰ ਾ ਵਿਚ ਖੁ ਰਹੀਏ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋਈ ਭਾਣਾ ਕਿਉਂ ਵਰਤਾਉਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਉਸ ਸਮਝ ਹੈ। ਅਸਾਂ ਹਰ ਐਭੀ ਨਿਭੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਲੜ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਹੈ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰੀ ਚਲੋ। ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਛਿਨ ਆ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਹੜੀ ਸਾ ਕਾਲ ਫਾਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਾਂ ਉਹ ਛਿਨ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ

ਏਕ ਚਿਤ ਜਿਹ ਇਕ ਛਿਨ ਧਿਆਯੋ।
ਕਾਲ ਫਾਸ ਕੇ ਬੀਚ ਨ ਆਇਓ। *(ਪਾਤ.੧੦)*

ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ (result) ਹੁੰਦਾ ਹੈ : ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਠੰਢ ਦਾ ਵਾਪਰਨਾ, ਤ੍ਰਿਕੁਟੀ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤ ਦਾ ਲਿਵਲੀਨ ਹੋਣਾ (ਕੱਠਾ ਹੋਣਾ) ਤੇ ਸੁਖਮਨਾਂ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਣਾ।

ਕਰਮ ਅਤੁੱਟ (Absolute) ਨਹੀਂ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਆਦਿ ਬੀ ਹੈ ਤੇ ਅੰਤ ਬੀ ਹੈ। ਕਰਮਾਂ ਪਰ ਰੱਬੀ ਬਖਿ ਹਾਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਰਮ ਆਪ ਫਲਦਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਇਆ (mercy) ਤੇ ਮਬਨੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਡਾ ਪਿਤਾ ਜੋ ਹੋਇਆ। ਅਸਾਂ ਉਸ ਦੀ ਓਟ ਭਰੋਸੇ ਤੇ ਖੁ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਹਰ ਵੇਲੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਚਿੰਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ। ਮਨ ਨੇ ਤਾਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਕੁੱਝ ਚਿੰਤਨ ਕਰਦੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਲਾਉ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਾਂ ਸਫਲ ਹੋਵੇ। ਚੱਕੀ ਵਿਚ ਰੇਤ ਪਾ ਕੇ ਪੀਸਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ? ਕਣਕ ਦਾ ਪੀਸਣਾ ਪਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਆਟਾ ਨਿਕਲੇਗਾ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਮੁਤਲਾ ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰ ਲਵੇਗਾ, ਆਪਣੇ ਤ ਰਬੇ ਵਿਚ ਪਾ ਲਵੇਗਾ।

ਸਿੱਖ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਇਕੱਲੇ ਦੀ ਹੀ (individually) ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਸ ਨੇ ਪੰਥ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਪਾਤ ਾਹੀ ਨੇ ਦੂਸਰੀ ਤੇ ਦੂਸਰੀ ਨੇ ਤੀਸਰੀ ਪੰਥ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਉਂ ਹੀ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਤ ਾਹੀਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਡਾਕਟਰ ਜੋ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਹੀ ਸਫਾਈ ਰੱਖੇ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਗਲੀ ਵਿਚ ਪਲੇਗ ਪੈ ਗਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕੇਗਾ। ਉਸ ਗਲੀ ਮਹੱਲੇ ਦੀ ਸਫਾਈ ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਆਦਰ ਹੈ – ਜਾਗਤ ਜੋਤਿ ਜਪੈ ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਖੁਦਗਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਤਲਵਾਰ ਚਲਾਂਦੇ ਚਲਾਂਦੇ ਉਸ ਦਾ ਹੱਥ ਬਖਿ ਵਾਸਤੇ ਰੁਕ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਮਧਾਰੀ , ਜਦ ਉਹ ਰੰਗੂਨ ਵਿਚ ਨ ਰਬੰਦ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਸਤਿਸੰਗੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਮੈ ਚਰਨ ਧੂੜ ਦੀ ਬਖਿ ਕਰ ਭੇਜੋ, ਜੋ ਮੈਂ ਸਰੀਰ ਤੇ ਲਾ ਕੇ ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਵੱਲ ਹੋ ਜਾਵਾਂ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ – ਕਿ ਮੇਰੀ ਚਰਨ ਧੂੜ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੋ ਹੈ ਬੀ ਤਾਂ ਇਹ ਨਾਮ ਦੀ ਹੀ ਬਖਿ ਹੈ। ਤੂੰ ਬੀ ਨਾਮ ਦਾ ਲੜ ਫੜ। ਫੇਰ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਬੀ ਉਹ ਤਾਕਤ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਹੜੀ ਤੇਰਾ ਅੰਤ ਵਾਲੀ (finite) ਰੂਹ (soul) ਆਪਣੀ ਬਖਿ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਇਕ ਵੇਰ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ, ਜੇ ਫੇਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿਣ ਜੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਸਿਮਰਨ ਸਫਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਲ ਕੱਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਸਨਾਂ ਨਾਲ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਇਹ ਤਾਲ ਬੱਧ (rhythmical) ਆਪ ਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਫੇਰ ਸੂਖਮ ਹੋ ਕੇ ਯਾਦ ਵਿਚ ਵੱਸ ਜਾਵੇਗਾ, ਤੇ ਫੇਰ ਕਦੇ ਉਹ ਇਕ ਛਿਨ ਆ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਦ ਰੂਹ ਅਨੰਤ ਨਾਲ ਛੂਹ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਹ ਮਿਲਾਪ ਹੈ, ਇਹ ਰਸ ਭਰਪੂਰ ਅਵਸਥਾ ਹੈ। ਰੂਹ ਤ੍ਰਿਕੁਟੀ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇਗੀ, ਮਨ ਵਿਚ ਠੰਢ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ, ਤੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਚਾਨਣਾ ਇਸ ਰੋ ਨੀ ਨਾ ਸਮਝਣਾ ਭਾਸੇਗਾ, ਤਬੀਅਤ ਵਿਚ ਖੇੜਾ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੈਂ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਹੁਲਾਰੇ ਨਾਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਭਾਸੇ। ਜੇ ਕਦੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾ ਭਾਸੇ ਤਾਂ ਮਿਸਰਨ ਰੂਰੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇ। ਦਿਲ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਹਟਿਆ ਰਹੇ।

ਸਿੱਖੀ ਵਿਸਮਾਦ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੈ - ਨਾਨਕ ਭਗਤਾ ਸਦਾ ਵਿਗਾਸੁ। ਅਸਾਂ ਸਿਮਰ ਸਿਮਰ ਕੇ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਣਾ, ਸੋਇਆ ਮਨ ਜਗਾਉਣਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੱਬੀ ਗੁਰੂ ਸਨ, ਉਹ ਆਪਣਾ ਗਿਆਨ, ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਹੈ ਤੇ ਰੱਬ ਜੀ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਨੇ ਦੀਖਯਾ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈਣੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪ ਪਰਮੇ ਰ (ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ) ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਨਾਮ ਗੁਰਮੁਖ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਉ ਲਾਇ ਚਿਤੁ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਸਉ ਕਰਿ ਦੋਸਤੀ। ਸਿਮਰਨ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਆਪ ਜਪਣਾ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਜਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਪੱਕੇ ਵਿਚਾਰ (ਠ.ਵਚਗਕ ਵੀਰਚਪੀਵਤ) ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਬੀ ਸਮਝਣਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੇ ਮਨ (sub-conscious) ਦੀ ਹੋਂਦ ਮਲੂਮ ਕਰਕੇ ਯੂਰਪ ਦੀ ਸਾਇੰਸ (western science) ਨੇ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਇਹ ਨਾਮ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੇਠਲੇ ਮਨ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਇਹ ਤਲਹੀਅਤ (ਰਤਾ ਸਚਿ ਨਾਮ ਤਲਹੀਅਲੁ ਸੋ ਗੁਰੂ ਪਰਮਲੁ ਕਹੀਐ) ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯੂਰਪ ਵਾਲਿਆਂ ਹੇਠਲੇ ਮਨ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅੱਜ ਕੱਲ ਸੰਤ ਲੋਕ ਕੁਝ ਕਰਾਮਾਤ ਜਿਹੀ ਕਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਫੇ ਰ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਮਾਇਆ ਠਗਣੀ_ਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਆਖਰ ਉਹ ਰੱਬ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਬਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਗੁਰੂ ਸਦਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਡੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹਨ। ਇਹ ਰੂਹਾਨੀ, ਅਮਰੀ (divine) ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹਨ। ਦੰਭੀ ਗੁਰੂ ਸਾ ਇਸ ਗਿਆਨ ਦੇ ਚਾਨਣੇ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ (ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ- ਕਿ ਮੈਂ ਜਾਣਿਆਂ ਨਹੀਂ) ਉਹ ਕੁੱਝ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਅਮਰੀ (divine) ਗੁਰੂ ਹਮੇ ਾਂ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹਨ ਇਸ ਨਿ ਚੇ ਜੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਬੀ ਪਕਾਓ ਤਾਂ ਵਕਤ ਆਵੇਗਾ ਜਦ ਇਹ ਗਲ ਸੱਚ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਲਗ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਸੁੱਖ ਦੇਵੇਗੀ।

(ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਪਦਮ ਭੂ ਨ ਡਾਕਟਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਚਿਤ ਪੁਸਤਕ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ ।)

❖❖❖

ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿ ਘ ਜੀ (ਪਿ ਗਲਵਾੜਾ) ਦੇ ਅਨਮੋਲ ਬਚਨ

ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਵਿਚ, ਪਿ ਗਲਵਾੜਾ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ, ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿ ਘ ਜੀ, ਇਕ ਮਹਾਨ ਚਿੰਤਕ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ, ਮਨੁਖ ਮਾਤਰ ਵਿਚ ਰੱਬ ਦੇ ਦਰ ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਰੱਬੀ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ, ਤਿਆਗ ਦੀ ਮੂਰਤ, ਖਾਲਸਾ ਪ ਥ ਦੇ ਵੱਡਮੁੱਲੇ ਹੀਰੇ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਹੋਏ ਹਨ ।

ਭਾਈ ਕਨ੍ਹਈਆ ਜੀ ਵਾਂਗ, ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਾਵਾਰਸ ਰੋਗੀਆਂ, ਅਪਾਹਜਾਂ, ਪਾਗਲਾਂ, ਸਮਾਜਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਦਾ ਿ ਕਾਰ ਹੋਈਆਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਜੋ ਸੇ ਵਾ ਕੀਤੀ ਉਹ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ।ਬੇਕਦਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ ਸੀਮਤ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਜਤ-ਸਤ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਾ ਵਾਰ ਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੁਹਿਆ ਉਹ ਆਪ ਨੂੰ ਪ ਜਾਬ ਦੀ ਮਦਰ ਟੈਰੇਸਾ ਬਣਨ ਦਾ ਹੱਕ ਬਖ ਦਾ ਹੈ ।

ਆਪ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਦਮ ਸ੍ਰੀ ਨਾਲ ਵਡਿਆਇਆ ਜੋ ਕਿ ਆਪ ਨੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੇ ਖੂਨੀ ਕਾਂਡ ਪਿਛੋਂ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਵਾਪਸ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ । ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਨਾਲ, ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਭੇਟਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਉਮੀਦ ਹੈ ਪਾਠਕ ਲਾਭ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਸਾਂ ਬਖ ਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਨਗੇ ।

ਆਪਣੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਮੈਂ ਬੜਾ ਮੂਰਖ ਹੋਵਾਂਗਾ ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਿ ਆਲ ਆਉਣ ਦਿਆਂ ਜਿਹੜਾ ਿ ਆਲ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖਤਾ ਕਲੰਕਤ ਹੋਵੇ ।ਹੁਣ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀ-ਮਾਤਰ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਸਮਾਜਕ ਸੇਵਾ ਤੇ ਦੇ -ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੇਰੇ ਕਾਰਜ ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਿਸਮਾਦ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਸਮਾਦ ਵਿਚ ਮੈਂ ਗੁੰਮ ਹੋਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ । ਪਰ ਇਸ ਵਿਸਮਾਦ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ।ਇਹ ਸਾਲ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾ ਅਸਥਾਨ ਅ ਦਰ ਸਾਈਂ ਦਿੱਤਾ ਰਬਾਬੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬ, ਭਾਈ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ

ਕਾਕਾ, ਤੂੰ ਰੋ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨ ਲਈ ਸੰਗਤ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤਕ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਕਿਥੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈਂ ? ਮੈਂ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੀ ਮੈਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਵ ੀਰ ਭਾਈ ਹੀਰਾ ਸਿ ਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਈ ਹੀਰਾ ਸਿ ਘ ਇਸ ਮੁ ਡੇ ਦੇ ਹੱਥ ਤੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ ਾਦ ਦਾ ਡੂੰਨਾ ਰੱਖ ਦੇਹ, ਇਸ ਦਾ ਿ ਆਲ ਰੱਖੀਂ, ਇਹ ਹੱਥੋਂ ਨਾ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਸਾਂ । ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਟੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਕਾ ਤੂੰ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਉਡੀਕਦਾ ਹੋਇਆ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਘਰ ਵਿਹਲਾ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਚਲਿਆ ਜਾਇਆ ਕਰ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਵੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਪ ਜ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਤੇ ਆਟਾ ਛਾਣਿਆ ਕਰਦਾ ਸਾਂ ।ਅੱਜ ਮੈਂ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ, ਆਨੰਦ ਸਾਹਿਬ, ਸਭ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸਾਂ ।ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਮੇਰਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਬਹੁਤ ਿ ਆਦਾ ਸੀ ।ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੀ ਸੀ ।

ਮੇਰੇ ਇਸ ਵਿਸਮਾਦ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਹ ਦਾਨੀ ਮਰਦ, ਇਸਤਰੀਆਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦੇ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਥਾਈਲੈਂਡ, ਨਿਊ ੀਲੈਂਡ, ਸਕਾਟਲੈਂਡ, ਜਰਮਨੀ, ਮਲੇ ੀਆ, ਅਰਬ ਦੇ ਾਂ ਈਰਾਨ ਜੈਸੇ ਅਨੇਕਾਂ ਦੇ ਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ । ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਰੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇਹ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦਾ ਸਾਲ ਭਰ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਹੈ । ਕੋਈ ਬੀਬੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਨੌਕਰੀ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਡਾਕਟਰ ਬਣੀ ਹਾਂ, ਜਾਂ ਮੈਂ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣੀ ਹਾਂ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਤਨ ਾਹ ਹੈ । ਕੰਵਾਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਜਦ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਆਪਣੀਆਂ ਤਨ ਾਹਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰੱਬਾ ਤੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਧੀਆਂ ਬਣਾਵੇਂਗਾ ?-ਕਿੰਨੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦਾ ਮੈਂ ਿ ਆਲ ਰੱਖਾਂਗਾ ? ਇਕੱਲੀ ਇਕੱਲੀ ਧੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਬਾਬਾ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਤਾਬਚੇ ਦਿਓ। ਕੋਈ ਗੁਰਸਿੱਖ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਘਰ ਵਿਚ ਗੋਲਕ ਰੱਖੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਲੋ ਕਿਲੋ ਤੇ ਦੋ ਕਿਲੋ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਲੈ ਕੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਇਕੱਲਾ ਇਕੱਲਾ ਬੱਚਾ ਇਸ ਗੋਲਕ ਵਿਚ ਪ ਜੀ ਦਸੀ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਪਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਹੈ ।ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਿਮਾਰ ਪਿਆ ਸਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਰਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਰਾ ੀ

ਹੋ ਕੇ ਪਿ ਗਲਵਾੜੇ ਜਾਵਾਂਗਾ ਤੇ ਅਪਾਹਿਜਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਆਪਣਾ ਦਾਨ ਦੇ ਕੇ ਆਵਾਂਗਾ ।ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ ਪਰਮਾਤਮਾ ਜਿਹੜਾ ਘਟ-ਘਟ ਦੇ ਅ ਤਰ ਦੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅਪਾਹਿਜਾਂ ਦਾ ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਰਾ ੀ ਕਰ ਦੇਵੇ ।ਕੋਈ ਬੀਬੀ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਦਾਨ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ-ਜਿਸ ਦਾ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧੀ ਮਰ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰਜਾਈ ਕੰਬਲ, ਖੇਸੀ, ਭਾਂਡੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਬੀਬੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਇਹ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੇਰੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਹਨ।

ਇਕ ਬੀਬੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਿਰ ਸਾਊਥ ਹਾਲ ਵਿਚ ਡੱਬਾ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਪਿ ਗਲਵਾੜੇ ਲਈ ਉਗਰਾਹੀ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ।ਉਹ ਬੀਬੀ ਪਿਛਲੇ ਪ ਜ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਾਇਦ ਸਾਨੂੰ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਉਗਰਾਹ ਕੇ ਭੇਜ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ।ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਿਚ ਪਿ ਗਲਵਾੜੇ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ 100 ਕੁ-ਪ ਜਾਬੀ ਲੜਕੇ ਐਤਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਮਾਇਆ ਉਗਰਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਜਿਹੜੀਆਂ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾਨ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਲੜਕੀ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਨੈਰੋਬੀ (ਅੰਰੀਕਾ) ਤੋਂ ਆਈ ਸੀ । ਉਹ ਅ ਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅ ਗਰੇ ੀ ਲੇਖ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਜੰਮੀ ਪਲੀ ਹੈ।ਉਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਪ ਜ-ਛੇ ਘ ਟੇ ਅ ਗਰੇ ੀ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪਈਆਂ ।ਉਹ ਅਪਾਹਿਜਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣ ਕੇ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੁਆਨ ਪਾਗਲ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ) ਰੋ ਪਈ ਸੀ ।ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਹੰਤੇ ਦੇ ਹੰਤੇ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਿਆ ਕਰਾਂਗੀ । ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਦੱਸਿਆ । ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ ਜਿਹੜੇ ਦੇ ਅੱਗੇ ਤੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਜੰਗ ਦਾ ਤਰਾ ।ਅਜਿਹੇ ਜੰਗੀ ਹਥਿਆਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਪ ਜਾਂ ਮਿ ਟਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਰਬਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੈਂਤੀ ਵਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਮਨੁੱਖ ਅਨੇਕਾਂ ਲਾਲਚਾਂ ਦੀ ਾਤਰ, ਦੂਜੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਕਿਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ।ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਦਇਆ ਭਾਵ ਤੋਂ ਾਲੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਬੇ-ਰਹਿਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੁੱਖ ਵੱਢੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਉਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਇਕ ਸੌ ਸਾਲ ਵਿਚ ਰੇਤ ਦਾ ਮਾਰੂਥਲ ਬਣ ਜਾਏਗੀ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਆਬਾਦੀ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਮਰੇਗੀ ਤੇ ਆਟੇ ਚੋਂ ਲੂਣ ਜਿੰਨਾ ਬਾਕੀ ਬਚੇਗੀ ।ਮੈਥੋਂ ਅਜੇ ਹੇ ਿ ਆਲ ਸੁਣ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਸੋਚਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਜਨਮ ਦੇ ਪਿਓ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸਰਦਾ ਬਲਕਿ ਗਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਿਓ ਦੀ ਲੋੜ ਭੀ ਓਨੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਿਓ ਦੀ ।

ਜਿਸ ਪਿਆਰ, ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਰਧਾ ਨਾਲ ਦੇ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨ ਲੜਕੀਆਂ ਤੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਪੈਸੇ ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਅ ਦਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ_ਕਰਾਨੇ ਦਾ ਰੋਣਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਮਾਵਾਂ ਤੇ ਧੀਆਂ ਬਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰੱਬ ਦੀ ਸੱਤਿਆ ਚਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਚਲਾਈ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦਾ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਖੋਜ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਸਾਧ-ਪੁਣੇ ਦਾ ਨਿਰਵਿਘਨ ਪਵਿੱਤਰ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਂਦਾ ਜਾਵਾਂ ।

ਪ੍ ਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਸ੍ਿ ਟੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਰਚੀ ਉਸ ਨੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁ ਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ ਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ_ਰਾਕ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਦਣ ਦਾ ਕੋਈ ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ? ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਉਸ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਹੋਵੇਗੀ । ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਾਹਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਿਕਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੈਸੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਰਚਣ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਜੈਸੇ ਮਹਾਂਪੁਰ ਰੱਬ ਨੇ ਏਸੇ ਲਈ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੈਸੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਰਚੀ । ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਉਹ ਅਭਾਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਜੈਸੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਠਾਣਿਆਂ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਰੋਗ ਲੱਗਦੇ ਹਨ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੈਸੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਚੋਂ ਸਿਹਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜੈਸਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ :

ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮਹਲਾ ੧

ਸਭਿ ਰਸ ਮਿਠੇ ਮ ਨਿਐ ਸੁਣਿਐ ਸਾਲੋਣੇ ॥
ਖਟ ਤੁਰਸੀ ਮੁਖਿ ਬੋਲਣਾ ਮਾਰਣ ਨਾਦ ਕੀਏ ॥
ਛਤੀਹ ਅ ਮ੍ਰਿਤ ਭਾਉ ਏਕੁ ਜਾ ਕਉ ਨਦਰਿ ਕਰੇਇ ॥੧॥
ਬਾਬਾ ਹੋਰੁ ਖਾਣਾ ਖੁਸੀ ਖੁਆਰੁ ॥
ਜਿਤੁ ਖਾਧੈ ਤਨੁ ਪੀੜੀਐ ॥
ਮਨ ਮਹਿ ਚਲਹਿ ਵਿਕਾਰ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਪ : ੧੬ ॥
....
ਧ੍ਰਿਗੁ ਧ੍ਰਿਗੁ ਖਾਇਆ ਧ੍ਰਿਗੁ ਧ੍ਰਿਗੁ ਸੋਇਆ ॥

ਧ੍ਰਿਗੁ ਧ੍ਰਿਗੁ ਕਾਪੜੁ ਅ ਗਿ ਚੜਾਇਆ ॥੭੯੬॥

ਹੇਠਾਂ_ਰਾਕ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵਾਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ :

ਅਲਪ ਅਹਾਰ ਸੁਲਪ ਸੀ ਨਿੰਦ੍ਰਾ
ਦਯਾ ਛਿਮਾ ਤਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ।

ਮਨੁੱਖ ਅ ਦਰ ਵਿਸਮਾਦ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇਕ ਤੀਬਰ ਇੱਛਾ ਹੈ । ਜਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ, ਰੱਬ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸਮਾਦ-ਭਰੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਵਿਸਮਾਦ-ਭਰੀਆਂ_ ਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਫੇਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾੜੀਆਂ ਖੁ ੀਆਂ ਦਾ ਿ ਆਲ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ । ਇਹੀ ਕੁਝ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚੋਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਕੇ ਆਪਦੀ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਘਾੜਤ ਦੇ ਕਾਰ ਾਨੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਘਾੜਤ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ 18 ਅਗਸਤ 1947 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਉਸ ਮਹਾਨ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਛਤਰ-ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਰਿਹਾ ਸਾਂ । ਉਸੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਇਕ ਰਿਫਿਊਜੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਨਗਰੀ ਸ੍ਰੀ ਅ ਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਾਲੇ ਰਿਫਿਊਜੀ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਸਾਂ । ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਪ ਜ ਆਨੇ ਸਨ । ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਉਤੇ ਲੂਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚਲ ਰਿਹਾ ਪਿ ਗਲਵਾੜਾ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬਦਾਂ ਹਉ ਮੂਰਖੁ ਕਾਰੈ ਲਾਈਆ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਕੰਮੇ ਅਤੇ ਜੀਅ ਦਾਨੁ ਦੇਇ ਭਗਤੀ ਲਾਇਨਿ ਹਰਿ ਸਿਉ ਲੈਨਿ ਮਿਲਾਇ ਦੇ ਖਰਾਦ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਜੀਵਨ ਖਰਾਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਖਰਾਦ ਤੋਂ ਖਰਾਦਿਆ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਜੋ ਮਿਲਵਰਤਣ ਤੇ ਉਤ ਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਸਮਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਦਿਨ ਰਾਤ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭੇਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬਦ ਵਿਚ ਛਿਪਿਆ ਪਿਆ ਹੈ :-

ਜਹ ਜਹ ਕਾਜ ਕਿਰਤਿ ਸੇਵਕ ਕੀ
ਤਹਾ ਤਹਾ ਉਠਿ ਧਾਵੈ ॥੧॥
ਸੇਵਕ ਕਉ ਨਿਕਟੀ ਹੋਇ ਦਿਖਾਵੈ ॥ ਪ : ੪੦੩ ॥

ਇਸ ਬਦ ਦੇ ਵਿਸਮਾਦ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਲਿਆ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਸ ਬਦ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹਾਂ :-

ਹਮ ਰੁਲਤੇ ਫਿਰਤੇ ਕੋਈ ਬਾਤ ਨ ਪੂਛਤਾ
ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗਿ ਕੀਰੇ ਹਮ ਥਾਪੇ ॥੧੬੭॥

ਲੜਕੇ ਲੜਕੀਆਂ, ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ, ਤੇ ਬਾ ਾਂ

ਬ ੀਚਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਰਹੇ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿ ਨ ਤੀ ਤਾਤੀ ਵਾਉ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ ।ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਤੇ_ਰਾਕ ਦੀ ਘਾਟ ਨੇ ਜੋ ਕਹਿਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਣੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਇਸ ਕਿਤਾਬਚੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਕੁਆਰੇ ਮੁ ਡੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਬਦ ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ :-

ਭੈ ਵਿਚਿ ਸੂਰਜੁ ਭੈ ਵਿਚਿ ਚੰਦੁ ॥

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਚੱਲਣਗੇ ਕਿ ਜੇ ਸੂਰਜ, ਚੰਦ, ਤਾਰੇ ਤੇ ਧਰਤੀ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਅੱਖ ਪੁੱਟ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ ਬਲਕਿ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਿਕੰਜੇ ਵਿਚ ਜਕੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕੀ ਹਸਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਤ ਸਤ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਤੋੜਦਾ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਮ ਦਰ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰੇ ।

ਕਿਸੇ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਬੜੇ ਭੈੜੇ ਤੋਂ ਭੈੜੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।ਬੜੇ ਸੰਕਟ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।ਭੂਚਾਲ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹੜ੍ਹ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੰਗ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਰਾਜਸੀ ਭਾਜੜਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਕਈ ਦਿਨ ਭੁੱਖ ਕੱਟਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਕਈ ਕਈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਤੁਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਵੱਡਾ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਈ ਕਈ ਦਿਨ ਪੈਦਲ ਤੁਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਲੂਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਪਿੱਠ ਤੇ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਭਾਜੜ ਚੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਲੇਜੇ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਪਿੱਠ ਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਲਿਆਇਆ ਸਾਂ । ਕਮ ੋਰ ਬੰਦਾ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਰਦਾ । 2● ਸਾਲ ਤਕ ਕਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਬ੍ਰਹਮਚਰਯ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਭਾਵੇਂ ਖੇਤੀ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਪੁਲੀਸ ਜਾਂ ੌਜ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ, ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ, ਹਰ ਕੰਮ ਲਈ ਨਿੱਗਰ ਸਰੀਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।ਜਿਹੜਾ ਬੱਚਾ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਵੀਰਯ ਨ ਟ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਵੇਗਾ ਉਹ ਕਮ ੋਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਕਿਸੇ ਰੋਗ ਦਾ ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਮਰ ਜਾਵੇਗਾ ।ਕਮ ੋਰ ਸਰੀਰਾਂ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਦੇ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਮਾਰ ਖਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬਰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠਾਂ ਕੁਚਲੇ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਐਸ. ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿ ਨਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਬਣਾਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰੂਰ ਬਰਬਾਦ ਹੋਵੇਗੀ । ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਕਟ ਆਉਣਗੇ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਪੈਣਗੇ ।ਉਹਨਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣ ਦੇਣ ਜਾਂ ਚੰਗੀ ਬਣਾ ਦੇਣ ।ਵਰਤਮਾਨ ਸਦੀ

ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਚਾਰਡਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਬਖ ੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਆਹਾਰ ਆਪ ਲੱਭੇ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇ ਉਹ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰੇ । ਉਸ ਨੂੰ ਇਤਨੀ ਬੁੱਧੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਗਹੁ ਨਾਲ ਤੱਕਦਾ ਹੋਇਆ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਵੀ ਲਾ ਸੱਕੇ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਚਲਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਦੇ ਜਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕੀ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ । ਉਸ ਵਿਚ ਇਹ ਯੋਗਤਾ ਵੀ ਹੈ, ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵਿਗੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸੱਕੇ ਤੇ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾ ਸਕੇ ਤੇ ਉਸ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਾਰੀ ਵੀ ਕਰ ਸੱਕੇ । ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਅ ਦਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਖਿੱਚ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬੰਦੇ ਇਕ ਹਨ ।

ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਨ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹਾਲਤ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਰਦਾਰ ਵੀ ਕਰ ਸਕਣ ਤੇ ਫੇਰ ਓੜਕ ਕਿਸੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਤਹਿ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਣ । ਦਸਵੇਂ ਪਾਤ ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਸੀਸ ਤੱਕ ਲੈਣ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪ ਜ ਪਿਆਰੇ ਪਰਖੇ ਸਨ :

ਜੇਕਰ ਕਰਨੀ ਦੇ ਸੂਰੇ ਕਿਸੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕੀਂ ਸੀਸ ਤੱਕ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਮਾਰੂਸਥਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਰੁੱਖਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਹਿਰੀਲੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਕਾਰ ਾਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਘੱਟ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ, ਮੋਟਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਛੱਡਣ, ਕੋਇਲੇ ਤੇ ਤੇਲ ਦੀ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਜੈਸੇ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁ ਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਲੱਭਣੇ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ । ਸਮਾਂ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਉਹ ਸਾਖੀ ਹਰ ਰੋ ਉਹ ਮਾਂ ਯਾਦ ਕਰੇ ਜਿਸ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਬੱਚਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾ ਰਹੀ ਹੈ-ਜੋ ਸਾਖੀ ਵੇਈ ਨਦੀ ਦੀ ਹੈ; ਜਿਸ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਭਾਰੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਡੁਬੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਬਾਲ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਰਹਾਂ ਜਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬਦ ਦੇ ਤਕਾ ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇ -ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਕਰਮਣਤਾ ਦੀ ਦਲਦਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਜੀਵਨ ਅਰਪਣ ਕਰਾਂ ।

ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕਰਲਾਣੇ
ਤੈਂ ਕੀ ਦਰਦੁ ਨ ਆਇਆ ॥ ਪ : ੩੬੦॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ ਇਹ ਬਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਚੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ ਜਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਾਬਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ

ਦੇ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ, ਮਰਦਾਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਕਥਨੀਯ ਦੁਰਗਤੀ ਦੇਖੀ ਸੀ ।

ਦੇ –ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਬਦ :–

ਬਲੁ ਹੋਆ ਬੰਧਨ ਛੁਟੇ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਹੋਤੁ ਉਪਾਇ ॥
ਨਾਨਕ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤੁਮਰੈ ਹਾਥ ਮੈ
ਤੁਮ ਹੀ ਹੋਤ ਸਹਾਇ ॥੫੪॥ ਪ : ੧੪੨੯ ॥

ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕੀਂ ਕਿਸੇ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਰੱਬ ਉਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸੰਲਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਕਰਦਾ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਮੋਰਚੇਂ ਤਹਿ ਕਰਾ ਦਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

(ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਿ ਗਲਵਾੜਾ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਵਿਚੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ)

❖❖❖

ਬੈਲੁ ਬਿਰਾਨੇ ਹੋਈ ਹੈ

੍ਰੋਮਣੀ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕ ਸਾਖੀ ਸਾਖੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇੰਜ ਲਿਖੀ ਹੈ :

ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਇਕ ਕਰਮ ਕਾਂਡੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜੀ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਜਨਮ ਸੰਲਾ ਕਰੋ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਉ ਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖਟ ਕਰਮੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਾਂ। ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਣਾ, ਦਾਨ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਲੈਣਾ, ਯੱਗ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਰਾਉਣਾ ਹੀ ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਕਲਿਆਣ ਹੈ।

ਦੇਵ ਨੇਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗਊ ਦਾਨ ਕਰ ਗਿਆ, ਜੋ ਦੇਖਣ ਭੀ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਸੀ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਭੀ ਕਾਂੀ ਦਿੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਗਰ ਵੱਛਾ ਸੀ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਉਸ ਗਾਂ ਨੇ ਮੋਹ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜੀ ਦਾ ਉਸ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪੈ ਗਿਆ।

ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਪਿਛੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ। ਕੁਦਰਤੀ, ਜੋ ਚੀ ਪਿਆਰੀ ਹੋਵੇ ਉਹੀ ਬਾਰ ਬਾਰ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਸੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜੀ ਦੇ ਅੰਤ ਸਮੇਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰਤ ਗਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਉਪਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜਨਮ, ਿਦਗੀ ਵਿਚ ਅਪੂਰਨ ਆ ਾਵਾਂ ਪੂਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਢੇ ਤ੍ਰੈ ਮਣ ਦੇਹੁਰੀ ਚਲੈ ਪਾਣੀ ਅੰਨਿ॥
ਆਇਓ ਬੰਦਾ ਦੁਨੀ ਵਿਚਿ ਵਤ ਆਸੂਣੀ ਬੰਨਿ॥
ਮਲਕੁਲ ਮਉਤ ਜਾਂ ਆਵਸੀ ਸਭ ਦਰਵਾਜੇ ਭੰਨਿ॥
ਤਿਨਾ ਪਿਆਰੇ ਭਾਈਆ ਅਗੈ ਦਿਤਾ ਬੰਨਿ॥
ਵੇਖਹੁ ਬੰਦਾ ਚਲਿਆ ਚਹੁ ਜਣਿਆ ਦੈ ਕੰਨ੍ਹਿ॥
ਫਰੀਦਾ ਅਮਲ ਜੇ ਕੀਤੇ ਦੁਨੀ ਵਿਚ ਦਰਗਹ ਆਏ ਕੰਮ। ਅੰਗ ੧੩੮੩

ਅਰਥ : ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਮਣ (ਕੱਚੇ) ਦਾ, ਬੰਦੇ ਦਾ ਸਰੀਰ ਹੈ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਆਪਣੀਆਂ ਆ ਾਵਾਂ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੀ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਖੀਰ ਮਲਕੁਲ ਮੌਤ (ਯਮਦੂਤ) ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਾਰੇ (ਨੌਂ ਦਰਵਾ) ਤੋੜ ਕੇ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਬੰਦੇ ਦੇ ਪਿਆਰੇ (ਮਿੱਤਰ, ਸੰਬੰਧੀ) ਅਤੇ ਭਾਈ, ਬੰਦੇ ਦੇ ਮਰਣ ਪਿਛੋਂ, ਬੇਬਸ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਅਰਥੀ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਫਰੀਦ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਖੋ ਆਸਾ ਪੂਰਨ ਕਰਨ ਆਇਆ ਆਦਮੀ ਅੰਤ ਚਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਮੋਢੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਮ ਾਨਘਾਟ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਕਰਮ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕੀਤੇ

ਹਨ ਉਹ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਉਘੜ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਣਗੇ।

ਆਸਾ ਅ ਦਰਿ ਜੰਮਿਆ ਆਸਾ ਰਸ ਕਸ ਖਾਇ ॥ਅ ਗ ੬੧ ॥

ਕਿਉਂਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਸੁਰਤ ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਗਊ ਵਿਚ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਮਰਨ ਪਿਛੋਂ ਵੱਛਾ ਬਣ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਿ ਮੀਦਾਰਾਂ ਨੇ ਖਲਾਇਆ ਪਲਾਇਆ, ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਹੱਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਵਿਹਲੀਆਂ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੇ? ਇਸ ਲਈ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਡੰਡੇ ਖਾਣੇ ਪਏ ਅਤੇ ਅੰਤ ਨਿੱਸਲ ਹੋ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ।

ਦੇਵ ਨੇਤ ਨਾਲ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਰਸਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੱਟਾਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਬੈਲ ਕਿਉਂ ਮਾਰਦੇ ਹੋ। ਉ ਤਰ ਵਿਚ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਸ ਖਿਲਾਪਿਲਾ ਕੇ ਵੱਡਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਹੁਣ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਮਾਰੀਏ ਨਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਕਰੀਏ?

ਭਗਤ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਮੈ ਇਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਲੈਣ ਦਿਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾ ਕੇ ਬੈਲ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਦ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਰਾਮ ਨਾਮ ਜਪ ਕਲਿਆਣ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਤੂੰ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ; ਹੁਣ ਖਾਹ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਮਾਰ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਹੱਲ ਨਾਲ ਜੁੜ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਮੈਨੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਵੋ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨਾਂਗਾ।

ਇਸ ਸਾਖੀ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬਦ ਹੈ :

ਚਾਰਿ ਪਾਵ, ਦੁਇ ਸਿੰਗ,
ਗੁੰਗ ਮੁਖੁ, ਤਬ ਕੈਸੇ ਗੁਨ ਗਈ ਹੈ॥
ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਠੇਗਾ ਪਰਿ ਹੈ,
ਤਬ ਕਤ ਮੂਡ ਲੁਕਈ ਹੈ॥੧॥
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਬੈਲ ਬਿਰਾਨੇ ਹੋਈ ਹੈ॥
ਫਾਟੇ ਨਾਕਨ ਟੂਟੇ ਕਾਧਨ
ਕੋਦਉ ਕੋ ਭੁਸ ਖਈ ਹੈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸਾਰੋ ਦਿਨ ਡੋਲਤ ਬਨ ਮਹੀਆ ਅਜਹੁ ਨ ਪੇਟ ਅਘਈ ਹੈ॥
ਜਨ ਭਗਤਨ ਕੋ ਕਹਿਓ ਨ ਮਾਨੋ ਕੀਓ ਅਪਨੋ ਪਈ ਹੈ॥੨॥
ਦੁਖ ਸੁਖ ਕਰਤ ਮਹਾ ਭ੍ਰਮਿ ਬੂਡੋ ਅਨਿਕ ਜੋਨਿ ਭਰਮਈ ਹੈ।
ਰਤਨ ਜਨਮੁ ਖੋਇਓ ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਸਰਿਓ ਇਹ ਅਉਸਰ ਕਤ ਪਈ ਹੈ॥੩॥
ਭ੍ਰਮਤ ਫਿਰਤ ਤੇਲਕ ਕੇ ਗਪਿ ਜਿਉ ਗਤਿ ਬਿਨੁ ਰੈਨਿ ਬਿਹਈ ਹੈ॥
ਕਹਤ ਕਬੀਰ ਰਾਮ ਨਾਮ ਬਿਨੁ ਮੂਡ ਧੁਨੇ ਪਛਤਈ ਹੈ॥੩॥ਅ ਗ ੫੨੪ ॥

ਅਰਥ : ਹੇਭਾਈ ਜਦ ਤੇਰੇ ਚਾਰ ਪੈਰ, ਦੋ ਸਿੰਗ ਅਤੇ ਗੂੰਗਾ ਮੂੰਹ ਹੋਵੇਗਾ ਫਿਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਵੇਂਗਾ। ਉਠਦਿਆਂ ਬੈਠਦਿਆਂ ਤੇਰੇ ਸੋਟਾ ਪਵੇਗਾ ਫਿਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਰ ਲੁਕਾਵੇਂਗਾ।

ਜਦ ਤੇਰੇ ਹਲ੍ਹ (ਜੁੜਨ ਨਾਲ) ਮੋਢਿਆਂ ਤੇ ਘਾਸ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨੱਕ ਵਿਚ ਵਾਗ ਫੜਨ ਲਈ ਰਸਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਖਿਧ ਭੂਸਾ ਖਾਣ ਮਿਲੇਗਾ ਫਿਰ ਕੀ ਕਰੇਂਗਾ? ਹੇ ਭਾਈ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਸਾਰ ਕੇ ਬਿਗਾਨੇ ਬੈਲ ਬਣਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮਨੁਖਾ ਜਨਮ ਵਿਚ ਤਾਂ ਦੋ ਚਾਰ ਰੋਟੀਆਂ ਨਾਲ ਪੇਟ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਬੈਲ ਬਨ ਕੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਚਰਨ ਤੋਂ ਭੀ ਪੇਟ ਨਹੀਂ ਭਰੇਗਾ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਭਗਤ ਜਨਾ ਦਾ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਇਸ ਲਈ ਆਪਣਾ ਕੀਤਾ ਭੁਗਤੇਂਗਾ। (ਮਾਇਆ ਦੇ) ਭ੍ਰਮ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ (ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ) ਦੁਖ ਸੁਖ ਭੋਗ ਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚ ਭਟਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਰਤਨ ਵਰਗਾ ਕੀਮਤੀ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਬੇਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਖੋ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਫਿਰ ਤੈ ਇਹ ਮੌਕਾ ਕਦ ਮਿਲੇਗਾ? ਤੇਲੀ ਦੇ ਬਲਦ ਅਤੇ ਬਾਂਦਰ ਵਾਂਗ ਭਉਂਦਿਆਂ ਗਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਰੁਪੀ ਰਾਤ ਗੁ ਰ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਭੁਲਾ ਕੇ ਅੰਤ ਸਮੇਂ, ਸਿਰ ਮਾਰ ਮਾਰ ਪਛਤਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ।

ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਤਰਕ ੀਲਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਉਪਦੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਤਰਕਾਂ ਮਾਰਨ ਹਨ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਸਾਂ ਤਤ ਸਾਰ ਗੱਲ ਲੈਣੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਸਾਰ ਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚ ਭਰਮਣਾਂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਗੂਹਜ ਰਮ ਾਂ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ :

ਜੀਉ ਪਾਇ ਤਨੁ ਸਾਜਿਆ ਰਖਿਆ ਬਣਤ ਬਣਾਇ॥ (ਅੰਗ ੧੩੮)

ਭਾਵ ਪਰਮੇ ਰ ਨੇ ਐਸੀ ਬਣਤ ਬਣਾਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਰੀਰ ਵਿਚ (ਜੀਉ) ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਪਾ ਕੇ ਸਰੀਰ ਿ ਗਾਰਿਆ ਹੈ। ਸਰੀਰ (ਪਿੰਡ) ਅਤੇ ਜੀਉ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਖੇਲ੍ਹ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬੈ ਰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਕੋਈ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਏ ਲੋਕੀਂ ਭੂਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਤੋਂ ਬੈ ਰ ਇਹ ਸਰੀਰ ਮਿਟੀ ਦੀ ਢੇਰੀ ਹੈ।

ਸਰੀਰ, ਮਨ ਰੁਪੀ ਜੀਵ ਦਾ ਇਕ ਔ ਾਰ (ਟੂਲ) ਜਾਂ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ। ਮਨ ਵਿਚ ਫੁਰਨਾ ਫੁਰਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੈਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ ਅਤੇ ਜੇ ਮਨ ਵਿਚ ਫੁਰਨਾ ਫੁਰਿਆ ਕਿ ਠੇਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਪੈਰ ਠੇਕੇ ਵੱਲ ਲੈ ਤੁਰੇ।

ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅੱਖ ਵਿਚ ਇਕ ੀ ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਹੈ, ਅੰਦਰ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਮਨ ਹੈ। ਉਸੇ ਅੱਖ ਨਾਲ ਮਿੱਤਰ ਦੇਖ ਕੇ ਮਨ ਖਿੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁ ਮਣ ਦੇਖ ਕੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਤਿਉੜੀਆਂ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਨ, ਮਾਂ, ਭੈਣ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਿ ਤੇਦਾਰਾਂ ਇਕੋ ਅੱਖ ਨਾਲ ਦੇਖ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਬੂਲਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਨ ਉਹੋ ਹਨ ਆਪਣੀ ਤਾਰੀ ਸੁਣ ਕੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਖੁ ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ,

ਰੌਣਕ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿੰਦਿਆ ਜਾਂ ਕੌੜੇ ਬੋਲ ਸੁਣ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਰੀਰ ਮਾਇਆ (ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ) ਦੇ ਪੰਜ ਤੱਤਾਂ, ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਅਗਨੀ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਆਕਾ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜ ਤੱਤ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਡਾਕਟਰ, ਚੋਰ, ਸਾਧ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਜਾਂ ਗਰੀਬ ਵਿਚ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਪਰਮੇ ਰ ਨੇ ਪਾਏ ਹਨ। ਸਰੀਰ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ 98.5 ਫਾਰਨਹੀਟ ਤੋਂ ਵਧਣ ਨਾਲ, ਸਭ ਬੁਖਾਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਆਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਘੱਟ ਜਾਣ ਨਾਲ, ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ ਕਮ ੋਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਨੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਸਭ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਜਾਂ ਸਾਹ (ਹਵਾ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।)

ਮਨ, ਬੁੱਧ, ਚਿਤ ਅਤੇ ਅੰਹਕਾਰ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਦਾ ੂ ਖਸੁਮ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਅਹੰਕਾਰ ਇਸ ਦੇ ਅੰਗ ਹਨ। ਪੰਜ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੇ ਅਤੇ ਪੰਜ ਕਰਮ ਇੰਦਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਮਨ ਸਾਰੀ ਖੇਡ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਪੰਜ ਤੱਤ (ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਅਗਨੀ, ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਅਕਾ) ਸਭ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮਨ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਚੋਰ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਧ ਹੈ। ਕੋਈ ਡਰਪੋਕ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਬਹਾਦਰ ਹੈ। ਕੋਈ ਗਿਆਨੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਗਿਆਨੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਮਿਠੇ ਬੋਲ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਦੁਰਬਚਨ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।

ਬਲਵਾਨ ਸਰੀਰ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ, ਮਨ ਕਮ ੋਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਕਰਕੇ ਖੁਦਕ ੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਮਾੜੇ, ਅੱਗੇ ਸਮਰਪਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਕਿ ਮਨ ਦਾ ਬਲਵਾਨ, ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਥੂਲ ਸਰੀਰ ਦੇ ਪੰਜ ਤੱਤ ਬਦਲੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਾਮੀ, ਕ੍ਰੋਧੀ, ਲੋਭੀ ਅਤੇ ਅੰਹਕਾਰੀ ਪੁਰ ਸੰਤ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਦੇ ਉਪਦੇ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਭੂਮੀਆਂ (ਚੋਰ), ਸੱਜਣ (ਠੱਗ) ਅਤੇ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਵਰਗੇ ਅਹੰਕਾਰੀ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਭੀ ਸੰਤ ਬਣ ਗਏ। ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਡਾਕੂ ਤੋਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੁ ਦਿਲ, ਡਰਪੋਕ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਬੜੇ ਬੜੇ ਜਾਬਰ ਮੁਗਲ ਪਠਾਣਾਂ ਡੇਗ ਲਿਆ।

ਸਰੀਰ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਨਾਲ ਭਲਵਾਨ ਬਣੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਖਾੜਿਆਂ ਦੇ ਜੇਤੂ ਬਣ ਕੇ ਇਨਾਮ ਪਾਈਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮਨ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਫਤਿਹ ਪਾ ਲਈਦੀ ਹੈ ।

ਮਨੁ ਜੀਤੈ ਜਗੁ ਜੀਤ।। (ਜਪੁਜੀ)

ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਇੱ ਤ

ਮਾਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਰੇ ਰੇ ਦਰਗਾਹ ਕਹੈ ਨ ਕੋਊ।।
ਆਉ ਬੈਠੁ ਆਦਰੁ ਸਭ ਦੇਊ।। ਅੰਗ ੨੫੨

ਸਰੀਰ ਨਾਸਵਾਨ ਹੈ ਪਰ ਜੀਵ ਆਤਮਾ, ਨਾ ਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰਾਮ ਦੀ ਅੰ ਹੈ :

ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਇਹ ਰਾਮ ਕੀ ਅੰਸੁ।।
ਜਸ ਕਾਗਦ ਪਰ ਮਿਟੈ ਨ ਮੰਸੁ।। ਅੰਗ ੯੭੧

ਸਾਧੋ ਇਹੁ ਤਨੁ ਮਿਥਿਆ ਮਾਨੋ।।
ਯਾ ਭੀਤਰ ਜੋ ਰਾਮ ਬਸਤ ਹੈ
ਸਾਚੋ ਤਾਹਿ ਪਛਾਨੋ।। (ਅੰਗ ੧੧੮੧)

ਸਰੀਰ ਕਰ ਕੇ ਬੰਦਾ ਕਈ ਘੰਟੇ ਇਕ ਥਾਂ ਚੌਂਕੜਾ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮਨ ਚੰਚਲ ਹੈ ਇਕ ਮਿੰਟ ਭੀ ਨਹੀਂ ਟਿਕਦਾ। ਬੜੇ ਬੜੇ ਜੋਗੀ, ਸੰਤ ਅਤੇ ਤਪੀਸਰ ਮਨ ਇਕਾਗਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹਾਰ ਗਏ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇੰਜ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਾਇਆ ਨਗਰੁ ਇਕ ਬਾਲਕੁ ਵਸਿਆ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਥਿਰ ਨ ਰਹਾਈ।।
ਅਨਿਕ ਉਪਾਵ ਜਤਨ ਕਰ ਰਾਖੇ ਬਾਰੰਬਰ ਭਰਮਾਈ।।
ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਬਾਲਕੁ ਇਕਤ ਘਰਿ ਆਣੁ।।
ਸਤਿਗੁਰ ਮਿਲੈ ਤ ਪੂਰਾ ਪਾਈਐ
ਭਜੁ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਨੀਸਾਣੁ।। ਅੰਗ ੧੧੯੧

ਅਰਥ : ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਨਗਰ ਵਿਚ ਇਕ (ਮਨ ਰੂਪੀ) ਬਾਲਕ ਵੱਸਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਖਿਨ ਪਲ ਮਾਤਰ ਲਈ ਭੀ ਟਿਕਦਾ ਨਹੀਂ। ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਉਪਾਓ ਅਤੇ ਯਤਨ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਇਸ ਰੱਖੇ ਪਰ ਇਹ ਬਾਰ ਬਾਰ ਭਰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੇ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ (ਪਰਮੇ ਰ) ਤੁਸੀਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਇਕ ਥਾਂ (ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਹ ੂਰੀ ਵਿਚ) ਟਿਕਾ ਦੇਵੋ।

ਮਨ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਹੀ ਧਰਮ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਹੈ :

ਮਮਾ ਮਨ ਸਿਉ ਕਾਜੁ ਹੈ ਮਨ ਸਾਧੇ ਸਿਧ ਹੋਇ।।
ਮਨ ਹੀ ਮਿਨ ਸਿਉ ਕਹੈ ਕਬੀਰਾ
ਮਨ ਸਾ ਮਿਲਿਆ ਨਾ ਕੋਇ।। ਅੰਗ ੯੯੯

ਸਰੀਰ ਮਰ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਸੁਆਹ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਦੇ ਮਰਣ ਨਾਲ ਪੰਜੇ ਤੱਤ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਅਗਨੀ ਮਿੱਟੀ ਆਦਿ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮਰਨ ਪਿਛੋਂ ਮਨ ਕਰਕੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮ, ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਹਿ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸੰਚਰੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਿਦਗੀ ਵਿਚ ਅਪੂਰਨ ਆ ਾਵਾਂ ਜਾਂ ਹਉਮੈ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ

ਕਰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਫਲ ਭੋਗਣ ਲਈ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਦੁਬਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ:

ਜਿਨਿ ਰਚਿ ਰਚਿਆ ਪੁਰਖ ਬਧਾਤੇ ਨਾਲੇ ਹਉਮੈ ਪਾਈ॥
ਜਨਮ ਮਰਣ ਇਸ ਹੀ ਕਉ ਹੈ ਰੇ ਓਹਾ ਆਵੈ ਜਾਈ॥ ਅੰਗ ੯੯੯

ਹਉ ਵਿਚਿ ਆਇਆ ਹਉ ਵਿਚ ਗਇਆ॥
ਹਉ ਵਿਚਿ ਜੰਮਿਆ ਹਉ ਵਿਚਿ ਮੁਆ॥

ਹਉਮੈ ਏਹਾ ਜਾਤਿ ਹੈ ਹਉਮੈ ਕਰਮ ਕਮਾਹਿ॥
ਹਉਮੈ ਏਈ ਬੰਧਨਾ ਫਿਰਿ ਫਿਰ ਜੋਨੀ ਪਾਹਿ॥
ਹਉਮੈ ਕਿਥੋਂ ਊਪਜੈ ਕਿਤੁ ਸੰਜਮਿ ਇਹ ਜਾਇ॥
ਹਉਮੈ ਏਹੋ ਹੁਕਮੁ ਹੈ ਪਇਐ ਕਿਰਤਿ ਫਿਰਾਹਿ॥
ਹਉਮੈ ਦੀਰਘ ਰੋਗ ਹੈ ਦਾਰੂ ਭੀ ਇਸ ਮਾਹਿ॥
ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਜੇ ਆਪਣੀ ਤਾਂ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਕਮਾਹਿ॥
ਨਾਨਕ ਕਹੈ ਸੁਣਹੁ ਜਨੋ ਇਤੁ ਸੰਜਮਿ ਦੁਖ ਜਾਇ॥

ਵਾਰ ਆਸਾ ਅੰਗ ੪੬੬

ਉਮਰ ਵਧਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ, ਅਖ, ਕੰਨ, ਹਥ-ਪੈਰ, ਮਾਸਪੇ ਿਆਂ ਅਤੇ ਪਠਿਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਤਾਕਤ ਘਟਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਨ ਦੀਆਂ ਵਾ ਨਾਵਾਂ, ਈਰਖਾ, ਕਰੋਧ, ਲਾਲਸਾ, ਹਉਮੈ ਆਦਿ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਘਟਦੇ ਸਗੋਂ ਵੱਧਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਪਣ, ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਜਗਿਆਸੂ, ਉਮਰ ਦੇ ਵਧਣ ਨਾਲ ਆਤਮਕ ਉਨਤੀ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਪਕੜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਰ ਕਮ ੋਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਤ ਇਹ ਖਤਮ ਹੋ ਕੇ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਈ ਧਰਮਾਂ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖ ਮਤ ਭੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਵਿ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਫਸਕੇ ਕੀਤੇ ਪਾਪ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਧਰਮ ਰਾਜ ਦੀ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਪੀਆਂ ਸ ਾਵਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨਾਨਕ ਜੀਅ ਉਪਾਇਕੈ ਲਿਖਿ ਨਾਵੈ ਧਰਮ (ਧਰਮ ਰਾਜ) ਬਹਾਲਿਆ॥
ਓਥੈ ਸਚੇ ਹੀ ਸਚਿ ਨਿਬੜੈ ਚੁਣਿ ਵਖਿ ਕਢੇ ਜਜਮਾਲਿਆ॥
ਥਾਉਂ ਨ ਪਾਇਅਨ ਕੂੜਿਆਰ ਮੁਹ ਕਾਲੈ ਦੋਜਕਿ ਚਾਲਿਆ॥

ਅੰਗ ੪੬੩

ਪਾਪੀ ਕਰਮ ਕਮਾਵਦੇ ਕਰਦੇ ਹਾਇ ਹਾਇ॥
ਨਾਨਕ ਜਿਉ ਮਥਨਿ ਮਾਧਾਣੀਆ ਤਿਉਂ ਮਥੇ ਧ੍ਰਮ ਰਾਇ॥ ਅੰਗ ੧੪੨੫

ਨਾਨਕ ਆਖੈ ਰੇ ਮਨਾ ਸੁਣੀਐ ਸਿਖ ਸਹੀ॥ (ਸਿੱਖਿਆ)
ਲੇਖਾ ਰਬ ਮੰਗੇਸੀਆ ਬੈਠਾ ਕਢਿ ਵਹੀ॥
ਤਲਬਾ ਪਉਸਨ ਆਕੀਆ ਬਾਕੀ ਜਿਨਾ ਰਹੀ॥ (2 (ਮਨਮੁੱਖਾਂ ਧਰਮ ਰਾਜ ਦੇ ਪੇ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।)
3. ਅਜਰਾਈਲ ਫਰੇਸਤਾ ਹੋਸੀ ਆਇ ਤਹੀ॥ (3 ਮੌਤ ਦਾ ਦੂਤ)
ਆਵਣ ਜਾਣ ਨ ਸੁਝਈ ਭੀੜੀ ਗਲੀ ਫਹੀ।
ਕੂੜ ਨਿਖੁਟੇ ਨਾਨਕਾ ਓੜਕਿ ਸਚ ਰਹੀ॥ (ਅੰਗ ੯੫੩)

ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਧਰਮੀ ਪੁਰ ਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਮ ਰਾਜ ਦੇ ਜਮਦੂਤ ਨੇੜੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ :

ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਨਿ ਸਾਜਨਾ ਜਨਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਜੀਤਿ॥
ਨਾਨਕ ਧਰਮੁ1 ਐਸੇ ਚਵੈ2 ਕੀਤੋਨ ਭਵਨੁ ਪੁਨੀਤ॥ ਅੰਗ ੧੪੨੫
(1. ਧਮਾਰਾਜ, 2. ਆਖਦਾ ਹੈ)
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਗੁਰਸਿਖ ਨਿਤ ਕਰਹੁ (ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਜਾਪ)
ਗੁਰ ਪੂਰੈ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਭਾਵੈ॥
ਨਾਨਕ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਜੋ ਮਨਿ ਚਿਤਿ ਕਰੇ,
ਤਿਸੁ ਜਮਕੰਕਰੁ ਨੇੜਿ ਨ ਆਵੈ॥ ਅੰਗ ੫੧੫

ਧਰਮ ਰਾਇ ਹੈ ਹਰਿ ਕਾ ਕੀਆ
ਹਰਿ ਜਨ ਸੇਵਕ ਨੇੜਿ ਨਾ ਆਵੈ॥ ਅੰਗ ੫੫੫

ਮਨਮੁਖਿ ਆਵੈ ਮਨਮੁਖਿ ਜਾਵੈ॥ ਮਨਮੁਖਿ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਚੋਟਾ ਖਾਵੈ॥
ਜਿਤਨੇ ਨਰਕ ਸੇ ਮਨਮੁਖਿ ਭੋਗੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਲੇਪੁ ਨ ਮਾਸਾ ਹੈ॥ ਅੰਗ ੧੦੭੨

ਆਪਣੇ ਮਨ ਪਿਛੇ ਲਗ ਕੇ ਰੰਗਰਲੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਨਮੁੱਖਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਜੂਨਾਂ ਵਚ ਭਟਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਕੋ ਗੁਰ ਤੇ ਬੇਮੁਖ ਹੋਵੈ ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਵੈ॥
ਪਾਵੈ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਰ ਤੈ ਕਿਤੈ ਪੁਛਹੁ ਬਿਬੇਕੀਆ ਜਾਇ॥
ਅਨੇਕ ਜੋਨੀ ਭਰਮ ਆਵੈ ਬਿਨੁ ਸਤਗੁਰ ਮੁਕਤਿ ਨਾ ਪਾਵੈ॥
ਫਿਰ ਪਾਏ ਮੁਕਤਿ ਗੁਰ ਲਾਗ ਚਰਣੀ ਸਤਿਗੁਰ ਬਦ ਸੁਣਾਵਏ।
ਕਹੈ ਨਾਨਕ ਵੀਚਾਰ ਦੇਖਹੁ ਬਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਵੈ॥

ਅੰਗ ੯੮੫

ਸੂਕਰ1, ਸੁਆਨ2, ਗਰਧਭ3, ਮੰਜਾਰਾ4॥
1. ਸੂਅਰ, 2. ਕੁੱਤਾ, 3. ਗਧਾ, 4. ਬਿੱਲਾ
ਪਸੂ ਮਲੇਛ ਨੀਚ ਚੰਡਾਲਾ॥
ਗੁਰ ਤੇ ਮੁਹ ਫੇਰੇ ਤਿਨ ਜੋਨਿ ਭਵਾਈਐ॥
ਬੰਧਨ ਬਾਧਿਆ ਆਈਐ ਜਾਈਐ॥ ਅੰਗ ੮੩੨

ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਜੋ ਚੀ ਪਿਆਰੀ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਵਾਰ ਵਾਰ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਭੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਉਹੀ ਚੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੀਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਬੰਦਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਵਿਚ ਹੀ ਖਚਿਤ ਰਿਹਾ, ਮਰਨ ਵੇਲੇ ਭੀ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰਤ ਪੈਸੇ ਵਿਚ ਰਹੇਗੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਤੀ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਮੋਹ ਹੈ, ਅਖੀਰ ਵੇਲੇ ਭੀ ਉਸ ਇਹੀ ਕੁਝ ਯਾਦ ਆਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਜੋ ਫਲ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਿਲੇਗਾ ਉਹ ਭਗਤ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ :

ਅੰਤਿ ਕਾਲ ਜੋ ਲਛਮੀ ਸਿਮਰੈ ਐਸੀ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿ ਜੇ ਮਰੈ॥
ਸਰਪ ਜੋਨਿ ਵਲਿ ਵਲਿ ਅਉਤਰੈ॥੨॥
ਅਰੀ ਬਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮੁ ਮਤਿ ਬੀਸਰੈ॥ ਰਹਾਉ॥
ਅੰਤਿ ਕਾਲ ਜੋ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸਿਮਰੈ॥
ਐਸੀ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿ ਜੇ ਮਰੈ॥
ਬੇਸਵਾ ਜੋਨਿ ਵਲਿ ਵਲਿ ਅਉਤਰੈ॥੨॥
ਅੰਤਿ ਕਾਲ ਜੋ ਲੜਿਕੇ ਸਿਮਰੈ ਐਸੀ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿ ਜੇ ਮਰੈ॥
ਸੂਕਰ ਜੋਨਿ ਵਲਿ ਵਲਿ ਅਉਤਰੈ॥੩॥
ਅੰਤਿਕਾਲ ਜੋ ਮੰਦਰ ਸਿਮਰੈ ਐਸੀ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿ ਜੇ ਮਰੈ॥
ਪ੍ਰੇਤ ਜੋਨਿ ਵਲਿ ਵਲਿ ਅਉਤਰੈ॥੩॥
ਅੰਤਿ ਕਾਲ ਨਾਰਾਇਣ ਸਿਮਰੈ ਐਸੀ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿ ਜੇ ਮਰੈ॥
ਬਦਤਿ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨੁ ਤੇ ਨਰ ਮੁਕਤਾ
ਪੀਤੰਬਰ ਵਾ ਕੇ ਰਿਦੇ ਬਸੈ॥੫॥ ਅੰਗ ੫੨੬

ਅਰਥ :

ਜੋ ਪ੍ਰਾਣੀ ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮਰੇਗਾ ਉਸ ਵਾਰ ਵਾਰ ਸੱਪ ਦੀ ਜੂਨ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਹੇ ਮਾਈ ਮੈ ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਕਿਤੇ ਭੁਲ ਨਾ ਜਾਵੇ ॥ਰਹਾਉ॥ ਜੋ ਪੁਰ ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਯਾਦਵਿਚ ਜਾਂ ਇਸਤਰੀ ਪੁਰ ਦੀ ਯਾਦ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਮਰੇਗਾ ਉਹ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਵੇਸਵਾ ਬਣਗੋ॥੨॥

ਜਿਸ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸ ਵਾਰ ਵਾਰ ਸੂਅਰ ਦੀ ਜੂਨ ਭੋਗਣੀ ਪਵੇਗੀ॥੩॥

ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਜਿਸ ਦੀ ਸੁਰਤ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ ਪ੍ਰੇਤ ਦੀ ਜੂਨ ਭੋਗੇਗਾ ॥੩॥

ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਜਿਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪਰਮੇ ਰ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ ਭਗਤ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਪਰਮੇ ਰ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪਰਮੇ ਰ ਵਸਦਾ ਹੈ।

ਪਾਠਕ ਜੀ! ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਲਤ ਉਪਦੇ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ? ਨਹੀਂ, ਸਚੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਭੀ ਸੱਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸੱਚ ਜਾਣਹੁ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਾਣੀ ਪਰਮੇ ਰ ਆਪ ਸਾਡੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਕਢਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ :

ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸਤਿ ਸਤਿ ਕਰਿ ਜਾਣਹੁ ਗੁਰਸਿਖਹੁ
ਹਰਿ ਕਰਤਾ ਆਪਿ ਮੁਹਹੁ ਕਢਾਏ॥ ਅੰਗ ੩੦੮

ਤਾਂ ਤੇ ਜੇ ਤੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਣ ਪਿਛੋਂ ਬਗਾਨਾ ਬੈਲ ਨ ਬਣੇ, ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਜਾਵੇਂ ਅਤੇ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਆਦਰ ਮਾਣ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਦਮ ਧਾਰਕੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਦੇ ਚਰਨ ਫੜ ਲੈ। ਭਾਵ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਵਾਲਾ ਬਣ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਹਿਤ ਧਾਰਨ ਕਰ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ, ਵੀਚਾਰ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਢਾਲ ਕੇ ਜਨਮ ਸੰਲਾ ਕਰ ਲੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਚਾਰ ਸੌ ਸਾਲਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਇਹ ਸੱਚੀ ਰਧਾਂਜਲੀ ਅਤੇ ਸੰਲ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਚੇਤਨਾ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਅਤੇ ਰੰਗ ਬਰੰਗੇ ਲੰਗਰਾਂ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰਾ ਧਨ ਅਤੇ ਕਤੀ ਬਰਬਾਦ ਨਾ ਕਰ। ਅਵੱਲ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੇ ਕੇਵਲ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਹੀ ਮਨ ਚਿਤ ਲਾ ਕੇ ਕਰਨ ਲਗ ਜਾਵੇਂ ਤਾਂ **ਇਹ ਲੋਕ ਸਖੀਏ ਪਰਲੋਕ ਸੁਹੇਲੇ॥** ਵਾਲੀ ਗੁਰ ਖੁ ੀਆਂ ਦੀ ਅਸੀਸ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣ ਜਾਵੇਂਗਾ।

❖❖❖

ਨਾਮ ਦਾਰੂ

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਆਧਿ, ਬਿਆਧ ਅਤੇ ਉਪਾਧੀ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਦੁੱਖ ਜਾਂ ਰੋਗ ਮੰਨੇ ਹਨ। ਆਧ ਰੋਗ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪੂਰਬਲੇ ਕਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਧੁਰੋਂ ਲਿਖਾ ਕੇ ਲਿਆਏ ਹਾਂ ਜਾਂ ਸਾ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੋਲੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ   ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ੀਨ ਰੋਗ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਬਿਆਧ ਰੋਗ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਅਮਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹਾ ਕਿ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਪਥ ਪਰਹੇ ਨਾ ਕਰਨਾ ਮੌਸਮ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਚੱਲਣਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਰੋਗੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦੁੱਖ ਭੋਗਦੇ ਹਾਂ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਅਤੇ ਸੱਟ ਫੇਟ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਦੁੱਖਾਂ   ਜਾਂ ਰੋਗਾਂ   ਉਪਾਧ ਰੋਗ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੋਗਾਂ ਦੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਸਰੀਰ ਤੇ ਦਿਖਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਤਕਲੀ ਮਨ   ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਇਕ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ ਹਨ ਜੇਹਾ ਕਿ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈ ਰ, ੂਗਰ, ਹਾਈਪਰ ਟੈਨ ਨ, ਡਿਪਰੈ ਨ ਆਦਿ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਮਨ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਨਾਉਂ, ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ ਮੋਹ ਅਤੇ ਅਹੰਕਾਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਰੋਗ ਬਾਹਰੋਂ ਦਿਖਦੇ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ, ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਮਨ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਰੂ ਰੋਗਾਂ   ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਨੇ ਤੱਤ ਕੱਢੇ ਹਨ ਕਿ ਆਦਮੀ   ਕ੍ਰੋਧ ਆਉਣ ਨਾਲ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈ ਰ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਿਆਦਾ ਕ੍ਰੋਧੀ ਬੰਦੇ ਦਾ ਹਾਜਮਾ ਖਰਾਬ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੇਅਦੇ ਦਾ ਅਲਸਰ ਜਾਂ ਰਸੌਲੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ, ਚਿੰਤਾ, ਅਨੇਕਾਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ   ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਅਧਿਕ ਕਾਮੀ ਪੁਰ ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਦਾ ਇਸ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਲਾਇਲਾਜ ਬੀਮਾਰੀ ਏਡ   ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੂਤਰ ਰੋਗ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਬਲਾਤਕਾਰੀ ਬਣ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਹਵਾ ਖਾਦਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬਦਨਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੋਹ, ਲੋਭ ਅਤੇ ਅਹੰਕਾਰ ਵੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਅਨੇਕਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ   ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬਦਨਾਮੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜੇ ਵਿਕਾਰ ਪ , ਪੰਛੀਆਂ ਵਿਚ ਭੀ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਮਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਗਰੀਬ-ਅਮੀਰ, ਅਨਪੜ੍ਹ ਕੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸਭ ਤੇ ਇਹ ਭਾਰੂ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੇ ਦੋ ਟੁਕ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜੋ ਜੋ ਦੀਸੈ ਸੋ ਸੋ ਰੋਗੀ॥
ਰੋਗ ਰਹਿਤ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰ ਜੋਗੀ॥ (ਅੰਗ ੧੧੩੦)

ਅੱਸੀ ਪ੍ਰਤਿ ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਰੀਰਕ ਰੋਗ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੰਦਾ ਰਾਬ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਗੁਰਦੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਗਰ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਰੀ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਈ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਠੀਕ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਮਰੀ   ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਬ ਨਹੀਂ ਪੀਣੀ।

ਮਨ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬੰਦਾ ਫਿਰ ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਬੀਮਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਡਾਕਟਰ ਫਿਰ ਉਹੀ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਰੀਰ ਰੋਗੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਂ ਵਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਮਨ ਰੋਗੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਰਨ ਵਿਚ ਆਇਆਂ ਹੀ ਬੰਦਾ ਮਨ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਪੂਰਾ ਵੈਦੁ ਹੈ ਪੰਜੇ ਰੋਗ ਅਸਾਧ ਨਿਵਾਰੈ॥ (ਭਾ.ਗੁ. ਵਾ. ੧੯)

ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸਿਖ   ਉਪਦੇਸ ਦਿੰਦੇ ਹਨ

ਕਰਿ ਇਸਨਾਨੁ ਸਿਮਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪਨਾ
ਮਨਿ ਤਨਿ ਭਏ ਅਰੋਗਾ॥(ਅੰਗ ੬੧੧)

ਲਲਾ ਲਾਵਉ ਅਵਖਧ ਜਾਹੂ॥
ਦੂਖ ਦਰਦ ਤਿਹ ਮਿਟਹਿ ਖਿਨਾਹੂ॥
ਨਾਮ ਅਉਖਧ ਜਿਹ ਰਿਦੈ ਹਿਤਾਵੈ॥
ਤਾਹਿ ਰੋਗ ਸੁਪਨੈ ਨਹੀਂ ਆਵੈ॥
ਹਰਿ ਅਉਖਧ ਸਭ ਘਟ ਹੈ ਭਾਈ॥
ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਬਿਨੁ ਬਿਧਿ ਨਾ ਬਣਾਈ॥
ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਸੰਜਮੁ ਕਰਿ ਦੀਆ॥
ਨਾਨਕ ਤਉ ਫਿਰਿ ਦੂਖ ਨ ਥੀਆ॥ (ਅੰਗ ੨੫੯)

ਅਰਥ : ਲੱਲਾ ਅੱਖਰ ਦੀ ਉਥਾਨਕਾ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ   (ਨਾਮ ਰੂਪੀ) ਦੁਆਈ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਉਸੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਦਰਦ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ   ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਦੁਆਈ ਭਾਅ ਗਈ ਜਾਂ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸ ਗਈ ਉਸ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਹੇ ਭਾਈ ਇਹ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਦਾਰੂ ਸਭ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਦੱਸੀ ਬਿਧੀ ਵਗੈਰ ਗੱਲ ਬਣਦੀ ਨਹੀਂ। ਜਦ

ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਦਵਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਹੇ ਭੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਭੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਦਵਾਈ ਖਾ ਕੇ ਪਰਹੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਉਸ ਫਿਰ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਗੁਰ ਫੁਰਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦਾਰੂ ਨਾਲ ਸਭ ਰੋਗ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਪੁ ਟੀ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਗਿਆਤ ਲਈ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਤੇ ਵਿ ਵਾਸ ਆ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਉਦਾਹਰਣ ਭੀ ਕਿਸੇ ਸੰਤ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪ੍ਰਤਿ ਟ ਸੰਸਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵਿ ਵਾਸ ਵਧਿਆ ਹੈ।

1. ਭਾਈ ਕਾਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ ਹ੍ਰ ਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਲੈਣ ਉਤਰਿਆ ਤਾਂ ਗੱਡੀ ਚੱਲ ਪਈ। ਜਲਦੀ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਡੱਬਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਉਸ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਉਸ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਦੋ ਪਠਾਣ ਅਤੇ ਇਕ ਬੁਰਕੇ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਬੈਠੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੈਠ ਗਏ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਿਛੋਂ ਸਟੇ ਨ ਆਉਣ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪਠਾਣ ਪਾਣੀ ਲਈ ਉੱਤਰੇ ਤਾਂ ਬੁਰਕੇ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੈਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪੈਰ ਨਾਲ ਛੁਹਾਇਆ। ਭਾਈ ਕਾਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਿਛੋਂ ਉਸ ਬੀਬੀ ਨੇ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਪੈਰ ਮਾਰਿਆ। ਕਾਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੈਰ ਪਿਛੇ ਕਰਕੇ ਉਸ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਦ ਤੀਸਰੀ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਪੈਰ ਮਾਰਿਆ ਕਾਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਕੁਝ ਗੜਬੜ ਨ ਰ ਆਈ। ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਔਰਤ ਦਾ ਬੁਰਕਾ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬੀਬੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕੱਪੜਾ ਤੁੰਨ ਕੇ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੱਥ ਪਿਛੇ ਕਰਕੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਕੱਪੜਾ ਕੱਢਣ ਤੇ ਉਸ ਬੀਬੀ ਨੇ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਦਮਾ ਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਸਤ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਕਿਤੇ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇੰਨੇ ਦੋਵੇਂ ਪਠਾਣ ਭੀ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਕਾਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਛੁਰੇ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਾਰ ਬਚਾ ਕੇ ਭਰਵਾਂ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਦੋਵੇਂ ਪਠਾਣ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਇੰਨੇ ਸਟੇ ਨ ਆ ਗਿਆ ਸਵਾਰੀਆ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹ ਗਈਆਂ ਕਤਲ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਾਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਹੋ ਗਿਆ।

ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਚੱਲਿਆ ਅਤੇ ਕਾਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋ ਗਈ। ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਅਖੀਰ ਉਸ ਅੰਬਾਲੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1972 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਅਧੀਨ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਟੱਕਰ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਵਾਂਗ ਹੋਰ ਕਈ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਵੀ ਅੰਬਾਲੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਕਾਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਦੀ

ਕਹਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸ ਾ ਮੁਆਂਾਂ ਲਈ ਰਾ ਟਰਪਤੀ ਅਪੀਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ।

ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਉਦਮ ਸਦਕਾ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੁਕਮ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਅਧਰੰਗ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨਿੱਸਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਦ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਹਕੁਮ ਆ ਗਿਆ ਜੇਲ੍ਹ ਵਾਲੇ ਕਹਿਣ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਉ ਬਾਬਾ ਕਹੇ ਮੈਂ ਜਾਵਾਂ ਕਿਥੇ, ਨਾ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਅੱਗੇ ਨਾ ਪਿੱਛੇ।

ਬਾਬੇ ਨੇ ਨਿਰਾ ਤਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਕ ਮਨ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਸਚੇ ਪਾਤ ਾਹ ਅਜਬ ਤੇਰੀ ਖੇਡ ਹੈ। ਜਦ ਠੀਕ ਤੰਦਰੁਸਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ, ਜੇ ਹੁਣ ਰਿਹਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਨਿੱਸਲ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਿਥੇ ਜਾਵਾਂ, ਮੈ ਕੌਣ ਸੰਭਾਲੂ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਬਹੁੜੀ ਕਰ, ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਦੱਸ।

ਭਾਣਾ ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਰਾਤ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਰ ਨ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸਿੰਘਾ ਘਾਬਰ ਨਾ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਜਾ ਕੇ ਇ ਨਾਨ ਕਰ ਸਭ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਫਿਰ ਜੇਲ੍ਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਏ ਅਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਿਛੋਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਕਾਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਕੇ ਮੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਦੇਵੋ। ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੰਨ ਕੇ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈ ਕਾਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁੱਜ ਗਿਆ।

ਉਥੇ ਭੀ ਗੁਰੂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਨ ਮਿਹਰ ਪਾਈ ਅਤੇ ਭਾਈ ਕਾਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਬਸ ਇਕੋ ਡੁਬਕੀ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਲਾਈ ਅਤੇ ਰਜਨੀ ਦੇ ਪਤੀ ਵਾਂਗ ਬਿਲਕੁਲ ਨੌ- ਬਰ-ਨੌ ਹੋ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ। ਭਾਈ ਕਾਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਜੈਕਾਰਾ ਛੱਡਿਆ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਪਰਕਰਮਾ ਕਰਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਫਿਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸਜੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵਿਥਿਆ ਸੁਣਾਈ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਜੈਕਾਰ ਛੱਡੇ ਗਏ ਅਤੇ ਭਾਈ ਕਾਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਜਲੂਸ ਦੇ ਕਲ ਵਿਚ ਪਰਕਰਮਾ ਵਿਚ ਫੇਰਿਆ ਗਿਆ।

2. **ਬੀਬੀ ੀਲਾ ਜੀ** :

ਤਕਰੀਬਨ ਪੱਚੀ ਤੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਜੰਮ ਪਲ ਕੰਵਰ ਮੇ ਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਜਰਨੈਲ ਸਨ, ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ੀਲਾ ਜੀ ਕੋਹੜ ਰੋਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਿ ਆਦਾ ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸਰੀਰਕ ਕ੍ਰਿਆ ਸਾਧਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੀਬੀ ੀਲਾ ਜੀ ਆਪਣੇ ਦੋਹਤੇ, ਪੋਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭੀ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਪਰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਾ ਪਿਆ।

ਸਰਦਾਰ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਭਾ ਾ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਉਚ ਪਦਵੀ ਤੇ ਸੀ, ਦਾ ਕੰਵਰ ਮੇ ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਅੱਛਾ ਮਿਲਵਰਤਣ ਸੀ, ਨੇ ਜਰਨੈਲ ਸਾਹਿਬ

ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੀਬੀ ਜੀ   ਗੁਰੂਸਰ ਸਧਾਰ ਭਾਈ ੇਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਓ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਾਲੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹਨ ਜੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਣਗੇ।

ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਰਾਹੀਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਜਰਨੈਲ ਸਾਹਿਬ ਬੀਬੀ ੀਲਾ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਮਿਲਣ ਲਈ ਤੁਰ ਪਏ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵਾਰ ਇਕ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਧਾਰੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਡੰਗਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪੱਠੇ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਜਰਨੈਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਭਾਈ ੇਰ ਦੇ ਘਰ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕਹਿਆ ਮੇਰੇ ਪਿਛੇ ਪਿਛੇ ਤੁਰੀ ਆਵੋ।

ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੇ ਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਪੱਠੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਜਰਨੈਲ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਦੱਸੋ! ਕੀ ਕੰਮ ਹੈ? ਜਰਨੈਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਾਈ ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ   ਮਿਲਣਾ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਮਿਲਿਆ ਮੈਂ ਹੀ ੇਰ ਸਿੰਘ ਹਾਂ ਕੰਮ ਦੱਸੋ। ਸੁਣ ਕੇ ਜਰਨੈਲ ਸਾਹਿਬ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸਿੱਖ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲੰਮੇ ਚੋਲੇ ਗੋਲ ਪੱਗ ਵਾਲਾ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੰਮੀ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਬਾਬਾ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਇਥੇ ਗੱਲ ਹੋਰ ਹੀ ਹੈ।

ਜਰਨੈਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣਾ ਆਪ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਆਉਣ ਦਾ ਪਰਯੋਜਨ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ੀਲਾ ਜੀ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ   ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਖਾਨ ਪਾਨ ਠੀਕ ਕਰੋ ਫਿਰ ਆਉਣਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮੀਟ ਰਾਬ ਦਾ ਆਦੀ ਸੀ।

ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਲਈ ਖਾਣਾ ਪੀਣ ਠੀਕ ਕਰ ਕੇ ਜਰਨੈਲ ਸਾਹਿਬ ਫਿਰ ਹਾ ਰ ਹੋਏ ਤਾਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸਭੋ ਬਰਕਤਾਂ ਹਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਸਭ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੀਬੀ ਜੀ   ਕਹੋ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਠ ਨਾਲ ਸਤੇ ਬਲਵੰਡ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਪਾਠ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਆਪ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਸੁਣਨ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਰੂਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਨਗੇ।

ਜਰਨੈਲ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕੇਵਲ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਸੀ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੰਮ ਅੰਗਰੇ ੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸੋ ਜਰਨੈਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੰਤਰ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਦੰਤਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਆੱਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਸੀ ਦਾ ਨਾਉਂ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਗਿਆਤ ਲਈ ਦੱਸਣਾ ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹੋ ਗਿਆਨੀ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ   ਤੁਲਨਾਤਮਿਕ ਅਧਿਐਨ ਨਿਰਣੈ   ਵਾਲਾ, ਚੌਦਾਂ ਜਿਲਦਾ ਵਿਚ ਸਟੀਕ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ

ਪਟਿਆਲਾ 17 ਏ ਡੋਗਰਾਂ ਵਾਲੇ ਮੁਹੱਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਰ ਨੀ ਦਰਬਾਰ ਕੋਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਰਨੈਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਅਰਥਾਂ ਸਹਿਤ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਅਤੇ ਹਰ ਰੋ ਦੰਤਰੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਕੇ ਕੋਠੀ ਜਾ ਕੇ ਪਾਠ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਪਾਠ ਸੁਣਦੇ ਗਏ ਰੋਗ ਘਟਦਾ ਗਿਆ। ਅਖੀਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਬੀਬੀ ੀਲਾ ਜੀ ਬਿਲਕੁਲ ਤੰਦਰੁਤਸ ਹੋ ਕੇ ਫਿਰ ਭਾਈ ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਹਾ ਰੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੂ ਰ ਸਾਹਿਬ ਦਰ ਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸੁਣਨ ਦਾ ਆਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਜਰਨੈਲ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ੀਲਾ ਜੀ ਨੇ ਆਗਿਆ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ, ਆਪਣੀ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨਿਤਨੇਮ ਨਾਲ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਹੈ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪਾਰਸ ਕਲਾ ਬਾਣੀ ਦੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਗਿਆਤ ਲਈ ਦੱਸਣਾ ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ਵਾਰਤਾ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਟੀਕ ਵਿਚ ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸੱਤੇ ਬਲਵੰਡ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਲਈ ਉਥਾਨਕਾ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੈ।

3. **ਸ੍ਰ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. :**

ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਪਟਿਆਲੇ ਡੀ. ਸੀ. ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਬੀਮਾਰੀ ਭੀ ਐਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਮਝ ਨਾ ਪਵੇ। ਪਟਿਆਲੇ ਸਾਰੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ ਪਰ ਆਰਾਮ ਆਉਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਬੀਮਾਰੀ ਵਧਦੀ ਗਈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਤਰੱਕੀ ਲੈ ਕੇ ਹੈਲਥ ਸੈਕਟਰੀ ਬਣ ਗਏ। ਪੀ. ਜੀ. ਆਈ. ਦੇ ਸਾਰੇ ਡਾਕਟਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਗਏ। ਪੀ. ਜੀ. ਆਈ. ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਏ. ਆਈ. ਐਮ. ਐਸ. ਦੇ ਸਾਰੇ ਇਲਾਜ ਬੇਅਸਰ ਰਹੇ।

ਇਕ ਦਿਨ ਕੋਠੀ ਦੇ ਲਾਅਨ ਵਿਚ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਗੁਟਕਾ ਲੈ ਕੇ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ। ਪਾਠ ਸੁਣ ਕੇ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੁਝ ਠੰਢ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਇਕ ਹੋਰ ਪਾਠ ਸੁਣਨ ਤੇ ਹੋਰ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਵੀਚਾਰ ਕੇ ਪਾਠ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਜਦੇ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਇਹ ਪੰਗਤੀਆਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ :

ਸਰਬ ਰੋਗ ਕਾ ਅਉਖਧੁ ਨਾਮੁ ॥
ਕਲਿਆਣ ਰੂਪ ਮੰਗਲ ਗੁਣ ਗਾਮ ॥ (ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ)
ਅਵਰਿ ਉਪਾਵ ਸਭਿ ਤਿਆਗਿਆ
ਦਾਰੂ ਨਾਮੁ ਲਇਆ ॥
ਤਾਪ ਪਾਪ ਸਭਿ ਮਿਟੇ ਰੋਗ
ਸੀਤਲ ਮਨੁ ਭਇਆ ॥੧॥

ਗੁਰ ਪੂਰਾ ਅਰਾਧਿਆ ਸਗਲਾ ਦੁਖੁ ਗਇਆ।।
ਰਾਖਨ ਹਾਰੈ ਰਾਖਿਆ ਆਪਨੀ
ਕਰ ਮਇਆ।।੧।। ਰਹਾਉ।। (ਅੰਗ ੮੧੭)

ਘੋਰ ਦੁਖ੍ਯ੍ਯੰ ਅਨਿਕ ਹਤ੍ਯ੍ਯੰ
ਜਨਮ ਦਾਰਿਦ੍ਰੰ ਮਹਾ ਬਿਖ੍ਯ੍ਯਾਦਯੰ
ਮਿਟੰਤ ਸਗਲ ਸਿਮਰੰਤ ਹਰਿ ਨਾਮ ਨਾਨਕ
ਜੈਸੇ ਪਾਵਕ ਕਾਸਟ ਭਸਮੰ ਕਰੋਤਿ।। (ਅੰਗ ੧੩੫੫)

ਅਰਥ : ਬੰਦੇ ਘੋਰ ਦੁਖ ਹੋਣ, ਅਨੇਕਾਂ ਖੂਨ ਪਾਪ ਕੀਤੇ ਹੋਣ, ਜਨਮ ਤੋਂ ਗਰੀਬੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਪੁਆੜੇ ਪਏ ਹੋਣ, ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਪੰਜਵੀ ਜੋਤਿ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਹਰਿ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਕੜਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਭਾਰ ਅੱਗ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਚੁਆਤੀ ਸਾੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿ ਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਜੇ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨਨ ਠੀਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨਿਸਚੇ ਨਾਲ ਇਕ ਮਨ ਚਿਤ ਹੋ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਜਾਪ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਡਾਕਟਰ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ।

1984 ਪਿਛੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਕੇ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਰਬ ਰੋਗ ਕਾ ਆਉਖਧ ਨਾਮ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਦੇ ਵਿਦੇ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ ਹੰਤੇ ਦਾ ਕੈਂਪ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਬਦਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸੈਟ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਦਾਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਉਚੀ ਉਚੀ ਪਾਠ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਅਸਾਧ ਰੋਗ ਵਾਲੇ ਮਰੀ ਠੀਕ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਰਬ ਰੋਗ ਕਾ ਅਉਖਧ ਨਾਮ ਦਾ ਮੈਗ ੀਨ ਭੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੈਟ ਦੀਆਂ ਕੈਸੇਟ ਅਤੇ ਸੀ. ਡੀ ਵੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸ੍ਰ. ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ :

ਸ੍ਰ. ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਸਿੱਖੀ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਹੋਈ ਫਿਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੇਲੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਸਿੱਖੀ ਰਧਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਪੱਕਤਾ ਹੋ ਗਈ। ਆਪ ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਵਿਚ ਰੈਵਨਿਊ ਕਮਿ ਨਰ ਬਣ ਗਏ। ਰਿਆਸਤਾਂ ਟੁੱਟਣ ਪਿਛੋਂ ਇਹ, ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਰਿਆਸਤਾਂ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣੇ ਪੈਪਸੂ ਵਿਚ ਇਕੋ ਇਕ ਰੈਵਨਿਊ ਕਮਿ ਨਰ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ 1954 ਵਿਚ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਏ।

ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਪਿਛੋਂ ਨਿੱਜੀ ਨਿਤਨੇਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰ ਰੋ ਗੁ. ਦੂਖਨਿਵਾਰਨ

ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਕੇ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਸਰਵਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਸਰਦੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਸ ਤ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਸਾਰੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ ਪਰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਾ ਪਿਆ। ਅਖੀਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਨਾਲ ਦਵਾਈ ਵੀ ਚਲਦੀ ਰਹੀ। ਲਗਾਤਾਰ ਚਾਰ ਪੰਜ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਸੁਣਨ ਪਿਛੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਰਨ ਫਿਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਸੀ।

ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ_ੱਧ ਉਚਾਰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਜੋ ਕਿ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਪ੍ਰੈਸ ਤੋਂ ਛਪੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਦੀਆਂ ਸਟਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁੰਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 2●●3 ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਸੂ ਭਾਰਦਵਾਜ ਜੋ ਕਿ ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਮਰਨ ਕਿਨਾਰੇ ਸੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਇਕ ਦਮ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਅ ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬਰ ਛਪੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਟੀ. ਵੀ. ਤੇ ਆ ਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਹੱਡਬੀਤੀ ਸੁਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਡੀ. ਵੀ. ਡੀ., ਸੀ. ਡੀ. ਭੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਪੜ੍ਹ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਰਧਾਵਾਨ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਪਰਨਾਏ, ਤਰਕ ੀਲ ਅਤੇ ਮਿ ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਵਾਲਿਆਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਅੰਧਵਿ ਵਾਸ ਅਤੇ ਮੂਰਖਤਾ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਦਵਾਜ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਤੇ ਕਹਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਰਮੇ ਰ ਤੋਂ ਭੁਲਿਆਂ ਵਿਆਪਨਿ ਸਭੇ ਰੋਗ।। ਅੰਗ ੧ੜੋ
ਖਸਮੁ ਵਿਸਾਰ ਕੀਏ ਰਸ ਭੋਗ।।
ਤਾਂ ਤਨਿ ਉਠਿ ਖਲੋਏ ਰੋਗ।।

ਗੱਲ ਸਾਂ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇ ਰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਸਾਰੇ ਰੋਗ ਲਗਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਨਿਸਚੈ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਰਮੇ ਰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਭ ਦੁਖ ਅਤੇ ਰੋਗ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਭ ਸੁਮੱਤ ਬਖ ਣ।

❖❖❖

ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ

ਨਾਮ ਰੰਗ

ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸੁਖ ਾਂਤੀ ਵਰਤਾਉਣ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਆਤਮਿਕ ਉਨਤੀ ਦੀਆਂ ਸਿਖਰਾਂ ਛੋਹਣ ਲਈ, ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅੰਦਰ ਆਏ ਸਾਰੇ ਮਹਾਂਪੁਰ ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਕ੍ਰਿ ਨ ਜੀ ਨੇ ਅਰਜਨ ਦਿੱਤੇ ਗੀਤਾ ਦੇ ਉਪਦੇ ਦੁਆਰਾ ਲੁਕਾਈ ਗਿਆਨ ਮਾਰਗ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਬੰਦੇ ਇਹ ਗਿਆਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਹਾਂ, ਮਨ ਕੀ ਹੈ, ਆਤਮਾ ਕੀ ਹੈ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ਹੈ, ਮਾਇਆ ਕੀ ਹੈ ਇਤਿਆਦਿ। ਇਸ ਗਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੁਲਗੁਰੂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ।

ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੰਚ ੀਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਰਮ ਮਾਰਗ ਦਾ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ_ਭ ਕਰਮ ਕਰਨੇ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੁਰਾ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਦਿਲ ਨਾ ਦੁਖਾਉਣ ਵਰਗੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਜੀਵ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਖ ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ।ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਬੁੱਧ ਜੀ ਚੁੱਪ ਹਨ।

ਜੈਨ ਮਤ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਮਹਾਂਵੀਰ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸੰਜਮ ਧਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਅਹਿੰਸਾ ਦੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚਲਣਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸ੍ਰੇ ਠ ਮਾਰਗ ਹੈ।

ਜੋਗ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨ ਬਿਰਤੀਆਂ ਨਿਰੁੱਧ ਕਨ ਲਈ, ਨੀਤੀ ਬਸਤੀ, ਧੋਤੀ, ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਅਤੇ ਯੋਗ ਆਸਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪਰਮ ਪਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖਤਾ ਪਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਦੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਪਾਇਆ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ_ਭ ਗੁਣ ਅਤੇ ਸਭ ਵਡਿਆਈਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਆਪ ਪਰਮੇ ਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਭੀ ਪਰਮੇ ਰ ਜੀ ਨਾਲ ਮਨੋ ਤਨੋ ਨਿ ਕਾਮਤਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਵਿਚ, ਨਿਰਭੈਤਾ, ਨਿਰਵੈਰਤਾ, ਕੋਮਲਤਾ, ਦਇਆ ਅਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰਤਾ ਵਾਲੇ_ਭ ਗੁਣ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਹੇ ਦਾ ਟੁਕੜਾ, ਮਕਨਾਤੀਸ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਚੁੰਬਕ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਅਣਦਿਸਦੇ ਪਰਮੇ ਰ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਪਿਆਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਵੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ

ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ_ਦ ਹੀ ਪ੍ਰ ਨ ਕਰ ਕੇ ਆਪ ਹੀ ਉ ੱਤਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ :

ਪ੍ਰ ਨ: **ਫੇਰ ਕਿ ਅਗੈ ਰਖੀਐ ਜਿਤੁ ਦਿਸੈ ਦਰਬਾਰੁ॥**
ਮੁਹੌਂ ਕਿ ਬੋਲਣ ਬੋਲੀਐ ਜਿਤੁ ਸੁਣਿ ਧਰੇ ਪਿਆਰੁ॥

ਉੱਤਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਸਚੁ ਨਾਉ ਵਡਿਆਈ ਵੀਚਾਰੁ॥

ਗ੍ਰਿਹਸਥੀ ਜੀਵਨ ਵਲੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਚਲਾਏ ਇਸ ਪੰਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਦਾਨੁ ਇਸਨਾਨੁ॥

ਦੂਸਰੇ ਲਫ ਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ, ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਅਤੇ ਵੰਡ ਛਕਣਾ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਗ ਨਾਮ ਜਪਣ ਪਰਧਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵੇਲੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਬੇ ਅੰਤ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਨਾਮ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀਮਾਨ, ਪਦਮ ਭੂ ਨ, ਡਾਕਟਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਥ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ, ਸੰਤ ਕਵੀ, ਸਿਖੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਧਰੁੰਧਰ ਗਿਆਤਾ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਲਈ ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਸਨ ਸਰਕਾਰੇ ਦਰਬਾਰ ਪਦਮ ਭੂ ਨ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰੇ ਗਏ ਪਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਉਹ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਭਾਈ ਕਹਾ ਕੇ ਹੀ ਖੁ ਹੁੰਦੇ ਸੀ।

ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਅਤੇ ਕੂਕਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੱਧਮ ਪੈ ਜਾਣ ਨਾਲ ਅਤੇ ਈਸਾਈਅਤ ਜਾਂ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਾਰਨ ਜਦ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਢਹਿੰਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਲਮ ਨੇ ਸੁੰਦਰੀ ਅਤੇ ਬਿਜੈ ਸਿੰਘ ਵਰਗੀਆਂ ਰਚਨਾ ਕਰਕੇ, ਰਾਣਾ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਜੈਸੇ ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ ਰਾਹੀਂ ਸਿਖੀ ਫਲਸਫੇ ਅਤੇ ਸਿਖੀ ਗੌਰਵ ਸਿੱਖ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦੇ ਟੀਕੇ ਕਰਕੇ ਪੰਥ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ।

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਖ ੇ ਨਾਮ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਪਣਾ ਕੇ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਤਮਕ ਉਨਤੀ ਦੀ ਸਿਖਰਾਂ ਛੋਹਿਆਂ, ਨਾਮ ਰੰਗ ਮਾਣਿਆ, ਜੋ ਜੋ ਔਕੜਾਂ ਇਸ ਮਾਰਗ ਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਜੋ ਕਿ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਲਈ ਮਾਰਗ ਦਰ ਕ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਤ ਸਦਨ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾ ਤ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿਖਿਆ ਵਿਚੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਕੁੱਝ ਅੰਗ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਮਾਰਗ ਦੇ ਪਾਂਧੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਤ ਰਬੇ ਤੋਂ ਲਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ

ਕਰ ਸਕਣਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਨਵੇਂ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਭੀ ਇਸ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਚਾਉ ਪੇਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਭੀ ਮਿਲੇਗੀ।

ਨਾਮ ਜਪੁ ਤੇ ਸਿਮਰਨ

ਚੌਥੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜੋ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਭਲਕੇ ਉਠਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ ਸੋ ਚੰਗੀ ਨੀਂਦ ਕਰ ਚੁੱਕਣ ਉਪਰੰਤ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸਹਿਜੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਮਗਰੋਂ ਜਾਗ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਿੱਖ ਨਿਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਬਿਸਤਰੇ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਏ ਤੇ ਚਿਤਵੇ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ? ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਬੀ ਕੋਟ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਬਿਰਾਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਦੇ, ਮੇਰੇ ਮਨ ਦਾ ੀ ਾ ਮੈਲਾ ਹੈ। ਭੁੱਲ ਦੀ ਮੈਲ ਲਗੀ ਹੈ, ਇਸ ਯਾਦ ਨਾਲ ਧੋਵਾਂ। ਖਿਨ ਖਿਨ ਭੁੱਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਹੁਣ ਖਿਨ ਖਿਨ ਯਾਦ ਕਰਾਂ ਪਿਆਰੇ ਸਾਂਈ ਵਾਜਾਂ ਮਾਰਾਂ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਇਉਂ ਇਕ ਮਨ ਹੋ ਕੇ ਸਾਂਈ ਹਾ ਰ ਨਾ ਰ ਜਾਣ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੂਕੀ ਗਏ। ਮਨ ਦਾ ਸੁਭਾਵ ਹੈ ਗਾਫਲ ਹੋਣਾ, ਵਹਿਣੀਂ ਪੈਣਾ। ਜਦ ਵੇਖਿਆ ਮਨ ਆਪਣੇ ਵੇਗਾਂ ਵਿਚ ਤਿਲਕ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਰੋਕ ਕੇ ਫੇਰ ਲਗ ਪਏ। ਜੇ ਬੈਠਿਆ ਅੱਖ ਲਗ ਜਾਵੇ ਤਦ ਕੀਹ, ਜਦ ਅੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਫੇਰ ਯਾਦ ਦੀ ਲੜੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ। ਇਉਂ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਰਸਨਾ ਹਿਲਦੀ ਰਹੇ, ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਪਦੀ ਰਹੇ:

... ਰਸਨਾ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪੀਜੈ ਰਾਮ॥
ਰਸਨਾ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪੀਜੈ ਅੰਤਰੁ ਕੀਜੈ ਸਾਚ ਸਬਦਿ ਬੀਚਾਰੀ
ਅੰਤਰਿ ਖੂਹਟਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਿ ਭਰਿਆ ਸਬਦੇ ਕਾਢਿ ਪੀਐ ਪਨਿਹਾਰੀ॥

(ਵਡਹੰਸ ਮਹਲਾ ੩, ਛੰਤ ੫)

ਇ ਨਾਨ

ਉਪਰ ਦੱਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਿਦਕ ਰਧਾ ਵਿਚ ਭਿੱਜ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਤਨ, ਬੁੱਧੀ ਤੇ ਆਤਮਾ ਸਵੱਛ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਿਰਮਲ ਆਤਮਾ ਮੈਲਾ ਸਰੀਰ ਤੇ ਮੈਲੇ ਕਪੜੇ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ ਸੋ ਸਰੀਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਠੰਢੇ ਅਥਵਾ ਗਰਮ ਜਲ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਹਿ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਇ ਨਾਨਾ ਕੀਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਰੀਰਕ ਇ ਨਾਨ ਪਰ ਜਿਥੇ ਨਿਰਮਲਤਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉ ਥੇ ਅੰਦਰਲੀ ਸਤਿਆ ਭੀ ਖਰਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਦਾ ਇ ਨਾਨ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਹਿਮ ਵਾਲਾ ਹਠ ਨਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਰਮ। ਸਰੀਰ ਮੰਨੇ ਨਾ ਮੰਨੇ ਪਰ ਪਾਣੀ ਵਹਾਉਣ ਦੇ ਹਠ ਵਾਲੇ ਇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਹਨ:

ਇਕਿ ਪਾਲਾ ਕਕਰੁ ਭੰਨਿ ੀਤਲੁ ਜਲ ਹੇਂਵਹੀ॥

ਅਰਥਾਤ ਕਈ ਇਕ ਪਾਲੇ ਵਿਚ ਹਠ ਨਾਲ ਤਾਲਾਬ ਆਦਿ ਪਰ ਜੰਮੀ ਕੱਕਰੀ ਭੰਨ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਠੰਢੇ ਜਲ ਨਾਲ (ਠੁਰੂ ਠੁਰੂ ਕਰਦੇ) ਇ ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਨਾਮ ਬਿਨਾਂ ਸਭ ਨਿਸਫਲ ਹੈ। ਤਨ ਤਾਂ ਸੁਆਹ ਹੋ ਕੇ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਏਗਾ।

ਏਸੇ ਪਉੜੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ -

ਵਿਣੁ ਨਾਵੈ ਤਨੁ ਛਾਰੁ ਕਿਆ ਕਹਿ ਰੋਵਹੀ॥
ਸੋਹਨਿ ਖਸਮ ਦੁਆਰਿ ਜਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵਹੀ।

(ਵਾਰ ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੧-੧ੇ)

ਸੋ ਕਰਨ ਜੋਗ ਮੁੱਖ ਕਰਮ ਹੈ, ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਤੇ ਇਹ ਹੈ ਦਾਤ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ। ਸੋ ਆਪਣੀ ਮਤਿ ਤਿਆਗ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਉੱਜਲ ਮਤਿ ਧਾਰਨ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਜੋ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਆਦਰ ਦਾ ਥਾਉਂ ਮਿਲੇ-

ਵਿਚਿ ਦੁਨੀਆਂ ਸੇਵ ਕਮਾਈਐ॥
ਤਾ ਦਰਗਗਹ ਬੈਸਣੁ ਪਾਈਐ॥(ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮਹਲਾ ੧-੩੩)

ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਮੰਤਵ ਰੱਬ ਜੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪਾਉਣਾ ਤੇ ਆਪਦੇ ਆਪ ਸਾਈਂ ਨਾਲ ਇਕਮਿਕ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਮਾਲਾ ਫੇਰਨਾ ਹੀ ਮੰਤਵ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਮੁਰਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਕੜੀ ਲਕੜੀ ਵਿਚ ਸਰੇ ਜੋੜਦੀ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਆਤਮਾ ਦਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਪ੍ਰੇ ਮ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਕਰਨਾ ਬੜਾ ੂਰੀ ਹੈ। ਜਦ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਫਿਰ

ਪਾਛੇ ਲਾਗੋ ਹਰਿ ਫਿਰੇ ਕਹਤ ਕਬੀਰ ਕਬੀਰ"

ਵਾਲੀ ਦ ਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਫੁੱਲ ਵਿਚ ਖੁ ਬੂ ਵੱਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਭੌਰੇ ਆਪ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਗਿਰਦ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ: ਅਸਲ ਚੀ ਮਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਜੋ ਲੋਗ ਦਰ ਨਾਂ ਜੋਤਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਭੁਲਾਵੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਓਹ ਭੂਤ ਖੇਡਾਂ ਹਨ।

ਸਤਿਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਸਰੀਰਕ ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਦਰ ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪ ਉ ੱਚੇ ਉਠੋ। ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਵਾਸਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਦੇ_ੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ੂਰਤ ਹੈ, ਗੰਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਿਨ ਾਹ ਕਿਵੇਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਸਲੀ ਚੀ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕ ਇਸ ਮਾਮੂਲੀ ਗਲ ਸਮਝਕੇ ਗਹੁ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤੇ ਕੋਈ ਯੋਗ ਦੇ ਸਾਧਨ ਕਰਨ ਲਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦਸਮ ਦਵਾਰ ਦਾ ਖੁੱਲਣਾ ਜਾਂ ਕੁੰਡਲੀ ਦਾ ਸੁਲਝਣਾ, ਇਹ ਗੁਰਸਿਖੀ ਵਿਚ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ ਮ ਹੂਰੀ, ਮਾਯਾ ਦੀ ਚਾਹ ਤੇ ਕਰਮਾਤਾਂ ਤੋਂ ਉ ੱਤੇ ਉਠਣਾ ਚਾਹੀਦੈ। ਇਹ ਚੀ ਾਂ ਇਸ ਰਸਤੇ ਦੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਹਨ। ਰੱਬ ਜੀ ਅੱਗੇ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਮੁਕੰਮਲ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿਓ। ਫੇਰ ਉਹ ਬਿਲੀ ਦੇ ਬਲੂੰਗੜੇ ਵਾਂਙੂੰ ਸਾਡੀ ਆਪ ਹੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰੇਗਾ।

ਰੌ ਨੀ ਦੇਖਣੀ ਯਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਸੂਰਤਾਂ ਸਮਾਧੀ ਲਾ ਕੇ ਦੇਖਣੀਆਂ ਮਿਸਮਰੇ ਮ ਯਾ ਭੂਤ ਵਿੱਦਿਆ ਕਰਾਮਾਤੀ ਕਤੀ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ। ਅਸਲ ਚੀ ਕਲੇਜੇ ਵਿਚ ਠੰਢ ਵਰਤਣਾ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਸੁਭਾਉ ਬਦਲਦਾ ਹੈ

ਦੀਸਤ ਮਾਸੁ ਨ ਖਾਇ ਬਿਲਾਈ।।

ਮਹਾ ਕਸਾਬਿ ਛੁਰੀ ਸਟਿ ਪਾਈ।।" (ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਾਲਾ 5-5●)

ਰਾਮ ਨੇ ਇਕ ਅਹਿੱਲਿਆ ਤਪ ਣੀ ਤਾਰਿਆਂ ਸੀ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਪਤੀ ਗੌਤਮ ਰਿ ੀ ਦੇ ਰਾਪ ਨਾਲ ਸਿਲ (ਪੱਥਰ) ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਰਾਮ ਨਾਮ ਨੇ ਅਣਗਿਣਤ ਬੰਦਿਆਂ ਤਾਰਿਆ ਹੈ। ਗੁਸਾਂਈ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:

ਕਹਉ ਕਹਾਂ ਲਗ ਨਾਮ ਬਡਾਈ।।

ਰਾਮ ਨ ਸਕੈ ਨਾਮ ਗੁਣ ਗਾਈ।। (ਤੁਲਸੀ ਰਾਮਾਇਣ)

ਨਾਮ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਜਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਰਹੇ ਧਿਆਨ ਕਿਸੇ ਸਰੀਰਕ ਕ੍ਰਿਆ ਨਾਲ ਹੀ ਚੁਕੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੈ ਜੀਭ ਨਾਲ ਜਪਣਾ। ਜੀਭ ਨਾਲ ਜਪਿਆ ਇਹ ਫੇਰ ਆਪੇ ਹੀ ਹੇਠਾਂ ਲਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਡਿਊੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਦੀਪਕ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੀ ਚਾਨਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੀਭ ਨਾਲ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਚਾਨਣ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵੀਚਾਰ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਦੋਵੇਂ ਰੂਰੀ ਹਨ।

ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਜੇ ਕ੍ਰੋਧੀ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਕ੍ਰੋਧ ਵਧਾ ਲਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਹਰ ਫੁਰਨੇ ਤੇ ਹਰ ਕੰਮ ਵੀਚਾਰਨਾ ਵੀ ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਵੀ ਵਿਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਹਉਮੈਂ ਮਾਰ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਰੌ ਨੀ ਹੇਠ ਗੁਰਮੁਖ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਾਹ ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਮਰਨ ਮੈਲ ਕੱਟਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਨਿਰਮਲ ਮਨ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਵਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਥੋੜਾ ਥੋੜਾ ਰੋ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਲਿਵ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੇ ਸੱਚ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਖੁਡ ਦੇ ਚੂਹੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ, ਜੋ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਵੜ ਕੇ ਸਮਾਧੀਆਂ ਲਾ ਬੈਠਣ। ਅਸਾਂ ਨੇ ਗ੍ਰਿਸਤ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੱਸਦੇ ਖੇਲਦੇ, ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ, ਜਗਤ ਫਸੌਤੀਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਤਰਦਿਆਂ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿਕੇ ਗੁਰਮੁੱਖ ਬਣਨਾ ਹੈ।

ਲੱਗਾ ਰਹੇਂ ਤਾਂ ਲੱਗਾ ਰਹੁ ਹਰਦਮ ਕਦੀ ਨ ਡੋਲ।

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੋਰਨਾਂ ਧਾਰਮਕ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਕੀ

ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਲਕ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਈਸਾ ਦੇ ਰੱਬ ਪਾਸ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਊਠਾ ਦਾ ਸੂਈ ਦੇ ਨੱਕੇ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ ਮੁਮਕੀਨ ਹੈ ਪਰ ਇਕ ਅਮੀਰ ਦਾ ਸਾਂਈ ਲਾਗੇ ਪੁੱਜਣਾ ਨਾ ਮੁਮਕਿਨ ਹੈ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਅਮੀਰ ਤੇ ਗਰੀਬ ਦੁਹਾਂ ਦੀ ਰਸਾਈ ਹੈ, ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਯਾਦ ਦੀ ਕਣੀ ਹੋਵੇ ਸਹੀ।

ਜਦ ਤਕ ਸਾਡਾ ਮਨ ਦੇ ਕਾਲ ਨਮਿੱਤ ਵਿਚ ਹੈ, ਰੱਬ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੇ ਕਾਲ ਵਿਚ ਆ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਮਿਸਮਰਨ ਵਿਚ ਸੁਰਤ ਲਾ ਕੇ ਅਸਾਂ ਦੇ ਕਾਲ ਨਮਿਤ ਤੋਂ ਮਨ ਉਪਰ ਚੁੱਕਣਾ ਹੈ।

ਗੁਰਸਿਖ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਕਾਲ ਤੋਂ ਉੱਤੇ, ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਰ ਾ ਤੇ ਾਕਰ ਹੋ ਕੇ ਵਿਸਮਾਦ ਵਿਚ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਨ ਅਗੁਣਾ ਮਨ, ਉਨਮਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੇ ਕਾਲ ਨਮਿਤ ਦੀ ਵਿਥ ਮੇਟ ਕੇ ਸਾਂਈ ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਮਲੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਸਾਂਈ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜੇ ਕਿਸੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇ ਝਲਕਾਰੇ ਤੋਂ ਕਦੇ ਇਕ ਛਿਨ ਆਂਦੀ ਹੈ ਤਦ ਮਨ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਪਿਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹੱਦ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਰੂਹ ਹੱਦੋਂ ਪਾਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜਾ ਛੋਂਹਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਜਦ ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਮੂੰਹੋਂ ਵਾਹ ਵਾਹ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ।

ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ ਪਾਲਦੇ ਹੋਏ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਗਤ ਵਲੋਂ ਉਦਾਸ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲਿਵ ਲਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਨਾ ਕੋ ਮੇਰਾ ਹਉ ਕਿਸੁ ਕੇਰਾ।।

ਸਾਚਾ ਠਾਕੁਰ ਤ੍ਰਿਭਵਣਿ ਮੇਰਾ।। (ਮਾਰੂ ਮਹਾਲਾ ੧ ਅ ਟਪਦੀ ੧)

ਗੁਰਮੁਖ ਦੇ ਸਤਿਸੰਗ, ਜੀਉਂਦੇ ਸਤਿਗਸੰਗ ਦੀ ਬੜੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਰਜਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਾਵਬ ਕ੍ਰਿ ਨ ਨੇ ਦਿੱਤਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਾਵਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਬੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕ੍ਰਿ ਨ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ।

ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਰਤੀ ਦਾ ਸੰਸੇ ਰਹਿਤ ਹੋਣਾ ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਤਸੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਜਗਿਆਸੂ ਸਤਿਸੰਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੇ ਜੀਉਂਦੇ ਸਤਿਸੰਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਗੈਰ ਨਾਮ ਦ੍ਰਿੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਗੁਰਮੁਖ ਦੇ ਮਿਲਿਆਂ ਨਾਮ ਚਿਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਪਿਆਰਾ ਤੇ ਮਿੱਠਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖ ਦੀ ਪਛਾਣ ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ।

ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਜੇ ਤੁਸੀ. ਜਾ ਕੇ ਗੰਦੀ ਮੋਰੀ ਦਾ ਪਾਣੀ

ਪਾ ਦੇਵੋਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾ ਸਾਰੇ ਮੰਦਾ ਆਖਣਗੇ। ਜੇ ਸੋਰੋਵਰ ਵਿਚ ਗੰਗੋਤਰੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਲਿਆ ਕੇ ਪਾ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਸਭ ਚੰਗਾ ਜਾਨਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਜਿਵੇਂ ਹਾਂ, ਮੈਲੇ ਪਾਣੀ ਹਾਂ ਮੋਰੀ ਦੇ, ਅਸਾਂ ਪਹਿਲੇ ਨਿਰਮਲ ਜਲ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਾਂਈ ਆਪਦੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲਏਗਾ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਦੇ ਵੇਦਾਂਤੀਆਂ ਵਾਂਙੂ ਐਵੇਂ ਆਪੇ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਨਹੀਂ ਬਣ ਬੈਠਣਾ। ਸਾਡੀ ਆਤਮਾ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਉ ੱਗੇ ਦਰਖਤ ਦੇ ਪੱਤੇ ਤੇ ਜਲ ਦੀ ਬੂੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰ ਹੀ ਉਛਲ ਕੇ ਜੇ ਇਸ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਲਏ ਤਾਂ ਮਿਲਾ ਲਏ।

ਤਉ ਦਰਸਨ ਕੀ ਕਰਉ ਸਮਾਇ॥
ਮੈ ਦਰ ਮਾਗਤੁ ਭੀਖਿਆ ਪਾਇ॥(ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ 1-2)

ਮਿਲਿਆ ਨਾਲੋਂ ਮਿਲਾਪ ਦੇ ਜਤਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਵਾਦ ਹੈ।

ਕਸੌਲੀ ਇਕ ਆਦਮੀ ਹੇਠੋਂ ਆਉਂਦਾ ਗਰਮ ਕੋਟ ਲੈ ਆਇਆ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਆਇਆ। ਜੇ ਰੁਰਤ ਪੈ ਗਈ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਲੈ ਆਇਆ ਹੈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਕੇ ਸੁਖੀ ਹੋ ਜਾਏਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦੂਸਰੇ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਰਵੇ ਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਨਾਮ ਜਪੀ ਜਾਵੋਂ, ਮਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਨਾ ਜਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਫੇ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੋਗੇ।

ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:

ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਅਖਰ ਦੁਇ ਭਾਖਿ॥
ਹੋਇਗਾ ਖਸਮੁ ਤ ਲੇਇਗਾ ਰਾਖਿ॥(ਗਉੜੀ ਕਬੀਰ ਜੀ -ਅ ਗ ੩੨੯)

ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਗਵਾਚ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਸ ਹਰਦਮ ਕੰਮ ਕਾਜ ਕਰਦੇ ਚਾਬੀਆਂ ਹੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਵਕਤ ਯਾਦ ਆਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਚਾਬੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਵੇਂ ਨਾਮ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਾ ਮਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ। ਇਥੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਾਕ ਸੰਬੰਧੀ ਕੰਮ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅੱਗੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਨੇ ਹੀ ਕੰਮ ਆਣਾ ਹੈ।

ਕਿਨਕਾ ਏਕੁ ਜਿਸੁ ਜੀਅ ਬਸਾਵੈ॥
ਤਾ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਗਨੀ ਨ ਆਵੈ॥(ਸੁਖਮਨੀ 1-1)

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਵੀਰਜ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਤਰੇ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਬਣੇ ਹਾਂ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਇਕ (ਬੀਜ) ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਰੱਬੀਅਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਦਾ ਕਿਣਕਾ ਮਾਨੋ ਜਾਗ ਹੈ।

ਜਦ ਤਕ ਨਾਮ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਲਗੇ ਆਦਮੀ ਬੇ ਬਹਿਰਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਇਤਨੇ ਉਪਦ੍ਰਵ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਤਦੇ ਹੀ ਕੀਤੇ ਕਿ ਉਸ ਨਾਮ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾਮ ਜਦ ਮਿਲ ਗਿਆ ਘਾਲ ਤੁਸਾਂ ਆਪ

ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਗੁਰਮੁਖ ਬੀ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਮੁਨੀਮ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਆਓ ਭਗਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਪੀਣ ਵਾਸਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਦੁਕਾਨ ਤੋ. ਸੋਨਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਕੀਮਤ ਪੱਲਿਓ ਭਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੇਈਮਾਨ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਨਾਨਕ ਲੇਖੈ ਇਕ ਗਲ ਹੋਰੁ ਹਉਮੈ ਝਖਣਾ ਝਾਖ ।

(ਵਾਰ ਆਸਾ ਮਹਲਾ 1-9)

ਵਿਆਖਿਆ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਮਤਲਬ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਇਹ ਸਦਾ ਯਾਦ ਰਹਵੇ।

ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਲਾਗੇ ਹੀ ਕੋਈ 6-7 ਮੀਲਾਂ ਦੀ ਵਿਥ ਤੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਬਰਸ ਹੋਏ ਏਥੇ ਇਕ ਜੱਟ ਿ ਮੀਦਾਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰੰਗ ਵਿਚ ਮੁ ਕਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਬੜੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਦੂ ੰ ਦੂਰੋਂ ਦਰ ਨਾਂ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਸੀ ਉਹ ਅਨਪੜ੍ਹ। ਉਸ ਨਾਮ ਦੀ ਰੰਙਣ ਇਕ ਰਮਤੇ ਸਾਧੂ ਤੋਂ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਉਹ ਇਉਂ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਆਪਣਾ ਖੂਹ ਗੇੜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਲਦ ਹਰਟ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਇਹ ਪਿੱਛੇ ਗਾਧੀ ਤੇ ਬੈਠ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੱਕ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਗਰਮੀ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਕਿ ਇਕ ਸਾਂਈ ਨਾਮ ਰੱਤਾ ਸਾਧੂ ਉਹਦੇ ਖੂਹ ਤੇ ਆ ਨਿਕਲਿਆ, ਸਾਧੂ ਜੱਟ ਵਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਭਾਈ ਮਿੱਤਰਾ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਪਿਲਾ, ਸਾਂਈ ਤੇਰਾ ਭਲਾ ਕਰੇ, ਪਿਆਸਾ ਹਾਂ । ਜੱਟ ਨੇ ਖੜੋਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ, ਫੇਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸਾਧੂ ਹੈ ਇਸ ਫੋਕਾ ਪਾਣੀ ਕੀ ਪਿਲਾਵਾਂ? ਖੂਹ ਤੇ ਗਾਂ ਤਾ ਬੱਝੀ ਹੀ ਹੈ; ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੁੱਧ ਦੀ ਲੱਸੀ ਹੀ ਕਰ ਦੇਵਾਂ। ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਉਸ ਝੱਬ ਨਾਲ ਗਾਂ ਚੋਈ, ਦੁੱਧ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਇਕ ਟਿੰਡ ਵਿਚ ਪਾ ਲੱਸੀ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਂਈ ਫਕੀਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਚਾ ਧਰੀ।

ਫਕੀਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਗਿ, ਅਸੀਸ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਚੌਧਰੀ ਤੈ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਭੁੱਖਾ ਹਾਂ। ਪਾਣੀ ਮੰਗਿਆ ਸੀ, ਤੂੰ ਕੱਚੀ ਲੱਸੀ ਕਰ ਕੇ ਪਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਜੱਟ ਨੇ ਉ ੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਆਪ ਰੱਬ ਦੇ ਸਾਂਈ ਫਕਰ ਹੋ, ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਜੋ ਸੀ ਹਾ ਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣਕੇ ਫਕੀਰ ਵਿਸਮਾਦ ਰੰਗ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਵਾਹ ਵਾਹ, ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਜੋ ਤੂੰ ਚੰਗੀ ਚੀ ਸਮਝੀ ਅਰਪ ਦਿੱਤੀ, ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਚੀ ਹੈ ਅਸੀਂ ਤੈ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ:

ਕਹੁ- ਵਾਹਿਗੁਰੂ ! ਵਾਹਿਗੁਰੂ ! ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਜੱਟ ਨੇ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ -

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ! ਵਾਹਿਗੁਰੂ ! ਵਾਹਿਗੁਰੂ"

ਫਰੀਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਬੱਸ ਕਹੀ ਚੱਲ ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਤੇ ਦੇਖ ਰੰਗ ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਸਾਂਈ ਦੇ, ਕਿ ਇਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਫਲ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿਕੇ ਫਕੀਰ ਤਾਂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਹ ਜੱਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰਨ ਲਗ ਪਿਆ, ਉਸ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਵਿਸਰ ਗਈਆਂ। ਇਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦੀ ਰਟ ਲਾ ਬੈਠਾ। ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਹੀ ਜਾਪ ਕਰੀ ਜਾਵੇ।

ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੂੰਹੋਂ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਸੱਚ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਲੋਕ ਤਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹਲ ਵਾਹੁੰਦੇ, ਸੁਹਾਗਾ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਨਦੀਣਾਂ ਕੱਢਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਵੇਂ ਹੀ ਮਾਮੂਲੀ ਜੇਹਾ ਖੇਤ ਵਾਹ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰਦਾ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਬੀਜ ਕੇਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਖੇਤੀ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਫਲਦੀ ਤੇ ਅਨਾਜ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੀ ਸਨੇ ਸਨੇ ਲਾਗੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੋ ਗਈ। ਲੋਕ ਇਸ ਪਾਸ ਮਨੌਤਾਂ ਮੰਨਣ ਆਉਣ ਲਗ ਪਏ, ਇਹ ਜੋ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾ ਬੋਲ ਦੇਵੇ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਵਾਕ ਸਿੱਧੀ ਫੁਰ ਆਈ। ਆਖਰ ਇਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਪਣ ਵਿਚ ਏਨਾ ਮਸਤ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੀ ਜਾਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਖੂਹ ਤੇ ਬੈਠਾ ਰਹੇ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਰੱਟ ਲਗਾਈ ਰੱਖੇ।

ਇਕ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨੰਬਰਦਾਰ ਆਇਆ ਤੇ ਉਸ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ- ਭਾਈ ਤੂੰ ਕੀ ਏਥੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਤੇਰੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਭਰਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਘਰ ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ।" ਇਸ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਮੁਸਕਰਾਇਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਭਾਈ ਇਸ ਬਲਾ ਤੋਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮਾਂ ਜਾਏ ਭਰਾ ਨੇ ਹੀ ਛੁਡਾਣਾ ਸੀ ਨਾ। ਇਹ ਉਪਕਾਰ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨੇ ਕਰਨਾ ਸੀ? ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਨੰਬਰਦਾਰ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਜੱਟ ਤਾਂ ਤ੍ਰੀਮਤ ਵਾਸਤੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਰਾ ਬੀ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਮਨਾਇਆ। ਸਗੋਂ _ਕਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਗਨਿ ਨਿਵਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਵ॥

ਸੇਵਕ ਅਪੁਨੀ ਲਾਇਓ ਸੇਵ॥(ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ 5-5●)

ਜਦੋਂ ਦੀ ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਹੈ ਉਦੋਂ ਪੰਡਤ ਈ ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੜੇ ਮ ਹੂਰ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋਏ ਹਨ। ਆਪ ਨਿਰਮਲੇ ਸੰਤ ਸਨ ਤੇ ਚਾਰੇ ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਵਕਤਾ ਸਨ। ਗੁਰਮੁਖ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਰਧਾਲੂ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸਾਧੂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਪ ਮ ਨੇ ਪ੍ਰਮ ਨੇ ਸਾਧੂ ਸਨ । ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਆਪ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਾਭਾ-ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਭੇਂਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ। ਆਪ ਨੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜਦ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਅਸਰਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਵਾਮੀ ਜੀਓ। ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਵੋ, ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਲਗ ਜਾਏਗਾ; ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਇਸ ਸਮੇਂ

ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਪ ਜਲਾਲ ਵਿਚ ਆ ਗਏਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਈ ਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਵਿਰਕਤ ਸਾਧੂ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਹਰਦਵਾਰ ਤੋਂ ਨਾਭੇ ਤੱਕ ਹੀ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਅ ਰਫੀਆਂ ਦੀ ਸੜਕ ਬੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਲ ਈ ਰ ਸਿੰਘ ਤੱਕੇਗਾ ਬੀ ਨਹੀਂ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਡਤ ਈ ਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਪਾਸ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਜੱਟ ਦਾ ਿ ਕਰ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਲੁਧਿਆਣੇ ਲਾਗੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਜੱਟ ਮੁ ਕਿਆ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਰੱਟ ਲਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਬਗੈਰ ਬਹੁਤ ਹਲੇ ਵਾਹੇ ਜਾਂ ਸੁਹਾਗਾ ਦਿੱਤੇ ਦੇ ਖੇਤੀ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੀ ਵੱਧ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਜੋ ਮੂੰਹੋਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਸੱਚ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ ਡਿਤ ਈ ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ।

ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਇਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਘਰ ਪਾ ਲਈ ਤੇ ਜਦ ਇਸ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਭਰਾ ਨਾਲ ਲੜਿਆ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਇਹ ਬਲਾ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਮਾਂ ਜਾਂਏ ਭਰਾ ਨੇ ਹੀ ਛੁਡਾਣਾ ਸੀ, ਹੋਰ ਇਹ ਉਪਕਾਰ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਤਾਂ ਪੰਡਤ ਹੋਰੀ ਅਸਚਰਜ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦਰ ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਪੱਕੀ ਕਰ ਲਈ।

ਆਪ ਆ ਕੇ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਠੀਕ ਸਹੀ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਉਸ ਜੱਟ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਭਾਈ ਤੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ? ਜੱਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੇਰੇ ਮੁਰ ਿਦ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਸੋ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਮੈ ਕੀ ਪਤਾ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਪ ਡਿਤ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ - ਜੇ ਤੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦੇਵੇਂ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇ? ਜੱਟ ਬਿਹਬਲ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ- ਜੇ ਮੈਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰਨਾ ਛੱਡਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮਰਦਾ ਹਾਂ।

ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਹਉ ਜੀਵਾ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ॥

ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਜੀਵਣੁ ਨਾ ਥੀਐ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇ॥ (ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ 4-66)

ਇਹ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਪੰਡਿਤ ਈ ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜੱਟ ਨਮ ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਇਉਂ ਜੀਵਨ ਆਧਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕੈ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੁ॥(ਸੁਖਮਨੀ 8-5)

ਨਾਮ ਜਪਨ ਵਾਸਤੇ ਰੂਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ

1. ਨੀਂਦ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਚਾਂਹੀਏ। ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਤ ਯਾ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਹੋਰ ਰੋ ।
2. ਖੁਰਾਕ ਸੁਥਰੀ ਤੇ ਹਲਕੀ ਕਰਨੀ ਤੇ ਕਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।
3. ਕੇਸੀ ਇ ਨਾਨ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵੇਰ ਰੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ। ਸੰਤੋਖ ਰਖਣਾ,

ਸੱਚ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਕਰਨੀ ਤੇ ਸਤਿਸੰਗ ਕਰਨਾ।

4. ਨਾਮ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਜਪਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਪ੍ਰਣਾਂ ਵਿਚ ਆਪੇ ਹੀ ਲਹਿ ਜਾਏਗਾ ਤੇ ਇਕ ਸੁਰ ਲਗਾਤਾਰੀ ਆਪੇ ਹੋ ਜਾਏਗਾ।
5. ਭੂਮੀ ਤੇ ਭਟਕਦੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ ਰੂਹਾਂ (ਮਨਮੁਖਾਂ) ਦੇ ਅਸਰ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖ ਏਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਅਸਰਾਂ ਤੋਂ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
6. ਜਦ ਮਨ ਤਾਮਸਕ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਇਸ ਕੱਢ ਕੇ ਰਾਜਸਕ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਵੋ। ਰਾਜਸਕ ਤੋਂ ਸਤੋ ਗੁਣ ਵਿਚ ਸੁਰਤ ਜਾ ਸਕੇਗੀ, ਤਮੋ ਗੁਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ।
7. ਮਨ ਅਤੇ ਇੰਦਰੀਆਂ ਵਿਕਾਰ ਵਾਸਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿ ਆਂ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਭੁੱਖ ਦੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਅਨੁਕੂਲ ਖੁਰਾਕ ਹੀ ਖਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
8. ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਖੜਾ ਹੋਣਾ ਹੈ ਫਾਇਲੀਅਤ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਮਫਊਲੀਅਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ।
9. ਗੁਰਮੁਖ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਮਿਲਿਆਂ ਨਾਮ ਚਿਤ ਆਵੇ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਵਧੇ। ਗੁਰਮੁਖ ਦੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:
10. ਇਕ ਜੋ ਇਕਲਵੰਜੇ ਹੋ ਆਪਣਾ ਆਪ ਸੰਵਾਰਦੇ ਹਨ । ਦੂਜੇ ਜੋ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦਾ ਭੀ ਭਲਾ ਕਰਨ :

    (ੳ) ਆਮ ਛੱਟਾ ਦੇ ਕੇ ਯਾ

    (ਅ) ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਰੂਹ ਪੁਗਾ ਕੇ।

ਵਿਸਰੁ ਨਾਹੀ ਦਾਤਾਰ ਆਪਨਾ ਨਾਮੁ ਦੇਹੁ॥
ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ ਨਾਨਕ ਚਾਉ ਏਹੁ॥ਪੰਨਾ ੭੬੧)

ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸੋਵਤ ਧਿਆਈਐ॥
ਮਾਰਗਿ ਚਲਤ ਹਰੇ ਹਰਿ ਗਾਈਐ॥
....
ਕਾਰਜਿ ਕਾਮਿ ਬਾਟ ਘਾਟ ਜਪੀਜੈ॥
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਜੈ॥ (ਪੰਨਾ ੩੮੬)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪਦ ਛੇਦ ਕਿ ਲੜੀਵਾਰ ?

ਚਿਰੰਕਾਲ ਤੋਂ ਈਰਖਾ, ਦਵੈਖ, ਤ੍ਰਿ ਨਾ ਅਤੇ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ ਆਦਿ ਵਿਚ ਗਰਸੀ ਹੋਈ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਲੁਕਾਈ ਤੇ ਜਦ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਮੇ ਰ ਜੀ ਨੂੰ ਦਯਾ ਆਈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਚੋਂ ਨੂਰੀ ਜੋਤਿ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਕਲਿਜੁਗ ਵਿਚ ਨਾਨਕ ਦੇ ਨਾਉਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ । ਜਿਸ ਬਾਬਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :–

ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰਿ ਦਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭੁ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਜਗ ਮਾਹਿ ਪਠਾਇਆ ॥

(ਭਾ.ਗੁ.ਵਾ. ੧ ਪ ਨਾ ੨੩)

ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਅਗੰਮੀ ਹੁਕਮ ਅ ਦਰ, ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਬਾਬੇ ਨੇ, ਦਸ ਜਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਜੋਤਿ ਜਗਾ ਕੇ, ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ, ਭਰਮਾਂ, ਵਹਿਮਾਂ, ਅ ਧਵਿ ਵਾਸ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੱਚਾ ਉਪਦੇ ਦੇ ਕੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਪੂ ਬਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ, ਪੂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ, ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਦੇਵਤੇ ਤੇ ਅ ਤ ਵਿਚ ਪਰਮ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਮੇ ਵਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ।

ਜੁੱਗਾਂ, ਜੁਗਾਂਤਰਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਉਪਦੇ ਨੂੰ ਚਲਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ; ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਸਰੂਪ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਲੁਕਾਈ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਉਪਦੇ ਦਿੱਤਾ । ਜਦ ਬਾਣੀ ਅੱਡ ਅੱਡ ਪੋਥੀਆਂ ਵਿਚ ਸੀ ਤਾਂ ਮਹਾਨਤਾ ਦੱਸੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਪੋਥੀ ਪਰਮੇ ਰ ਕਾ ਥਾਨੁ (ਅ ਗ ੧੨੨੬) ਅਤੇ ਜਦ ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸਤਿਕਾਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਆਪ ਇਸ ਦਾ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ । ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਕੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਸਤਿਕਾਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ।

ਫਿਰ ਜਦ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਆਪ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਗੁਰਿਆਈ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇ ਦਿੱਤਾ :–

ਆਪਨੋਪੌ ਸ੍ਰੀ ਖਾਲਸੇ ਦੀਨਾ ਦੁਤੀਯਾ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥਾ ॥
ਗੁਨਾਨਵਾਦ ਪੁਨਿ ਸਿਫਤਿ ਸਲਾਹਨਿ ਊਠਤਿ ਬੈਠਤਿ ਸੈਨ ਕਰੰਥਾ॥
ਪਾਵਨ ਪ ਥ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਗਟਿਯੋ ਚਾਰ ਬਰਨ ਆ ਰਮ ਸੁਭ ਪ ਥਾ॥
ਇਨ ਕੋ ਦਰਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੋ ਦਰ ਨੁ ਬੋਲਨ ਗੁਰੂ ਬਦ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਾ॥
ਦ੍ਵਾਦ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਏ ਕਹੀਯਤ ਦ੍ਵਾਦਸਿ ਭਾਨ ਪ੍ਰਗਟਿ ਹਰਿ ਜੰਤਾ॥
ਪ੍ਰਤਯਖ ਕਲਾ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਧਣੀਛੈ ਗ੍ਰੰਥ ਪ ਥ ਖਾਲਸ ਵਰਤੰਤਾ॥
ਦਾਸ ਗੋਬਿੰਦ ਫਤਿਹ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਖਾਸ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਬੰਦਤਾ॥ (ਸਰਬਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ)

ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ, ਖਾਲਸੇ ਨੇ, ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਕਾਲ ਸਤਿ ਜਾਣਿਆ

ਅਤੇ ਜੋ ਅਦਬ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਕਰਦੇ ਸੀ ਉਹੀ ਸਤਿਕਾਰ ਭੈ ਭਾਵਨੀ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਕੀਤਾ । ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤਯਖ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਣਦੇ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਨੁਛਾਵਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਰੌ ਨੀ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਢਾਲ ਕੇ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਅਸਚਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਰਧਾ ਵਿ ਵਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਿਆ । ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜਾਣਕੇ, ਨਾਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਦੱਸੀ ਰਹਿਤ ਉਪਰ ਕੋਈ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰ ਤੂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਰੂਪ ਤੇ ਕੋਈ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ । ਫਿਰ ਜਦ ਸਿੱਖ ਮਾਇਆ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆ ਗਏ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਗਏ, ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਬਹੁ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਕਬੂਲਣ ਲੱਗ ਗਏ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ, ਨਿਰਮਲੇ ਆਦਿ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਸਦਕਾ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਅ ਦਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਉਲਟ ਕੰਮ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੁਆਰਾ ਪ ਥ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ । ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਭੀ ਨ ਸਿੱਖੀ ਰਹਿਤ ਤੇ ਕੋਈ ਕਿੰਤੂ ਨ ਕੀਤਾ ਨ ਹੀ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਤੇ, ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਦੇ ਜੋ ਕਾਰਨਾਮੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤੇ, ਪ ਥ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਨ ਰ ਮਾਰ ਕੇ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸਪੱ ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੋ ੍ਰ ਣੀਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਨ ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ।

1. **ਪੇਂਡੂ ਤਬਕਾ** :– ਜੋ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ ਪੂਰਾ ਹੀ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਜਕੜ ਵਿਚ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਬਿਬੇਕ ਬੁੱਧੀ ਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਰਵਉੱਚ ਹੈ ।
2. **ਹਿਰੀ ਤਬਕਾ** :– ਇਹ ਡਾਕਟਰਾਂ, ਫਿਲਾਸਫਰਾਂ, ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਤੇ ਮਿ ਨਰੀਆਂ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿਚ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਧਾ ਵਿ ਾਵਸ ਨਾ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀ ਨਹੀਂ । ਹਰ ਗੱਲ ਲਈ ਕਿਉਂ, ਕੀ, ਤੇ ਕਿਦਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ । ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮਾਇਆਵੀ ਸਾਇੰਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਸੀਮਤ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਪਰਖ ਕੇ ਪੁਰਾਤਨ ਹਰ ਇਕ ਪ੍ਰ ਪਰਾ ਤੇ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਮ ਾਕ ਉਡਾਉਣਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ_ ਗਲ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਇਕ ਵਾਰ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ :

ਅਕਲੀ ਸਾਹਿਬੁ ਸੇਵੀਐ ਅਕਲੀ ਪਾਈਐ ਮਾਨੁ (ਅ ਗ ੧੨੪੫)

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹ ਾਰਾਂ ਵਾਰ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਉਪਦੇ :

ਮਨ ਕੀ ਮਤਿ ਤਿਆਗਹੁ ਹਰਿ ਜਨ ਹੁਕਮੁ ਬੂਝਿ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਰੇ

(ਅ ਗ ੨੦੯)

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਵਿਚ ਗਲਤੀਆਂ ਕੱਢਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੜੀਵਾਰ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਪਦਛੇਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਇਸ ਮ ਤਵ ਲਈ ਇਹ ਆਪ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਏ ਤੇ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਆਪ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਣੇ । ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਰਵ ਉੱਚ ਸੰਸਥਾ ੍ਰਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਇਸ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੋ ਵਾਰ ਮਤੇ ਪਾਕੇ ਇਸ ਦਾ ਖ ਡਨ ਕੀਤਾ । ਪਰ ਸੁੱਖ ਰਹਿਣੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮ ਗ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਮਿ ਨਰੀਆਂ ਦੀ ਝਾਲ ਨਾ ਝੱਲ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅ ਤ ਆਪ ਭੀ ਇਸੇ ਵਹਿਣ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹ ਗਏ । ਮਤੇ ਦਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ :-

2) ਗੁਰਮਤਾ ਨੰ:੭, ਤ੍ਰੀਕ ੧-੧-੧੯੫੦ ਧਾਰਮਿਕ ਕਮੇਟੀ ੍ਰਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ : ਕਮੇਟੀ-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪਦ-ਛੇਦ ਛਾਪਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ੍ਰਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅ ਤ੍ਰਿਮ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗੁਰਮਤਾ ਨੰਬਰ ੧੬੩੭ ਮਿਤੀ ੨੮-੫-੫੦, ਜਿਸ ਵਿਚ ਧਾਰਮਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਪੁੱਛੀ ਗਈ ਸੀ, ਪੇ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਪ ਥਕ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਕਿਸੇ ਇਕ ਪੁਰ ਨੂੰ ਜਾਂ ਸਭਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਪਦ ਛੇਦ ਬੀੜ ਨਹੀਂ ਛਾਪਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਦ-ਛੇਦ ਬੀੜ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਸਰਬ ਉੱਚ ਸੰਸਥਾ ਚੀ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਮਤਾ ਨੰਬਰ ੨੬੮੨ ਮਿਤੀ ੨੧-੧-੧੯੪੫ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ :

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪਦ-ਛੇਦ ਬੀੜ ਤੋਂ ਆਖ ਡ ਪਾਠ ਹੋਣ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁਆਮਲਾ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਪੇ ਹੋਇਆ, ਆਗਿਆ ਹੋਈ ਕਿ ਨਾ ਹੀ ਐਸੀ ਬੀੜ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾ ਹੋਣਾ ਜਾਇ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਤੋਂ ਅਖ ਡ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਜਾਇ ਹੈ ਤੇ ਪਦ-ਛੇਦ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀ ਬੀੜ ਇਕ ਜਿਲਦ ਵਿਚ ਛਾਪਣੀ ਨਾ ਮੁਨਾਸਬ ਹੈ, ਤੇ ਪ ਥ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ । ੍ਰਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਨਕਲ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ ਤੇ ਆਮ ਅ ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾ ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀ, ਜਦ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਬੋਧ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਸਾਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਦ ਛੇਦ ਵਾਲਾ ਬਦਾਰਥ ਚਾਰ ਸੈਂਚੀਆਂ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅ ਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਸਰਬਰਾਹ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਭਰੀ ਅਪੀਲ ਚੌਥੀ ਸੈਂਚੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ ਨੇ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਛਾਪੀ ਗਈ ਸੀ । ਜਿਸ ਦੀ ਲਿਖਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ :

ਦੰਤਰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅ ਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਚੇਤ ਵਦੀ ੫ ਸੰਮਤ ੧੯੪੫ ਨਾਨਕ ਾਹੀ ੪੨੦

ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ।

ਇਸ ਇ ਤਿਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਖਾਸ ਵ ਆਮ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੋਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਰਕੇ ਇਕ ਜਿਲਦ ਕੋਈ ਨਾ ਕਰਾਵੇ, ਜੋ ਕੋਈ ਇਸ ਇ ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰੇਗਾ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਦੇਣਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨਂ ਜਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਏਕ ਦਫਾ ਮੁਜਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ ਥ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ।

ਦਸਤਖਤ
ਸਰਦਾਰ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸੀ: ਆਈ.ਈ. ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ
ਮਹੇਜਰ ਰਸਾਲਦਾਰ
ਔਨਰੇਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ
ਸਰਬਰਾਹ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਨ ਸ੍ਰੀ ਅ ਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਪ੍ਰੈ ਡੈਂਟ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਸ੍ਰੀ ਅ ਮ੍ਰਿਤਸਰ ।

ਇਸ ਨਾਲ ਪ ਥ ਨੂੰ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਕੀ ਘਾਟਾ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਮ ਤਵ ਹੈ ।

ਪਦ ਛੇਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਵੱਡੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ :

1. ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰੰਥ ਇਸੇ ੈਲੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ । ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਵਿਧੀ ਅਪਣਾਈ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿ ਤਾ ਨਹੀਂ ।
2. ਲੜੀਵਾਰ ਲਿਖੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੇਵਲ ਡੇਰੇਦਾਰ ਸੰਤ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੇਵਕ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ।
3. ਪਦ ਛੇਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਘਰ-ਘਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀ ਹੈ ।
4. ਜਦ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਦ ਛੇਦ ਕਰਕੇ ਹੈ ਤਾਂ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਕੀ ਹਰ ਹੈ ?

ਆਓ ਠੰਢੇ ਚਿੱਤ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ ਇਹ ਕਿਥੋਂ ਤੱਕ ਠੀਕ ਹਨ ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਜੇ ਕਿਸੇ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਮਰ ੀ ਬਗੈਰ ਵਾਧਾ ਘਾਟਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਾਡੀ ਕੀ ਹਿੰਮਤ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪ ਆਪਣੀ ਦੇਹ ਆਖ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇ) ਵਾਧਾ ਘਾਟਾ ਕਰੀਏ । ਜੇ ਇਹ ਸਹੀ ਮ ਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪੱਤਰਾ ਪਾਠ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਨ ਮੱਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਚੈਲਿੰਜ ਕਰਾਂਗੇ।

ਜਦ ਇਹ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਸੁਧਾਰਕ ਗਲ ਵਿਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ

ਜੋੜ, ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵਡਿਆਉਣ ਲਈ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਾਹਰਾ ਹੂਰ, ਹਾ ਰਾ, ਹੂ ਰ, ਬਦਾ ਅਵਤਾਰ, ਦਸਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਆਤਮਕ ਜੋਤਿ ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਅਟੱਲ ਇਤਿ ਆਦਿ । ਫਿਰ ਜਦ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਇਹ ਆਖਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ **ਮਹਾਰਾਜ ਤੁਹਾਡੇ ਅਸਲੀ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਇਸ ਲਈ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਮਰ ੀ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਬਦਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ,** ਕੈਸੀ ਮਾਨਸਿਕ ਦ ਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ! ਪਾਠਕ ਆਪ ਹੀ ਅ ਦਾ ਾ ਲਾ ਲੈਣ । ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੰਚਕ ਮਾਤਰ ਭੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਭੈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ?

ਜਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ, ਪ੍ ਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁਣ ਛਾਣ ਕੇ ਬਿਬੇਕ ਰਾਹੀਂ ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਨਵੀਂ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਦਿੱਤੀ, ਕੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਲਿਖਣ ੈਲੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਸੀ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀ ਇਸ ਪਿਛੇ ਕੀ ਭੇਦ ਹੈ, ਸਮਝਣ ਦਾ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ।

ਜਦ ਇਕ ਵਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਰ ੀ ਨਾਲ ਘਾਟਾ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਮਿਲ ਗਈ, ਇਹ ਕਿਥੋਂ ਤੱਕ ਵਧੇਗੀ ਇਸ ਦਾ ਅ ਦਾ ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁ ਕਿਲ ਹੈ ।

1. ਪਹਿਲੀ ਸਟੇਜ :- ਲੜੀਵਾਰ ਸਰੂਪ ਤੋਂ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਔਖੀ ਹੈ ਪਰ ਛੇਦ ਹੋ ਗਿਆ ।

2. ਅਉਖੇ ਪਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਅਰਥ ਲਿਖ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

3. ਉਚਾਰਨ ਸਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿੰਦੇ, ਅੱਧਕ ਅਤੇ ਅਰਧ ਵਿ ਰਾਮ ਲਗਾ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਆਰੰਭ ਭੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਰੁਕ ਗਏ ।

4. ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਲੜੀਵਾਰ ਇਕ ਥਾਂ ਅਤੇ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਸਾਰੀ ਇਕ ਥਾਂ ਤੇ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਯਤਨ ਬਾਬੂ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਸੌੜ ਵੱਲੋਂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ।

5. ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰ ਤੋਂ ਵੈਰਾਗ, ਗਿਆਨ, ਉਪਦੇ , ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਰਹੱਸ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

6. ਅਲਿੰਕਾਰਤ ਬਦ ਦੇ ਭਾਵ ਅਰਥ ਸਮਝਣ ਲਈ ਭਾਵ ਅਰਥ ਫੁਟ ਨੋਟ ਵਿਚ ਦੇ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਪਾਠ ਕਰਦੇ, ਉਠ ਕੇ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕ ਦੇਖਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਨ ਕਰਨੀ ਪਵੇ (ਪਦ ਛੇਦ ਭੀ ਖੇਚਲ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ।) ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਵੋਗੇ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਪਾਠਕ ਆਪ ਹੀ ਅ ਦਾ ਾ ਲਾਉਣ ।

ਪੁਰਾਤਨ ਬੀੜਾਂ ਨੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬ੍ਰਿਧ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਛਪਣੀਆਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ । ਇਕ ਦਿਨ ਅਜਿਹਾ ਆਏਗਾ ਕਿ ਲੜੀਵਾਰ ਸਰੂਪ ਅਲੋਪ ਹ ਜਾਣਗੇ

ਤੇ ਕੇਵਲ ਪਦ ਛੇਦ ਸਰੂਪ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ । ਇਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਰਚਿਆ ਗ੍ਰੰਥ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਕਿਸ ਮੂ ਹ ਨਾਲ ਕਹਾਂਗੇ ?

ਜਦ ਦੁਨਿਆਵੀ ਹਰ ਇਕ ਵਿਦਿਆ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ_ਰੂ ਤੋਂ ਬਾਲ ਉਪਦੇ , ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਪੋਥੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਚੇਰੀ ਕਲਾਸਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਬੰਦਾ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਅਮੁਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਜੋ ਬ ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਕਿ ਪ ਜ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਦਾਸ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਕਬਿਤ ਸਵੱਈਏ ਪੜ੍ਹਨ ਪਿੱਛੋ ਹੀ ਕੜਾਹ ਪ੍ ਾਦਿ ਦੀ ਦੇਗ ਸਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਤਾਬਿਆ ਬੈਠਿਆ ਜਾਏ ਕਿਉਂ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ? ਫਿਰ ਇਸ ਤਰਤੀਬ ਨੂੰ ਬਦਲਕੇ ਬ ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੈਂਚੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠ ਸਿਖਣ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ । ਤਾਂ ਜੋ ਸੈਂਚੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠ ਸਰਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਬੈਠਿਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਹੁਣ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਤੇ ਮਿ ਨਰੀਆਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਸਭ ਝੰਝਟ ਤਮ ਕਰਕੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਪ ਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਕਲਾਸਾਂ ਪੜ੍ਹ ਲਈਆਂ, ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਤੇ ਤਾਬੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਬੜਾ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਹੈ ਆਪ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਣਾਈ ਤਰਤੀਬ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਵੋ । ਇਹ ਸਾਡਾ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਅਰਪਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਡੀਫਾਈਡ ਢੰਗ ਹੈ ।

ਪਦ ਛੇਦ ਬੀੜ ਤੋਂ ਭੀ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਠੀਆਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਸਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਤੋਂ ਸੰਥਯਾ ਲਿੱਤੀ ਹੈ । ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਦਾਂ ਦਾ ਜੋ ਪ ਜਾਬੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਭਾ ਾਵਾਂ ਦੇ ਹਨ, ਦਾ ਠੀਕ ਉਚਾਰਣ ਅਸੰਭਵ ਹੈ । ਜੇ ਸੰਥਯਾ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਪਾਠ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਜੋ ਮਿ ਨਰੀ ਆਪ ਮ ਨਦੇ ਹਨ) ਤਾਂ ਫਿਰ ਲੜੀਵਾਰ ਸਰੂਪ ਤੋਂ ਸੰਥਯਾ ਲੈਣ ਤੇ ਸੰਥਯਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਕੀ ਤਕਲੀਫ ਹੈ । ਪਦ ਛੇਦ ਸਰੂਪ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭੀ ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਲਈ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਤਾਬਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਲਈ ਪਾਠ ਬੋਧ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਲਾਘਾਯੋਗ ਉਦਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਕੋਈ ਕੋਈ ਸੰਸਥਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਲੜੀਵਾਰ ਸਰੂਪ ਦੀਆਂ ਵਡਿਆਈਆਂ :-

1. ਲੜੀਵਾਰ ਸਰੂਪ ਤੋਂ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਠੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ, ਅਰਥ ਵਿ ਰਾਮ ਬਿੰਦੇ ਅਤੇ ਅੱਧਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਹੋਣਾ ਰੂਰੀ ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਵਧਾਨ ਇਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਕੀਤਾ ਪਾਠ ਹੀ ਮ ਨ ਨੂੰ ਟੁੰਬੇਗਾ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਪਾਰਸ ਕਲਾ ਵਰਤ ਕੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪਲਟਾ ਆਏਗਾ । **ਬਦ ਸੁਰਤ ਦਾ ਮੇਲ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹੈ ।**

2. ਪਾਠੀ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਭੈ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠ ਅ੍ਰੁੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ । ਇਸ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਇਕਾਗਰਤਾ ਵੱਧਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਮਨ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ । ਜਿਸ ਲਈ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਾਠ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਠ ਦੀ੍ਰੁੱਧਤਾ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਠ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਭੀ ਭੁੱਲਾਂ ਲਈ ਖਿਮਾ ਮ ਗਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨ ਵਿਚ ਭੈ ਭਾਵਨੀ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਹੈ ।

ਪਰ ਪਦ ਛੇਦ ਬੀੜ ਤੋਂ ਪਾਠ ਅ੍ਰੁੱਧ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਤੌਖਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਅਨੇਕਾਂ ਪਾਠੀ ਦੇਖੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਹੂ ਰੀ ਵਿਚ ਆਏ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਪਾਠ ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ ਤੇ ਪਾਠ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ ।

3. ਜਦ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ, ਸੂਝਵਾਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਪਾਠ ਨਾ ਸਿੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਅਦਬ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ । ਇਸ ਲਈ ਆਪੂ ਬਣੇ ਪਾਠੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਹੂ ਰੀ ਅ ਦਰ ਬੈਠਣ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਪਾਠੀ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਹਜੂਰੀਆਂ ਨ ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰਖਿਆ ਭੀ ਹੈ ਉਹ ਕੇਵਲ ਫੈ ਨ ਲਈ ਤੇ ਸਿਰਫ ਪਾਠੀ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਲਈ । ਇਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਾਠ ਕਰਦਿਆਂ ਬੁੱਕਾਂ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰੀ ਨੱਕ ਵਿਚ ਉਂਗਲਾਂ ਪਾ ਕੇ, ਉਬਾਸੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮੂ ਹ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਰਕ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਪਤਰੇ ਪਰਤਦੇ ਦੇਖੀਦੇ ਹਨ । ਅਨੇਕਾਂ ਪਾਠੀ ਮ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਹੀ ਤੇ ਬਾਂਹ ਜਾਂ ਕੂਹਣੀ ਰੱਖ ਕੇ, ਇਥੋਂ ਤਾਈਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸਰੂਪ ਉਪਰ ਹੱਥ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਦੇਖੀਦੇ ਹਨ ।

4. ਲੜੀਵਾਰ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਬਦ ਜੋੜ ਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਅੱਗੇ ਪਿਛੇ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਪਦ ਛੇਦ ਦੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਥਾਈਂ ਕੰਪੋਜ਼ਿੰਗ ਵਿਚ ਲਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅੱਖਰ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਦ ਜੋੜ ਵਿਚ ਲਤੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਆਪੂੰ ਬਣੇ ਪਾਠੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਆਮ ਪਾਠੀ ਜੈਸਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਵੈਸਾ ਹੀ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੇ ਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲਿਖੇ ਮੁਤਾਬਕ੍ਰੁੱਧ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਜਦੋਂ ਪ ਥ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਥਾ-ਵਾਚਕਾਂ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪਿੱਛਾ ਛੁਡਾ ਲਿਤਾ *ਜੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਰੋ ।* ਬਾਕੀਆਂ ਕੋਲ ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਇਕੋ ਘੜਿਆ ਘੜਾਇਆ ਉੱਤਰ ਹੈ *ਕੀ ਫਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।*

ਚੌਦਾ ਸੋ ਸਾਲ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋ ਗਏ, ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਿਮ ਬੁੱਧੀਜੀਵ ਨੇ ਕੁਰਾਨ ਰੀਫ, ਇਸਲਾਮੀ ਰਾਹ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਵਾਇਤਾਂ ਤੇ ਕਿੰਤੂ

ਪ੍ਰ ਤੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਕਿਸੇ ਦੇ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਰਬੀ ਵਿਚ ਨਿਮਾ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ । ਇਹ ਮੇਰੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਸਭ ਵਡਿਆਈਆਂ ਅਜੋਕੇ ਨਵੇਂ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮਿ ਨਰੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾ, ਜਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੀਦੀ, ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਖੋਪਰੀ ਲੁਹਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸੰਬੰਧਿਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ ਲਾ ਕੇ ਗਲਤ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਾਣ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਅਸਚਰਜਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸੰਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗੁਰੂ ਦੀ ਦੇਹ ਮ ਨਦੇ ਹਨ, ਮੌਸਮ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਏ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਠੰਢੇ ਤੇ ਗਰਮ ਬਸਤਰ ਭੇਟਾ ਕਰਦੇ, ਥਾਲ ਪਰੋਸ ਕੇ ਲੰਗਰ ਦਾ ਭੋਗ ਲੁਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੀ ਇਸ ਗਲੋਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਲਈਆਂ ਹਨ ।

ਬੁਢੇ ਜੌਹੜ ਦੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਮੱਸੇ ਰੰਘੜ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਵਾਂਗ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਪ ਥ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਹੈ । ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਦਾ ਲਾਲ ਨਿੱਤਰੇ, ਕੋਈ ਸੰਸਥਾ ਨਿਤਰੇ ਜੋ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਇਸ ਘੋਰ ਬੇਅਦਬੀ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਏ । ਹੈ ਕੋਈ ?

ਹੱਲ ਇਕੋ ਹੈ, ਕਿ ਦਰਦਮ ਦ ਵੀਰ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਮਤੇ ਪਾ ਕੇ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਭੇਜਣ । ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਕੱਠ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲ ਤ ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅੱਗੇ ਲਈ ਪਦ ਛੇਦ ਬੀੜਾਂ ਛਪਣੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਹਮੇ ਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਪ ਹੁਦਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ।

ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਤਿਆਰ ਰਹੋ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਦਲਣ ਪਿਛੋਂ, ਇਹ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਅਤੇ ਮਿ ਨਰੀ ਹਰਿਮ ਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਦਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬੈਠੇ ਹਨ । ਕਾਰਨ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਉਦੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਘੱਟ ਸੀ, ਇਕ ਪੁਲ ਨਾਲ ਕੰਮ ਚੱਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ । ਪਰ ਹੁਣ ਸੰਗਤ ਬਹੁਤ ਿ ਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਪੁਲ ਨਾਲ ਗੁ ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਇਸ ਲਈ ਵਨ ਵੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਪੁਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ।

ਗੁਰ ਸਿਖਾ ਕੈ ਮਨਿ ਭਾਵਦੀ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਵਡਿਆਈ

1. ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚਿ ਬਾਣੀ ਅ ਮ੍ਰਿਤੁ ਸਾਰੇ ।
ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸੇਵਕ ਜਨੁ ਮਾਨੈ ਪਰਤਖਿ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥ ਅ ਗ ੯੮੨

2. **ਬਚਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੇ**
ਚਲਨ ਸਮੇ ਵਡ ਸੁਤ ਕੇ ਸਾਥ, ਵਾਕ ਬਖਾਨਿਯੋ ਜਗ ਗੁਰ ਨਾਥ॥
ਘ੍ਰਿਤ ਦੀਪਕ ਕੋ ਨਿਸਾ ਜਰਾਵਹੁ। ਨਿਤ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕਰਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵਹੁ॥
ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੇ ਜਾਮ ਸਮਾਨਾ। ਪੂਜਹੁ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਬਹੁ ਨਾਨਾ॥

ਪ੍ਰ ਚਾਮ੍ਰਿਤ ਨਿਤ ਕਰ ਕਰਾਵਹੁ । ਪਠੋ ਬੈਠ ਕਰ ਮੁਦ ਉਪਜਾਵਹੁ॥
ਗੁਃ ਪ੍ਰਃ ਸੂਃ ੧੫੭੨

3. **ਬਚਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੇ**

ਬੋਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ । ਸੁਨੋ ਸਿਖ ਮਮ ਪਰਮ ਸੁਜਾਨ ॥
ਯਹ ਅਨਭੈ ਵਾਕ ਬਾਨੀ ਮਮਰੂਪ । ਜਾ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਅਤਿ ਅਨੂਪ ॥
ਜੋ ਮਮ ਸਿਖ ਬਾਨੀ ਭੈ ਕਰੇ । ਬਿਨ ਪ੍ਰਿਆਸ ਭਵ ਸਾਗਰ ਤਰੇ ॥

4. **ਬਚਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੇ**

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਭ ਕੇਰਾ । ਜੋ ਹਮਰੋ ਚਾਹੈ ਦਰਸਨ ਹੇਰਾ ॥
ਹਮ ਸੋ ਬਾਤ ਕਰਨ ਕਉ ਚਾਹਹਿ । ਪਾਠ ਸੁਨਹਿ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਉਮਾਹਿ ॥

5. **ਬਚਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੇ**

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕੇਰ ਸਰੀਰ ਜੋਊ, ਸਭ ਥਾਨ ਸਮੇ ਸਭ ਨ ਦਰਸੈ ਹੈਂ ॥
ਗ੍ਰੰਥ, ਰਿਦਾ ਗੁਰ ਕੋ ਇਹ ਜਾਨਉ, ਉਤਮ ਹੈ ਸਭ ਕਾਲ ਰਹੈਂ ਹੈਂ ॥
ਮੇਰੇ ਸਰੂਪ ਤੇ ਯਾਂ ਤੇ ਹੈ ਦੀਰਘ, ਸਾਹਿਬ ਜਾਨ ਅਦਾਇਬ ਕਰੈਂ ਹੈਂ ॥
ਪੂਜੋ ਚੰਦਨ ਕੇਸਰ ਕੋ ਘਸ, ਧੂਪ ਧੁਖਾਇ ਕੈ ਫੂਲ ਚਢੈਂ ਹੈ ॥

6. ਬਦ ਸੁਨੈ ਗੁਰ ਹਿਤ ਚਿਤ ਲਾਇ ਗਯਾਨ ਬਦ ਗੁਰ ਸੁਨੈ ਸੁਨਾਇ॥

ਜੋ ਮਮ ਸਾਥ ਚਾਹਿ ਕਰਿ ਬਾਤ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਪੜ੍ਹੈ ਵਿਚਾਰੈ ਸਾਥਿ॥
ਜੋ ਗੁਰ ਬਚਨ ਸੁਨਨ ਕੀ ਚਾਹਿ, ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚਾਰ, ਸੁਨੇ ਚਿਤ ਲਾਇ॥
ਮੇਰਾ ਰੂਪ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਜਾਨ, ਇਸ ਮੈਂ ਭੇਦ ਨਾਹਿ ਕੁਝ ਮਾਨ ॥
ਰਹਤਨਾਮਾ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ (ਸਿੰਘ ਜੀ)

ਆਖੀਰ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਤਤ ਸਾਰ ਗੁਰੂ ਹੁਕਮ

ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਜੀਅ ਕੀ ਸਾਰ ਨ ਜਾਪੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਭਾਵੈ ॥
ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਅ ਦਰਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਵਰਤੈ ਜੋ ਸਿਖਾ ਨੋ ਲੋਚੈ ਸੋ ਗੁਰ ਖੁਸੀ ਆਵੈ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਖੈ ਸੁ ਕਾਰ ਕਮਾਵਨਿ ਸੁ ਜਪੁ ਕਮਾਵਹਿ ਗੁਰਸਿਖਾਂ
ਕੀ ਘਾਲ ਸਚਾ ਥਾਇ ਪਾਵੈ ॥
ਵਿਣੁ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਹੁਕਮੈ ਜਿ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਪਾਸਹੁ ਕੰਮੁ ਕਰਾਇਆ
ਲੋੜੇ ਤਿਸੁ ਗੁਰਸਿਖੁ ਫਿਰਿ ਨੇੜਿ ਨ ਆਵੈ ॥
ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਅਗੈ ਕੋਈ ਜੀਉ ਲਾਇ ਘਾਲੈ ਤਿਸ ਆਗੈ
ਗੁਰਸਿਖੁ ਕਾਰ ਕਮਾਵੈ ।
ਜਿ ਠਗੀ ਆਵੈ ਠਗੀ ਉਠਿ ਜਾਇ ਤਿਸ ਨੇੜੈ ਗੁਰਸਿਖ ਮੂਲਿ ਨਾ ਆਵੈ॥
ਬ੍ਰਹਮੁ ਬੀਚਾਰੁ ਨਾਨਕੁ ਆਖਿ ਸੁਣਾਵੈ ॥
ਜਿ ਵਿਣ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਮਨੁ ਮ ਨੇ ਕੰਮੁ ਕਰਾਏ ਸੋ ਜੰਤੁ ਮਹਾ ਦੁਖ ਪਾਵੈ॥ ਅ ਗ ੩੧੭

❖❖❖